

# Konutta KDV kalkarsa naylon fatura ve haksız vergi iadesinin önüne geçilir

---

Ahmet Yavuz 2008.03.03

İnşaat, ekonominin lokomotif sektörlerinden. Milyonlarca insanın hayallerindeki yuvaya ulaşması bu sektörün gelişmesine bağlı. Ayrıca sektörün emek yoğun nitelikli bir iş kolu olması, istihdamı artırıcı etkide bulunuyor.

Üstelik deprem korkusu mevcut binaların da yenilenmesini gerektiriyor. Sektör 2005 yılında yaşanan canlılığa ulaşmak için farklı açılımlarda bulunsa da konut talebi bir türlü arzulanan seviyeye ulaşmıyor. 2008 yılına girerken oluşan umut ve temenni dolu beklentiler henüz gerçekleşmedi ve böyle giderse gerçekleşecek gibi de görünmüyor. Talebin hedeflenen düzeyde oluşmamasını biraz da arz edilen konutların niteliğine bağlıyorum. Türkiye'de üretilen konutlar genelde orta ve üst gelir grubuna hitap ediyor. TOKİ dışında alt gelir grubuna yönelik konut üreten firma hemen hemen yok gibi. Kazanç oranı daha yüksek olduğu için çoğu inşaatçı lüks konut üretme yoluna gidiyor. Hal böyle olunca parası olan bir konut daha alıyor, olmayan ise kiracı kalmaya ve zor şartlarda barınmaya devam ediyor. Burada asıl sorunun büyük şehirlerde arsa üretmenin neredeyse imkânsızlığı olduğunu eklemem lazım. Bu durum arsa fiyatlarını dolayısıyla konut fiyatlarını o kadar yükseltiyor ki maliyetine satılacak daireler bile alt gelir diliminin ödeme gücünü aşıyor.

İnşaat sektörünün ekonomiye doğrudan etkisini bilen ve ekonominin canlanmasını isteyen hükümetler bu sektörü çeşitli teşviklerle desteklemiş. Vergi kanunları da bu gerçekten hareketle konut yapı kooperatiflerine ve çok büyük olmayan yani 150 metrekarenin altındaki konut satışlarına bazı vergi indirimleri tanıyor. Ne var ki piyasada haksızlığa sebep olduğu ve gelir elde etme düşüncesi bu imtiyazların çeşitli şekillerde budanması neticesini doğurmuş. Halihazırda konut satışlarından Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve KDV alınıyor. 150 metrekarenin altındaki konutların satışında KDV oranı yüzde 1, 150 metrekareden büyük konutlar ve işyerlerinde ise yüzde 18 olarak uygulanıyor.

Bu vergileme rejimi, inşaat sektöründe kayıt dışılığı, naylon fatura kullanımını ve çeşitli muvazaalı işlemleri adeta teşvik ediyor. Buna ilaveten devletin kasasından haksız yere vergi iade edilmesine ve bu işlemler yapılırken de bürokrasinin artması sebebiyle ciddi iş gücü kaybının doğmasına sebep oluyor. Yapılan vergi incelemeleri ile konut satışlarının gerçek satış değerlerinden daha düşük bedellerle fatura edildiği resmen teyit edilmiş ve devletin kayıtlarına girmiş durumda. Bu yüzden birçok inşaatçının vergi cezasıyla muhatap olduğunu biliyorum.

İnşaatçılarımız düşük bedelli faturayla kalmamış, işi daha ileri götürmüş. İnşa edilen 150 metrekarenin üstündeki büyük lüks daireler ikiye bölünerek iki ayrı daireymiş gibi gösterilmiş ve yüzde 1 KDV'den satılmış. Bu daireleri alanlar da tapuya iki ayrı daire diye tescil edilen daireleri daha sonra birleştirmiş. Peki sonra ne mi olur? Ne olacak bir Yeşilçam filmi tekrar edilir. Maliye incelemeler yaptırır. İnceleme elemanları harıl harıl çalışır. Mükellef ve inceleme elemanı bir sürü sinir harbi yaşar. Deliller toplanır. Ciltler dolusu raporlar yazılır. Olay ya mahkemelere intikal eder. Ya da bir af yasası düğümü çözer. Bu arada bütün taraflar fena halde yorulur.

Birçok gider kaleminin belgelendirilememesi ve indirimli oranda satış işlemi (% 18 oranında KDV alınan malzemelerden üretilen konutun yüzde 1 KDV oranı ile satılması) nedeniyle iade mekanizması, bu sektörde büyük çapta naylon fatura kullanılmasına sebep oluyor. Bu yapının devletten haksız yere nakden veya mahsuben KDV iadesi alınmasına sebep olduğunu hem maliye görevlilerinden hem de birçok inşaatçı ve bunların muhasebecilerinden dinledim. Ayrıca iade işlemleri, iade yapan vergi dairesi için netameli işlemler

olduğu için gerekli titizlikler gösterilirken bir sürü tartışmalara ve iş kaybına da sebep oluyor. Belediyelerle ve bayındırlık müdürlükleriyle satılan dairelerin metrekareleri ve faydalı alanları konusunda bir sürü yazışmalar yapılıyor ve inanılmaz bir evrak trafiği, bürokrasi yaşanıyor.

### **Fahiş fiyata satılan rezidanslar için sadece yüzde 1 KDV ödeniyor**

150 metrekare kıstası da bence çok manasız. Birincisi; bugünün şartlarında sosyal nitelikli daireler 2 artı 1 niteliğinde ve 100 metrekarenin altında. İkincisi de; rezidans diye tabir edilen ve dolar cinsinden fahiş fiyatlarla satılan daireler de 150 metrekarenin altında kaldığı için yüzde 1 KDV ile satılıyor. Asıl rezidans satışlarında devletin vergi kaybı söz konusu. Çünkü bu tür yapılar çok yüksek bedellerle satılıyor.

Bu yüzden inşaat sektörü için yeni bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum. Yukarıda ifade ettiğim sebeplerle büyük bir açık bulunan konut sektörünün tekrar eski hareketliliğine dönmesi için konutlardan KDV alınmaz ve istisna uygulanırsa bu alanda yaygın şekilde yaşanan naylon fatura sektörüne ve haksız iadelere ciddi bir darbe vurulur. Böyle bir uygulamaya geçilmesi halinde müteahhitler inşaat esnasında yükledikleri KDV'leri gider veya maliyet olarak yazarlar. Satarken de KDV tahsil etmezler. Böylece yüklü miktardaki KDV iadeleri yapılmaz. Konut satışları gerçek satış fiyatlarıyla faturalandırılır. Bu çerçevede kayıtlılığın getireceği diğer vergilerden elde edilecek ekstra hâsılat, alınmaktan vazgeçilecek yüzde 1'lik KDV'leri fazlasıyla telafi eder.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Futbolculara vergi geliyor, en yüksek kesinti yüzde 15**

*Ahmet Yavuz 2008.04.21*

Dönem dönem tartıştığımız konular arasında yer alan sporculardan vergi alınmasıyla ilgili kanunî düzenlemede sona gelindi. Önümüzdeki 10 yıl boyunca teknik direktör ve antrenörler ile sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden yapılacak kesintiler oynanan ligin statüsüne göre farklılık arz edecek.

Düzenleme, bu haliyle Meclis'ten geçerse, lig usulüne tabi spor dallarında en üst ligde görev alan sporcu ve antrenörlerin kazancından yüzde 15, bir alt ligdekilerin kazancından yüzde 10, diğer liglerde görev alanların kazancından ise yüzde 5 oranında vergi alınacak. Diğer yandan; lig usulüne tabi olmayan spor dallarında görev alan kişilere, milli takımlarda görev yapan teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden ise yüzde 5 oranında vergi kesintisi yapılacak.

Konuyla ilgili kanun tasarısının önümüzdeki günlerde Meclis Genel Kurulu'nda görüşülmesi bekleniyor. Tasarı, sadece spor ile ilgili düzenlemeler içermiyor. 'Borcu yoktur' yazısı istenen alanlar genişletilirken, bazı esneklikler de getiriliyor. Meclis'te alt komisyondan geçen tasarıya göre, borcu yoktur yazısı kamu kurumlarınca artık daha çok istenecek. Tasarının yasallaşmasının ardından yapılacak ikincil düzenlemelerle; ihalelere girerken, nakdî olarak yapılan teşvik, yardım ve desteklerde, kayıt tescil, noter, tapu, gemi liman, bina inşaat ve yapı kullanma izin ruhsatlarında da 'borcu yoktur' yazısı istenecek. Verilen yetki çerçevesinde, silah taşınması ve bulundurulması, yapı kullanma izni alımı, eski eser ve define arama izni alımı, avcılık belgesi alımı, maden arama izni, özel yat kayıtları gibi işlemlerin tamamlanması için de aynı durum söz konusu. Bu uygulama yeni değil. Eskiden beri kullanılan bir yöntemin kapsamı genişliyor. Bu çerçevede yurtdışına çıkış yasağı uygulaması da yeniden ele alınıyor. Vergiler ve bunlara ait zam ve cezalara ait borçların 50 bin YTL'yi aşması halinde yurtdışına çıkış yasağı uygulanmaya devam edilecek. Borcu bulunan mükelleflerin teminat vermeleri

halinde yurtdışı çıkış sınırlaması kaldırılacak. Ayrıca; kamu borçlusu hakkında uygulanan yurtdışı çıkış sınırlaması, hastalık, iş bağlantısı gibi hallerde alacaklı tahsil dairesinin uygun görmesi ve bildirimi üzerine ilgili makamlar tarafından kaldırılabilir.

Kurumlar Vergisi'nde ifadeler muğlak kaldı

Vergi Konseyi, mevzuatta reform konusuna iddialı bir şekilde başladı. Bütün vergi kanunları yeniden yazılacaktı. Bunun için gerekli siyasi destek de sağlandı. Ancak şu ana kadarki tek somut ürün Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu oldu. Fıkra ve bentlerin numaralandırması iyi oldu ama eski kanunun net olan dili, muğlâklaştırıldı. Kısa cümleler yerine bir paragraflık cümleler kullanıldı. Gelir ve vergi usulüyle ilgili henüz sonuçlanmış bir şey yok. Yeni kanunla eski kanunun yıllar içinde akmış makyajı tazelenmiş oldu. Getirilen şey, Çin'in bile yeni tartıştığı, denetim firmalarına yeni iş imkânı sunan, mükelleflere ekstra külfetler yükleyen transfer fiyatlandırması düzenlemesiyle sınırlı kaldı.

Yeni kanunun en modern yüzü olan transfer fiyatlandırması bir dönem beklemeye alındı. Yasa çıktıktan sonra, gerekli tebliğ Gelir İdaresi'nin dışında konuya vakıf bir kişiye hazırlatıldı ama raflarda kaldı. Başka bir birimce yeniden hazırlanan teblig de ancak 2007'nin sonunda yayınlanabildi. Diğer yandan; konu ile ilgili ikincil düzenlemeler gecikmeyle hazırlanıyor. Mükelleflerin intibakı da zor oluyor. Meslek mensupları bu yıl uygulamanın erteleneceğini düşünüyorlardı. Yıl sonunda tebliğin yayınlanması ile 2007'nin uygulama kapsamında olduğu kesinleşti. Anlaşılan Maliye, ağır aksak da olsa uygulamanın yerleşmesini istiyor.

Düzenleme çerçevesinde getirilen prosedürlerin doğru olarak uygulanması ilk planda zor. Mesela transfer fiyatlandırması kapsamında ilişkili kişi veya kurumlarla bir mal veya hizmet alım satımı, kiralama işleminde bulunan veya borç alıp veren Kurumlar Vergisi mükelleflerinin beyanname ekinde vermeleri gereken formun nasıl doldurulacağı tam bir bilmece. Bu sıkıntının farkına varan Gelir İdaresi, formun ikinci geçici vergi beyannamesi ile birlikte 14 Ağustos'ta verilebileceğini duyurdu. Ayrıca doldurulacak formda da birtakım değişiklikler yaptı. Tabii ki formu hazırlayabilen mükellefler arzu ederlerse Kurumlar Vergisi beyannamesini ekinde de verebilirler. Ancak yol yakınken bu uygulamadan vazgeçilmeli. Geçen hafta bu konuya bir değişik bin ah işittik. Prosedürleri bıkıracak kadar uzun. İlişkili kişilere ilişkin hazırlanacak raporların binlerce sayfayı bulacağı söyleniyor. Bir de serbest bölge firmaları da dâhil edilecek bu işe. Hiçbir şey değişmeyecek. Bugüne kadar hiçbir grup bütün şirketleri ile birlikte toplu bir incelemeye tabi tutulmadı. Dolayısıyla kendi aralarındaki mal ve hizmet transferinin fiyatlandırmasında örtülü kazanç dağıtılıp dağıtılmadığına bakılmadı. (28 Şubat sürecinde yapılanlar hariç. Çünkü sebepleri çok farklıydı!) Bundan sonra da bakılmayacak. Dolayısıyla Maliye'ye gelir anlamında da hiçbir faydası yok.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Engelliler 'gerçek destek' istiyor

---

Ahmet Yavuz 2008.05.12

Ülkemizde engellilerin hayat şartlarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi anayasal güvence altına alındığı halde yıllardır bu konuda ciddi adımlar atıldığını söylemek zor. Ancak son yıllarda muhtelif kanunlardaki özel hükümlerle engellilere yönelik bazı kolaylıklar öngörüldüyse de maalesef getirilen desteklerin çoğu kâğıt üzerinde kaldı.

Hâlbuki engellilerin ekonomik açıdan desteklenmesi ve bu kişilerin çalışma ve sosyal hayata katılımlarının sağlanması gerekiyor. Bu amaca yönelik yeni tasarıda engellilerin iş bulmalarını sağlayacak teşviklere yer veriliyor. Düzenlemede 50 veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu kaldırılıyor. Terör mağduru çalıştırma mükellefiyeti sadece kamuya yükleniyor. Yapılacak düzenleme ile özel sektöre, çalışanların yüzde 3'ü, kamuya da yüzde 4'ü kadar engelliye çalıştırma mecburiyeti getiriliyor. Bu madde kapsamında özel sektör işverenlerince çalıştırılan engellilerin hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, Hazine tarafından karşılanacak. Bu teşvik sadece yeni işe girenler değil, eskiden beri çalışan engelliler için de geçerli. İşveren hissesine ait primlerin Hazine'ce karşılanabilmesi için bildirimlerin zamanında verilmesi ve prim ödemelerinin eksiksiz yatırılması gerekiyor.

Vergi kanunlarında engellilere tanınan vergi indirimlerinin başında Gelir Vergisi indirimi geliyor. Ücretli olarak çalışan, serbest meslek faaliyetinde bulunan, basit usulde vergilendirilen engelliler ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı ile hizmet erbabı; sağlık kuruluşlarından alınan raporlarda gösterilen engellilik derecesine göre vergi matrahlarından indirim hakkı elde ediyor. Bu sayede daha az miktarda vergi ödemiş oluyorlar. Diğer önemli bir vergi avantajı ise taşıt alımlarındaki vergi indirimi. Özellikle malul ve sakatlar tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunan binek otomobillerinin 5 yılda bir alımında Gümrük Vergisi, Özel Tüketim Vergisi ve KDV alınmıyor. Ayrıca bu araçlar için Motorlu Taşıtlar Vergisi ödenmiyor. Son olarak Emlak Vergisi muafiyetini de ekleyelim. Engelliler 200 metrekareden küçük tek ev için Emlak Vergisi ödemiyor.

Ancak bu vergisel desteklerin engellileri yeterli derecede tatmin etmesi zor görünüyor. Çünkü bu vergisel avantajlardan faydalanmak oldukça zorlu formalitelere bağlanmış. Ayrıca ÖTV ödenmeden engelli tarafından alınan aracın çalınma, kaza, doğal afet gibi elde olmayan sebeplerle elden çıkması halinde, beş yıl geçmeden ÖTV istisnasından faydalanma imkanı bulunmuyor. Yani engelli veya malul tarafından, bu şekilde kullanılamaz hale gelen araç yerine yeni bir araç alınması halinde eski aracın tescil tarihinden 5 yıl geçmemişse ÖTV ödenmesi gerekiyor. ÖTV ödenmeden alınan bu araçlar engelli dışında birilerine ne zaman satılırsa satılsın alınmayan ÖTV'nin ve 10 yıl içerisinde satılması halinde de Gümrük Vergisi'nin ödenmesi gerekiyor. Bu da teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir hızla geliştiği günümüzde engellilerin araçlarını elden çıkaramama veya piyasaya göre ucuz satmalarına sebep oluyor. Bu uygulama sebebiyle aslında engellilere tanınan vergisel teşviklerin istisna değil, bir vergi ertelemesi olduğu söylenebilir.



### **İstihdam teşvikinden kimler yararlanacak?**

Geçen hafta istihdamın teşvik edilmesi için yeni düzenlemeler yapıldığından bahsetmiştim. Hafta içerisinde birçok okurum konu ile ilgili düşüncelerini, endişelerini ve merak ettiği noktaları ilettiler. Bahsettiğim teşvikleri düzenleyen kanun, muhtemelen önümüzdeki günlerde TBMM Genel Kurulu'nda görüşülecek. Getirilen teşviklerin başında SSK işveren hissesine isabet eden beş puanlık prim tutarının ekim ayından itibaren Hazine tarafından karşılanması geliyor. Ayrıca; bu tasarıyla gençler ve kadınların istihdamının da artması isteniyor.

Bundan dolayı, mevcut istihdama ilave olarak işe alınan ve fiilen çalışan her yaştan kadınlar ile 18-29 yaş arası genç erkeklere ait SSK işveren priminin birinci yıl tamamı, ikinci yıl yüzde sekseni, üçüncü yıl yüzde altmışı, dördüncü yıl yüzde kırkı, beşinci yıl yüzde yirmisi İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak. Teşvikten faydalanmak için mevcut işçilerin işine son verilerek yeni işçi alınmasına mani olmak için tedbirler de alınmış durumda. Bu yüzden ancak kanun çıktıktan sonra bir yıl içerisinde ilâve istihdam ve kapasite artırıcı şekilde işçi alan işyerleri bu teşvikten faydalanabilecek. Bu kapsamda işe alınacakların kanunun yürürlüğe giriş tarihinden önceki altı aylık dönemde kayıtlı sigortalılar arasında olmaması gerekiyor. Ayrıca kanundan önceki son bir yıllık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için bu teşvikler uygulanacak. Yani son bir yılda ortalama 10 işçi ile çalışan bir işyerinde, bu teşvikten kadın veya 18-29 yaş arasında genç birisi olmak şartıyla 11. işçi olarak işe giren (ve sonraki işçiler) faydalanabilecek.

Tasarı muhtemel suistimalleri engelleyecek tedbirleri de içeriyor. Şöyle; mevcut bir işyerini devretmek, birleştirmek, işyerini kapatıp yeniden açmak, çalışan sigortalıları bir bütün olarak kaydırmak ve şahıs işletmelerinde işletme sahipliğini değiştirmek gibi ek bir kapasite ve istihdam artışını sağlamayan, sadece SSK primi avantajından faydalanmak amacıyla yapılan işlemlerde bu işlemleri yapanlar teşviklerden yararlanamayacak. Bunun yanında; sigortasız işçi çalıştırdığı tespit edilen firmalar da bu avantajlardan bir yıl süreyle faydalanamayacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi denetmenleri terfi edebilmeli

---

*Ahmet Yavuz 2008.05.19*

Kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması ve vergi uygulamalarının herkes tarafından arzu edilen bir noktaya getirilmesi, daha iyi çalışan güçlü bir vergi idaresi ve etkin bir vergi denetimi yapısının oluşturulmasına bağlı. Denetim kelimesinden ise sadece vergi incelemesi anlaşılmamalı. Vergi denetimi, geniş manada vergi idaresinin merkez ve taşra örgütünün iç denetime tabi tutulmasını ve lüzumu halinde vergi personelinin soruşturmalarının yapılmasını da kapsıyor.

Ülkemizde kayıt dışı ekonominin boyutları gittikçe artıyor. Nitekim bu husus, 2007-2013 yıllarını kapsayan 1. Kalkınma Planı'nda açıkça ifade edildi. Bu artışı engelleyecek temel unsur denetim gücüdür. Kayıt dışı ile mücadelede takip edilmesi gereken politika cari dönem için etkin ve yaygın denetimdir. İnceleme ve denetim gücünün koordineli ve etkili bir şekilde çalışması mükelleflerin incelenmekten çekinerek beyanlarını doğru şekilde vermelerini sağlar. Bu yüzden önemli olan, sınırlı sayıdaki mükellefi inceleyerek yorum farkından kaynaklanan matrah farkı bulmak değil, büyüklü küçüklü tüm mükellefler nezdinde inceleme oranını yüzde 2'lerden 10'lara çıkarmaktır. Bu da mevcut inceleme elemanı sayısını artırmak ve denetim elemanlarını düzenli bir şekilde koordine etmekle mümkün olur. Bu koordinasyon ihtiyacı sebebiyle Başbakan Tayyip Erdoğan'ın bizzat takip ettiği vergi inceleme birimlerinin birleştirilmesini de sağlayacak kanun tasarısı bir ay önce hükümet sözcüsü Cemil Çiçek tarafından kamuoyunun bilgisine sunulmuştu. Tasarı kamuoyu ile paylaşılmazdan önce birçok söylenti çıktı. Ancak geçen hafta basına yansıyan tasarı, bu söylentilerin neredeyse tamamını asılsız çıkardı. Öyle ki; gelir idaresinin müsteşarlık şeklinde örgütleneceği, bu müsteşarlık bünyesinde 5 genel müdürlüğün kurulacağı, şimdiki 29 vergi dairesi başkanlığı yerine 21 bölge başkanlığının olduğu bölge

sistemine geçileceği ifade ediliyordu. Ancak bu tür düzenlemeler tasarıda yok. Başlangıçta olup sonra vazgeçilmiş de olabilir.

Tasarı ile halen merkez denetim elemanlarının görev yaptığı birimler olan Maliye Bakanlığı bünyesindeki Maliye Teftiş Kurulu ve Hesap Uzmanları Kurulu ile Gelir İdaresi Başkanlığı'ndaki Gelirler Kontrolörleri Daire Başkanlığı kaldırılarak bunların yerine Maliye Bakanlığı teşkilat yapısında doğrudan bakana bağlı 'Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı' birimi oluşturulacak. Söz konusu vergi denetim elemanları, bu birime bağlanmak suretiyle 'Maliye Denetçisi' unvanı altında birleştirilecek. Maliye Bakanlığı'nın, Maliye müfettişi ve hesap uzmanlarına ait bin 618, gelirler kontrolörlerine ait 900 olmak üzere toplam 2 bin 518 kadro iptal edilirken, çeşitli derecelerde bin 251 maliye denetçisi kadrosu ihdas ediliyor.

Vergi daireleri ihmal edilmesin

Vergi denetim elemanları sayısının yetersiz olduğu ve kadroların doldurulması gerektiği her kesim tarafından paylaşılan bir gerçek iken, tasarıda vergi denetim kurulu başkanlığı bünyesindeki denetim elemanı kadrosunun azaltılmasını anlamak zor. Ayrıca, 'denetimde çok başlılık var, koordinasyonda zorlanıyor' deniliyor ve 3 ayrı denetim birimi tek çatı altında birleştiriliyor. Üç ayrı denetim birimi birleştikten sonra ne koordine edilecek ki? Bir de denetim koordinasyon kurulu kuruluyor. Kontrolörlere sözlü mülakat sınavı yapılacak deniyordu. Bu da tasarının ilk halinden çıkarıldı. Bence de anlamsızdı ve güzel bir başlangıç için hiç de hoş değildi. Çıkarıldığı iyi oldu.

Tasarı vergi denetmenleri ile ilgili herhangi bir düzenleme içermiyor. Böyle köklü bir değişikliğe gidilirken vergi denetmenlerine de dikey yükselme imkânı verilebilir. Böylece taşrada görev yapan vergi denetmenleri de motive edilmiş olur. Dikey yükselme sicil ve sınavla olabileceği gibi vergi denetmenlerinin yeterlilik sınavında ilk 5'e veya 10'a girenlerin otomatikman Kurul'a alınması şeklinde de olabilir.

Diğer yandan, özenle seçilen ve meslekî konularda yetiştirilen vergi denetim elemanlarına özel sektörden çok talep geliyor. Bu elemanlardan kamunun yeterince yararlanabilmesi için ciddi ölçülerde reel kayba uğramış özlük haklarının düzeltilmesi gerekiyor. Denetim elemanları, daha önce yeminli mali müşavirlik sınavından muafiyet avantajı sayesinde tahammül ettikleri şartların sınav mecburiyetinin de getirilmesiyle katlanılmaz bir hal aldığını söylüyor.

Son olarak, bu tartışmalar hep çatıyla ilgili. Vergi daireleri bu işin aslı ve esası. Eğer bir şeyler yapılacaksa asıl buralar ihmal edilmemeli. Vergi dairelerinin otomasyonu tamamlanmalı. İnsan unsuru gelir uzmanları ile daha donanımlı, cevval ve güvenilir hale getirilmeli. Vergi dairelerinin yönetim kadroları çok önemli. İstanbul'da milyar YTL'lik iadelere imza atan müdürler var. Buralarda yönetici olacak kişilerin dürüst ve cesur olması şart.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## KDV beyanıyla alım satıma çapraz kontrol

---

Ahmet Yavuz 2008.05.26

Katma Değer Vergisi (KDV) mükelleflerinin beyanlarının otokontrolüne imkân verecek olan Ba-Bs formları, artık aylık olarak alınmaya başlanacak.

Bu formlar sayesinde mükelleflerin mal alım ve satımları ile KDV beyanları çapraz kontrole tabi tutulabilecek. Şubat ayı içerisinde getirilen yeni uygulamaya uyumun sağlanması için 5 Haziran'a kadar süre tanınmıştı. Mühlet önümüzdeki hafta sona eriyor. Buna göre bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin 2007 yılı içerisinde KDV hariç 30 bin YTL ve üstü miktarda mal aldıkları veya sattıkları kişileri ve 2008 yılı içerisinde her ay 8 bin YTL limitini geçen alış ve satışları kapsayacak şekilde ayrı ayrı düzenleyecekleri Ba ve Bs bildirim formlarını 5 Haziran Perşembe gününe kadar bağlı bulundukları vergi dairelerine vermeleri gerekiyor. Kayıt dışı ile mücadelede farklı yöntemler geliştiren Gelir İdaresi mükelleflerin mal hareketlerini 2005'ten beri yıllık hareketler itibarıyla alıyordu. Bundan sonra ise mükellefler bildirim formlarını aylık dönemler halinde düzenleyecek ve takip eden ayın 5'inci gününden itibaren bir sonraki ayın 5. günü akşamına kadar vergi dairelerine verecek. Mesela; bir mükellefin Haziran 2008'e ait Ba-Bs bildirimlerini, 5 Temmuz 2008'den 5 Ağustos 2008 akşamına kadar vermesi gerekiyor.

Formların aylık olarak verilecek olması ve getirilen yeni düzenleme, beyannamelerde hesaplanan ile indirilen KDV'lerin uyumlu ve gerçek faturalardan oluşup oluşmadığının kontrolünü mümkün kılacak. Çünkü yeni uygulamada bir kişi veya kurumdan Katma Değer Vergisi hariç 8 bin YTL ve üzerindeki mal ve/veya hizmet alımları, 'Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)' ile; bir kişi veya kuruma katma değer vergisi hariç 8 bin YTL ve üzerindeki mal ve/veya hizmet satışları ise 'Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)' ile bildirilecek.

Yanlış bilgiye 1.490 YTL ceza

Bu formları doldururken çok dikkat edilmeli. Çünkü verilen bilgilerde yanlışlık veya eksiklik olması halinde bin 490 YTL özel usulsüzlük cezası kesiliyor. Ayrıca uyumsuzluğun araştırılması için mükelleflerin incelemeye gönderilmesi de söz konusu. Bu yüzden formlardaki tablolarda yer alan mal alış ve satışların toplamı beyannamelerdeki, hesaplanan veya indirilen KDV'lerin matrahları ile uyumlu olmalı. Artık beyannamelerde indirilecek KDV, matrah ve oran şeklinde ayrıştırılarak veriliyor. Form Ba'da yer alan indirilecek KDV matrah ve vergileri beyannamedeki indirilecek KDV matrah ve vergileri ile uyumsuzluk gösterirse hemen göze çarpacak. Ayrıca mümkünse alıcı ve satıcılarla irtibata geçip formlarda bildirilecek tutarlar üzerinde de mutabakata varılmalı. Bu arada bilanço usulüne göre defter tutan mükellefler 'benim limiti aşan alım-satımım yok, dolayısıyla Form Ba-Bs vermem gerekmiyor' diyemeyecek.

Bildirim formlarına belirlenen haddi aşan ithalat ve ihracat işlemleri de yazılmalı. Birden fazla şubesi bulunan mükellefler bildirim formlarını şube bazında değil, şube bilgilerini birleştirmek suretiyle merkezden tek bir form halinde verecek. Bir mükellef ile yapılan alış-satışlar formlarda tek satır olarak gösterilecek. Bu yüzden aynı mükellefin birden fazla şubesinden yapılan alışlar, muhasebe sistemi gereği ayrı ayrı takip edilse bile, Form Ba'da tek satır olarak gösterilecek. Aynı şekilde, aynı mükellefin birden fazla şubesine yapılan satışlar da, muhasebe sistemi gereği ayrı ayrı takip edilse bile, Form Bs'de tek satıra işlenecek.

Formda 'elektronik' dönem başladı

Bilanço esasına göre defter tutup ticari, zirai ve meslekî faaliyetlerinden dolayı gerçek usulde vergilendirilen Gelir Vergisi mükellefleri ile tüm Kurumlar Vergisi mükellefleri Ba ve Bs formlarını elektronik ortamda vermek zorunda. Sadece otomasyona geçmemiş mal müdürlüklerine bağlı olan ve bilanço usulüne göre defter tutan mükellefler bu formları kâğıt ortamında verecek. Elektronik ortamda form vermek zorunda olan mükelleflerin kâğıt şeklinde verecekleri formlar bir şey ifade etmeyecek ve form vermemiş kabul edilerek cezaya muhatap tutulacaklar. Yukarıda da değindiğim üzere formların beyanname, alıcı ve satıcı formları ile uyumlu olması sağlanmalı. Tabii verilecek bilgilerin de doğru olması gerekiyor. Mükellefler bu formları verdikten sonra hata

yaptıklarını fark etmeleri halinde düzeltme yapabilir. Ancak, düzeltme bildirimi süresinden sonra verilmiş ise, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355'inci maddesi hükmü uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilir.

Düzeltilme işleminde bulunacak mükelleflerin, yeni bildirim formunu, daha önce bildirimde bulunmamış gibi tüm alım-satım bilgilerini içerecek şekilde doldurmaları gerekiyor. Çünkü hatalı olarak verilen ilk bildirim formu düzeltme esnasında tamamen iptal edilecek ve ikinci defa verilen bildirim formu geçerli kabul edilecek. Bildirimlerin sadece bir tanesinde hata yapıldığının belirtilmesi halinde, sadece hata yapılan bildirim formunun düzeltilmiş haliyle bildirilmesi yeterli.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Aftan faydalanıp ödenen sigorta primi gider yazılabilir

Ahmet Yavuz 2008.06.02

Hükümet geçtiğimiz aylarda Maliye ile ihtilafa düşen mükelleflerin borçlarını davadan vazgeçmek şartıyla yeniden yapılandırmaya açtı.

Çıkarılan uzlaşma kanunu ile alacakların takside bölünerek tahsili mümkün kılınmaya çalışıldı. Kanunun kapsamının dar olduğunu ve faydalanacak mükellef sayısının sınırlı kalacağını ifade etmiştim. Henüz düzenlemenin başarısına dair bir istatistik açıklanmadı. Bu yüzden mahkemelere intikal etmiş davaların kaçının bu kanun sayesinde çözümlendiğini şimdilik bilemiyoruz. Ancak bu vergi affından sonra kamuoyunda Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) primlerine ait af beklentisi oluştu.

Özellikle beyan usulüne dayalı vergi ve sigorta sistemlerinde af beklentisine girildiğinde mükelleflerin uygulamalara ve ödemelere ilişkin uyumu ciddi manada aşağılara iniyor. Artık vergisini veya primini ödeyecek kişiler bile af söylentisinin neticelenmesini beklemeye başlıyor. Hükümetler de oluşan beklenti havası karşısında tepkisiz kalmıyor ve kendilerini, sınırlı da olsa bir düzenleme yapmak zorunda hissediyor. Nitekim geçtiğimiz haftalarda ayrıntılarını sizlere aktardığım istihdam paketine son anda konulan hükümlerle prim alacaklarının yeniden yapılanması sağlandı. Bu sayede 43 milyar YTL tutarındaki sosyal güvenlik alacağının tahsil edilmesi amaçlanıyor. Hemen şunu ifade edeyim ki; bu af kanunu oldukça basit ve anlaşılabilir şekilde hazırlanmış. Getirdiği büyük kolaylıklar sayesinde başarı oranı da yüksek görünüyor.

SGK primlerinin yeniden yapılandırılmasından faydalanabilecek kişi veya durumları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- İşverenlerin, çalıştırdıkları işçilerle ilgili olarak Mart 2008 ve önceki dönemlere ilişkin sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası, sosyal yardım zammı borçları,
- Haziran ayının sonuna kadar müracaat edilmiş olması kaydıyla Mart 2008 sonuna kadar bitirilmiş olan özel bina inşaatı ile ihale konusu işlerde tespit edilen fark işçiliğe ilişkin borçlar,
- İsteğe bağlı sigortalıların Mayıs 2003 ile Mart 2008 arasında isteğe bağlı sigortalılıklarının devam ettiği süre içindeki prim borçları,
- Topluluk sigortasına tabi olanların Mart 2008 ve önceki dönemlere ilişkin malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ait prim borçları,
- Bağ-Kur'luların Mart 2008 sonuna kadar olan prim ve sosyal güvenlik destek prim borçları.



Bu tip borçları bulunanlar temmuz sonuna kadar SGK'ya yeniden yapılanma için müracaat edebilir. Prim alacaklarının yeniden yapılandırılarak tahsil edilmesinde iki alternatif sunuluyor. Birincisi peşin ödeme. Peşin ödeme yolunu tercih edenlerin borç aslının tamamını ve gecikme cezası ve gecikme zammının yüzde 15'ini başvuru tarihini takip eden bir ay içinde ödemeleri gerekiyor. Bunun karşılığında, gecikme cezası ve gecikme zammının kalan yüzde 85'i silinecek.

İkinci alternatif ise taksit. Taksitle ödemenin tercih edilmesi halinde, gecikme cezası ve gecikme zammının; on iki aya kadar taksitlendirmelerde yüzde 55'i, on iki ayı aşan taksitlendirmelerde yüzde 30'u silinecek. Kalan kısım borç asıllarına ilave edilerek taksitlendirmeye esas borç bulunacak. Bulunan bu tutar, borçlu tarafından talep edilen taksit süresine bölünmek suretiyle ödenecek aylık taksit miktarı bulunacak.

### **Aksayan taksite yeni fırsat**

Bu borçlar sebebiyle daha önce taşınır ve taşınmaz mallara konulan hacizler ile alınan teminatlar yapılan ödemeler nispetinde, üçüncü şahıslar nezdindeki hak ve alacaklarla ilgili hacizler ise ilk taksitin ödenmesinden sonra tümüyle kaldırılacak.

Kanun, işveren ve Bağ-Kur borçlularına, 2006 yılında çıkan af kanunu ile taksitlendirip aksattıkları taksitleri yeniden başlatma imkânı da veriyor. Ancak önceki taksitlerden çoğunu ödemiş bulunan borçluların borçlarını eski hükümlere göre tamamlamaları daha avantajlı. Bu yüzden eski aftan da faydalanmış olanlar iyi düşünmeli. 'Eski mi, yeni af mı' kararı verirken, her iki alternatifte ödeyecekleri miktarı hesaplayıp karşılaştırmalarını tavsiye ediyorum.

SGK primleri, vergi kanunları açısından ancak ödenmeleri şartıyla gider kabul ediliyor. Önceki yıllarda ödenmediği için gider yazılamayan bu primlerin af kanunu kapsamında ödenmesi halinde gider yazılmaları da mümkün olacak. Ama ödenecek borçlarda primlere ait ceza ve faizlerin gider yazılması ise mümkün değil.

---

### **Teşvik düzenlemesi çarpıtılıyor**

Ayrıntılarını geçtiğimiz haftalarda bu sütunlardan aktardığım istihdam düzenlemesi Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Getirdiği birçok teşvik unsuru ile istihdamı artıracığını ümit ettiğim kanun ile ilgili haksız suçlamalar yapılıyor. Meclis'e de taşınan iddiaya göre; her yaştan kadın ile 18-29 yaş arası genç erkeklere ait SSK işveren priminin işsizlik fonundan, hem de 5 yıl boyunca azalan oranlarda karşılanacak olması yaşı 30'u aşan çalışanların işsiz kalmasına sebep oluyormuş. Halbuki düzenleme bu tür olumsuzlukların yaşanmaması için açıkça tedbirler almış. Bir kere bu prim desteğinden faydalanmak için ilâve istihdam ve kapasite artırıcı şekilde işçi alınması gerekiyor. Bu kapsamda işe alınacakların kanunun yürürlüğe giriş tarihinden önceki altı aylık dönemde kayıtlı sigortalılar arasında olmaması yani işsiz olması gerekiyor.

Ayrıca kanundan önceki son bir yıllık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için bu teşvikler uygulanacak. Yani son bir yılda ortalama 10 işçi ile çalışan bir işyerinde, bu teşvikten kadın veya 18-29 yaş arasında genç birisi olmak şartıyla 11. işçi olarak işe giren (ve sonraki işçiler) faydalanabilecek. Yine mevcut bir işyerini devretmek, birleştirmek, istihdamı yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde ortaklık ilişkisi içerisindeki kişilere kaydırmak, işyerini kapatıp yeniden açmak, çalışan sigortalıları bir bütün olarak kaydırmak ve şahıs işletmelerinde işletme sahipliğini değiştirmek gibi işlemler istihdamı artırıcı nitelikte değiller. Ek bir kapasite ve istihdam artışını sağlamayan, sadece SSK primi avantajından faydalanmak amacıyla yapılan bu işlemler muvazaalı işlem olarak kabul ediliyor ve söz konusu teşvikten yararlanma imkanını ortadan kaldırıyor.

Bu yüzden bu teşvik kanunu sebebiyle işsiz kalacağım korkusuna kapılmak yersiz. Kaldı ki, haksız yere işçinin işine son vermek, ödenecek tazminatlar sebebiyle oldukça masraflı. Kimsenin 120 YTL'lik prim desteği için böyle bir masrafın altına gireceğini zannetmiyorum. Üstelik bu destek her yıl yüzde 20 oranında azalacak ve 5. yılın sonunda sona erecek. Böyle bir harekete tevessül edecek işverenlerin olmadığını, münferit olarak yaşanan bir iki olay varsa bile bu fiillerin başka sebebe veya eksik bilgiye dayandığını tahmin ediyorum.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Teşvikli bölgelerdeki 'vergi iadesi' sıkıntısı giderildi

Ahmet Yavuz 2008.06.09

Teşvikli illerde çalışanların 'fiş parası' almamasına yol açan kanunî sıkıntılardan vergi borçlarının taksitlendirilmesine, 50 bin YTL borcu olana yurtdışına çıkış yasağından futbolda vergilendirmeye kadar pek çok konuda yeni düzenleme getiren kanun Meclis'ten geçti. Nisan ayında içeriğinden kısaca bahsetmiştim.

Kanunun tam adı, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. Geçtiğimiz hafta bazı değişikliklerle kabul edildi. Düzenleme, mükelleflerle idare arasında ihtilaflara sebep olan ve bazıları Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen birçok konuya açıklık getiriyor: Vergi borçlarının taksitlendirilerek ödenmesi kolaylaştırıldı. Taksitlendirme süresi iki yıldan üç yıla çıkarılırken, belli bir miktara kadar olan borçların teminat alınmadan taksitlendirilmesi imkanı getirildi. Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiş bulunan, vergi borcu bulunanların yurtdışına çıkış yasağı uygulaması 6183 sayılı kanun kapsamına alındı. Limitet şirket ortaklarının şirketin vergi borçları ile ilgili sorumlulukları da yeniden tanımlandı.

Önemli değişikliklerin başında, teşvikli bölgelerdeki işletmelerde teşvik uygulaması ile çelişen asgari geçim indiriminin 'barıştırılması' geliyor. Asgari geçim indirimi, doğrudan çalışana, 5084 sayılı kanunla sağlanan terkin uygulaması da doğrudan işverene fayda sağlayan uygulamalar. Bu yüzden teşvikli bölgelerde bulunan işyerlerinde ücretlerin vergilemesinde öncelik asgari geçim indirimine verilirse, işverenin teşvik kapsamında elde edeceği avantaj azalıyor, hatta bazı durumlarda tamamen ortadan kalkıyordu. Öncelik Teşvik Kanununa verilirse çalışanlar asgari geçim indiriminden faydalanamıyordu. Yani ayda 50-60 YTL'lik 'vergi iade-fiş parası' alamıyorlardı. Bu problem ortadan kaldırıldı. Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen bir madde ile Teşvik Kanunu kapsamında Gelir Vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde, öncelikle asgari geçim indiriminin dikkate alınması hükme bağlandı. Buna göre, teşvik kapsamında bulunan illerde çalışan ücretlilerin vergilendirilmesinde önce asgari geçim indirimi uygulanacak. Bu uygulamadan sonra kalan tutarlar 5084 sayılı kanun hükümlerine göre terkin edilecek.

Sporcular oynadıkları lige göre vergi ödeyecek

Kanun ile sporcu kazançlarının vergilendirilmesi ile ilgili boşluklar gideriliyor. Lig usulüne tâbi spor dallarında görev alan sporcuların kazançları, liglere göre kademeli olarak vergilendirilecek. En üst ligde oynayanların kazancından yüzde 15, bir altında oynayanların kazancından yüzde 10, diğer liglerde görev alanların kazancından ise yüzde 5'lik vergi kesintisi yapılacak. Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden ise yüzde 5 vergi kesilecek. Kanun tasarı halindeyken, teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemelerin de

sporculara yapılan ödemeler gibi vergilendirilmesi öngörülüyordu. Ancak genel kurul görüşmelerinde teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemeler kapsamdan çıkarıldı. Bu görevi yapanların vergilendirilmesi, diğer ücretler gibi olacak.

**Kulüp borçlarına 10 yıllık taksitlendirme imkanı**

Spor kulüplerinin devlete ait borçlarına 10 yıla kadar taksit imkânı getirildi. Kulüplere, vergi, resim, harç, sigorta primi ve eğitime katkı payları ile bunların cezalarını taksitlendirme imkanı tanındı. Bu taksitler, 10 yıla kadar vadelenendirilebilecek. Taksitlendirmede uygulanacak faiz oranı da uygulanmakta olan tecil faizi oranının (yıllık yüzde 2) 1/6'sı nispetinde olacak. Ayrıca bu taksitlendirmede teminat aranmayacak. Yalnız kulüplerin bu uygulamadan faydalanabilmeleri için müracaattan sonra ve taksitler süresince ortaya çıkacak vergi ve primleri zamanında yatırmaları gerekiyor.

### **Yurtdışına çıkış yasağında borç tutarı 100 bin YTL'ye yükseldi**

Anayasa Mahkemesi, Pasaport Kanunu hükümleri kapsamında yapılan, kesinleşmiş ve teminata bağlanmamış vergi borcu bulunanların yurtdışına çıkışlarının engellenmesi uygulamasına ilişkin hükümleri iptal etmişti. Bu yüzden söz konusu düzenleme ile yurtdışı çıkış yasağı uygulaması, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamına alındı. Yeni düzenlemede yurtdışı yasağı koymak için alacağın 100 bin YTL ve üzerinde olup, teminat altına alınmamış olması gerekiyor. Ancak, bu miktarı aşan ve amme alacaklarıyla bunlara ait zam ve cezaları ödeme emrinin tebliğ tarihini takip eden yedi gün içerisinde ödemeyen veya bu kanun hükümleri uyarınca hakkında söz konusu alacaklar sebebiyle ihtiyati haciz kararı alınan amme borçlusunun yurtdışına çıkışı, alacaklı tahsil dairesinin talebiyle engellenebilecek.

### **Şirket ortakları, vergi borcundan hisseleri kadar sorumlu tutuldu**

Hâlihazırda geçerli düzenlemede limitet şirket ortakları, şirketten tahsil imkânı bulunmayan kamu alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu tutuluyordu. Yeni düzenlemede, 'şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan' alacakların da şirket ortaklarından hisseleri oranında alınması sağlanacak. Ayrıca artık şirket ortakları şirketteki sermaye paylarını devrettiklerinde, hem payı devreden hem de devralanlar devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden müteselsilen (birlikte) sorumlu tutulabilecek. Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları halinde de bu şahısların, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulmaları mümkün hale geldi.

### **Borç taksitlendirmesi kolaylaştı**

Vergi borçları ve cezalarının tecil şartları da hafifledi. Vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası ve gecikme zammı ve diğer amme alacakları ayrımı yapılmadan, bütün alacaklar 36 aya kadar tecil edilebilecek. Üstelik borç toplamı 50 bin YTL'den az ise teminat şartı aranmayacak. Bunun üzerindeki amme alacaklarının tecilinde de, gösterilmesi zorunlu teminat tutarı 50 bin YTL'yi aşan kısmın yarısı olacak.



# e-beyannameyi düzeltirken pişmanlık işaretini unutmayın

---

Ahmet Yavuz 2008.06.16

Mükelleflerin beyannamelerini vermek için artık vergi dairelerine gitmelerine gerek kalmadı. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte vergi beyannamesi, SGK bildirgeleri verme, vergi ve primleri ödeme işlemleri bilgisayar vasıtasıyla büro ortamından yapılabiliyor.

Böylece mükellef veya muhasebeciler bu işlemleri gerçekleştirmek için devlet dairelerine gidip zaman ve enerji kaybına uğramamış, gereksiz yere strese girmemiş oluyorlar. Memurlar da beyanname almak, kontrolden geçirmek, bunları dosyalara koymak gibi işlemler için harcayacakları zamanı diğer işlerde kullanma imkânı yakalıyor.

Her nimetin bir külfeti olacağı gibi bu işlemlerin yerine getirilmemesi veya eksik yapılması halinde ciddi maddi yükler getireceğini bilmek lazım. Birçok açıdan kolaylık getiren elektronik bildirimleri yerine getirmemenin cezası beyan edilmeyen vergi miktarı kadar vergi ziyai cezası ile bin 490 YTL tutarında özel usulsüzlük cezası. Diğer bir ifadeyle elektronik ortamdan beyanname vermek zorunda olan bir mükellef beyannamesini vermez veya elden verirse bin 490 YTL özel usulsüzlük cezası ödeyecek. Buna ilaveten ödenmesi gereken vergi miktarı kadar vergi ziyai cezası ile muhatap olacak. Bu cezanın hakkaniyete uymadığını ve mahkemelerin bu sebeple kesilen özel usulsüzlük cezalarını iptal ettiklerini önceki yazılarımda dile getirmiştım.

Ancak beyannameleri vermek de bazen ceza ile muhatap tutulmaya engel olamıyor. Çünkü verilen beyannamelerin hatalı olduğu fark edilip düzeltme beyanı verilmesi halinde verilen beyannamenin pişmanlık hükümlerine göre verildiği işareti kaydedilmezse yine ceza ile muhatap kalınabiliyor. Nitekim beyannamelerini kanuni süresinde internet ortamında e-beyanname olarak veren mükellefler, daha sonra bir miktar verginin sehven beyan dışı kaldığını anlayıp kanuni süresi geçtikten sonra, fakat ödeme süresi dolmadan yine internet ortamında düzeltme beyannamesi verdikleri ve süresinde vergilerini ödedikleri halde, sırf pişmanlık hükümlerinden faydalanmak istediklerini beyan etmedikleri için; ödenecek verginin yarısı kadar bir ceza ile muhatap tutuluyorlar. Maliye, ihbarnameleri elektronik ortamda mükellefe veya temsilcisine göndermeyi tebliğ kabul ediyor. Üstelik kesilen cezalara ait ihbarnameler ayrıca tebliğ edilmediği için mükellefler 30 günlük kanuni sürede bu cezalara ilişkin uzlaşma veya mahkemeye gitme haklarını da kullanamıyorlar.

Hâlbuki düzeltme maksadıyla daha sonra verilen beyannameler pişmanlık hükümleriyle verilir ve hata 15 gün içinde düzeltilirse herhangi bir ceza kesilmiyor. Bunun için yapılacak tek şey, elektronik beyanname verirken beyannamenin 'Kanuni süresinden sonra mı, pişmanlık talepli beyanname mi?' olduğunu belirtmek gerekiyor. Bu ayrımın, uygulanacak cezanın kesilmesi yönünden önemi var. Şayet kanuni süresinden sonra verilen düzeltme beyannamesi V.U.K.'nın 371. maddesine göre pişmanlıkla verilirse (PIS), vergi ziyai cezası kesilmeyecek; pişmanlık talebi olmadan 'Kanuni süresinden sonra verilen beyanname (KSS)' niteliğinde ise vergi ziyai cezası kesilecek.

Diğer taraftan, düzeltme beyannamelerinin tahakkuk tarihleri itibarıyla, tebliğ alınmış kabul edilen ihbarnamelere, tebliği tarihlerinden itibaren 30 gün içerisinde itiraz/ödemede bulunulmadığında söz konusu ihbarnameler kesinleşiyor. Aslında kanuni süreden sonra verilen düzeltme beyannamelerinin pişmanlık hükümleri ile verildiğinin kabul edilmesi lazım. Çünkü mükellef idare tarafından tespit edilmemişken kendi iradesi ile düzeltmede bulunuyor. Bu işlem esnasında dikkatsizlik veya bilgisizlikten dolayı pişmanlık butonu işaretlenmediği gerekçesiyle yüklü cezalara muhatap tutulmanın hakkaniyete ve kanun ruhuna uygun

olmadığını düşünüyorum. Bu tür cezaların mahkemelere intikal etmesi halinde terkin edileceklerini (kaldırılacaklarını) tahmin ediyorum.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Malî tatil mükellefe yarıyor, ya Maliye çalışanları?..

Ahmet Yavuz 2008.06.23

Mali tatil, önümüzdeki hafta salı gününden itibaren başlayacak. İlk kez geçen sene uygulanan mali tatil, bazı vergi mükellefiyetlerinin yerine getirilmesi ile ilgili süreleri uzatırken bazı hakların kullanılmasıyla ilgili süreleri de durduruyor.

Buna göre Temmuz ayının 1'i ile 20'si arasındaki süre mali tatil olacak. Bu süre zarfında genel bütçeye giren vergi, resim ve harçların beyannamelerine ait verilme süreleri mali tatilin son gününü izleyen yedinci gün akşamına kadar uzamış olacak. Mali tatil uygulaması sebebiyle verilme süresi uzatılan beyannamelerle ilgili çıkan vergilerin ödeme süresi de uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren üçüncü günün mesai saati bitimine kadar uzayacak. Ayrıca; mali tatilin sona erdiği günü izleyen 7 gün içinde biten kanuni ve idari süreler de, tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren 7. günün mesai saati bitiminde sona erecek. Diğer bir ifadeyle, son günü 21-27 Temmuz tarihleri arasına rastlayan kanuni ve idari süreler, 28 Temmuz'a kadar uzayacak ve bu beyanlardan çıkacak vergiler 31 Temmuz'da ödenebilecek.

Bundan başka şu hak ve mükellefiyetlerin son günü mali tatile rastlıyorsa tatilin bitiminden itibaren 7 gün daha mühlet tanınmış olacak. Bunların birincisi; ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatta, vadesi mali tatile rastlayan vergi, resim ve harçlar ile vergi cezaları ve gecikme faizlerinin ödeme süresi. İkincisi tarh edilen vergilere ve/veya kesilen cezalara karşı uzlaşma talep etme veya cezada indirim hükümlerinden faydalanmak maksadıyla yapılacak müracaatlara ilişkin süreler. Üçüncüsü devamlı bilgi verme hükümleri kapsamında verilmesi gereken bilgilerin verilmesine ilişkin süreler. Bunlara ilaveten; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, belirli sürelerde yapılması gereken muhasebe kayıt süreleri, dava açma süreleri ve bildirim süreleri, mali tatil süresince işlemeyecek, belirtilen süreler mali tatilin bitiminden itibaren tekrar işlemeye başlayacak. Mesela, VUK hükümlerine göre yevmiye defterine kayıt süresi 10 gün. Buna göre, normalde 25 Haziran'da yapılan bir işlemin 5 Temmuz'a kadar yevmiye defterine kaydolması gerekirken, mali tatil gereği bu süre 25 Temmuz'a uzayacak. Diğer yandan; tatil süresince inceleme maksadıyla defter ve belge talep edilemeyecek, işyerinde vergi incelemesi yapılamayacak, bilgi istenemeyecek ve ihbarname gönderilmeyecek.

Ancak, kanun çıktıktan sonra Gelir İdaresi bu sürede oluşacak vergi kaybının önüne geçmek için tebliğ ile yeni bir düzenleme getirdi. Yeni düzenlemede bazı vergilerin beyan ve ödeme süresi mali tatile rastlasa bile zamanında yerine getirilmesi gerekiyor. Buna göre ÖTV, BSMV, Özel İletişim Vergisi ile Şans Oyunları Vergisi'ne ilişkin olarak verilmesi gereken beyannameler normal süresinde verilecek. Ayrıca, noterler tarafından tahsil edilen Damga Vergisi ve harç bedellerinin ilgili vergi dairesine bildirilmesine ilişkin olarak verilecek beyannameler ile süresiz yükümlülük şeklinde değerlendirilen ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre verilen (1), (2) ve (4) No'lu beyannameler mali tatilde de kanuni sürelerinde verilecek. Bu sınırlamayla mali tatil süresi içerisinde beyan edilmesi gerekip de beyan süresi uzayan vergi, çeklere ait Değerli Kâğıtlar Vergisi ile sınırlı kalmış oldu.

Bu arada, gümrük idareleri, il özel idareleri ve belediyeler tarafından tarh ve/veya tahsil edilen vergi, resim ve harçlar mali tatil kapsamına girmediğinden, bu idarelere verilmesi gereken beyannameler normal süresinde verilecek. Vadesi mali tatilden önceye rastlayan ve vadesinde ödenmemiş borçların 6183 sayılı kanuna göre takip ve tahsiline de mali tatilin herhangi bir etkisi yok.

Görüldüğü gibi muhasebeci ve mali müşavirlerin işlerinde fazla yıprandıkları ve dinlenmeye fırsat bulamadıkları yakınmaları neticesinde çıkarılan kanun, meslek mensuplarından çok vergilerin direkt muhatapları olan mükelleflere avantaj getirmiş durumda. Bu avantaj da ödemelerini temmuz ayı sonuna kadar erteleyebilme imkânıdır. Ancak maliye çalışanlarına ilişkin hiçbir kolaylık yok. Ortaya çıkan fotoğrafa bakınca atılan taşın ürküttüğü kurbağaya değdiğini söylemek zor görünüyor.

### **Personelin 3. kişilere verdiği zarar vergiden düşürülebilir**

Şirketimizde çalışan personelimizin üçüncü kişilere verdiği zararları ödemek zorunda kaldık. Acaba bu tazminatı gider yazıp vergiden düşürebilir miyiz?

Kurumlar Vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içerisinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır. Safi kurum kazancının tespitinde de Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır. Ticari kazancın tespitinde indirilebilecek giderler tek tek sayılmış ve ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin kurum kazancından indirilebileceği ifade edilmiş. İşle ilgili olmak şartıyla mukavelenameye, ilama (mahkeme kararı) veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar gider yazılabilir. Ancak bu ödemeler teşebbüs sahibinin suçlarından kaynaklanıyorsa indirim konusu yapılması mümkün değil. Sizin durumunuzda tazminat ödemesi işle ilgili olup, teşebbüs sahibinin şahsi kusuruna dayanmıyor. Bu yüzden söz konusu tazminat gider olarak dikkate alınabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Teşvikli illerde asgari geçim indirimi, geriye dönük ödenecek**

Ahmet Yavuz 2008.06.30

Soru: Geçtiğimiz haftalarda teşvikli bölgelerde çalışan işçilerin asgari geçim indirimi probleminin çözüldüğünü, artık bu kişilerin de asgari geçim indiriminden faydalanacağını yazmıştınız. Ben de teşvikli bölgede çalışan bir işçiyim. Acaba asgari geçim indiriminden dolayı bana ödenmesi gereken tutar bu tarihten sonra mı ödenmeye başlanacak, yılbaşından beri alamadığımız tutarlar ne olacak? (İsmi mahfuz)

Asgari geçim indirimi, ücretlilerden alınacak Gelir Vergisi'nden, çalışanın medeni durumuna göre yıllık brüt asgari ücret baz alınarak hesaplanacak bir tutarını indirilmesi esasına dayanıyor. Burada ücretliden kesilecek verginin bir kısmı devletçe alınmayıp ücretliye bırakılıyor. İşverenlerin, devlete ödemeyip, vergiden mahsup ettiği bu tutarı ücretliye ödemesi gerekiyor. Çünkü uygulamanın temelinde, diğer gelir türlerine nazaran ücretler üzerindeki vergi yükünün daha düşük olması gerektiği anlayışı yatıyor.

Öte yandan gelişme düzeyi düşük bulunan bazı illerde uygulanan Teşvik Kanunu'na göre, çalışan her işçi için asgari ücret üzerinden hesaplanan vergi kadar rakam, devletçe alınmayarak işverenlere destek olunuyor.

Görüldüğü gibi iki kanundan biri işçilere, diğeri işverenlere destek olmak için çıkarıldığından kanunlar birbiriyle çelişiyor. Şimdiye kadar düzenleme yapılmadığı için bu çelişki devam ediyordu. Bu durumdaki işletmeler de farklı davrandığı için uygulama birliği bulunmuyordu. Şimdi çıkarılan kanunda getirilen düzenleme ile uygulama birliği sağlanmış olacak.

Teşvikli bölgelerde faaliyet gösteren işletmelerin uygulamayı nasıl yapacağı tebliğ ile düzenlendi. Buna göre ödenen toplam ücretler üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi'nden önce her bir işçi için hesaplanan asgari geçim indirimi düşülecek, kalan tutardan teşvik kapsamında alınmayacak tutarlar da düşüldükten sonra geriye kalan Gelir Vergisi Maliye'ye ödenecek. Yani bir ücretlinin maaşına önce asgari geçim indirimi uygulanacak, bu indirimden sonra asgari ücret üzerinden hesaplanan vergi kalmışsa teşvik kapsamında terkin edilecek ve asgari ücreti aşan personel ödemeleri üzerinden hesaplanan vergi Maliye'ye yatırılacak. Konuyu örnekle müşahhaslaştıracak olursak;

Mardin ilinde organize sanayi bölgesi dışında faaliyet gösteren (B) AŞ 30 işçi istihdam etmekte. Ocak 2008 döneminde çalışanlarından tevkif ettiği Gelir Vergisi tutarı 3.000 YTL. 30 işçi için 'asgari geçim indirimi bordrosunda' hesaplanan geçim indirimi ise 1.900 YTL'dir.

Ücretler üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi: 3.000,00 YTL

Asgari ücret üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi:  $(30 \times 77,57)$  2.327,10 YTL

Hesaplanan asgari geçim indirimi: 1.900,00 YTL

5084 sayılı kanun kapsamında terkin edilebilecek tutar:  $(2.327,10 - 1.900)$  427,10 YTL

Vergi dairesine ödenecek tutar  $[3.000 - (1.900 + 427,1)]$  672,90 YTL

Örnekte, ücretlilerin yararlanabileceği asgari geçim indirimi tutarları toplamı, asgari ücret üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi'nden mahsup ediliyor. Asgari ücret üzerinden tevkif edilen vergi tutarından; asgari geçim indirimi tutarı düşülecek, geriye kalan tutar, asgari ücret üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi'nin organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu işyerleri için tamamından, diğer yerlerdeki işyerleri için ise yüzde sekseninden fazla olmamak kaydıyla 5084 sayılı kanun uyarınca terkin edilecek. Asgari ücreti aşan ücretler üzerinden hesaplanan vergi de vergi dairesine ödenecek tutarı oluşturuyor.

Bu hüküm yeni getirildi ama 1.1.2008 tarihinden itibaren geçerli olması kararlaştırıldı. Yani asgari geçim indiriminin başladığı tarihten itibaren uygulanacak. Asgari geçim indiriminden faydalanamayan teşvikli illerdeki işçiler de geriye dönük olarak vergi indiriminden kaynaklanan farkı alabilecek.

Mükellefler Teşvik Kanunu kapsamında terkine konu edilen tutarları terkin kapsamından çıkartıp, asgari geçim indirimi mahsubuna dönüştürüp, bu tutarları hak sahibi ücretlilere ödeyecek. Dolayısıyla söz konusu düzeltme işlemi, ilgili dönemlerin tahakkuk tutarlarını, vergi dairesine ödenecek tutarı etkilemeyeceğinden bu dönemlere ilişkin düzeltme beyannamesi verilmeyecek. Geçmiş döneme ilişkin asgari geçim indirimi tutarları, ilgili aydaki ücrete ilave olarak bir defada hak sahiplerine ödenebileceği gibi 31.12.2008 tarihine kadar eşit tutarlar halinde de ödenebilir.

Görüldüğü üzere, yapılan düzenlemeden sonra mükelleflerin Maliye'ye ödeyeceği Gelir Vergisi değişmiyor. Yani devletin kasasına fazladan bir girdi sağlanmıyor. Ancak daha önce teşvik sayesinde ödenmeyen Gelir Vergisi'nin asgari geçim indirimine karşılık gelen kısmı işverence işçilere ödeneceğinden, işverenin cebinden ödenmesi gereken asgari geçim indirimi tutarı kadar fazla para çıkacak. Bu da bu illerde uygulanan teşvikin etkisinin azalması manasına geliyor.

## Teknik direktör ve antrenörlerin ödeyeceği vergi arttı

31.12.2007 tarihine kadar sporcu, antrenör ve teknik direktör olarak görev yapan kişilerin transfer gelirleri ve primleri Gelir Vergisi'nden istisna idi. Bunlar sadece tevkif suretiyle yüzde 15 oranında vergilendiriliyordu. Ancak bu uygulamaya ilişkin hükmün süresi geçen yılın sonunda bitti. Arada oluşan boşlukta vergilemenin nasıl yapıldığı muamma. Bu ay başında çıkarılan kanunla boşluk giderildi ama şimdi de başka bir tartışmalı konu çıktı ortaya. Yeni düzenlemede; lig usulüne tabi spor dallarında görev alan sporcuların kazançları görev alınan liglere göre kademeli olarak vergilendirilecek. En üst ligde oynayanların kazancından yüzde 15, en üstten bir alt ligde oynayanlardan yüzde 10, diğer liglerde görev alanların kazancından ise yüzde 5 vergi kesilecek. Milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden de yüzde 5 vergi alınacak. Daha önce, teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemeler de sporculara yapılan ödemeler gibi vergilendiriliyordu. Hatta bu kanunun tasarısında da aynı uygulama düşünülüyordu. Ancak Genel Kurul görüşmelerinde teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemelerin kapsamdan çıkarıldığını görüyoruz. Şimdi teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemelerin diğer ücretler gibi vergilendirilmesi söz konusu.

Artan oranlı ve kademeli olarak yüzde 35'e kadar varan bir vergi tarifesi uygulanacak. Üstelik sporcular için ara dönemde 31.12.2007 tarihindeki hükümlerin geçerli olduğu kanunda ifade edilmiş, ancak teknik direktör ve antrenörler için bu hükmün uygulanması mümkün değil. Dolayısıyla yıl başından itibaren teknik direktörlere yapılan ödemelerin artan oranlı tarifieden vergilendirilmiş olması gerekiyor. Milli Takım'ımız UEFA 2008'deki performansıyla dikkati çekti. Şimdi bu başarı taltif edilecek. İşin ilginç futbolculara yapılacak prim ödemeleri 1 Temmuz'dan önce yapılırsa yüzde 15, bu tarihten sonra yapılırsa yüzde 5 üzerinden vergilendirilecek. Teknik direktör ve antrenörlerde ise değişen bir şey yok. Gelir ve primleri yüzde 35'e kadar artan tarifeyle vergilendirilecek. Ayrıca sporcu ücretlerine ilişkin ödemelerin nakit dışında örneğin gayrimenkul veya taşıt şeklinde yapılması halinde verilen ayınlar, verildiği gün ve yerdeki ortalama perakende fiyatlarına göre, konut tedariki ve sair suretle sağlanan menfaatler ise konutun emsal kirasına veya menfaatin emsal bedeline göre tespit edilmek suretiyle değerlendirilecek. Ödeme tutarları toplamı üzerinden Gelir Vergisi tevkifatı yapılacaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Otomotivde ÖTV düzenlemesi indirim yapılmasına engel değil

Ahmet Yavuz 2008.07.07

Otomotiv sanayii son yıllarda gösterdiği gelişme ile ekonominin lokomotifliğini üstlenmiş durumda. Maliye'nin de en önemli müşterisi konumuna yükseldi. Hazine'ye aktarılan vergi kaynağının önemli kısmı bu sektörden geliyor.

Geçtiğimiz ay yürürlüğe giren Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ile ilgili bir düzenleme otomotivciler ile Maliye'nin arasında soğuk rüzgârlar esmesine yol açtı. Sektör temsilcileri, 'ÖTV hesaplanırken matrahın mal alış fiyatından yüzde 10'dan daha düşük olamayacağı' şeklinde getirilen yeni hüküm yüzünden, araçlarda indirim yapamadıkları ve satışların bıçak gibi kesildiğinden şikâyetçi oluyor. Maliye ise düzenlemeyi, "Şirketler, indirim için vergi matrahını düşük gösteriyor ve gelir kaybı oluşuyordu. Bunun önüne geçildi." diyerek savunuyor.

Geçtiğimiz ay Resmî Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giren Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun ve diğer bazı kanunlarda değişiklikler getiren kanun vergicilikte sorun olan birçok meseleye pratik çözümler



getirdi. Bunlardan bir tanesi de ÖTV ile ilgili. Söz konusu vergi, belli kalemler üzerinden harcama esnasında ve sadece bir defa alınıyor. Ancak, KDV matrahına dâhil edilerek vergiden vergi alınması, bu verginin eleştirilen en önemli yanlarından birisi. Diğer yandan; üzerinden ÖTV alınan akaryakıt, taşıt, beyaz eşya, tütün ve alkollü içkilerin satımında vergi matrahının düşük gösterilmesi veya belgesiz mal bulundurulması bu verginin tahsilini ciddi manada aşağılara çekmiş durumda. Yukarıda bahsettiğim kanunla getirilen ve kamuoyunda eleştirilen düzenlemeler ÖTV'de bir nevi vergi güvenlik müessesesi özelliği taşıyor.

ÖTV Kanunu'na getirilen ilâve hüküm ile taşıt satışlarında, alış fiyatına göre yüzde 50'leri bulan indirimli rakamlar üzerinden ÖTV hesaplanmasının önüne geçildi. Hüküm kamuoyuna yansıtılan aksine, taşıt satışı esnasında indirimlere sınırlama getirmiyor. Sadece ÖTV hesaplanırken matrahın, mal alış fiyatından yüzde 10'dan daha düşük olamayacağı ifade ediliyor. Şöyle ki; bir firma 100 bin YTL'ye aldığı taşıtları satarken, daha az ÖTV hesaplamak için, 50 bin YTL üzerinden faturalandırıyor. Daha sonra fiyat farkını da alıcıdan tahsil ediyor. (60 bin YTL'lik kur farkı gibi) Böylece kârlı bir şekilde malın satış bedelini (toplam 110 bin YTL) kasasına koyuyordu. Fakat ÖTV'yi de 50 bin YTL üzerinden hesaplıyordu. Getirilen yeni düzenleme, şirketin yüzde 50'lik indiriminin önüne geçmiyor. Mükellefe, 100 bin YTL'ye aldığı malı, satarken ÖTV'yi en az 90 bin YTL üzerinden hesaplama mecburiyeti getiriyor. Satıcı, ÖTV'yi bu rakam üzerinden hesapladıktan sonra istediği kadar indirim yapabilir.

Örneğin; bir otomotiv bayii aracı 50 bin YTL'ye almış olsun. Kampanya kapsamında 40 bin YTL'den satacağını kabul edelim. Burada vergiler şu şekilde hesaplanacak.

Aracın alış bedeli 50.000

Satış bedeli 40.000

ÖTV matrahı 45.000

Hesaplanan ÖTV 16.650

KDV matrahı 56.650

Hesaplanan KDV 10.197

Tüketicinin ödeyeceği toplam bedel 66.847

(Tutarlar YTL'dir)

Öte yandan benzer sınırlamalar serbest meslek erbabı faaliyetlerinde de fiilen uygulanıyor. Bir doktor veya mali müşavir rekabet şartları gibi sebeplerle odaca tespit edilen tarifieden daha düşük bedel mukabili hizmet verse bile KDV hesaplanırken oda tarifesinin dikkate alınması ve tarifiedeki bedel üzerinden KDV hesaplanması gerekiyor.

Engellilere ÖTV indirimi 'düzeltildi'

Engellilerin kullanabileceği taşıtlar için uygulanan ÖTV istisnası, barındırdığı sorunlar sebebiyle sıkıntılar içeriyordu. Bu istisnadan faydalanılarak alınan bir araç deprem, yangın, hırsızlık gibi elde olmayan sebeplerle bile kullanılamaz hale gelirse engelliler, 5 yıl geçmeden bu istisnadan tekrar faydalanamıyordu. Ayrıca teknolojik gelişmeler neticesinde aracını yenilemek isteyen bir engelli, bu aracı engelli olmayan birine sattığı zaman, başta ödemediği ÖTV'nin alıcı tarafından ödenmesi gerekiyordu. Bu da bu tip araçların elden çıkmasını zorlaştırıyor ve değerinden düşük fiyata satılmalarına sebep oluyordu.

ÖTV Kanunu'na eklenen hükümlerle artık engellilere ait taşıtlar deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelir ve hurdaya çıkarılırsa 5 yıllık süre beklenmeden ÖTV istisnasından faydalanılabilecek. Ayrıca engelliler istisnadan faydalanarak aldıkları taşıtları 5 yıldan fazla kullandıktan sonra sattıklarında (alıcı engelli olmasa da) artık alım esnasında alınmayan ÖTV yeni alıcıdan alınmayacak. Böylece daha önce bir nevi vergi erteleme olarak uygulanan istisna, gerçek bir istisna niteliğini almış oldu.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi affı için gözler Maliye'de

Ahmet Yavuz 2008.07.14

Son günlerde Maliye'nin vergi borçluları için af çıkarıp çıkarmayacağı sorulup duruyor. Her ne kadar Maliye Bakanı Kemal Unakıtan yakın zamanda borçların taksitlendirilmesini kolaylaştırdıklarını, yeni af çıkarılmayacağını ifade ettiyse de kamuoyunda ciddi bir beklenti oluşmuş durumda.

Bu sene içerisinde ihtilaflı vergiler için yeniden uzlaşma, futbol kulüplerine borçlarını dondurup 10 yıla yayma kolaylığı, Sosyal Güvenlik Kanunu (SGK) prim borçlarında faizin yüzde 85'e kadarlık kısmını silme imkânları geldi. Şimdi sıra normal vergi borçları için sağlanacak kolaylıkta.

Hatırlayacağınız gibi geçen şubat ayında vergi borcu olan mükelleflerin bir kısmına Maliye ile yeniden uzlaşmanın yolunu açan bir kısmi af kanunu çıkarılmıştı. Ancak bu kanun sadece Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ikmâlen, re'sen ve idarece tarh edilen; Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, KDV, ÖTV, Damga Vergisi, Gider Vergileri gibi beyana dayanan vergiler ile resim, fon payı ve harçlarla ilgili ihtilaflı olunan ve henüz kanunî yolları tüketilmemiş bulunan vergi, harç ve cezalar ile vergi ziyai cezalarını kapsıyordu. Kanunun dar kapsamlı çıkarıldığını, ödeme güçlüğü çektiği için vergisini ödeyemeyen, bu yüzden her ay gecikme faizi oranında borcu artan mükelleflerin kapsam dışı bırakılmaması gerektiğini, aksi halde arzulanan hedefe ulaşılamayacağını o zaman da ifade etmiştim. Birçok mükellef, zamanla vergi aslını aşacak derecede yüksek tutarda faize ve cezaya muhatap kalarak kısır bir döngüye düşmüş durumda. Bu mükellefler artık isteseler bile borçlarını ödeyemiyor. Çünkü oldukça şişmiş borç ve faizleri ödemek için işletmelerini devretmeleri gerekiyor.

Uzlaşma Kanunu çıktığında da af beklenti ve söylentilerinin yoğunlaştığı bu günlerde de okurlarımdan konuyla ilgili birçok elektronik posta aldım ve elan alıyorum da. Mükellefler vergi borçlarının ceza ve faizlerle katlanmasından ve vergi borçları sebebiyle birçok alanda hareket alanlarının daralmasından şikâyetçi. Bu yüzden kendilerine yönelik bir ödeme kolaylığı sağlanmasını istiyorlar. Çünkü kimse Maliye ile sıkıntı yaşamak istemiyor.

Şu an itibarıyla sadece İstanbul'da 350 bin mükellefin Maliye'ye yaklaşık 12 milyar yeni lira borcu var. Bu borçlara ait gecikme faizlerinin belli oranda silinmesi ve taksitli ödeme planı çıkarılması halinde devlete ciddi bir gelir sağlanmış olacak. Bu kaynağın başka bir şekilde elde edilmesi mümkün değil. Devletin ihtiyaç duyduğu parayı borçlanma yoluyla elde etmesi durumunda içine düşülen borç sarmalı katlanarak artacak. Özelleştirme yoluyla fon teminine gidildiğinde de kimi yargısal ve siyasal sorunlarla karşılaşılıyor. Ayrıca, yeni vergilerin konması, zaten ağır hissedilen vergi yükünü iyice artıracak ve mükelleflerin tepkisine sebep olacak. Bu alacakların tahsili için haciz ve icra uygulamasına gidilecek olursa hem mükelleflerin ekonomik faaliyetleri sekteye uğrayacak hem de hatalı uygulamalar sebebiyle daha önce örneğini gördüğümüz mağduriyetler yaşanacak. Bu yüzden vergi affı olarak nitelendirilebilecek bir düzenlemeye gitmekte fayda var. Üstelik

yukarıda sıraladığım, ihtilaflı alacaklar, futbol kulüplerinin borçları, SGK primleri için çıkarılan aflar (ödeme kolaylığı) bu sınıftaki mükellefler aleyhine haksızlığa sebep oldu. Çünkü Maliye'ye borcu sebebiyle sıkıntılı günler geçiren mükellefler böyle bir imkân sağlanması halinde borçlarını ödeyeceklerini ve bu sıkıntıdan kurtulacaklarını ifade ediyor.

Vergi alacaklarının tahsilini kolaylaştırmak için yapılacak düzenlemeyi de vergilerin silinmesi olarak algılamamak lazım. Sadece vergilere ilişkin ceza ve faizlerde indirim sağlanacak, vergi asılları olduğu gibi alınacak. Burada vergilerini zamanında ödeyenlerin tepkisi anlaşılır olmakla beraber aslında konuyu vergisini ödemeyenlerden ve belki de ödemeyecek olanlardan vergi ve düşük tutarlı faizin tahsil imkânı olarak kabul etmek gerekiyor.

### **Yüzde 5 indirimden faydalanmak için prim affını kaçırmayın**

Eğer SGK'ya prim borcunuz varsa çıkarılan aftan faydalanmayı ihmal etmemenizi tavsiye ediyorum. Hatta elinizde borcunuzu karşılayacak nakit yoksa bile borçlanarak veya gerekirse kredi kullanarak peşin ödeme avantajından faydalanmaya bakın. Kurum, prim borçlarının yeniden yapılanması uygulanmasından faydalanmak için yoğun bir başvuru olduğunu duyurdu. Hatta çalışanlarına hafta sonu mesai yaptırma yoluna gitti. Geçen cuma günü itibarıyla af uygulaması için 451 bin kişi başvurdu. Bu müracaatlarla yeniden yapılandırılan borç tutarı 6,5 milyar yeni lira civarında. Yapılanmadan tahsil edilen tutar ise 857 milyon yeni lira. SGK, 26 milyar yeni lirayı aşan prim alacaklarının tümünü yeniden yapılandırma kapsamında tahsil etmeyi hedeflediğini açıkladı. Kurum, 'bir daha çıkarılmayacağı' söylenen son aftan mümkün olduğunca fazla alacak tahsilâtı yapmak için yoğun bir tanıtım ve reklam kampanyası başlattı. Uygulamadan prim borçlularını haberdar etmek amacıyla merkezî yerlere ve billboardlara afişler asılıyor. Ayrıca gazetelere reklam veriliyor. Bu uygulamadan faydalanmak için son gün 28 Temmuz.

Daha önce bu köşede ayrıntılarını verdiğim SGK prim affından SSK ve Bağ-Kur'da prim borcu bulunan kişi ya da tüzel kuruluşlar faydalanabiliyor. Faiziyle yıllardır biriken borcunu peşin ödemek isteyenlere borç faizinin (gecikme zammı ve gecikme faizi) yüzde 85 nispetinde indirim yapılıyor. 12 aya kadar taksitlendirmelerde faiz borcunun yüzde 55'i, 24 aya kadar taksitlendirmede ise yine faiz borcunun yüzde 30'u siliniyor. 27 Mayıs 2008 tarihinde başlayan yeniden yapılandırma, özellikle İstihdam Paketi kapsamında getirilen 5 puanlık SGK prim indiriminden faydalanmak isteyen işvereni yakından ilgilendiriyor. Zira indirimden faydalanabilmek için prim borcunun bulunmaması gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Araçlardan alınan vergide Amerika'yı 20'ye katlıyoruz**

*Ahmet Yavuz 2008.07.21*

Motorlu Taşıtlar Vergisi ikinci taksitinin ay sonuna kadar yatırılması gerekiyor. Buna göre aracınızın silindir hacmi ve yağ özelliklerini dikkate alarak tabloda ne kadar MTV ödeyeceğinizi bulabilirsiniz.

Tabloda görülen tutarlar yıllık vergi miktarını gösteriyor; ilk dönem bu verginin yarısı ödendiği için bu ay diğer yarısı ödenecek.

Aslında Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun ciddi manada gözden geçirilmesi gerekiyor. Çünkü alınan vergi, silindir hacmine göre hesaplandığı için eski, fakat yüksek silindir hacmine sahip araçlardan yüksek tutarda vergi alınması söz konusu oluyor. Bu da vergi adaletsizliğine yol açıyor. Mükellefler hasbelkader sahip oldukları araçları elden çıkaramaz hale geliyor. Araçlar üzerinden o kadar çok vergi alınıyor ki, ayrıca mal varlığı vergilendirmesi kapsamında; yüksek sayılabilecek tutarda MTV'nin her yıl periyodik olarak alınması da ayrı bir yük oluşturuyor. Araç üzerinden alınan vergilere şöyle bir bakacak olursak; öncelikle aracın alımında yüzde 6 ile 84 arasında değişen nispetlerde ÖTV ve yüzde 18 nispetinde KDV alınıyor. Kullanım esnasında her yıl MTV ödenirken, tüketilen akaryakıtın ve diğer girdi ürünlerinin de yüksek oranda ÖTV ve KDV ile vergilendirildiğini görüyoruz.

Bu verginin diğer bir olumsuzluğu yeni araç alımını cezalandırıcı etki göstermesi. Çünkü yeni araçlar daha yüksek tutarda vergilendiriliyor. Hâlbuki küresel ısınma ve enerji piyasasında yaşanan sıkıntılar daha düşük yakıt tüketen ve çevreci motoru olan araçların kullanımını teşvik etmeyi gerektiriyor. Bu durum ABD ve AB ülkeleri ile gelişmiş diğer ülkelerde böyle yürütülüyor. Mesela ABD'de 2000 model ve 3000 silindir hacimli aracın yıllık MTV vergisi 130 dolar civarında ve bizdeki gibi iki taksitte ödeniyor. Aynı silindir hacmine sahip ve aynı yaştaki bir aracın Türkiye'deki vergisi ise ABD'deki rakamın 20 katından fazla ve 2.700 dolar. Amerika'da vergi aracın değerine göre hesaplanıyor. Belli bir asgari rakam üzerine her bin dolar için 25 dolar MTV eklenerek toplam ödenecek vergi bulunuyor. AB'de de durum farklı değil. Orada da düşük yakıt tüketen ve çevreci olma özelliği bulunan araçlardan Motorlu Taşıtlar Vergisi göstermelik denecek düşük düzeylere çekiliyor. Türkiye'deki çarpıklık, gelir elde eden şahısların ve şirketlerin az vergilendirilmesinden kaynaklanıyor. Geçen yıl şirketlerin ödediği Kurumlar Vergisi'nin toplam vergi gelirleri içindeki payı yaklaşık olarak yüzde 7,5 iken MTV'nin toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 2,2'nin üstünde.

Otomotiv sektörünün sanayinin lokomotifi işlevini gördüğü unutulmamalı. Uzakdoğu ülkeleri dâhil birçok ülke ekonomilerini otomotiv sektörüne verdikleri destek ve teşviklerle ayağa kaldırdı. Genç nüfusu ile ülkemiz de araç ihtiyacını yoğun şekilde hissediyor. Bu ihtiyaçlar vergilerin hafifletilmesiyle daha kolay bir şekilde karşılanır. Çünkü bu sektörün vergi yükünün azaltılması hiç kuşkusuz yerli ve yabancı yatırımcıları yatırım yapmak üzere harekete geçirecektir. Bu yüzden özellikle Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin yeniden elden geçirilmesi ve düşük tutarlara çekilmesi lazım. Hatta bu verginin tahsili Amerika'da olduğu gibi mahalli idarelere devredilebilir. Zaten toplam vergi gelirleri içerisinde yüzde 2,2 civarında olan bu vergi, ciddi bir kaynak olmadığı halde büyük rahatsızlıklara sebep oluyor.

Ülkemizde de eski karayolu taşıma araçlarının ekonomik, güvenli, kaliteli ve çevreye duyarlı araçlarla kamu menfaatini gözeterek şekilde yenilenmesi gerekiyor. Ulaştırma Bakanlığı böyle bir çalışma başlattı ancak buradaki uygulama 35 yaş ve üstü kamyon, TIR gibi ticari araçlarla sınırlı. Bu tarz teşviklerin tüm araçlar özellikle binek otomobilleri için de yapılması lazım. Çünkü insanımız daha iyisine layık. Bu çerçevede geçtiğimiz yıllarda yapılan ÖTV indirimine gidilebilir. Belli bir yaşın üstündeki aracı hurdaya çıkaranlardan ÖTV alınmaz veya düşük tutarda alınır.

Otomobil artık eskisi gibi lüks bir mal olarak kabul edilemez. Çünkü çağımızda gerekliliği tartışılmaz hale geldi, çok önemli ihtiyaçlardan birisi oldu. Bunlara ilaveten artık yatırım aracı da değil, aksine tüketim malı oldu otomobil. Bu yüzden önemli bir servetmiş veya mal varlığıymış gibi ele alınıp defalarca yüksek tutarda vergilendirilmesi günümüz gerçeklerine ters düşüyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## [Vergi Kalemi] Vergi dairelerindeki yolsuzluk personeli de rahatsız ediyor

Ahmet Yavuz 2008.07.28

Bu köşede zaman zaman maliye personelinin sıkıntılarını dile getiriyorum. Şimdilerde çalışanlar tarafından bana gönderilen postalarından sıkıntıların değişerek arttığını görüyorum.

Birçok personel çalışma şartlarından ve çalışma ortamlarının olumsuzluğundan yakınıyor. Birçok vergi dairesi sağlıklı binalarda hizmet veriyor. Müdüründen şefine, gelir uzmanından şoförüne kadar neredeyse tüm personel halinden şikâyetçi. Bir kısmı yapısal, bir kısmı ekonomik, bir kısmı da insani unsurlardan kaynaklanan bu sorunların kısa sürede çözülmesi zor gibi görünüyor.

Bütün bu problemler bir yana maliyede yaşanan ve bir kısmı basına yansıyan usulsüzlükler tüm camianın canını sıkıyor. Çünkü maliye bürokrasinin orta ve üst kısmında yer alan bürokratlar, azınlıkta olan, aşırı siyasete bulaşmış meslek mensupları ile fazla içli dışlı olmuşların dışında temiz ve teknik bir kadro. Ancak; kimi icra ve yoklama memurları için ve bazı şefler için aynı şeyleri söylemek zor. Büyük illerde çalışan kimi personelin mal varlıkları ve harcamalarının kontrol edilmesi halinde, çıkacak manzaranın herkesi şaşırtacağından şüphem yok.

Öte yandan suç oluşturacak fiil ve işlemlerle mücadelede en önemli yöntem, bu işlemleri yapanları iyi bir şekilde gözlemleyip tedbir almaktır. Bundan hareketle vergi dairesinde ne gibi usulsüzlüklerin yapıldığını süzmek ve ona göre kontrol mekanizmaları geliştirmek gerekir. Nasıl vergi iadelerinde her sektörün ayrı bir özelliği bulunuyor ve sektöre göre iade incelemelerine yön veriliyorsa, daire içinde usulsüzlüklerin engellenmesinde de ne gibi usulsüz uygulamaların ve suiistimallerin yapıldığının bilinmesi lazım. İyi bir gözlemcinin kontrollerde nerelere bakacağını daha iyi bileceğini ve sağlıklı kontroller yapacağını söylemek hiç de zor değil. Dikkate değer bir diğer husus da vergi dairelerinde müdür ve yardımcılarının sürekli rotasyonlarla yer değiştirmesine mukabil, diğer personelin devamlı aynı dairede hatta serviste çalıştırılmasıdır. Bu yüzden memur ve şefler de, mükellefler de müdürlerin geçici, diğer personelin kalıcı olduğu düşüncesiyle hareket ediyor. Çoğu zaman idarecilerin bile haberi olmadan düzenlemelere ve mevzuata aykırı fiiller işleniyor. Bazı çalışanlarla serbest piyasada iş yapan kimi meslek mensupları arasında yozlaşmış ilişkiler kuruluyor. Tüm personelin rotasyona tabi tutularak iller arasında yer değiştirilmesi belki mümkün olmayabilir. Çünkü ülke sathında rotasyon hem ekonomik hem de sosyal gerekçelerle uygulanamaz. Ama en azından il içerisinde belli aralıklarla personelin yerinin değiştirilmesinde fayda olacağını düşünüyorum. Bunun yanında daire içerisinde de herkesin servislerde değişimli olarak çalıştırılmasında fayda var. Böylece hem personelin daha iyi yetişmesi sağlanır hem de usulsüz işlemlerin yapılmasına meydan verilmemiş olunur.

Personelin olumlu motivasyonunun sağlanması da bu tür olumsuz fiillerle mücadelede önem arz ediyor. Özlük haklarından kurumun kendilerine değer verdiği duygusuna, çalışma ortamından insani ilişkilere kadar her türlü etken personelin çalışmasını etkiler. Çalıştığı kurumu, idarecilerini ve çalışma arkadaşlarını seven bir insan yüz kızartıcı bir fiilde bulunmayacağı gibi başkalarının da böyle bir şey yapmasına müsaade etmeyecektir. Ayrıca kişisel iş ahlakının yerleştirilmesi de çok önemli bir husus. Yaptığı işin hakkını veren, hak ettiği ücretten

fazlasında gözü olmayan, önceliği devletine ve milletine faydalı olmakta gören insanın bir anda ortaya çıkarılması imkânsız. Bu özellikleri haiz insanların yetiştirilmesi uzun, planlı, programlı ve sabır dolu eğitim sisteminin kurulmasına bağlı.



### **Vergi beyanlarının denetiminde bilgisayar yaygınlaşmalı**

İnsan unsurunun azaltılmasının suiistimalleri azaltacağıın farkında olan Gelir İdaresi, vergi dairelerinde uygulanan Vergi Daireleri Otomasyon Projesi'ni (VEDOP) 3. nesliyle aktif hale getirdi. EVDO ismi verilen yeni sistem birçok işlemin otomatik yapılmasını sağlıyor. Mükelleflerin e-beyanlarına da uyumlu. Bu sistemde beyannamede satırlar arası uyumsuzluk anında tespit ediliyor ve uyumsuzluk giderilmeden beyannamenin düzenlenmesi mümkün olmuyor. Cezalar otomatik hesaplanıyor. Atılan bir hususun varlığı halinde sistem uyarı veriyor. Yapılan işlemler tek tek görülebiliyor ve hangi işlemi kimin yaptığı bilinebiliyor. Bazı eksikleri olmakla beraber bu sistem vergi dairesi içerisindeki kimi usulsüz uygulamaların önüne geçer.

Şikâyetler ve öneriler iletildikçe sistemin eksikliklerinin tamamlanacağı söyleniyor. Ancak halihazırdaki özellikler bile idareciler tarafından yeterince uygulanmıyor. Bu yüzden öncelikle sistemin randımanlı şekilde kullanılması için personele eğitim verilmeli. İdareciler de aldıkları bu eğitim doğrultusunda, yapılan işlemleri belirli aralıklarla gözden geçirip denetlemeli. Belki her gün tüm işlemlerin gözden geçirilmesi mümkün olmayabilir; ama sondajlama yöntemiyle seçilecek bazı işlemlerin kontrolü yapılabilir. Bu denetleme yapılırken de sistemin ayrıntılı olarak bilindiği personele hissettirilirse usulsüz işlem yapmayı düşünenlerin bir kez daha düşünmesi sağlanmış olur.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Bankaya yatmayan kira, ev sahibine pahalıya mal olacak**

*Ahmet Yavuz 2008.08.04*

Maliye son dönemlerde kira gelirlerini sıkı şekilde takip altına aldı. Geçtiğimiz yıllara kadar ücretlilerin vergi iadelerinde kullandıkları kira kontratlarından kira gelirleri tespit ediliyordu.

Vergi iadeleri kaldırılıp yerine asgari geçim indirimi getirilince, daha önce kira geliri beyan edenlerin tekrar beyan verip vermediği kontrol edilmeye başlandı. Ancak bütün bunlar kira gelirlerinin takip edilmesini ve beyan edilmesini sağlamaya yetmiyordu. Bakanlık geçtiğimiz günlerde çıkardığı tebliğ ile kira gelirlerinin takibini daha etkili bir şekilde yapmanın yolunu açtı. Buna göre kasım ayından itibaren aylık 500 YTL ve üzeri olan her bir mesken kirası ile tüm işyeri kiralari; bankalar, finans kurumları veya PTT şubeleri vasıtasıyla ödenmek zorunda. Bu tür ödeme ve tahsilâtlar, söz konusu kurumlar tarafından düzenlenen hesap belgesi veya hesap bildirim cetvelleri ile belgelenecek. Ödeme ve tahsilâtın bankaların internet şubeleri üzerinden yapılması da aynı kapsamda değerlendirilecek. Özellikle mesken kiralari için getirilen 500 YTL'lik limit her bir mesken için ayrı ayrı aranacak. Örneğin 3 dairesini aylık 400'er YTL'den kiraya veren kişiler kira tahsilâtlarını

banka veya finans kurumları aracılığıyla yapmak zorunda değiller. Bu kira gelirlerini elden almaya devam edebilecekler.

Getirilen bu mecburiyetlere uymayanlar özel usulsüzlük cezası ile karşı karşıya kalacak. Buna göre meskenlerde, her bir mesken için aylık 500 YTL ve üzerinde kira geliri elde edenler, işyerlerinde ise herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın işyerini kiraya verenler ile kiracılar kiraya ilişkin tahsilât ve ödemelerini, banka veya PTT Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle yapmazlarsa farklı miktarlarda cezalarla karşılaşabilirler. Tebliğe göre getirilen mecburiyete riayet etmeyen birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabına 1.490 YTL'den, ikinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenlere 680 YTL'den, bunlar dışında kalanlara 320 YTL'den az olmamak üzere her bir işlem için bu işleme konu tutarın yüzde 5'i tutarında özel usulsüzlük cezası kesilecek. Yani ödenen kira tutarının yüzde 5'i ile yukarıdaki tutarlar kıyaslanacak, fazla olan tutar ceza olarak uygulanacak. Örneğin, emekli Zeki Bey'in Kasım 2008'e ilişkin 450 YTL'lik işyeri kira gelirinin 200 YTL'sini banka aracılığıyla, kalan 250 YTL'yi de elden aldığını ve kiracısının da hekim olduğunu kabul edelim. Ayrıca Zeki Bey'in 650 YTL ev kira gelirini de elden tahsil ettiğini farz edelim. Zeki Bey hem işyerinden hem de ev kira gelirlerinden ayrı ayrı 320 YTL ceza ödeyecek. Çünkü bankalar aracılığıyla yapılmayan ödemelerin her ikisinin de yüzde 5'i 320 YTL'nin altında. Doktor ise 1.490 YTL ceza ödeyecek.

Gayrimenkul sermaye gelirlerinin toplam bütçe gelirleri içerisindeki payı dikkate alındığında oldukça düşük yer tutan kira gelirleri için bu tür mecburiyetler getirilmesi ilk bakışta garipsenebilir. Hâlbuki bu uygulamanın yerleştirilmesi ve zamanla geliştirilmesi ülke yararına. Çünkü ülke sathında elde edilen tüm gelirlerin kavranması ve buna göre vergilendirme politikalarına yön verilmesi gerekiyor. Vergi adaleti açısından da bu böyledir. Adil bir vergilendirme için tüm vatandaşların gelirleri eşit şekilde vergilendirilmelidir. Bazı gelirlerin sırf tespit edilememe yüzünden vergi dışı bırakılması kabul edilemez. Öte yandan çalışanların ücret ödemeleri banka ve finans kuruluşlardan yapılıyor. Doktor ve dişçilere özel POS makinesi kullanma zorunluluğu getiriliyor. 8 bin YTL'yi aşan fatura ödemelerinin bankalardan yapılması yasal zorunluluk. Bunlarla beraber son düzenleme ele alındığında piyasada dolaşan paraların ve elde edilen gelirlerin banka ve finans kuruluşları vasıtasıyla kayıt altına alınmak istendiği ve bunun bir nebze de olsa sağlandığı görülüyor.

---

### **Doktorlara vergide sınıf atlatacak düzenleme**

Hekimlerle Maliye arasındaki tartışmalar yeni değil. Her sene Gelir Vergisi beyan döneminin bitmesinin ardından vergi daireleri rekortmenleri açıklar. Ardından da hekimlerin de aralarında bulunduğu birçok meslek grubunun beyan rakamlarına ilişkin kimi sıralamalar yayınlarlar. İstisnasız her dönemde de Maliye temsilcileri özellikle hekimlerin beyanlarının düşüklüğünden şikâyet eder ve asgari ücretliden daha az vergi ödediklerini ileri sürerler. Maliye'nin bu tür eleştirilerine kimi odalar mahcup bir iki savunma yapar. Bu böyle sürüp giderdi.

Sonunda bu senenin başında Gelir İdaresi, doktorlara vergi sıralamasında sınıf atlatacak bir düzenleme yaptı. Ancak düzenlemenin 1 Haziran'da yürürlüğe girmesi öngörülüyordu. Daha sonra yürürlüğe giriş tarihi 1 Eylül'e ertelendi. Yeni bir erteleme olmazsa eylül'den itibaren serbest meslek faaliyeti icra eden hekimler, diş hekimleri ve veteriner hekimler, işyerlerinde, belirli özellikleri taşıyan kredi kartı okuyucularını (POS cihazı) bulundurmak ve kendilerine kredi kartı ile yapılan ödemelerinde bu cihazları kullanmak zorundalar. Diğer POS cihazlarına göre farklılık arz edecek bu cihazlarla düzenlenecek POS fişleri, serbest meslek makbuzu olarak kabul edilecek. Hekimler kartla yaptıkları tahsilâtta sadece bu cihazın fişini müşteriye verecek, müşteri istese bile başkaca belge düzenlemeyecek.

Söz konusu cihazları bulundurma mecburiyeti sadece Gelir Vergisi mükellefi olan hekimler için geçerli. Kurumlar Vergisi mükellefi olarak hizmet veren hekimler (şirket kurarak veya poliklinikte hizmet vererek)

eskiden olduğu gibi gelirlerini herhangi bir POS cihazı kullanarak tahsil edebilecekleri gibi, fatura ve yazarkasa fişi ile de belgeleyebilecek.

Öte yandan bedeli kredi kartı kullanılmadan ödenen (nakit, çek, havale gibi) hizmetler için POS'lar kullanılamayacağından mükellefler Vergi Usul Kanunu'na göre serbest meslek makbuzu düzenlemeye devam edecekler. Bu kapsamdaki mükellefler 1 Eylül 2008 tarihinden itibaren, belirli özellikleri haiz cihazlarını işyerlerinde bulundurmayan veya işyerinde bulundurmakla beraber öngörülen belirli özellikleri taşımayan cihazları kullandıkları tespit edilenlere, 2008 yılında 1.490 YTL özel usulsüzlük cezası kesilecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Konutta tapu harcını az ödeyen, ceza yiyecek

Ahmet Yavuz 2008.08.18

Hızlı nüfus artışı, köyden şehre göç, insanların kendi meskenlerine sahip olma arzuları, yatırım yapma isteği vb. sebepler konuta olan talebi artırıyor. İnşaat sektörü bu talebe cevap vermeye çalışırken Maliye, sektördeki vergi kaybının önüne geçmek için Harçlar Kanunu'nda değişikliğe gitti. Bilindiği üzere Türk Medeni Kanunu'na göre taşınmazların mülkiyeti tescille elde edilir. Tescilin tapu dairelerinde resmî şekilde yapılması gerekiyor. Bu aşamada öngörülen resmî şekilden anlaşılmaması gereken ise taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmenin tapu sicil müdürü veya memurları tarafından tanzim edilmiş olmasıdır. Her türlü gayrimenkul tescilinden tapu ve kadastro harcı alınıyor. Harç ödenmeden tapuda herhangi bir işlem yapılamıyor. Harçlar devletin verdiği birtakım hizmetler karşılığında bu hizmetlerin taraflarından aldığı zorunlu bir mali yük olarak nitelendirilebilir. Konuyla ilgili düzenlemeler Harçlar Kanunu'nda yer alıyor. Kanuna göre gayrimenkul alan ve satan kişilerden beyan değeri üzerinden yüzde 1,5 üzerinden hesaplanan harç alınıyor. Ancak ne hikmetse ülkemizde gayrimenkul satanlar herhangi bir harç yüklenmiyor. Satıcının harcını da alıcı ödüyor. Hal böyle olunca gayrimenkulü alan kişi beyan değeri üzerinden yüzde 3 harç ödemek zorunda kalıyor. Oran olarak düşük görülmekle beraber 150 bin YTL'ye alınan bir ev için 5 bin yeni lira civarında tapu aşamasında harcama yapmak gerekiyor. Bu rakam tapu işlemlerinde alıcının tapu dairesi döner sermayesine yapmak zorunda olduğu bağış (!), kredi kullanma halinde ekstra harçlar ile satan ve kendi adına ödediği harçlardan oluşuyor. Bu tutar da varını yoğunu ortaya koyarak bir ev sahibi olmak isteyen kişiler için ciddi bir rakam. Bu yüklerin altına girmek veya vergi ödemek istemeyen alıcılar satın aldıkları gayrimenkulün değerini gerçek alış bedeli üzerinden değil de; rayiç (geçerli) değere göre oldukça düşük kalan emlak vergisi değerine göre beyan ediyorlardı. Kanundaki ifade şekli sebebiyle emlak vergisi değerinin altına düşülmediği için, taşınmazın daha yüksek bedelle alındığı tespit edilse bile herhangi bir cezai müeyyide uygulanamıyordu. Çünkü bu kanunda 6 Haziran'dan itibaren yürürlüğe giren değişikliğe kadarki süreçte gayrimenkul alım satımlarında, emlak vergisi değerinin harca esas alınması yeterli görülüyordu. Yani gayrimenkulün Emlak Vergisi değeri üzerinden harç ödenmesi halinde bir sorun yaşanmıyordu. Ancak bu değer altında bir değer üzerinden harç ödenen hallerde, aradaki fark cezalı şekilde ev alan ve satandan isteniyordu. Yapılan yeni düzenleme ile, arsa ve ev alım satımlarında gerçek alım-satım bedeli üzerinden tapu harcı tahsil edilmesi esasına geçildi. Artık eskisi gibi alış-satış bedelinin altında bir bedel üzerinden harç ödenmesi riskli bir hal aldı. Çünkü yeni düzenlemede; tapuda yapılan işlemten sonra, Emlak Vergisi değerinden daha düşük bir bedel üzerinden harç ödendiği veya beyan edilen alım-satım bedelinin gerçek durumu yansıtmadığı tespit edilirse, aradaki farka isabet eden harç sonradan vergi dairesince cezalı olarak istenecek. Bu tür tespitler için takdir komisyonlarına müracaat edilemeyecek. Cezalar sadece inceleme elemanları tarafından yazılan raporlarla belirlenebilecek. Öte yandan



tapuda alım-satım işlemi yapanların beyan ettiği değer Emlak Vergisi değerinden düşük olursa vergi dairesi, eksik ödenen harcı derhal cezalı şekilde işlemin taraflarından talep edebilecektir.

Tapuda döner sermaye bedeli alınması hukukî değil Kadastro Kanunu'na dayanarak kurulan Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi'nin temel amacı kanunda; atıl kapasiteyi kullanarak katma değer üretmek ve bu atıl kapasiteyi pozitif yönde değerlendirmek olarak ifade ediliyor. Ayrıca döner sermayenin faaliyet alanı ve gelir elde etme yolları da kanunla düzenlenmiştir. Buna göre Döner Sermaye İşletmesi ancak Genel Müdürlük'ün asli görevlerini aksatmamak kaydıyla ve yönetmelik ile belirtilen alanlarda faaliyet gösterip gelir elde edebilir. Bunlar da üretilen, satılan ve kiralanan mal ve hizmetler karşılığında elde edilen gelirler ile faiz ve komisyon gelirleri olarak tespit edilmiştir. Buna mukabil döner sermayelerin; kanun ve yönetmelik kapsamında olmayan, genel müdürlüğün asli görevleri arasında yer aldığı için atıl kapasiteyi değerlendirme ile ilgisi bulunmayan ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca harç alınarak zaten ücretlendirilen işlemlerden gelir elde etmeleri mümkün olmamalıdır. Aksi halde bedeli tahsil edilen bir hizmetin tekrar ücretlendirilmesi sonucu doğmaktadır. Bu yüzden harç şeklinde karşılığı ödenerek yapılan tapu işlemleri için tekrar döner sermaye bedeli alınması hukukî dayanaktan uzaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Emlakta vergiye 'tapu' takibi her ev sahibini mükellef yapar

Ahmet Yavuz 2008.08.25

Ülkemizde vergi sisteminden ne devlet ne de vatandaş memnun. Maliye, tahsilat sıkıntısı çekerken, mükellef omuzlarındaki ağır yükten yakınıyor.

Oysa yapılacak küçük düzenlemeler, bürokrasiyi azaltacak minik adımlar her iki tarafı da oldukça rahatlatacak. Örneğin emlak vergileri. Bu hafta içinde bir okurum emlak vergisi uygulamalarında yaşadığı sıkıntıyı güzelce ortaya koymuş. Peşine çözüm önerisini eklemiş. Bunun diğer alanlara yansıyacak faydalarını da unutmamış. İlgililerinin de dikkatini çekeceğini düşündüğüm öneri şöyle:

"İlgili mevzuat hükümlerinden anlaşılan şudur: Bir gayrimenkulü satın alan kişi ilgili belediyeye giderek emlak vergisi için beyanname verecek. Beyanname, taşınmaz yıl içinde alınmış ise; ilgili yılın sonuna kadar, taşınmaz yılın son üç ayı içerisinde alınmışsa iktisap tarihinden itibaren üç ay içerisinde verilecek. Beyannamenin verilmemesi durumunda da usulsüzlük cezası yaptırımını ile karşı karşıya kalınacak. Bu türden bir beyanname için belediyelere gidilmesi, işgücü ve ciddi zaman kayıplarına da neden olacak ve birden fazla nüfus cüzdanı, tapu örneği gibi belgelerin de temini gerekecek. Bu hususa son vermek, merkezi ve yerel idarelerin daha verimli çalışmasını sağlamak, mükelleflerin de işgücü ve zaman kayıplarını önlemek için çok basit bir çözüm yolu var:

Tapu sicil müdürlükleri, her türlü işlemlerde ilgililerin nüfus ve adres bilgilerini alır ve beyan değerinin üzerinden de gerekli harçları tahsil eder. Bütün bu bilgiler bilgisayar ortamında kaydedilir. Ama bunlar bilgisayarın içinde kalır. Oysa, işlemin tekemmül etmesinden sonra bu bilgileri Maliye ve belediyelerin de kullanması sağlanabilir. Üstelik küçük bir yazılım programıyla. Bu sayede ilgili memurun dahi inisiyatifi olmadan söz konusu bilgiler otomatik olarak online bir bağlantıyla belediyelere yönlendirilebilir. Belediyede de yine görevlilerin ilave bir işlem yapmadan verilen bilgilerin otomatik olarak beyanname formuna aktarılması mümkün. Dolayısıyla tapu işlemini yapan kişi doğrudan mükellef yapılabilir. Tapu müdürlüklerinin çok büyük

bir bölümü otomasyona geçmiş durumda. Geçmeyenler de beyannameye esas bilgileri otomasyona geçinceye kadar yazılı olarak belediyelere gönderebilir. Esas olan, vatandaşın beyanname verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmak ve herkesin mükellef olmasını sağlamak değil midir?

Bu durum ne sağlar: Beyanname vermedeki usulsüzlük cezası kavramı ortadan kalkar. Beyannameler anında ilgili belediyeye ulaşır. Gayrimenkul alıp da mükellef olmayan vatandaş kalmaz. Ülke vatandaşlarının ve belediye görevlilerinin işgücü ve ciddi zaman kayıplarının önüne geçilir. Kırtasiye ve kâğıt tasarrufu sağlanır. Yine ilgililerin tapuda gösterdikleri değer altında beyan vermemelerinin önüne geçilir. Doğru bilgilerin idarelere intikali sağlanır. En önemlisi de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı layık olduğu hizmet kalitesine ulaşır. Devlete ve kamu düzenine güven ve saygı artar.

### **Engelli aracından KDV alınır mı?**

Soru: Engelli kardeşim için onun kullanımına uygun özel tertibatlı bir otomobil almak istiyoruz. Birçok yazılı metinde bu tür alımlarda KDV ödenmeyeceğini okuyoruz. Ama başvurduğumuz şirket KDV'siz alamayacağımızı söylüyor. Acaba bu otomobili alırken KDV ödeyecek miyiz?

KDV Kanunu'nda da engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının KDV'den istisna olduğu hükmü yer alıyor. Madde metninden açıkça anlaşılıyor ki; kanun koyucu (TBMM) engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştıran ve geliştiren her türlü araç gerecin KDV ödenmeden alınmasını sağlamak istiyor. Ama ne yazık ki Maliye Bakanlığı, kendisine bu konu ile ilgili yöneltilen sorulara cevap verirken kısıtlayıcı bir yaklaşım sergiliyor. İstisna hükmünde kapsamı belirleyen ifadenin, küçük çaplı aletleri (edevat, aygıt, aparat gibi) işaret ettiğini, otomobillerin bu kapsamda değerlendirilemeyeceğini, bu istisna hükmünün münhasıran engellilerin eğitimlerinde, mesleklerinde ve günlük hayatlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş araç-gereçler (örneğin görme engellilerin kullandığı baston, yazı makinesi, kabartma klavye, hesap makinesi, sesli kitap, ortopedik özürülülerin kullandığı ortez-protez gibi cihazlar) için geçerli olduğunu belirtiyor.

Bana kalırsa madde metni bu tür araçların da KDV'den istisna tutulmasını sağlayacak şekilde yazılmış. Bu yüzden münhasıran engelliler tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunan binek otomobillerinin satışında KDV hesaplanmaması gerek. Maliye'nin de yaklaşımını bu şekilde değiştirmesi veya bu yönde bir düzenleme yapması lazım. Son dönemlerde engelliler lehine pozitif ayrımcı birçok düzenleme gerçekleştirildi. Özel tertibatlı otomobil alımında uygulanan ÖTV indirimi ile ilgili olarak yaşanan birtakım sıkıntılar yakın zamanda çıkarılan kanunlarla giderildi. Engellilere KDV ödemedi veya en azından önceki yıllarda olduğu gibi yüzde 1 oranında KDV ile otomobil alma imkanını tanımanın sosyal devlet ilkesinin olmazsa olmaz şartı olduğunu düşünüyorum.

İşitme cihazlarında da KDV istisnası olmalı

Engellilerin KDV konusunda yaşadıkları sorunlar sadece özel tertibatlı otomobiller ile sınırlı değil. Birçok şirket, engelliler için imal edilmiş ve normalde istisna kapsamında bulunduğu için KDV alınmaması gereken alet ve edevat için KDV hesaplıyor. Bu konudaki mevzuat hükmüne riayet etmiyorlar. Oysa pahalı olan bu cihazları kullanamadığı için işitme engeli bulunan bir bebek veya çocuk konuşmayı öğrenemiyor, eğitimini de gerektiği gibi alamıyor. Bu cihazların KDV dâhil satılması, engelliler ve aileleri için ekstradan külfet anlamına geliyor. Kanunda açıkça yer almasına rağmen bu tür alımlarda KDV uygulanması hatalı bir davranış.



# Özel okullar, ücretsiz okuttukları öğrenciler için KDV ödememeli

Ahmet Yavuz 2008.09.01

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de özel eğitim hizmetleri oldukça yaygınlaşmış durumda. Bu konudaki yatırımlar, iş dünyasının ilgisini eskisinden daha çok çekiyor.

Tabii mevzuat çerçevesinde faaliyet gösteren bu tür okullara bazı sosyal yükümlülükler de getirilmiş. Örneğin, mevcut öğrenci sayılarının belli bir oranı kadar öğrenciyi ücretsiz okutmak zorundalar. Bu oran okullarda kapasitenin yüzde 3'ü, dershanelerde ise yüzde 5'i kadar. Peki kanunun getirdiği mecburiyete binaen ücretsiz eğitim verilen bu öğrenciler için fatura düzenlenmesi ve KDV hesaplanması gerekiyor mu?

Bazı eğitimciler, hem Milli Eğitim hem de Maliye ile sıkıntıya girmemek için bu öğrenciler adına normal tarifieden fatura düzenlediklerini ve hesaplanan KDV'yi bazen öğrenciden ama çoğu zaman ceplerinden ödediklerini ifade ediyor. Ama böyle bir davranış, getirilen düzenlemenin maksadına ters. Ücretsiz okutulması gereken öğrencilerden KDV adı altında para alınması da, bu KDV'nin öğretim kurumu tarafından ödenmesi de haksız bir uygulama. Aynı durum özel hastaneler tüzüğü gereği, ücretsiz verilmesi gereken sağlık hizmetleri için de, Avukatlık Kanunu uyarınca yoksul ve aciz kişilerin işlerini takiple görevli kılınan ve bu işler için ücret almayan avukatlar için de geçerli. Maliye'nin bu tür ücretsiz hizmetler için KDV almaması gerekiyor. Çünkü KDV Kanunu, bu konu ile ilgili bir istisna getirmiş ve kanuni mecburiyetler gereği ücretsiz verilen hizmetlerde KDV hesaplanmayacağını açıkça ifade etmiş. İlgili kanunda yer alan metne göre özel okullar tarafından ilgili dönemdeki kapasitenin yüzde 10'u, üniversite ve yüksekokullarda ise yüzde 50'si kadar kişiye verilen bedelsiz eğitim ve öğretim hizmetleri ile kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları KDV'den istisna.

Yukarıda da ifade ettiğim üzere özel öğretim kurumlarında kapasitenin yüzde 3'ü, dershanelerde yüzde 5'i, özel üniversitelerde ise yüzde 50'si kadar öğrencinin ücretsiz okutulması Özel Öğretim Kurumları Kanunu tarafından mecbur tutulmuştur. Bu oranlar sayısınca ücretsiz okutulan öğrenciler için KDV hesaplanmaz ve tahsil edilmez. Ancak kurumlar isterlerse ücretsiz okutulan öğrenci sayısını kapasitenin yüzde 10'u kadar artırabilir. KDV'nin alınmaması ile ilgili hüküm, bu orana kadar ücretsiz okutulacak öğrencileri de kapsar. Eğer okutulan ücretsiz öğrenci sayısı, bu oranı aşarsa emsal bedel üzerinden KDV hesaplanır ve ödenir.

Mesela 500 kişi kapasiteli bir dershanenin kanun gereği yüzde 5 nispetindeki 25 öğrenciyi ücretsiz okutması gerekiyor. Bu öğrenciler için KDV hesaplamasına da gerek yok. Dershane karar alarak ücretsiz hizmet vereceği öğrenci sayısını yüzde 10 nispetine yani 50 öğrenciye çıkarabilir ve bu 50 öğrenci için de KDV hesaplanmaz. Ancak ücretsiz okutulan öğrenci sayısı 55 olursa, yüzde 10'luk oranı aşan 5 öğrenci için emsal bedel üzerinden KDV hesaplanır. Olayın gerçek mahiyeti bu öğrencilerden herhangi bir bedel alınmaması olduğuna göre emsal bedel üzerinden fatura kesilmesi de hakkaniyete uygun düşmüyor. Bu konuda öğretim kurumlarının sıkıntılarını giderecek ve uygulamalarına yön verecek adil bir düzenlemeye ihtiyaç var.

**Doktor, avukat ve mimarların vergisi mercak altında**

Maliye, serbest meslek erbabının vergilendirilmesindeki aksaklıkları giderme konusunda ince eleyip sık dokuyor. Bu gruba giren mükellefleri önceden uyararak vergi yönetimi, şimdi beyanlarını incelemeye aldı. Beyan dönemi geçtikten sonra verilen Gelir Vergisi beyannameleri taranıp, bazı kriterlere göre sınıflandırmalar yapıldı. Şimdi, uyarıları dikkate almayan ve beyanlarını eksik verdikleri şüphesi uyandıran serbest meslek mensupları, birer birer mercek altına alınacak. Listenin hazırlanmasında banka, tapu, UYAP, POS, emniyet, nakil vasıtaları, odalar ve vergi dairelerinden alınan bilgilerden faydalanıldı.

İncelemelerin üç ay içerisinde bitirilmesi planlanıyor. İncelemelerde, banka hareketlerinden POS bilgilerine, muhasebecilerin tuttukları defter sayısından avukatların UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) bilgilerinde yer alan dava bilgilerine kadar birçok veri dikkate alınıyor. Ayrıca üzerinde 5 ve daha fazla gayrimenkul bulunan mükellefler ile son 5 yılda gayrimenkul satan mükelleflerin bu kazançlarını GMSİ ve değer artış kazancı olarak beyan edip etmedikleri de kontrol ediliyor. Alıp satılan motorlu taşıtlar da dikkate alınacak.

Maliye, kendi bilgi havuzundaki bilgiler ile KDV beyanları arasında uyumsuzluk gördüğü serbest meslek mensuplarına gelir beyannamesi verme döneminde uyarı mektupları göndermişti. Amaç, verilecek Gelir Vergisi beyanlarının doğru olmasını sağlamak ve daha sonra uyumsuzluk yaşanmaması için mükelleflerin beyanlarını gözden geçirmelerini temin etmektir. Uyarı mektupları gönderilecek kişiler tespit edilirken mükelleflerin 2007 yılında verdikleri KDV beyannamelerindeki matrah toplamı ile veri ambarındaki bilgilerden faydalanılmıştı. Yani mükelleflerin geçen sene beyan ettikleri KDV matrahı ile elindeki bilgileri karşılaştırmış, beyan edilmeyen farkları tespit etmişti. Mükelleflere de Gelir Vergisi beyannamelerini vermeden önce bu durumu dikkate almaları ikazında bulunmuştu.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye, kredi kartıyla yapılan satışları yakın takibe alıyor

Ahmet Yavuz 2008.09.08

Dünyanın hiçbir yerinde vergi, istenerek ve severek ödenmez. Bu yüzden sevimsiz gelir insanlara. Sanatçısından sporcusuna, sanayicisinden tüccarına kadar bütün insanlar daha az vergi ödemenin yolunu arar.

Bunu yaparken bazen vergi kaçırmaya çalışır, bazen de vergiden kaçınır. Mükellefler, kaçıracakları vergi miktarı ile yakalanma ihtimalleri ve yakalanmaları halinde alacakları cezanın büyüklüğünü kıyaslar ve ona göre bu riske girip girmemeye karar verirler. Eğer ödenecek vergi yüksek ve yakalanma ihtimali veya yakalanma halinde kesilecek ceza düşükse bu riski göze alırlar. Aksine denetimler yoğun, yakalanma halinde uygulanacak ceza ağır ve ödenecek vergi de çok yüksek değilse vergi kaçırma riskine girmezler. Bu yüzden ülkelerin vergi oranlarını aşağı çekmeleri ve düşük de olsa ödenmesi gereken vergilerin takibini sıkı yapmaları önerilir. Ülkemizde de son zamanlarda birçok vergi oranının düşürüldüğüne şahit olduk. Bunların başında birçok üründe KDV ile Kurumlar Vergisi'nin indirilmesi geliyor. Oranlar aşağı çekildiği halde vergi gelirlerinin arttığına şahit oluyoruz. Şüphesiz bunda indirilen vergi oranları kadar Maliye'nin sıkı takibi de etkili. Denetim uygulaması aralıklarla her sektöre uygulanıyor.

## **Beyannameleri doldururken dikkat**

Buna ilave olarak mükelleflere getirilen bilgi verme mecburiyeti sayesinde toplanan bilgiler veri merkezinde işlenerek uyumsuz ve riskli sektörler tespit ediliyor. Mükelleflerin alış satışları form Ba-Bs ile takip ediliyor, beyannameler ve eklerindeki tablolar daha fonksiyonel düzenleniyor. Formlardaki ve beyannamelerdeki her bir tablonun ve her bir satırın ayrı bir anlamı var. Kurumlardan alınan bilgiler işlendikten ve çapraz kontrollere tabi tutulduktan sonra veriler arasında uyumsuzluğa rastlanırsa incelemeye sevk ediliyor. Bu yüzden form ve beyannameler düzenlenirken azami dikkat göstermek şart.

Bu hususlarla ilgili olarak Gelir İdaresi bir duyuruda bulundu. Duyuruda, bankalar ve kredi kartı okuma makinesi (POS makinesi ve imprinter cihazı) veren kurumların, bu cihazlarla yapılan satışları (sanal POS, kredi kartı, banka kartı-debit ve imprinter cihazı ile yapılan) günlük satış bazında aylık dönemler halinde Maliye'ye bildirdikleri ifade ediliyor. Duyuruda bankalardan alınan bu bilgilerde yer alan POS cihazıyla yapılan satışlar ile mükelleflerin beyanlarının karşılaştırıldığı, bilgiler arasında uyumsuzluk tespit edilen mükellefler hakkında denetimler yapıldığı ve denetimlerin bundan böyle aylık dönemler halinde daha sık yapılacağı ifade ediliyor. Denetimlerde inceleme listesine girmemek için beyannamelerin dikkatli doldurulması gerekiyor. Özellikle KDV beyannameleri doldurulurken her satırın dikkatle doldurulması şart. Mesela beyannamede 45 No'lu satır kredi kartlarıyla tahsil edilen teslim ve hizmet bedellerine mahsustur. Bu satıra yazılan rakamlar ile bankalardan alınan bilgilerde mükellefe ait rakamlar karşılaştırılarak kredi kartı ile satıldığı halde beyan edilmeyen kazançlar yakalanmaya çalışılıyor. Buna meydan vermemek için POS cihazları ile yapılan satışların KDV dâhil tutarları muhakkak beyannamedeki 45 No'lu satıra yazılmalı. Bazı mükellefler tüm hasılatı kümülatif olarak matrah kısmına yazmakla yetinerek kredi kartlı satış bilgilerine ait satırı boş bırakıyor. Böyle bir ihmal, o mükelleflere gereksiz yere incelemeye gitmelerine ve hem inceleme birimlerine hem kendilerine hem de mali müşavirlerine ekstradan bir iş yüküne sebep olabilir. Ayrıca bu hususla ilgili bir fark bulunmasa bile diğer açılardan da incelenecekleri için vergi cezası ile karşı karşıya kalabilirler.

Kredi kartlarıyla yapılan satışlar ile beyanlar arasında uyumsuzluğa en çok taksitli yapılan satışlar sebep oluyor. Taksitli satışta tüm taksitlerin o ay itibarıyla 45 No'lu satıra mal ve hizmet satış bedeli olarak beyan edilmesi gerekiyor. Çünkü bankalar Maliye'ye taksitlerin tümünü POS cihazında işlem yapılan ayda bildiriyor. Mükelleflerin, kredi kartı ile yaptıkları satışlar ile bunlara ilişkin düzenledikleri satış belgeleri arasında dönem kaymaları ve tutar uyumsuzluklarına mahal vermemek için POS cihazlarının gün sonlarında gün sonu raporunu alması gerekiyor. Gelir İdaresi, mükelleflerin, kart ile yaptıkları satışlar ile bunlara ilişkin düzenledikleri satış belgeleri arasında dönem kaymaları ve tutar uyumsuzluklarının oluşmasını engellemek istiyor. Oluşabilecek sıkıntıların önüne geçmek amacıyla, KDV beyannamelerini doldururken kredi kartı satış (POS) cihazları ile gerçekleştirdikleri ilgili döneme ait gün sonu işlemleri yapılmış satışlarını, aylık olarak banka ve üye işyeri bazında [www.gelirler.gov.tr](http://www.gelirler.gov.tr) adresli sitede İnternet Vergi Dairesindeki Pos Bilgileri menüsünden sorgulamalarına imkân sağlamaya başladı. Bu sayede mükellefler beyanname vermeden önce bankalardan gelen bilgilerde kredi kartı satış tutarlarını öğrenebilecek ve kendi beyanları ile karşılaştırıp hataları düzeltme yoluna gidebilecek.

Ayrıca bazı mükellefler, POS cihazlarını kendileri veya başkaları için kredi temin etme aracı olarak kullanabiliyor. İncelemelerde mükellefler mal tesliminde bulunmadıklarını, sadece nakit sıkıntısından dolayı böyle bir işlemde bulunduklarını ifade etseler bile bunu ispat etmek zorunda kalacak. Bunu defter ve belgeler üzerinde ispatlayamazlarsa sıkıntıya düşebilirler. Ayrıca sadece mal ve hizmet satışında kullanılmak üzere verilen bu cihazların amaçları dışında kullanılması, bankalarla yapılan sözleşmelerin iptal edilmesine ve bu cihazların alınmasına sebep olabilir.

## **Mali müşavirlerin eli de taşın altında**

Aslında bu uyarıları mükelleflerden çok mali müşavirlerin dikkate alması gerekiyor. Çünkü ekseriyetle beyannameler mali müşavirler tarafından dolduruluyor. Bu arada Gelir İdaresi yeni bir tebliğ ile elektronik beyannamede mali müşavirleri müteselsil sorumlu tutacağını deklare etti. Yapılan yeni düzenlemeye göre mali müşavirler, mükelleflerin beyannamelerinde yer alan bilgilerin, defter kayıtlarına ve bu kayıtların dayanağını teşkil eden belgelere uygun olmamasından dolayı ortaya çıkacak vergi zıyaı ve buna bağlı olarak salınacak vergi, kesilecek ceza ve hesaplanacak faizlerin ödenmesinden mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacak. Aracılık hizmeti alan mükellefler de, beyannameye yansması gereken her türlü bilgiyi aracılık hizmeti veren mali müşavirlere, tam ve doğru olarak sunmak zorunda.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye bankalarla anlaşsın, kira ödemesinden masraf alınmasın

*Ahmet Yavuz 2008.09.15*

Kira ödemelerinin banka veya PTT şubeleri vasıtasıyla yapılması mecburiyetiyle ilgili birçok soru ile karşılaşıyorum. Bu şekilde ödeme mecburiyeti kasım ayından itibaren başlıyor.

Şimdiye kadar elden yapılan ödemeler için herhangi bir ceza kesilmesi söz konusu değil. Ancak kasım ayından itibaren bu uygulamaya riayet etmeyenler özel usulsüzlük cezası ile karşı karşıya kalacak. Buna göre meskenlerde, her bir mesken için aylık 500 YTL ve üzerinde kira geliri elde edenler, işyerlerinde ise işyerini kiraya verenler ile kiracılar tahsilat ve ödemelerini, banka veya PTT tarafından düzenlenen belgelerle tevsik etmezlerse farklı miktarlarda cezalarla muhatap olabilecek. Bu tür ödeme ve tahsilatlar, söz konusu kurumlar tarafından düzenlenen dekont veya hesap bildirim cetvelleri ile belgelenecek. Ödeme ve tahsilâtın bankaların internet şubeleri üzerinden yapılması da aynı kapsamda değerlendirilecek.

Tebliğe göre getirilen mecburiyete riayet etmeyen birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabına 1.490 YTL'den, ikinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenlere 680 YTL'den, bunlar dışında kalanlara 320 YTL'den az olmamak üzere her bir işlem için bu işleme konu tutarın yüzde 5'i tutarında özel usulsüzlük cezası kesilecek. Yani ödenen kira tutarının yüzde 5'i ile yukarıdaki tutarlar kıyaslanacak, fazla olan tutar ceza olarak uygulanacak. Aylık kira geliri her bir konut için 500 YTL'nin altında ise konut ve işyeri kira geliri mahkeme ve icra yoluyla ve kira ödemeleri aynî olarak yapılıyorsa ödemeler eskiden olduğu gibi elden yapılabilecek.

Ancak özellikle mesken kiralارının gerçek tutarının tespit edilmesinde yaşanan zorluklar ve mesken kiracılarına müeyyide uygulanmayacak olması uygulamanın hedefe ulaşmasını engelleyecek gibi. Çünkü birçok kiracı ev sahibi ile anlaşmak zorunda kaldığı için gerçekte ödediğinden düşük tutarda kontrat imzalıyor. Böylece istisna sınırında kalınacağından kira gelirinin banka kanalıyla ödenmesine gerek kalmıyor. Bu uygulamanın işlerlik kazanmasını zorlaştıracak diğer bir husus kiralارın banka, finans kuruluşları veya PTT vasıtasıyla gönderilmesi halinde ödenmesi gereken masraflar. Hiçbir kiracı kirasını masrafsız ödemek varken ekstra masraf yüklenerek bankadan göndermek istemeyecektir. Özellikle işyeri kiracıları daha yüklü bir ceza ile muhatap olmamak için belki mecburen ödemelerini bu kanallardan yapacaklardır. Ama yukarıda da değindiğim üzere ödemeyi bu

kanallardan yapmayan mesken kiracıları için herhangi bir ceza öngörülmediği için ödemelerin elden yapılacağını düşünüyorum. Bunun için gerekirse aylık kira bedeli 500 YTL'nin altında olacak şekilde düşük tutarlı kontratlar düzenlenecektir.

Ayrıca ödemeyi yapacak kiracının getirilen mecburiyete uymaması halinde ev veya işyeri sahiplerinin ceza ile karşı karşıya kalacak olması da oldukça tartışılacak bir konu. Çünkü gayrimenkul sahibi ne kadar ödemenin bankalar vasıtasıyla ödenmesini istese de, kiracılar daha düşük kesinti yapmak, bankaya havale parası ödememek, zaman yokluğu gibi gerekçelerle kirayı elden vermek isteyeceklerdir. Bu durumda kimsenin alacağı kirayı reddetme veya erteleme yoluna gideceğini zannetmiyorum.

Bu yüzden yeni uygulamanın oturması ve yaygınlaşmasını isteniyorsa Maliye'nin konu ile ilgili düzenlemeler veya girişimlerde bulunması lazım. Bankalarla anlaşarak bu tür havalelerden masraf alınmaması şeklinde bir mutabakat ile masrafın bir şekilde telafi edilmesi sağlanabilir. Her ne şekilde yapılırsa yapılsın konu ile ilgili yeni tedbirlerin alınması gerektiği muhakkak.

Bankaların da konu ile ilgili yeni pazarlama ürünleri geliştirmeleri lazım. Bankada hesabı bulunanlardan cüz'i ücret alımı, otomatik ödeme verenlerden ücret alınmaması, elden havale yapacakları çekmek ve teşvik etmek için düşük tutarlı masraf alınması, telefon ve internet bankacılığı ile ATM veya BTM'lerden işlem yapanlardan ücret alınmaması gibi birçok teşvik getirilebilir.

### **Konut satışında alınan tapu harcı düşürülüyor**

Geçen ay gayrimenkul alış satışlarında tapu işlemleri aşamasında ödenen harçların artık gerçek alış-satış bedeli üzerinden hesaplanması ve ödenmesi gerektiğini, düşük beyan edilen harçların Maliye'ce cezalı olarak aranabileceğini yazmıştım. Maliye'nin konut, işyeri ve arsaların alım satımında yüzde 3 oranında alınan tapu harcını yüzde 1 veya 1,5'e indirmek için çalışma başlattığı, geçen hafta basında yer aldı. Alıcı ve satıcıdan binde 15 oranında alınan harç toplamda ciddi bir tutar oluşturuyor. Bu yükün altına girmek istemeyen alıcı-satıcılar alış bedelini düşük göstererek hem tapu harcında hem de gelir, kurumlar, KDV gibi diğer vergilerde kayıp ve kaçağa sebep oluyorlar. Çünkü tapuda beyan edilen alış-satış değeri diğer vergiler açısından da önem arz ediyor. Örneğin gayrimenkul satışı yapan gerçek kişi ise ve bu gayrimenkulü 5 yıl içerisinde almışsa satış kazancı değer artış kazancı olarak vergilendirilecek. Satış bedelinden alış bedeli, diğer masraflar ve istisna tutarı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden gelir vergisi hesaplanacak. Gayrimenkul bir kurum tarafından satılıyorsa harç değerinin fatura değeri ile uyumlu olması ve bu bedelden KDV hesaplanması gerekiyor. Ayrıca arsa alışlarında da müteahhitler düşük vergi ödemek için gerçek alış fiyatının 50'de biri kadar bir matrah beyan ettiği için, bu arsaları gerçek alış bedelleri ile kayıtlara geçemiyor ve satılan daireleri de gerçek fiyat üzerinden faturalandırmıyor. Maliye biraz daha fazla tapu harcı almaya çalışırken birçok vergide kayıp ve kaçağın doğmasına davetiye çıkarıyor. Bu yüzden tapu harçlarının binde 5'lere kadar indirilmesinde fayda var. Böylece alıcılar daha sonra bir ceza ile karşı karşıya kalmamak için alışları gerçek fiyat üzerinden tapuya beyan edecek. Satıcılar da kazançlarını tapuya beyan edilen fiyattan daha düşük olarak gösteremeyecek. Maliye de tapudan alacağı bilgilerle diğer vergilerin gerçek satış fiyatı üzerinden beyan edilip edilmediğini kontrol edebilecek.



# Tapu harcını düşüren Maliye, konut satışından aldığı vergileri artırıyor

---

Ahmet Yavuz 2008.09.22

Vatandaşlar, tasarruflarını değerlendirmek için farklı alternatifler arıyor. Zaman, mekan ve ekonominin genel seyri, tasarrufların kullanım alanını belirlemeyi etkiliyor.

Yüksek enflasyonlu devirlerde döviz almak revaçta idi. Enflasyon kontrol altına alınıp da ekonomi istikrar kazanmaya başlayınca menkul kıymet alımı ve borsa cazip hale geldi. Altın ise her zaman gözde olma özelliğini koruyor. Kimi zaman ekonomik hareketlilik ticari bir işletmeyi açıp çalışmayı avantajlı hale getirirse de çoğu zaman maliye, sigorta, işçi vs. ile uğraşmak insanların gözünü korkutuyor. Özellikle başka bir işi olanlar, ücretli çalışanlar, ev hanımları ve ticaretle uğraşacak gücü kendinde bulamayan emekliler birikimlerini bu şekilde kullanmaktansa bir arsa, daire veya işyeri alıp bunu kiraya verme veya değerlenince satma yolunu tercih ediyor.

Özellikle büyük şehirlerde ve sayfiye yerlerinde gayrimenkul piyasasının nasıl işlediği ve nasıl kazandığı hepimizin malumu. Bozulma, kırılma, çalınma riski olmayan; işçi çalıştırmayı gerektirmeyen bu tür yatırımlar artık hemen herkesin gözdesi. Getirdiği kira gelirinin yanında katlanarak değer kazanan bu tür yatırımlar aslında ciddi bir vergi kaynağı. Ancak özellikle münferit olarak yapılan bu faaliyetlerin tespit edilmesi oldukça zor. Bu vergi kaynağını fark eden Maliye, kentsel rantları kavramak ve vergilendirmek için yeni projeler geliştiriyor. Fakat tapu harçları düşürülürken ev ve arsa satışlarında niye vergiler artırılıyor, anlaşılır gibi değil.

Normalde bu tür alış-satışlar süreklilik arz etmiyor, münferit bir iş olma özelliğini gösteriyorsa değer artış kazancı olarak vergilendiriliyor. Değer artış kazancında gayrimenkuller alındıktan itibaren 5 yıl içerisinde (2007'den önce alınanlarda 4 yıl) satılırsa; elde edilen kazanç vergiye tabi tutuluyor. Yani arsa, ev, dükkan, büro, arazi gibi gayrimenkuller alındıktan sonra 5 yıl içerisinde satılır, devir, temlik, takas veya trampa edilirse veyahut kamulaştırılırsa bu işin bir kazanç elde etmek için yapıldığı kabul ediliyor ve elde edilen kazanç üzerinden vergi alınıyor. Vergiye tâbi kazanç tespit edilirken satıştan elde edilen tutardan, gayrimenkulün maliyet bedeli, elden çıkarma dolayısıyla yapılan masraflar ile ödenen vergi ve harçlar düşülür. Ayrıca, hesaplama sırasında; gayrimenkulün alış bedeli, alındığı tarihten itibaren Türkiye İstatistik Kurumu'nca belirlenen TEFE artış oranına göre yükseltilir.

Satış bedelinden; endekslenmiş maliyet bedeli ve diğer masraflar düşüldükten sonra bulunan bedelin tümü vergilendirilmiyor. Bulunan net kazancın 6 bin 800 YTL'si vergiden istisna. İstisna düşüldükten sonra kalan tutar, değer artış kazancı olarak vergilendiriliyor. Bu vergi Mart 2009'da verilecek Gelir Vergisi beyannamesi ile beyan edilmeli. Beyan edilen matrah üzerinden yüzde 15-35 oranları arasında değişen tarife ile Gelir Vergisi hesaplanıyor.

Miras veya bağışlama gibi ivazsız şekilde elde edilen gayrimenkuller ne zaman satılırsa satılsın Gelir Vergisi'nden istisna. Yani miras kalan bir daire bir yıl sonra bile satılsa elde edilen kazanç Gelir Vergisi'ne tâbi tutulmaz.

Gayrimenkul satan, beyanda bulunsun

Yatırım ve istihdam için kullanılacak tasarrufların gayrimenkul alımlarına yönlendirilmesi, diğer alanlarda ekonomiye sağlanacak sıcak kanı azalttığı gibi vergi gelirlerini de olumsuz etkiliyor. Vergi kayıplarını telafi etmek için bu sektörün mercek altına alınması lazım. Özellikle alımlar için kredi kullanılması halinde bu



kazançların tespit edilmesi kolay. Tapu kayıtları da kontrol için kullanılmaya müsait. Zaten Maliye de bu çerçevede çalışmalar yürütüyor. Hatta değer artış kazancı için öngörülen sürenin 10 yıla çıkarılması düşünülüyor. Şu an geçerli olan mevzuata göre bir gayrimenkul alındıktan 5 yıl sonra satılırsa, elde edilen kazanç herhangi bir vergiye tâbi tutulmuyor. Getirilmesi düşünülen yeni vergilemede gayrimenkulün elde tutulduğu süreye göre kademeli vergi uygulanacak. Buna göre, edindiği gayrimenkulü 1 yıl sonra satan, elde ettiği rant gelirinin yüzde 10'unu düşecek, geri kalan yüzde 90'ı için beyanda bulunup vergi ödeyecek. Gayrimenkulünü ikinci yılda satanlar değer artış kazancının yüzde 20'sini düşüp, yüzde 80'inin vergisini verecek. Vergiden düşülen tutar üçüncü yılda yüzde 30, dördüncü yılda yüzde 40, beşinci yılda yüzde 50, altıncı yılda yüzde 60, yedinci yılda yüzde 70, sekizinci yılda yüzde 80, dokuzuncu yılda da yüzde 90 olacak. Böylece, bir yıl içinde elden çıkarılan gayrimenkulden elde edilen değer artış kazancının yüzde 90'ı, dokuzuncu yılda ise yüzde 10'u vergilendirilecek.

Bu gayrimenkuller ticari bir organizasyon içerisinde satılıyor veya organizasyon olmasa bile kazanç sağlamak amacıyla aynı yıl içerisinde birden fazla veya takip eden birden fazla yılda ardı ardına satılıyorsa faaliyet devamlılık gösteriyor kabul edilecek ve ticari kazanç olarak vergilendirilecek. Üstelik bu tür satışlarda gayrimenkulün türüne ve mesken satışlarında metrekaresi büyüklüğüne göre değişen oranlarda KDV hesaplanacak. Konut yapı kooperatiflerinin üyelerine konut teslimleri KDV'den istisna. Buna karşın konut yapı kooperatiflerine müteahhitler tarafından yapılan inşaat taahhüt işleri ile 150 metrekareden küçük konutların tesliminde yüzde 1 KDV hesaplanıyor. 150 metrekareden büyük konut ve işyeri, arsa ve arazi teslimlerinde hesaplanması gereken KDV yüzde 18. Maliye, gayrimenkul satışlarını, tapu kayıtlarından kontrol ettiği ve zamanaşımı süresi de 5 yıl olduğu için, bu tür gelir elde edenlerin beyanda bulunmalarında fayda var.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergiden muaf tutulan küçük esnaf vergi dairesine belge almaya gitmez

Ahmet Yavuz 2008.09.29

Vergi kanunlarını yenileme ve bazı reformları gerçekleştirme çalışmaları kapsamında Kurumlar Vergisi kanunu geçtiğimiz yıllarda değiştirilmiş, daha düzenli bir hale getirilmişti.

Sırada Gelir Vergisi Kanunu var. Son bir-iki yıldır kamuoyuna yeni gelir vergisi kanunu ile ilgili bilgiler açıklanıyor. Ancak hâlihazırda ortaya müşahhas bir taslak konmuş değil. Kamuoyuna yansıyan bilgilerden anlaşıldığı kadarıyla Maliye halen yürürlükte olan kanundaki bazı karmaşık konuları basitleştirecek, herkes tarafından anlaşılabilir ve kayıt dışı ile mücadeleyi kolaylaştıracak bir kanun çıkarmayı düşünüyor. Tabii kanun yazmanın özellikle vergi gibi netameli bir konuda hükümler koymanın zorlukları bu reformu geciktiriyor. Bir taraftan az vergi ödemek isteyen vatandaşlar, bir taraftan güç odakları, öte taraftan IMF baskısı, bürokratik yapı, siyasi çekinceler gibi birçok faktör işi zorlaştırıyor.

Yeni kanunda mevcut esnaf muaflığı korunacak. Ancak bu kesimin de vergi dairesine ayağını alıştırmak amacıyla olsa gerek her senenin başında küçük esnaf belgesi alma mecburiyeti getirilmesi düşünülüyor. İstisnadan faydalanmak için alınması gereken bu belge için sene başlarında harç ödenecek, ayrıca sene

içerisinde ikinci bir onay için tekrar vergi dairesine gidilmesi gerekecek. Ülkenin ekonomik fotoğrafını çekmek ve yapıyı tespit etmek için esnaf muaflığından faydalanan küçük esnafın keyfiyet ve kemmiyetinin bilinmesi oldukça anlaşılabilir ve olumlu karşılanabilir bir yaklaşım. Ancak küçük esnafın bir belge almak ve bu belgeye ait harcı ödemek için de olsa vergi dairesine gitmek istemeyeceğini tahmin etmek zor olmasa gerek. Ele güne muhtaç olmamak için emek yoğun bir çalışma gösteren ve iyi kötü kazandıkları ile geçinen bu insanlar; devlet kapısına yardım istemek için gelmeyerek zaten devletin yükünü dolaylı da olsa azaltıyorlar. Bu sebepten ben bir işyeri açmadan ve dışarıdan işçi almadan kendi imkânlarıyla bir şeyler üretmeye veya hizmet vermeye çalışan küçük esnafın bu tür mecburiyetlere tâbi tutulmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü mali ve siyasi krizlerin çıkmasını, biriken enerjinin boşalmasını belki de bu tür boşluklar sağlıyor.

Kanun taslağında kayıt dışı ile mücadelede etkili olması düşünülen bazı vergi güvenlik müesseseleri de getiriliyor. Bazıları önceki yıllarda uygulanmış olan gider bildirimi esası, ortalama kâr haddi, asgari gayri safi hâsıla tespiti gibi ilkeler mükelleflerin beyanlarının kendi harcamaları, muadillerinin beyanları ve genel ekonomik seyir ile karşılaştırılmasını sağlayacak. İlk planda vergi gelirlerini artırmada kulağa hoş gelen ve bir çözüm gibi algılanan bu tür uygulamalar aslında fiiliyatta birçok sorun doğurabilecek mahiyette. Mesela gelirini doğru beyan etmeyen bir mükellef, kaynağını izah edemeyeceği giderlerini niye birebir beyan etsin. Velew ki beyan edildiğini düşünelim, bu uyumsuzlukların bir şekilde sorgulanması ve doyurucu açıklama getirmeyenlerin vergilendirilmesi gerekecek. Çünkü insanlar harcamalarını sadece ticari gelirleri ile finanse etmiyor. Bu harcamalar kalan mirasla, alınan borçla, piyangodan çıkan ikramiyeye veya satılan gayrimenkul ile de finanse edilebiliyor. Tarhiyat yapmadan önce tüm bu ihtimallerin dikkate alınması ve tek tek izah istenmesi lazım. Ancak bu genişlikteki kapsama ait sorgulamayı doğru bir şekilde yapacak nitelikli personel yeterli sayıda mevcut mudur? Öyle ben tarh ettim bitti dönemi geride kaldı çünkü. Mükellefler artık her alanda haklarını aramayı biliyor. Bu alanda yapılacak tüm ilâve tarhiyatın mahkemelere intikal edeceğini tahmin ediyorum.

Küresel kriz, Maliye'nin vergi oranlarını düşürmesini engelliyor

Taslaktan anlaşılan en önemli husus kayıt dışı ile mücadelenin ciddi manada hedeflenmiş olduğu. Getirilen yeni vergi güvenlik müesseseleri, küçük esnafın almak zorunda olduğu belgeler, çiftçilerin teşviklerden faydalanmalarının defter tutma veya belge alma mecburiyetine bağlanması, başta taksi ve dolmuş gibi hâsılatı tespit edilemeyen sektörlerin asgari kazançlarının belirlenmesi gibi tedbirler bunu gösteriyor. Bu tedbirlere ilâve olarak vergi oranlarının da aşağıya çekilmesi olumlu etki doğuracaktır. Yeni kanunla yapılmak istenen bir diğer reform artan oranlı Gelir Vergisi tarifesinin katmanını 4'ten 3'e indirmek olacak. Halen yüzde 15, 20, 27 ve 35 olarak uygulanan oranlar da yüzde 10, 20 ve 25 olarak düzenlenecek. Ancak indirimli oranlara ne zaman geçileceği belirsiz. Çünkü bütçenin tutturulması ve kamu harcamalarının finansman sorunu vergi gelirlerinin sıkı sıkıya takip edilmesini gerektiriyor. Hükümet daha düşük vergi oranı uygulayarak hem kayıt dışı ile mücadelede elini güçlendirmek hem de kayıtlı mükellefler üzerindeki vergi yükünü azaltmak istiyor. Ancak uluslararası krizler bu konuda adım atmayı zorlaştırıyor.

Buna benzer bir ikilem KDV'de de yaşanıyor. Son dönemlerde yerli ve yabancı krizlerin etkisiyle yaşanan durgunluk sebebiyle KDV, ÖTV gibi harcama vergileri toplamında bir düşüş gözleniyor. Öyle ki toplam vergi gelirleri içerisinde harcama vergilerinin oranı birkaç puan düştü. Buna rağmen sağlık açısından önem arz eden bazı kalemlerde yüzde 18 olarak uygulanan KDV yüzde 8'e indirildi. Bakanlar Kurulu kararına göre; sadece görmeyi kolaylaştırıcı özellikteki gözlük camları, gözlük çerçeveleri ve çerçeveye ait diğer aksam ve parçalar ile kontak lenslerin KDV oranı yüzde 8 olarak uygulanacak. Anlaşılan Maliye, lüks olmayan ve genel ihtiyaçlar arasında görülen mal ve hizmetlere prensip olarak yüzde 8 oranında KDV uygulamak istiyor. Çünkü diğer birçok üründe bu oran uygulanıyor. Bu durum hem vergi gelirlerinin belirli bir seviyede muhafazasını hem de tüketiciler üzerindeki vergi yükünün hissedilmemesini sağlıyor.

TEBRİK: Başı rahmet, ortası mağfiret, sonu cehennemden azat olan Ramazan ayını her şeye rağmen büyük bir şevk içinde idrak ettik. Ramazan'ın bu son gününde herkes gibi ben de bir daha karşılaşmak ümit ve temennisiyle Ramazan'a veda ediyor, bayramın tüm insanlık için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

### **Vergi daireleri bugün yarım, cuma tam gün açık**

Ramazan Bayramı sebebiyle Bakanlar Kurulu memurlara pazartesi yarım gün, cuma günü de tam gün idari izin verdi. Ancak bu idari izin süresince kurum yöneticilerinin gerekli tedbirleri alarak, zorunlu hizmetlerin yürütülmesi ve hizmetlerin aksatılmaması için asgari seviyede eleman bulundurmaları gerekiyor. Yani bu idari izinlerde kamu kurumları tamamen kapanmıyor. Gerekli işlemleri yapacak derecede nöbetçi personel çalıştırılıyor. Bu çerçevede vergi daireleri de nöbetçi personel belirleyerek idari izin verilen bu 1,5 günlük sürede hizmet vermeye devam edecek. Acil işi olanlar için belirteyim; vergi daireleri bugün 13.00'e kadar, cuma günü tam gün açık bulundurulacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Vergi kaçıranı ihbar edene ikramiye var, sokaktaki insanın haberi yok**

*Ahmet Yavuz 2008.10.06*

Birçok okur, bazı kişi ve şirketlerin gözlerinin önünde vergi kaçırdığını ancak ellerinden bir şey gelmediğini söyleyerek bizden bu konuda ne yapabilecekleri konusunda yardım istiyor.

Bu durum; vergi mevzuatımızda olan ancak çok bilinmeyen 'ihbar ikramiyesi' konusunu okuyucularımızla paylaşma vaktinin geldiğini gösteriyor. Adil bir vergilendirme; verginin tabana yayılması ve kayıt dışının asgariye düşürülmesi ile sağlanabilir. Bunun sağlanmasının en önemli ayağını vergi incelemeleri ve denetimler oluşturuyor.

Denetim ve incelemeler mükelleflerin farklı kurumlara verdikleri bilgilerden hareketle başlayabildiği gibi, kurumların veya üçüncü kişilerin haber vermesiyle de başlayabiliyor. Gelirini düşük gösteren veya mükellefiyet tesis etmeden çalışan kişilerle ilgili Gelir İdaresi birimlerine yapılan ihbar ve şikâyetler kayıt dışı ile mücadelede önemli bir faktör. Ancak ihbarcılık kelimesinin olumsuz algılanışı, vergi oranlarının yüksek kabul edilmesi, herkesin vergi kaçırdığına dair yaygın inanç, bazen idarenin yaklaşımı ve diğer birçok etken vatandaşların bu görevlerini yerine getirmesini olumsuz etkiliyor. Oysa kayıt dışı azalıp vergi gelirleri arttıkça hem kamu hizmetleri daha yüksek standart ve süratte verilecek hem de kayıtlı mükellefler üzerindeki vergi yükü aşağılara çekilecek.

Aslında çoğu kişi bilmeseydi de ihbar neticesinde ortaya çıkarılan vergi ve cezalar üzerinden ihbarcılara ikramiye veriliyor. 1931 tarih ve 1905 sayılı "Menkul ve Gayrimenkul Emval ile Bunların İntifa Haklarının ve Daimi

Vergilerin Mektumlarını Haber Verenlere Verilecek İkramiye Hakkında Kanun" bu ikramiyenin dayanağını oluşturuyor. Kanun hükümlerine göre; "bina, arazi ve arsalarda beyan dışı kalanlar ile kazanç, hayvanlar, veraset ve intikal, muamele, dâhili istihlak (tüketim) ve damga gibi daimi vergilerden yanlış beyanname vermek veya çift defter tutmak veya sair suretlerle ketmedilmiş (gizlenmiş) olanları haber verenlere tahakkuk edecek vergi ve misil cezaların mecmuu üzerinden" değişik oranlarda ikramiye verilir. Ancak Maliye, kesinleşip tahsil edilen tutarlar üzerinden ikramiye ödeme yolunu tercih ediyor.

İkramiyeyi almak için ihbar veya şikâyetin belirli şartlara uygun olarak yapılması lazım. İhbar, doğrudan yetkili mercilere bildirilmeli ve muhbir kendisini gizlememeli. Ayrıca ihbar konusu ile vergi incelemesi sonucu bulunacak matrah farkları arasında sebep-sonuç ilişkisi bulunmalı ve söz konusu vergi, muhbirin dilekçesinde yer verdiği hususlardan hareket edilerek hesaplanmalı. Öte yandan lüzumu halinde irtibat kurulabilmesi için dilekçede iletişim bilgilerinin yer alması ve inceleme sırasında inceleme elemanı ile temasa geçilerek gerekli bilgilerin verilmesi gerekir. İkramiye almak için yapılan ihbarın somut olaylara ve delillere dayanması şart. Yalnız delilleri bizzat elde edip sunma mecburiyeti yok. Zaten çoğu zaman bu imkân bulunmaz. Ancak yetkililere delillerin nerelerde bulunabileceğini belirtmek delile dayanmak anlamına gelir. Mesela; tanığın adı ve adresini veya ihbar edilenin gelirlerini aktardığı banka hesaplarını bildirmek yeterlidir.

### **Muhbirin kimliği açıklanmaz**

İhbar ikramiyesi isteniyorsa, bu durumun da açıkça dilekçede "ihbar ikramiyesi istiyorum" şeklinde belirtilmesi gerekiyor. Muhbirin vergi kaçırmaya dâhil olması, durumu değiştirmiyor. Önemli olan, bir mükellefin vergi kaçırmakta olduğunu bilmek ve ispatlayıcı belgelerle bunu idareye haber vermek. Bu kategorideki muhbirlere de ikramiye ödenebiliyor. İhbarlar genelde olarak yazılı olarak yapılır. İhbar dilekçelerinde, dilekçe sahibinin adı-soyadı-adresi ve telefon numarasının bulunması gerekir. İhbar ve şikâyetlerin değerlendirilebilmesi için dilekçede bu bilgilere mutlaka yer verilmeli. Aksi takdirde yetkili makamlar değerlendirmez. Ancak yapılan ihbar sahte olduğu söylenen fatura, banka bilgileri, sevk irsaliyeleri ve senetler vb. ispat edici belge ve bilgilerle desteklenirse teyide gerek kalmadan değerlendirmeye alınır.

Dilekçe elektronik posta (e-mail) ile de gönderilebilir. Ayrıca bizzat vergi dairesi başkanlıklarına müracaat ile sözlü beyanın tutanağa geçirilmesi ile veya Alo Maliye servisinin 189 No'lu telefon hattı aranarak sözlü olarak da ihbarda bulunulabilir. Muhbirlerin isimleri, kesinlikle gizli tutulur ve açıklanmaz. Bunun istisnası aramalı incelemelerdir. Çünkü Vergi Usul Kanunu'na göre ihbar üzerine yapılan aramada, ihbar sabit olmazsa, nezdinde arama yapılan kişi, muhbirin adının bildirilmesini isteyebilir. Bu takdirde vergi dairesi, muhbirin ismini bildirmeye mecburdur. Bu hüküm ile asılsız ihbarlar karşısında mükelleflerin korunması sağlanmak istenmiş. Ancak ihbar asılsız olsa bile yapılacak vergi incelemesi arama yapılmasını gerektirmiyorsa muhbirin kimliği açıklanmaz.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 2007 yılı faaliyet raporunda verilen bilgilere göre 2007 yılı içerisinde Maliye'ye gelen 3 bin 636 ihbar dilekçesinin bin 165'i herhangi bir işleme tabi tutulmamışken diğerleri ciddi ihbarlar olarak dikkate alınmış ve incelemelere sevk edilmiştir. Aynı yıl içinde 87 kişiye ise toplam 613 bin 450 YTL ihbar ikramiyesi ödenmiş.

### **Kaçakçılar hangi yollarla ihbar edilebilir?**

Yazılı olarak ihbarda bulunulabilir. Dilekçe, doğrudan ya da posta yoluyla Maliye Bakanlığı, Hesap Uzmanları Kurulu, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Gelirler Kontrolörleri Başkanlığı, Vergi Denetmenleri Başkanlığı ve Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne verilebilir.

Bizzat vergi dairesi başkanlıklarına müracaat ederek sözlü beyanın tutanağa geçirilmesi ile yapılabilir.

E-posta ile gönderilebilir.

189 No'lu Alo Maliye hattı aranarak sözlü ihbarda bulunulabilir.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Sermaye güvenilir liman arıyor Türkiye elini çabuk tutsun

*Ahmet Yavuz 2008.10.13*

Küresel kriz devam ederken devlet olarak da alınacak bir dizi tedbir var. Şu an yapılmayacak tek şey varsa, o da hiçbir şey yapmadan beklemektir.

Finansal krizlerle mücadelede öncelikli görev Merkez Bankası'na düşüyor. Yetkililerin piyasaya gerekli müdahaleden çekinmeyeceklerini hem söylemleri hem de fiilleri ile ortaya koymaları lazım. Şu anda ABD'deki krizden kaçmış, Avrupa'ya girmekten çekinen, Uzakdoğu'dan ürken büyük bir sermaye hareketi görülüyor. Bu sermaye güvenilir bir liman arayışında. Yapılacak çağrı, gerçekleştirilecek görüşmeler, sağlanacak teşvik ve imkânlarla bu güvenilir limanın Türkiye olduğu gösterilmeli. Ne yazık ki sadece hükümetin çabalarıyla bunu sağlamak mümkün değil. Bırakın uluslararası sermayeyi kendi vatandaşlarımızın bile yurtdışından döviz getirmesi bazı kesimlerce kabul edilmiyor. Siyasetçilerimiz ve işadamlarımız artık 'küçük olsun benim olsun' anlayışından sıyrılmalı. Bu konuda 'büyük olsun hepimizin olsun' anlayışının oturması lazım. Artık dövizdeki artış ve küresel finans krizi sebebiyle uygun kredi bulmak kolay değil. Uluslararası sermayeyi yüksek faizle ülkeye çekmek hatta mevcut sermayeyi burada tutmak da mümkün görünmüyor. Aynı tedbir ve teşvikler tüm ülkeler tarafından veriliyor. Bu yüzden, geçtiğimiz aylarda da bahsettiğim üzere, yurtiçi ve yurtdışındaki yastık altı paralarının ekonomiye kazandırılması için bir an önce harekete geçmek lazım. Böylece hem yatırımlar artıp ekonomi canlanmış hem de kayıt dışı azalmış olacak. ABD bile yurtdışındaki paralarını çekmek için vergi muafiyetleri çıkarıyor, biz kendi vatandaşlarımızın parasını neden ülkemize çekmeyelim? Bunun için çok bir şeye gerek yok, sadece vergi kanunlarında bir iki rötuş yeterli.

Buna ilâve olarak inşaat, otomotiv gibi sektörlerde KDV oranları da aşağı çekilerek bu sektörlerin dolayısıyla ekonominin canlanması sağlanabilir. Bu ürünlerin fiyatlarını ciddi manada etkileyecek indirimler yapılamazsa da en azından sektör temsilcileri yeni kampanyalar yapmak üzere cesaretlendirilmiş olur. Bu konu ile ilgili görüşünü aldığım bir Maliye yetkilisi, olağanüstü bir gelişme yaşanmaz ve olumsuz bir gelişme olmazsa 2009 yılında bazı vergi oranlarında indirimin söz konusu olabileceğini ifade etti. İndirim uygulanacak vergi hangisi olur veya ne oranda olur şu aşamada bilemiyorum ama vergi indirim lafı bile kulağa hoş geldiği için sizinle paylaşmak istedim.

## **KDV ve ÖTV gelirleri azalmadı**

Bugüne kadar açıklanan bütçe rakamları tersten okunarak veya eksik bilgiler verilerek sürekli bir ekonomik çöküntüye gidildiği hatta yaşandığı hissi verilmeye çalışıldı. Mesela yurtiçi KDV, ÖTV gibi harcama üzerinden alınan dolaylı vergilerin gerektiği kadar artmadığı, bunun da ekonomik durgunluktan kaynaklandığı iddia edildi. İlk bakışta doğru olarak algılanan bu yorum, biraz araştırma ile farklı bir hüviyet kazanıyor. Çünkü aynı verilerde ithalde alınan vergilerin de hesaplanandan fazla arttığı görülüyor. Toplamda KDV tahsilâtının arttığını hemen söyleyelim. KDV kanununun özelliği olarak bir aşamada ödenen vergi diğer aşamalarda indirim konusu yapılabiliyor. Burada da bu uygulamadan kaynaklanan bir durum görülüyor. Bilindiği üzere özellikle dolar kurunun düşüklüğü yurtdışından alınacak ürünleri ülke içinde ucuz hale getirdi. İmalat sanayiinde de

hammadde veya parça ithali arttı. Buna benzer birçok gerekçeyle ithalatta yüksek oranda artış görüldü. Böylece ithalde ödenen KDV, beklenenden fazla artmış oldu. İthalde ödenen KDV diğer aşamalarda yani iç piyasada yapılan satışlar esnasında hesaplanan KDV'den indirildiği için yurtiçinde tahsil edilen KDV miktarı düşmüş görüldü. Diğer yandan ihracat da rekor seviyelere çıktı. Bu da KDV mevzuatının teknik yapısı gereği dahildeki KDV'yi azaltır. Çünkü önceki aşamalarda ödenen KDV, ihraç sonrasında Maliye'den iade alınır, bu da ister istemez yurtiçinde alınan KDV'yi azaltır. ÖTV de sadece bir kere alınan bir vergi. Bu yüzden mesela ithal aşamasında alındıysa diğer aşamalarda alınmıyor. Bu da yurtiçi ÖTV'yi azalmış gösteriyor. Toplamda ciddi bir artış var. Aslında bu tür yorumlar için alınan vergilerin değil, matrahların kıyaslanması lazım.

Bu yılın ilk sekiz ayında aslında bir durgunluk olmadığı, ekonomik göstergeler iyi olduğu halde (en azından bütçe ve toplanan vergi rakamları bunları gösteriyor) haber ve yorumlarda sürekli kriz ve durgunluk vurgulandı. Bu yorumlara ABD'de başlayıp tüm dünyaya yayılan ve alınan tedbirlerin fayda etmediği finansal kriz de eklenince imalatçısından sanayicisine, satıcısından tüketicisine kadar herkesi bir tedirginlik aldı. Herkes bekleyip görme refleksi gösteriyor. Bu da normal olarak yatırımları, mal hareketlerini ve tüketimi ciddi manada olumsuz yönde etkiliyor. Yatırım yapacak sanayici de, mal alacak nihai tüketici de kararını erteleme yoluna gidiyor. Elzem derecede olmadıkça eldeki nakitlerin likit şekilde hazır bulundurulması yeğleniyor. Kurda yukarıya doğru yaşanan hareketlilik tekrar dövize dönüşü cazip hale getiriyor. Aslında bu krizden büyüyerek çıkma imkanı hem bireysel manada şirketlerin hem de global manada ülkenin önünde bir fırsat olarak duruyor. Şirketler ellerindeki imkanlar dahilinde gelecek vaat eden ve çeşitli şekillerde teşvik getirilen alan ve yerlerde yatırımlara gitmekten çekinmemeli. Ertelenen harcamalar muhakkak bir aşamadan sonra yapılmaya başlanacak. İşte o döneme hazırlıklı girmek en büyük atılım olacaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Varlık affı için acele edilmeli şartsız-vergisiz çözüm bulunsun

*Ahmet Yavuz 2008.10.20*

Dünyada yaşanan kriz ortada. Kayıp şimdiden 3 trilyon dolara ulaşmış durumda. Küresel kriz bizi Amerika, Avrupa ve Asya kadar etkilemeyecek.

Ancak 'bize hiç tesir etmeyecek' demek de kafayı kuma sokmaktan başka bir şey değil. Krize karşı, Türk vatandaşlarına ait yurtdışında bulunan para ve gayrimenkullerin bir şekilde ekonomiye kazandırılması gerektiğini belirtmiş ve bunun önünün açılması gerektiğini de en son geçen haftaki yazımda tekrarlamıştım. Geçen yıllarda ülkeye gelen ve doğrudan yatırımlara giden yabancı sermayenin yüzde 40'ı off-shore bankaları üzerinden transfer edilmişti. Kıyı bankalarından transfer edilen bu paraların da yerli yatırımcılara ait olduğu kuvvetle muhtemeldir. Bu da yerli yatırımcının yurtdışında ciddi kaynağının olduğunu, kârlı yatırım ve uygun ortam bulduğunda ülkeye aktığını gösteriyor.

Ancak gazetelerde çıkan haberlere ve yorumlara bakınca işin aslından çok şekliyle uğraşıldığını görüyoruz. Teknokratlık oynamaya gerek yok. Formül uydurmaya hiç lüzum yok, vakti de değil. Bir taraftan 'varlık affı' diyeceksin, sonra da gelecek parayı muğlâk ve anlamsız tasniflere tabi tutup bundan yüzde 1 veya 2 gibi

komik oranlar uygulayarak vergi almaya çalışacaksın. Gerekçe olarak da 'Yok efendim bu işin önünü açarsak Türkiye'ye kara para gelir ve aklanır' diyeceksin. Bilenler biliyor. Yüzlerce denetim elemanına ekstradan para ödendi. Tapu dairelerinden tutun da gemi sicillerine kadar 35'ten fazla resmi kurumla yazışma yapıldı. Binlerce resmi evrak hazırlandı. Bütün banka ve finans kurumlarıyla yazışmalar yapıldı. Milyonlarca hesap dökümü hazırlandı ve denetim elemanlarına verildi. Yüzlerce, belki binlerce 'kara para' raporu hazırlandı. Sonuç olarak; Kara Para Kanunu'nun çıktığı 1996'dan beri bu suçtan dolayı cezası kesinleşen veya para ya da malına el konulan kişi sayısı bir elin parmağına ulaşmış değil. Geçen 12 sene içinde Türkiye'ye çok para geldi. İnşallah daha da çok gelir. Sonuç olarak 'varlık affı' koşulsuz, kayıtsız, vergisiz; kısacası 'mide bulandırmadan' bir an önce çıkmalı.

### **Yargı masrafları yüksek olunca hak aramak da zorlaşıyor**



Vergi gelirlerini artırmak için çalışmalara devam eden Maliye, bazen elindeki kaynağı gerektiği gibi muhafaza edemiyor. Vergi toplama maliyetlerinin artması, vergi gelirlerini ister istemez azaltıyor. Bu kapsamda vergi mahkemelerinde görülüp kaybedilen davalar için ödenen masraflar eskiye göre artmış durumda. Bunun sebebi vergi ihtilaflarında ödenecek avukatlık ücretlerinin eskiden olduğu gibi maktu şekilde değil, artık dava konusu ihtilafta yer alan rakamlar üzerinden nispi (belli oranda) olarak ödenmeye başlanması. Bu yılın başına kadar vergi mahkemelerinde görülen davalarda ihtilaf konusu para da olsa avukatlık ücreti davanın duruşmalı olup olmamasına göre değişmekle beraber maktu olarak ödeniyordu. Bu duruma avukatlar ve baro karşı çıkıyor. Konusu para olan davalarda avukatlık ücretinin ihtilaf konusu meblağ üzerinden nispi şekilde hesaplanması gerektiğini savunuyorlar. Nihayetinde konu yargıya da intikal etti. En sonunda Danıştay'ın 2008 yılı başında verdiği karar ile maktu ödemeyi düzenleyen bent iptal edildi. 2007 tarifesi aleyhine açılan dava 2008 tarifesinin bir bendinin iptali ile sonuçlandı. Danıştay, kararında vergi mahkemelerinde görülen davalarda avukatlık ücretlerinin ihtilaf konusu meblağ üzerinden nispi şekilde belirlenmesi gerektiğini hükme bağladı. İdare de bu karar doğrultusunda mayıs ayı içerisinde bir değişikliğe giderek vergi ihtilaflarında maktu ücret belirlenmesine ilişkin bendi kaldırdı. Böylece mükellefler ile vergi idaresi arasında vuku bulan ihtilaflarda avukatlık ücretleri ihtilaf konusu tutar üzerinden nispi olarak hesaplanmaya başlandı. Bu da hem mükelleflerin hem de idarenin dava açmak için iki kere düşünmesine sebep oluyor.

Yeni düzenlemeden kaynaklanan avukatlık masrafları vergi dairelerinin bu seneye ait avukatlık ödeneklerini neredeyse bitirmiş durumda. Vergi daireleri Ankara'dan yeni ödenek talep etmeye hazırlanıyor. Bu yüzden inceleme raporlarında mümkün olduğunca uzlaşmaya çalışıp konunun mahkemelere intikal etmesine mani olma politikası bugünlerde daha sıkı şekilde uygulanıyor. Çünkü Maliye de biliyor ki eldeki kuş, teldeki kuştan daha iyidir. Hem mahkemelere intikal eden olayların ekseriyeti mükelleflerin lehine neticeleniyor. Yani bu durumlarda Maliye hem alacağından oluyor hem de yukarıda anlattığım sebepten dolayı artan mahkeme masrafını cebinden ödemek zorunda kalıyor. Hatta bazı mükelleflerin bilerek hatalı beyanda bulunduğu, daha sonra matrah azaltacak şekilde düzeltme verdikleri ve düzeltmeyi kabul etmeyen vergi dairesi kararını mahkemeye taşıyarak yüksek tutarda haksız avukatlık ücretleri aldığını duydum.

Aslında yeni tarife sadece Maliye'yi zarara sokmakla kalmıyor. Olayın bir de mükellefe bakan yönü var. Haklı olduğuna inanan birçok mükellef, Maliye ile düştüğü ihtilafta rakamların çok yüksek olması sebebiyle sonradan karşısına çıkacak faturanın daha da katlanmasından korktuğu için mahkemeye müracaat edemiyor. Çünkü mahkemeye müracaat etmek için ödenecek harç, davanın kaybedilmesi halinde yüzde 10 tutarında. Haksız ödeme tazminatı, faturanın kabarmasına yol açıyor.

Avukatlar bu düzenleme sayesinde vergi ihtilaflarına avukatların daha yakın ilgi göstereceğini, bundan sonra mükellefin daha kaliteli hizmet alacağını iddia ediyor. Çünkü ücretin maktu olarak belirlendiği dönemde avukatlar vergi davalarına katma değeri düşük ve özel ihtisas gerektiren bir alan olarak bakıyordu. Bu yüzden

genel olarak avukatlar vergi davalarına rağbet göstermiyordu. Ancak bundan sonra hem avukatların ilgisi hem de Hazine avukatlarının kendini geliştirmesi ile vergi hukukunun da gelişmesine fayda sağlayacağını ifade ediyorlar. Hatta idarenin de işlemlerini daha dikkatli yürüteceğini ve asgari ihtilaf için çaba sarf edileceğini düşünüyorlar. Ancak; ben bu görüşlere katılmıyorum. Düzenleme haksız tarhiyata muhatap olmuş mükellefleri ve yüksek vergi masrafları ödemeye başlayan maliyeyi mağdur ediyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi affının tam zamanı

---

*Ahmet Yavuz 2008.10.27*

Amerikan konut piyasasında 2007 yılının ortalarında başlanan durgunluk ve değer kayıpları uzun süredir yatırımcıları, ilgili finans kurumlarını ve bir bütün olarak finans sektörünü tehdit ediyordu. Bu sene ise olumsuzluklar bir finansal krize dönüştü.

Eylül 2008'den itibaren kriz finansal piyasalardaki etkisini hızlandırdı. Ülkemizin de küresel sistem ile ticari ve finansal açıdan önemli ölçüde bütünleşmiş olduğundan, tüm dünyayı sarsan bu dalgalanmanın tamamıyla dışında kalması mümkün değıl. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, geçtiğimiz günlerde bu krizden Afrika'daki kabilelerin bile etkileneceğini söylemişti. Ancak, devam eden küresel sıkıntıların etkilerini asgaride tutabilmek ve riskleri yönetebilmek de pekâlâ mümkün. Bu bağlamda krizin muhtemel etkilerini azaltmak maksadıyla ülkemizde yapılan çalışmalar netleşmeye başladı.

Geçen haftalarda yurtdışında bulunan veya Türkiye'de olsa bile yastık altında bekletilen mal ve varlıkların kayda alınmasının önünü açarak, bu kıymetlerin ekonomiye kazandırılmasını sağlamak için harekete geçilmişti. Bu amaçla hazırlanan kanun tasarısı Meclis'e sunuldu. Kısa sürede görüşölüp kabul edilmesi beklenen tasarıyla, gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğler menkul kıymetlerin Türkiye'ye getirilmesi ve kayıt altına geçirilmesi sağlanmak isteniyor. Ayrıca taşınmazların kayda alınması suretiyle milli ekonomiye kazandırılması, sahip olunan kıymetlerin banka ve aracı kurumlara ya da vergi dairelerine bildirilmek ve cüz'i bir oranda vergi ödenmek suretiyle kayda alınması ve yapılan bu beyanlardan hareketle inceleme ve soruşturma yapılmaması öngörölüyor. Gelir veya Kurumlar Vergisi mükelleflerinin yurtiçinde sahip oldukları varlıkları işletmelerine sermaye olarak koymaları halinde bunların dönem kazancında dikkate alınmayacağı güvencesi veriliyor.

Bu kanunun vatandaşlarımızın yurtdışındaki ve ülke içinde kayıt dışı olarak tutulan paralarını kayıt altına almada etkili olup olmayacağını zaman gösterecek. Anladığım kadarıyla hükümet bu şekilde olduğu varsayılan varlık toplamının en azından yüzde 10'unu ekonomiye dâhil etmek istiyor. Ancak başarının artırılması için önerilecek teşviklerin iyi düşünölmesi lazım. Mesela yurtdışından gelecek varlıklar için yüzde 2, yurtiçinde bulunup kayıt dışında tutulan varlıklar için yüzde 10 oranında vergi alınması ekonomiye kazandırılacak parayı doğrudan etkileyecektir. Söz konusu varlıkların ekonomiye girmesi ile kazanılacak moral, oluşacak istihdam, yapılacak üretim, doğacak KDV, ÖTV, ÖİV ve Gelir, Kurumlar Vergisi gibi birçok gelir, başta alınması düşünülen vergileri kat kat geçecektir. Bu yüzden bu paraların bankalara veya vergi dairelerine bildirilmesi esnasında alınması düşünülen vergilerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Geçen hafta da değinmiştim, bu tasarıda vergi kelimesi bile geçmemeli. Meclis Genel Kurulu'nda görüşmeler yapılırken bu vergilerin kaldırılacağını tahmin ediyorum.



Neden tahvilden vazgeçilirken hisse senetleri satışında stopaj sıfırlanacak?

Ekonomiye sıcak para kazandırmak için atılması düşünülen diğer bir adım da tahvil ve bonoların satış kârlarından yapılan vergi tevkifatının sıfırlanması. Hisse senedi, tahvil, bono kazançları halihazırda Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesi kapsamında yüzde 10 oranında tevkifata tabi tutuluyor. Dar mükellef durumundaki yabancıların bu gelirlerinden zaten tevkifat yapılmıyor. Bu durum, imkânı olan yerlilerin dolambaçlı yollarla yabancı statüsünde tahvil, hisse senedi ve bono almalarına sebep oluyordu. Ayrıca yerli ve yabancılar arasında eşitsizlik olduğu iddia edilerek bu düzenleme ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'ne müracaat edilmişti. Maliye Bakanı da geçtiğimiz günlerde konu ile ilgili farklı açıklamalar yaptı. 'Farklı' diyorum çünkü tahvil ve bonoda yapılan vergi kesintisinin sıfıra indirileceğini açıkladı. Daha sonra bu stopajın sıfırlanmasının 600 milyon yeni lira gelir kaybına sebep olacağı ortaya çıktı. Bu sefer tahvil ve bonolardaki vergilemenin aynen devam edeceği; ancak hisse senetlerinde tevkifat oranının sıfıra indirileceği ifade edildi. Borsa'nın her geçen gün aşağılara düştüğü bugünlerde hisse senetlerinden alınan verginin sıfırlanması çok bir şey ifade etmiyor. Ayrıca hisse senetlerindeki stopaj uygulaması ancak bir yıldan daha az süreyle elde tutulan hisse senetlerinin gelirleri için geçerli. Bir yıldan daha fazla elde tutulan hisse senetlerinde stopaj yok. Dolayısıyla hisse senedinin stopajının kalkmasının reel bir anlamı bulunmuyor. Bu yüzden Sayın Bakan tahvildeki stopajdan vazgeçip hisse senetlerindeki stopajın kaldırılacağını duyurdu.



### **Gecikme zammı ve cezalar sıfırlanmalı, vade uzatılmalı**

Mali sıkışıklığı çözmek ve kriz ortamında hem vergi borcu bulunan mükellefleri rahatlatmak hem de 15 milyar yeni lirayı bulan vergi alacağını yeniden yapılandırmak ve tahsil etmek için alınması düşünülen diğer bir tedbir de vergi borçlarının taksitlendirilmesi. Buna göre vergi borçlarının yıllık yüzde 3 tecil faiziyle 18 ay taksitlendirilmesi için bir düzenleme yapılacak. Ödeme kolaylığı anaparanın yanı sıra faiz ve cezaları da kapsayacak. Eylül öncesindeki vergi borçları için getirilmesi düşünülen taksitlendirme için kasım ayında başvurulması ve aralık içerisinde ödeme yapılması gerekiyor. Okuyucularım hatırlayacaktır, vergi borcu bulunan mükelleflere ödeme kolaylığı getirilmesini sık sık dile getirdim. Daha önce çıkan yargı affı dar kapsamlı olduğu için birçok mükellef bu imkândan faydalanamadı. Şimdi getirilmesi düşünülen taksitlendirme sadece yıllık faizi yüzde 24'ten yüzde 3'e indiriyor. Vergi aslı ve buna bağlı ceza ve gecikme zamlarında herhangi bir indirim öngörülüyor. Bu şartlarda çıkarılması halinde taksitlendirmeye rağbet olmasını beklemiyorum. Dünya çapında yaşanan finansal kriz, yakın zamanda çıkarılan SGK borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin ödemeler, vergi asıllarını katlayan ceza ve faizler gibi sebeplerle taksitlendirmenin başarılı olma şansı oldukça düşük. Dünyada tarihî bir kriz yaşanıyor, Türkiye'nin etkilenmemesi mümkün değil, vergi alacakları 15 milyar yeni liraya dayanmış durumda. Bu yüzden cesur adımlar atılmalı. Yapılması gereken SGK borçlarında olduğu gibi gecikme zammı ve cezalarının da kademeli şekilde indirilmesi ve vadenin biraz daha uzatılması olmalıdır.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Vekiller Kurtlar Vadisi'ne gitti, gurbetçinin parasını getirecek kanun bu haftaya kaldı**

Ahmet Yavuz 2008.11.10

Krizin etkilerini azaltmak ve ülke içerisinde yaşanan likidite darlığına çare bulmak için çıkarılması düşünülen varlık barışı ile ilgili kanun görüşmeleri geçen hafta başladı.

Tasarı kanunlaştığında gerçek ve tüzel kişiler; yurtdışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile varlığı kanaat getirici bir belgeyle ispat edilen gayrimenkullerini Türkiye'ye daha rahat getirebilecek. Aslında bir oturumda bile halledilebilecek nitelik ve kısalıkta olan düzenleme, ilerleyen saatlerde toplantı yeter sayısının bulunamaması sebebiyle kanunlaşamadı. Çalışmalara yarın devam edilecek. Milletvekilleri perşembe günü yapılan görüşmeye Galatasaray maçını izlemek için mi, Kurtlar Vadisi'ni kaçırmamak için mi katılmadı bilemiyorum. Yapılan görüşmelerde Türkiye'de bulunan ve yastık altı olarak nitelendiren varlıkların beyanı halinde değer üzerinden alınacak vergi yüzde 10'dan yüzde 5'e düşürüldü. Doğrusu ben daha büyük indirimler, hatta verginin sıfırlanmasını bekliyordum.

Geçmiş yıllarda siyasi ve ekonomik istikrarsızlığa bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik krizler ve diğer bazı sebeplerden dolayı yurtdışına ciddi manada servet çıktığını biliyoruz. Hatta bir ara BDDK, yabancı bankaların lüks otel odalarını ofis olarak kullandığını ve mevduat topladığını duyurmuştu. Bu kanunla Türk vatandaşlarının yurtdışında bulunan ve 100-150 milyar dolar arasında olduğu tahmin edilen varlıklarının Türkiye'ye getirilerek, hem krizin sebep olduğu likidite darlığından kurtulmak hem de vatandaşlarımızı rahatlatmak hedefleniyor. Aslında kanunun hazırlık çalışmaları çok daha öncelere dayanıyor. Bazı Batı ülkelerinde olduğu gibi Türkiye de vatandaşlarına ait varlıkları ekonomiye kazandırmak için harekete geçmişti ki dünya çapında patlayan finansal kriz bu çalışmayı hızlandırdı. Meclis'e sunulan tasarı aslında bazı itirafları da açığa çıkarıyor. Mesela geçen yıllarda yaşanan krizlerin ve bir türlü sağlanamayan güvenli ortamın sermayeyi kaçırdığı temel kabul olarak öne çıkıyor. Öte yandan, yurtdışındaki varlıklar için başlatılan çalışmanın içeride bulunan fakat ekonomiye dâhil olmayan varlıkları da kapsayacak şekilde genişletilmesi ülkede büyük bir kayıt dışılığın mevcudiyetine işaret ediyor. Beyan edilen varlıkların daha sonra geriye yönelik yapılacak incelemelerden düşülecek olması da aslında bu varlıkların geçmiş yıllarda elde edilen kayıt dışı kazançlar olduğu kabulünden kaynaklanıyor. Bu durum, beyanda bulunacak mükelleflerin bu kazançlarını cüzi bir vergi ödeyerek itiraf etmeleri mukabilinde af getirilmesi manasını da taşıyor. Beyan edilecek değerler üzerinden alınacak yüzde 2 ve yüzde 5 oranındaki vergilerin kaldırılmaması da kanunun af özelliğini öne çıkarıyor. Buna göre mükellefler geçmiş yıllara ilişkin matrah artırımında bulunabilecek ve yapılması muhtemel incelemelerde çıkacak matrah farkından kanun kapsamındaki beyanlarını düşebilecek. Mevcut düzenlemede sadece beyan edilecek varlıkla ilgili inceleme yapılmayacağı teminatı veriliyor. Diğer hususlarla ilgili olarak yapılacak incelemeler hangi yılı kapsarsa kapsasın beyan edilen tutar matrah farkından düşülebilecek. Bu yönüyle gerçekten çok güzel düşünülmüş bir af. Düzenleme hem devlet hem de mükellefler açısından büyük avantajlar ihtiva ediyor. Bir kere devlet yurtdışındaki veya yastık altındaki paraları ekonomiye kazandırarak, finansal ve reel piyasanın likidite sıkıntısını gidermeyi sağlamış olacak. Bu varlıkların ekonomide meydana getireceği hareketlilik hem istihdam ve yeni iş alanlarını doğuracak hem de KDV, ÖTV, Özel İletişim Vergisi gibi dolaylı, Gelir ve Kurumlar Vergisi gibi doğrudan vergileri artıracak. Sadece bu getiriler bile bu kanunun maksadını gerçekleştirmiş olmak için yeterli. Peki, bu düzenleme ile devletin kaybı ne olacak? Sadece 5 yıllık zamanaşımı süresinde yapılacak incelemelerde bulunan matrah farkından beyan edilen tutar düşüleceği için ilgili mükellef adına Gelir, Kurumlar ve KDV üzerinden hesaplanacak vergi, ortalama yüzde 40'tan yüzde 5'e inecek. Bu vergilere ilişkin vergi ziyai cezası ve gecikme zammı alınamayacak. Kaldı ki bu kanun kapsamında beyan edilen tutarın üstünde bulunan matrah farkı için standart vergilendirme zaten yapılacak.

Ancak global olarak bakıldığında devletin kat kat avantajlı olduğu görülüyor. Çünkü sık sık dile getirdiğim üzere inceleme elemanlarına gereken ehemmiyet verilmediği ve yeterli sayıda istihdam sağlanamadığı için ülkemizde inceleme oranı yüzde 2'lerde seyrediyor. Yani 5 yıllık zamanaşımı süresinde mükelleflerin yüzde 98'inin defterlerine bile bakılamıyor. İncelenen yüzde 2 mükellef için tarh edilen verginin de sadece yüzde 5'i

tahsil edilebiliyor. Çünkü inceleme sonrasında mükellefler mahkemelere gidebiliyor, uzlaşmalara girebiliyor veya indirim talebinde bulunabiliyor. Bu yüzden daha sonra incelenme ihtimali bile bulunmayan, incelenen bile tespit edilmesi şüpheli bulunan ve tahsil kabiliyeti oldukça düşük olan vergileri peşin olarak şimdiden alıp hem bütçeye ek gelir sağlamak hem de ekonomiyi canlandırmak iyi düşünülmüş bir proje.



### **Düzenleme, mükellefe rahat nefes aldırarak**

Meclis'te görüşülen kanun, mükellefler için iyi bir fırsat. Çünkü birçok mükellef inceleme oranı düşük de olsa piyango'nun kendisine çıkma ihtimaline binaen korkulu rüya görüyor. Yurtdışından getirilip yüzde 2 veya yurtiçindeki kayıt dışı varlıkları beyan edilip yüzde 5 vergi ödenerek hem işletmenin finansal yapısını güçlendirme hem de rahat rahat çalışma imkânı elde edilmiş olacak. Daha sonra çıkabilecek bir matrah farkı için ödenmesi gereken vergi ve cezaların neredeyse yüzde 2'si ile 5'i ödenerek 5 yıl rahat nefes alınabilecek. Ayrıca beyan edilen varlıklarla ilgili olarak da herhangi bir inceleme yapılamayacak. Özellikle yurtdışından getirilen varlıklar için Gümrük Kanunu, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, SPK (47/A maddesi hariç), vergi kaçakçılığı suçu, Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesinde yer alan 'mal varlığı değerleri aklama suçu' yönünden soruşturma ve kovuşturma yapılmayacak ve idari para cezası kesilmeyecek.

### **Tasariya, gecikmiş vergi borçları da dahil edilmeli**

Ekonomik kriz sebebiyle mükellefler satış yapamıyor ve masraflarını zor karşılıyor. Bu durumdaki mükelleflerden vergi almak kolay değil. Mükellefler ancak çok cazip imkânlar tanınırsa şartları zorlayıp vergilerini ödeme yoluna giderler. Bu bağlamda gecikmiş vergi borçlarının tahsilini sağlamak için birtakım kolaylıklar tanıyan 4 No'lu tahsilât tebliğinin bu haliyle başarılı olması düşük ihtimal. Yapılacak şey, şu an Meclis'te bulunan ve görüşmeleri devam eden kanunun kapsamını genişletip, gecikmiş vergi borçlarını da kapsayacak bir vergi affı çıkarmak olmalıdır. Gecikme faizleri ve cezalarının mutlaka indirilmesi ve vergi asılları ile cüzi miktardaki cezaların tahsili sağlanmalı. Aksi halde gün geçtikçe artan kamu harcamalarını finanse etmek için borçlanmak gerekecektir ki bunun faturasını hepimiz biliyoruz. Vergi aflarına, bazı kesimlerce tepki gösterilmesi sebebiyle oluşan tedirginlik, siyasi otoritenin yavaş hareket etmesine, vergi affının gecikmesi de kamu zararına yol açıyor. Şu haliyle tahsili imkânsız alacakların kolaylık gösterilerek tahsil edilmesine tepki gösterilmesi anlaşılır şey değil. Bu alacakların tahsili bütçeye ciddi bir gelir sağlayacağından kayıtlı çalışan mükelleflerin gelecek yıllardaki vergi yükleri de azalacaktır.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Yurtdışındaki paralar nasıl getirilecek?**

*Ahmet Yavuz 2008.11.17*

Haftalardır konuşulan 'varlık barışı' kanunlaştı. Kanun kapsamında ekonomiye nakit paranın girmesi bekleniyor. Kanunda getirilen düzenlemeler için izlenecek yöntemler ikincil mevzuat ile yapılacak.

Ancak tebliğ ve genelgeler yayınlanmadan da akla takılan bazı soruları cevaplamak mümkün. Şimdilik belli başlı soruları, belki haftaya da sizlerden gelen soruları cevaplamaya çalışacağım.

1- Neler 'varlık affı' kapsamına giriyor?

Kanun gerçek ve tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını Türkiye'ye çekip ekonomiye kazandırmayı hedefliyor. Yurtdışındaki taşınmazların kayda alınması ve yurtiçinde bulunan ancak işletmelerin öz kaynakları içinde yer almayan varlıkların sermayeye ilâve edilmesini teşvik ediyor. Böylece işletmelerin sermaye yapılarının güçlendirilmesi sağlanmak isteniyor.

2- Yurtdışında elde edilen kazançlar da af kapsamına dahil mi?

Evet. Tam mükellefiyete tabi kişi ve şirketlerin 30 Nisan 2009'a kadar elde ettikleri kazançları da dahil; kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumların iştirak hisselerinin satışından doğan kazançları, Türkiye'de bulunmayan kurumlardan elde ettikleri iştirak kazançları, dışarıda bulunan işyeri veya daimi temsilcisi aracılığıyla elde ettikleri kazançlar; kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31 Mayıs 2009'a kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması kaydıyla Gelir ve Kurumlar Vergisi'nden müstesna tutulacak.

3- Yurtdışından getirilecek paralar için nereye müracaat edilecek?

Yurtdışından getirilecek paralar (kanunun kasımında Resmi Gazete'de yayımlanacağını kabul edersek) şubat sonuna kadar bankaya bildirilmeli veya vergi dairelerine beyan edilmeli. Beyandan itibaren 1 ay içinde de paranın getirilmesi gerekiyor. Bir dilekçe ile 'bu kanun kapsamında şu kadar para getireceğim' diye müracaat etmek yeterli. Varlıkların yurtiçinde olması fakat işletme aktiflerinde görünmemesi halinde beyan vergi dairelerine yapılacak. Dışarıdaki paraların işletme defterine kaydı mecbur tutulmazken, içeridekilerin defterlere kaydedilmesi gerekecek.

4- Müracaatlar ne zaman başlayacak ve kadar süre tanınacak?

Kanun yürürlüğe girdikten sonra bildirimde bulunulabilecek. Kanun yayımlandıktan sonraki üç ay içinde bildirim veya beyanda bulunmak ve beyandan itibaren bir ay içinde paraları getirmek düzenlemeden faydalanmak için yeterli. Ayrıca bu üç aylık sürede, parayı getirip hem bildirimini hem de aktarımı aynı anda yapmak mümkün. Yani önceden bildirim yapmadan da para getirilebilir.

5- Paralar nasıl getirilecek?

Paraların getiriliş şekli önemli değil. Bavulla da getirilebilir, banka hesabıyla da aktarılabilir. Ancak para veya varlıkların 1 Ekim itibarıyla yurtdışında bulunduğu kanaat verici belgeyle ispatlanmalı. Kanaat verici belgeden maksat; devlet güvencesinde tutulan kayıt ve siciller, banka, banker, aracı kurumlar ve benzeri mali kurumlar ile posta idaresi, noter gibi kuruluşların kayıt ve belgeleridir. Ayrıca Vergi Usul Kanunu'na göre tutulması gereken fatura, serbest meslek makbuzu gibi belgeler ile bilgi değişiminde bulunulan yabancı ülkelerde yetkili makamlardan alınarak Türk elçilik ya da konsoloslukları tarafından tasdik olunan belgeler de paranın yurtdışında bulunduğunu ispatlamak için kullanılabilir.

6- Ne kadar vergi ödenecek?

Yurtdışından getirilecek varlıkların değeri üzerinden yüzde 2, içerideki kayıt dışı varlıkların değeri üzerinden yüzde 5 oranında vergi hesaplanacak ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenecek.

7- Yurtiçinde bulunan fakat işletmenin öz kaynakları arasında yer almayan paralarda işlem nasıl olacak?

Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefleri, Türkiye'de sahip oldukları ancak 1 Ekim itibarıyla işletmenin öz kaynakları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazları, kısacası yastık altındaki paraları şubat sonuna kadar vergi dairesine beyan edebilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellef, taşınmaz dışındaki varlıklarını banka ve aracı kurumlardaki hesaplara yatırarak defterlerine kaydedecek. Bu varlıklar için kanunî defterlerde özel fon hesabı açılacak. Bu hesap, sermayenin parçası kabul edilecek ve beyan tarihinden itibaren altı ay içinde sermayeye ilave edilecek. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutanlar, kıymetleri defterlerinde ayrıca göstermek zorunda. Defter tutmak mecburiyeti bulunmayan Gelir Vergisi mükellefleri, taşınmazlar dışındaki varlıklarına ait tutarları bankadaki hesaba yatıracaklar. Vergi dairelerine beyan edilen bu varlıkların değeri üzerinden yüzde 5 vergi tarh edilecek. Bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenecek.

8- Beyan edilecek varlıklarla ilgili soruşturma veya vergi incelemesi yapılacak mı?

Kanun kapsamında beyan edilen varlıklar sebebiyle 2008'den önceki dönemlere ilişkin vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılamayacak. Yani geçmiş yıllardaki faiz, kira gelirleri vs. sorgulanmayacak. Ancak, başka sebeplerle bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra başlayan 2008 yılı öncesindeki dönemlere ilişkin vergi incelemeleri sonucu Gelir, Kurumlar Vergisi ve KDV yönünden tespit edilen matrah farkından, beyan edilen tutarlar mahsup edilerek tarhiyat yapılacak. Mesela bir mükellef kanun kapsamında yurtdışından 200 bin YTL getirirse 4 bin yeni lira vergi ödeyecek. Bu durumda mükellef 2003-2007 yılları için herhangi bir sebeple inceleme geçirirse, bulunacak matrah farkından 200 bin yeni lirayı mahsup etme imkânına kavuşacak. Yani incelemede 250 bin yeni lira matrah farkı bulursa bu matrah farkının yalnızca 50 bin yeni lirası için vergi ve ceza ödeyecek. Beyan ettiği ve 4 bin yeni lira ödediği 200 bin yeni lira için yüzde 40 civarındaki Gelir veya Kurumlar Vergisi ile KDV hesaplanmayacak. Bu vergi üzerinden de ceza kesilmeyecek. Getirilen paranın diğer kanunlar açısından soruşturulması ise söz konusu olabilecek.

9- Beyan edildiği halde getirilmeyen varlıklar için ceza uygulaması var mı?

Beyan edilip kayda girmeyen varlıklar için doğrudan cezai müeyyide öngörülüyor. Ancak artık varlığı öğrenilen bu varlıklar için inceleme yapılabilir. Beyan edildiği halde, yurtdışında bulunduğu kanaat verici belge ile ispatlanamayan varlıklar için inceleme yolu açık. Ayrıca beyan yaptıktan sonra bir ay içinde getirilmeyen varlıklar için inceleme yapılabilir. Türkiye'deki varlıklar da beyanda bulunulduğu halde bankaya yatırılmaz, bilanço esasına göre defter tutan mükellefler süresi içinde sermaye artırımında bulunmazsa varlıklarla ilgili inceleme yapılabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Memurun maaş promosyonuna vergi yok

Ahmet Yavuz 2008.11.24

1 Ocak 2009'dan itibaren işçilere ücret, prim, ikramiye ve benzeri ödemelerin bankadan yapılması mecburiyeti getirildi. Geçtiğimiz günlerde yayımlanan yönetmeliğe göre en az 10 işçi çalıştıran işverenler veya bunların

vekilleri yeni yılda ücret, prim, ikramiye ve benzeri ödemeleri net tutar üzerinden bankalar vasıtasıyla yapmak zorunda.

10 işçiden az sayıda çalışanı bulunan işletmeler maaşlarını elden ödemeye devam edebilecek. Bu mecburiyete uymayıp ödemeleri elden nakit olarak yapan işverenlere, işçi başına her ay 1.500 YTL'yi bulabilen para cezası verilecek.

Bu noktada kamu ve özel kuruluşlar ile bankalar arasında yapılan maaş ödeme protokollerinde bankaların aynı veya nakdi olarak promosyon adı altında yaptığı ödemelerin vergiye tabi olup olmayacağı soru işaretlerine sebep oldu. Bu tür ödemeler ücret kabul edilip Gelir Vergisi tevkifatına mı tâbi tutulacak yoksa karşılıksız intikal olarak kabul edilip Veraset ve İntikal Vergisi ile mi vergilendirilecek? Gelir Vergisi Kanunu'na göre bir ödemenin ücret sayılabilmesi için, işi yapanın işverene tabi olması, muayyen bir işyerine bağlı olarak çalışması, ödemenin bir hizmetin karşılığını teşkil etmesi ve verilen şeyin para veya para ile temsil edilebilen bir menfaat olması gerekiyor. Maaş promosyonları bankalar tarafından doğrudan çalışanlara puan veya nakit olarak ödeniyorsa, banka ile çalışanlar arasında işçi-işveren ilişkisi olmadığından bu ödemeler ücret olarak kabul edilemez. Ayrıca promosyonlar doğrudan anlaşma yapılan kuruma ödeniyorsa ve kurumlar bu ödemeleri gelir kaydetmeden çalışanlara aynen aktarıyorsa, ödeme yapan kurum aracı durumunda olacağından, çalışanlara yapılan bu tür ödemeler ücret olarak değerlendirilemez. Bu yüzden de vergilendirilemez. Ancak promosyon ödemeleri doğrudan iktisadî faaliyeti olan kurumlara yapılır ve kurum kazancına dahil edilirse ilgili kurum tarafından çalışanlara bu kapsamda yapılacak ödeme banka promosyonu olma niteliğini kaybeder. Bu durumda vergiye tâbi tutulmalıdır.

Kanuna göre bir ödemenin Veraset ve İntikal Vergisi'ne tâbi olması için, malların veraset yoluyla veya her ne suretle olursa olsun ivazsız (karşılıksız) bir şekilde bir şahıstan diğer şahsa intikal etmesi gerekiyor. Yani ivazlı intikaller bu vergiye tâbi değil. Bu bağlamda ele alındığında verilen promosyonların tam manasıyla ivazsız olmadığı görülecektir. Bankalar, kendilerinden maaş alan personele kredi temin etme, kredi kartı verme, havale ve EFT işlemlerinin yapılması gibi işlemlerin bankalarında gerçekleştirilmesini sağlamak için bu protokolleri imzalıyor. Ayrıca personel için açılan hesaplardaki atıl parayı kullanarak ticarî kazanç elde etmeyi amaçlıyor. Dolayısıyla promosyon ödemeleri ivazsız bir intikal niteliği taşımadığından, Veraset ve İntikal Vergisi kapsamında değerlendirilemez.

Gelir İdaresi Başkanlığı, maaş karşılığı verilen promosyonların vergiye tabi olup olmadığına yönelik tartışmaları bitirdi. Başkanlık, promosyonların Gelir Vergisi ile Veraset ve İntikal Vergisi kapsamına girmediğine karar verdi. Böylece memurlar yüzde 15'lik Gelir Vergisi ödemekten kurtulmuş oldu. Gelir İdaresi Başkanı Akif Ulusoy, maaş promosyonlarının bankalar tarafından doğrudan çalışanlara puan veya nakit olarak ödenmesi durumunda, banka ile çalışanlar arasında işçi-işveren ilişkisi olmayacağını belirterek, şu değerlendirmeyi yaptı: "Bankalar tarafından, vergi mükellefi olsun veya olmasın promosyon anlaşması yapılan kuruma ödeme yapılması ve bu ödemelerin gelir olarak kaydedilmeden çalışanlara aynen aktarılması halinde, ödeme yapan kurum aracı durumunda olacağından, çalışanlara yapılan bu türden ödemelerin ücret olarak değerlendirilmesi mümkün değildir."

VIP mükellef sayısı 1.200'e çıkıyor

VIP vergi dairesi olarak tanınan Büyük Mükellefler Vergi Dairesi, IMF'nin de talebi doğrultusunda 2007 başında faaliyete başlamıştı. Müşteri odaklı hizmet vermek ve büyük şirketleri yakından takip etmek amacıyla kurulan daireye bağlı mükellef sayısının 500'den 1.200'e çıkarılacağı konuşuluyor. İlk etapta belirli ciro ve personel sayısı kriterini aşan şirketlerden Marmara Bölgesi'nde faaliyet gösterenlerin mükellefiyeti aktarılacak. Gelecekte şubeleşmeye de gidilebilecek. İki yıldır faaliyet gösteren vergi dairesinden mükellefler çok memnun. Çünkü;

başvurularına kısa sürede cevap alabiliyor, işlerini çoğu zaman vergi dairesine gitmeden çözebiliyor ve güler yüzlü personel her işlerini kolayca çözüme kavuşturuyor. Ancak vergi gelirlerindeki artış açısından durumun eskiye oranla çok değişmediği belirtiliyor. Bunun birçok sebebi var; başta çalışılan dairenin bulunduğu arazi ve binanın TOKİ tarafından satılmış olması, ciddi bir belirsizliği ortaya çıkardı. Taşınılacak bina arayışı her şeyin önüne geçti. Planlanan birçok hamle taşınmadan sonraya ertelendi. Denetim konusunda da ciddi bir adım atılamadı. Maliye bürokrasisi arasındaki çekişmeler buraya da yansıdı. Denetimin kimler tarafından nasıl yapılacağı konusundaki çekişmeler boşluğa sebep oldu. Kurulan inceleme grupları bir türlü aktif çalışmadı. Ancak yeni gelişmeler ümit verici. Taşınılacak bina bir hafta içinde belli olacak ve ocak ayı içerisinde yeni binaya taşınılacak. Mükellef sayısı artıp inceleme grupları faaliyete geçince vergi gelirlerinde olumlu değişiklikler olacaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## İngiltere yaptı, KDV Türkiye'de neden indirilmesin?

Ahmet Yavuz 2008.12.01

Kriz etkilerini hissettirdikçe hemen hemen her birim, krizin hafif atlatılmasını sağlamak için kendi alanında tedbirler almaya devam ediyor.

Merkez Bankası faiz ve kurlara gerekli yerlerde müdahalede bulunarak, firmalar büyük indirimler yaparak, Maliye yurtdışında ve yurtiçinde bulunan yastık altındaki varlıkları ekonomiye çekmek için af süsü de verdiği teşvik kanunları çıkararak bu yolda adımlar atıyor. Bankalar da şu an kredi musluğunu kısmış olsa da eski kredileri geri çağırarak bu politikalara destek oluyor. Maliye politikaları ile ekonominin canlandırılıp canlandırılmayacağı konusu eskiden beri bilim adamları arasında tartışma konusu olmuş. Başta John Maynard Keynes olmak üzere birçok bilim adamı, devletin vergi indirimi, borçlanma ve kamu harcamaları gibi araçlarla yatırım ve tüketim harcamalarını harekete geçirmesi gerektiğini savunur. Böylece istihdam da sağlanmış ve işsizlik sorununun sosyal rahatsızlıklar doğurması engellenmiş olur. Ancak bazı bilim adamları da bu tür teşviklerin bütçe açığına sebep olacağını ve ileride daha büyük rahatsızlıklar doğuracağını iddia eder.

Ancak şu an dünya ölçeğinde de ülkemizde de mali önlemlerin ardı ardına alındığına şahit oluyoruz. Son olarak İngiltere, yabancı kurum kazançlarının ülkeye getirilmesini teşvik etmek için yurtdışı kazançları vergilemekten vazgeçti. Yani bu kazançlara vergi istisnası getirdi. Türkiye bu teşviki Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Kanunu ile İngiltere'den önce uygulamaya koydu. İngiltere yurtiçi harcamaların azalmasının önlenmesi için Katma Değer Vergisi (KDV) indirimine gitti. Biri düşük diğeri yüksek iki oran şeklinde uygulanan KDV'den yüksek oran yüzde 17,5'tan yüzde 15'e indirildi. İndirimli yeni oran 1 Aralık'tan 2009 yılının sonuna kadar, 13 aylık bir dönem için uygulanacak.

Daralan ekonomiyi, toplam talebi artırarak canlandırmak doğru yöntemlerden birisidir. Hükümet de tüketim harcamalarının kısılmaması için bazı tedbirler almaya çalışıyor. Kamuoyuna yansıyan paketler birçok teşvik uygulamasını kapsıyor. Bu teşviklerin neler olduğu ve nasıl uygulanacağına ilişkin detayları ancak paket açıklandıktan sonra öğrenebileceğiz. Ancak ev veya araba alanların kredi faizlerinin bir kısmını Hazine'nin karşılaması gibi bence amacı dışında ve suistimallere açık tedbirler alınacağına KDV oranlarında indirimle gidilmesi daha anlamlı olabilir. Bu indirim yüzde 18 olan genel oranın aşağıya çekilmesi, örneğin yüzde 15

şeklinde olabileceği gibi, geliştirilmesi gereken ve ekonominin motoru özelliğini taşıyan bazı sektörlerin yüzde 8 olan indirimli orana alınması şeklinde de olabilir. Bakan, vergi gelirlerinde düşüş olacağı çekincesiyle vergi indirimine sıcak bakmıyor. Ancak döviz kurlarındaki yükselme ithalde alınan KDV'nin matrahını artırmış durumda. Ayrıca ekonomide görülecek canlanma toplam talebi, bu talep de toplam satışları artıracığından toplanan vergi gelirlerinde bir azalma olmayacaktır.

Özellikle inşaat sektörünün canlandırılması için konut satışlarında 150 metrekare üzerindeki konutlardan yüzde 18 vergi alınması bu sektördeki vergilendirmeyi ciddi manada sabote ediyor. İnşaatçılar 150 metrekareyi aşan daireleri de küçük göstermek ve indirimli oranda KDV sayesinde iade almak için birçok usulsüz işleme başvuruyor. Gayrimenkul satış harçlarıyla birlikte mesken satışlarındaki verginin indirilmesi, hatta kaldırılması halinde sektörün canlanacağına ve istihdam alanları açılacağına inanıyorum. Bu arada özellikle inşaat ve tarım sektöründe kullanılacak akaryakıtta Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) indirimi yapılması da düşünülebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## 2009 bütçesi ümit dolu

---

*Ahmet Yavuz 2008.12.08*

Bütçeler, hükümetlerin bir yıl içinde vatandaşa sunacağı hizmetleri, izleyeceği ekonomik ve sosyal politikaları ortaya koyarlar. Devletin nerelere ne kadar kaynak ayıracağını ve ne kadar kaynak toplayacağını gösterirler.

Ekonomidaki ağırlıkları ölçüsünde ekonominin gidişatını belirlerler. Bir ülkenin ekonomik faaliyet düzeyi bütçesiyle şekillenir. 2009 yılı için hazırlanan bütçe incelendiğinde hükümetin öteden beri uyguladığı sıkı mali politikaya devam edeceği anlaşıyor. Bu yıl dünya çapında yaşanan ekonomik krizin hazırlanan bütçeye etkisi sınırlı olmuş. 2008'de yüzde 5,5 olarak hedeflenen fakat tutturulamayan büyüme oranı 2009 için yüzde 4 olarak hedeflenmiş. Enflasyonda düşüş, büyümenin devam etmesi, gelirlerin artması, giderlerin azalarak artması bütçe beklentilerinin ana çerçevesini oluşturuyor. YTL'den TL'ye geçileceği için bütçe de TL cinsinden hazırlandı. 2009 yılı bütçe gideri 262,1, gelirleri 248,8, bütçe açığı 13,4 milyar lira olarak belirlenmiş. Bütçe gelirlerinde yüzde 15,5'lik, giderlerinde ise 14,2'lik artış hedefleniyor.

Ekonomi çevreleri kriz ortamında bu büyüme oranının tutturulmasının imkânsız olduğunu, büyümeye endeksli hazırlanan bütçenin gerçekleştirilemeyeceğini ileri sürüyor. Çünkü birçok sektörde vergi indirimi talebi var. Bu ortamda vergi indirimi olmasa bile ek vergi getirmek zor olacağından, durgunluk ortamında hedeflenen vergi gelirini toplamak da çok zor olacak. Üstelik üretimi ve iç talebi harekete geçirmek için de planlanan kamu harcamaları yetersiz kalabilir. Yani fazladan harcama yapılması gerekebilir. Bu da bütçe dengesini menfi etkileyecektir.

Bu yılki hedeflerin tutturulması cesaret verdi

Halbuki aynı eleştiriler geçen yıl da 2008 bütçesi için yapılmıştı. Şu anki rakamlar ve tahminî değerlere göre 2008 yılı bütçesi kriz, yükselen faiz, artan kur ortamı ve yavaşlayan ekonomide vergi gelirlerinin görece olarak daralmasına rağmen, bütçe hedefleri tutturulduğu gibi, faiz dışı fazla arzu edilen yerden daha iyi bir durumda. Hükümet ve bütçe hazırlayan bürokratlar da bundan cesaretle hareket etmiş görünüyor. Çünkü görüşünü sorduğum birkaç bürokrat, krizin vergi gelirleri ile kamu harcamalarını, dolayısıyla bütçeyi etkileyeceğinin



farkında olduklarını; ama bunun yanında ortaya çıkan bazı durumların da avantaj sağladığını ifade ediyor. Bunlardan birincisini kurlardaki artış oluşturuyor. Dolar ve Euro, Türk Lirası'na karşı son dönemde büyük değer kazandı. Döviz kurlarının yükselmesi ihracattaki rekabet gücümüzü daha da artıracaktır. Şu an için ABD ve AB ülkelerinde yaşanan kriz, talebi ciddi manada kıstığı için yeterli ihracat yapılamazsa da, krizin etkileri hafifledikçe ve alternatif ihracat ülkeleri arttıkça ihracat gelirlerimizin artacağını düşünüyorum. Bütçede 149 milyar dolar olarak hedeflenen ihracat rakamının tutturulacağına inanıyorum. 2008 yılı Ocak-Ağustos dönemi ihracat rakamlarını mukayese ettiğimizde, AB'ye yapılan ihracatın payının yüzde ellinin altına inmesine rağmen ihracatta yükselme trendi sürüyor. Bunda Asya ülkelerine, AB üyesi ülkeler dışındaki Avrupa ülkelerine, İslam Konferansı Teşkilatı'na üye ülkelere ihracat artışı etkili oldu. Kurlardaki yükselmenin yurtdışında ucuz temin edilebilen ara malı ithalatımızı düşürmesi de beklenebilir. Bu durumda, ülkemizin ara malı üretimi ve böylece ihracattaki rekabetçi yapısı artmış olacaktır. Ayrıca, son yıllarda yüksek seyreden cari açığın düşürülmesi yönünde de önemli bir katkı sağlayacaktır. Petrol fiyatları da 150 dolar seviyesinden 50 doların altına indi. Kısa vadede artacak gibi görünmüyor. Bu sayede enerji ithalatımız ve maliyetimiz azalmış olacak.

Ayrıca Körfez sermayesini ülkeye çekme konusunda son aylarda yapılan çalışmalar ve yoğun işbirliği, bankacılık ve reel sektörün küresel kriz içindeki diğer ülkelere göre halen daha güçlü yapısı, yeni yatırımları çekme cazibesi oluşturacaktır. Bunun yanında KOBİ'lere verilen destekle hem üretim hem ihracat tarafında ülkemizin daha rekabetçi olması sağlanacak ve büyüme oranı yükselecektir.

Geçtiğimiz günlerde çıkarılan bir iki kanun ve tebliğ 2009 gelirlerine yansiyacaktır. Özellikle SGK primi borçlularına getirilen taksitlendirme ödemeleri, katılım az da olsa uzlaşma kanunu, vergi borçlarının taksitlendirilmesi, varlık barışı kapsamında alınacak vergiler bütçeye iyi bir destek olacak. Ayrıca yurtdışından ve yurtiçindeki yastık altından ekonomiye kazandırılacak kaynağın doğuracağı etki ve oluşacak katma değer de ekonomiye hareket getirecektir.

Not: Tüm Müslümanların mübarek Kurban Bayramı'nı kutlar, kesilen kurbanların bizleri Allah'a yaklaştırmasını temenni ederim.



## Krizin etkisini azaltmak için gerekli tedbirler alındı

Hükümetin kriz için önlem almadığını veya geç kaldığını düşünenler bazı noktaları gözden kaçırıyor. 2007'de ABD'de başlayan krizin dünyaya ve ülkemize yayılma riski doğrultusunda çalışmalar yapılmış ve farklı vadelerde tedbirler alınmıştır. Kısa vadede bazı ürünlerde KDV indirimi yapıldı, orta vadede çalışanlar üzerindeki SGK primlerinde indirimlere gidildi. Kadınların ve 18-29 yaş arası gençlerin istihdamını teşvik amacıyla, mevcut istihdama ilave olarak işe alınmaları halinde, işveren priminin tamamını kapsayacak şekilde 5 yıl kademeli prim indirimi getirildi. Ekimden itibaren, özel sektörde istihdam edilen sigortalılar için ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden işveren hissesinin beş puanlık kısmı indirildi. İşsizlik sigortası ödeneği artırıldı. KOBİ'lere de 350 milyar YTL kredi desteği verildi.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Varlık Barışı'na başvurular internetten de yapılabilecek

Varlık Barışı ile ilgili önceki haftalarda ayrıntılı bilgi vermiştim. Gelir İdaresi bu kanun kapsamında yurtdışında bulunan varlıkların ekonomiye kazandırılmasıyla ilgili esasları belirledi.

Aralık başında kanunda açık olarak anlaşılmayan bazı hususlar ve uygulanacak usullerle ilgili bir tebliğ yayımlandı. Tebliğe göre mükellefler yurtdışından getirdikleri veya yastık altından çıkardıkları varlıkları vergi dairesine bir formla beyan edebilecekleri gibi, elektronik ortamdan da bildirimde bulunabilecek. Hatta yıllık Gelir Vergisi veya yıllık Kurumlar Vergisi beyannamelerini elektronik ortamda vermek zorunda olan mükellefler bildirimlerini elektronik ortamda vermek mecburiyetinde.

Kanundan faydalanmak isteyenlerin 1 Ekim 2008 tarihi itibarıyla yurtdışında veya yurtiçinde olup da yastık altında bulunan kanun kapsamındaki varlıkları, 2 Mart 2009 Pazartesi akşamına kadar YTL değerleriyle bankalara, bağlı oldukları vergi dairelerine veya aracı kurumlara beyan etmesi gerekiyor. Türkiye'de ikametgâhı bulunmayanlarla ilgili olarak beyannameler Ankara'da Başkent, İstanbul'da Beyoğlu, İzmir'de Konak vergi dairelerine verilebilecek. Beyan edilen varlıklara ilişkin herhangi bir belge istenmeyecek. Sadece bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesi amacıyla, taşınmazlara yurtdışında sahip olduğuna ilişkin belgenin ibraz edilmesi yeterli olacak. Beyan edilen varlıkların değerleri üzerinden, vergi dairelerince yurtdışından getirilen varlıklar için yüzde 2, yurtiçindekiler için yüzde 5 vergi tarh edilecek. Mükelleflerin hesaplanan vergiyi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödemeleri gerekiyor. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra fakat bildirim veya beyandan önce Türkiye'ye getirilen ya da burada banka veya aracı kurumlarda açılan bir hesaba transfer edilen varlıklar için de bu düzenlemeden faydalanılabilecek. Yani 22 Kasım 2008'den sonra getirilen bir varlık da geçerli sürede beyanda bulunmak şartıyla kanun imkânından faydalanabilecek. Ancak beyan edilecek varlıkların 1 Ekim 2008 itibarıyla yurtdışında bulunduğu, kanun yürürlüğe girdikten sonra Türkiye'ye getirildiği ve diğer şartlara uyulduğu ispatlanmak zorunda.

Beyan edilen varlıklarla ilgili geçmişe yönelik inceleme yapılamayacak. Başka bir sebeple 22 Kasım 2008'den sonra başlaması ve 1 Ocak 2008'den önceki dönemlere yönelik olması şartıyla yapılacak vergi incelemeleri sonucu Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisi yönünden tespit edilen matrah farklarından, beyan edilen tutarlar mahsup edilebilecek. Dolayısıyla, inceleme esnasında, kanun kapsamında bildirilen tutarlar mahsup edilmek suretiyle vergi inceleme raporları tanzim edilecek. Bu avantaj mükelleflerin daha sonra karşılaşma riskleri bulunan incelemeler için can simidi olma özelliğini taşıyor. Çünkü başka sebeplerle yapılan incelemelerde bulunan tüm matrah farkından beyan edilen tutarlar indirilebilecek. Yani mükellefler tespit edilecek matrah farkı üzerinden hesaplanacak Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisi ödemek yerine sadece yüzde 2 (veya yüzde 5) vergi ödeyerek kurtulmuş olacak. İncelemeler neticesinde kesilecek vergi zıya cezaları, gecikme zamları ve diğer usulsüzlük cezalarından da bu sayede kurtulacak.

#### Uyulması gereken şartlar

Ancak beyan edilen varlıklarla ilgili inceleme yapılmaması ve diğer gerekçelerle yapılacak incelemelerde bulunacak matrah farkından beyan edilen miktarın indirilmesi avantajından faydalanmak için mükelleflerin bazı şartlara uymaları gerekiyor. Yurtdışında olduğu iddia edilerek banka veya aracı kurumlara bildirilen veya vergi dairelerine beyan edilen varlıkların 1 Ekim 2008 itibarıyla yurtdışında bulunduğu ve sahibi olduğunun kanaat verici vesikalarla tevsik edilmesi gerekiyor. Ayrıca, yurtdışında bulunduğu bildirilen varlıkların, bildirim veya beyan tarihinden itibaren bir ay içerisinde Türkiye'ye getirilmesi veya bu sürede Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi gerekiyor. Yurtiçinde olup işletme kayıtlarında görünmeyen varlıkların beyanında; mükelleflerin taşınmazlar dışındaki varlıklarını, öncelikle banka veya aracı kurumlardaki hesaplara yatırmaları isteniyor. Bu şekilde varlığı ispatlanan değerler, bu tutarlar üzerinden yasal defterlere kaydedilecek. Kaydedilen tutarlar beyandan itibaren altı ay içinde sermayeye ilave edilmek

mecburiyetinde. Vergi dairelerine beyan edilen taşınmazlar ise defterlere, vergi dairelerine beyan edilen değeriyle kayıt edilecek.

Öte yandan 1 Ocak 2008'den önceki dönemlerle ilgili olarak 22 Kasım 2008'den önce başlayan vergi incelemeleri ile 1 Ocak 2008'den sonraki dönemlere ilişkin yapılacak vergi incelemelerinde bu imkândan faydalanılamayacak.

Peki, hangi durumlarda inceleme başlamış kabul ediliyor? Tebliğde şu durumlardan birinin varlığı halinde incelemenin başlamış olduğunun kabul edilmesi gerektiği ifade ediliyor. Vergi incelemeleri ile ilgili olarak mükellefler nezdinde işe başlama; tutanağın düzenlenmesi, vergi incelemesi yapılmak üzere mükellefin davet edilmesi, yasal defter ve belgeleri isteme yazısının tebliğ edilmiş olması veya matrah tesisine yönelik tutanak düzenlenmesi ya da defterlerin incelenmek üzere vergi incelemesine yetkili olanlara ibraz edilmiş olması durumunda, vergi incelemesine başlanıldığı kabul ediliyor. Mükellefler burada sayılan hallerden herhangi birisiyle karşı karşıya kaldıysa Varlık Barışı kapsamında beyan ettiği tutarları bulunan matrah farkından indiremeyecek.

Diğer taraftan, gerçek veya tüzel kişilerce kanun kapsamında beyan edilen varlıklara ilişkin kanaat verici belgelerin gerektiğinde vergi incelemesine yetkili olanlara ibraz edilmek üzere zamanaşımı süresince saklanması fayda var.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yastıkaltındaki altınları Merkez Bankası alırsa ekonomi canlanır

Ahmet Yavuz 2008.12.29

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, geçtiğimiz hafta 2003 yılından bu yılın ekim ayına kadar 24,5 milyar dolarlık altın ithalatı yapıldığını, bunun 4,5 milyar dolarlık kısmının ihraç edildiğini ve bir kısmının da turiste satıldığını söyledi.

Geriye kalan 15-20 milyar dolarlık altının ise yastıkaltında veya ziynet eşyası olarak tutulduğunu belirtirken, şunları kaydetti: "Halkımızdan rica ediyorum, lütfen yastıkaltındaki bu varlıkları ekonomiye kazandırın. Bunu biz şirketlere koysak, şirketlerimizin sermayelerine ilave etsek, güçlü şirketlerle ortaya çıksak kötü mü olur arkadaşlar?"

Halkımızın altına gösterdiği rağbetin en önemli sebebi kaybetme riski az olan güçlü bir yatırım aracı olmasından kaynaklanıyor. Tasarruf sahipleri altının yeterince kazandırdığı kanaatine ulaşırsa pekâlâ bunları bozdurabilir. Bu minvalde Merkez Bankası'nın piyasaya tıpkı dövizde olduğu gibi alıcı olarak girmesi ve iyi bir fiyat vermesi halinde bu altınların nakit paraya dönüşeceğini, bir kısmının bankalara mevduat olarak döneceğini ve böylece ekonomiye canlılık kazandıracağını düşünüyorum. MB'nin piyasaya para zerk etmesinin tek sakıncası enflasyonist bir ortam oluşmasıdır. Ancak geçtiğimiz hafta Para Politikası Kurulu faiz oranlarını yüzde 1,25 aşağı çekmiş ve önümüzdeki dönemde enflasyon üzerindeki aşağı yönlü baskıların süreceğini ifade

etmişti. Bu tavırdan, kısa dönemde enflasyon tehlikesi görünmediği sonucu çıkıyor. Dolayısıyla piyasaya sıcak para sunmanın bir sakıncası yok. Hele ekonomiye kazandırılacak paralar yatırım amaçlı kullanılır ve üretim artarsa istihdam açısından da olumlu neticeler görülecektir. Sektör temsilcileri ise Unakıtan'ın çağrısının hayata geçirilebilmesi için Merkez Bankası'nın yanı sıra özel ve kamu bankalarının da ellerini taşın altına sokması gerektiğine vurgu yapıyor. İstanbul Mücevherciler, Kuyumcular ve Sarraflar Derneği Başkanı Mehmet Ali Yıldırım Türk'e göre, bankalara bu açıdan büyük iş düşüyor. Faizler sebebiyle bankaların altın hesabına sıcak bakmadığını dile getiren Yıldırım Türk, hükümetin kamu bankaları ile bu işe önayak olması gerektiğini kaydediyor. Yastıkaltındaki altınların ekonomiye kazandırılmasında ilk girişim Kuveyt Türk'ten geldi. Çalışmaları süren altın katılım hesabı, altın karşılığı ve altına endeksli olacak.

Bazı uzmanların dile getirdiği ve kamuoyunda tartışıldığı kadar Merkez'in altın rezervi bulunmuyor. Bankanın toplamda 110-120 ton civarında bir altınının bulunduğu kaydediliyor. Bunun önemli bir kısmı yurtdışında Merkez Bankaları nezdinde açılmış olan altın saklama hesabında tutuluyor. Bankanın Ankara'daki İdare merkezindeki kasalarda tutulan altın ise yaklaşık 37 ton. Bu altınlar sır gibi saklanıyor. Kasa olağanüstü güvenlik önlemleri ile korunuyor. Merkez Bankası'nın kasasında tutulan altınları ilk gören ise Başbakan Tayyip Erdoğan olmuştu. Vatandaşın ne kadar altını olduğu ise bilinmiyor. Kuyumcular ellerindeki veriler ışığında yastıkaltında 35 milyar dolarlık bir altın bulunduğunu söylüyor. Ancak bazı sektör temsilcilerine göre yastıkaltında saklanan altınların parasal tutarı 50 ila 100 milyar doları rahatlıkla bulur.

### **Defterini tasdik ettirmeyen firma, hem para cezasına çarptırılır hem de mahkemelik olur**

Sene sonu yaklaştıkça mükelleflerin hem bu yıl hem de önümüzdeki yıl için yapmaları gereken birtakım işlemler ortaya çıkıyor. Örneğin işletme ile ilgili her türlü mal alış-satışlarıyla mali işlemlerin takip edildiği defterler, kanun gereği bu ay tasdik ettirilmek zorunda. Kanun, tacirlerin işletmeleriyle ilgili işler dolayısıyla aldıkları mektup, yazı telgraf, fatura, cetvel, senet gibi vesika ve kâğıtlarla ödemelerini gösteren vesikaları da saklamayı mecbur tutuyor. Tacirler ayrıca yazdıkları mektup yazı ve telgrafların kopyalarını ve mukaveleleri, taahhüt, kefalet ve sair teminat senetleri, mahkeme ilamları gibi belgeleri saklamalı. İşletmeler bu sayede hesap durumlarını daha iyi takip edebilme ve kendileri hakkında ileri sürülen iddiaları defter kayıtlarını göstererek cevaplayabilme imkânı elde edebilir. Ayrıca Maliye'nin ödenen vergilerin gerçekliğini araştırmak istemesi halinde başvurulacak ilk kaynak, mükelleflerin bu defterleridir. Bu defterlerin muteber olarak kabul edilmesi ve mükellef lehine delil teşkil edebilmesi için tasdik işleminin yapılması mecburidir. Türk Ticaret Kanunu ile Vergi Usul Kanunu, hemen hemen aynı defterlerin tutulmasını şart koşuyor. Buna göre hükmi şahıslar ile bilanço esasına tabi gerçek kişiler yevmiye, envanter ve defter-i kebir tutmak zorunda. Türk Ticaret Kanunu'na göre, kurumların ayrıca karar defteri tutmaları gerekiyor. İşletmeler de işletme defteri tutmalı. Defter tutma mecburiyeti olan meslek grupları ise; ticaret ve sanat erbabı, ticaret şirketleri, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, serbest meslek erbabı ve çiftçiler. Ancak Gelir Vergisi'nden muaf olan esnaf ve çiftçiler, Gelir Vergisi Kanunu'na göre, kazançları götürü olarak tespit edilenler ile götürü gider usulüne tabi olan çiftçiler ve Kurumlar Vergisi'nden muaf olan; iktisadi kamu müesseseleri ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler defter tutmayabilirler. Ayrıca serbest meslek erbabının tuttuğu serbest meslek kazanç defteri ile zirai kazanç elde edenlerin tuttuğu çiftçi işletme defteri mevcuttur.

Defter-i kebir hariç tüm bu defterlerin noterlere tasdik ettirilmesi gerekiyor. Tasdikler genellikle aralık ayında yapılır. Faaliyetine devam eden bir işletme, özel hesap dönemine tabi değilse defterlerini aralık sonuna kadar işyerinin bulunduğu yerdeki notere tasdik ettirmeli. Şubeleri bulunan mükellefler defterleri şubelerin bulunduğu yerdeki notere de tasdik ettirebilirler. Hesap dönemleri Maliye tarafından tespit edilenler, tasdik işlemini defterin kullanılacağı hesap döneminden önce gelen son ayda yerine getirebilir. Yeniden işe başlayanlar, sınıf değiştirenler ve yeni bir mükellefiyete girenler; defterlerini bu işlemlerden önce tasdik

ettirmeli. Bu sene kullandıkları defterleri önümüzdeki yıl içerisinde kullanmak isteyen mükellefler ise tasdik işlemini ocak ayı içerisinde yapabilir.

Defter tasdik ettirmemek, usulsüzlük cezasıyla cezalandırılıyor. Ayrıca hiç tasdik ettirilmemesi, ilgili dönemin vergi matrahının re'sen takdir edilmesine sebep teşkil ediyor. Hatta bazı inceleme elemanları tasdiksiz defterlere kaydedilen faturalardaki KDV'lerin indirim konusu yapılmasını kabul etmiyor. Bu şekilde indirimi reddedilen KDV'ler sebebiyle mükellefler, yüklü vergi ve cezalarla karşı karşıya kalabiliyor. Her ne kadar bu yorumlar mahkemelerce kabul görmese de basit bir tasdik işleminin ihmal edilmesi gereksiz yere uzun yıllar mahkemelerle ve davalarla uğraşmaya sebep olabiliyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Envanteri ihmal eden şirketler zararı fark etmekte gecikiyor

---

*Ahmet Yavuz 2009.01.05*

Son çeyrek diliminde ciddi mali ve reel sektör krizlerinin yaşandığı 2008 yılını tamamlamış olduk. Ekonomideki göstergeler, bu yılın en azından ilk aylarının da aynı sıkıntılarla geçeceği sinyalini veriyor.

Bu durum birkaç ay daha kemerlerin sıkılacağı manasına geliyor. Böyle bir ortamda hesapta olmayan giderlere veya zararlara kimse tahammül edemez. Mesela daha önce ödenen bir borcun tekrar istenmesi veya işletme stoklarında yer aldığı zannedilen malların satıldığını, çalındığını, bozulduğunu veya kırıldığını öğrenmek herkes için kötü bir sürpriz olacaktır. Bu yüzden işletmenin gerçek mali durumunu net olarak görebilmek için yılsonu/yılbaşı itibarıyla envanter çalışmasının yapılmasında fayda var. Zaten vergi kanunları da her hesap dönemi sonunda, işletmedeki kıymetlerin gerçek durumunu ortaya çıkarabilmek ve vergiye tâbi kazancı tespit edebilmek için sayım ve kontrol işlemini mecbur tutuyor. Envanter olarak isimlendirilen bu işlem sene sonunda işletmenin kâr-zarar durumunun ortaya çıkarılması ve bilançonun hazırlanması aşamasında yapılması gereken teknik bir çalışmadır. Envanter işlemi muhasebe kayıtlarıyla gerçek durum arasındaki farkın ortaya konmasını sağlayan önemli bir aşamadır. Envanter, bilanço günündeki mevcutları alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit etmek şeklinde tanımlanabilir.

Muhasebeden beklenti artık sadece doğru matrah değil. Aynı zamanda doğru kâr veya doğru tablolar da son derece büyük bir önem arz ediyor. Bu yüzden işletmenin faaliyeti neticesinde mali durumun ne olduğunun görülmesi hem devlet, hem işletme ortakları hem finans kuruluşları hem de diğer işletmeler açısından oldukça önemli. Ayrıca işyeri sahipleri de işletme faaliyetlerini ve çalışanlarını her zaman kontrol edemiyor. En basitinden sene içerisinde istenmeden oluşan kayıpları bile fark edemeyebiliyor. Bu yüzden envanter ve değerlendirme işlemlerini ihmal etmemekte fayda var. Üstelik daha sonra vergi idaresi tarafından yöneltilecek sorulara ve istenecek bilgilere daha kolay cevap verilebilecektir. Yapılacak envanter neticesinde fiili durum ile muhasebe kayıtları arasında fark bulunuyorsa, bu farkın sebebi araştırılır ve gerekli düzeltme yapılır. Yazılı kayıtlar üzerinde yapılan çalışmalar neticesinde fiili envanterle olan farklılık sebepleri ve söz konusu farkın dayanağı bulunamıyorsa, mevcut yazılı kayıtlar fiili envantere göre düzeltilir.

Esasen hem Ticaret Kanunu hem de Vergi Usul Kanunu açısından tutulması mecbur olan envanter defteri maalesef hemen hemen hiç tutulmayan defter hüviyetine bürünmüş durumda. Bu yüzden uygulamada dönem

sonu işlemlerine yeterince ehemmiyet verilmediği ve daha çok kaydi işlemler yani defter kayıtları esas alınarak mali tabloların düzenlendiğine şahit oluyoruz. Bu ise çoğu zaman şirket ile kamu idaresi, ortakları, müşterileri, satıcıları vs. arasında uyumsuzlukların ortaya çıkmasına sebep oluyor. Ayrıca, envanter işleminden sadece stokların sayılması anlaşılmamalıdır. Envanterin bütün hesaplar için yapılması gerekiyor. Envanter sonrasında ayrıntılı bir şekilde listeler, tablolar vs. düzenlenmeli. Unutulmamalıdır ki işletmenin kârlılık durumunun doğru ve gerçekçi tespit edilmesi envanter ve değerlendirme işlemlerinin hatasız yapılmasına bağlı.

Envanter çıkarılırken nelere dikkat edilmeli?

Fiili sayım, işletmenin yapısına göre her malı tasnif edip her tür maldan kaç adet, kaç kilo, kaç metre olduğunun tespit edilerek envanter listesine alınması şeklinde yapılmalı. Listeler hazırlanırken malın işletme mülkiyetinde olup olmadığına bakılmalı. Satılmış ve kayıtlara intikal ettirilmiş fakat henüz işletmeden çıkmamış mallarla emanet olarak işletmeye bırakılmış mallar envanter listesine dahil edilmemeli. Envanter neticesinde dönem başı stok + dönem içi alışlar = dönem içi satışlar + dönem sonu stok eşitliğinin sağlanması gerekiyor.

Emtianın taşınma, depolama, üretim gibi işlemlere tâbi tutulması aşamalarında fiziken yok olması veya kullanılamaz hale gelmesi halinde meslek odaları tarafından ilan edilen fire oranları kapsamındaki tutarlar maliyete aktarılabilir. Fire oranlarını aşan kayıplar kanunen kabul edilmeyen gider olarak kabul ediliyor. Malların bozulması, kullanma tarihinin geçmesi gibi sebeplerle imha edilecek olması halinde, takdir komisyonlarına bedel takdiri yaptırmak şartıyla ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılması mümkün. Kasa sayımı yapılmalı ve fiili durumla kaydi durum arasında fark bulunması halinde gerekli düzeltme yapılmalı. Kasa sayımındaki noksanlar hesaba borç olarak yazılıp sebebi bulunursa kayıt düzeltilir. Kasayla ilgili diğer bir önemli husus, kasa bakiyesinin işletmenin büyüklüğüne ve iş hacmine göre yüksek kabul edilecek meblağda olmaması gerektiğidir.

Kasadaki dövizler, alınan ve verilen çekler, bankalar, alıcılar, alacak senetleri, satıcılar, cari hesaplar, amortismanlar kontrol edilmeli. Bu hesaplar reeskonta tâbi tutulmalı ve ilişkili kuruluşlarla yazılı mutabakata varılmalıdır.

İşletmeler üretim makinesi, araç, bina gibi iktisadi kıymetlerini yenilemek istiyorlarsa sattıkları bu kıymetlerle ilgili olarak elde ettikleri kârı pasifte bir hesapta tutarak vergi dışı kalmasını sağlayabilir. Kâr üç yıl yenileme fonunda tutulabiliyor. Üç yıl içerisinde aynı türden yeni bir iktisadi kıymet alınırsa bunun amortismanları mezkûr fondan mahsup edilebiliyor. Mal yenilenmezse de fon üçüncü yılın sonunda vergi matrahına dâhil edilerek vergiye tâbi tutuluyor. Ayrıca bir müeyyide uygulanmıyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Krizde bankalar kredileri kesince 'esnaf tefeciler' türedi

Ahmet Yavuz 2009.01.12

Ekonomide yaşanan likidite sıkıntısı hem işletmeleri hem de şahısları farklı yöntemler aramaya itiyor. Satışların durduğu, nakit imkânının ciddi manada azaldığı kriz ortamında birçok ekonomik birim varlığını devam ettirmek için kendince bulduğu yöntemi kullanma yoluna gidiyor.

Özellikle bankaların ekonomik rakamlar iyi iken herkese dağıttığı kredileri şimdilerde neredeyse durdurması, hatta verdiği kredileri çağırma girişimleri mükellefleri ve şirketleri sıkıntıya sokuyor. Nakit sıkıntısını bazı mükellefler maliyetine veya zararına satışlar yaparak aşmaya çalışıyor. Buna rağmen satış yapamayan veya satacak bir şeyi bulunmayan kişilerin böyle bir seçim şansı yok. Alacaklılara borcun bir kısmını verip diğer kısmın vadesini uzatmak geçici de olsa çare olabiliyor. Ancak böylesine anlayışlı alacaklı herkese nasip olmayabilir. Bu alternatiflerden faydalanamayan vatandaşlar acilen ödenmesi gereken borçları ve kredi kartı ekstrelerini esnaf tefecilerine ödetiyor. Önceleri kendi veya tanıdıklarının pos cihazlarından herhangi bir mal alış yapmadığı halde karttan çektiği parayı alarak nakit sıkıntısını aşmaya çalışan vatandaşlar, Maliye'nin pos cihazları ile KDV beyanları arasındaki farklılığı inceleyip, yüklü cezalar yazmasıyla bu uygulamadan vazgeçtiler. Çünkü artık esnaf böyle bir uygulama yapmaktan çekiniyor. Ama şimdilerde hemen hemen her yerde nakit paranın ticaretini yapan esnaf turedi. Bu kişiler artık eskisi gibi parayı senet veya tapu ipoteği karşılığı vermiyor. Nakit para sıkıntısına düşen kişiler kredi kartlarının limiti kapsamında 10-15 ay vade ile borç para alabiliyor. Borç taksitleri de parayı veren esnafa değil bankalara yatırılıyor.

Sistem nasıl işliyor? Yukarıda bahsettiğim gibi sistem kredi kartı limitleri kapsamında işliyor. Dolayısıyla borç alınacak para miktarı kart limitini aşmıyor. Diyelim ki vatandaş, kullandığı krediyi veya kredi kartı borcunu ödeyemiyor. Bu borcun vadesinin geçmesi halinde bankaların yüksek faiz, haciz, geri kalan taksitlerin muaccel hale gelmesi gibi birçok müeyyide uygulayacağını bilen borçlular bu işlemi yapan esnafa müracaat ediyor. Esnaf borçluya ihtiyacı olan 10 bin lirayı veriyor. Kart veya kredi borcu ödendikten sonra borç verilen kişinin kartına 10 veya daha fazla taksitle 12 bin liralık satış işlemi uygulanıyor. Borçlu bu parayı artık kartının borcu olarak ödemek üzere ayrılıyor. Örneğimizde esnaf vereceği 10 bin lira için 2 bin lira fark almaktadır. Karttan çekilen 12 bin lira anında bankadan tahsil edileceğinden, fark olarak alınan 2 bin liranın bir kısmı bankaya komisyon olarak ödeniyor. Geriye kalan kısım ise esnafın borç para verme karşılığında elde ettiği gelirdir. Tabii esnaf yaptığı bu işlemi mal satmış gibi gösteriyor. Özellikle KDV'ye tâbi olmayan veya özel matrah şeklinde vergilendirilen kontör, altın vs. mallar satılmış gibi gösterilerek kartına para çekilen kişi adına fatura düzenleniyor. Bazı uygulamalarda bu işleyiş malın satılıp ardından düşük fiyatla geri alınması şeklinde yapılıyor. Bu uygulamaya daha çok kuyumcularda başvuruluyor. Alınan komisyon verilen paranın miktarına ve uygulanan vade sayısına göre değişiyor.

#### Faturayla vergi ödemesi

Şahsi nakit sıkıntılarını bu şekilde çözme yoluna giden vatandaşlar işletmelerinde de olabildiğince az ödeme yapmaya çalışıyor. Mükellefler özellikle yıl sonu itibarıyla daha az vergi ödemek için matrahlarını ayarlama yoluna gidiyor. Önceki yıllarda sahte fatura kullanarak bu amaçlarını gerçekleştiren mükellefler, Maliye'nin sıkı takibi yüzünden şimdi bu yönteme başvurmak istemiyor. Şimdilerde en sık kullanılan yol, gerçekten faaliyette bulunan bir mükelleften ileri tarihlerde alınacak malın faturasını erkenden almak. Böylece sonraki dönemlerde alınacak mal veya hizmete ait giderler vergi matrahını düşürüyor. Bu faturalardaki KDV de indirim konusu yapılarak ödenecek KDV'yi aşağı çekiyor. Zamanı gelince de faturası alınan malın bedeli ödenerek bu mallar işletmeye fiilen aktarılıyor. Kimi zaman da devreden KDV yükselmişse mal alımı yapılmadan iade faturası düzenleniyor. Böylece ödenecek verginin doğması engelleniyor veya en kötü ihtimalle ileri tarihe erteleniyor. Bu işlemi yapmak için gerçekten faaliyette bulunan ve devreden KDV'si yüksek bir firmanın bulunması yeterli. Böyle bir firmanın düzenleyeceği bu şekildeki bir fatura vergi anlamında bir yük oluşturmuyor. Yani işletmeler karşılıklı olarak fatura düzenlemekten çekinmiyor.

#### Yasalara uygun değil

Yukarıda bahsettiğim şekilde nakit sorununu aşan mükellefler aslında vergi kanunlarına göre büyük bir risk alıyorlar. Çünkü vergi kanunlarında fatura satılan mal veya verilen hizmet mukabili müşterinin borçlandığı

tutarı gösterir. Burada ise fiilen satılan bir mal yoktur. Yapılan bu işlemler fark edilirse düzenlenen faturaların sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge olarak dikkate alınması söz konusu olabilir. Bu da hem düzenleyen hem de kullanan açısından hapis cezası dâhil farklı cezalarla karşı karşıya kalma anlamına geliyor.

Öte yandan kredi kartının, nakit ihtiyacının karşılanması amacıyla kullanıldığını ispat eden üye işyeri, söz konusu kullanıma ilişkin olarak satış belgesi düzenlemiş ve kanuni defterlerine satış kaydı yapmış olsa dahi adına vergi salınmasını önleyecek; ancak hapis cezası ile cezalandırılmak gibi daha ağır cezai yaptırımlarla karşılaşabilecektir. Çünkü üye işyeri gerçeğe aykırı olarak yani bir mal teslimi ya da hizmet ifası olmamasına rağmen satış belgesi düzenlemiş olacaktır. Bu durum ise üye işyerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesinde düzenlenen sahte belge düzenleme nedeniyle kaçakçılık suçu fiilini işlediği sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla incelemelerde kredi kartını amacı dışında kullanan ve satış belgesi düzenleyen üye işyerinin bu durumu iddia ve ispat etmesi lehine bir durum olmayacaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Konut almanın tam zamanı

*Ahmet Yavuz 2009.01.19*

Piyasalardaki durgunluk her sektörde olduğu gibi inşaat sektörünü de ciddi manada etkiledi. Yaklaşık 6 bin kalem girdisi ve 250'den fazla sektöre doğrudan ve dolaylı etkisiyle inşaat sektörü ekonominin lokomotifi konumunda.

Nitelikli ve nitelsiz işgücüne oluşturduğu istihdam, bu sektörü daha da önemli kılıyor. Bu yüzden diğer sektörlerden önce inşaatın ciddi anlamda sübvansede edilmesinde fayda var.

Kriz sebebiyle bankaların kredi vermedeki isteksizliği, konut kredisi faizlerinin oldukça yükselmesine sebep oldu. Bu oranlara ilaveten, verilen krediden bankaların aldığı masraflar da artmış durumda. Masraflar dâhil, alınan kredilerin yıllık bileşik faizi yüzde 25-30'lara kadar çıkıyor. Konut alımında kullanılacak krediler yüksek tutarlı olduğu için bu oranda faiz almak makul bulunmuyor. Çünkü mesela 100 bin lira kredi kullanan birisinin 10 yıl vade kapsamında her ay yaklaşık 2 bin-2 bin beş yüz lira arası taksit ödemesi gerekiyor. Bu da çoğu kimsenin üstesinden gelemeyeceği bir rakam. Bu olumsuzluğu fark eden inşaat üreticileri piyasayı canlandırmak, stoklarını tüketmek, projeleri zamanında tamamlayıp diğer müşteriler nezdinde kredibilitelerini devam ettirmek ve yeni projelere başlayabilmek gibi sebeplerle farklı tedbirler alıyor. Bu tedbirlerin en önemlileri konut fiyatlarını aşağı çekmek, kredi faizlerinin tümünü veya bir kısmını üstlenmek, peşinat indirimi yapmak gibi özendirici alternatifler. Ancak müşteriler fiyatların daha da aşağı düşeceği beklentisinde oldukları için alımı erteliyor. İşin doğrusunu isterseniz Türkiye'de inşaat satışlarında aranan yüksek kârlar sebebiyle fiyatlarda ciddi bir köpüklenme olduğunu düşünüyorum. Ancak son dönemlerde yürütülen kampanyalarda inşaat üreticilerinin bu kârlardan feragat etmeye başladıklarına şahit oluyorum. Nüfus artışının, şehirlere göçün ve genç nüfusun yüksek olduğu ülkemizde, konut uzun vadede değerini yitirmeyecek ve bir yatırım aracı olmayı sürdürecektir. Bu yüzden alımlarını erteleyen alıcılara bu fırsattan faydalanmalarını tavsiye ediyorum. Geçen hafta bir-iki banka, konut kredisi faizlerini aşağı çekmişti. Merkez Bankası'nın gecelik faiz oranını iki puan indirmesi, diğer bankaları da konut kredisi faizini indirmeye teşvik edecektir. Kredi alma imkânı arttıkça



konuta talebin olacağı, bu taleplere paralel konut fiyatlarının artma seyrine gireceği unutulmamalı. Bu yüzden ben, bu dönemin konut almak için en uygun dönem olduğunu düşünüyorum.

Öte yandan konut üreticileri ise bir-iki yıl önce başladıkları ve satamadıkları konutların kayıtlı değerlerinin oldukça altına düştüğünden yakınıyorlar. Çünkü son dönemlerde demir, çimento, kum gibi inşaatın en önemli girdilerinin fiyatlarında büyük düşüşler yaşandı. Bu da pahalı malzeme ile üretilen konutların şu an daha düşük değerde kalmasına sebep oluyor. Bu durumda inşaatçıların vergi dairesine müracaat ederek değer düşüklüğü karşılığı ayırabileceklerini hatırlatmakta fayda var. Böylece ederinden yüksek değerlemeye tâbi tutulan stoklar sebebiyle fazla vergi ödemenin önüne geçilmiş olacaktır.

### **Daire satışı KDV'den istisna tutulmalı**

Konut satışında uygulanan KDV sistemi hem tüketiciler, hem inşaatçılar hem de vergi dairesi açısından olumsuzluklar ihtiva ediyor. Halihazırda konut satışlarından Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve KDV alınıyor. 150 metrekarenin altındaki konutların satışında KDV oranı yüzde 1 uygulanırken, 150 metrekareden büyük konutlar ve işyerlerinde bu oran yüzde 18 olarak uygulanıyor. Bu vergileme rejimi, inşaat sektöründe kayıt dışılığı, naylon fatura kullanımını ve çeşitli muvazaalı işlemleri adeta teşvik ediyor. İnşaatçılar yaptıkları satışları düşük faturalandırmak, düşük vergi oranı uygulamak için net alan olduğundan küçük göstermek gibi yollara müracaat ediyor. Bütün bunlar bir yandan haksız vergi iadesi doğururken, diğer yandan vergi idaresinin daha sıkı çalışmasına ve bürokratik işlemlerin artmasına sebep oluyor. Bu yüzden birçok inşaatçı vergi cezasıyla muhatap oluyor. Ayrıca bazı firmalar zamanından önce vergi iadesi talebinde bulunarak adeta bu iadelerle kendilerine finansman oluşturuyorlar. Klima, beyaz eşya, havuz ve bunlara benzer yüksek KDV oranlı, lüks ilavelerle konutların dayalı döşeli satıldığı da oluyor. Tabii bu konutlar 150 metrekareden düşük olduğu için tüm bedele yüzde 1 KDV hesaplanıyor.

Bahsettiğim lüks eşyalara ödenen fazla vergiler de iade olarak talep ediliyor. Bütün bu uygulamalar vergi idaresi ile inşaat firmaları arasında birçok uyuşmazlığın çıkmasına sebep oluyor. Bu yüzden konut satışının ya KDV'den istisna tutulması veya brüt alan üzerinden kademeli vergi uygulanması daha isabetli olacaktır. Vergiden istisna tutulması halinde; naylon fatura sektörüne ciddi bir darbe vurulmuş olur. Girdilerde ödenen KDV'ler maliyete aktarılır ve herhangi bir vergi iadesi talebinde bulunulmaz. Kademeli KDV uygulamasında da brüt alan üzerinden; 100 metrekareye kadar yüzde 1, 100-150 metrekare arası yüzde 8, 150 metrekare ve üstü ise yüzde 18 oranında KDV uygulanır. Bu sayede vergi dairesi ile mükellefler arasındaki ihtilaflar azalmış olacaktır. Ayrıca brüt alandan net alana geçiş konusunda da ihtilaf yaşanmamış olur. Tapu devirlerinde alınan ve toplamda yüzde 3'ü bulan tapu harçlarının da düşürüleceği ilan edilmişti. Ancak şu ana kadar herhangi bir indirim yapılmadı. Bu düzenlemenin de ertelenmeden bir an önce yapılması lazım. Kısacası; hem istihdamın artması hem de ekonominin canlanması için faiz indiriminden oluşan para politikaları ile yetinilmeyip inşaat sektörünün vergi indirimleri ile desteklenmesi gerekiyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Naylon fatura kullanan, Varlık Affı'ndaki mahsuptan faydalanamaz**

'Varlık affı' kapsamında yurtdışından bir miktar para getirmeyi düşünüyorum. Acaba sonraki yıllarda bir inceleme geçirir ve naylon fatura kullandığım tespit edilirse getirdiğim bu paralar bana avantaj sağlayacak mı?

5811 sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun kapsamında yurtdışından getirilen veya yurtiçinde yastık altındaki paraların mükellefler için sonraki yıllarda geçirilecek incelemelerde sigorta olduğunu yazmıştım. Çünkü kanun kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle 2008'den önceki dönemlere ilişkin vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılamayacak. Yani beyan edilen para, hisse senedi veya gayrimenkullerin geçmiş yıllardaki faiz, kira gelirleri vs. sorgulanmayacak. Bu gelirlerin beyanı araştırılmayacak. İlave olarak başka sebeplerle kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra başlayan 2008 yılı öncesindeki dönemlere ilişkin vergi incelemeleri sonucu Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisi yönünden tespit edilen matrah farkından, kanun kapsamında beyan edilen tutarlar mahsup edilerek tarhiyat yapılacaktır.

Kamuoyunda naylon fatura olarak bilinen, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanmak ise hem mali hem de hürriyeti kısıtlayıcı ceza gerektiren bir suç. Kanun metninde ve çıkarılan tebliğde başka bir sebeple kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 2008'den önceki dönemlere ilişkin olarak vergi incelemesi yapılması halinde matrah farkından mahsup uygulaması, Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisi yönünden tespit edilen matrah farklarıyla sınırlı. Dolayısıyla mükelleflerin Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisi'ne ilişkin vergi farkları ve haksız iadeden kaynaklanan tarhiyatlar ile bu vergiler dışındaki diğer vergilere yönelik yapılacak inceleme ve tarhiyatlar bu kapsamda değerlendirilmiyor. Naylon fatura kullanan mükelleflerin sonraki yıllarda inceleme geçirmesi halinde vergi denetmenleri sahte faturada yer alan ve indirim konusu yapılan KDV'leri reddetme yoluna giderek ceza kesiyorlar. Ayrıca kullanılan belgelerde yer alan tutarların işletme cirosuna göre oranı nazara alınarak mükellefler hakkında suç duyurusunda bulunma ve vergi ziyai cezasının 3 kat olarak uygulanmasına karar veriliyor. Burada reddedilen KDV indirimleri sebebiyle ortaya çıkan fark, kanunda bahsedilen matrah farkı değil de vergi farkıdır. Bu yüzden naylon fatura kullanıcılarının, yurtdışından getirilen paranın incelemede bulunan farktan mahsup edilmesi avantajından faydalanamayacağı görüşü ağırlık kazanıyor. Gerçi indirimi reddedilen KDV'lerin matrahı bellidir. Reddedilen bu indirimlere ait matrahlar Varlık Barışı kapsamında beyan edilen tutarlardan mahsup edilebilir. Böyle bir çıkış noktası var ama inceleme elemanları bu şekilde yorum getirmez. Maliye'nin bu konudaki görüşünü net olarak kamuoyuna bildirmesinde fayda var.

Hürriyeti kısıtlayıcı cezalar açısından ise konu açık. Çünkü sahte fatura düzenleme, kullanma, defter ve belgeleri ibraz etmeme ve bunları gizleme gibi fiillerin varlığı suç duyurusunda bulunmak için yeterli. Maliye, sahte fatura kullanan mükelleflerin varlık barışı kapsamında getirdikleri varlıkları incelemelerde ortaya çıkan vergi farkından mahsubunu kabul etse ve bu sayede vergi ziyai oluşmasa bile suç duyurusunda bulunulabilir. Bu durumda da, sahte veya yanıltıcı belge kullananlar hakkında, Varlık Barışı'ndan yararlanılması dolayısıyla cezalı vergi tarhiyatı yapılamasa dahi, suç duyurusunda bulunulacak ve ceza söz konusu olacaktır. Ancak toplam ciro içerisinde düşük oran teşkil eden faturalara rastlanması halinde inceleme elemanları suç duyurusunda bulunmayabiliyor.

Getirdiğiniz paraları deftere kaydedin

Yurtdışından getirdiğimiz parayı defter kayıtlarımıza intikal ettirmemiz şart mıdır?

Kanunda ve çıkarılan tebliğde yurtdışından varlık getirecek şirketlerin bankaya bildirdikleri bu değerleri defterlerine kayıt etmeleri mükelleflerin isteğine bırakılmış. Ancak kanunda tanınan vergi incelemesinden ve diğer sorgulamadan muaf tutulma avantajından ve başka sebeplerle yapılacak incelemelerde bulunan matrah farkından beyan edilen tutarların mahsup edilmesi imkânından faydalanmak isteniyorsa yurtdışından getirilen tutarların defterlere kaydedilmesi gerekir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, defterlerine

kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu hesap, sermayenin bir parçası kabul edilecek ve sermayeye ilave dışında bir yerde kullanılamaz. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler de, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca göstermek zorunda. Mükelleflerin yurtdışından getirdikleri varlıkları sonraki yıllarda ispatlamak için defter kayıtlarına intikal ettirmeleri gerekiyor.

Varlık Barışı Kanunu, Resmi Gazete'de yayımlanmadan önce bir inceleme geçiriyorduk. Şu an incelememiz tamamlanmadı. Acaba biz de bu kanunda tanınan mahsup imkânından faydalanabilir miyiz?

Bu yönüyle Varlık Barışı Kanunu adaletsizliğin yanı sıra eşitsizliğe de yol açıyor. Çünkü 1.1.2008'den önceki dönemlerle ilgili olarak 22 Kasım 2008'den önce başlayan vergi incelemeleri ile 1.1.2008'den sonraki dönemlere ilişkin yapılacak vergi incelemelerinde bu imkândan faydalanılamıyor. Bu da aynı durumdaki fakat farklı zamanlarda incelemesi başlayan iki mükellefin kanundan faydalanma farkından dolayı eşitsiz vergi ve cezalarla muhatap olmasına sebep olacak. Hâlbuki incelenen, incelenmeyen tüm mükellefler kanun kapsamına alınmalıydı.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Elektronik beyanname veremeyen mükellefe ceza, mahkemeden döndü

Ahmet Yavuz 2009.02.02

Günümüz teknolojisinin ulaştığı nokta hem idareler hem de vatandaşlar için büyük yenilikler ve kolaylıklar getirdi. Ancak bütün bu yenilikler, vatandaşla idare arasında kendine has yeni uyuşmazlıkların çıkmasına da sebep oluyor.

Bu uyuşmazlıklardan biri de, elektronik beyanname verme mecburiyeti getirilen mükelleflerin teknik arıza, mecburiyetin bilinmemesi, şifrenin kaybolması, hastalık, muhasebecinin unutkanlığı gibi muhtelif sebeplerle elektronik beyanname vermemesi halinde muhatap tutulacakları ceza ve bunun hakkaniyeti konusu. Nitekim bir okuyucum aşağıdaki soruyu sormuş gönderdiği elektronik postada:

"Geçtiğimiz dönemlerde muhasebecimle ihtilafa düştüm. Fatura ve evraklarımı zamanında göndermeme rağmen muhasebecim birkaç döneme ait beyannamelerimi vergi dairesine vermemiş. Bunlarla ilgili vergi dairesinden bana tebligatlar geldi. Her dönem için ayrı ayrı ceza matrahları (953 TL) ve beyanname verilmediğinden her biri için ayrı ayrı bin 490 lira olmak üzere toplam 11 bin lira ceza kesilmiş. Araştırmalarım sonucu net ve tam bir bilgi alamadım. Bunların iptali mümkün mü? Bunda izlenmesi gereken yollar nelerdir? İzlemem gereken yolları bana kısaca anlatmanız mümkün mü?"

Bilindiği gibi Maliye 2004 yılında, isteyen mükelleflerin beyannamelerini internet üzerinden verebileceklerine ilişkin düzenleme yapmıştı. Ertesi yıl ise aktif ve ciro toplamaları belli sınırları aşan ticarî, ziraî ve meslekî faaliyetlerinden dolayı gerçek usulde vergilendirilen bir kısım Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine, beyannamelerini elektronik ortamdan verme mecburiyeti getirdi. Ayrıca elektronik ortamda gönderilme mecburiyeti getirilen beyannamelerin, elden veya posta ile gönderilmesi halinde 1.490 lira özel usulsüzlük

cezası uygulanacağı hükme bağlanmıştı. Diğer yandan; bu ve buna benzer problemlerle çoğu vergi ödeyicisinin karşılaştığını ifade edeyim. Kimi mükellefler olayın ciddiyetini tam bilmediği için defter ve faturalarını muhasebecilerine geç verdiği, kimisi kendisi vermeyi düşünüp bunu başaramadığı, kimisi de teknik arızalar sebebiyle e-beyanda bulunamadığı için oldukça ciddi cezalara muhatap oluyor. Okurum da bu mağdurlardan birisi. Anladığım kadarıyla verilmeyen beyannamelere takdir komisyonu vasıtasıyla matrah belirlenmiş ve her bir dönem için standart vergi tarh edilmiş. Ayrıca beyannameler internet ortamında verilmediği için Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesi gereği özel usulsüzlük cezaları kesilmiş.

Öncelikle bu dönemlerin hâsılatı fatura ve fişlerde belli olduğu için takdir komisyonunun belirlediği matrahlara itiraz edilebilir. Bahsettiğim faturalar deftere kaydedilmişse kazanma ihtimali oldukça yüksektir. Öte yandan verilmeyen her bir beyanname için kesilen bin 490 liralık özel usulsüzlük cezalarının mahkemeler tarafından iptal edildiğini önceki yıllarda ifade etmiştim. Ankara ve İzmir vergi mahkemelerince verilen kararlarda vergi uygulamalarında teknolojinin getirdiği yenilikleri kullanmanın avantaj ve gerekliliği kabul edilmekle beraber, çeşitli zamanlarda, teknik sebepler yüzünden elektronik beyanname veremeyen mükelleflerin, internet yoluyla beyanname vermediği gerekçesiyle cezalandırılması hukuka aykırı bulunmuştu. Kararda ayrıca, mükellef ile meslek mensubu arasında doğabilecek sorunların çözümüne katkı sağlaması bakımından internet ortamında verilen beyannamelerde sorumluluk konusu mükellef ile aracı olarak beyanname veren meslek mensuplarının sorumluluklarının daha açık bir biçimde ortaya konulması gerektiği de işaret edilmişti.



### **Bilgi, mükelleften yazılı istenmeli**

Elektronik beyanname vermede karşılaşılan problemler zaman geçtikçe arttı ve çeşitlendi. Bu konuda yaşanan birçok mağduriyet mahkemeye intikal etti. Açılan davalarda mükellefler lehine verilen kararlar vergi dairelerince temyiz edildi. Son olarak Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi'nin verdiği E. 2008/730, K. 2008/728 No'lu karar bu konuda mükelleflerin elini biraz daha güçlendirdi. Beyannamelerini kanunî süresinde elektronik ortamda e-beyanname olarak vermemesi sebebiyle mükellef adına Vergi Usul Kanunu mükerrer 355. madde uyarınca kesilen özel usulsüzlük cezasının iptali için açılan davada ilk mahkeme mükellef lehine karar vermiş. Kararda mezkûr maddeye göre bilgi vermemekten dolayı özel usulsüzlük cezası uygulanabilmesi için bazı şartların yerine getirilmesi gerektiğinin altı çizilmiş. Bilgi vermemekten dolayı ceza kesilebilmesi için öncelikle talep edilen bilginin yetkili makamlarca yazılı olarak istenilmesi ve cevap için uygun bir süre tanınması gerektiği ifade edilen kararda zamanında cevap verilmemesi, eksik veya yanlış bilgi verilmesi halinde ceza kesileceğinin bildirilmesinin gerekli olduğu hatırlatılmış. İdarece bu şartlara uyulmadığından, kanunda belirtilen ve ceza kesilmesi için gerekli olan unsurlar bulunmadan beyannamelerin zamanında verilmemesi gerekçesiyle kesilen özel usulsüzlük cezalarında kanuni isabet görülmediği de ifade edilen kararla, dava mükellefin lehine sonuçlanmış. Vergi dairesi temyiz dilekçesinde kanunen yapılan düzenleme sebebiyle yükümlülüklerini yerine getirmeyen mükelleflere ayrıca yazı tebliğ edilmesine gerek olmadığını ileri sürmüştü. Ayrıca, vergi dairesi yayımlanan tebliğlerde bildirimin verilme zamanının açıklandığı ve bilgi vermeyenlere verilecek cezalar açıkça belirtildiği için kanunî süresinde elektronik ortamda verilmeyen beyannameler sebebiyle kesilen özel usulsüzlük cezalarının yerinde olduğunu bildirmiş. Ancak vergi idaresinin savunması mahkemece kabul görmedi. Bölge idare mahkemesi de ilk derece mahkeme ile aynı görüşte olduğunu ifade ederek kesilen özel usulsüzlük cezalarının iptal edilmesi gerektiğine karar verdi.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **İşte kayıt dışıyla mücadele planı**

---

Kayıt dışı ile mücadele için kolları sıvayan hükümet, iki yıllık süreçte yapılacak faaliyetler ve alınacak tedbirlerle ilgili bir genelge yayımladı. Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı adı verilen program hem toplumun bilinçlendirilmesini hem de kurumlar arası eşgüdümün artırılmasını hedefliyor.

Bu tedbirler dizisinde sorumlu kuruluş olarak Gelir İdaresi Başkanlığı tespit edilmiş. Ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu gibi birçok kuruluşla işbirliği yapılacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerin iktisadi sorunları içerisinde kayıt dışı ekonomiyle mücadele büyük önem arz ediyor. Ekonominin rekabet gücünün artırılması ve kamu finansmanının sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ancak kayıt dışılığın azaltılması ile mümkün. Kayıt dışı ekonomi; geleneksel ölçüm teknikleri ile ölçülemeyen, resmî rakamlara yansımamış ve belli bir çıkar karşılığında mal ya da hizmet olarak sunulan faaliyetlerin tümünü kapsayan ekonomik değer toplamı olarak tanımlanabilir. Çok boyutlu ve değişik faaliyetleri kapsayan bu olgu, kanunlara aykırı olabileceği gibi kanuni faaliyetleri de içerebilmekte. Kayıt dışılığın bütçe gelirleri üzerindeki olumsuz etkisinin yanı sıra, işletmeler arasında haksız rekabete sebep olması, kaynakların optimal kullanımını sağlayamaması, ekonomik göstergeleri saptırması, çalışanların sosyal güvenceden mahrum bırakılması ve sosyal adalet anlayışını sarsması gibi birçok sakıncaları var. Bu sakıncaların bertaraf edilmesi için kayıt dışı ekonominin mümkün olabildiği kadar asgari seviyeye indirilmesi gerekiyor. Kayıt dışının sıfıra indirilmesi mümkün değil. Ancak her ekonominin tahammül edebileceği bir kayıt dışılık var. Kayıt dışı faaliyetler bu oranı aşarsa olumsuz etkiler kendini göstermeye başlıyor. Olumsuz etkilere muhatap olacak kitle tüm toplum olacağı için başta devlet kurumları olmak üzere herkesin bu konuda duyarlı olması gerekiyor. Bunun için güçlü bir toplumsal ve siyasî iradeyle tüm kesimlerin katıldığı kapsamlı bir mücadele stratejisi geliştirilmeli. Toplumun kayıt dışı ekonominin zararlarına yönelik olarak bilinçlendirilmesi ve kayıt altına girmenin teşvik edilmesi de bu konudaki mücadelede başarı şansını artırır. Ayrıca devletin, mevzuat ve bürokratik işlemleri basitleştirmek, etkin bir denetim ve ceza sistemi geliştirmek, kuruluşlar arasında veri paylaşımını güçlendirmek ve ilgili kuruluşlar arasında etkin bir koordinasyon sağlamak gibi tedbirler alması gerekiyor.

Bu çerçevede hazırlanan eylem planında kayıt içi faaliyetleri özendirmek için SGK primlerindeki indirimler, genç nüfus ile kadınların istihdamında devletçe karşılanan prim uygulaması ve diğer teşvik edici avantajlara devam edilecek. Kayıt dışı istihdamın engellenmesi ve değerlendirilmesi maksadıyla ALO 170 İhbar Hattı 24 saat hizmet verecek şekilde geliştirilecek. Vergide gönüllü uyumu artırmak için birtakım mevzuat çalışmaları yapılacak. Birçok kanun sadeleştirilerek mükelleflerin kolayca anlamaları sağlanacak. Tebliğler de tek tebliğe indirgenerek uygulamanın anlaşılması kolaylaştırılacak. Ayrıca muhtasar beyanname ekinde ücretlilere ilişkin bilgilerin verilmesi istenecek. Böylece istihdamın kayıtlı olması sağlanacak. İleri vadede muhtasar beyanname ile SGK bildirgelerinin birleştirilmesi ve buradaki bilgilerin birbirine paralel olması sağlanacak. Mükelleflerin bu yöndeki talepleri dikkate alınarak inşaat sektöründe KDV rejimi yeniden düzenlenecek.



### **Topyekûn mücadele başlatılıyor**

İstanbul özelinde uygulanan kod sisteminin diğer illere yaygınlaştırılarak KDV idelerinde kullanılması sağlanacak.

Yeni kanunî düzenlemeler ve özellik arz eden durumlarla ilgili broşürler hazırlanacak. Bu yöndeki talepler karşılanacak ve mükelleflere bilgilendirme toplantıları tertip edilecek. Okullarda eğitim verilirken, basın yayın aracılığıyla kamuoyunun bilgilendirilmesi planlanıyor.

Denetim kapasitesini geliştirmek ve yaptırımların caydırıcılığını artırmak için denetim ve veri toplama faaliyetleri artırılacak.

Denetim amaçlı kullanılan veri ambarı kapasitesinin genişletilmesi amacıyla yeni veriler almak üzere İçişleri Bakanlığı ve Noterler Birliği ile irtibata geçilmesi düşünülüyor.

SGK, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu, EPDK ve Maliye denetimleri artıracak. POS cihazlarının yazarkasa olarak uygulanması kapsamında çalışmalar yapılacak.

Fuel oil, gazyacı ve nafta ürünlerinde marker uygulamasına geçilecek.

Kurumsal ve toplumsal mutabakatı sağlamak ve güçlendirmek için kurumlar arası entegrasyonu sağlamak üzere toplantılar yapılacak.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Çin'den akan dolar selinden Türkiye de nasiplenmeli

---

Ahmet Yavuz 2009.02.16

Dünyada yaşanan krizin etkisiyle her yerde tüketim harcamaları asgari seviyeye çekildi. Bu durum ihracat endeksli büyüme politikası uygulayan Çin için de yıkıcı etkiler göstermeye başladı.

Yurtdışına yapılan ihracatlar Çin'e dolar akışını artırdıkça, parası değer kazanan Çin hükümetleri tekrar ihracat yapmak ve ucuza mal satmak için emisyon yoluyla para basıp piyasadan dolar topladı. Zamanla bu şekilde toplanan para 2 trilyon dolara yaklaştı. Bu rakam Japonya, Suudi Arabistan ve Rusya'nın elinde rezerve olarak bulundurduğu dolarların toplamından daha büyük. Çin bu rezervinin yaklaşık 3'te 2'sini Amerikan menkul değerlerine, özellikle de hazine bonosu ve tahvillerine yatırıyor. Böylece de en fazla ihracat yaptığı ve ihracat fazlası verdiği ülkenin, yani Amerika'nın ödemeler dengesi açığını kapatmakta. Çin zaman zaman bu rezervlerden doların değerinin düşmesi sebebiyle çok ciddi ölçüde zarar ediyor.

İhracat zengini Çinli firmalar paralarını ülke dışında değerlendirmek için arayış içine girdi. Genel olarak paralar ya başka ülke para birimine veya yurtdışındaki varlıklara çevriliyor. Nakit zengini Çinli firmalar, Batılı ülkelerin sağlam Amerikan şirketlerinin borçlanma kâğıtları olan bonolardan kaçtığı şu zamanda, sıkıntılı ancak yüksek faiz ödeyen Amerikan şirketlerinin bonolarını alıyorlar. Çinli firmalar ihracattan kazandıkları ancak ülkelerinde tutmaktan çekindikleri bu milyarlarca doları yurtdışındaki banka hesaplarında tutmakta ısrar ediyor. Bunun yanında Çinli zenginler Hong Kong'un kuyumcu dükkânlarından pahalı mücevherler alıp tasarruflarını değerlendiriyor. Dördüncü çeyrekte yurtdışına çıkan para miktarı kabaca 240 milyar dolar civarında. Online emlak brokırı, soufun.com, Amerika'nın en gelişmiş şehirleri olan San Francisco, Los Angeles, Las Vegas ve New

York City'ye 40'ar kişilik turlar düzenliyor. Bu turlara Çinliler büyük ilgi gösteriyor. Amerikan emlak fiyatlarının tarihinin en düşük seviyelerinde olması bu turları ilgiyi artırıyor.

Ülke olarak bu trendi iyi değerlendirmeliyiz. Hem dış ticaretteki rekabette öne çıkmak hem de güvenli bir liman arayan bu parayı çekmek için farklı açılımlar yapılabilir. Ortadoğu sermayesini çekmek için özel nitelikli tahviller çıkarılması nasıl düşünüldü ise bu büyük miktardaki sıcak parayı çekmek için de farklı alternatifler sunulabilir. Çinli zenginlere yatırım yapmak üzere neden biz de iş merkezleri, konut ya da başka emlak seçenekleri sunmayalım? Son olarak bir noktayı da vurgulamak isterim. Çinli zenginler gibi sermayesi olup da yurtdışında yatırım yapmak isteyen Türkler içinde de Amerikan emlak fiyatları en uygun seviyede.

## **Basit usul**

### **mükelleflerinin**

### **beyanname**

### **dönemi geldi**

Daha az vergi ödemek için gayret gösteren mükellefler basit usulde vergilendirilmenin yolunu arıyor. Ancak maalesef bu şekilde vergilendirilmek herkesin inisiyatifine bırakılmamış. Özellikle büyükşehirlerde basit usulden mükellefiyet açtırmak artık neredeyse imkânsız. Bu yüzden basit usulde vergilendirilen mükellef sayısı gün geçtikçe azalıyor. 2004 yılında 820 bin civarında olan basit usulde vergilendirilen kişi sayısı, Aralık 2008 itibarıyla 744 bine düşmüş. Bunun en önemli sebebi yeni mükellef olanların basit usul olarak kabul edilmemesi. Aynı zamanda vergi dairesince re'sen terk verilerek kaydı silinen mükelleflerin de bu sayının azalmasında etkisi var.

Basit usul daha önce götürü usulün yerine getirilen ve mükellefleri birçok vergisel sorumluluktan kurtaran bir vergilendirme biçimi. Ticari kazancın bu usulde vergilendirilebilmesi için bazıları genel, bazıları da özel olan şartlara sahip olmak gerekiyor.

Basit usulde vergilendirme kapsamında bulunan mükelleflere, gerçek usulde vergilendirilen mükelleflerden farklı birtakım kolaylıklar tanınıyor. Mesela basit usuldeki mükellefler defter tutmaz, vergi tevkifatı yapmaz ve muhtasar beyanname vermez. Ayrıca bu mükellefler geçici vergi ödemez. Alınan ve verilen belgelerin kayıtları mükelleflerin bağlı oldukları meslek odalarındaki bürolarda tutulur. Tabii ki isteyen mükellefler kayıtlarını kendileri tutabilecekleri gibi meslek mensuplarına da tutturabilirler. Basit usulde vergilendirilen mükelleflerin teslim ve hizmetleri Katma Değer Vergisi'nden istisnadır. Dolayısıyla KDV beyannamesi de vermezler. Gelirleri sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançlardan ibaret olan mükelleflerin, 2008 yılı kazançlarına ilişkin beyannameyi bu ayın 25'ine kadar vermeleri gerekiyor. Basit usulde tespit edilen ticari kazanç yanında, beyana tabi menkul veya gayrimenkul sermaye iradı gibi başka bir gelir unsuru da varsa yıllık Gelir Vergisi beyannamesinin 25 Mart'a kadar verilmesi lazım.

Tam otomasyona geçen vergi dairesi mükellefleri beyannamelerini, elektronik beyanname gönderme aracılığı yetkisi almış olan, basit usul mükelleflerinin bağlı olduğu meslek odaları veya 3568 sayılı kanun uyarınca yetki almış olup bağımsız çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler aracılığı ile elektronik ortamda gönderebilirler.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Yatırım yap, maliyeti vergiden düş**

---

Krizin etkileri kendini hissettirdikçe hükümetin istihdamı ve üretimi artırmak için başvurduğu tedbirler artıyor. Bir yandan Merkez Bankası'nın sürpriz faiz indirimi bir yandan da alınan mali tedbirler, piyasada dolaşan nakit paranın artmasına yönelik kararlar aslında.

Son olarak geçen hafta TBMM'de görüşülerek kabul edilen kanun da bu tedbirlerden birisi olma özelliğini taşıyor. Genel olarak ekonomik kalkınmanın hızlandırılması, istihdamın artırılması ve bölgeler arası gelişmişlik düzeyi farkının en aza indirilmesi için birtakım tedbirler alınan kanun önemli etkiler doğuracak. Bu tedbirlerin en önemlisi yeni yatırım yapacak kişi ve işletmelere bu yatırımlarının bir kısmını finanse etmeye yarayan vergisel destek. Getirilen yeni düzenleme ile birçok yatırım için indirimli Kurumlar Vergisi oranı uygulamasına imkân tanınacak.

Kanun, Bakanlar Kurulu'na illeri gruplandırma ve gruplar itibarıyla teşvik edilecek sektörleri ve bunlara ilişkin yatırım ve istihdam büyüklüklerini belirleme yetkisi veriyor. Ayrıca Bakanlar Kurulu, yapılan gruplandırmada belirlenen illerde yapılacak yatırımın en fazla yüzde 25'ini vergi almamak suretiyle finanse etme yetkisine sahip oldu. 50 milyon TL'yi aşan büyük ölçekli yatırımlarda ise bu şekilde finans desteği yatırım tutarının yüzde 45'ine kadar çıkarılabilecek. Bu yatırımlardan elde edilen kazançlar üzerinden hesaplanacak verginin oranı konusunda kanunda bir belirleme yapılmamış, Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiş. Buna göre yukarıda yer alan kriterler çerçevesinde Bakanlar Kurulu, Kurumlar Vergisi oranını % 90'a kadar indirimli olarak uygulatabilecek. Bu durumda Bakanlar Kurulu tarafından belirlenebilecek en düşük Kurumlar Vergisi oranı % 2 olacak. İndirimli Kurumlar Vergisi uygulamasından faydalanabilmek için Hazine Müsteşarlığı'ndan belge alınması gerekiyor. Teşvik belgesine bağlanan yatırımlar kısmen veya tamamen işletilmeye başlandıktan sonra bu yatırımlardan elde edilen kazanç teşvik edilen tutara ulaşıncaya kadar indirimli vergiye tabi tutulacak. Uygulamada, Bakanlar Kurulu farklı kıstaslarla illeri, sektörleri ve bunlara ilişkin yatırım ve istihdam büyüklüklerini gruplandıracak. Bu tasnif doğrultusunda teşvik kapsamındaki bir yerde ve sektörde yatırım yapacak olan firmanın yatırım harcamalarının bir kısmı az vergi alınarak desteklenecek. Örneğin yüzde 25 oranında desteklenen bir yerde 100 bin TL'lik yatırım yapan bir şirketin yaptığı harcamaların 25 bin TL'si devletçe desteklenecek. Bu şirket yaptığı yatırımdan gelir elde ettikçe indirimli oran üzerinden vergi ödeyecek. Normal orana göre alınmayan vergiler 25 bin TL'ye ulaşıncaya kadar indirimli oran uygulaması devam edecek. Diğer bir ifadeyle alınması gereken vergiler desteklenen yatırım tutarından mahsup edilecek. Esas olarak bu teşvikler yeni yatırımlar için getirildi. Ancak tevsî yatırımlarda da aynı imkândan faydalanılabilecek.

Getirilen bu teşvik uygulaması her sektör için uygulanmayacak. Buna göre; finans ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar, iş ortaklıkları bu uygulamadan faydalanamayacak. Ayrıca taahhüt işleri, yap-işlet modeli ile elektrik enerjisi üretim tesisi yatırımları, yap-işlet-devret modeliyle yapılan yatırımlar, rödovans sözleşmelerine bağlı olarak yapılan yatırımlar bu teşviklerden faydalanamayacak olan yatırımlar. Öte yandan yatırım harcamaları içindeki arsa, bina, kullanılmış makine, yedek parça, yazılım, patent, lisans ve know-how bedeli gibi harcamaların desteklenme oranları Bakanlar Kurulu'nca sınırlanabilecek. Kanun'ca getirilen şartlar sağlanmadan indirimli vergi oranı uygulamasından faydalanılması durumunda, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecek. Bu durumda ayrıca vergi ziyası cezası uygulanmayacak. Yatırımın faaliyete geçmesinden önce devri halinde, devralan kurum, aynı şartları yerine getirmek kaydıyla indirimli vergi oranından faydalanabilecek. Yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçmesinden sonra devri halinde ise devir tarihine kadar devreden, devir tarihinden sonra ise devralan aynı şartları yerine getirmek kaydıyla yatırıma katkı tutarının kalan kısmı için indirimli orandan faydalanabilecek.

İhracatçıya KDV erteleme için ek süre talebinde kolaylık



İhracatçı firmalar ihraç edecekleri malları KDV ödemeden alıp ihracatı üç ay içerisinde yapmayı taahhüt ediyor. Bu taahhüt sebebiyle ihraç edilen mallara ait KDV hesaplanıp tecil ediliyor (erteleniyor). Bu malların, ihracatçıya teslim tarihini izleyen ay başından itibaren üç ay içinde ihraç edilmesi halinde, tecil edilen vergi terkin ediliyor (siliniyor). İhracat şartlara uygun gerçekleşmezse tecil olunan vergi tahakkuk ettirildiği tarihten itibaren gecikme zammıyla birlikte tahsil ediliyor.

Ancak bu malların ihracatı mücbir sebepler veya beklenmedik durumlar sebebiyle gerçekleşmemişse Maliye Bakanlığı'na müracaat edilerek üç ay ek süre talep edilebiliyor. Son dönemlerde ihracat planlandığı gibi gitmediğinden bakanlığa çok yoğun başvurular yapılmaya başladı. Bakanlık da ek süre verme yetkisini illerdeki teşkilatlarına (vergi dairesi başkanlıkları ve defterdarlıklar) devretti. Buna göre artık mükellefler ihraç kaydıyla aldıkları malları zamanında ihraç edememişlerse üç aylık sürenin dolmasından itibaren 15 gün içinde bağlı oldukları vergi dairelerine, defterdarlıklara veya vergi dairesi başkanlıklarına müracaat ederek ek süre isteyebilecekler.

İhracatçı ek süre talebine ilişkin dilekçede mücbir sebep veya beklenmedik durumu belirtecek, bu dilekçeye yalnızca ihraç kaydıyla teslimatı ait faturanın bir örneğini ekleyecek. Vergi dairesi başkanlığı veya defterdarlık mükelleflerden ek süre talebine neden gösterilen olay veya durumun tevsikine yönelik herhangi bir belge talep etmeyecek. Vergi dairesi başkanlıkları ile defterdarlıklar, kendilerine doğrudan ya da mükellefin bağlı olduğu vergi dairesi kanalıyla yapılan ek süre taleplerini öncelikle zamanında ve ilgili ihracatçı mükellef tarafından yapıp yapılmadığı bakımından inceleyecekler.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yabancı pasaportuyla Türkiye'ye giren yerli fonlara da 'barış' imzalama fırsatı

Ahmet Yavuz 2009.03.02

Yurtdışında bulunan varlıkların ekonomiye kazandırılması için çıkarılan Varlık Barışı'na başvuru süresi bugün sona eriyor. Kanundan faydalanmak isteyenlerin; 1 Ekim 2008 tarihi itibarıyla yurtdışında veya yurtiçinde olup da yastık altında bulunan kanun kapsamındaki varlıkları, bugün mesai bitimine kadar Türk Lirası değerleriyle bankalara, bağlı oldukları vergi dairelerine veya aracı kurumlara beyan etmesi gerekiyor.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, fakat bildirim veya beyandan önce Türkiye'ye getirilen ya da buradaki banka veya aracı kurumlarda açılan bir hesaba transfer edilen varlıklar için de bu kanundan faydalanılabilecek.

Düzenleme, vergi ödememek için paralarını yurtdışında tutan işadamları için büyük bir imkan. Bazı ekonomistlerce 'bıyıklı yabancılar' olarak isimlendirilen ve aslında Türkler tarafından yabancı bir ülkede (özellikle off-shore'larda) kurulan fonlar; tam mükellef olup gelirleri üzerinden vergi ödemeleri gerekirken, bu şekilde makyajlanarak yabancı kurumlara sağlanan istisnadan faydalanıyor ve herhangi bir vergi ödemiyor. Daha geçen hafta BDDK Başkanı Tefik Bilgin, Türklerin Avrupa'daki bir bankada 60 milyar doları bulunduğunu söyledi. Sadece Kuzey Avrupa'daki bir ülkede yer alan para bu ise dünya ölçeğinde ne kadar paranın ülke dışında bulunduğunu siz düşünün. Bu paraların bir kısmı yabancı ülkede kurulan fonlarla tekrar ülkemize sokularak menkul kıymet piyasasında kullanılıyor. Bu fonların ortalama yılda 10 milyar lira gelir elde ettiği

tahmin ediliyor. Bu durumda 'Varlık Barışı' kapsamında beyan edilebilecek yaklaşık 40 milyar lira paradan bahsedilebilir.

Bu sınıftaki yatırım fonları dar mükellef olarak görüldükleri için elde ettikleri gelir stopaja tâbi tutulmuyor. Birikimlerini bu şekilde değerlendiren kişiler; şimdiye kadar menkul sermaye iradı elde etmiş kabul edildi. Repo ve mevduat gibi gelirler tevkifata tâbi tutulduğu için ayrıca beyan edilmesi gerekmiyor. Hazine bonosu ve hisse senedi alım satımında ise birçok indirim ve istisna uygulandıktan sonra belli tutarı aşanlar için cüzi miktarlarda beyan edilme düzenlemesi mevcut. Türk sermaye piyasasından milyarlarca lira gelir elde etmesine rağmen hiçbir beyanname vermeyen bu fonların gelirleri incelemeye ortaya konulduğu takdirde, geliri de aşan çok yüklü miktarda vergi ve cezayla karşı karşıya kalabilirler.

Özellikle vergi kanunlarının farklı kişilerce farklı şekilde yorumlanması özelliği bu kurumları ciddi sıkıntıya sokabilir. Menkul sermaye iradı olarak kabul edilen kazanç vergilendirilerek cüzi bir vergi ödemesi çıkarılabilir. Ancak Maliye ve vergi denetmenleri, bu gelirleri ticari kazanç sınıfına alıp bu şekilde vergilendirilmesi yoluna gidebilirler. Bu durumda geçici vergiden KDV'ye birçok farklı vergi ile muhatap kalınabileceği gibi özellikle 'yabancı pasaportlu yerli fonların' vergi kaçakçılığı yaptığı bile iddia edilebilir.

2 lira ödeyerek 200 liralık cezadan kurtulabilirsiniz

Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alımsatımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar Gelir Vergisi Kanunu'nda ticari kazanç olarak kabul ediliyor. 'Yabancı pasaportlu yerli fonlar'; bu işe ciddi bir sermaye tahsis ediyor, bir organizasyon kurarak ve süreklilik arz edecek şekilde bu işi yapıyor. Çoğu zaman bu işleri için bir büro dahi kullanıyorlar. Konu bu kapsamda değerlendirilince de, elde edilen gelirler menkul sermaye iratlarına tanınan indirim ve istisnalardan faydalanamaz. Bu durumda kazancın tamamı üzerinden Gelir Vergisi hesaplanır.

Ayrıca gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanların bu işlemleri yaparak gizledikleri verginin kaçakçılık suçu kapsamında değerlendirilme ihtimali de bulunuyor. Çünkü bu kişiler, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan bir kısım yabancı kurumlar oluşturup kendi adlarına bu kurumlar üzerinden işlem yaparak vergi kaybına sebep oluyorlar. Gizlenen verginin bu kapsamda değerlendirilmesi durumunda ise vergi ziyası cezasının 3 kat uygulanması, çıkan vergi ve cezanın uzlaşma kapsamı dışında kalması, ayrıca altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile yargılanmak üzere cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulması mecburiyeti ve sonucu ortaya çıkar.

Bu yüzden bu durumdaki kişi veya kurumların Varlık Barışı Kanunu'nun verdiği fırsatı iyi değerlendirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bu kanun kapsamında 100 lira için verilecek 2 liralık vergi inceleme sonucu ortaya çıkacak en az 200 liralık vergi ve cezadan kurtulmayı sağlayabilir.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kira gelirini gizleyenler, hem ceza ödeyecek, hem de taksitten olacak

Ahmet Yavuz 2009.03.09

Malum olduğu üzere yıllık gelirlerin beyanları mart ayında veriliyor. Diğer gelir unsurları bir yana, özellikle gayrimenkul sermaye iradı olarak isimlendirilen kira gelirlerinin beyanları da bu dönemde yapılıyor.

1 Ocak 2008-31 Aralık 2008 tarihleri arasında elde edilen kira gelirleri için 25 Mart Çarşamba akşamına kadar beyanname verilmesi ve hesaplanan verginin mart-temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenmesi gerekiyor. 500 lira ve üzeri mesken kiralalarının bankalar üzerinden yapılması mecburiyeti getirildi. Konutlardan elde edilen kira gelirleri beyan edilmemesi veya eksik beyan edilmesi halinde istisnadan faydalanılamaz. Gelirin bildirilmemesi halinde, mükellef adına iki kat birinci derece usulsüzlük cezası kesilir ve mükellefin geliri takdir komisyonunca emsal kira bedeli baz alınarak belirlenir. Takdir edilen gelir üzerinden, Gelir Vergisi ile vergi cezası hesaplanır. Ayrıca gecikilen her ay için faiz talep edilir. Bu şekilde tahakkuk eden vergi, ceza ve gecikme faizinin tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekiyor. Yani iki taksit halinde ödeme avantajı kaybediliyor. Bu şekilde hesaplanan vergi ve cezalar süresinde ödenmezse, vergi dairesince her ay için ayrıca gecikme zammı hesaplanmak suretiyle tahsil yoluna gidiliyor.

Kira gelirlerinin tümü vergi matrahı olarak dikkate alınmıyor. Gayrimenkul sahipleri, bu geliri elde etmek için bazı masraflar yapmak zorunda olduğu için, bu masrafların kira gelirinden düşülmesi mümkün. Kira gelirlerinden indirilecek giderlerle ilgili olarak gerçek gider veya götürü gider yöntemi tercih edilebilir. Yöntemin seçimi, taşınmaz malların tümü için yapılır. Bu yüzden duruma göre doğru gider yöntemi seçmek daha az vergi ödemeyi, bazen de hiç vergi ödememeyi sağlayabilir. Gelir sahipleri, kiraya verdikleri gayrimenkulü 5 yıl içinde almış ise kendileri de ayrıca kirada oturuyorsa, bu gayrimenkul için kredi faizi ödüyor ve bakım, onarım harcamaları yapıyorsa gerçek gider yöntemini tercih etmelerinde fayda var. Gerçek gider yönteminin seçilmesi halinde kiraya veren tarafından, gayrimenkul için ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri, idare, sigorta giderleri, borçların faizleri, onarım bakım giderleri, amortismanlar, mal için ödenen kiralara veya sahibi bulundukları konutları kiraya verenlerin kirayla oturdukları konut veya lojmanların kira bedeli, kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak sözleşmeye, kanuna veya ilama istinaden ödenen zarar ve tazminatlar, brüt kira tutarından indirilir. Bu harcamalara ilişkin belgeler beyanname ekinde verilmiyor, ancak bu belgelerin 5 yıl boyunca muhafaza edilmesi gerekiyor. Götürü gider yöntemini seçen mükellefler, (hakları kiraya verenler hariç) kira gelirlerinden istisna tutarını düşükten sonra kalan tutarın yüzde 25'i oranındaki götürü gideri gerçek giderlere karşılık olmak üzere indirebilir.

Kira geliri elde eden gayrimenkul sermaye iradı sahibi, kendilerine, eşlerine ve küçük çocuklarına ilişkin şahıs ve bireysel emeklilik sigorta primleri, eğitim ve sağlık harcamaları, okul, yurt ve sağlık tesisleri için yapılan bağış ve yardımlar ile diğer birtakım bağış ve yardımların tamamını veya belli bir tutarını verdikleri beyanname üzerinde safi iratlarından indirim konusu yapabilir.

### **Mükellef, beyannamesini nasıl verecek?**

Mesken olarak kiraya verilen gayrimenkulden bir yılda elde ettikleri gelir 2 bin 400 lirayı, işyeri olarak kiraya verilenlerden tevkifata tâbi tutulmuş kira gelirleri brüt tutarı 19 bin 800 lirayı aşanların ve diğer mal ve haklardan kira geliri elde edenlerin; ikametgâhlarının bulunduğu vergi dairesine beyanname vermeleri gerekiyor.

Beyanlar doğrultusunda hesaplanan vergi mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde ödenecek.

Eş ve çocukların kira gelirleri ayrı beyanname ile bildiriliyor.

Beyanname, vergi dairesinden alınacak sayfanın doldurulması şeklinde olabileceği gibi internet üzerinden de yapılabilir. Beyanını internet üzerinden vermek isteyenler, vergi dairesinden kullanıcı kodu, parola ve şifrelerini almalı.

Konut geliri elde edenler eğer beyana tâbi başka bir gelir elde etmiyorlarsa, kira gelirleri için uygulanan 2 bin 400 liralık istisnadan faydalanabilir. Diğer bir ifadeyle, sadece kira gelirini beyan edecek olan vatandaşlar, bu

gelirlerinden 2 bin 400 lirayı düşerek beyan edecek. 2008'deki gelir toplamı bu rakamın altında ise beyanname verilmesine gerek yoktur.

### Netten brüte kira hesaplaması

Kiralamalarda, kiracı ile mal sahibi genellikle net kira üzerinden anlaşma yapar. Ancak işyeri olarak kiralanan yerlerde verilen kira tevkifata tâbi tutulmalıdır. Tevkifat, brüt kira üzerinden yapılır ve geriye kalan net kira mal sahibine ödenir. Brüt kira, net kiranın 0,8'e bölünmesiyle bulunur. Mal sahibi de kira beyanını brüt kira üzerinden yapmalı. Mesela Mahmut Bey, dükkanını aylık net 2 bin liraya Yusuf Bey'e kiralamıştır. Yusuf Bey, vergi kesintisini brüt kira tutarı üstünden yapmak zorunda olduğundan, brüt kirayı;  $2000/0,8 = 2.500$  TL olarak hesaplayacaktır. 2 bin 500 lira üstünden her ay yüzde 20 oranında 500 lira vergi kesecek ve vergi dairesine yatıracak, kalan 2 bin lirayı da Mahmut Bey'e ödeyecektir. Mahmut Bey'in kira geliri aylık 2 bin 500 lira olarak dikkate alınacak, 2008 yılında 19 bin 800 lirayı aşan bir gelir elde edilmesi halinde bu gelir kira geliri olarak vergi dairesine beyan edilecektir. Tevkifat yüzde 20 oranıyla yapıldığı ve beyan edilen kira gelirleri yüzde 15'ten başlayan oranla artan oranlı olarak vergilendirildiği için işyeri kirası gelirini beyan edenlerin ek vergi ödemek bir yana vergi iadesi almaları söz konusu olabiliyor. Bu sebeple 2008 yılında, 85 bin 632 liraya kadar olan işyeri kira gelirleri için, beyanname verildiğinde vergi iadesi alınabiliyor. Kiracıların bu vergileri beyan edip etmemesi de durumu değiştirmiyor.

Ticari işletmeye kayıtlı olan gayrimenkullerin işyeri olarak kiraya verilmesinde kiracı, kira ödemelerinden yüzde 20 tevkifat yapmayacak, buna mukabil yüzde 18 KDV hesaplayacak. Ticari işletme bünyesinde bulunan gayrimenkullerin kiralananmasından elde edilen kira bedeli, miktarı ne olursa olsun işletme bünyesinde ticari kazanç olarak beyan edilerek vergilendirilecek. Ayrıca işletme bünyesindeki gayrimenkullerin konut olarak kiraya verilmesinden elde edilen kira gelirlerinden 2 bin 400 liralık istisna düşülmeyecek.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Lüks konutların KDV'sini indirmek yetmez, harçları da sıfırlamak lazım

Ahmet Yavuz 2009.03.16

Hükümet geçen hafta kriz sebebiyle durgunluğa düşen piyasayı lokomotif sektörlerde yapacağı indirimlerle harekete geçirmeyi planladığını açıkladı. İnşaat ve otomotivin ekonomide birçok yan sektörü de beslediği dikkate alındığında yapılması planlanan vergi indirimlerinin piyasaya müspet etkide bulunacağı tahmin ediliyor. Ocak ayında bu yönde adımlar atılması gerektiğine dair bir yazı yazmıştım.

Düzenlemenin ertelenmeden bir an önce yapılması gerektiğini, hem istihdamın artması hem de ekonominin canlanması için faiz indiriminden oluşan para politikaları ile yetinilmeyip inşaat sektörünün vergi indirimleri ile desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştim.

Mevcut vergilendirmede 150 metrekarenin altındaki konutların satışında KDV oranı yüzde 1 uygulanırken, 150 metrekareden büyük konutlar ve işyerlerinde bu oran yüzde 18 olarak uygulanıyor. Yeni pakete göre 150 metrekarenin üstündeki daireler için KDV oranı yüzde 8'e inecek. Aslında bu indirimin inşaatı istenen seviyede harekete geçirmesi zor görünüyor. Satılan konutların çoğu zaten 150 metrekarenin altında olduğundan KDV yüzde 1 olarak uygulanıyor. Bu yüzden daha önce bu köşede ifade ettiğim üzere konut satışlarında KDV'nin hiç alınmaması daha makul olacaktır. Çünkü hâlihazırda uygulanan vergileme rejimi, inşaat sektöründe kayıt dışılığı, naylon fatura kullanımını ve çeşitli muvazaalı işlemleri adeta teşvik ediyor. Bazı inşaatçılar satışı düşük

faturalandırmak veya düşük vergi oranı uygulamak için net alanı olduğundan küçük göstermek gibi yollara başvuruyor. Bütün bunlar bir yandan haksız vergi iadesi doğururken, diğer yandan vergi idaresinin daha sıkı çalışmasına ve bürokratik işlemlerin artmasına sebep oluyor. Bu yüzden birçok inşaatçı vergi cezasına muhatap oluyor. Bazı firmalar zamanından önce vergi iadesi talebinde bulunarak adeta bu iadelerle kendilerine finansman oluşturuyorlar. Klima, beyaz eşya, havuz ve bunlara benzer yüksek vergi oranlı, lüks ilavelerle konutların dayalı döşeli satıldığı da oluyor. Bu konutlar 150 metrekareden düşük olduğu için tüm bedele yüzde 1 KDV hesaplanıyor. Bahsettiğim lüks eşyalara ödenen fazla vergiler de iade olarak talep ediliyor. Bu uygulamalar vergi idaresi ile inşaat firmaları arasında birçok uyuşmazlığın çıkmasına sebep oluyor. Bu yüzden konut satışının ya KDV'den istisna tutulması veya brüt alan üzerinden kademeli vergi uygulanması daha isabetli olacaktır.

Bu indirimlerin yanında özellikle inşaat sektöründe üreticilerin ve satıcıların da kârlarının bir kısmından vazgeçmeleri ve fiyatları aşağı çekmeleri gerekiyor. Çünkü daha önce de ifade ettiğim üzere Türkiye'de inşaat satışlarında aranan yüksek kârlar sebebiyle fiyatlarda ciddi bir köpüklenme olduğunu düşünüyorum. Bu köpüğün biraz daha erimesi gerekir.

### **Konuttan vergi alınmaması piyasayı hareketlendirir**

Konut satışlarının vergiden istisna tutulması halinde naylon fatura sektörüne ciddi bir darbe vurulmuş olur. Girdilerde ödenen Katma Değer vergileri maliyete aktarılır ve herhangi bir vergi iadesi talebinde bulunulmaz.

Kademeli KDV uygulamasında brüt alan üzerinden; 100 metrekareye kadar yüzde 1, 100-150 metrekare arası yüzde 8, 150 metrekare ve üstü ise yüzde 18 oranında KDV uygulanır. Bu sayede vergi dairesi ile mükellefler arasındaki ihtilaflar azalır. Ayrıca brüt alandan net alana geçiş konusunda da dolambaçlı yollara girmeye gerek kalmaz.

Tapu devirlerinde alınan ve toplamda yüzde 3'ü bulan tapu harçlarının da düşürüleceği ilan edilmişti. Ancak şu ana kadar herhangi bir indirim yapılmadı. Harçlar Kanunu'nda yapılması planlanan indirimin de bir an önce uygulamaya geçmesi iyi olur.

Otomotiv sektörü de üretim aşamasından akaryakıt, tamir ve diğer hizmet alanlarına kadar birçok alanda istihdam sağlayan bir sektördür. Bu sektörün krizden çıkmasında vergi indirimleri daha etkili olacak. Çünkü bu sektörde yüksek oranda ÖTV ve KDV alınıyor. ÖTV'de yapılacak indirim KDV matrahını da indireceğinden satış fiyatlarının ciddi manada düşmesi söz konusu olacak.

### **Okurlara cevaplar...**

Soru: Ben emekli birisiyim. Nisandan itibaren 600 TL aylık ile dairemi mesken olarak kiraya verdim. Ayrıca ocaktan itibaren işyeri olarak kullanılmak üzere aylığı 1.500 liradan bir dükkânı kiraya vermiştim. Ancak kiracımın işyeri kira stopajlarını ödemediğini duydum. Kiracımın ödemediği vergi benden alınır mı? Beyanname vermem gerekiyor mu? Ödenmemiş stopajları beyanımda indirim olarak gösterebilir miyim?

Cevap: Nisan ayından itibaren mesken olarak kiraya verdiğiniz daireden elde ettiğiniz gelir 5 bin 400 lira. İşyeri olarak kiraya verdiğiniz dükkândan geliriniz de 18 bin lira. Buna göre mesken kirasından 2 bin 400 lira istisnayı düştüktan sonra geriye kalan 3 bin lira ile 18 bin liralık işyeri kira geliriniz toplamı beyan sınırı olan 19 bin 800 lirayı geçtiği için beyanname vermeniz gerekiyor. Basit usulde vergilendirilenler dışında hemen hemen tüm mükelleflerin işyeri kira ödemeleri sırasında yüzde 20 Gelir Vergisi kesintisi (stopaj) yapmaları gerekiyor. Kiracılar kesintiyi, her ay ya da üç ayda bir 'muhtasar beyanname' ile beyan edip vergi dairesine yatırmak zorunda. Dairesini kiraya veren kişinin, kiracının stopajı beyan etmemesinden ya da yatırmamasından dolayı sorumluluğu yok. İşyeri kiralardan kesilen verginin, kira geliri sebebiyle beyanname verildiği zaman

hesaplanan vergiden mahsubu için stopajın yatırılması şart değil. Siz de vereceğiniz beyannamede işyeri kiranızdan kesinti yapılması gereken Gelir Vergisi'ni hesaplanan vergiden mahsup edebilirsiniz. Mahsup sonrasında duruma göre iade edilecek vergi bile çıkabiliyor. Ancak iadenin alınabilmesi için mahsup konusu yapılan Stopaj Vergisi'nin (kiracı tarafından kesilmesi ve vergi dairesine verilmesi gereken) ödenmiş olması şartı aranıyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## IMF istediği için şirketlere 'nereden buldun' diye sormak felakete yol açar

Ahmet Yavuz 2009.03.23

Türkiye-IMF görüşmeleri gündemden düşmüyor. Piyasalar bu görüşmelere endekslenmiş durumda. Ekonominin psikolojik etkisini bilen Başbakan bir yandan IMF ile görüşmeleri kendi isteği doğrultusuna çekmeye çalışırken, ilişkileri sona erdirecek bir harekette bulunmaktan da kaçınıyor.

Bu yüzden ekonomik kurmaylar anlaşmanın bir an önce sağlanmasını istedikleri halde görüşmeler neticelenmiyor. Bunda seçimin de etkisi büyük. Çünkü Başbakan mesaisini seçime harcıyor.

IMF de dünya çapında bozulmaya yüz tutan itibarını yeniden kazanmak için en iyi ve çalışkan öğrencisini elinden kaçırmak istemiyor. Onlar da sözleşmenin imzalanması için isteklerinden bazı fedakârlıklarda bulunmaya hazır görünüyorlar. Zaten gelen yeni haberlerden görüşmelerin tıkanmasına sebep olan görüş ayrılıklarında esneklik yapılabileceği sinyalinin verildiği anlaşıyor. Şu ana kadar IMF ile 19 stand-by anlaşması yapılmış ve bir yenisinin yapılması üzerinde görüşmeler devam ediyor. Birçok kurumda IMF'nin etkisinin varlığını kabul etmek gerekiyor. Üst kurullar, SGK ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın kurulması, SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'un birleşmesi, büyük mükelleflere özel vergi dairesinin kurulması son dönemde öne çıkan uygulamalardan bazıları. Bu uygulamalar hep IMF'nin yönlendirme ve zorlamaları ile başladı. Şu andaki görüşmelerde de bu uygulamaların geliştirilmesi ve yeni bazı kurumların hayata geçirilmesi isteniyor. Aslında birçok konuda uzlaşılmış durumda, ama IMF'nin özellikle iki talebi Başbakan'ı, hükümeti sözleşmeyi kabul etmekten uzaklaştırıyor. Bu taleplerin ilki Gelir İdaresi Başkanlığı'nın özerkleşmesi, diğeri ise nereden buldun diyebileceğimiz çapraz vergi denetimlerinin yapılması ve bunların kanuni düzenlemelerinin yapılması. Gelir İdaresi Başkanlığı, öteden beri düşünülen fakat IMF'nin bastırması ile kurulan bir kurum. Genel müdürlük olarak örgütlenilen döneme göre çok sayıda idari kadronun oluşturulmasından maada bir etki görülmedi. Üst düzey yöneticiler arttı, özlük hakları ve ek göstergeleri katlandı. Ancak kayıt dışılık ve personel sorunları devam ediyor. Sadece personel alımı ve hareketliliğinde daha önce uğraşılan prosedürler biraz hafifledi. Bir de yaşanan teknolojik gelişmelere paralel olarak altyapı güçlendirildi. Ama zaten bunlar eski yapıda da gerçekleştirilebilecek hamleler.

Özerk kurumlar Türkiye için lüks

GİB'in kurulmasını yeterli görmeyen IMF bu kurumun özerkleşmesi, bağımsız bir kurum olarak örgütlenmesi gerektiği yönünde direktifler vermekte ısrar ediyor. Ancak hükümet de böylesi önemli bir kurumun ve vergi silahının kendi inisiyatifi dışına çıkmasına sıcak bakmıyor. Bunun yerine bu kurumun biraz daha güçlendirilmesi ve denetimin çoklu yapıdan kurtarılması yönünde bir teklif sunulmuş. IMF bu teklifi olumlu karşılamış ve bu yöndeki talebinde esneklik göstermiş. Ben de özerk kurumların lüks olduğunu düşünüyorum. Zaten gelir idaresinin özerkliği ile performansı arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı, birkaç az gelişmiş ülkede yapılan

çalışma sonuçları dışında ispatlanabilmiş değil. İdarenin ekonomik etkinliğini belirleyen faktörler oldukça çeşitlidir. Başarılı bir yapının varlığı gelir idaresinin özerkliğine indirgenmemeli. Bu açıdan hükümetin gösterdiği tavır olumludur. Çapraz vergi denetimi de şu an için uygulanabilecek bir yol değildir. Yurtdışındaki varlıkların ülkeye getirilmesi için afların çıkarıldığı, sıcak para peşine düştüğü bir dönemde, yapılan harcamaları baz alarak bunların kaynağını sormak tam manasıyla felaket olacaktır. Böyle bir düzenleme getirilirse ilk etkilenecek kesim Anadolu'da faaliyet gösteren ve krizden etkilenen şirketler olur. Diğer büyük şirket ve holdingler istisnalardan, teşviklerden ve kanunun boşluklarından faydalandıkları ve çok kapsamlı incelemeler gerekeceği için bu açıdan sorgulanmayacak, mercek hep Anadolu kaplanlarının üzerinde olacaktır. Bu konuda derinlemesine düşünülmelidir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Şirketler hangi harcamaları vergiden düşebilir?

Ahmet Yavuz 2009.03.30

Kurumlar Vergisi beyannamesinin verilme süresi bu hafta başlayacak. Şirketler 27 Nisan Pazartesi akşamına kadar 2008 yılı gelir ve giderlerini karşılaştırarak safi kazançlarını mükellefi bulundukları vergi dairesine beyan edecek.

Hesaplanan vergiyi de ay sonuna kadar ödeyecekler. Bilindiği gibi Gelir Vergisi Kanunu'nda ticari kazancın tespitinde gelirin elde edilmesi için yapılan harcamaların gider olarak kabul edilmesi kuralı, Kurumlar Vergisi için de geçerli. Şirketler sene içerisinde mal alımı, taşıma, personel, enerji, kırtasiye vb. için yaptığı birçok gideri defterlerine nakleder ve gelir toplamından bu giderleri düşer.

Bir de sene içerisinde iş ile ilgili olmayan bazı harcamalar vardır. Bunlar her ne kadar şirket kasasından çıkan para ile finanse edilse bile vergi kanunları bu harcamaları gider olarak kabul etmediğinden vergi matrahının tespitinde azaltıcı bir etki göstermez. Dönem içerisinde ticari kârın tespiti için gider olarak yazılmış olsalar bile, bu harcamaların beyannamede kanunen kabul edilmeyen gider olarak ve mali kârın tespitinde sanki bir gelirmiş gibi dikkate alınması gerekir. Ancak vergi kanunları da topluma faydalı olduğu düşünülen bazı olumlu harcamalardan bir noktaya kadar uzak kalabilmiştir. Gelir Vergisi'nde olduğu gibi Kurumlar Vergisi'nde de yıl içerisinde gider olarak kabul edilmese bile beyanname üzerinde kısmen veya külliyen indirilmesi kabul edilen bazı harcamalar bulunuyor. Bazı sektörlerin gelişmesi, eğitim, kültür ve spor etkinliklerinin yaygınlaşması ve yeni ürünlerin geliştirilmesi gibi birçok sebeple getirilen bu uygulama vergi gelirlerini azaltmış gibi görünse de topluma ciddi manada katkı sağlayıcı etki gösterir. Çünkü şirketler ve büyük kuruluşların topluma faydalı harcamalar yapma isteği bu şekilde teşvik edilir. Ayrıca bu sayede firmanın ismi de duyurulmuş ve bir nevi reklam yapılmış oluyor. Bu harcamaların en önemli özelliği, vergilendirilecek bir kazanç olması halinde beyanname üzerinde indirim konusu olabilmeleri. Yani yeterli kazanç yoksa bu harcamalar indirilemiyor ve sonraki yıla devredilemiyor.

Ar-Ge iki defa gider yazılabilir

Bu indirimlerden en önemlisi, işletmelerin kendi bünyelerinde gerçekleştirdikleri özellikle yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) harcamalarıdır. Bu tür harcamaların en önemli özelliği yıl içerisinde gider yazılabildiği veya amortisman ayrılabilirdiği gibi beyannamede tekrar indirim konusu

yapılabilmesi. Ayrıca matrahın yetersiz olması sebebiyle ilgili dönemde indirim konusu yapılamayan tutar, sonraki hesap dönemlerine devreder. Ar-Ge harcamalarının bu kapsamda değerlendirilebilmesi için işletmelerin ayrı bir Ar-Ge departmanı kurmaları zorunlu. Sponsorluk harcamaları da beyanname üzerinde indirilebilir. Sponsorluk harcamaları, ticari kazancın elde edilmesi ile doğrudan ilişkili olmayan veya ilişkisi ölçülemeyen, sosyal amacı öne çıkan harcamalar olup reklam harcamalarından farklılık arz eder. Vergi kanunlarının kabul ettiği sponsorluk harcamaları spor alanlarında yapılanlardır. Buna göre Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; sözü edilen kanunlar uyarınca tespit edilen amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50'si Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde, beyan edilen kurum kazancından indirilebilir. Profesyonel spor dalları için yapılan harcamanın yarısının indirime konu edilmesi şirketleri dolambaçlı yollara itebiliyor.

Bazı şirketler sponsorluk harcamasını reklam gibi göstererek veya profesyonel kulüplerle yapılan sponsorluk anlaşmasını amatörlerle yapılmış gibi göstererek, tüm harcamayı indirim konusu yapıyor. Bu kanuna karşı hile anlamına gelir ve tespiti halinde ağır müeyyidelerle karşılaşılacak bir durumdur. Şirket yöneticilerinin buna dikkat etmesi gerekir. Sponsor olan kurumun adının anılması şartıyla, resmi spor organizasyonları için yapılan saha, salon veya tesis kira bedelleri, sporcuların iâşe, seyahat ve ikamet giderleri, spor malzemesi bedeli, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün uygun göreceği spor tesisleri için yapılan ayni ve nakdi harcamalar, sporcuların transfer edilmesini sağlayacak bonservis bedelleri, spor müsabakaları sonucuna göre sporculara veya spor adamlarına prim mahiyetinde ayni ve nakdi ödemeler gibi harcamalar sponsorluk harcaması olarak değerlendiriliyor.



### **Bağış ve yardımlar da vergi indirimine tabi**

Bağış ve yardımlar da beyanname üzerinden indirilebilen diğer bir harcamadır. Bağış ve yardımların bazılarının tamamı indirilebilirken bazıları da kazancın yüzde 5'i ile sınırlı olarak indirim konusu yapılabiliyor. Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere, köylere, Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar; o yıla ait kurum kazancının % 5'ine kadar olan kısmı, Kurumlar Vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirim konusu yapılabilir. İndirilemeyen kısım sonraki seneye devredilemez. Öte yandan genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu, çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamaların tamamı indirim konusu yapılabilir. Bu tesisler bizzat inşa edilmezse de inşası için yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarına yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut okul, sağlık tesisi ve öğrenci yurtları ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan nakdi ve ayni bağış ve yardımların da tamamı beyanname üzerinde indirime konu edilebiliyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)



# Beyanname verirken şirketler ortaklarla ilişkilerine dikkat etmeli

---

Ahmet Yavuz 2009.04.06

Nisan ayıyla birlikte şirketlerin bir önceki seneye ilişkin faaliyetleri ile ilgili beyannamelerini verme süreci başlamış oldu. 27 Nisan Pazartesi akşamına kadar verilmesi gereken bu beyannamelerde dikkat edilmeyen veya gözden kaçan bazı hususlar daha sonra başınızı ağrıtabilir.

Bu yüzden beyanname hazırlanırken hesaplamaların dikkatli ve doğru yapılması, beyanname ve eklerinin de vergi dairesine eksiksiz verilmesi gerekiyor. Bilindiği gibi, tüm Kurumlar Vergisi mükelleflerinin beyannamelerini elektronik ortamda göndermeleri mecburi. Beyannamelerini mali müşavirlere imzalatmak durumunda olan şirketlerin e-beyannameleri, aracılık yetkisi almış meslek mensupları aracılığıyla göndermeleri gerekiyor.

Öteden beri mevzuatımızda bulunan ve şirketlerin haksız kâr dağıtımını engelleme görevi bulunan örtülü kazanç dağıtımı müessesesi yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nda transfer fiyatlandırması ismi ile kendine yer buldu. İlişkili kişilerle mal veya hizmet alım-satımında bulunan kişi veya kurumların gelirlerinin tam ve doğru olarak beyan edilmesini sağlamak ve transfer fiyatlandırması yoluyla vergi matrahının aşındırılmasına mani olmak amacıyla mevzuatımızda yer verilen bu vergi güvenlik müessesesi oldukça karmaşık bir yapıya sahip. Karmaşıklığı, olayın ve ilişkili kişi kavramının hemen hemen her şeyi kapsayacak şekilde geniş tutulması. Buna göre bir şirket, ilişkili kişi veya kurumlarla bir mal veya hizmet alım satım işini yaparken (alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama, kiraya verme işlemleri ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler de bu kapsamdadır) fiyatı emsallere göre belirlemek zorunda. Buradaki ilişkili kişiden kastedilen; şirketlerin kendi ortakları, eşleri ve bunların soylarından gelenler, kurumun ve ortaklarının ilgili bulunduğu kişiler, kurumun denetim veya idaresi bakımından bağlı bulunduğu veya nüfuzu altında olduğu kişilerdir. Görüldüğü gibi yeni düzenlemede ilişkili kişiler kavramı oldukça geniş tutulmuş ve bu kişilerle normal ticaret kurallarına aykırı yapılan ticari işlemler mercek altına alınmış durumda. Ülkemizde şirketler genel olarak ortaklar cari hesabını işleterek işlem ve faaliyetlerini yürütüyor. Bu yüzden birçok şirkette ortaklar şirketten borç almış veya vermiş görünüyor. Ancak bu borç verme alma işleminin Maliye tarafından fark edilmesi halinde şirket lehine faiz hesaplanıp vergi hesaplandığını bilmekte fayda var. Tıpkı bunun gibi şirketler ilişkili oldukları kardeş firmalardan borç para, mal, hizmet vs. alıp satarken piyasa fiyatlarına uygun fiyat belirlemek mecburiyetinde. Aksi takdirde uygulanan fiyatla piyasa fiyatı arasındaki fark kadar örtülü kazanç dağıtıldığı iddiasıyla karşı karşıya kalabilirler. Ortaklarına bu şekilde borç vermiş görülen şirketlerin dönem sonunda adatlandırma denilen faiz hesaplama işlemini yapmaları gerekiyor.

## **Ortaklardan alınan borçların masrafları gider sayılmıyor**

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre şirketlerin ortaklarından yaptıkları bazı borçlanmalar örtülü sermaye sayılıyor. Bu tür borçlanmalar için ödenen faiz, kur farkı gibi masraflar kurum kazancını tespit aşamasında gider olarak kabul edilmiyor. Bu düzenlemenin de temelinde kurumun ilişkili olduğu kişi ve kurumlar tarafından sermaye olarak konan paraların borç olarak değerlendirilerek faiz vs. ödenmesi yoluyla kurum kazancının vergisiz bir şekilde ortaklara aktarılmasını önleme maksadı yatıyor. Buna göre ortaklık payı ne kadar olursa olsun, şirket ortaklarından veya ilişkili olan kişilerden temin edilerek kullanılan borçların, hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte şirketin özsermayesinin üç katını aşan kısmı ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılıyor. Ayrıca ilişkili kişilerle işlem yapan Kurumlar Vergisi mükelleflerinin bu işlemlerle ilgili olarak vergi dairesine 'Transfer Fiyatlandırması, Kontrol Edilen Yabancı Kurum ve Örtülü Sermayeye İlişkin Form'u vermeleri gerekiyor. Formda

yer alan transfer fiyatlandırması, kontrol edilen kurum kazancı ve örtülü sermayeye ilişkin işlemlerin bir veya birkaçının bulunması durumunda sadece bu işleme ilişkin kısım doldurulacak. Formda belirtilen söz konusu işlemlerin bulunmaması durumunda bu form doldurulmayacak ve beyanname ekinde de gönderilmeyecek. Bu formlardaki 'ilişkili kişilere ilişkin bilgiler' tablosunda sadece yıl içerisinde çeşitli şekillerde ticarî ilişki kurulmuş olan ilişkili kişilerin yer alması yeterli. Ayrıca formun 'ilişkili kişilerden temin edilen borçlar' tablosunda, ilişkili kişilerden TL cinsinden ve faizsiz olarak alınan, yani işletmeye hiçbir yük yüklemeyen borçlara da tabloda yer verilmesine gerek yok.

Bu arada transfer fiyatlandırması işlemleri açısından bir bilgi dosyasının oluşturulmasında fayda var. Her işletme transfer fiyatlandırması dosyası hazırlayarak, işletmenin kimliği, ortakları, sektördeki yeri, sermaye durumu, fiyat tespit yöntemleri, ilişkili kişilerle olan işlemlerde baz alınan fiyatlandırma yöntemleri, imalata-ticarete ilişkin bilgileri bir araya getirmeli. Bu dosyaya transfer fiyatlandırmasına ilişkin tüm işlemlerin ve hesaplamaların belgelerinin de dâhil edilmesi ve gerektiğinde ibraz edilmek üzere saklanması gerekiyor.

### **Beyannamelerin elektronik ortamda verilmesi mecburi**

\* Şirketlerin, bir önceki seneye ilişkin faaliyetleriyle ilgili beyannamelerini 27 Nisan Pazartesi akşamına kadar vermesi gerekiyor.

\* Beyanname hazırlanırken hesaplamaların doğru yapılması, beyanname ve eklerinin vergi dairesine eksiksiz verilmesi önemli.

\* Kurumlar Vergisi mükelleflerinin beyannamelerini elektronik ortamda göndermeleri mecburi. Beyannamelerini mali müşavirlere imzalatacak şirketler e-beyannameleri, aracılık yetkisi almış kişiler aracılığıyla gönderecekler.

\* Şirketler, kendi ortakları, eşleri ve bu kişilerin soyadından gelenlerle iş yaparken fiyatı emsallere göre belirlemek mecburiyetinde.

\* Kardeş firmalardan borç para, mal, hizmet vs. alıp satarken piyasaya uygun fiyat belirlemeyenler, uygulanan fiyatla piyasa fiyatı arasındaki fark kadar örtülü kazanç dağıtıldığı iddiasıyla karşı karşıya kalabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **İki yıl elde kalan gayrimenkul ve hisselerin geliri, Kurumlar Vergisi'nden muaf tutuluyor**

*Ahmet Yavuz 2009.04.13*

Kurumlar Vergisi Kanunu şirketlerin elinde belli bir süre tutulan bazı kıymetlerin satışı esnasında oluşan kârın belirli bir kısmını veya kimi zaman tamamını vergiden istisna tutabiliyor. Bu istisnaların maksadı kurumların bağlı değerlerinin ekonomik faaliyetlerde daha etkin bir şekilde kullanılmasına imkan sağlamak ve kurumların mali bünyelerini güçlendirmek.

Bu istisnalardan birisi de şirket aktifinde iki yıl süreyle kayıtlı bulunan gayrimenkullerin satışından doğan kazançlara uygulanan istisna. Kurumların aktifinde iki tam yıl süreyle kalan taşınmaz ve iştirak hisselerinin satışından elde edilen kazancın yüzde 75'i Kurumlar Vergisi'nden istisna tutuluyor.

İstisna uygulamasına konu olacak taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının en az iki tam yıl (730 gün) süreyle kurumun aktifinde yer alması, diğer bir ifadeyle kurumun bu değerlere iki tam yıl süreyle bilfiil sahip olması gerekiyor. Mesela; 2 Şubat 2007 tarihinde iktisap edilmiş ve aktife alınmış bir taşınmazın, 2 Şubat 2009'dan sonra (bu tarih dahil) satılması ve diğer şartların da gerçekleşmesi halinde bu satıştan doğan kazancın yüzde 75'i Kurumlar Vergisi'nden istisna edilir. Devir veya bölünme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satışında iki yıllık sürenin hesabında, devir olunan veya bölünen kurumda geçen süreler dikkate alınır.

Öte yandan özellikle gayrimenkullerin elde tutulduğu sürelerle ilgili belirsizlikler yaşanabiliyor. Mesela fiiliyatta cins tashihinin kurum adına tapuya tescilinin yapılmasında çeşitli nedenlerle gecikmeler olabiliyor. Bu gibi durumlarda, taşınmazın işletme aktifinde iki yıl süreyle bulunup bulunmadığının tespitinde, işletmede iki yıldan fazla süreyle sahip olunarak fiilen kullanıldığının, yapı inşaatı ruhsatı, vergi dairesi tespiti veya resmi kurum kayıtlarından birisi ile tevsik edilebilmesi mümkün.

Bu değerlerin satışından elde edilecek kazancın istisnadan yararlanan kısmının, pasifte özel bir fon hesabına alınması ve satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar söz konusu fon hesabında tutulması lazım. Bu çerçevede, fon hesabına alınma işlemi, satışın yapıldığı yılı izleyen hesap döneminin başından itibaren kazancın beyan edildiği döneme ait Kurumlar Vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılmalı. İstisna, satış kazancının yüzde 75'ine uygulandığından, kazancın tamamının fon hesabına alınma şartı yok. Sadece istisnadan yararlanan kazanç kısmının fon hesabına alınması yeterli. Fon hesabında tutulması gereken süreden, satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar olan süre anlaşılmalı. Kazancın sermayeye ilave edilmesi durumunda da aynı süre geçerli olacaktır. İstisna uygulaması esas itibarıyla bütün kurumlar için geçerli. Ancak, faaliyet konusu menkul kıymet veya taşınmaz ticareti ve kiralanması olan kurumların bu amaçla aldıkları ve ellerinde bulundurdıkları kıymetleri satarken elde ettikleri kazançlar bu istisnadan faydalanamaz.

Satışa konu edilen kıymetlerin iki tam yıl kurum aktifinde kayıtlı olması da durumu değiştirmez. Aynı durum, satmak üzere taşınmaz inşaatı ile uğraşan mükellefler açısından da geçerli. Ancak, taşınmaz ticareti ile uğraşan mükelleflerin faaliyetlerinin yürütülmesine tahsis ettikleri yani işyeri vs. olarak kullandıkları taşınmazların satışından elde ettikleri kazançlara istisna uygulanabilecek; taşınmaz ticaretine konu edilen veya kiralama ya da başka surette değerlendirilen taşınmazların satış kazancı ise istisnaya konu edilmeyecek.

Ancak unutulmaması gereken husus bu istisnanın, satışın yapıldığı dönemde uygulanacağı. Satışın muhakkak peşin yapılma zorunluluğu yok. Taksitli satışlar için de bu istisna geçerli. Ancak satış bedelinin, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi gerekiyor. Bu süre içinde tahsil edilmeyen satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır.

### **Devir ve teslimler KDV'den muaf**

Netice itibarıyla, bir şirketin aktifinde iki yıldan fazla süreyle kayıtlı bulunan gayrimenkulün ve iştirak hisselerinin satışından elde edilen kazancın yüzde 75'lik kısmı, diğer şartların da yerine gelmesi halinde Kurumlar Vergisi'nden istisna olacak, kalan yüzde 25'lik kısım ise dönem kurum kazancına ilave edilerek vergilendirilecek.

Kurumların aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan iştirak hisseleri ile taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler KDV'den de istisna tutuluyor. İstisna kapsamında teslim edilen kıymetlerin iktisabında yüklenilen ve teslimin yapıldığı döneme kadar indirim yoluyla giderilemeyen KDV, teslimin yapıldığı hesap dönemine ilişkin Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınır.

## Taşınmaz mal ve iştirak hissesi nedir?

Taşınmaz mallar esas niteliği bakımından bir yerden başka bir yere taşınması mümkün olmayan, dolayısıyla yerinde sabit olan mallardır. Bunlar; arazi, tapu siciline ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler olarak sayılabilir. İştirak hisseleri ise menkul değerler portföyüne dahil hisse senetleri ile ortaklık paylarını ifade eder. Bunlar, anonim şirketlerin ortaklık payları veya hisse senetleri, limitet şirketlere ait iştirak payları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komanditer ortaklarına ait ortaklık payları, iş ortaklıkları ile adi ortaklıklara ait ortaklık payları, kooperatiflere ait ortaklık payları olarak sıralanabilir. SPK'nın düzenleme ve denetimine tabi fonların katılma belgeleri ise iştirak hissesi olarak değerlendirilmiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Fatura deyip geçmeyin, 'naylon'sa başınız yanabilir

Ahmet Yavuz 2009.04.20

Halk arasında naylon fatura olarak isimlendirilen belgeler, gerçekte alınmayan bir mal veya hizmeti alınmış gibi gösterip vergi matrahını, dolayısıyla ödenecek vergiyi azaltmak için kullanılıyor. İnşaat, hizmet sektörü, serbest meslek faaliyetleri gibi belgesiz giderin çokça yapıldığı sektörlerde sahte fatura kullanımı oldukça yaygın.

Birçok mükellef naylon faturayı komisyon ödeyerek temin edip bilerek kullanma yoluna gidiyor. Bazen milyonlarca lira ciroya sahip bir şirketin farkına varmadan çok düşük tutarda sahte fatura kullandığına şahit olunabiliyor. Üstelik şirket yöneticilerinin bu faturalardan haberleri dahi olmuyor.

Mükelleflerin sahteci ilan edilmesi süreci de ayrı bir konu. Bazen bir mükellefin yerinde bulunamaması veya belirli oranda sahte fatura kullanması bile sahteci ilan edilmesi ve bu mükellefin faturalarını kullananların mağdur edilmesi için yeterli olabiliyor. Oysa mükellefler için hayati derecede önem arz eden bu tespit ve kararların çok daha dikkatli yapılması gerekiyor. Maalesef naylon fatura ile mücadele stratejisi bu faturaları düzenleyenlerden çok kullanıcıları cezalandırma şeklinde tezahür ediyor. Bu belgeleri komisyonla satan, gelir elde eden ve bu işi meslek edinenler ciddi müeyyideye tâbi tutul(a)mazken, kullanıcılar çok ağır cezalarla muhatap kalabiliyor. Mal veya hizmeti gerçekten alan, bedelini ödeyen, alış esnasında satıcının beyannamesini gören fakat daha ayrıntılı sorgulama imkânı bulunmayan mükellefler yıllar sonra ortaya çıkan durum sebebiyle cezalandırılıyor.

### MALİYE UYGULAMADA NE YAPIYOR?

Cirosuna göre düşük tutarda fatura kullanan mükellefler ve inceleme elemanının o yönde kanaat getirdiği mükellefler tek kat vergi ziyai cezası ile cezalandırılıyor. Ayrıca bu mükellefler uzlaşmaya girebiliyor. Hatta çoğu zaman bu mükelleflerin sadece KDV indirimleri reddediliyor. Kurumlar veya Gelir Vergisi bakımından bu faturalardaki tutarlar gider olarak kabul ediliyor. Yani bu faturalardaki mal veya hizmetlerin aslında alındığı, bedelinin ödendiği fakat başka birisine ait faturanın kullanıldığı kabul ediliyor. Ancak burada da tutarlı bir standart ortaya konmamış, asıl iş inceleme elemanının yorumuna bırakılmış. Her elemanın yaklaşımı bir olmayınca aynı durumdakilerin farklı muamelelere tâbi tutulması söz konusu oldu. Maliye'nin bu alandaki düzenlemeleri gözden geçirmesi ve herkese eşit uygulanacak standartlar getirmesi gerekiyor.

Mahkemeler genel olarak, mükelleflerin bu şekilde reddedilen faturalarının gider olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde karar veriyor. Kararlarda naylon faturaları veren şirket hakkında düzenlenen raporlar üzerine idarece ne gibi işlemler yapıldığı, bu raporlara dayalı olarak komisyon geliri elde etmekten dolayı tarhiyat yapılıp yapılmadığı, yapılmış ise sonucunun ne olduğu takip ediliyor. Bu raporlarla ilgili yargı kararlarının bulunup bulunmadığı, söz konusu şirketin mükellefiyetinin idarece terkin edilip edilmediği, edilmişse dava konusu yapılıp yapılmadığına bakılıyor. Ayrıca davacıya fatura düzenlediği dönemlerde, Katma Değer Vergisi beyannamelerini verip vermediği, adına KDV tarhiyatı yapılmış ise bu konuda yargı kararı bulunup bulunmadığı hususları ayrıntılı olarak araştırılmadan giderlerin reddedilmemesi gerektiği ifade ediliyor.

### Naylon faturayla karşılaşanlar ne yapmalı?

- Naylon fatura kullanmış fakat henüz inceleme geçirmemiş olanlar hapis cezasından kurtulmak ve bu sıkıntılı süreci yaşamamak için bu faturaları hesaplarından çıkarabilir.
- Fatura sahipleri düzeltme beyannameleri düzenlemeli. Düzeltme beyannameleri daha önce verilen beyannamelerde kendiliğinden vergi çıkana kadar verilmeli. Normal beyanlarda vergi çıkmıyorsa, son ay verilen beyannameye kadar düzeltme beyannamesi verilmek zorunda. Bu düzeltmelerde ortaya vergi çıkarsa pişmanlık hükümleri doğrultusunda pişmanlık zammı ödenir.
- Alınan mal ve hizmet faturaları sebebiyle sorun yaşamak istemiyorsanız, mükellefiyetinden emin olduğunuz kişilerle iş yapmaya özen gösterin.
- Tanımadığınız kişilerin vergi beyanlarını sorgulamaya, ödemeleri bankalar üzerinden yapmaya, yapılan işlemleri kayıtlara bu şekilde geçmeye gayret edin.
- Muhasebecilerin ve personelin naylon fatura konusunda bilgilendirilmesi ve uyarılması önemli bir konu.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi levhalarının tasdik zamanı geldi

Ahmet Yavuz 2009.05.11

Kamuoyunun baskı ve desteğinden faydalanmak için mükellefe ait bazı bilgilerin açıklanmasını sağlamak adına işyerlerine vergi levhası asma mecburiyeti bulunuyor. Buna uymayanlara 160 lira ceza veriliyor.

Ticari kazanç sahipleri, serbest meslek erbapları, zirai kazanç sahipleri ve şirketler vergi levhasını tasdik ettirmek ve asmak zorunda. Takvim yılı esasına tâbi olanların Gelir veya Kurumlar Vergisi beyannamelerini verdikleri gün veya en geç mayısın sonuna kadar, kapanan yılla ilgili bilgileri levhalarına kaydedip tasdik ettirmeleri gerekiyor. İşe yeni başlayanlar da bir ay içinde levhalarını tasdik ettirmek zorunda. Ayrıca mükellefin işyeri adresi veya vergi dairesi değişirse bir ay içinde yeni vergi dairesine levhasını tasdik ettirmesi gerekiyor. Her mükellefin bir vergi levhası olur. Mükellefin birden fazla işyeri mevcutsa bu levhanın fotokopi veya matbaada baskı yoluyla çoğaltılan nüshaları asılabilir. Vergi levhalarının merkezin yanı sıra, şubelere, satış mağazalarına, çiftçi yazıhanelerine ve faaliyet olarak taşımacılık yapanların her bir taşıtının içine iş sahipleri ile müşteriler tarafından kolayca okunup görülebilecek şekilde asılmaları gerekiyor. İşyerinde birden fazla kat veya reyon olması halinde her kat ve reyon için birer levha asılmalı.

Vergi levhası 1999 yılına kadar sadece mükelleflerin bağlı bulunduğu vergi dairelerince tasdik edilirken, çıkarılan tebliğle meslek mensuplarına da vergi levhalarını tasdik etme yetkisi tanındı. Yani mükellefler arzu ederlerse vergi dairesine isterlerse de kendi muhasebeci ve mali müşavirlerine tasdik işlemini yaptırabilirler.

Taninan bu yetkiye istinaden meslek mensupları, mükellefin ilgili yıl/hesap dönemi tahakkuk fişini dikkate almak suretiyle tarih, ad ve soyadını yazarak levhayı imzalayacak (mühür bulunanlar mühür de tatbik edecek) ve bu fişin bir örneğini zamanaşımı süresince saklayacak. Muhasebeci ve mali müşavirlerin de, mayıs sonuna kadar levhasını tasdik ettikleri kişilerin ad ve soyadları (tüzel kişilerde unvanları) ile vergi kimlik numaralarına ilişkin bilgileri haziranın 25'ine kadar kendilerinin bağlı bulundukları vergi dairelerine yazı ekinde bildirmeleri gerekiyor. Levhasını tasdik ettikleri mükellefleri zamanında bildirmeyen veya eksik bildiren meslek mensuplarına özel usulsüzlük cezası kesilebilir.

## **İNDİRİM TALEP EDENİN CEZASI AZALIYOR**

Vergi levhası asmak mecburiyetinde bulunanlar, süresinde levha tasdik ettirmedikleri veya gerekli yerlere levha asmadıkları tespit edilirse, her bir tespit için 160 TL özel usulsüzlük cezası ile karşı karşıya kalabilirler. Mayıs ayından sonra tasdik için başvurulması halinde bu ceza kesildikten sonra tasdik yapılır. Burada unutulmaması gereken husus, ceza, asılmayan levha başına değil tespit başına kesilir. Diyelim ki çok katlı bir işletmede vergi levhasının olmadığı görüldü. Her kat için ayrı ceza kesilmeyecek, yapılan bu tespit sebebiyle sadece bir ceza kesilecek. Diğer yandan; kesilen cezalar için vergi mahkemesine gitmek veya cezayı ödemek arasındaki tercihi cezaya muhatap olan otuz gün içinde yapmak zorunda. Olayı mahkemeye taşımak istemeyen mükelleflere bizim önerimiz; ödemeyi yapmadan önce bir dilekçe ile indirim talebinde bulunulması. Bu durumda vergi dairesince cezanın üçte biri silinir, üçte ikisinin ödenmesi cezaya muhatap olandan istenir.

Üçüncü kişiler açısından vergi levhaları çok faydalı olabilir. Levhalar mükelleflerin durumunu, ödedikleri vergi miktarını görme imkânı sağlar. Beyan edilen matrahın görülmesi de mükellefi doğru beyanda bulunmasını teşvik etmeye yöneliktir. Ancak günümüzde kasa arkasında asılan belki de onlarca belgeden biri olan vergi levhası kimsenin dikkatini çekmiyor. Ancak artık merak edilen mükellefin vergi levhasına Gelir İdaresi'nin internet sitesinden ulaşmak mümkün. E-vergi levhası, mükellefin vergi kimlik numarası (gerçek kişilerin TC kimlik numarası) ve vergi dairesi girilerek görüntülenebiliyor. Bu sayede sahte fatura almak istemeyen mükelleflerin iş yaptıkları mükellefleri sorgulama imkânı tanınmış oluyor. Özellikle mükellefin faaliyette olup olmadığı, işe ne zaman başladığı, beyan ettiği matrah, adresi gibi bilgiler mükellef hakkında fikir sahibi olmayı sağlıyor. Bu bilgiler değerlendirilerek mükelleflerle münasebette bulunulabilir ve faturalarına kayıtlarda yer verilip verilmeyeceğine karar verilebilir.

---

## **Kimler levha asmak ve tasdik ettirmekle yükümlü?**

BASİT usulde vergilendirilenler de dâhil olmak üzere ticari kazanç sahipleri, serbest meslek erbapları, zirai kazanç sahipleri ve şirketler vergi levhasını tasdik ettirmek ve asmak zorunda.

VERGİ levhalarının merkezin yanı sıra, şubelere, satış mağazalarına, çiftçi yazıhanelerine ve faaliyet olarak taşımacılık yapanların her bir taşıtının içine iş sahipleri ile müşteriler tarafından kolayca okunup görülebilecek şekilde asılmaları gerekiyor. İşyerinde birden fazla kat veya reyon olması halinde her kat ve reyon için birer levha asılmalı.

İŞE yeni başlayanlar da bir ay içinde vergi levhalarını tasdik ettirmek ve asmakla yükümlü.

MÜKELLEFİN işyeri adresi veya vergi dairesi değişirse bir ay içinde yeni vergi dairesine levhasını tasdik ettirmesi gerekiyor.

TAKVİM yılı esasına tâbi olan mükelleflerin, Gelir veya Kurumlar Vergisi beyannamelerini verdikleri gün veya en geç mayıs ayının sonuna kadar, kapanan yılla ilgili bilgileri levhalarına kaydedip tasdik ettirmeleri gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Özel emeklilik sisteminden erken çıkan, ödediği primi bile geri alamıyor

Ahmet Yavuz 2009.05.18

Birçok insan tasarruflarını değerlendirmek için bireysel emeklilik sistemine dâhil oluyor. Ama daha sonra primleri ödeyemedikleri veya farklı bir yatırıma yönelecekleri için sistemden çıkmak istiyorlar. Çıkış esnasında yapılan kesintiler ve alınan vergiler katılımcıları şoke ediyor.

Çünkü ödenen prime ve kalınan süreye göre farklılık arz etmekle beraber kimi zaman yatırılan prim toplamı kadar bile iade alınamıyor. Birkaç okur da bu durumla karşılaşmış, uygulamada bir hata olup olmadığını soruyor.

Bireysel Emeklilik Sistemi, bireylerin güvenli bir şekilde tasarruf yapmalarını ve yatırıma çevirmelerini sağlayan özel bir emeklilik sistemidir. 2001'de yürürlüğe giren sistem, gönüllü katılım esasına dayanıyor. Giriş tarihinden itibaren en az 10 yıl sistemde kalan, 56 yaşını tamamlayan ve asgari katkı payını ödeyen herkes emekli olmaya hak kazanıyor. Elde edilecek gelir, katkı paylarının miktarına ve bunların getirisine bağlı olarak değişiyor. Çalışan veya çalışmayan, isteyen herkes sisteme dâhil olabilir. Bu sistem kapsamında toplanacak paraların ekonomiye girecek olması sebebiyle devlet de sistemi destekliyor. Bir fikir vermesi için, mayıs itibarıyla sisteme giren kişi sayısının 1 milyon 815 bin 610 ve bu katılımcıların sistem kapsamında topladığı toplam fon tutarının 7 milyar 318 milyon lira olduğunu belirteyim. Bu fonun 5 milyar 710 milyon lirası yatırıma yönlendirilmiş. Bu destek çerçevesinde birçok vergisel teşvik getirilmiş durumda. Ancak geri ödemelerde yapılan vergi kesintisi ve karşılaşılan trajikomik durum biraz da bu teşviklerden kaynaklanıyor.

Bir kişi ücretliyse, aylık brüt maaşının yüzde 10'unu ve asgari ücretin yıllık tutarını, beyana tâbi mükellef ise brüt gelirinin yüzde 10'unu ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmayan kısmını vergi matrahından düşebiliyor. Yanlarında çalışan kişiler adına sisteme ödenen katkı payları aynı limitler kapsamında Gelir veya Kurumlar Vergisi'nden indirilebiliyor. Ancak sistemden ayrılma aşamasında; vergilendirilecek gelirden düşülen bu giderler vergiye tâbi tutularak başta alınmayan verginin stopaj yoluyla tahsil edilmesi hedeflenmiş. Bu düşünceyle yapılan düzenleme Gelir Vergisi sistemine uymuyor. Menkul sermaye iradının şekil verildiği 75. maddede özel düzenleme yoluna gidilerek bireysel emeklilikten ayrılma aşamasında, kişilere yapılan tüm ödeme, menkul sermaye iradı olarak kabul edilmiş. Normalde sistemin kişiye yaptığı fazla ödemenin gelir olarak kabul edilmesi ve vergilendirilmesi gerekiyordu. Ama kanun koyucu bunu bu şekilde düzenlememiş, ödenen primler dâhil sistem tarafından yapılan tüm ödemenin vergiye tâbi tutulmasına karar vermiş.

Meclis'te görüşülen vergiyle ilgili tasarı, yasayı değiştirmek için fırsat

Bireysel emeklilik sisteminde kalınan süre uzadıkça alınan ödemelerin bir kısmı vergiden istisna tutuluyor. Böylece sistemden çıkışın engellenmesi hedefleniyor. Kanuna göre on yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemeden ayrılanlara yapılan ödemelerden yüzde 15 vergi kesintisi yapılıyor. Sisteme on yıl süreyle prim ödemekle beraber emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlara yapılan ödemelerin yüzde onu vergiden istisna tutuluyor. Geriye kalan ödemenin yüzde 90'ı üzerinden yüzde on oranında vergi kesintisi yapılıyor. Sistemden emekli olmayı hak ederek ayrılanlara vergisel teşvik daha üst düzeyde.

Sistemden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet, tasfiye gibi mecburi sebeplerle ayrılanlara yapılan ödemelerin yüzde 25'i vergiden istisna tutuluyor. Geriye kalan yüzde 75'lik kısım üzerinden yüzde 5 vergi kesintisi yapılıyor. Sisteme ödenen primler bile geri alındığında vergiye tâbi tutuluyor. Yani diğer gelir unsurlarında olduğu gibi kazanç olması şartı aranmıyor. Bu durumda da sistemde on yıldan az süre kalan birisi, ayrılmak istediğinde ödediği tüm primler ve bunların iratları toplamından yüzde 15 oranında vergi kesintisini göze almalı. Ayrıca normalde sisteme giriş esnasında alınması gereken giriş aidatı da ödenmemişse bu kesinti yapılarak ödeme yapılır. Bu durumda kişilerin ödedikleri prim toplamından az tutarda para alarak sistemden ayrılma bile söz konusu olabiliyor. Böylece kişilerin daha önce vergilendirilmiş gelirlerinden elde ettikleri tasarrufları bir kez daha vergilendirilmiş oluyor. Bu mükerrer vergileme vergi adaletine terstir. Bu kişiler ödedikleri primleri ücret veya diğer kazançlarının vergilendirilmesi esnasında gider göstermişlerse zararlarını bir nebze telafi etmiş olabiliyorlar. Ama bu yola gitmemişlerse zararları katlanmış oluyor. Bu çarpık vergilemenin yukarıda bahsettiğim mağduriyetlere sebep olmaması için acilen bir düzenleme yapılması gerekiyor.

Şu an Meclis'te olan vergi kanunlarında değişiklik öngören kanun fırsat görülmeli ve bu adaletsiz uygulama değiştirilmeli. En azından primlerini gider olarak göstermeyenlerden vergi alınmaması gerekir. İdarenin primleri kimin gider gösterdiği, kimin göstermediğini tespit etmesi zor, deniyorsa bu gelirlerin beyanı sağlanarak mahsup imkânı getirilebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi affı, Unakıtan gibi yeni Bakan Şimşek'e de yarar

*Ahmet Yavuz 2009.05.25*

Mahalli seçimlerden sonra kabinede yapılan revizyon, uzun zamandır beklenen bir değişikliğin vuku bulmasını sağladı. Bu beklenti Maliye Bakanı'nın değişmesi yönündeydi. Kemal Unakıtan, bana göre gelmiş geçmiş en başarılı ve en renkli Maliye Bakanı. Etkilerini şimdilerde daha yoğun hissettiğimiz krizin ayak seslerini çok daha önce duyup bir dizi tedbir paketi hazırladığını biliyorum.

Ancak bu paketlerin bir kısmı yürürlüğe girdi. Bazıları, özellikle erken tarihli olanlar krizin etkileri görülmediği için sümenaltı edildi. Bütün bunlara ilaveten özellikle IMF talepleri ve bakanlık personelinin reform beklentilerini hep erteledi.

Maliye Bakanlığı'na getirilen Mehmet Şimşek, bakanlık bünyesinde yetişmeden, dışarıdan atanan ender bakanlardan birisi. Daha önce IMF ilişkilerini yürütmekle görevlendirilmişti. İş dünyası tarafından tanınması da onun için bir artı. Şimdilik önemli bir icraat yapmadı. Anladığım kadarıyla bakanlığı tanımaya çalışıyor. Vergi gibi oldukça teknik bir konuda düzenleme yapan, bütçe, muhasebat, millî emlak, gelir politikaları vb. birçok özellikli konuyu yönlendiren Maliye Bakanlığı, idaresi oldukça zor bir bakanlık. Geçen hafta Bakan'ın Gelir İdaresi Başkanlığı'nda aldığı bilgi sunma toplantısında toplam vergi gelirlerinin neredeyse yüzde 70'inin KDV, ÖTV gibi dolaylı vergilerden oluşmasına şaşırdığını ve 'Sigara, alkol, akaryakıt olmasa vergi toplayamayacak mıyız?' diye sorduğunu okuduk. Bakan, geriye kalan verginin bu idare olmadan da toplanabileceğini ifade etmiş.

Bakan önümüzdeki dönemde kira gelirlerinin daha yakın takibe alınacağını, denetimin yoğunlaşacağını, kayıt dışıyla mücadele edileceğini ve vergi affının gündemde olmadığını ifade etti. Kira gelirlerinin bütçeye çok



önemli bir katkısı yok. Zaten son dönemlerde kira gelirleri beyanlarının sıkı takip sebebiyle ciddi manada arttığı görülüyor. Bu aşamadan sonra kira gelirleriyle ilgili yapılacak çalışmalar az gelir, çok sıkıntı doğuracaktır. Üstelik şu an geçerli olan istisnanın, tek geliri kira olan kişilerin vergi yükünü hafiflettiğini unutmamak lazım. Bu yüzden mevcut istisna tutarının aşağıya çekilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Kayıt dışını azaltmak için yapılacak yoğun denetimlerin, yavaş yavaş canlanmaya başlayan piyasayı ürkütmemesi gerekiyor. Kayıtlı olup da vergilendirilmeyen gelirlerin denetimine ağırlık verilmeli. Örneğin kredi kartlarıyla yapılan alışverişlerin beyanı kontrol edilmeli.

Vergi affı çıkarmak ayıp değil. 2003'ten önceki dönemlerde neredeyse iki yılda bir af çıkmış. 2003'te çıkan af IMF dâhil herkesi şaşırtarak o zamanın parasıyla 4,5 milyarlık paranın devlet kasasına girmesini sağlamıştı. Aradan 6 yıl geçti. Şu anda dünyada bizi de etkileyen bir kriz yaşanıyor. Yaklaşık iki üç yıldır kamuoyunda ciddi bir vergi affı beklentisi var. İşlerin ters gitmesi, kriz, incelemeler gibi birçok sebeple mükelleflerin ciddi bir kısmı ağır vergi borçları altında kalmış durumda. İşlerin yavaş yavaş açıldığı ve piyasaların canlanmaya başladığı bu dönemde mükellefler Maliye'den gelecek haciz korkusuyla yatıp kalkıyor. Geçen gün oldukça büyük iş hacmi olan ve piyasada tanınan bir firmanın üst düzey yöneticisiyle görüşüyordum. Biriken vergi borçlarının faiz ve cezalarla neredeyse 10 milyon lira olduğunu söyledi. Bana gönderilen birçok postada okurlarım; ceza ve faizlerin silinmesi veya makul bir seviyeye indirilmesi halinde vergi asıllarını ödeyeceklerini ifade ediyorlar.

### **Vergisini zamanında ödeyenin affa tepki göstermesi yanlış**

Siyasetçiler, tepkilerden korktuğu için vergi affına sıcak bakmıyor, ama faiz ve cezalarla oluşan yüklü meblağı tahsil edemeyeceklerini görerek en azından vergi aslını almayı kabul etmeliler.

Vergisini zamanında ödeyen mükelleflerin tepki göstermemesi gerekiyor. Çünkü zaten borcu olanlar vergi aslını ödemiş olacak. Üstelik bu tahsilât yapılamazsa oluşacak bütçe açığı yine vergisini zamanında ödeyen mükelleflerden alınacak ilave vergilerle telafi edilmeye çalışılacak.

İki üç yıldır 'vergi affı çıkarmayacağız' diyen hükümet arada yürürlüğe koyduğu af benzeri (taksitlendirme, varlık barışı vs.) uygulamaları tam istendiği gibi çıkarmadığı için başarıyı yakalayamadı. Acilen dört başı mamur bir vergi affının çıkarılması gerekiyor.

Vergi dairelerini, mahkemeleri ve vergi inceleme elemanlarını iş yapamaz hale getiren iş yükünün hafiflemesi vergi affıyla mümkün olabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **10 liralık vergi indirimi, 10 liralık tüketim artışı demek**

*Ahmet Yavuz 2009.06.08*

Küresel krizin etkileri ülkemizde de hissedilmeye başlayınca her kesimden çözüm teklifleri gelmeye başladı. Tabii bu tür arayışlarda dünyayı takip etmenin ve alınan tedbirleri görüp değerlendirmenin büyük faydası var.

Alınan tedbirlerin hepsinin tüm ülkelere uygulanabilmesi mümkün değil. Mesela ABD'de birçok banka ve büyük şirkete doğrudan finans desteği yapıldı. Ülkemizde de aynı uygulamanın yapılmasını beklemek hayalcilik olur. Ancak hem faiz indirimine gitmek hem de vergide indirim yaparak kişisel gelirleri dolaylı olarak müspet manada etkilemek pekâlâ mümkün. Nitekim İngiltere kaynaklı International Tax Review'de İngiltere'nin

13 aylığına KDV'yi indireceği haberini görünce bu politikanın ülkemizde de uygulanabileceğini düşünerek bir yazı yazdım. Çünkü vergideki indirimlerin ekonomiyi canlandırma ihtimali yüksekti. Bu yönde gelen talepler arttıkça hükümet konuyu değerlendirmeye aldı. İlk zamanlar sıcak bakılmadıysa da sonra KDV ve ÖTV indirimlerine gidildi. Sıfır araba almak için insanlar kuyruğa girdi. Mobilya, bilgisayar, bilişim ürünlerinde ciddi bir satış ivmesi kazanıldı.

Genel olarak KDV indirimlerinin toplam tüketimi artırdığı tahmin edilir. Ancak bu konuyu rakamlarla ve geçmiş dönem verileriyle destekleyen bilimsel bir çalışma bulmak oldukça zor. Bu yöndeki birçok çalışma sadece küçük çaplı araştırmalardan ve anketlerden oluşuyor. 2006 yılında Georgia State Üniversitesi'nde yapılmış bir doktora tezi tam aradığım nitelikte. Tezi Asmaa el-Ganainy isimli Mısırlı bir öğrenci hazırlamış. Ganainy tezinde Katma Değer Vergisi ve onun toplam tüketim üzerindeki etkisini, geçmiş verilere dayalı olarak deneysel şekilde değerlendiriyor. Ayrıca tüketim vergisi olarak KDV'nin sermaye birikimine, verimlilik artışına ve genel olarak da ekonomik büyümeye etkisi analiz ediliyor. Bu vergi, yaklaşık 4 milyar insanın yaşadığı 120'den fazla ülkede uygulanan ve devletlerin önemli gelir kalemlerinden biri. Çalışmada, gelişmiş oldukları ve oturmuş bir KDV uygulamasına sahip oldukları için AB üyesi 15 ülkenin 1961-2000 yılları arasındaki verileri üzerinden analiz yapılmış.

Doktora tezi bu verginin fert başına özel toplam tüketimi negatif olarak etkilediği, yüzde 1 oranında KDV artışının fert başına özel toplam tüketimi yüzde 1 oranında azalttığı sonucuna varmış. Bu sonucu şöyle de söyleyebiliriz: KDV oranlarındaki yüzde 1'lik indirim fert başına özel toplam tüketimi yüzde 1 artırır. KDV'nin büyüme üzerinde de farklı şekillerde etkisi var. Mesela fiziki sermaye birikimini pozitif yönde etkiliyor. Yani firmalar alımlarında ödedikleri katma değer vergilerini, ödeyecekleri KDV'den düşme hakkına sahip oldukları için makine, teçhizat, taşıt alımlarında daha cesur ve cömert davranıyorlar. Yukarıda bahsettiğim doktora tezinde yüzde 1 oranındaki KDV artışının büyümeyi yüzde 0,23 oranında, sermaye artış oranını da yüzde 0,28 oranında artırdığı ortaya konmuş.

Bundan sonra cevabını merak ettiğim soru şu: Türkiye'de KDV oranlarındaki yüzde 1'lik bir artış ya da azalış, toplam KDV gelirlerini ne kadar etkiliyor? Maliye Bakanlığı'nda, biri Gelir İdaresi'nde, diğeri de Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü'nde olmak üzere iki tane KDV dairesi var. Bu konu hangi dairenin işidir bilmiyorum ama hangisi bu sorunun cevabını bize verirse merakımızı gidermiş olur. Bu iki dairede biz mevzuata bakarız. Bu bizim işimiz değil derlerse, biz de cevabımızı strateji ve istatistik dairesinden bekleriz. Çünkü geçici olarak indirilen mal ve hizmetleri de sayarsak genel KDV oranının yüzde 8 olduğu görülecektir. Eğer vergi gelirleri toplamında büyük düşüşler yaşanmayacak ve bütçe onulmaz yaralar almayacaksa; genel KDV oranının resmî olarak da yüzde 8'e çekilmesi ve istisnai olarak bazı mal ve hizmetlerin yüzde 18 oranında vergilendirilmesi yoluna gidilmeli.

Teşvik paketi, vergi oranlarını aşağı çekti

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın geçen hafta açıkladığı teşvik paketi, finans yükünün bir kısmını karşılamaktan arsa tahsisine, SGK prim desteğinden vergi indirimlerine kadar birçok alanda yatırıma kolaylık sağlıyor. Hatırlayacağınız üzere şubat ayında yazdığım yazıda Kurumlar Vergisi Kanunu'nda yapılan değişikliklerden bahsetmiştim. Değişiklik kapsamında Bakanlar Kurulu'na vergi oranlarını, yatırımların teşviki için, yüzde 2'lere kadar indirme yetkisi verilmişti. Ancak hangi sektörde ve hangi bölgede indirimin ne kadar uygulanacağı yine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecekti. Açıklanan paket, beklenen tespitlerin yapıldığını gösteriyor. Pakete göre yatırımcılar elde edecekleri kârdan yüzde 20 yerine, birinci bölgede yüzde 10, ikincide yüzde 8, üçte yüzde 4, dördte yüzde 2 Kurumlar Vergisi ödeyecek. İndirimli Kurumlar Vergisi oranlarından faydalanma süresi, bölgelere ve yatırım büyüklüğüne göre değişiyor. Az gelişmiş bölgelere yatırım yapanlar, daha uzun süreyle bu imkândan faydalanacak. Ayrıca bazı alanlar için KDV ve gümrük istisnası getirilmesi düşünülüyor. Yatırım

yapanlar sağladıkları yeni istihdam için SSK işveren primini birinci bölgede iki yıl, ikinci bölgede üç yıl, üçüncü bölgede beş yıl, dördüncü bölgede 7 yıl boyunca ödemeyecek.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Birleşen şirketler, vergiyi indirimli ödeyecek

Ahmet Yavuz 2009.06.15

Meclis'te görüşülen ve bu hafta tamamlanması beklenen tasarı ile bazı vergi kanunlarında değişiklik yapılıyor. Kanun küresel krizde zayıf düşen işletmelerin birleşme yoluyla güçlenmesi için vergisel avantajlar getiriyor. Birleşme sonrasında, 3 yıl süreyle yüzde 75'e kadar indirimli Kurumlar Vergisi uygulanacak.

KOBİ'lerden birleşme nedeniyle dağılan kurumun, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançları ile birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere, 3 hesap döneminde elde ettiği kazançlara indirimli vergi uygulanacak. Buna göre, KOBİ'lerin 31 Aralık 2009'a kadar birleşmeleri halinde, birleşilen kurumun dağılan kuruma ait kıymetleri bir bütün halinde devralması ve bilançosuna kaydetmesi gerekecek. Ayrıca birleşme sonrasında istihdam edilecek işçi sayısının 3 yıl süreyle birleşen kurumlarda çalışan işçilerden az olmaması gerekiyor. İşletmelerden Aralık 2008'de verilen sigorta bildirgesine göre 10 ila 250 işçi çalıştıran ve 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla, yıllık net satışlar toplamı 25 milyon TL'yi geçmeyen veya aktif toplamı 25 milyon TL'den az olanlar KOBİ sayılacak.

Konut yapı kooperatiflerinin üyelerine yaptıkları konut teslimleri, genel KDV rejimine tabi olacak. Buna göre, konut yapı kooperatiflerinin 150 metrekarenin altındaki konut teslimlerinde yüzde 1, 150 metrekarenin üzerindeki konut teslimlerinde ise yüzde 18 KDV alınacak. Özel okullar ve dershaneler için uygulanan KDV istisnası yurtlar için de getiriliyor. Buna göre öğrenci yurtlarına, bedelsiz verdikleri hizmetlerinde ilgili dönemdeki kapasitelerinin yüzde 10'unu geçmemek üzere KDV istisnası tanınmış oluyor. Ayrıca cep telefonlarının ithalinde gösterilen tutar üzerinden hesaplanan ÖTV'nin, 40 liradan az olması halinde, orana göre hesaplanan vergi yerine cep telefonu için 40 lira vergi alınacak. Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalar için avukatlık ücreti tutarının maktu olarak belirlenmesi hükmü getiriliyor. Ayrıca Gelir Vergisi'nden muaf tutulan ölüm, sakatlık, hastalık ve işsizlik sebebiyle verilen tazminat ve yardımlara, işe başlatmama tazminatı dahil edilecek. Böylece haksız yere işten çıkarılan işçilerin işe iade edilmeleri yönündeki mahkeme kararına uymayan işverenlerin ödemesi gereken tazminattan vergi kesintisi yapılmaması sağlanmış olacak. Teşvikli bölgelerde çalışan işçilerin asgari geçim indiriminden nasıl faydalanacağı sorunu çözülüyor. Ücretlerin vergilendirilmesinde önce asgari geçim indirimi uygulanacak. Daha sonra, varsa teşvik amaçlı diğer indirim ve istisnalar dikkate alınacak.

### ÖTV indiriminde son gün

Mart ayı ortalarında bazı ürünlerde 15 Haziran tarihine kadar ÖTV ve KDV indirimleri yapılmıştı. Daha sonra farklı ürünlerdeki KDV oranları da 3 aylığına aşağı çekilmişti. Bu ürünlerdeki indirim de 30 Haziran'da bitecek. İndirim sonrasında tüketicilere yüzde 6 ile 14 arasında fiyat avantajı sağlanmıştı. Bu durum özellikle pahalı ürünlerde önemli tutarlarda indirim sağladı. Başlarda tüketiciler bu avantajdan faydalanmak için satıcılara akın etti. Birçok fabrika üretime ara verme kararını gözden geçirerek üretime yeniden başladı. Daha sonra talep artışını gören satıcıların vergi indirimini tüketiciye yansıtmadığını, ürün fiyatlarında zam yaptıklarını gördük. İndirim, birim başına alınacak verginin azalmasına sebep oldu ama satışların artması sebebiyle vergi gelirlerinde toplamda artış görüldü. Şimdi indirim süresinin sonuna gelindi. İndirimlerin devam edip

etmeyeceği siyasî aktörlerin tercihi olacak. İndirime konu edilen ürünlerin büyük çoğunluğu yurtdışından ithal edilen ürünler. İthalatın artması cari açığı büyütebilir. Bu yüzden karar alıcıların ince eleyip sık dokuması gerekecek. Yine de özellikle yerli üretimin yoğun olduğu sektörlerde canlanmayı devam ettirecek tedbirlere ihtiyaç var.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yemek çekiyle hipermarketlerde alışveriş yapmak baş ağrıtabilir

Ahmet Yavuz 2009.07.13

Özel sektör, çalışanlarının yemek ihtiyacını farklı şekilde karşılıyor. Öğle yemeğini işyerinde hazırlayarak veren şirketler olduğu gibi, böyle bir imkânı olmayan veya yemek malzemeleri alma, pişirme, sunma hizmetleri ile ayrıca uğraşmak istemeyen şirketler ise yemek hizmetini dışarıdan temin etme yoluna gidiyor.

Dışarıdan temin etme bazen bir lokanta ile anlaşma şeklinde olabildiği gibi çoğu zaman da barındırdığı kolaylık ve avantaj sebebiyle Sodexho, Ticket Restaurant ve Multinet gibi yemek çeki/kartı vermek şeklinde olabiliyor.

Yemek çeki uygulaması çok fazla mazisi olmayan fakat kısa sürede yaygınlaşan bir yöntem. Önceleri dipkoçanlı çekler şeklinde kullanılırken şimdilerde çoğu zaman elektronik kart biçiminde kullanılır oldu. Çalışanlarına yemek çeki veya kartı veren firmalar arttıkça bu kartların kullanılacağı anlaşmalı işyerleri de çoğaldı. Yemek çeki uygulaması, idari ve muhasebe takibinin kolay olması, personelin tercih hakkını daha özgürce kullanmasına fırsat vermesi, artan yemek ve malzemelerin israf edilmesine mani olması, yer ve ekstra personel bulma zorunluluğuna gerek bırakmaması gibi sebeplerle işyerinde yemek vermekten oldukça avantajlı bir yöntem.

Uygulamanın dört tarafı bulunuyor. Yemek hizmeti veren, alan ve bunu ödeyen kişilerin kimlikleri çakışmadığı için belge düzeni de farklı uygulanıyor. Burada öncelikle bu yemek çeklerini düzenleyen ve şirketlere satan bir firma var. Bu çekleri alarak çalışanlarına veren şirketler ayrı bir taraf, bu çekleri alıp kullanan çalışanlar ayrı bir taraf ve yemek çekini getirenlere yemek hizmeti sunan lokanta vs. hizmet işletmeleri de ayrı bir tarafı oluşturuyor. Bu yüzden yemek hizmeti alınırken belgelendirme; hizmeti alıp, yemek çekini veren çalışanlar ile lokanta arasında yapılmıyor. Yani lokantalar bu çeklerle yemek yiyen kişilere fiş veya fatura vermeyecek. Lokantalar verdikleri hizmete ait faturayı yedi günü geçirmeden toplu olarak yemek çekini satan firmaya göndermeleri gerekiyor. Ayrıca lokantalar sisteme dâhil olmak için mukavele imzalıyor ve yemek çekini düzenleyen firmalara komisyon da ödüyor.

Yemek hizmeti için lokantanın yemek çeki düzenleyen firmaya düzenleyeceği faturada KDV oranı yüzde 8 olarak uygulanırken, yemek çeki düzenleyen firmanın lokantaya düzenleyeceği komisyon faturasında KDV'nin yüzde 18 olması gerekiyor.

Öte yandan işletmeler bu çekleri alırken bunları düzenleyen firmaya bir bedel öder. Ödenen bu bedel işletme için bir giderdir. Çünkü çalışanlara işverenlerce yemek vermek suretiyle sağlanan menfaatler ücret olarak kabul edilir. Bu yüzden yemek çeki mukabili alınan fatura, işletme tarafından gider olarak kaydedilebileceği gibi faturada yer alan yüzde 8'lik KDV de indirim konusu yapılabilir. Burada dikkat edilecek konu; verilen çekin çalışılan günlere ait bir günlük bedelinin 10 TL'si Gelir Vergisi'nden istisna edildiği için bu tutardan herhangi bir kesinti yapılmaz. Ancak bir gündeki ödemenin 10 TL'yi aşan kısmı ücret olarak vergilendirilecek ve işletme tarafından vergi kesintisine tabi tutulacak. Normal kullanım halinde pratik ve kolay olan yemek çeki

uygulaması, usulsüz şekilde kullanılabilir. Bazı çalışanlar diğer ihtiyaçlarını karşılamak için kullanma yoluna gidebiliyor. Özellikle sisteme dâhil olan bazı hipermarketlerde deterjan, kozmetik, giysi ve dayanıklı tüketim mallarının çek karşılığında satıldığı oluyor. Öncelikle marketlerle yemek çeki düzenleyen firmalar arasında yapılan sözleşme sadece yemek hizmetini kapsadığı için sözleşme hükümleri çiğnenmiş oluyor. Eğer yemek dışında satılan bu ürünlere ilişkin faturalar doğru ürünler için düzenlenecekse KDV oranının yüzde 18 olması gerekiyor. Ancak çek düzenleyen firmaların bu faturaları kabul etmesi ve çekleri alan firmalara yansıtması zor. Bu çeklerle yemek dışında bir mal veya hizmetin verildiğinin tespit edilmesi halinde günlük 10 TL olan ücret istisnası uygulanmaz ve tüm bedel üzerinden cezalı vergi kesintisi yapılabilir.

#### ÜÇ YILA KADAR HAPİS CEZASI DA VAR

Öte yandan bazen yemek dışında bir mal veya hizmet satılmış olsa da düzenlenen faturada yemek hizmeti verildiğine dair bilgiye yer veriliyor. Bu durum kaçakçılık suçunun işlenmesine sebep olur. Çünkü kozmetik, deterjan gibi mallar satıldığı halde yemek hizmeti verildiği şeklinde fatura düzenlenmesi yanıltıcı belge düzenlendiği anlamına gelir. Vergi kanunlarına göre bu muamele veya durumu mahiyet veya miktar itibarıyla yansıtan belge muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belgedir. Bu belgeleri düzenlemek ise üç yıla kadar hapis cezası almaya sebeptir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Ödemesi gecikmiş öğrenci kredilerine af geldi

Ahmet Yavuz 2009.07.27

Daha önce bu köşede vergi veya sigorta borcu olanlara yönelik çıkarılan aflardan bahsederken, birçok okur, üniversite öğrencisiyken kullanılan harç ve öğrenim kredileri için bir af çıkıp çıkmadığını soruyordu.

Üniversitede okurken çoğu kişi Kredi Yurtlar Kurumu'ndan harç ve öğrenim kredisi kullanmıştır. Ama okul bitip de kredilerin geri ödemesi gelince genelde aksatılıyor. İşe girmek, askere gitmek, evlenmek derken bu borçlar ve onlara ait bilgiler unutulup gidiyor. Ancak kredileri veren kurum, alacağını unutmuyor. Özellikle endeksleme yapıldıktan sonra ciddi bir meblağ tutan bu alacaklar için vergi daireleri vasıtasıyla tek tek ödeme emirleri çıkarılıyor.

Geçtiğimiz günlerde çıkarılan torba kanunla bu borçlara yönelik bir af uygulaması getirildi. Yükseköğretim Kanunu'na eklenen geçici maddeye göre birikmiş borçlarını ödemek isteyenlerin ödeme tercihlerine göre gecikme zammının yüzde yetmiş beşine kadarlık kısmı silinecek. Borç aslında ise herhangi bir af söz konusu olmayacak. Sadece borçların üstesinden gelinmesini imkansız kılacak şekilde artmasına sebep olan gecikme zamlarının bir kısmından vazgeçiliyor. Kuruma borcu olanların bu imkandan faydalanıp hacze muhatap olmaktan kurtulmalarını tavsiye ederim. Kredi numarasını hatırlamayanlar veya Ankara dışında olduğu için zaman ayıramayacağını düşünenler için de çare düşünülmüş. Kurumun internet adresinden hem kredi numarası öğrenilebiliyor, hem de varsa harç ve öğrenim kredisi borcunun miktarı, borcun ne aşamada olduğu öğrenilebiliyor. Ayrıca internet üzerinden yapılan müracaatla aftan faydalanabilmek de mümkün. Birikmiş kredi borcundan dolayı takibe alınmış olanların, borcunu üç ay içerisinde kuruma başvurarak ödeme taahhüdünde

bulunmaları halinde kendilerine yeni bir ödeme planı çıkarılıyor. Taksitli ödemeler başvuru tarihini takip eden aydan itibaren başlıyor. Aylık taksitler aksatılmadan ödenirse, bu kanunun yürürlük tarihinden itibaren gecikme zammı uygulanmayacak. Aylık taksitler süresinde ödenmezse af uygulaması bozulacak. Silinen gecikme zamları yeniden borçludan aranacak.

### **Öğrencilere taksit kolaylığı**

BORCUN tamamının üç ay içinde ödeneceği taahhüt edilirse bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar hesaplanan gecikme zammının yüzde yetmiş beşi silinip, sadece yüzde yirmi beşinin ödenmesi istenecek.

BORCUN tamamının on iki ay içinde eşit taksitler halinde ödenmesi durumunda kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar hesaplanan gecikme zammının yüzde ellisi silinip kalan yarısının ödenmesi istenecek.

BORCUN tamamının yirmi dört ay içinde eşit taksitler halinde ödenmesi durumunda hesaplanan gecikme zammının yüzde yirmi beşi silinip yüzde yetmiş beşi borçludan aranacak.

SON OLARAK borcun tamamının otuzaltı ay içinde eşit taksitler halinde ödenmesi durumunda hesaplanan gecikme zammının yüzde onu silinecek, yüzde doksanının ödenmesi istenecek.

### **Daha az taşıt vergisi vermek için neler yapılmalı?**

Temmuz, araç sahiplerinin Motorlu Taşıtlar Vergisi'ne ait ikinci taksidini ödemeleri gereken bir ay. Bu vergi ocak ayında doğuyor. Verginin birinci taksidi ocak ayı içerisinde ödenirken, diğer taksidinin temmuz içinde ödenmesi gerekiyor. Araçların, muayene, satış, devir ve benzeri işlemlerini yapabilmek için tüm vergilerin eksiksiz ödenmesi gerekiyor. Ödenecek vergiler sene başında Maliye tarafından yayımlanıyor. Tabloda her aracın silindir hacmine göre belirlenen vergileri görünüyor. Ödenmesi gereken rakamlar yıllık olarak tespit edilmiş. Bu rakamların yarısı ocak ayında ödendiği için bu ay diğer yarısı ödenecek.

Özellikle yeni markaların ve modellerin sürekli piyasaya girmesi, akaryakıt fiyatlarındaki artış, MTV'nin silindir hacmine göre artış göstermesi eski büyük silindirli arabaların değerini düşürdü. Piyasa fiyatı çok düşük olan bu araçların vergileri değerlerine nispeten oldukça yüksek olabiliyor. Bu gibi durumları gören Bakanlar Kurulu, alınan bir kararla mağduriyetleri telafi etmeye çalıştı. Getirilen uygulamaya göre; MTV Kanunu'nun (I) sayılı tarifesinde yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzeri taşıtlar için uygulanacak olan Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarları, bu araçların kasko sigortası değerlerinin yüzde 5'ini aşıyorsa, bu taşıtlara ait vergi tutarları, aynı yaş grubundaki bir alt kademedeki taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak uygulanıyor. Bu imkândan faydalanmak için, araç sahiplerinin vergi dairesine müracaat etmesi gerekiyor. Fakat taşıtların kasko sigortası poliçesine sahip olmaları şart değil. Yani araç kaskolu değilse de bu düşük MTV ödeme imkanından faydalanılabilir.

Sizin de otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtınız vs. varsa yandaki tablodan Motorlu Taşıtlar Vergisi'ni ne kadar ödeyeceğinize bakın. Ödeyeceğiniz yıllık toplam vergi, aracınızın kasko değerinin yüzde 5'inden fazla ise aynı yaş grubunun bir alt kademesinde yer alan taşıtlara isabet eden vergiyi ödeyebilirsiniz. Aracın yaşını tespit ederken model yılını 1 yaş kabul etmek ve içerisinde bulunduğumuz yılı da hesaplamalara dahil etmek gerekiyor. Mesela 2007 model bir araç 3 yaşında kabul ediliyor.

Şunu da hatırlatayım ki internetten yatırılan MTV'lerin yazıcıdan alınan çıktısı vergi dairesince makbuz olarak kabul edilmiyor. Bu yüzden vergiyi internet üzerinden ödeyenlerin en yakın banka şubesinden vergi tahsil alındısı almaları gerekiyor. Ayrıca bankalardan yapılan ödemelerde bir problem yaşamamak için plaka, vergi sicil numarası (ruhsat sahibinin vergi sicil numarası kullanılmalıdır), vergi dairesi, ad, soyad/unvan vb. tahsilat

bilgilerinin tam ve doğru olarak girilmesi gerekiyor. Bu tür ödemelerin vergi dairesi hesaplarına aktarılmaması ihtimaline binaen vergi tahsil alındılarının muhafaza edilmesinde fayda var.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Fabrikasını Karadeniz ve Doğu'ya taşıyan tekstilciye büyük destek

---

Ahmet Yavuz 2009.08.03

Yatırımın artırılması ve tüm ülkeye yaygınlaştırılması için yapılan mevzuat düzenlemelerinden daha önce bahsetmiştim. Konu ile ilgili olarak Kurumlar Vergisi Kanununda Bakanlar Kurulu'na teşviklerin neler olduğunu belirleme yetkisi verilmişti. Bakanlar Kurulu bu yetkisini kullanarak 2009/15199 sayılı kararı çıkardı.

Bu karardaki teşviklerin uygulama şekil ve şartlarının neler olduğuna dair tebliği de Hazine Müsteşarlığı geçtiğimiz günlerde yayınladı. Birçok teşvik unsuru taşıyan bu tebliğe göre münhasıran tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde faaliyette bulunanlardan üretim tesislerini Bakanlar Kurulu'nca belirlenen illere, 31.12.2010 tarihine kadar nakleden ve en az 50 kişilik istihdam sağlayan mükelleflere taşınma masraflarını karşılama dahil birçok teşvik avantajı getirildi.

Taşınma desteğinden tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde I. ve II. bölgede üretim faaliyetinde bulunan mükelleflerden bu imalathanelerini IV. bölgeye taşıyanlar faydalanabilecek. Taşınmanın 2010 yılı sonuna kadar tamamen yapılması gerekiyor. Taşınan tesislerde, taşınmadan sonra en az 50 kişinin çalıştırılması şart. İmalat tesislerini I. ve II. bölgeden IV. bölgeye taşıyan mükellefler taşınmayı takip eden dönemden itibaren 5 yıl boyunca Kurumlar Vergisi oranını yüzde 5 olarak uygulayacak. Ayrıca taşınmadan sonra ilave yatırım yapmayı düşünen teşvik belgesi sahiplerine yatırım yeri tahsis edilecek. Çalışanların asgarî ücrete tekabül eden sigorta primi, işveren hissesinin tamamı taşınma tarihinden itibaren beş yıl süre ile bütçeden karşılanacak. Tesislerin taşınma işleminin 2009 yılı sonuna kadar tamamlanması halinde nakliye giderlerinin tamamı yeminli mali müşavir raporlarına istinaden bütçeden karşılanabilecek.

I. bölge: İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, İzmir, Bursa, Eskişehir, Bilecik, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova, Ankara.

II. bölge: Balıkesir, Çanakkale (Bozcaada, Gökçeada hariç) Aydın, Denizli, Muğla, Antalya, Isparta, Burdur, Adana, Mersin.

III. bölge: Konya, Karaman, Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye, Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir, Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak, Kayseri, Sivas, Yozgat, Zonguldak, Karabük, Bartın, Samsun, Tokat, Çorum, Amasya, Gaziantep, Adıyaman, Kilis.

IV. bölge: Kastamonu, Çankırı, Sinop, Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane, Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır, Van, Muş, Bitlis, Hakkari, Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Çanakkale ili Bozcaada, Gökçeada ilçeleri.

**İç denetçilik sınavında fiyasko**

Son yıllarda, geleneksel kamu yönetimi anlayışından çağdaş anlayışa geçme yönünde adımlar atılıyor. Bu girişimler çerçevesinde iç denetim anlayışı oturtulmaya çalışılıyor. Sadece denetim yapmayan iç denetçiler, kurumun menkul, gayrimenkul varlıklarından haklarına, mali ve idari anlamda yapılan tüm faaliyetlerinden kurumda geçen birçok bilgi akışına kadar tüm işlemleri kontrol etmek durumunda. İç denetimi devletin kurumları yönlendirmek maksadıyla yetiştirmiş eleman görevlendirmesi şeklinde ifade etmek mümkün.

İç denetçi kadrolarına 2007 yılı sonuna kadar sınavsız atamaların yapıldığını gördük. Bu süreçte 202 kamu kurumuna 782 iç denetçi atandı. Sonrasında iç denetçilerin sınavla alınması yoluna gidilecekti. Bu sınava girmek de bazı şartları taşımaya bağlı. En az dört yıl süreli eğitim veren yükseköğretim kurumlarından mezun olmak, mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlik sınavında başarı göstermek kaydıyla kamu idarelerinde denetim elemanı olarak en az beş yıl, uzman veya müdür olarak sekiz yıl çalışmak ve yabancı dil bilgisinin KPDS veya ÜDS'den en az elli puan almış olması aranan başvuru şartları. Ayrıca kurul tarafından yapılan sınavı kazanmış olmak için 40 yaşını aşmamak ve en az 70 puan almak gerekiyor. Geçtiğimiz haftalarda bu şartları taşıyan kişilerin müracaatıyla yapılan sınav tam bir fiyaskoyla sonuçlandı. Çünkü 219 kişinin müracaat ettiği sınavda hiç kimsenin 70 alamadığı açıklandı. Konu ile ilgili ne İç Denetim Koordinasyon Kurulu ne de ÖSYM herhangi bir resmî açıklama yapmadı. Zaten kurul üyelerinin çoğunun süresi tamamlanmış durumda. Yerlerine kimse atanmadığı için bu kişilerin üyelikleri devam ediyor ama asıl görevleri bu üyelik olmadığı için bir sahipsizlik duygusu hâkim. Çünkü her üyenin aynı zamanda kendi kurumunda idari bir görevi var. Bu durumda yeni açılan kadrolarla birlikte 700 civarındaki kadronun kısa sürede dolması mümkün görünmüyor. 2007'de yapıldığı gibi sınavsız atama yoluna gidilmeli ve iç denetimin ciddi manada oturtulması gerekir. Sınavsız iç denetçi alımı ile ilgili geçici maddenin süresi uzatılırsa bu kadrolara uygun adaylar bulunur.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Ramazan yardımı vergiden düşülebilir

---

Ahmet Yavuz 2009.08.31

Rahmet ve mağfiret ayı olan mübarek Ramazan ayını idrak ettiğimiz bugünlerde herkes bu iklimin nimetlerinden faydalanmanın yolunu arıyor.

'Komşusu aç iken tok yatanın kabul görmediği' bir dinin müntesipleri olarak Müslümanlar özellikle bu ayda serfiraz kıldıkları nimetleri başkalarına da tattırmanın eşsiz manevi hazzını yaşıyor. Herkes elinden geldiğince ihtiyacı bulunanlara yardımda bulunmaya çalışıyor. Bu yardımların belli usul ve esaslara uyulması halinde Gelir ve Kurumlar Vergisi'ne ait ticari kazancın tespitinde gider olarak yazılabildiğini biliyor musunuz?

Vergi kanunlarında indirim veya gider olarak kabul edilen bağış ve yardımlar, normalde kazancın belli bir oranı ile sınırlıdır. Ancak bazı kurumlar, toplum için gördükleri büyük fonksiyon sebebiyle özel imtiyazlara sahip. Gıda bankacılığı kapsamında faaliyet gösteren vakıf ve dernekler de bu kurumlardan. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığı'nca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı gider yazılabiliyor. Ancak bunun için bazı şartlara uyulması lazım. Öncelikle gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri dernek veya vakfa bağışlanmalı. İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak yardımlar, bu kapsamda yapılmış bağış olarak değerlendirilmiyor. Ayrıca bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda, temizlik, giyecek ve yakacak yardımı yapabilmesine ilişkin hükümler bulunmalı. Gıda bankacılığından ne anlaşılması gerektiği ise kanunda



tanımlanmış. Kanun gıda bankacılığını, bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar şeklinde tanımlıyor. Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddesi niteliğinde olması gerekiyor. Bağışlar, bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak şartıyla yapılmalı. Bu sınıftaki maddelerin dışında yapılan veya şartlı olarak yapılmayan bağışlar, gıda bankacılığı kapsamında bağış olarak değerlendirilmez. Ayrıca yardımın aynı olarak yapılması gerekir, nakdi olarak yapılan yardımlar da bu kapsama girmiyor.

---

### Bağışları gider gösterirken nelere dikkat edilmeli?

Ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilecek bağışların tutarı ne kadar olursa olsun bağış yapılan dernek veya vakıf adına mutlaka fatura düzenlenmeli. Taşıma için de ayrıca sevk irsaliyesi tanzim edilmesi gerekiyor.

Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz olarak içerecek faturada mal bedeli olarak, bağışa konu malın maliyet bedeli yazılır.

Teslimler KDV'den istisna tutulduğu için faturada 'İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır.' ibaresi yer almalı.

Bu faturalar bir yandan gelir bir yandan da gider yazılmak suretiyle kayıtlara intikal ettirilir.

Ticari kazanç dışında geliri olan (kira geliri, zirai kazanç, arazi kazanç vs.) kişilerin bu bağışı beyannamelerinde indirim konusu yapmaları için herhangi bir belge düzenlemeleri gerekmiyor. Sadece bağış yapılan malın alımına ilişkin belgelerin saklanması yeterli.

Dernek ve vakıflar da kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyip bir örneğini bağış yapanlara vermeli.

Ticari kazanç sahipleri ile Kurumlar Vergisi mükellefleri, bağışları kayıtlara doğrudan yansıttıkları için işletmenin kâr veya zararda olması bağışın gider olarak kabul edilmesini etkilemez. Yani firma zarar etmiş ve herhangi bir vergi matrahı beyan etmeyecek olsa bile bu bağışlar gider olarak yazılır.

Bağışın yapıldığı yıl uğranılan zarar sonraki yıllarda mahsup edilebileceği için bu bağışların sonraki yıllara ilişkin vergi matrahlarını düşürmesi söz konusu olacaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

---

## Miras kalan malın vergisi nasıl ödenir?

Ahmet Yavuz 2009.09.07

Bir kişiye miras kalması veya çekiliş neticesinde ikramiye çıkması halinde elde edilen kazanç üzerinden Veraset ve İntikal Vergisi alınıyor.

Maliye, zaman zaman verasetten ciddi bir gelir elde etmediğini, karşılıksız intikalleri de Gelir Vergisi kapsamına alarak Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nu yürürlükten kaldıracığını açıklıyor. Ancak şimdiye kadar bir gelişme yaşanmadı. Kanuna göre TC tabiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset yoluyla veya herhangi bir şekilde karşılıksız olarak bir kişiye intikali Veraset ve İntikal Vergisi'ne tâbi. Yani Türk vatandaşlarına ait dünyanın her yerindeki mallar ile sahibinin tabiyeti neresi olursa olsun Türkiye sınırları içerisindeki malların ivazsız intikallerinden bu vergi alınıyor. İvazsız intikalden kasıt, hibe yoluyla veya herhangi bir tarzda olan karşılıksız kazançlardır. Buna göre ölenlerden yakınlarına kalan miras ile çeşitli kuruluşlar tarafından tertiplenen çekiliş ve yarışmalarda kazananlara dağıtılan para, menkul ve gayrimenkul mallar ivazsız iktisap olup verginin konusuna girer. Veraset ve İntikal Vergisi'nin mükellefi veraset yoluyla veya ivazsız bir tarzda mal iktisap edenlerdir.

Her büyük şehirde Veraset ve İntikal Vergisi ile ilgilenmesi için bir vergi dairesi ayrılmıştır. Küçük şehirlerde ise vergi dairesi içinde bir birim görevlendirilmiştir. Veraset yoluyla kendilerine miras kalanlar iktisap ettikleri malları vergi dairesine bildirmek zorunda. Beyannamenin verilme zamanı miras bırakanın öldüğü yer ile malların bulundukları yerlere göre farklılık gösterir. Vefat eden bir kişiden miras edinenler Veraset ve İntikal Vergisi beyannamesi vermeli. Beyanname verme süresi ölüm Türkiye'de, mirasçılar da Türkiye'de ise 4 ay; ölüm Türkiye'de mirasçılar yurtdışında ise 6 ay; ölüm yurtdışında mirasçılar Türkiye'de ise 6 ay; ölüm yabancı bir ülkede mirasçılar ölümün olduğu ülkede ise 4 ay, ölüm yabancı ülkede mirasçılar başka bir yabancı ülkede ise 8 aydır. Miras dışında diğer suretle oluşan intikallerde malların hukuken elde edildiği tarihi takip eden bir ay içinde beyanname verilmeli. Gerçek veya tüzel kişilerce düzenlenen yarışma ve çekilişler ile 5602 sayılı kanunda tanımlanan şans oyunlarında, yarışma ve çekiliş ile müsabakaların yapıldığı günü takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar verilmeli. Yalnız bu şekilde elde edilen intikallerde beyannameyi ikramiyeyi kazanan kişi değil, yarışmayı/çekilişi düzenleyen kişi veya kurum verir. Beyanname vermekle sorumlu olanlar kazanılan ikramiyenin fatura değeri üzerinden yüzde 10 oranında vergi hesaplayıp tevkif edecek ve bunu ertesi ayın 20'sine kadar beyan edip ödeyecektir. Beyan edilecek malların değerlerinden beyannamede gösterilmek şartıyla aşağıdaki giderler indirilebilir:

Veraset yoluyla gerçekleşen intikallerde murisin (ölenin) belge ile ispatlanabilen borçları ile vergi borçları;

Diğer şekilde iktisaplarda intikal eden mala ait borçlarla, vergi borçları (Mesela arabaya ait taksitler veya vergi borçları);

TC tabiyetinde olan şahıslara ait mallardan yabancı memleketlerde bulunanlara taalluk eden borçlar ve yabancı memleketlerde bu mallar dolayısıyla alınan Veraset ve İntikal vergileri;

Cenazenin teşhiz ve tedfini için yapılan masraflar.

#### VERGİDEN İSTİSNA TUTULAN HALLER

Veraset ve İntikal Vergisi'nde bazı mallar vergi kapsamına alınmazken vergi kapsamına alınan mal ve paraların da belirli bir kısmı vergiden istisna tutuluyor. Veraset yoluyla intikal eden ev eşyası ile murise ait şahsi eşyalar ve aile hatırası olarak muhafaza edilen tablo, kılıç, madalya gibi eşyalardan ve örf ve âdete göre verilmesi mutad bulunan hediye, cihaz, yüz görümlüğünden vergi alınmıyor. Ayrıca menkul ve gayrimenkul mallardan fûruğ ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinin 107 bin 604 TL'si, fûruğ bulunmaması halinde ise eşe isabet eden miras hissesinin 215.336 TL'si vergi matrahı dışında bırakılıyor. Geriye kalan değer üzerinden vergi hesaplanıyor. Miras şeklinde olan intikallerde vergileme yüzde 1 ile başlayıp yüzde 10'a kadar çıkan artan oranlı bir tarife ile yapılıyor. Para ve mal üzerine düzenlenen yarışma ve çekilişler ile Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da tanımlanan şans oyunlarında kazanılan ikramiyelerin 2.481 TL'si vergiden istisna.

Veraset Vergisi'nden ciddi bir gelir elde edilmesi zor. Öte yandan diğer türlü intikallerden elde edilen gelirler vergi kapsamında tutulmalı. Bunun Gelir Vergisi Kanunu'na ilave edilerek alınması da mümkün. Ayrıca birçok kişi ev, gayrimenkul alarak bunun rantından faydalaniyor. Bu işi ticari olarak yapanlar ticari kazanç üzerinden vergilendiriliyor ama şahsi olarak alıp satanlar tamamen vergi dışı. Elinde biraz nakdi bulunan birisi bir arsa veya ev alıyor. Biraz elden geçirip tamir ettikten sonra yüksek fiyata satıyor. Bu kazançların çoğunu Maliye tespit edemiyor bile. Zaten alınan gayrimenkul 4-5 yıl elde tutulduktan sonra satıldığında kanunen de vergi kapsamı dışına çıkıyor. Dolayısıyla yol, metro, köprü, park, okul, hastane gibi kamu hizmetleri veya zaman geçmesi sonucunda sahibine rant sağlayan gayrimenkullerin vergi kapsamına alınması gerekir. Vergi kapsamı dışında kalmak için geçirilmesi gereken sürenin 5 yıldan daha uzun bir süreye uzatılması gerekir.

### **Vergi dairesince istenen belgeler**

Ölenin ölmeden önce ikamet ettiği mahalle muhtarından alınacak ölüm ve mirasçı bildirimi, bir adet veraset ilamı (sulh hukuk mahkemesinden alınır), vârislere intikal eden gayrimenkullerin tapu fotokopisi, gayrimenkullerin bağlı olduğu belediyelerden emlak beyannamesinin tasdikli sureti, ölenin adına bankalarda bulunan hak ve alacaklarını belirten belge (bankadan alınır), ölene ait otomobil, silah vb. malların ruhsat fotokopileri, hisse senetleri fotokopileri. Ayrıca gayrimenkuller işletmeye dahil olsun veya olmasın Emlak Vergisi'ne esas olan değerle, menkul mallar ise değerlendirme günündeki normal alım satım değeri ile beyan edilmeli.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Selden mağdur olan şirketler, malî felaket yaşamamak için ne yapmalı?**

*Ahmet Yavuz 2009.09.14*

Geçen hafta başta İstanbul olmak üzere ülkemizin birçok yerinde görülen yağışlar sel ve su baskınlarına yol açtı. Mevsim normallerinin üstünde, bir anda metrekareye 250 kilogramı bulan yağışlar, yetersiz altyapı, çarpık kentleşme ve hazırlıksız yakalanma gibi faktörlerle birleşince büyük trajediler yaşandı.

Allah bu afette hayatını kaybeden insanlara rahmet, yakınlarına sabır ihsan etsin. Can kayıplarının yanında selin yaşandığı yerlerde faaliyette bulunan birçok işyerinde de maddi hasarlar oluştu. Stoklardaki mallar, iş makineleri, taşıtlar, koca koca TIR'lar sele kapılıp gitti. Özellikle bodrum ve zemin katların arşiv ve depo olarak kullanıldığı dikkate alınırsa burada korunan mallar ve mali defter ve belgeler de selden zarar gördü. Bu felakete maruz kalan işletmeler için aşağıdaki hususların faydalı olacağını düşünüyorum.

### **MAHKEMEDEN ZAYİ BELGESİ ALINMALI**

Ticari işletmelerin ertelememeleri gereken bazı işlemler var. Öncelikle defter ve belgeleri selden zarar gören işletmelerin işyerlerinin bulunduğu yerin yetkili ticaret mahkemesine müracaat ederek zayi belgesi alması gerekiyor. Çünkü mükelleflerin Vergi Usul Kanunu gereği 5 yıllık zamanaşımı süresince defter ve belgelerini muhafaza etmeleri ve denetim elemanları tarafından istendiği zaman ibraz etmeleri gerekiyor. Mahkemeden alınan zayi belgesi olmadan bu defter ve belgelerin ibraz edilmemesi vergi kaçakçılığına giriyor ve savcılığa suç

duyurusunda bulunmayı gerektiriyor. Ancak yetkili ticaret mahkemesinden zayi belgesi alınırsa defter ve belge ibraz etmeme suçundan kurtulmuş olunur. Öte yandan Türk Ticaret Kanunu'na göre bir tacir, saklamakla mükellef olduğu defter ve belgelerin; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet sebebiyle ve kanuni müddet içinde ziyaa uğradığını öğrendikten itibaren 15 gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yerin mahkemesinden kendisine bir vesika verilmesini istemeli. Kanun, böyle bir vesika almamış olan tacirin defterlerini ibrazdan kaçınmış sayılacağını hüküm altına alıyor. Müracaat sırasında itfaiyeden, ilgili belediye zabıta müdürlüğünden alınacak tespit tutanağı ve selde kaybolmuş veya bozulmuş ticari defterler ve belgelere ait liste eklenmeli. Bu defter ve belgeler kullanılmış da olsa boş da olsa listeye eklenmeli.

#### TAKDİR KOMİSYONU KARARI ATLANMAMALI

Ayrıca defter ve belgeler için bu işlemler yapılırken selden zarar gören mallar ve demirbaşlar için de vergi dairesine müracaat edilmeli. Mükellefler selden zarar gören ticari mal, hammadde, ara mal, demirbaşlar, araçlar ve makinelerle ait listeyi hazırlayıp itfaiye veya Belediye Zabıta Müdürlüğü'nden alacakları tespit tutanağı ile vergi dairesine müracaat etmeli. Bu müracaatla takdir komisyonundan zayi olan mal ve varlıkların değerlerinin takdiri ve tespiti istenecek. Geçtiğimiz haftalarda bu köşede zayi olan mallar ile ilgili bir yazı yazmıştım. O yazıda zayi olan malların KDV'sinin hesaplanan KDV'den indirim konusu yapılamayacağını belirtmiştim. KDV Kanunu'nda zayi olan malların daha önce indirilen KDV'lerinin indirim KDV'den çıkarılıp, gidere atılması gerektiği ifade edilir. Ancak bu indirim yasağının getirildiği madde bazı istisnalar öngörüyor. Buna göre deprem, sel felaketi ve Maliye Bakanlığı'nın yangın sebebiyle mücbir sebep ilân ettiği yerlerdeki yangın sonucu zayi olan malların KDV'si normal mallarda olduğu gibi indirim konusu yapılabilir. Yani selde zayi olan mallara ait yüklenilen ve indirilen Katma Değer Vergisi'nin, indirim KDV'den çıkarılıp ilave KDV olarak beyan edilmesi gerekmiyor. Hatta henüz indirilmeyen KDV de sonraki dönemlerde indirim konusu yapılabilir. Ancak bunun için zarar gören malların takdir komisyonunca tespit edilmiş olması gerekiyor.

#### MÜCBİR SEBEP HALİNDEN FAYDALANILABİLİR

Sel felaketiyle mücbir sebep hali de ortaya çıkmış oluyor. Mücbir sebep hallerinde mücbir sebebin başladığı tarih ile ortadan kalktığı tarih arasında vergi kanunlarında yazılı süreler işlemez. Sürelerden kasıt işi bırakma, dava açma, beyanname verme, bilgi verme gibi mükellefiyetlerdir. Bu hallerde vergi ödevlerinin yerine getirilmesi ile ilgili süreler, bu mücbir sebep hallerinin meydana geldiği kanıtlandığı takdirde sürelerin işlemesi durur ve mücbir sebep ortadan kalktıktan sonra süreler kaldığı yerden işlemeye devam eder.

Ancak, belli bir bölge veya bölgenin bir kısmını etkileyen yangın, deprem, su basması gibi genel karakter taşıyan tabii afetlerde vergi ödevlerinin yerine getirilmesi bakımından mücbir sebep halinin başlangıç tarihi bilinmemekte ise de sona erdiği tarihin tespiti mükellefler yönünden güçlük arz eder. Bu gibi hallerde mücbir sebep halinin ortadan kalktığı tarihin, diğer bir ifade ile mücbir sebep nedeniyle işlemeyen sürenin idarece tespit edilmesi gerekir. Gelir İdaresi Başkanlığı bu konuya açıklık getirecektir.

Mücbir sebep nedeniyle uzayan beyanname verme süresi içinde defter ve belgelere ulaşılsa veya takdir komisyonundan karar çıkmışsa bu kayıtlara dayanılarak beyanname düzenlenir. Tanzim edilen beyanname mücbir sebepten dolayı uzayan süre zarfında vergi dairesine verilir. Bu beyannameye istinaden tarh edilecek ilave vergi için gecikme faizi hesaplanmaz.

Öte yandan, mücbir sebep nedeniyle uzayacak beyanname verme süresi içinde defter ve belgelere ulaşılamayacağı anlaşıyorsa, mükellef bu sürede vergi dairesine başvurarak Katma Değer Vergisi matrahının takdir edilmesini ister. Takdir komisyonu kararının mükellefe tebliğ edildikten sonra 15 gün içinde düzeltme beyannamesi verilir. Bu beyan üzerine ödenmesi gereken bir verginin tahakkuk etmesi halinde aynı sürede ödeme yapılır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Personele dağıtılan kumanya ve bayramlıklar gider yazılabilir

Ahmet Yavuz 2009.09.22

Ramazan ayı boyunca herkes bu ayı değerlendirmek için yoğun çaba sarf etti. Ekonomik durumu iyi olanlar iftarlar verdi, erzak dağıttı.

Kimi işletme sahipleri de kendi çalışanlarına iftarlar verdi, gıda yardımlarında bulundu ve bayramlık hediyeler dağıttı. Hatta bazıları harçlık adı altında nakit para bile ödedi. İşletme kapsamında yapılan bu harcamaların vergi kanunlarına göre gider yazılıp yazılamayacağı merak ediliyor. Şirket ortakları gider yazma imkanı varsa bu harcamaları gider olarak kayıtlarına aktarmak istiyor.

Vergi kanunlarına göre çalışanlara yapılan bu tür yardımlar ücret olarak kabul ediliyor. Çünkü işverene tabi ve belirli işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ücrettir. Aynı zamanda çalışanlara sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler de ücrettir. Tıpkı bunlar gibi, çalışanlara dağıtılan erzak bedeli de, verilen bayram yardımı da onlara verilen ayın (mal) hükmünde olup, 'ayni ücret' olarak değerlendiriliyor. Dolayısıyla bu yardımlar ücret olarak kabul edilip şirket gelirlerinden indirilebilir. Ancak ücretlerin gider olarak yazılabilmesi için verilen yardımın KDV dahil tutarı üzerinden Gelir Vergisi ve Damga Vergisi hesaplanması gerekiyor. Yani iftar yemeği, erzak veya bayramlık olarak alınan hediyelerin KDV dahil toplam tutarı, çalışanın ücretinin vergilendirildiği oranda vergilendirilecek. Bu arada bu mal ve hizmetlerin alımında yüklenilen KDV'ler şirketin hesaplanan KDV'sinden indirilemez. Çünkü şirketler ticari kazancın elde edilmesi ve sürdürülmesi ile ilgili mal ve hizmet alımlarında yükledikleri KDV'leri indirebilir. Bu tür nihai tüketici konumunda oldukları alımların KDV'sini indiremezler. Çalışanların dışında verilen iftarların temsil ağırlama gideri olarak yazılması da mümkün. Bu şekilde yapılan harcamaların KDV'si de indirilebilir. Ayrıca bu harcamaların herhangi bir şekilde stopaja tabi tutulması söz konusu olmaz.

## Sel mağduru mükellefe vergi kolaylığı

Maliye, sel felaketinden zarar gören mükelleflerin durumunu mücbir sebep hali kapsamında değerlendirdiğini duyurdu. Mükelleflere, 8-30 Eylül tarihleri arasında verilmesi gereken beyannamelerin Ekim 2009'da verilecek beyannameler ile birlikte verilmesi imkânı getirildi. Bu beyannamelere ilişkin hesaplanacak vergilerin ödeme süresi de ekimde verilecek beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme süresinin bitim tarihine kadar uzatıldı. Mükelleflerin ikmalen, resen veya idarece tarh edilen ve vadesi 8 ila 30 Eylül tarihlerine rastlayan vergi ve cezalarının ödeme süreleri de vade tarihlerinden itibaren 1 ay süreyle uzatıldı. Geçen hafta selden zarar görenlerin mahkemelere ve vergi dairelerine müracaat etmeleri gerektiğini belirtmiştim. Bazı mükellefler, bu formalitelerle uğraşmadan zararlarını telafi etmenin mümkün olup olmadığını merak ediyor. Büyük çaplı zararların ispatı için gerekli müracaatların ve tespitlerin yapılması en sağlıklı yol. Ama selde değer kaybına uğrayan mal tamamen yok olmamış ve düşük değerle satılma imkanı varsa, satış bedelinin düşüklüğü zaten doğrudan zararı kazançtan düşürmüş olacak. Yani malın maliyeti ile satış fiyatı arasındaki fark zaten vergi matrahının zarar kadar düşük hesaplanmasını sağlayacak. Amortisman tabi iktisadi kıymet olarak tanımlanan

imalat makineleri, araçlar vs. zarar gördüğü zaman, normalde bu zararın bir anda gider yazılması için fevkalade amortisman oranı için Bakanlığa müracaat gerekir. Ancak bununla uğraşmak istemeyen mükellefler hiç hasar olmamış gibi amortisman ayırmaya devam edebilir. Hasarı gidermek için yapılan harcamalar ayrıca masraf olarak yazılabilir.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Acele edin, Varlık Barışı için 3 gün kaldı

Ahmet Yavuz 2009.09.28

İlk olarak 22 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe giren Varlık Barışı'nda son başvuru tarihi 30 Eylül 2009'a kadar uzatılmıştı. Değişiklikten sonra kanundan faydalanma süresine ilave edilen üç aylık zaman, bu hafta ortasında son bulacak.

Bakanlar Kurulu kendisine verilen yetkiyi kullanarak süreyi sene sonuna kadar uzatabilir. Öyle bir tasarrufta bulunulmaması halinde ise mükelleflere tanınan çok önemli bir imkân sona ermiş olacak. Hatırlanacağı üzere kanun gerçek ve tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını Türkiye'ye çekip ekonomiye kazandırmayı hedefliyor. Ayrıca yurtdışındaki taşınmazların kayda alınması ile yurtiçinde bulunan ancak işletmelerin özkaynakları içinde yer almayan aynı türden varlıkların da sermayeye ilâve edilmesini teşvik ediyor.

Gelir İdaresi, Varlık Barışı için bugüne kadar 100 bin kişiye uyarı mektubu gönderip, 10 bin afiş ve binlerce broşür bastırdı. Ayrıca televizyon programlarıyla vatandaşlar bilgilendirilmeye çalışıldı. Meslek odalarında uygulama anlatıldı, Almanya'da da gurbetçilere yönelik tanıtım toplantıları düzenlendi. Son olarak da mükelleflerin mal alımlarını tutar ve alınan kişiler bazında bildirdikleri Form Ba ve Bs bilgileri doğrultusunda yapılan tespitlere dayanılarak uyarılar yapıldı. Denetim elemanları ve vergi daireleri, ellerindeki bilgiler ışığında ulaştığı mükellefe kullandıkları bazı belgelerle ilgili olumsuz tespitler bulunduğunu aktardı. Bu mükelleflere şartlar dâhilinde bu kanundan faydalanmaları doğrultusunda telkinlerde bulunuldu.

### Ba-Bs FORMLARI İNCELENİYOR

Mükellefler her ay satın aldığı mal ve hizmetlere ait faturaları Form Ba, sattıkları mal ve hizmetlere ait faturaları da Form Bs ile vergi dairesine bildirmek zorunda. Verilen bu formlar karşılıklı olarak analiz ediliyor. Karşılıklı faturalaşmalarda uyumsuzluğa rastlanması veya alınan bazı faturaların sahte olduğunun tespit edilmesi halinde mükellefler incelemeye alınıyor. Bu kapsamda Form Ba-Bs bilgilerinden hareketle incelemeye sevk edilen mükellefler tek tek aranıp görüşmeye çağrılıyor. Mükelleflere durumları hakkında bilgi verilip, sigorta işlevi görecek bu fırsatı kaçırmamaları tavsiye ediliyor. Kanun, sonraki yıllarda yapılacak incelemelerde bulunacak matrah farkı veya vergi farkından, şu anda beyan edilecek matrahın mahsup edilmesi imkânını sağlıyor. Mahsup imkânı, mükellefin sonraki yıllarda geçirilecek incelemeler sebebiyle yüksek oranda vergi veya ceza ödememesini sağlayacak önemli bir avantaj. Tabii ki bu fırsattan faydalanmanın da şartları var.

### ÖTV, MTV, HARÇ VE ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ uygulama KAPSAMINDA DEĞİL

Öte yandan mahsup imkânının 2004, 2005, 2006 ve 2007 yıllarına ait Gelir, Kurumlar ve Katma Değer vergileri için bulunduğunu hatırlatmakta fayda var. Yani yapılan incelemelerde ÖTV, MTV, harç, Özel İletişim Vergisi gibi vergilerden fark çıkması halinde mahsup imkânından faydalanılamaz. Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezaları

da mahsup uygulaması kapsamında değerlendirilmez. Ama incelemede KDV, Gelir ve Kurumlar Vergisi farkı bulunursa ve mahsup sonrasında ödenecek vergi çıkmazsa vergi zıyaı cezası da ödenmeyecek.

## Vergi incelemesinden

### kurtulmak için son fırsat

Kanundan faydalanmak üzere vergi dairesine müracaat etmenin mükellefin lehine olacağı muhakkak. Mahsup imkânından faydalanmak için öncelikle incelemenin 2008 öncesi yıllar için yapılıyor olması gerekiyor. Ayrıca inceleme 19 Haziran'dan önce başlamamış olmalı. İncelemenin başlamasından ne kastedildiği ise tebliğde sayılmış. Defter belgenin istenmiş olması, mükellefin inceleme yapmak üzere davet edilmesi, incelemeye başlama tutanağının tutulmuş olması gibi haller kanuna müracaatı engelliyor. Buna ilaveten mahsup imkânından faydalanabilmek için beyan edilen varlık tutarı üzerinden yurtiçi varlıklarda yüzde 5, yurtdışı varlıklarda yüzde 2 oranında vergi ödenmesi gerekiyor. Ancak, tahakkuk eden verginin beyan tarihini takip eden ayın sonuna kadar ödenmemesi halinde mükellef mahsup imkânından faydalanamaz. Buna karşılık tarh edilen verginin ödenmesine ilişkin takip ve tahsil işlemi devam eder.

Tabii bu kanuna müracaat etmek demek 5 yıl boyunca incelemelerden hiçbir şekilde vergi veya ceza ödenmeyeceği veya mali cezalarla muhatap olunmayacağı anlamına gelmiyor. Mesela naylon fatura kullandığı tespit edilen bir mükellef hakkında inceleme yapılır ve vergi farkı bulunursa, bu fark varlık barışı kapsamında yapılan müracaatta beyan edilen matrahtan düşülecek. Bu durumda sadece incelemede çıkan matrah farkının, Varlık Barışında beyan edilen matrahtan büyük olması halinde vergi ödemesi çıkacak. Ama kullanılan faturalar çok yüksek bir yekûn tutuyorsa ve inceleme elemanı bu faturaların bilerek kullanıldığı kanaatine ulaşmışsa kullanıcı mükellefler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulabilir.

Vergi zıyaının oluşmaması durumu değiştirmez. Çünkü suç duyurusunda bulunmak için vergi zıyaı şartı yok. Bunun gibi vergi iadelerine ilişkin incelemelerde bulunan farklar da mahsup imkânından faydalanamaz. Bu tür incelemelerde bulunan fark yeni bir verginin matrahı değil, haksız alınan iadenin geri alınmasından ibarettir. Bilinmesi gereken diğer bir husus, kanun kapsamında beyan edilen varlıklara ilişkin sorgulama ve inceleme yapılamayacağı kuralının 2008 öncesi yıllar için geçerli olduğu.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## İskân ruhsatı olmayan binaların sorunu SGK prim affı ile çözülebilir

Ahmet Yavuz 2009.10.05

Yaklaşık bir yıldır kendisinden söz ettiren kriz, her kesime öyle veya böyle bir şekilde etkilerini hissettirdi. Dönemler itibarıyla uygulanan tedbirler bir nebze krizi frenledi, olumsuz etkileri asgari seviyeye çekti.

Ancak bu paketlerin bütçe gelirleri ve harcamalar üzerinde menfi yönde oluşturduğu etki, hükümeti harcamaları azaltma ve gelirleri artırma için arayışlara itti. SGK primleri ve vergiler için çıkarılan aflar, borçluların daha sıkı takip edilmesi, özelleştirmeler gibi gelir artırıcı yollar denendi. 2B Kanunu, vergi kanunları reformu, kısa çalışma ödeneğinin karşılanması, çiftçi borçlarının yapılandırılması, bedelli askerlik ve işsizlik fonunun

başka projelerin finansmanında kullanılması gibi gelir artırıcı projeler rafta bekliyor. Bütün bu projelerin yanında gündeme getirilebilecek önemli bir proje de SGK'da mevcut bina dosyalarının yeniden yapılandırılması hamlesidir. Hatırlayacağınız üzere SGK primleri ile ilgili olarak yakın zamanda birkaç kere yeniden yapılandırma, taksitlendirme imkânları getirildi. Ama getirilen bu imkânlar inşaat sahiplerinin SGK'daki dosyalarını kapatarak meskenlerinin tapusunu kat mülkiyetine çevirmeleri için yeterli olmadı. Çünkü yeniden yapılandırmada bile inşaat sebebiyle ödenecek prim ve cezalar çok yüklü bir yekûn tutuyor. Dolayısıyla inşaat sahipleri de bu tutarı ödeyemeyeceği için ülkemizdeki binaların büyük bir çoğunluğu, iskânsız, izinsiz, kat mülkiyetine geçmemiş şekilde kullanılıyor.

## İNŞAAT DOSYALARI YENİDEN YAPILANDIRILMALI

Kat Mülkiyeti Kanunu'nda yapılan değişiklikle binaların tapularının kat mülkiyetine geçirilmesi mecburiyeti getirilmişti. Bu mecburiyete göre iskan ruhsatı veya yapı izin belgesi bulunmayan ve ülkedeki binaların neredeyse yüzde 70'ini bulan binaların tapuları kat mülkiyetine dönüştürülecekti. Ama maalesef kat mülkiyetine geçiş için müracaat eden vatandaşlardan istenen belgeler ve yapılacak işlem sayısı saymakla bitmiyordu. Bu konuda gazetemizin yaptığı yayınlardan da hatırlayacağınız üzere bir kişinin dairesine ait tapuyu arsa tapusundan veya kat irtifakından, kat mülkiyetine geçirmesi için tüm bina sahiplerini müracaat ettirmesi, birikmiş SGK prim ve cezalarını ödemesi ve 20'ye yakın belgeyi tedarik etmesi gerekiyordu. Sonuçta insanların dairelerinin tapusunu kat mülkiyetine geçirebilmeleri için ciddi manada zaman ayırması ve bir hayli yüklü tutarda para harcaması gerekiyordu. Daha sonra prosedürler hafifletildi ama insanlar bu işlem için SGK'ya ödeyeceği rakamları duyunca veya hesaplayınca bu işin peşini bıraktı. Çünkü ortaya çıkan rakam bir çırpıda ödenecek gibi değil.

2009 Haziran ayı itibarıyla SGK'da işlem gören bina inşaatı ve özel inşaat faaliyeti gösteren dosya sayısı istatistiklere toplam 133.060 olarak yansımış. Aynı tarih itibarıyla 1-9 kişi arası sigortalı bildirimi yaparak işlem gören bina inşaatı ve özel inşaat faaliyeti gösteren dosya sayısı ise kayıtlara 115.067 olarak geçmiş. Her ne kadar istatistiklere yansıyan bina sayısı büyük bir tabloyu gözler önüne serse de; bu rakamlar, SGK'da hiçbir kaydı olmayan tescilsiz bina inşaatları ve yapı kullanım belgesini aldığı halde kaydı olmayan bina inşaatlarını kapsamıyor. Bunların da ilave edilmesi ile beraber kaynak önerisi getirilecek ve mağduriyeti giderilecek kümenin büyüklüğü tahayyül edilebilir. Yukarıda da bahsettiğim üzere bugüne kadar prim borçlarına getirilen yapılandırma çalışmaları bina inşaatlarına ait özel düzenlemeler içermediğinden beklenen sonuca ulaşamadı. Bu yüzden kısa aralıklarla yapılan yapılandırma çalışmaları birbirini takip etti. Yeterli neticenin alınamamasında bina inşaatlarından dolayı prim borcu bulunanlar ile hesaplanan borç miktarı arasında uygun ölçeğin kurulamaması en önemli etkenidir. Mesela 2006 yılında dört aylık faaliyet süresinde 100 metrekare tescilsiz özel bina inşaatı yapan bir kişinin karşılaştığı yükümlülük; prim borcu, idari para cezası, gecikme zammı ve gecikme cezası ile yaklaşık 13.000 TL gibi bir miktara ulaşıyor. Üstelik bu rakam uzlaşma kapsamına da girmiyor. Adeta bir yıkım olan uygulama, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gerçeklerinden bir hayli uzak. Getirilen düzenlemelerde, ödeme gücü çok düşük olan ve sayısı bir o kadar fazla olan bir grup göz ardı edilmiş. Bu gruba yönelik ayrı bir yaklaşım sergilenmedikçe sonuç alınamaz.

## Dosyaların tasfiyesiyle bürokrasi biter

Uygun bir tarihten geriye dönük olarak Sosyal Güvenlik Kurumu'nda kaydı olan olmayan tüm inşaatlar için idari para cezaları, gecikme zamları ve gecikme cezaları affedilmeli. Bunun yanı sıra prim borcu belli bir metrekare altında inşaat yapmış ödeme gücü düşük inşaat sahipleri için uygun bir rakam (metrekareye göre maktu bir rakam) olarak sabitlenmeli. Bu radikal çözüm ile sağlanacak faydaları sıralarsak:



a- Yıllar boyu süregelen kanayan bir yara sona ermiş olacak. İnsanımızda devlete borçlu olmanın getirdiği mahcubiyet ve suçluluk duygusu ortadan kalkacak. Ayrıca elektrik, su aboneliğinin iptali, bankalarda kredi işlemlerinde sorun çıkması gibi belirsizlikten kaynaklanan tedirginlik sona ermiş olacak. Çünkü İmar Kanunu'na göre yapı kullanma izin belgesi bulunmayan binalara kamusal nitelikli hizmet verilemez. Elektrik, su doğalgaz vb. hizmetler bu binalara kural olarak sunulamaz. Getirilecek bu ödeme kolaylığı ile binalara yapı belgesi alma imkânı sağlanacak. İnsanımızın gerçek gündem maddelerinden birisi olan bu sorun ortadan kalkacak, sosyal barışa katkı sağlanmış olacak.

b- Sıkça gündeme gelen tapu kanunu bu uygulama ile temellenecek; binalarımızın mülkiyetinin hukuki zemine oturması sağlanacak.

c- Önemli ölçüde kırtasiye ve bürokrasi kalabalığı bu dosyaların tasfiyesi ile bitecek. SGK'da işlem gören dosya sayısının yüzde 10'u kapanmış olacak. Bu da ciddi bir işgücü tasarrufunu sağlayacak.

d- Hazine'ye ciddi bir kaynak bulunmuş olacak. Yukarıda istatistiğini verdiğim inşaat dosyalarına tescilsiz ve kaçak yapılar da eklendiğinde muhatap kitlenin ve elde edilecek kaynağın büyüklüğü daha iyi anlaşılır. Halihazırda söz konusu prim borçlarının tahsil edilememesi, geçmiş düzenlemelerle de tahsil edilememiş olması zaten alınamayan bir para üzerinde tasarruf ettiğimizi gösteriyor. Yani alınacak bir gelir üzerinden indirim veya af getirilmiş olmayacak. Tabii bu uygulamada Hazine arazilerine yapılan kaçak binalar kapsam dışı kalmalı, benzer haksız edinimlere meydan verilmemeli. Bahsettiği uygulama sadece usulüne uygun şekilde binasını yapmış ama yüksek SGK primleri ve cezalar sebebiyle binasının tescilini yaptıramayan, tapusunu alamayan vatandaşlarımızın bu sorunlarını gidermek maksadıyla gündeme getirilmeli.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Mükellefin de, vergi incelemesi yapanlara karşı hakları var

Ahmet Yavuz 2009.10.12

Tüm çağdaş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de vergide beyan esası geçerli. Beyan esasında kural olarak Maliye mükellefe güvenir ve bu şahısların hesaplamaları doğrultusunda vergi hesaplayıp toplar.

Beyan edilen matrahın gerçek kazancı yansıtmadığına dair bilgi veya bulgu olması halinde mükellefin ilgili dönem hesapları incelemeye alınır. İncelemeye sevk için birçok sebep vardır. Ba Bs formlarındaki uyumsuzluklar, naylon fatura düzenleyenlerden mal almış olmak, bazı maddelerin yanlış yorumlandığının anlaşılması, ihbar, şikayet, sektörel çalışmalar, iade talepleri bu sebeplerden sadece bazıları. Vergi incelemesi mükellef ile Gelir İdaresi arasındaki ilişkinin en hassas olduğu bir dönem. Vergi Usul Kanunu'nda vergi incelemesinden maksadın, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamak olduğu belirtiliyor. Buna göre inceleme, mükellefin ödediği verginin defter, hesap, kayıt ve belgeler ile gerekli olduğunda yapılacak fiili envanter ve dışsal diğer araştırmalardan elde edilecek bulgularla kontrol edilmesidir. İnceleme beş yıllık tarh zamanaşımının sonuna kadar önceden haber vermeye gerek kalmadan her zaman yapılabilir.

Dediğim gibi inceleme süreci mükellefler için gerçekten sıkıntılı ve zahmetlidir. Bulunacak matrah farkı ve tarh edilecek vergilerin getireceği mali yük bir yana, inceleme elemanının bazı basit medeni veya vergi

kanunlarındaki kurallara riayet etmemesi de bu süreci azaba çevirir. Ekseriyetle kurallara uyulmuş ve mükellefle güzel bir diyalog kurulmuş olsa da bazı inceleme elemanlarının veya mükelleflerin kendilerine terettüp eden sorumluluğu yerine getirmediğine, karşı tarafı rencide edecek veya zor durumda bırakacak hareketlerde bulunduğuna şahit olunuyor. Bu yüzden bir incelemede mükellefin ne gibi hakları olduğunu, inceleme elemanından ne gibi taleplerde bulunabileceğini, neler bekleyebileceğini bilmesinde fayda var. Bu talepler uygun bir şekilde dile getirilirse karşılık görecektir. İnceleme esnasında mükelleflerin hakları aslında bir yandan da inceleme elemanlarının sorumluluklarına, mükellefiyetine işaret eder.

### **Denetmenlere kimlik sorun, incelemenin zamanında bitirilmesini isteyin**

Mükellef, vergi incelemesi için gelen görevlilerden kim olduklarını ve yetkilerini gösteren bir belge veya kimlik göstermelerini isteyebilir. Kimlik göstermek aslında kanuni bir mecburiyet.

Görevlilerden incelemeyle ilgili bilgi istemek. Bu çerçevede incelemenin konusu, dayanağı, vergi türü, dönemi, ihbarlı olup olmadığı gibi bilgiler alınabilir.

Özellikle defter, belge yoğunluğu olmayan mükelleflerin incelemeleri genelde inceleme elemanının görevli olduğu binada yapılıyor. Halbuki kanuna göre inceleme mükellefin işyerinde yapılır. İşyerinin müsait olmaması, ölüm, işin terk edilmesi gibi mecburi sebeplerin varlığı veya mükellef tarafından talep edilmesi halinde incelemenin ilgili elemanının dairesinde yapılması istenebilir.

Mükellefin bir diğer hakkı da defter belge taleplerinin yazılı olarak yapılmasını istemek. Zor durum sebebiyle zamanında ibraz edilemeyecek belgeler için ilave süre talep edilebilir. İlave süre on beş günden az olamaz. Defter ve belgeler ibraz edildiğinde de bunun bir tutanakla yazılı olarak tespit edilmesi gerekir.

Mükellefin işyerindeki incelemenin çalışma saatlerinde yapılmasını ve işyeri faaliyetini engellememesini istemek.

İncelemenin her safhasında süreç hakkında görevlilerden bilgi almak. İşyeri sahiplerinin incelemenin ne zaman biteceğiyle ilgili bilgi istemesi gayet tabiidir.

İnceleme elemanlarına teslim edilen ve onların denetim ve gözetimi altında bulunan defter, belge ve diğer vesikalarla eşyalar üzerinde inceleme yapmak, bunlardan örnekler almak, kayıtlar çıkarmak işyeri sahibinin hakkıdır.

Aramalı incelemelerde hakim tarafından verilen arama kararını görmeyi istemek.

İhbara dayanan incelemelerde ihbarın asılsız çıkması halinde ihbarcıyla ilgili bilgi istemek de önemli bir haktır.

Vergi incelemeleriyle ilgili görüşmelere, defter ve kayıtlarla ilgili olan yetkili müşavirlerin kendisiyle birlikte katılmasını sağlamak veya kendisini temsilen yetkili bir temsilcisini göndermek.

İnceleme sırasında gerekli görülen hallerde tutulan tutanaklara incelemeyle ilgili her türlü itiraz, şerh ve görüşlerinin yazılmasını istemek.

İnceleme cari dönemi ilgilendiriyorsa ve yeni kayıtların yapılması gerekiyorsa aramada el konan defterlerin yerine yeni defter tasdik ettirilebilir. Defterler iade alındıktan sonra kayıtlar asıl defterlere aktarılır.

İncelemenin sona ermesinden sonra, kendisine inceleme yapıldığına dair bir yazı verilmesini istemek.

Mükellef, incelemede vergi mahremiyetinin ihlal edildiğinin belirlenmesi halinde şikâyetle bulunabilir.

Bunlardan başka mükellef incelemenin makul sürede bitirilmesini isteyebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergide yabancı ayrımcılığı sona erdi, gözler yeni düzenlemede

*Ahmet Yavuz 2009.10.19*

Vergi ve ekonomi çevreleri, geçtiğimiz haftayı Anayasa Mahkemesi'nin aldığı iptal kararları tartışmalarıyla kapattı. Mahkeme 2006 yılında yapılan değişiklikle hisse senedi, bono, tahvil gibi borsa araçlarında yerliden alınıp, yabancidan alınmayan vergilerin ayrımcılığa sebep olduğuna karar vererek yabancidan yüzde 0 (sıfır) oranında stopaj yapılacağı hükmünü iptal etti.

Bu karar, yerli ve yabancı yatırımcıların borsa kazançlarının eşit olarak vergilendirilmesi gerektiği gerekçesiyle alındı. Bu durumda Maliye, yapacağı yeni düzenlemeyle ya yabancılardan da vergi alacak veya yerlilerin de kazançlarını vergi dışı bırakacak.

Maliye, 2006'da menkul kıymetlerin vergilendirilmesinde yeni bir yöntemle geçmişti. Buna göre bankalar ve aracı kurumlar, alım-satımına aracılık ettikleri menkul kıymetlerle diğer sermaye piyasası araçlarından yatırımcıların elde ettiği faiz ve diğer gelirler üzerinden stopaj yapacaktı. Aynı şekilde mevduat, repo ve vadeli işlemlerden sağlanan gelirler de stopaj kapsamına alınmıştı. Bu kapsamda yapılması gereken stopaj, kanunda yüzde 15 olarak belirlenmişti. Ancak yerli-yabancı ayrımı yapılmadan tüm yatırımcılardan alınacağı hüküm altına alınan bu vergi, yabancı sermayeyi daha güvenli ve masrafsız limanlar aramaya itmişti. Yabancı sermayenin kaçtığını gören hükümet, Temmuz 2006'da dar mükellef gerçek kişi ve kurumların banka ve aracı kurum aracılığıyla elde ettikleri hisse senedi alım satım kazançları ile devlet tahvili, Hazine bonosu ve özel sektör tahvillerinden elde ettikleri faiz ve alım satım kazançları, yatırım fonları ile vadeli işlem borsalarındaki işlemlerden sağladıkları kazançlar üzerinden yapılan stopaj oranını yüzde sıfıra indirmişti. Yabancılar tanınan bu avantaj yerli yatırımcıların tepkisine sebep olunca iki hafta sonra yerli tam mükellefler tarafından yukarıda sayılan gelirler üzerinden yapılacak stopajın oranı yüzde 10'a indirildi. En son geçtiğimiz yıl kasım ayında tam mükellef gerçek kişi ve kurumların hisse senedi (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetleri hariç) alım satımından sağladıkları kazançlarda tevkifat oranı yüzde sıfıra indirilmişti. Ancak tam mükelleflerin hisse senedi dışındaki menkul kıymet gelirlerinden yüzde 10 oranında vergi kesintisi yapılmaya devam ediyor.

### TANINAN SÜREDE DÜZENLEME YAPILMALI

Mahkeme kararı yabancılar tanınan avantajı kaldırdı. Böylece dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından elde edilen bazı kazançlarda stopaj oranını sıfıra indiren düzenleme iptal edilmiş oldu. Ancak unutulmaması gereken şey, bu iptal işlemine ilişkin kararın henüz Resmî Gazete'de yayımlanmadığıdır. Gerekçeli kararın yayımlanması bile uzun zaman alacaktır. Ayrıca karar, yayımlandıktan 9 ay sonra yürürlüğe girecek. Dolayısıyla bu karar uyarınca dar mükellef yatırımcılar açısından bugünden itibaren geçerli olacak bir oran değişikliği söz konusu değil. Şimdilik heyecana kapılacak ve telaşlanacak bir durum yok. Zaten Gelir İdaresi'nden Maliye Bakanı'na, ekonomistlerden uluslararası denetim firmalarına kadar her kesimden yapılan açıklama iptal kararının yıkıcı bir etki doğurmayacağı, zamanında alınacak kararlarla olumlu müdahalelerin yapılacağı yönünde. Nitekim JP Morgan tarafından yayınlanan raporda, kararın piyasalarda belirsizliği artıran bir gelişme olduğu, ancak kurum olarak yabancı yatırımcılara vergi getirileceğine ihtimal verilmediği ifade ediliyor.

Belirtilen süre içerisinde herhangi bir düzenleme yapılmaz ve mahkeme kararı bu haliyle yürürlüğe girerse dar mükelleflerin kapsama giren gelirleri üzerinden yüzde 15 vergi kesintisi yapılacak. Çünkü Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesinde yer alan oran, yüzde 15'tir. Bu oran Bakanlar Kurulu kararıyla sadece tam mükellefler açısından (bazı gelirler için) yüzde 10'a indirildi. Şimdi bundan sonra yapılacak düzenlemeye odaklanmak gerekir. Tabii öncelikle bu alandaki vergilemeye ve uygulanacak vergi oranına karar vermek gerekecek. Mahkemenin iptal kararına rağmen aynı uygulama mı devam edecek, yoksa yerli-yabancı ayrımı yapmadan her kesimin kazancından vergi alınmaktan vaz mı geçilecek? Bunu yabancı sermayenin ülkede tutulması gerekliliği ile bütçe dengesinin korunması arasındaki tercih belirleyecek. Daha önce yerli yatırımcıdan yapılan tevkifat oranını yüzde sıfıra indirmeyi düşünen Maliye, 600 milyon liralık gelirden vazgeçilmesi gerektiğini anlayınca oran indirimini hisse senetleri ile sınırlı tutmuştu.

### **Yatırım indiriminde süre sınırlaması iptal edildi**

Anayasa Mahkemesi, daha önce mükelleflere yeni projeler geliştirme imkânı tanıyan yatırım indiriminden gelen avantajı kullanmanın da yolunu açtı. Nisan 2006'da kaldırılan yatırım indiriminden faydalanma hakkı bulunanlara yönelik kısıtlama içeren hükmü iptal edildi. Daha önce uygulanan yatırım indirimi kaldırılırken Kurumlar Vergisi oranı da yüzde 20'ye indirilmiş, yatırım indirimi istisnasından faydalanma için 3 yıllık bir geçiş süresi getirilmişti. Yani, 2006'da yatırım indirimi istisnasına son verilmesine rağmen, mükelleflerin mevcut yatırımları sebebiyle hak kazandıkları yatırım indirimi istisnası tutarlarını üç yıl süreyle kullanmalarına imkân tanınmıştı. Böylece mükellefler 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait Kurumlar Vergisi beyannameleri kapsamında beyan edilecek kazançlarını yatırım indirimi istisnasına konu edebildiler. Bu haktan faydalanan mükelleflere Kurumlar Vergisi oranı yeni indirimli orandan değil, eski orandan hesaplandı. İlgili yıllarda indirilemeyen yatırım indirimleri ise sonraki yıllara devredilemedi. Bu üç yıllık süre sınırlamasına ve yatırım indiriminden faydalanıldığı durumda, eski Kurumlar Vergisi oranlarının uygulanacağına ilişkin hükümlerin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla iptal davası açılmıştı. Mahkeme "...sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait..." ibarelerinin iptaline karar verirken, "...(vergi oranına ilişkin hükümler dahil)..." ibaresinin iptal talebini reddetti. Buna göre gerekçeli kararın Resmî Gazete'de yayımlanması ve "...sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait..." ibarelerinin ileriye dönük olarak ortadan kalkmasından sonra devreden yatırım indirimleri kullanılabilir hale gelecek. Kanun, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkacağından, bu tarihe kadar yatırım indirimi istisnasının süre sınırlaması geçerliliğini koruyacak. Dolayısıyla iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından önce, beyannamelerin yatırım indirimi istisnası yönünden ihtirazi kayıtla beyan edilip, yargı yoluna başvurulmasında fayda var.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Vergi cezası kesilen GSM operatörleri ya mahkemeye gidecek ya da uzlaşacak**

Ahmet Yavuz 2009.10.26

Maliye, büyük mükelleflere yönelik vergi incelemelerine devam ediyor. Son olarak GSM sektöründe faaliyet gösteren üç firma nezdinde yürütülen incelemelerde vergi denetmenleri roaming kapsamında yapılan ödemelerin KDV ve Özel İletişim Vergisi matrahına dahil edilmesi gerektiğini iddia ederek vergi tarhiyatı önerdi.

Roaming hizmeti, cep telefonu operatörlerinin kendi abonelerine yurtdışında haberleşme imkânı veren bir hizmet. Bu hizmeti operatör şirket her bir ülkeye şebekesini kurmak yerine, yurtdışı operatörlerle sözleşme yaparak sunar. Bu hizmet karşılığında yurtdışı GSM firmalarına yapılan ödemelerin hizmet ithali olarak kabul edilip, ödemeler üzerinden KDV hesaplanması gerekiyor. Çünkü Türk operatörlerin yabancı şirketlere verdikleri bu türdeki roaming hizmeti, hizmet ihracı kapsamında KDV'den istisna edilmiş. Bu yüzden yabancı firmalara yapılan bu ödemelerin önce sorumlu sıfatıyla KDV'ye tabi tutularak 2 No'lu beyanname ile beyan edilmesi ve sonra 1 No'lu KDV beyannamesinde indirilmesi gerekiyor. Bu noktada bir sıkıntı yok, çünkü ödenecek KDV çıkan firmalar 2 No'lu beyanname ile ödedikleri vergiyi 1 No'lu beyannamede ödenecek vergiden düşüyorlar.

Şirketler genel olarak yaptıkları ödemeler üzerinden KDV hesaplayıp 2 No'lu beyanname ile beyan etmiş. Problem bu ödemelerin abonelere yansıtılması aşamasında çıkıyor. Vergi denetmenleri aboneye yansıtılan tutarın ve GSM şirketleri tarafından alınan komisyonların vergi matrahına dahil edilmesi gerektiğini söylüyor. Oysa şirketler yabancı firmalara yaptıkları ödemeleri abonelerine yansıtırken bunu KDV matrahına dâhil etmemiş, sadece yansıtma için firma tarafından alınan komisyonları KDV ve Özel İletişim Vergisi matrahına dâhil ederek vergi beyan etmişler.

Gecikme cezası da uygulanacak

Firmalar bu uygulamayı bakanlığın verdiği muktezalar doğrultusunda yaptıklarını iddia ediyor. Kendilerinin daha önce roaming kapsamında alınan bedelin tümü üzerinden vergi hesapladıklarını, fakat aldıkları mukteza doğrultusunda bu uygulamadan vazgeçtiklerini açıklıyor. Vergi Usul Kanunu 413. maddesine göre mükellefler idareden vergi durumları veya vergi uygulanması bakımından müphem ve tereddütlü hususlar hakkında izahat isteyebiliyor. Yetkili makamlar yazıyla istenecek izahatı yazı ile veya sirkülerle cevaplamak zorunda. Alınan cevaplara göre hareket eden mükelleflerin bu işlemleri cezayı gerektirse bile ceza kesilmez. Son dönemde bu tür durumlarla sıkça karşılaşılıyor. İdare mükellefin sorularına cevap verirken uygulamanın nasıl olması gerektiğini belirtiyor. Bazen idarenin görüşü ile denetim elemanlarının görüşü örtüşmeyebiliyor. Bu durumlarda beyan dışı bırakılan vergi alınırken bu vergilere vergi ziyai cezası hesaplanmaması gerekiyor. Bazı denetim elemanları 'idarenin görüşü bizi bağlamaz, biz vergiyi de cezayı da alırız' diyor. Oysa bu hüküm bir kanun maddesi hükmü. Buna herkesin uygun hareket etmesi gerekiyor. Aksi durumda mükelleflerin idareye güveni kalmaz. Bu incelemede de vergi denetmenleri alınan mukteza sebebiyle GSM operatörlerine vergi ziyai cezası hesaplamadı. İncelemede en büyük rakam sektörün en büyük firması olan Turkcell'e kesildi. Turkcell'den istenen vergi 260 milyon lira. Avea'ya çıkan vergi ve ceza toplamı 30 milyon lira. Vodafone ise toplamda 25 milyon lira ödemek durumunda kalacak. Turkcell dışındaki firmalar bu şekilde görüş almadığı için vergi ziyai cezası da ödeyecek. Bu rakamlar üzerinden ayrıca gecikme faizi de hesaplanacak.

Şirketler normalde abonelerden alınan ve Maliye'ye aktarılan bu vergileri, idarenin görüşü doğrultusunda almaktan vazgeçtiklerini, şimdi ise haksız bir şekilde bu vergilerin kendilerine yüklendiğini iddia ediyor. Bilindiği gibi KDV, ÖTV, ÖİV gibi harcama vergileri nihai tüketicilerden alınan vergiler. İşletmeler bu vergilerde bir nevi aracılık işlemi yapıyor. Nihai tüketiciden vergileri alıp, vergi dairesine yatırıyor. Bu anlamda şirketlerin itirazı anlaşılabilir. 'Zamanında bizi bu şekilde yönlendirmeseydiniz biz abonelerimizden vergiyi alır, beyanlarımıza yansıtır, böyle bir vergi farkı ve ceza ile de muhatap olmazdık' demek istiyorlar. Şu anda eski yıllara ilişkin vergilerin abonelerden alınması tabii ki mümkün değil. Bu yüzden raporlara istinaden tarh edilen vergileri şirketler yüklenmek zorunda.

Firmaların bu savunmasına hak vermekle beraber telefon görüşme ücretlerinin KDV ve ÖİV dahil şekilde belirlendiğini de unutmamak gerekiyor. Gelen faturalarda veya yapılan reklamlarda görüşme tarifelerine bu vergilerin dahil olduğu açıkça söyleniyor. Böyle olunca firmaların aslında bu vergileri mükelleflerden aldıkları, fakat verilen mukteza sebebiyle beyanlarına yansıtmadıkları yönündeki iddia da yabana atılır cinsten değil.

Şimdi mükelleflerin önünde uzlaşmaya girmek veya olayı mahkemeye taşımak alternatifleri bulunuyor. Nispeten düşük rakamlarla muhatap kalan iki şirketin uzlaşmaya gitmesi bekleniyor.

Yabancıya hisse senedinde sıfır vergiye devam

Geçtiğimiz hafta Anayasa Mahkemesi'nin Gelir Vergisi Kanunu geçici 67. maddesindeki hazine bonosu, devlet tahvili ve yatırım fonu gibi menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelire dar mükellefler için sıfır oranda vergi uygulanması hükmünü iptal ettiğini belirtmiş, şimdilik vergilemede herhangi bir değişiklik olmayacağını da ifade etmiştim. Çünkü henüz gerekçeli karar yayınlanmadı. Gerekçeli karar yayınlandıktan 9 ay sonra iptal kararı yürürlüğe girecek. Bu yüzden yabancı yatırımcıların endişe etmemesini, ama idarenin elini çabuk tutmasını, bir an önce ne yapılacağına karar verilmesi gerektiğini ve piyasalara bunun duyurulması gerektiğini de anlatmıştim.

Aldığım bilgilere göre yerli yatırımcıdan alınan 600 milyon lira civarındaki vergiden vazgeçemeyen, bu yüzden de yerli yatırımcıdan alınan vergileri tamamen sıfıra indiremeyen Maliye kararın yayınlanmasını ve verilen sürenin tamamen dolmasını bekleyecek. Bütçe çalışmaları, yapılacak seçim, ekonominin seyri krizin durumu şimdilik bu alanda adım atmayı zor kılıyor. Sonuç olarak yaklaşık bir buçuk yıllık sürede değişiklik olmayacak gibi. Tanınan sürenin bitimine doğru adım atılacak ve duruma göre hareket edilecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Takdir komisyonuna sevk etmek, vergi borcunda zamanaşımını durdurmayacak

Ahmet Yavuz 2009.11.02

Bir okurum, 1993 yılıyla ilgili verginin cezalarıyla birlikte 2009'da kendisinden talep edildiğini, bunun kanunen mümkün olup olmadığını soruyor. Çok sık olmasa da bu tür durumlarla karşılaşılabilir. Özellikle vergi dairesiyle fazla işi olmayan küçük çaplı mükellefler işi bıraktıktan sonra vergi dairesine terk işlemi yaptırmayı ihmal ediyor.

Vergi dairesi bu mükellefin beyanname vermediğini, ancak tarh zamanaşımına uğranılacağı beşinci yılın sonunda fark ediyor (örneğimizde 1998 yılı sonunda). Zamanaşımını kesmek için mükellef takdir komisyonuna sevk ediliyor. Takdir komisyonları karar almada çok hızlı sayılmadıkları için en az üç-dört yıl karar çıkmıyor. Derken bu komisyonca karar verilir mükellefin elde etmiş olabileceği kazanç vergi dairesine bildirilince vergi dairesi bu kazanç üzerinden vergi hesaplayıp tarh ettikten sonra mükellefe tebligat çıkarıyor. Bu sürede mükellef adresini değiştirmişse kendisine ulaşamıyor. Vergi dairesi ulaşamadığı mükelleflere alacağını ilan eden tebliğ yoluyla kesinleştiriyor. Tabii bu işlemler idare arasında yazışmalarla gerçekleştirildiği için süreçten mükellefin hiç haberi olmuyor. Sonra bir şekilde kendisine ulaşılan mükelleften vergi ve cezaları ödemesi isteniyor. Mükellef de tabiri caizse habbenin kubbeye dönüştüğünü görüp şoke oluyor.

Kanunlara göre bazı haller vergi alacağını ortadan kaldırır. Bunlar ödeme, zamanaşımı, terkin, tahakkuktan vazgeçme ve vergi hatalarının düzeltilmesi olarak sıralanabilir. Kanunda zamanaşımı, süre geçmesi suretiyle

vergi alacağının kalkması olarak tanımlanmış. Zamanaşımına vergi kanunlarında kamu yararı gerekçesiyle yer veriliyor. Çünkü devletin vergiden doğan alacağını uzun bir süre sonra istemesi hem vergi idaresi hem de mükellef yönünden sorunlar doğuruyor. İdare ispat yönünden güçlüklerle karşılaşılıyor. Ayrıca takip ve tahsil yönünden de zorluklar yaşıyor. Mükellefler de borçlu olarak uzun süre belirsizlik içinde kalacakları ve defter-belgeleri saklamak zorunda olacakları için ciddi sıkıntılar yaşıyor. Zamanaşımı bu olumsuzlukları büyük ölçüde önlemiş olur. Hukukta tarh zamanaşımı ve tahsil zamanaşımı olmak üzere iki çeşit zamanaşımı bulunuyor. Bunlardan tarh zamanaşımı Vergi Usul Kanunu'nda; tahsil zamanaşımı ise, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da düzenlenmiş. Zamanaşımının en önemli yanlarından biri, mükellefin bu hususta bir müracaatı olup olmadığına bakılmaksızın hüküm ifade etmesidir. Tahsil daireleri amme alacağının tahsilinde zamanaşımını re'sen dikkate almak zorunda.

Kanunlarda vergi alacağının zamanaşımına uğramasına mani olmak için süreyi kesmek veya durdurmak suretiyle uzatma imkanı veren birçok durum bulunuyor. Vergi dairelerinde borçlu kişi adına düşük tutarlı ödemeler yapılarak zamanaşımı süresinin yeniden başlamasının sağlandığı bile görülüyor. Bu yüzden vergi daireleri kolay kolay bir vergi alacağının zamanaşımına uğratmaz. Zaten böyle bir şey olması halinde zamanaşımına uğratan memur hakkında soruşturma açılır. Memurlar soruşturmaya muhatap olmamak için kendilerine bir şekilde çıkış yolu buluyor ama olan bu işlemler dizisinden habersiz mükelleflere oluyor. Başta anlattığım olaydaki gibi mükelleflerden çoğu zaman elde edilmeyen bir gelir için yüksek faiz ve cezalarla şişirilmiş vergiler isteniyor. Bazı mükellefler bu durumu sineye çekip borcunu öderken bazıları da konuyu mahkemeye intikal ettiriyor. Mahkemeye intikal eden olaylardan birisinde ilgili maddenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne müracaat edilmişti. Anayasa Mahkemesi'nin 15 Ekim 2009 tarihli toplantısında takdir komisyonuna müracaatın zamanaşımını durduracağı yönündeki hüküm anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile iptal edildi. İptal hükmü kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından 6 ay sonra yürürlüğe girecek. Mahkemenin bu kararı gerçekten çok yerinde. Mükellefin ağır işleyen bürokrasi yüzünden yüklü ceza ve faiz ödemesinin önüne bu sayede geçilmiş olacak. Bu da birçok mağduriyetin yaşanmasına meydan vermemek demek.

---

### **Vergi 5 yılda zamanaşımına uğrar**

Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak 5 yıl içerisinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar. Mesela 2004'ün zamanaşımı süresi 31 Aralık 2009 tarihinde dolacak. Yalnız mükellefin unutmaması gerekir ki; Maliye farkına vardığı alacağı kesinlikle zamanaşımına uğratmaz. Kanunlarda belirlenen mekanizmalarla alacaklı olma hakkı devam ettirilir. Bu yüzden zamanaşımına fazla bel bağlamamak gerekir. Mesela vergi dairesince matrah takdiri için takdir komisyonuna başvurulması tarh zamanaşımını durdurur. Mücbir sebep hali de zamanaşımını durdurur. Duran zamanaşımı komisyon kararının vergi dairesine tevdi edilmesini izleyen günden itibaren işlemeye devam eder.

Öte yandan kesinleşen amme alacağı, yine vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse tahsil zamanaşımına uğrar. Mesela 2003 yılı Kurumlar Vergisi gelirleriyle ilgili 2004'ün Nisan ayında ödenmesi gereken 1. taksitinin ödenmemesi halinde, bu borçla ilgili zamanaşımı 2005 takvim yılının başından itibaren işlemeye başlayacak ve 31 Aralık 2009 tarihinde sona erecek. Buna da tahsil zamanaşımı denir. Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur. Tahsil zamanaşımı da ödeme, haciz uygulanması, ödeme emri tebliği, mal bildirimi gibi hallerde kesilir. Kesilmenin olması halinde zamanaşımı süresi yeniden başlar. Ayrıca borçlunun yabancı memlekette bulunması, hileli iflas etmesi veya terekenin tasfiyesi dolayısıyla hakkında takibat yapılmasına imkân bulunmaması hallerinde zamanaşımı işlemez, durur. Bu hallerin sebeplerinin kalktığı günün bitmesinden itibaren başlar ve kaldığı yerden işlemeye devam eder.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Mâli müşavirlik stajı için bir servet gerekiyor

*Ahmet Yavuz 2009.11.09*

Mali müşavirlik, ülkemizde köklü geçmişi olan ve geldiği aşamaya ciddi merhaleler geçirerek varan bir meslek. Mükelleflerin defterlerini kaydedip hesaplarını tutan eski meslektaşlarına kıyasla günümüz mali müşavirlerinin çok daha kompleks iş tanımları bulunuyor.

Günümüzde defter belge kayıtlarından danışmanlık hizmetlerine, Maliye ve SGK'daki işlerin takibinden sürekli değişen mevzuatı takip etmeye kadar çok çeşitli ve kapsamlı faaliyetler bu meslek mensuplarından bekleniyor. Faaliyet alanı bu kadar kapsamlı olunca meslek mensupları mecburen yoğun çalışmanın yanında eleman çalıştırmak ve teknolojik imkanlardan faydalanmak üzere büroya bilgisayar, fotokopi makinesi, faks, tarayıcı gibi birçok araç ve makine almak zorunda kalıyor. Mükellefler de teknik konu olan mali ve sigorta mevzuatını takip edemediği ve basit ihmaller, bilgisizlik gibi sebeplerle yüksek cezalara maruz kalmaktan korktukları için bu işlerinin mali müşavirler tarafından takip edilmesini istiyor.

Üniversite mezunu işsiz sayısının artması ve özellikle mali müşavir olma şartlarını taşıyan bölüm mezunu sayısının fazla olması sebebiyle bu mesleğe de ilgi üst seviyede. İlgi ve talebin fazlalığı mesleğe girişin daha zorlu ve çetin bir süreçle bağlanmasına yol açtı. Artık mesleğe girmek için birçok şart taşımak aranıyor. Bu şartları taşıyanlar üç yıl staj yaparak meslek sınavlarına girebiliyor. Ancak staja başlamak için de sınava girmek gerekiyor. Staj başlatma sınavını geçtikten sonra çoğu zaman ücret alamadan, alınıyorsa bile karın tokluğuna çalışarak üç yıl pratik yapan stajyerler, zorlu sınavlara girmek ve bu sınavları iki yıl içinde geçmek zorunda. İki yıl içerisinde tüm sınavların verilmemesi halinde geçilen derslerden baştan girmek ve sınav sürecini sıfırdan başlatmak gerekiyor.

Tabii tahmin edileceği üzere bu süreçte her başvuru ve sınav için ayrı ayrı başvuru parası, sınav harcı, gidiliyorsa kurs parası, sınavlar Ankara ve İstanbul'da yapıldığı için sınav merkezlerine gidiş geliş ve konaklama masrafları ödenmek durumunda. Bu sınavı geçenlerin de ruhsat parası, odaya kayıt parası, aidat, fonlara yapılan bağışlar derken yaklaşık 3 bin lira ödeme yapılması gerekiyor. Bundan sonra da işyeri tutmak, gerekli tefrişatı yapmak, eleman çalıştırmak gibi ihtiyaçları gidermek için küçük çaplı bir sermayeye ihtiyaç duyuluyor. Daha yolun başındaki stajyerler için bu tutarlar gerçekten çok yüksek ve üstesinden gelinmesi zor rakamlar. Odaların bu ağır yükü görmesi ve ruhsat ücretlerini, aidatları ona göre belirlemesi lazım. Hiç olmazsa taksitli ödemenin kabul edilmesi bir çözüm olarak görülebilir.

## **Kıran kırana rekabet müşavirlerin hayatını zorlaştırıyor**

Sınavları geçip büro açmak, sıkıntıların bitmesi anlamına gelmiyor. Mesleğin asıl problemleriyle bu aşamadan sonra tanışılıyor. Bir kere bu meslekte mesai sınırsız. Çünkü mükellefin birçok işini takip etmesi gereken mali müşavirler her an aranmak durumunda. Tatil yapmak, izin kullanmak çoğu zaman mümkün olmuyor. Bizzat işbaşında bulunmayınca oluşacak bir ihmal sebebiyle mükellefler ceza yiyebilir ve bu da mali müşavire yansıtılabilir. Mesela herhangi bir beyannamenin veya Mali müşavirler bu yüzden mükellefleriyle karşı karşıya kalmak istemediğinden kendi işlerini bizzat takip etmek ve bayram, tatil dinlemeden çalışmak zorunda kalıyor. Bu tempo zamanla sağlık sorunlarına ve aile ilişkilerinin zedelenmesine sebep oluyor. Diğer bir önemli mesele de meslek mensuplarının aralarındaki acımasız rekabet. Müşteri bulmak için acımasız bir fiyat rekabeti



yapılıyor. Müşteri, alacağı hizmetin kalitesini sorgulamadan düşük fiyat veren müşavire gidiyor. KDV açısından meslek odasının belirlediği tarifenin altında bir fiyata anlaşıldıysa bile tarife göre serbest meslek makbuzu düzenlenmek zorunda. Ayrıca serbest meslek mensupları, tahsil edemedikleri bedeller için de makbuz düzenlemek ve bunu beyan ederek vergisini ödemek zorunda kalıyor. Mükellefler mali müşavire verilecek ücreti çok acil görmedikleri için çoğu zaman ödemeyi geciktiriyor. Bu yüzden meslek mensupları sürekli işlerin yoğunluğundan, fakat ücret tahsil edememekten şikayet ediyor. Yeminli mali müşavirlik de mükelleflerin hesaplarının tasdik edilmesi, iade raporlarının yazılması, muhtelif konularda danışmanlık hizmeti verilmesi gibi yarı kamusal işlevi olan bir meslek. Burada da ücret ödeyecek mükellefe hesaplarını düzelttirme, daha fazla vergi çıkacak şekilde muhasebe işlemi yaptırma, az iade çıkartma gibi teklifler sunmak cesaret istiyor. Çünkü bu alanda da haksız rekabet bulunuyor ve mükellefler istenileni daha ucuza yapacak, itiraz etmeyecek meslek mensubu bulabileceğinin farkında.

### **Noterliğe benzer bir uygulama, meseleleri çözer**

Devlet ile vatandaş arasında aracılık vazifesi gören mali müşavir ve yeminli mali müşavirlerin problemlerini meslek kanunlarında yapılacak değişikliklerle çözmek mümkün.

Mali müşavirlik için noterliğe benzer bir uygulama getirilebilir. Mükellefler müşavirlere Maliye veya meslek odaları tarafından paylaştırılabilir.

Ücretler Maliye ve odalar tarafından toplanıp mali müşavirlere verilen hizmetin niteliğine göre paylaştırılabilir.

Artık mükellef gözündeki az vergi ödeten mali müşavir iyi mali müşavirdir anlayışının kırılması gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Katılım payı, eczacıların başını ağrıttıyor**

*Ahmet Yavuz 2009.11.16*

Hükümetin Orta Vadeli Program'ı sağlıkta tasarruf yapılmasını öngörüyordu. Bu kapsamda 1 Ekim'den itibaren yürürlüğe giren uygulama, eczacılarla hastaları karşı karşıya getirirken, birçok kesimden de tepki çekiyor. Daha önce de tatbik edilip sonrasında vazgeçilen eczanelerin tahsildar olarak kullanılması uygulamasına geri dönüldü.

Buna göre Genel Sağlık Sigortası'ndan faydalananlar, yeşil kart sahipleriyle bunların yakınlarının ayakta tedavilerinde, hekim ve diş hekimi muayenelerinde, vücut dışı protez ve ortez kullanımlarında ve kısırlık tedavilerinde katılım payı alınıyor. Eczacılar da bu duruma çok tepkili. Hatta bu uygulamanın iptali için Danıştay'a müracaat edilmiş durumda.

Eczacılar, tahsil etmek durumunda oldukları muayene katılım ücretleri için hasta ve yakınlarıyla problem yaşıyor. Birçok zaman düşük fiyatlı bir ilacı almak için 3-4 kat katılım bedeli ödemek durumunda kalan hastalar, eczacılarla tartışmaya girebiliyor. Üstelik bu aşamada ilacı SGK kapsamı dışında kendi parasıyla alıp katılım bedelinden kurtulmak mümkün değil. Çünkü sisteme 'tedavi edildiği' bilgisi girilen hastalardan bu katılım bedelinin bir şekilde alınması gerekiyor. Yani muayene katılım bedeli, bu sefer ödenmezse bir sonraki ilaç alımında hastaların karşısına birikmiş olarak tekrar çıkıyor. Hastalar, ilaç almak için ödemek zorunda kaldıkları bu para için fiş veya fatura talep ediyor. Eczaneler, haklı olarak aracılık işlevi gördükleri bu tahsilat için fatura

vermek istemiyor. Çünkü bu bedeller karşılığında herhangi bir mal veya hizmet satmış olmuyorlar. Bu tahsilat için fatura verilmesi; satılmayan bir mal veya hizmet için, dolayısıyla elde edilmeyen bir gelir için vergi ödenmesi anlamına geliyor. Ama hastalar ve yakınları da yaptıkları ödemenin sistemde görünmemesi halinde ispatı nasıl yapacaklarını sorarak ödemeyi ispatlayacak bir belge istiyor. Ödemelerin kredi kartıyla yapıldığı durumlarda ise iş tamamen karmaşık hale geliyor. Bu tahsilat için belge verirse gereksiz vergi ödemek durumunda kalacak olan eczacı, belge vermezse de POS cihazından elde ettiği gelir ile KDV beyannamesindeki gelir uyumlu olmayacağı için ceza yeme problemiyle karşı karşıya kalabiliyor. Bazı eczacılar Maliye yoklama memurlarının katılım payı mukabili belge düzenlemediklerinden dolayı kendilerine ceza kesilmesinden yakınıyor.

## BEDEL İÇİN BELGE DÜZENLENMEYECEK

Maliye Bakanlığı, konuyla ilgili açıklama yapmıştı. Açıklamada, Sosyal Güvenlik Kurumu adına muayene katılım payı tahsil edilmesi halinde herhangi bir tevsik edici belge düzenlenmeyeceği ifade ediliyor. Bu payların tahsil edilmesi sırasında kişilere herhangi bir mal satışı veya hizmet yapılmadığından, bu uygulamaya yönelik olarak tahsilatı yapanlarca (eczane, özel sağlık kurumu vb.) bir belge düzenlenmesine gerek bulunmuyor. Öte yandan tahsilatın kredi kartıyla yapılması halinde, tahsil edilen tutar, beynamede kredi kartıyla tahsil edilen teslim ve hizmet bedellerinin yazıldığı 45'inci satırına dahil edilmeli. Buraya yazılan tutar, bu dönemde gerçekleştirilen teslim ve hizmetlere ait bedelin, kredi kartıyla tahsil edilen kısmını ifade ediyor. Bu düzenlemeyle vergiyi doğuran olayın vuku bulup bulmadığına bakılmadan belirli bir dönemde kredi kartıyla yapılan tahsilatın gösterilmesi öngörülüyor. Bu tür tahsilat, beynamede matrah bölümüne ilave edilmeyecek. Ancak POS hasılatıyla beyan edilen matrah arasında uyumsuzluk olması ve vergi dairesince bu hususun mükelleften sorulması halinde tahsilatın Sosyal Güvenlik Kurumu'na aktarılan hasta katılım paylarına ait olduğu izah sebebi olarak kullanılabilir. Yapılacak incelemede, hususun kolay izah edilebilmesi için POS makinesinden alınan fişin ve gün sonu raporunun arkasına muayene katılım payı olduğuyla ilgili not düşülürse herhangi bir incelemede yapılan tahsilatın muayene katılım payı olduğu net bir şekilde izah edilebilir.

## Kimlerden para alınmayacak?

Afet ve savaş hali sebebiyle sağlanan sağlık hizmetlerinden,

Diyaliz tedavilerinden,

Kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmetlerinden,

Katılım payı alınacak vücut dışı protez ve ortezler kapsamına girmeyen diğer protez ve ortezler ile tıbbi malzeme ve sarf malzemelerinden,

Organ, doku ve kök hücre nakline ilişkin sağlık hizmetlerinden,

Kamu görevlilerinden görevleri gereği kurumları tarafından talep edilen sağlık kurulu raporları veya sağlık raporları için yapılan muayenelerden,

Kamu görevlisi olarak çalışıyor olmak ve tedavi giderleri ilgili kurumlarınca karşılanmak kaydıyla İstiklal Madalyası alıp şeref aylığı bağlanan kişiler ve bunların eşlerinden, Vatani Hizmet Tertibi aylığı alanların sadece kendilerinin tedavilerinden; nakdi tazminat hükmüne göre aylık alanların sadece kendilerinin tedavilerinden; terörle mücadele çerçevesinde vazife ve harp malûllüğü aylığı alanların sadece kendilerinin tedavilerinden, katılım payları alınmaması gerekiyor.



# Maliye'nin 'kara listesi' mükellefleri tedirgin ediyor

Ahmet Yavuz 2009.11.23

Son günlerde mükelleflere Maliye'den yapılan tebligatta artış gözleniyor. Gelen yazılarda mükelleflere; kod listesinde bulunan kişi veya firmalardan mal veya hizmet aldıklarının tespit edildiği, konuyla ilgili izahat vermeleri veya Varlık Barışı'ndan faydalanmaları gerektiği söyleniyor.

Aksi takdirde kendilerinin de kod listesine alınacakları ifade ediliyor. Kod (olumsuz mükellefler listesi) uygulamasından haberdar olanlar, tebligatları anlıyor ama özellikle ilk kez kod listesi tabirini duyanlar bunun ne olduğuna mana veremiyor. Ama eski de olsa, yeni de olsa, kod listesini bilse de bilmese de herkes gelen yazıdan panikliyor. Çünkü işin içinde 'Maliye' ve 'koda alınmak' gibi tabirler geçiyor. Tabii ki buna hak vermek gerekir. Çünkü bu yazıların gerçekten ciddiye alınması gerekiyor. Çünkü faturası kullanılan mükellef, kod 1, kod 9/1 veya kod 5/1'de ise işin sonu mahkemeye kadar gidebilir, hürriyeti bağlayıcı hapis cezası bile alınabilir.

Önce kod (olumsuz mükellefler listesi) sisteminin ne olduğunu hatırlamakta fayda var. Kod listesi özellikle vergi iadelerinde hızlı bir şekilde tarama yapmak için getirilen bir sistem. İstanbul özelinde başlanan bu çalışma, Gelir İdaresi tarafından oldukça olumlu bulunuyor ve tüm ülkeye yaygınlaştırılmak isteniyor. Çeşitli sebeplerle düzenlenen vergi inceleme raporlarında olumsuzlukları (sahte fatura düzenledikleri, kullandıkları, bunlarla irtibatlı oldukları vb.) tespit edilenlerle, vergi dairelerince yapılan araştırma ve yoklamalarda olumsuzlukları belirlenenler durumlarına uygun kod listesine alınıyor. Bu mükelleflerin ve bunlardan mal alanların KDV iade işlemleri, yükseltilmiş teminatlar karşılığında yapılıyor. Aslında bu çalışma bir bakıma idarenin iç işleyişi. Mesela sahte fatura düzenlediğine dair rapor bulunan bir mükellef veya bu mükelleften mal alan birisi KDV iadesi talep ederse bu iadenin yapılmaması gerektiği yönünde, ilgili daireyle yazışmaya gerek kalmadan karar verilebiliyor. Bu işlem bir nevi idarenin mükellefler hakkında istihbarat toplaması olarak da görülebilir.

Mükelleflerin lehine işlerin hızlandırılması için 84 No'lu KDV tebliği çerçevesinde oluşturulan ve idari işlemler için kullanılan kod sistemi, artık idarenin bir iç işlemi olmaktan çıkmış durumda. Mükellefler mali müşavirleri vasıtasıyla veya başka şekilde kodda olduğunu duyduğu firmalardan mal almayı kesiyorlar. Satışları bir anda kesilen firmalar ne olduğunu anlamaya çalışırken neredeyse iflasın eşiğine kadar gidebiliyor. İşin garibi, bu liste hakkında mükellefin bilgisi olmuyor. Ayrıca listenin muhtevasını mükellef veya mali müşavirlerin öğrenmesi mümkün değil. Daha önce yeminli mali müşavirlere bu listeye bakma imkânı veriliyordu. Mayıs ayından itibaren buna da müsaade edilmiyor. Çünkü mayısta Ankara'da bir yeminli mali müşavir kod listelerini kendisine görme imkanı veren şifreleri etrafındaki bazı kimselere belli bir para karşılığında satmıştı. Daha sonra bu şifreler, şifre kırıcıların eline geçince listelerde yer alan bilgiler elden ele dolaşmaya başlamıştı. Ayrıca şifre kırıcılar kod listelerinde istedikleri değişiklikleri yapmaya başlayınca kod listeleri anlamsız ve güvenilmez bir hal aldı. İdare de yeminli mali müşavirlerin listeleri görme imkanına son verdi. Dolayısıyla Maliye'den kendisine yazı gelen mükellefin kendisinin de listede olup olmadığını, faturasını kullandığı mükellefin hangi sebepten kaçınıcı koda alındığını bilmesi mümkün olmuyor. Sadece kendisine yazıyı gönderen merciye giderek durumu öğrenebiliyor.

Duruma göre ya alınan faturalara ilişkin düzeltme yapılacak, daha önce mükelleflere ödenen KDV'ler faizleriyle birlikte vergi dairesine yeniden ödenecek veya Varlık Barışı'ndan faydalanılarak koda girmekten kurtulmuş olunacak. Bunlardan ikisini de yapmak istemeyen mükellefler daha sonra incelenmeyi göze alacak. Olayı bir misal ile açıklayalım: A firması 2005 yılında B firmasından KDV dahil 100 bin liralık mal almış olsun. Yıllar sonra

B firmasının 2008 yılında yapılan yoklamada yerinde olmadığı veya SMİYB düzenlediği/kullandığının tespit edildiğini varsayalım. Bu durumda mükellef A'dan bu 100 bin liranın KDV'sini yeniden ödemesi isteniyor. Mükellef bunu yapar veya Varlık Barışı'na bu tutarda müracaatta bulunursa koda girmekten kurtuluyor. Bunları yapmayı kabul etmezse, incelemeye sevk ediliyor.

### 'Kod'dan nasıl çıkılır?

Normal prosedürde koda giren mükellefler listeden çıkmak için idareye müracaat ederek koda alınma sebeplerini öğrenmeli.

Listeden çıkmak, giriş sebebine göre farklılık arz ediyor. Sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyenlerle, bunları kullananlar raporla tespit edilmişse, bu raporların yanlış düzenlendiğinin yeni bir rapor veya mahkeme kararı ile ispat edilmesi hariç, listelerden çıkmak mümkün değil.

Yanıltıcı belge kullananlar, raporlarda belirtilen vergiyi öderlerse koddan çıkma talepleri yerine getirilebilir. Ama işyerini değiştirip bunu vergi dairesine bildirmeyen bir mükellef, bu sebepten listeye dâhil edilmişse, vergi dairesine başvurarak yeni adresini bildirince yeni bir tespit yapılacak ve listeden düşecektir.

Diğer kodlardan çıkmanın yolu ise vergi dairelerinin istemiş olduğu bilgi ve belgelerin ilgili birimlere verilmesi ve ardından koddan çıkma talebinin iletilmesi ve takipçisi olunması gerekiyor. Eğer vergi daireleri işi hızlandırmaz ve çözümünde isteksiz davranırsa müracaat edilecek yer, ilgili KDV grup müdürlükleridir.

### Kendilerine yazı gönderilen mükellefler ne yapmalı?

Bu köşede Varlık Barışı'na müracaat etmenin avantajlarını sık sık gündeme getirdim. Mükelleflere bunun bir nevi sigorta vazifesi göreceğini belirttim. Ancak son zamanlarda bu kanunun çıkış maksadını aşarak tam bir vergi affına ve idarenin ekstra gelir elde etme yöntemine dönüştüğünü müşahade ediyorum. Bu bağlamda son günlerde yazı gönderilen mükelleflere tavsiyem olacak. Mükellefler öncelikle kendilerine neden yazı gönderildiğini öğrenmeli. Sonra durumlarını gözden geçirmeli. Eğer faturasını kullandıkları mükellef sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyen bir mükellef ise ve bu durum bir raporla tespit edilmiş ise Varlık Barışı'na müracaat etmekte fayda var. Yok eğer yerinde bulunmayan, sahte fatura kullandığı tespit edilen bir mükelleften fatura aldıkları iddia ediliyorsa tespit ne zaman yapıldığına bakmak gerekir. Eğer mal alımı 2005'te, tespit ise daha sonra (mesela 2008'de) yapılmış ise ödeme ne şekilde yapılırsa yapılsın idarenin hukuken iddia edeceği bir durum yoktur. Daha önce ödenen KDV'nin yeniden ödenmesini istemek veya Varlık Barışı'na zorlamak hukuksuzdur. Fatura alış tarihi ile bu sebeplerden dolayı koda alınma tarihi çakışıyorsa ödemenin banka veya çekle yapıldığının ispatlanması da mükellefleri sorumluluktan kurtarır. Mükellefler koda girmemek için Varlık Barışı'na müracaat edebilir. Ancak beyan edilen nakit tutarın 6 ay içinde sermayeye ilave edilmesi gerektiği unutulmamalı. Yüksek tutarlı beyanlarda kaynak bulmak sorun teşkil edebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yeni yılda maktu vergi ve cezalarda ciddi artış yok

Ahmet Yavuz 2009.11.30

Maliye Bakanlığı geçtiğimiz haftalarda 2009'un yeniden değerlendirme oranını ilan etti. Buna göre bu yılın yeniden değerlendirme oranı 2,2 olarak açıklandı. Bu rakam şimdiye kadar ilan edilen en düşük yeniden değerlendirme oranı

olma özelliğini taşıyor.

1983 yılından sonra ilan edilmeye başlanan yeniden değerlendirme oranı bazı yıllarda yüzde 107 oranına kadar çıkmış. Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın ekim ayında (ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsü'nün üretici fiyatları endeksinde (ÜFE) meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Son yıllarda yakalanan ekonomik istikrar, enflasyondan arındırma maksadıyla getirilen ve daha sonra farklı ameliyeler için kullanılmaya başlanan yeniden değerlendirme oranını da aşağılara çekti. Üstelik son bir yılı aşkın zamandır yaşanan kriz üretici fiyatlarının alt limitlerde kalmasına, dolayısıyla üretici fiyatları endeksinin düşük çıkmasına sebep oldu. Üreticiler yetersiz seviyedeki tüketimi canlandırmak için fiyat endeksli bir pazarlama tekniği izledi. Bu da endeksin düşük çıkmasını sağladı.

Yeniden değerlendirme oranı; vergi, harç ve cezalar ile bazı maktu had ve tutarların her yıl güncellenmesinde çarpan olarak kullanılıyor. Bu tutarların yeniden değerlendirme oranında artırılmış tutarları Maliye tarafından genel tebliğlerle kamuoyuna duyuruluyor. Önümüzdeki günlerde bu tebliğler yayınlanacak ve yeni tutarlar ayrıca bildirilecek.

Gelecek yıl yeniden değerlendirme oranı uygulanarak hesaplanacak vergi ve cezalardan bazılarını hatırlatalım. Bu vergi ve cezaların 2009'daki tutarları 2,2 olarak tespit edilen yeniden değerlendirme oranı ile çarpılarak yeni tutarlar bulunabilir. Yalnız unutulmaması gereken bir şey var ki Bakanlar Kurulu bu şekilde tespit edilen maktu had ve tutarların birçoğunu artırmaya veya azaltmaya yetkili kılınmış durumda. Ayrıca bu şekilde hesaplanan miktarların yüzde 5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmıyor. Bu yüzden yeni yılda uygulanacak tutarlar tam olarak yeniden değerlendirme oranıyla çarpım sonucu bulunan rakamlar olmayabiliyor.

Buna göre; 2008 yılı Motorlu Taşıt Vergisi, Maktu Damga Vergisi ve harçlar, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları, trafik para cezaları, idari ve adli para cezaları yüzde 2,2 oranında artacak. Ayrıca, Gelir Vergisi dilimleri, Veraset ve İntikal Vergisi matrah ve dilimleriyle istisna tutarları, çalışanların yemek kuponu bedeli, Hazine bonusu ve devlet tahvili geliri istisna tutarı, fatura düzenleme haddi, defter tutma haddi, amortisman ayırma sınırı, basit usule tâbi olma şartları, sakatlık indirimi tutarları, konut kira geliri istisnası, değer artış ve arazi kazançlarda istisna tutarı, cep telefonu aboneliğinin ilk tesisinde alınan özel işlem vergisi ile Çevre ve Temizlik Vergisi de yeniden değerlendirme oranında artırılacak.

Emlak Vergisi matrahı, vergi değerlerinin her yıl yeniden değerlendirme oranının yarısı kadar artırılarak uygulanmasıyla tespit ediliyor. Ama bu düzenleme önümüzdeki yıl uygulanmayacak. Çünkü 2010 yılı Emlak Vergisi matrahları yeniden belirlenecek. Gelecek sene Emlak Vergisi yeniden belirlenen matrahlar üzerinden hesaplanacak ve dolayısıyla vergi tutarları yeniden değerlendirme oranından bağımsız olarak tespit edilecek.

Yeniden değerlendirme oranı vergi kanunları dışında Rekabetin Korunması, İş ve Sendikalar kanunlarına göre verilecek idari para cezalarının güncellenmesinde de kullanılıyor. Ayrıca mükelleflerin beyannamelerini serbest muhasebeci veya serbest muhasebeci ve mali müşavirlere imzalatma mecburiyeti getirilen had, yeminli mali müşavirlerce hazırlanacak iade raporlarında geçerli olan had ve tutarlar da yeniden değerlendirme oranında artırılıyor.

---

## Hangi vergi ne kadar olacak?

Yılbaşında yeniden değerlemeye paralel yüzde 12 artan vergi, harç ve cezalar, Bakanlar Kurulu yetkisini kullanmazsa yeni yılda yüzde 2,2 oranında artacak.

1-3 yaş grubunda, 1.300 cm<sup>3</sup>'e kadarki otomobillerin MTV'si 393 liradan 402 liraya, 1301-1600 cm<sup>3</sup> arasındakilerin MTV'si 628 liradan 642 liraya çıkacak.

1 yıllık pasaport harcı 1 Ocak'ta 167 lira, B sınıfı sürücü belgesi harcı 217,7 lira, silah taşıma ruhsat harcı da 403,6 lira olacak.

Fatura-fiş vermeyenler yılbaşından itibaren 160 lira yerine 163,5 lira, sigara içenler de 69 lira yerine 70,5 lira ceza ödeyecek.

Trafikte en düşük para cezası 62,3 liraya, en yüksek ceza da 14 bin 522 liraya yükselecek.

Damga Vergisi'ndeki maktu tutarların yeniden değerlendirme oranı kadar artırılması halinde de yıllık Gelir Vergisi beyannamelerindeki Damga Vergisi 25,95 lira olacak. Bu miktar, makbuz senetlerinde 5,5 lira, bilançolarda da 20 lira şeklinde uygulanacak.

Vergi cezaları ile trafik para cezaları da yeniden değerlendirme oranı çerçevesinde yılbaşında artacak. Trafik para cezalarının da aynı oranda artmasıyla birlikte en düşük trafik para cezası 62,3 liraya, en yüksek ceza da 14 bin 522,6 liraya yükselecek.

Kırmızı ışıkta geçenlerle hız limitini yüzde 30'a kadar aşanlar yeni yılda 128 lira yerine 130,8 lira, hız limitini yüzde 30'un üzerinde aşanlar ise 265 lira yerine 270,8 lira trafik cezası ödeyecek. Kapalı alanlarda sigara içmenin cezası 69 liradan 70,5 liraya çıkacak.

---

## Vergi ödeme süreleri uzatıldı

Maliye, bazı vergilerin ödeme sürelerini uzattı. Yapılan açıklamada Kurban Bayramı tatilinin 26 Kasım'da başlayacağı dikkate alınarak vergi ödemeleri ile taksit ödemelerinde olumsuzluklar yaşanmasının önlenmesi amacıyla ödeme sürelerinin uzatıldığı ifade edildi. Buna göre ödeme süreleri 26 Kasım'da sona eren; gelir Stopaj Vergisi, kurum Stopaj Vergisi, Katma Değer Vergisi, istihkaktan kesinti suretiyle tahsil edilen Damga Vergisi ve sürekli mükellefiyeti bulunanlar için makbuz karşılığı ödenmesi gereken Damga Vergisi, bu vergilerin beyannamesinden doğan Damga Vergileri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren ve vade tarihi 26 Kasım 2009 olan diğer alacakların ödeme süreleri, vadelerinin bitim tarihinden itibaren 1 Aralık Salı günü mesai saati bitimine kadar uzatıldı.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

---

## Varlık Barışı yetmez, işadamlarının mağduriyetini ancak vergi affı giderir

Ahmet Yavuz 2009.12.07

Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'e açık mektup: Vergi mükelleflerinin çoğu bugünlerde dertli. Aslında dönem sonunda mükellef ve mali müşavirler dönem sonu işlemleri, defter tasdik ettirme, kapanış kayıtları vs. için zaten yoğun olur. Ama bu seferki dert sadece bu işlemlerden kaynaklanan yoğunluk değil. Vergi daireleri,

mükelleflerin Form Ba-Bs bilgilerinden hareketle koda girmiş firmalardan mal veya hizmet alımına ait faturaları KDV indirim listesinden çıkarmalarını istiyor. Aksi halde kendilerinin de kod listesine gireceklerini, ayrıca incelemeye sevk edileceklerini bildiriyor.

Vergi daireleri, bu bilgilendirme yazıları ile mükellefleri uyarma görevini yerine getirdiklerini belirterek, farkına varmadan listeye girmemeleri ve yapılacak incelemelerde yüksek tutarlı vergi ve cezalarla karşı karşıya kalmamaları için mükelleflere Varlık Barışı'ndan faydalanma imkanını değerlendirmeleri için fırsat tanıdıklarını düşünüyor. Fakat maalesef bu konu bazı kişiler tarafından suistimal edilmeye başlandı, kötü niyetlilere malzeme oldu. Mükellefi haksız yere listeye alıp çıkarmak için para alanlardan tutun da koda girmiş mükellefleri menfaat temin ederek listeden çıkarmaya kadar birçok suistimal zaten yapılıyordu. Şimdilerde avukat, mali müşavir, muhasebeci, danışman gibi unvanlar kullanan kişiler mükelleflere koda girme-çıkma gibi konularda yardımcı olacakları vaadinde bulunuyor.

Maliye'den aldığı yazı sonrasında ne yapacağını şaşırان mükellefler, bu kişilere gidiyor. Bunlar da çoğu zaman hiçbir şey yapmadan haksız kazanç elde ediyor. Hiçbir şey yapmıyorlar çünkü gelen yazılardan çoğu sahte fatura kullanmaktan dolayı koda girmiş firmalardan alınan faturalarla ilgili. Yani yazıyı alan (A) mükellefi (B) firmasından mal satın almış olsun, fakat (B) firması sahte fatura düzenleyen (C) şahsından fatura almışsa, bu durumda (A) mükellefine, sahte fatura kullanmaktan dolayı koda alınmış (B) firmasından alınan mal ile ilgili yazı yazılmış oluyor. Özellikle 84 No'lu KDV tebliğinde belirtildiği gibi çek veya banka aracılığıyla ödeme yapılmışsa mal alan mükellefin sorumluluğu bulunmuyor. Çünkü faturası kullanılan (B) mükellefinin sahte fatura düzenlediğine ilişkin bir tespit veya rapor yok. İşte bahsettiğim fırsatçılar (A) mükellefi durumundaki kişilere bu işi hallettiklerini söyleyerek haksız kazanç elde ediyor.

Kod listesi uygulamasının aksayan yönleri var. Bu aksaklıkların giderilmesi gerekiyor. Ayrıca son dönemde mükelleflere gönderilen yazılarla ilgili olarak Gelir İdaresi Başkanlığı'nca açıklama yapılması gerekiyor. Hangi kod ne anlama geliyor, hangi durumda ne yapılması gerekiyor tek tek açıklanmalı. Mükellefi böylesine haksız şekilde zor durumda bırakmaya kimsenin hakkı yok.

## **FAİZİ SİLİNİP KALANI TAKSİTE BAĞLANSIN**

Mükelleflere koda girmemek ve yüksek tutarlı vergi ve ceza ödememek için Varlık Barışı'ndan faydalanmaları tavsiye ediliyor. Varlık Barışı artık tamamen mükelleflerin incelemelerden en az hasarla kurtulmalarını sağlamak için kullanılan bir af niteliği taşımaya başladı. Oysa çıkarılma amacı bu değildi. Beyan edilen matrahın, incelemelerde bulunacak matrah farkından mahsup etme avantajı, kanundan faydalanmak için sadece bir teşvik unsuru idi. Asıl maksat, kayıt dışında bulunan varlıkların ülke ekonomisine kazandırılmasıydı. Yani devlet mükelleflerin önceki yıllarda kayıt dışından kazanç elde ettiklerini kabul ediyor ve belirli bir yüzde vergi ödeyerek bu kazançların vergisinden vazgeçiyor.

Zamanla söz konusu teşvik unsuru öne çıktı. Mükellefler, mali müşavirler, vergi daireleri ve inceleme elemanları incelemelerden kurtulmak için Varlık Barışı'nı teşvik eder oldu. Fakat beyan edilen bu varlıkların 6 ay içerisinde sermayeye eklenmesi gerektiği unutuluyor. Maalesef herkesin yurtdışında veya yastık altında kaynağı yok. Varsa bile incelemiden çıkacak matrah farkını telafi edecek seviyede değil. Hal böyle olunca mükellefler bankalardan kredi çekerek, eş-dost veya tefecilerden borç bularak varlık beyanında bulunmaya başladı. Bazı mükellefler bir varlığı veya kullandığı bir krediyi birkaç kez beyanda bulunuyor. Zamanı gelince bu varlıklar sermayeye eklenemeyecek. Eklense bile bu sadece kayıtlar üzerinde gerçekleşecek. Üstelik bu kayıtların zamanla mükelleflerin başına iş açma ihtimali bulunuyor.

Asıl görev Maliye Bakanı Sayın Mehmet Şimşek'e düşüyor. Mükelleflerin bu yöndeki teveccühleri dikkate alınmalı ve 2002'de çıkarılan 4811 sayılı Vergi Barışı'na benzer bir uygulama getirilmelidir. Matrah artırımında

bulunan mükellefler böylece hem vergi incelemelerinden kurtulmuş olacak, hem Hazine'ye gelir sağlanmış olacak hem de yukarıda bahsettiğim durumlara benzer sorunlar yaşanmamış olacak. Ayrıca madem Varlık Barışı çıkarılış amacının dışında gelir elde etmek ve bütçe açığını kapatmak için bir araca dönüştü, o zaman Maliye'ye borcu olana neden bir kolaylık yapılmasın. Zamanında vergisini beyan etmiş ama borcunu ödeyememiş vatandaşların da sigorta prim borçlarında olduğu gibi faizleri silinsin, kalan borçları taksitlendirilsin.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## [Vergi Kalem] İmha edilen malların KDV'si indirim tabi tutulamaz

Ahmet Yavuz 2009.12.14

Gelir İdaresi Başkanlığı, geçen hafta çıkardığı tebliğ ile Katma Değer Vergisi (KDV) konusunda yaşanan bazı belirsizlikleri giderdi.

Daha önce değişik başkanlıklarca verilen müktezalarda ve yapılan incelemelerde bu konularda uygulama birliği sağlanamıyor, ihtilaflar yaşanıyordu. Tebliğ, bu ihtilaflara bir manada noktayı koymuş oldu.

KDV Kanunu'na göre zayi olan malların KDV'si indirim konusu yapılamaz. İmha edilen mallarla ilgili olarak daha önce indirim konusu yapılan KDV'nin indirimden çıkarılıp, ilave edilecek KDV olarak beyan edilmesi gerekiyor. Ancak bazen mükellefin elinde olmayan sebeplerle mallar kullanılamaz ve satılamaz bir hale dönüşüyor. Mesela son kullanma tarihi gelmiş bir gıda veya çürümüş, kırılmış mallar satılamayacağı gibi, işletme içerisinde de kullanılamaz. Normalde bu mallar alınırken indirim konusu yapılan KDV'nin işletme üzerinde kalmaması, bir şekilde yansıtılması gerekiyor. Yukarıda saydığım sebeplere benzer durumlar sebebiyle satılamayan malların KDV'sinin yansıtılma imkânı bulunmuyor. Burada iki açmaz ortaya çıkıyor. Bilindiği gibi KDV gibi tüketim vergileri normalde nihai tüketiciden alınan vergilerdir. Birinci açmaz, imha edilen (zayi olan) malların KDV'si nihai tüketicieye yansıtılamayacağı için bu KDV'nin işletme üzerinde kalmış olması. Bu, işletme üzerinde fazladan bir yük demek. İkinci açmaz ise bu malların KDV'sinin indiriminin kabul edilmesinde ortaya çıkıyor. Çünkü imha edilen malların vergi indirimini kabul etmek, oluşan katma değerden Hazine'ye vergi doğmaması anlamına geliyor. Bu da Maliye'nin işine gelmiyor. Kanun; deprem, sel gibi doğal felaketlerde oluşan kayıplarda indirim yasağına istisna getirmiş. Ayrıca Maliye'nin mucbir sebep olarak kabul ettiği yangınlarda da yanan malların KDV'si indirilebiliyor. Bunların dışında sebeplerle zayi olan malların KDV'si indirilemez. Aksi halde bu konuda birçok suistimal yaşanabilir, işletmeler "şu malım zayi oldu, bu malım yangında yandı" deyip KDV kaybına sebep olabilir.

Şimdiye kadar mükellefler, idareye bu konuyu sorup aldığı cevaba göre hareket ediyordu. Bazı idareler, kullanım tarihi geçmiş ilaçların imhasını zayi mal olarak değerlendirmiyor dolayısıyla KDV'lerinin indirim konusu yapılabileceğini kabul ediyordu. Bazı idareler ise imha edilen malların zayi mal olarak kabul edilmesi gerektiğini yani bu mallara ait KDV'lerin indirim konusu yapılamayacağını söylüyordu. Yayınlanan tebliğ, bu konudaki ihtilafları kaldırmış oldu. Artık hangi sebeple olursa olsun imha edilen mallar zayi mal kabul edilecek. İmha edilen malların alımı, ithali veya imalinde yüklenen ve daha önce indirim konusu yapılan KDV, indirim listesinden çıkarılacak ve beyannamenin "ilave edilecek KDV" satırında beyan edilecek. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken husus, bu malların imha edilmesi halinde indirim iptalinin yapılacağıdır. Bu mallar imha



edilmez veya bir şekilde kullanılır veya satılırsa zaten hesaplanan KDV ortaya çıkacağı için indirim iptaline gerek kalmaz.

Havaalanında vergiden vergi alınmayacak

Tebliğde açıklık getirilen diğer bir konu da havayolu şirketlerini ilgilendiriyor. Uzun zamandır havayolu şirketleri ile inceleme elemanları bu konuda ihtilaf yaşıyordu. Hava meydanları işletmeci kuruluşları (DHMİ ve diğer özel işletmeci kuruluşlar) havayolundan faydalanan yolculardan yolcu servis ücreti adı altında bir bedel alıyor. Alan vergisi olarak da bilinen bu ücret, hava meydanının özelliğine göre 8-12 TL arasında değişiyor. Bu ücret esasen hava meydanları işletmeci kuruluşlarının geliri olmakla beraber ücretin yolculardan tahsilatını havayolu şirketleri bilet bedeli içerisinde yapıyor. Havayolu şirketleri, bedele dahil ettikleri bu ücreti KDV matrahına dahil etmiyor, dolayısıyla KDV hesaplamıyordu. İnceleme elemanları ise bu ücretin KDV matrahına dahil edilmesi gerektiğini iddia ederek, geçmiş yıllara yönelik tarhiyat yapılmasını öneriyordu. Çıkarılan tebliğ, alınan bu ücretin KDV Kanunu'nun 13/b maddesinde yer alan hava taşıma araçları için seyrüsefere ilişkin, yük ve yolcuya verilen tahmil, tahliye ve benzeri hizmetler kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ve KDV'den müstesna olan bu hizmetler sebebiyle KDV hesaplanmaması gerektiğini ifade ediyor. Böylece havayolu şirketlerine aracılık işlevi gördükleri bir ücretin tahsili amacıyla geçmişe yönelik ağır ve haksız vergi hesaplanmasının önüne geçilmiş oldu. Ayrıca yolcu biletleri de KDV miktarı kadar artmamış olacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yıl sonu işlemlerini ihmal etmeyin

Ahmet Yavuz 2009.12.21

Aralık, dönem sonu olması itibarıyla hem bulunulan dönem için bazı işlemlerin tamamlanıp gözden geçirilmesi hem de müteakip dönem için bazı hazırlıkların yapılması bakımından önemli bir ay.

Sene sonuna yaklaştığımız bugünlerde gerçek mali durumu net olarak görebilmek için işletmeler açısından yapılması gereken önemli işlemler bulunuyor. Bunlardan birisi olan envanter, sene sonunda işletmenin kâr-zarar durumunun ortaya çıkarılması ve bilançonun hazırlanması aşamasında yapılması gereken teknik bir çalışmadır. Envanter işlemi muhasebe kayıtlarıyla gerçek durum arasındaki farkın ortaya konmasını sağlar. Diğer bir ifadeyle sene içerisinde satılmış, kırılmış, bozulmuş olan bir mal veya ödenmiş olan bir borç kayıtlarda hâlâ mevcut ve ödenmemiş görünüyor olabilir. Bu durum ancak sene sonunda yapılacak fiili ve kaydi envanter ile ortaya çıkacaktır. Zaten kanunen de bilanço esasına göre defter tutmak mecburiyetinde olan mükellefler hesap dönemi sonunda envanter çıkarmak zorunda. Envanter çıkarmak, Vergi Usul Kanunu'nda bilanço günündeki mevcutları alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit etmek şeklinde tanımlanıyor.

İşletmenin faaliyeti neticesinde mali durumun ne olduğunun görülmesi hem devlet, hem işletme ortakları, hem de diğer işletmeler açısından önem arz ediyor. Ayrıca işyeri sahipleri de çalışanlarını her zaman kontrol edemediği için en basitinden sene içerisinde istenmeden oluşan kayıpları bile fark edemeyebiliyor. Bu yüzden sene sonunda yapılacak envanter ve değerlendirme işlemlerini ihmal etmemek gerekiyor. Bu sayede işletmedeki kayıp veya kaçak tespit edilebilir ve gerekli tedbirler alınabilir. Üstelik daha sonra vergi idaresi tarafından yönetilecek sorulara ve istenecek bilgilere de daha kolay cevap verilebilir. Yapılacak envanter neticesinde fiili

durum ile muhasebe kayıtları arasında fark bulunuyorsa, bu farkın sebebi araştırılmalı ve gerekli düzeltme yapılmalıdır. Yazılı kayıtlar üzerinde yapılan çalışmalar neticesinde fiili envanterle olan farklılık sebepleri ve söz konusu farkın dayanağı bulunamıyorsa, mevcut yazılı kayıtlar fiili envantere göre düzeltilmelidir.

## EMTİALAR FİİLEN SAYILMALI

Envanter işleminden sadece stokların sayılması anlaşılmamalıdır. Bütün hesaplar için yapılması gereken envanter sonrasında ayrıntılı bir şekilde listeler, tablolar vs. düzenlenmelidir. Unutulmamalıdır ki işletmenin kârlılık durumunun doğru ve gerçekçi tespit edilmesi envanter ve değerlendirme işlemlerinin hatasız yapılmasına bağlıdır. Envanter yapılırken en azından aşağıdaki hususlara dikkat edilmesinde fayda var:

Fiili sayım; işletmenin yapısına göre her malı tasnif edip, her tür maldan kaç adet, kaç kilo, kaç metre olduğunun tespit edilerek envanter listesine alınması şeklinde yapılmalı. Listeler hazırlanırken malın işletme mülkiyetinde olup olmadığına bakılmalı. Yani satılmak üzere gönderilen fakat faturası düzenlenmemiş (konsinye) ve emanet mallarla satın alınıp kayıtlara yansıtılmış olduğu halde işletmeye henüz gelmemiş mallar envanter listesine dahil edilmeli. Öte yandan satılmış ve kayıtlara intikal ettirilmiş fakat henüz işletmeden çıkmamış mallarla emanet olarak işletmeye bırakılmış mallar envanter listesine dahil edilmemeli. Envanter neticesinde dönem başı stok+dönem içi alışlar= dönem içi satışlar+dönem sonu stok eşitliğinin sağlanması gerekiyor.

Kasa sayımı yapılmalı ve fiili durumla kaydi durum arasında fark bulunması halinde bu farkın sebebi araştırılarak gerekli düzeltme yapılmalıdır. Bu konuyla ilgili diğer bir önemli husus kasa bakiyesinin işletmenin büyüklüğüne ve iş hacmine göre yüksek kabul edilecek meblağda olmaması gerektiğidir. Birçok işletmede kasa hesabının günlük ihtiyaçları aşacak şekilde yüksek tutarda olduğu görülüyor. Bu gibi durumlarla karşılaşan inceleme elemanları bu kadar paranın kasada bulundurulamayacağını ve bu paraların işletme ortakları tarafından şahsi ihtiyaçlar için kullanıldığını kabul edecek, örtülü kazanç dağıtımı gerekçesiyle vergi ve ceza hesaplayacaklardır.

Kasadaki dövizler, alınan çekler, verilen çekler, bankalar, alıcılar, alacak senetleri, satıcılar, cari hesaplar, amortismanlar tek tek kontrol edilmeli ve ilişkili kişi veya kuruluşlarla (müşteri, satıcı, banka vs.) mümkünse yazılı olarak mutabakata varılmalıdır.

Bu yıl kullanılan defterlerin sene sonu itibarıyla yazdırılmasında fayda var. Bilgisayar ortamında tutulan bilgilerin silinme veya kaybolma riski unutulmamalı. Ayrıca 2010'da kullanılacak defterlerin tasdiki 2009/Aralık ayı içinde yaptırılmalıdır. Yevmiye ve envanter defterleri, işletme defteri, çiftçi işletme defteri, imalat ve istihsal vergisi defterleri tasdik ettirilmelidir. Bu yıl kullanılan kanuni defterler bitmemiş ve gelecek yıl da kullanılacaksa, bu defterlerin tasdik işlemleri 2010 Ocak ayı içinde yaptırılabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kanun değişti, 'ödeyeceğim' diyenler karşılıksız çekten hapse girmeyecek

Uzun zamandır tartışılan karşılıksız çek, bu suçtan alınan cezalar ve bu suçların ekonomiye verdiği zararların önüne geçmek için başlatılan çalışmalar neticelendi.

Çıkarılan yeni kanunla çek defterlerinin içeriği, çekin düzenlenme şekli ve kullanımı için standart getirildi. Kanunda ayrıca çek hamillerinin korunmaları ve kayıt dışı ekonominin denetim altına alınması için tedbirler alındı. Çekin karşılıksız çıkması ve belirlenen diğer yükümlülüklerle aykırılık hallerinde ilgililer hakkında uygulanacak yaptırımlar da yeniden belirlendi.

## **HERKESE ÇEK VERİLMEMEYCEK**

Yeni düzenlemede sorumluluk ve yaptırımlar arttığı için bankalar da çek vermeden önce daha dikkatli davranacak. Çek hesabı açtırmak isteyen yasağı olup olmadığı araştırılmadan; ayrıca kişinin ekonomik ve sosyal durumunun belirlenmesinde gerekli basiret ve özen gösterilmeden bankalar çek vermeyecek. Bu kapsamda elde edilen bilgiler 10 yıl boyunca muhafaza edilecek.

Çekin kısmen veya tamamen karşılıksız çıkması halinde çek hamili talep ederse düzenleyenin adresleri verilmek zorunda. Muhatap banka, ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile (çeki ibraz eden kişiye), süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için çekin karşılığının hiç bulunmaması hâlinde bile asgari seviyede ödeme yapmak mecburiyetinde bırakıldı. İbraz edilen çek bedeli 600 TL veya üzerinde ise 600 lira, çek bedeli 600 liranın altında ise çek bedelinin tamamı ödenmek zorunda. Çekin kısmen karşılığının bulunması hâlinde ise çek bedeli 600 lira veya altında ise, çek bedelini aşmamak şartıyla, kısmî karşılığı 600 liraya tamamlanacak. Çek bedeli 600 liranın üzerinde ise çek bedelini aşmamak şartıyla, kısmî karşılığa ilave olarak 600 lira ödenecek. Çekin karşılığı olması halinde banka 'para ödemiyorum' diyemeyecek. Çünkü çekin karşılığı hesapta olduğu halde ödeme geciktirilir veya kanunen ödemekle mecburi tutulan 600 liralık miktar hamile ödenmezse, çek hamiline, her geçen gün için binde üç gecikme cezası ödenecek.

Çekin karşılığı yoksa ve hamili talep ederse karşılıksız işlemi yapıyor. Banka ödemekle mecbur tutulduğu tutarı ödemişse bu tutar düşülerek geriye karşılıksız kalan tutar belirtiliyor. Çeki ibraz eden kişi asgari ödemeyi kabul etmeyip çekin karşılıksız olduğunu tespit ettirebilecek. Bu durumda çek hamilin elinde kalacak. Asgari ödeme kabul edilmesi halinde çek bankada kalacak, ancak tasdikli fotokopisi ücretsiz olarak ibraz edene verilecek. Çek hamili, fotokopiyle müracaat borçlularına veya kambiyo senetleri hakkındaki takip usullerine başvurabileceği gibi, cumhuriyet başsavcılığına şikâyetle bulunurken dilekçesine bu fotokopiyi ekleyebilecek ve bunu icra daireleri ile mahkemelerde ispat aracı olarak kullanabilecek.

## **KAYIT DIŞI MÜCADELE İÇİN ÖNEMLİ**

Bankalar çek hesabı sahiplerinin açık kimliklerini, adreslerini, vergi kimlik numaralarını, bu hesaplardan ödeme yapılan kişilere ait bilgileri Gelir İdaresi'ne bildirecek. Bu kişilere yapılan ödemelerin tutarları ve üzerinde vergi kimlik numarası bulunmayan çeklere ilişkin bilgiler de dönemler itibarıyla, Gelir İdaresi'ne elektronik ortamda iletilecek. Ayrıca bankalar, hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenlendiğini tespit ederlerse, mevcut delilleriyle birlikte durumu, tespit tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde cumhuriyet başsavcılığına ve Gelir İdaresi'ne bildirmekle yükümlü tutuluyor.

## **Çekte vade uygulanabilecek**

2011 yılı sonuna kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersiz kabul edilecek. Yani üzerindeki tarih henüz gelmediyse bile görüldüğünde ödenmek zorunda olan çekler, yazılı tarih gelmeden ödenmeyecek. Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak 'karşılıksızdır' işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında,

hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, 1.500 güne kadar adlî para cezasına hükmolunuyor. Ancak, hükmedilecek adlî para cezası, çek bedelinin karşılıksız kalan miktarından az olamayacak. Mahkeme ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; bu yasağın bulunması halinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmedecek.

## Ceza alanlara yurtdışı yasağı

Karşılıksız çek sebebiyle 1 Kasım 2009 tarihi itibarıyla; haklarında soruşturma açılmış, kovuşturmaya başlanılmış veya mahkûmiyet hükmü verilmiş olan kişiler en geç 1 Nisan 2010'a kadar, çek alacaklısıyla anlaşmaya varıp anlaşmayı ya da hazırlayacakları taahhünameyi, ilgili makama vererek kurtulabilecek. Bu durumdakiler şikâyetçiyle belirledikleri miktarın belirli vadelerde ödenmesi hususunda anlaşır ve anlaşmanın bir nüshasını cumhuriyet başsavcılığına veya mahkemeye verilirse, anlaşmada öngörülen süre kadar soruşturma veya kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilecek. Anlaşmaya varılmış olması, şikâyetçi bakımından şikâyetin geri alınması sonucunu doğurmayacak.

Anlaşma sağlanmazsa bile ödenmesi gereken miktarın belirli vadelerde ödeneceği taahhüt edilirse ve taahhüname, başsavcılığa veya mahkemeye verilirse, taahhütnamede belirtilen süre kadar, soruşturma veya kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilecek. Bu durumda, ödeme süresi, taahhütnamenin yapıldığı tarihten itibaren iki yılı geçemeyecek. Taahhütnamede yer alacak birinci yıl taksiti, borcun üçte birinden az olamayacak. Taahhütnamenin bir örneği alacaklıya gönderilecek. Şikâyetçinin başvurusu üzerine, anlaşma veya taahhüde uyulmadığının tespiti hâlinde, soruşturmaya, kovuşturmaya veya hükmün infazına devam edilecek. Kanunda kötü niyetli kişilerin anlaşma yapıp veya taahhüname verip kaçmalarını engellemeye yönelik hüküm de yer alıyor. Yasadan faydalanan kişiler hakkında anlaşma veya taahhüt süresi boyunca başta yurtdışı çıkış yasağı ve belirli zamanlarda belirlenmiş yerlere (örneğin karakola) düzenli olarak başvuruda bulunmak gibi adli kontrol tedbiri uygulanması mümkün.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Aracın MTV'si nasıl düşük ödenir?

*Ahmet Yavuz 2010.01.11*

Aracı bulunan herkes bu ay Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) ödeyecek. Daha önce de defalarca dile getirdiğim, araç sahiplerinin vergi kaynağı olarak görülmesi meselesini tekrar gündeme getirmek istiyorum. Artık lüks eşyadan çıkmış neredeyse temel ihtiyaç olarak sayılır olmuş araçlardan birçok vergi alınıyor.

Araçların alımı esnasında ödenen ÖTV, KDV, harç ve damga vergileri, kullanım esnasında her yıl tahsil edilen MTV, kullanılan akaryakıt için ödenen ÖTV ve KDV gibi vergiler araç sahipleri üzerinde ciddi bir yük oluşturuyor. Üstelik binek otomobilleri için ödenen bu vergilerin birkaç istisna dışında diğer vergi matrahlarından düşülmesi veya indirim konusu yapılması da kanunen mümkün değil. Araçlar üzerindeki çoğu dolaylı vergi niteliğindeki bu ağır yük, vergi mevzuatımızın ciddi manada gözden geçirilmesi gerektiğini bir kez daha hatırlamamıza sebep oluyor.

Bakanlar Kurulu bu sene Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin geçen yıla oranla yüzde 3,3 artırılmasına karar verdi. Artırılmış yeni MTV'nin ilk taksidinin bu ay sonuna kadar ödenmesi gerekiyor. Ancak özellikle yüksek silindirli

araçların daha düşük vergi ödeme imkanları bulunuyor. Bu avantajdan faydalanmak için hangi şartların bulunması gerektiğini hatırlatmakta fayda var.



Bakanlar Kurulu kararı ile 2004 yılı başında getirilen uygulamaya göre; ödenmesi gereken Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarı, bu aracın kasko sigortası değerinin yüzde 5'ini aşıyorsa, bu taşıta ait vergi tutarı, aynı yaş grubundaki bir alt kademedeki taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak uygulanıyor. Bu uygulamadan MTV Kanunu'nun (I) sayılı tarifesinde yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzeri taşıtlar faydalanabiliyor. Bu imkandan faydalanmak, araç sahiplerinin vergi dairesine müracaat etmesi şartına bağlı, fakat taşıtların kasko sigortası poliçesine sahip olmaları şart değil. Yani araç kaskolu değilse de bu düşük MTV ödeme imkanından faydalanılabilir. Öte yandan bu hesaplamalarda araçların kasko sigortası poliçesinde belirtilen sigorta değerleri değil; Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği tarafından ocak ayında yayınlanan Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesi'nde yer alan değerler esas alınmalı. Bu yüzden mesela herhangi bir sebeple hasarlı duruma gelmiş olan taşıtların hasar durumları, MTV tutarı için esas alınacak olan kasko sigortası değerinin belirlenmesinde dikkate alınamıyor.

Sizin de otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtınız vs. varsa yandaki tablodan Motorlu Taşıtlar Vergisi'ni ne kadar ödeyeceğinize bakın. Ödeyeceğiniz yıllık toplam vergi, aracınızın kasko değerinin yüzde 5'inden fazla ise aynı yaş grubunun bir alt kademesinde yer alan taşıtlara isabet eden vergiyi ödeyebilirsiniz. Aracın yaşını tespit ederken model yılını 1 yaş kabul etmek ve içerisinde bulunduğumuz yılı da hesaplamalara dahil etmek gerekiyor. Mesela 2008 model bir araç 3 yaşında kabul ediliyor.

Bundan faydalanmak isteyen mükelleflerin vergi dairesinden veya Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinden temin edebilecekleri formu yetkili sigorta acentesine düzenlettirmeleri ve bu formun ilâve edileceği dilekçe ile MTV yönünden bağlı bulundukları vergi dairesine müracaat etmeleri gerekiyor.

### **814 TL YERİNE, 526 LİRA ÖDEYEBİLİRSİNİZ**

Örnek: Motor silindir hacmi 1900 cm<sup>3</sup> olan 2000 model 11 yaşındaki bir taşıtın kasko sigortasına esas olan değerinin 14.000 TL olduğunu kabul edelim. Bu durumda 2010 yılında ödenmesi gereken Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarı aşağıdaki gibi olacaktır.

Taşıtın kasko sigortasına esas değeri ... 14.000 TL

Taşıtın kasko sigortasına esas değerinin % 5'i (12.000 X % 5=)... 700 TL

Tarifeye göre ödenmesi gereken MTV... 814 TL

Bir alt kademeye göre ödenmesi gereken MTV tutarı .... 526 TL

İlk taksitte ödenecek MTV (526/2=)..... 263 TL

Örnekte belirtilen taşıtın Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarı kasko sigortası değerinin % 5'ini aştığından, ödenecek olan Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarı, taşıtın yer aldığı (I) sayılı tarifedeki motor silindir hacmi 1801-2000 cm<sup>3</sup> arası ve 7-11 yaş grubunun yer aldığı kademedeki 814 TL yerine; bunun bir alt kademesi olan 1601-1800 cm<sup>3</sup> arası ve 7-11 yaş grubu için ödenmesi gereken 526 TL olacak. İlk taksit de 263 TL olarak ödenecek.

Şunu da hatırlatayım ki, internetten yatırılan MTV'lerin yazıcıdan alınan çıktısı vergi dairesince makbuz olarak kabul edilmiyor. Bu yüzden Motorlu Taşıtlar Vergisi'ni internet üzerinden ödeyenlerin en yakın banka şubesinden vergi tahsil alındısı almaları gerekiyor. Ayrıca bankalardan yapılan ödemelerde bir sorun

yaşamamak için plaka, vergi sicil numarası (ruhsat sahibinin vergi sicil numarası kullanılmalıdır), vergi dairesi, ad, soyad/unvan vb. tahsilat bilgilerinin tam ve doğru olarak girilmesi gerekiyor. Bu tür ödemelerin vergi dairesi hesaplarına aktarılmaması ihtimaline binaen vergi tahsil alındıklarının muhafaza edilmesinde fayda var.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## [Vergi Kalem] Emlak Vergisi en az nasıl ödenir?

Ahmet Yavuz 2010.01.18

Bina, arsa ve arazilerin vergi değerleri, bu yıl yeniden belirlendi. Söz konusu yerlerin Emlak Vergisi'ne esas alınan vergi değeri, dört yılda bir ilgili belediyeler tarafından yeniden hesaplanıyor.

Diğer yıllarda ise bir önceki yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı kadar artırılıyor. 2010, Emlak Vergisi değerlerinin yeniden hesaplanacağı yıl olmasaydı, 2009'da üzerinden Emlak Vergisi ödenecek vergi değeri yüzde 1,1 oranında artacaktı.

Yeni emlak değerleri, komisyonlar tarafından belirleniyor. Tespit yapılacak gayrimenkulün cinsine ve bulunduğu yere göre değişiklik gösteren komisyonlara vali, defterdar, belediye başkanı, tapu sicil müdürü veya vekilleri, belediyeden yetkili bir memur, ticaret odası, ziraat odası ve esnaf odalarından kişiler katılıyor. Değer tespit komisyonları, yeni birim değerlerini, sokak sokak, tek tek belirledi.

Vergide yeni birim değerler, 2010'dan itibaren geçerli. Yeni yılın Emlak Vergisi, bu değerler üzerinden ödenecek. Belediyenin önemli bir geliri mahiyetinde olan bu vergiyi daha fazla toplamak için bazı belediyelerin eski değerlerde çok yüksek artışlara gittiği görülüyor. İller arasındaki dengesizliklerin yanı sıra aynı ilde il merkezi ile ilçelerin birim değerleri arasında bile uçurum olduğu gözleniyor. Son tespitlerde Elazığ-Keban'daki Baraj Mahallesi'nin metrekaresine birim değeri 10 bin lira olarak belirlenirken, İstanbul'da Boğaz'a nazır yalıların sıralandığı Yeniköy Mahallesi Yalı Sokağı'na 1.600 lira değer biçildi. Aynı şekilde Beylerbeyi'nde Yalı Boyu Caddesi'nin metrekaresine birim değeri de 2 bin 400 lirada kaldı. Bu değerlerin vatandaşlar üzerinde birden fazla etkisi olacak. Her yıl ödenen Emlak Vergisi, bu değerler ve her yıl yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılmasıyla bulunacak yeni değerler üzerinden ödenecek. Ayrıca gayrimenkul alım satımları sırasında tapu harcına esas değer de belirlenen Emlak Vergisi değerinin altında olamayacak.

İşin trajikomik yanı Emlak Vergisi'ni ödeyenlerin, bu keyfi artış sonucu ödemek zorunda kaldıkları fahiş vergiyi karşı bir itiraz haklarının olmaması. Evet maalesef vatandaşların bu konu ile ilgili haklarını arama ve bir idari veya adli mercie başvurma şansları yok. Bu hak, yani emlak değerlerine itiraz ve yargıya başvurma yetkisi ve imkanı sadece takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları ile belediyelere verilmiş. Bu kuruluşlar yeni değerleri öğrendikten sonra kendilerine vazife olarak görüp 15 gün içinde ilgili vergi mahkemesi nezdinde tespit edilen değerlere karşı dava açarsa ne âlâ. Açmazsa bu değerler kesinleşmiş olur. İşin doğrusu ve hukuka uygun olanı, Emlak Vergisi ödeyen her mükellefin bireysel olarak yargıya başvurma hakkının olması.

### MAHKEMELER İPTAL EDİYOR

Önceki takdirlerde verilen komisyon kararlarına karşı yetkili organlarca açılan davalar üzerine Danıştay'ca takdir komisyonu kararlarının gerekçeli olmadığı, en düşük değerli arsa veya arsaların değerinin dikkate alınmadan

karar verildiği, bilirkişi incelemesi yaptırılmadığı veya yaptırılan incelemelerin yetersiz olduğu, takdirler sırasında Emlak Vergisi'ne Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinin dikkate alınmadığı belirtilerek, bu durumdaki takdir komisyonu kararları iptal edilmiş.

### **Emekli, işsiz ve özörlölerün Emlak Vergisi**

Sadece bir konutu bulunan ve geliri sınırlı olanlar için Emlak Vergisi oranı sıfır olarak uygulanıyor. Başka bir geliri olmayan emekliler, özörlöler, gaziler, şehitlerin dul ve yetimleri, hiçbir geliri olmayan işsizler ve ev hanımları, brüt alanı 200 metrekareyi aşmayan ve sadece tek bir konut sahibi iseler Emlak Vergisi ödemiyor. 22 bin liranın altındaki menkul sermaye gelirleri, bu uygulamaya mani değil.

İndirimli (sıfır) vergi oranından faydalanılması için, konutta bizzat oturmak şartı aranmıyor. Bu sebeple, sahip oldukları tek konutu kiraya verip kirada oturanlar da diğer şartları taşımak kaydıyla indirimli vergi oranından faydalanabilir.

Birden fazla konutu olanlar ise bu konutlarından biri için bile sıfır oranlı Emlak Vergisi'nden faydalanamıyor. Aynı şekilde, ara sıra dinlenmek maksadıyla gidilen yazlık veya dağ evi gibi konutlar da bu vergi muafiyetinin dışında tutuluyor.

Hisseli dahi olsa, iki ya da daha fazla konutu olanlar, bütün konutları için vergi yatırmak zorunda. Emekliler (emekli aylığı dışında), işsiz ve ev hanımları, herhangi bir gelir elde ederse aynı şekilde bu avantajı kaybediyor. Yukarıdaki gruba girip sadece tek konutu olanlar; belediyelere müracaat ederek söz konusu şartları taşıdıklarını (emekli, özörlö, gazi, işsiz vs.) bildirerek taahhütname doldurup Emlak Vergisi'ni ödemeyebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Beyanı ihmal etmeyin, malvarlığını gizleyenlere 5 yıla kadar hapis var**

*Ahmet Yavuz 2010.01.25*

Bu yılın sonu sıfırla (0) bittiği için ücretli çalışan ve kamuoyunda öne çıkan kişiler için ayrı bir özelliği var. Bu kapsamda 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'na göre şubat ayı sonuna kadar mal bildiriminde bulunmak gerekiyor.

Memurların bu bildirimini atanmadan önce vermeleri şart. Mal bildirimini vermek mecburiyetinde olan diğer kişiler göreve başlamalarından ve o işten ayrılmalarından itibaren bir ay içerisinde, seçimle bir göreve gelenlerin ise seçimin kesinleşmesi tarihini izleyen iki ay içinde bildirim vermeleri gerekiyor. Ayrıca görevlerine devam edenler, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat sonunda bildirimlerini yenilemeli. Mal beyanında bulunacakların eşleri, velayeti altındaki çocukları ve kendilerinin şahsi mal varlıklarında önemli bir değişiklik meydana gelebilir. Bu durumda sonu (0) ve (5) ile biten yıllar beklenmeden, bir ay içinde yeni edinilen mal, hak, gelir, alacak, ve borçlara münhasır olmak üzere ek mal bildirimini verilmeli. Mal varlığında önemli değişiklikten kasıt alınan net aylık tutarının beş katından fazla değer ve tutardaki artıştır. Bu bildirimlerin yapılmaması aynı zamanda disiplin suçunu oluşturur. Mallar, mal bildirimini tarihindeki değerleri esas alınarak beyan edilir. Görüldüğü gibi gayrimenkuller değeri ne olursa olsun elde edildikten itibaren 1 ay içerisinde



beyan edilmeli, diğ er mal, alacak, borç, gelir ve haklar ise toplu olarak dikkate alınmalı ve 5 maaştan yüksek ise bir ay içerisinde beyan edilmeli.

## **EŞLERİN MAL BİLDİRİMİ NASIL OLUR?**

Her ikisi de mal bildirme kapsamında bulunan eşlerin her biri ayrı ayrı mal bildiriminde bulunmak zorunda. Eşlerin ikisi de beyan vermekle mükellef ise eşlerden her biri eşiy le velayetleri altındaki çocuklarının da mallarını bildirmeli. Bu durumda istisnai durumlar dışında eşlerin beyanları aynı olmak durumunda. Eşinin, mal bildiriminde bulunduğu gerekçesiyle mal bildirimlerini boş veya eksik verenler bir ay içinde mal bildiriminde bulunmaya davet edilir. Bu arada verilecek mal bildiriminde daha önce beyan edilen malların da dikkate alınması ve o mallar hâlâ kiőide mevcutsa beyanda bunlara da yer verilmesi gerekir. Yeni bildirimler yetkili merci tarafından daha önceki bildirimlerle karőılaőtırılır. Yapılan karőılaőtırmalar sonunda kanuna veya genel ahlaka uygun olarak sağlandığı ispat edilmeyen mallar veya ilgilinin sosyal hayatı bakımından gelirleriyle uygun olduğu kabul edilemeyecek harcamalar şeklinde ortaya çıkan artışlar, haksız mal edinme sayılır. Kanun haksız mal edinen, kaçıran veya gizleyene üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilmesini ve haksız edinilen malın zor alıma konu edilmesini hüküm altına alıyor. Yalnız iki mal bildiriminin karőılaőtırılmasında beyan edilen malların değerindeki artıőların veya varlığın şekil deėiőtirmesinin dikkate alınması gerekiyor.

## **Kimler mal bildiriminde bulunmak zorunda?**

- Her tür seçimle iş başına gelen kamu görevlileri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu  yeleri
- Noterler
- Türk Hava Kurumu'nun genel yönetim ve merkez denetleme kurulu  yeleri ile genel merkez teőkilatında ve Türk Kuőu Genel Müdürlüğü'nde, Kızılay'ın merkez kurullarında ve genel müdürlük teőkilatında görev alanlar ve bunların şube başkanları
- Genel ve özel bütçeli dairelerde çalışıp, kamu hizmeti gören memurlar, işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileriyle yönetim ve denetim kurulu  yeleri
- Siyasi parti genel başkanları
- Vakıfların idare organlarında görev alanlar,
- Kooperatiflerin ve birliklerinin başkanları, yönetim kurulu  yeleri ve genel müdürleri
- Yeminli mali müşavirler
- Kamu yararına sayılan dernek yönetici ve deneticileri
- Gazete sahibi gerçek kişilerle, gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu  yeleri, sorumlu müdürleri, baőyazarları ve fıkra yazarları, mal bildiriminde bulunmak zorunda

## **Beyanda hangi mallara yer veriliyor?**

- Beyanda bulunanın kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklara ait taşınmaz malları (arsa ve yapı kooperatif hisseleri dahil)
- Kendilerine aylık ödenenler, net aylık tutarının beş katından fazla değer ve tutarındaki para ve para hükmündeki kıymetli kağıtları,
- Hisse senedi ve tahvilleri
- Altın ve m cevheratı
- Her türlü kara, deniz ve hava taşıt araçları, traktör, biçer-d ver, harman makinası ve diğer ziraat makinaları, inşaat ve iş makinaları, hayvanlar, koleksiyon ve ev eşyaları ile diğer taşınır malları
- Hakları
- Alacakları
- Borçları



- Gelirleri



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kayıp nüfus cüzdanı için ilan vermek yetmez, vergi dairesine de başvurulmalı

*Ahmet Yavuz 2010.02.01*

Nüfus cüzdanı çalınan veya kaybolanlar, genelde bir gazeteye ilan vererek veya karakola durumu bildirerek sorumluluktan kurtulduklarını düşünüyor. Oysa çalınan veya kaybolan nüfus cüzdanının kötü amaçlarla kullanılma ihtimali oldukça yüksek.

Yıllar sonra bu nüfus cüzdanları ile bankalara hesap açıldığı, borçlanıldığı, vergi dairesine mükellefiyet tesis edilerek sahte fatura düzenleme suçu işlendiği ortaya çıkabiliyor. Kendi inisiyatifleri dışında yapılan bu işlemler yüzünden insanlar zor günler geçiriyor, huzurları kaçıyor, maddi-manevi zarara uğruyor, hatta sağlıkları bozulabiliyor. Ancak alacaklılar kapıya dayanınca ve sahte fatura düzenleme suçundan haklarında dava açılınca farkına vardıkları bu durumu düzeltmek için vatandaşlar günlerini ve servetlerini harcamak zorunda kalabiliyor. Bu sıkıntıların en azından bazılarıyla muhatap olmamak için nüfus cüzdanını kaybeden veya çaldıran kişilerin durumu vergi dairesine bildirmelerinde fayda var. Daireler, yapılan başvurularda bu kişilerin numaralarına bilgi girerek suistimallerin önüne geçiyor.

Temmuz 2006'dan itibaren Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gerçek kişilerin vergi kimlik numarası olarak 11 haneli TC Kimlik Numarası'nı kullanmaları mecburi hale geldi. Kendi içinde bazı sorunlar barındırmakla beraber MERNİS projesi çerçevesinde geliştirilen bu uygulama, birçok işlemin tek bir numara ile yapılması imkanını getiriyor. Aynı numarayla vergi dairesinde, hastanede, okullarda, seçimlerde ve birçok yerde işlem yapmak mümkün. Bunun bir avantajı da yukarıda bahsettiğim şekilde kaybolan veya çalınan nüfus cüzdanlarında yaşanıyor. Eskiden böyle bir problem yaşayan insanların, usulsüz işlem yapılmasına mani olmak için vergi kimlik numarasının sahte veya çalıntı nüfus cüzdanı ile alındığına dair mahkeme kararı çıkartıp bunu Maliye Bakanlığı'nın Ankara'daki merkezine göndermeleri gerekiyordu. Bu durumda numaranın tasarruf yetkisi kaldırılıyor ve kişiye yeni bir vergi numarası veriliyordu. Aynı şekilde vergi kimlik kartının kaybolduğuna veya çalındığına dair gazete ilanı ya da mahkeme kararı Maliye Bakanlığı'na bildirildiğinde vergi kimlik numarasına tedbir konuluyordu. Zamanla bu konuda duyarlı vatandaşların vergi dairelerine nüfus cüzdanlarının kaybolduğunu veya çalındığını belirterek kaybolan veya çalınan kimlikleriyle mükellefiyet tesis edilmesinin engellenmesi yönünde müracaatları arttı. Bunun üzerine Gelir İdaresi, işlemlerin pratik şekilde yapılması için yöntem geliştirdi. Gerçek kişiler artık, nüfus cüzdanlarının kaybolduğunu veya çalındığını belirterek, bu nüfus cüzdanlarıyla mükellefiyet tesisi yapılmasının engellenmesini vergi dairelerine verdikleri dilekçeyle talep edebiliyor. Bu durumdaki kişilerden vergi mükellefiyetini terk edenler ile vergi mükellefiyeti bulunmayanlar herhangi bir vergi dairesine başvurabiliyor. Vergi mükellefiyeti bulunanlar ise bağlı bulundukları vergi dairesine başvurmalı. Müracaat esnasında nüfus cüzdanlarının kaybedildiğine veya çalındığına dair gazete ilanının/emniyet birimlerince düzenlenmiş belgenin aslı da ibraz ediliyor. Vergi daireleri, verilen belgelerdeki

numarayı sorgulayıp bilgilerin doğruluğunu onayladıktan sonra nüfus cüzdanlarının kaybedildiğine veya çalındığına dair not düşüyor.

## Sahte kimlikle şirket kurmak isteyen bilgisayar yakalıyor

Yapılan müracaat neticesinde vergi dairesince alınan tedbirlerden sonra sahte kimlikle mükellefiyet açmanın, bir şirkete ortak olmanın ve bu sayede sahte fatura dahil birçok mali suç işlemenin önüne geçilmiş oluyor. Çünkü mükellefiyet tesisi yaptırmak, şirket kurmak veya ortak olmak üzere vergi dairesine müracaat edenlerin nüfus cüzdan bilgileri sistem tarafından otomatik olarak kontrol edilir. Kontrol sonucunda ibraz edilen nüfus cüzdanındaki bilgilerde uygunsuzluk bulunmadığı ve nüfus cüzdanının kayıp/çalıntı olmadığına tespit edilmesi halinde mükellefiyet tesisi yapılır. İbraz edilen nüfus cüzdanının kayıp/çalıntı olduğu sistem tarafından tespit edilmesi halinde bilgisayar ekranında kimliğin, kaybedildiği veya çalındığını belirten bir uyarı mesajı görülür. Bu mesaj üzerine ibraz edilen kimlikteki kişi adına mükellefiyet tesisi yapılmaz. Ayrıca ibraz edilen nüfus cüzdanı iade edilmeyip durumu anlatan bir yazı ekinde ilgili nüfus müdürlüğüne gönderilir. Bu sayede usulsüz işlem yapmak isteyen kişilerin de yakalanması sağlanmış olur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Alım ve satım bildiriminde bulunmayan mükelleflere 1.000 lira ceza verilecek

Ahmet Yavuz 2010.02.08

Gün geçtikçe mükelleflerin vergi dairesine karşı sorumlulukları artıyor. Eskiden sadece beyanname veren, çıkması halinde vergisini ödeyerek görevini yerine getirmiş olan mükellefler artık birçok bildirim de yapmak zorunda.

Her mükellefin bu görevleri tam olarak yerine getirmesi mümkün olmayınca da iş, meslek mensuplarına kalıyor. Zamanın getirdiği diğer bir yenilik ise süre belirlenirken görülüyor. Eskiden mesai saati ile sınırlı olan süreler artık gece 24.00'e kadar uzuyor. Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin belirli haddi aşan mal ve hizmet alımlarını 'Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)' ile; mal ve hizmet satışlarını ise 'Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)' ile Gelir İdaresi'ne bildirmeleri gerekiyor. Önce yıllık olarak alınan bu bilgiler, geçtiğimiz yıllarda aylık alınmaya başlanmıştı. Maliye, son olarak bu bildirimlerin mahiyet ve verilme süresinde değişikliğe gitti. Ocak 2010 dönemi dâhil bundan sonra Ba-Bs formları yeni düzenlemelere göre verilecek.

### 5 bin TL'yi aşan alış satışlar bildirilecek

Yeni düzenlemede bildirmelere ilişkin sınırlar 5 bin liraya indirildi. Değişiklik öncesinde bir kişi veya kurumdan Katma Değer Vergisi hariç, 8 bin lira ve üzerindeki mal ve hizmet alımları ile satışlarını bildirme mecburiyeti bulunmakta iken, bildirme haddi aşağıya çekilerek 5 bin lira olarak belirlendi. Bu sınır, her türlü belge için dikkate alınacak. Bildirim mecburiyeti bulunan mükelleflerce, belirlenen hadler çerçevesinde yapılan her türlü mal ve/veya hizmet alış ve satışları, bunlara ilişkin belgenin türüne bakılmadan Ba-Bs formlarına dahil edilmeli. Birden fazla şubesi bulunan mükellefler, formları şube ve merkez bilgileri birleştirmek suretiyle verecek. 5 bin liralık sınır belgede KDV hariç görülen bedeldir. Ancak özel matrah şekline tabi mal veya hizmet alış

satışlarında Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi'ne tabi işlemlerde ise Özel Tüketim Vergisi dahil tutarlar dikkate alınmalı. Belgelerde Gelir Vergisi tevkifatına da yer verilen hallerde tevkifattan önceki brüt tutarlar dikkate alınmalı.

Yapılan alışların kısmen veya tamamen iade edilmesi halinde, bu iadeler söz konusu kişi ve kuruma yapılan satış olarak kabul edilip 5 bin lira sınırını aşıyorsa form Bs ile bildirilmesi gerekir. Aynı şekilde, satışlardan bir kısmının veya tamamının iade alınması durumunda da bu iadeler söz konusu kişi ve kurumdan yapılan alış olarak kabul edilip form Ba ile bildirilmeli.

Mal ve hizmet alış satışları, yer aldıkları belgelerin düzenlenme tarihi dikkate alınarak yine aylık olarak bildirim konu edilecek. Mükellefler bildirim formlarını, aylık dönemler halinde düzenleyip, takip eden ayın birinci gününden itibaren son günü akşamı saat 24.00'e kadar sistem üzerinden onaylamak suretiyle göndermeli. Bilanço esasına göre defter tutan ve beyannamesini elektronik ortamda vermek zorunda olan mükellefler, Ba ve Bs formlarını da elektronik ortamda vermek mecburiyetinde. Formları elektronik ortamda vermek zorunda olan mükelleflerin kağıt ortamında (elden veya posta ile) verdikleri bildirim formları hiçbir şekilde kabul edilmeyecek.

Yeni düzenlemenin getirdiği diğer bir yenilik, 5 bin lira sınırı altında kalan alış ve satış bedellerinin bildirim konu edilmemesi. Daha önce belirlenen haddin altında kalan alış satışlar, ayrı bir bölümde 'Diğer Mal ve Hizmet Bedeli Toplamı' başlığı altında forma dahil ediliyordu. Bildirim verme mükellefiyeti bulunan, ancak tüm alış ve satışları belirtilen haddin altında kalan mükellefler, boş beyanname verir gibi, söz konusu formları Tablo II dışındaki tüm bilgileri doldurmak suretiyle vermeli.

Bildirim formlarını belirlenen sürede vermeyen, eksik veya yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında 1.000 lira cezai işlem uygulanacak. Cezada Ba ve Bs formlar tek bir form olarak değerlendirilecek ve tek özel usulsüzlük cezası kesilecek. Mükellefler, elektronik ortamda gönderip onayladıktan sonra, bildirimlerinde hata veya eksiklik bulunduğunu tespit etmeleri halinde yeniden düzenleyerek göndermek suretiyle düzeltme yapabilir. Ba ve Bs formlarından herhangi birinde hata yapıldığının tespiti halinde, sadece hata yapılan formun düzeltilmesi yeterli. Düzeltme işlemlerinde, hatalı bildirim formları tamamen iptal edilmekte ve düzeltmeleri içerecek şekilde düzenlenerek verilen form geçerli kabul edilmektedir. Dolayısıyla düzeltme amacıyla düzenlenen bildirim formlarının, daha önce bildirimde bulunulmamış gibi tüm alış satış bilgilerini içerecek şekilde doldurulması gerekiyor. Bildirimlerin verilme süresi içerisinde yapılan düzeltmelerde ceza uygulanmaz. Yani ocak ayının Ba-Bs formlarını şubatın 20'sinde veren ve verdiği formu düzeltmek isteyen kişiler bu işlemi (28 Şubat Pazar gününe denk geldiğinden) 1 Mart gece 24.00'e kadar cezasız olarak yapabilirler. Bu süre geçtikten sonra yapılan düzeltmelerde ise düzeltilen her bir form için ayrı ayrı olmak üzere Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355'inci maddesi hükmü uygulanır.

## **10 GÜN İÇİNDE DÜZELTENE CEZA YOK**

Mükerrer 355. madde uyarınca düzeltme amacıyla verilen formların, belirlenen sürenin sonundan itibaren 10 gün içerisinde verilmesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilmez. Düzeltme amaçlı formun bu süreyi takip eden 15 gün içerisinde verilmesi halinde ise kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası 2'de 1 oranında (500 lira) uygulanır. Bu süre geçtikten sonra düzeltme amacıyla verilecek olan formlar için ise 1.000 lira özel usulsüzlük cezası kesilir.



# Mükellefler e-iade sistemi ile iadelerini daha hızlı alabilecek

Ahmet Yavuz 2010.02.15

Şirketlerin ve işadamlarının KDV iade taleplerinin gecikmeli olarak yerine getirilmesinden şikâyetleri artınca Maliye bu iadenin daha hızlı yapılması için tedbirler geliştirdi.

Yayınlanan sirküler ile artık iade için istenen fatura listelerinin kâğıt ortamında verilmesinden vazgeçilerek internet üzerinden verilmesi uygulamasına geçildi. Böylece hızlı ve pratik bir çözüm getirildi. Ancak bazen idarenin pratiklik yapma anlamındaki işlemleri usule uymadığı için sıkıntı oluşturabiliyor. Burada da daha önce tebliğle getirilen bazı uygulamalar sirkülerle değiştirilmiş oldu. Bu durum daha sonra sorun oluşturabilir.

Konuyu ayrıntılı olarak anlatmadan önce KDV iadesinin mantığını gözden geçirmekte fayda var. Türkiye'de normalde tüm mal ve hizmet teslimi KDV'ye tabi tutuluyor. Ancak devlet bazı uygulamaları teşvik, bazı sektörlere destek ve bazı temel mal ve hizmetlerin fiyatını aşağıda tutmak gibi gerekçelerle KDV'yi düşük oranda uygulayabiliyor. Hatta bazen hiçbir şekilde KDV almıyor. Mesela ihracatı artırmak için yurtdışına gönderilen mal ve hizmetlerden KDV alınmıyor. Konut ihtiyacının giderilmesine destek vermek için 150 m2 altındaki konut satışları yüzde 1 oranda KDV'ye tabi tutuluyor. Satış esnasında yüksek oranda KDV alınmaması tüketiciler için güzel. Ancak bu malları satan kişiler alım esnasında yüksek KDV oranlı mal ve hizmet olarak ciddi bir yükün altına giriyor. KDV sistemi içinde yüklenen KDV'lerin satış esnasında yansıtılma imkânı var ancak bu tür satışlarda yansıtma imkânı bulunmuyor. Bu yüzden indirimli oranlı KDV veya KDV'siz satış yapılan hallerde daha önce yüklenen KDV nakden veya başka vergilere mahsuben iade alınıyor.

2010'dan sonraki iadeler için geçerli

Mükelleflerin bu yöndeki talepleri prosedürdeki işlemlerin çokluğu sebebiyle bazen yılları buluyordu. Bu durum ihracatçı veya indirimli KDV'ye tabi mal satan mükellefler üzerinde ağır bir yükün bırakılmasına sebep oluyordu. Son olarak yayımlanan sirküler ile daha önce manuel olarak yapılan kontrollerin KDV İadesi Risk Analizi Projesi ile çok daha hızlı yapılacağı belirtilerek bazı bilgilerin internet üzerinden gönderileceği duyuruldu. Böylece vergi daireleri kırtasiyecilikten ve bir kısım formalitelerden kurtarılmış, iade işlemleri hız kazanmış, KDV iade işlemleri açısından asgarî bir standart gerçekleşmiş ve uygulama birliği sağlanmış olacak.

Mükellefler, Ocak/2010 vergilendirme döneminden itibaren gerçekleşen iade hakkı doğuran işlemler için geçerli olmak üzere KDV iade taleplerinde, indirilecek KDV, yüklenen KDV ve satış faturaları listeleri ile iade için ibrazı istenilen durumlarda gümrük (çıkış) beyannamesi listesini internet vergi dairesi üzerinden gönderecek. İnternet vergi dairesi üzerinden listelerin oluşturulup gönderilmesi esnasında; sistem, iade hakkı doğuran işlem türüne bağlı olarak elektronik ortamda gönderilebilecek listelere ilişkin linkleri otomatik olarak ekrana getiriyor. Elektronik ortamda gönderilemeyen bütün belgeler eskiden olduğu gibi kâğıt ortamında veya CD içerisinde iade talep dilekçesi ekinde vergi dairesine verilecek.

Ocak/2010 vergilendirme dönemi öncesi gerçekleşen iade hakkı doğuran işlemlere yönelik iade taleplerinde, düzenleme öncesindeki uygulama geçerli olacak. Mesela Aralık/2009 dönemine ilişkin mal ihracına yönelik iade taleplerinde bütün belgeler önceden olduğu gibi kâğıt ortamında ya da CD içerisinde vergi dairesine teslim edilecek. Yine 2009 yılında gerçekleşen indirimli orana tabi işlemler dolayısıyla 2010 yılında nakden iade talebinde bulunacak mükellefler iade hakkı doğuran işlem Ocak/2010 vergilendirme dönemi öncesi

gerçekleştigi için söz konusu iade talebine ilişkin belgeleri düzenleme öncesindeki uygulamaya göre vergi dairesine ibraz edecekler. 2009 yılı içinde indirimli orana tabi işlemler nedeniyle aylık mahsuben iade talebinde bulunan ancak mahsup işlemi gerçekleşmediği için 2010 yılında nakden veya mahsuben iade talep eden mükellefler de düzenleme öncesindeki uygulamaya göre hareket edecek.

### **Düşük tutarlı alımlar da listelenecek**

Hazırlanacak listelere, fatura düzenleme limitinin altında kalsa dahi her bir belge kaydedilecek. Bu tür düşük tutarlı mal ve hizmetlerin de yazılacak olması mükelleflere bu manada bir iş yükü getirmiş olacak. Önceki uygulamada fatura düzenleme limit altındaki alımlar toplu olarak bildiriliyor, ayrıntılı döküme yer verilmiyordu. Aynı mükelleften yapılan alımlar belge bazında bu listelere ayrı ayrı girilecek. İade talebine ilişkin olarak ibrazı gereken ve bu listelerin dışında kalan diğer belgeler önceden olduğu gibi vergi dairesine intikal ettirilecek. İnternet ortamında verilen listeler ayrıca kâğıt ortamında verilmeyecek. Bu mükelleflerin iade taleplerinin, iade için aranılan diğer tüm belgelerin vergi dairesine ibraz edildiği tarih itibarıyla geçerlilik kazanmış olacak.

İadeler YMM Tasdik Raporu ile isteniyorsa YMM bilgileri de internet ortamında bildirilecek. Yukarıda da belirttiğim üzere iade talebinde doldurulması gereken 4 liste var. Bunlar "İndirilecek KDV Listesi", "Yüklenilen KDV Listesi", "GÇB Listesi" ve "Satış Faturaları Listesi"dir. Doldurulup gönderilmesi gereken listeler internet vergi dairesi ekranında linkler halinde yer alacak. Bütün bu listeler doldurulmadan onaylama işlemi gerçekleştirilemiyor. Listeler iki şekilde oluşturulabilir. Verisi az olan mükellefler her bir belgenin sisteme girişini yaparak listesini internet vergi dairesindeki hesabında oluşturabilir. Verisi fazla olup Excel formatında hazır olan mükellefler; düzenledikleri Excel dosyalarını sisteme yükleyerek listelerini oluşturabilirler.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Banka hesabına el koyma yerine vergi borcu faizlerinin silinmesi daha akıllıca**

*Ahmet Yavuz 2010.02.22*

Son günlerde Maliye'nin tahsil edemediği alacakları için banka hesaplarını dondurarak e-haciz uygulamasına geçtiği haberlerini okuyoruz.

Mükelleflerin zamanında beyan ettiği, fakat ekonomik kriz, yeni yatırımlar, bireysel sorunlar gibi sebeplerle ödeyemediği vergi borçları, geçen süre zarfında katlanarak arttı. Öyle ki, ortaya çıkan rakam artık ödenemeyecek bir hal aldı. Aynı problem Sosyal Güvenlik Kurumu prim borçları için de geçerli. Rakamların bu kadar şişmesinin temelinde, zamanında yatırılamayan vergiler için uygulanan gecikme zammı ve cezası oranı yatıyor. Merkez Bankası, faiz oranlarında art arda indirimle gitti. Bankalar da bu indirimlere paralel olarak faiz oranlarını yüzde 1'lere çekti. Fakat vergi borçlarına uygulanan faiz, yakın zamana kadar aylık yüzde 2,5'ti. Geçen kasımda bu oran yüzde 1,95'e indirildi. Gecikme zammı ve gecikme faizinin, piyasada geçerli faiz oranlarından yüksek olması anlaşılabilir. Çünkü aynı oranda faiz uygulanması halinde vergi ödeme eğiliminin

düşmesi muhtemeldir. Yine de aradaki farkın bu kadar açılmaması gerekir. Maliye, tahsil edemediği vergiler için cebri tahsil yollarını uygulamaya karar verince mükellefler zor duruma düştü. Banka hesaplarına haciz konulması, o hesaplardan kredilerin, ticari borçların, işçi maaşlarının ödenememesi anlamına geliyor. Hal böyle olunca mükellef iş yapamaz, çarkı döndüremez hale geliyor. Oysa bu borçlar, ancak şirketlerin çalışması ile ödenebilir.

#### HACİZDEN ÖNCE, BORÇ HATIRLATILMALI

Birçok mükellef, kendisinden habersiz banka hesaplarına haciz konulduğunu, konuyu araştırdıklarında borçlu olmadıkları halde hacze muhatap olduklarını öğrendiklerini söylüyor. Borçlu görünen mükelleflerin bazıları, iade alacakları olan mükellefler. İadenin nakit olarak alınıp tekrar vergi borcuna yatırılması yerine, bu mükellefler, alacakları verginin yeni vergi borcuna mahsup edilmesini istiyor. Vergi dairesi, bu mahsup işlemini zamanında yapmayınca mükellefler borçlu görünüyor ve böylece banka hesaplarına haciz işlemi uygulanmış oluyor. Maliye, bu gelişmelerin ortaya konulması üzerine haczi kaldırıyor ama geriye, ödeme yapılamadığı için uğranılan ticari itibar kaybı ve yaşanan sıkıntılar kalıyor. Aslında haciz gibi cebri tahsil yollarına gitmek için mükellefe ödeme emrinin tebliğ edilmesi gerekiyor. Ödeme emrinde borcun miktarı, nereden kaynaklandığı, nereye ödeneceği gibi hususlar yer alıyor. Ayrıca borcun 7 gün içinde ödenmemesi veya mal bildiriminde bulunulmaması halinde hapis cezasının uygulanacağı hatırlatılmalı. Böylece mükellef, böyle bir borcu olduğunu öğrenmiş, hatta varsa düzeltme imkanı bulmuş, ödeme yapmaması halinde uğrayacağı cezanın farkına varmış olur. Bu çok önemli aşama yerine getirilmeden doğrudan haciz uygulamasına geçilmesi hatadır. Kanunun e-haciz için Maliye Bakanlığı'na yetki vermiş olması, durumu değiştirmez.

Şu an itibarıyla 100 milyar lira civarında tahsil edilemeyen vergi borcu var. Bu borçlara ait gecikme faizlerinin belli oranda silinmesi ve taksitli ödeme planı çıkarılması halinde devlete ciddi bir gelir akışı sağlanmış olacak. Bu kaynağın başka bir şekilde elde edilmesi mümkün değil. Düşünün bir kere, borçlanma yoluna gidilirse içine düşülen borç sarmalı katlanarak artacak. Özelleştirme yoluna gidilirse birçok çevreden itirazlar yükselecek. Yeni vergilerin konulması, zaten ağır hissedilen vergi yükünü iyice artıracak ve mükelleflerin tepkisine sebep olacak. Bu alacakların tahsili için haciz ve icra uygulamasına gidilecek olursa, hem mükelleflerin ekonomik faaliyetleri sekteye uğramış olacak hem de hatalı uygulamalar sebebiyle daha önce örneğini verdiğim mağduriyetler yaşanacak. Bu yüzden vergi affı olarak nitelendirilebilecek bir düzenlemeye gitmekte fayda var. Maliye'ye olan borcu sebebiyle sıkıntılı günler geçiren mükellefler, böyle bir imkan sağlanması halinde borçlarını ödeyeceklerini ve bu sıkıntıdan kurtulacaklarını ifade ediyor. Mükelleflerin iyi niyetli olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü bu mükellefler kendi beyan ettikleri vergiyi ödeyememiş. Belki isteseydiler kayıt dışına kaçarak bu vergi beyan etmeme yoluna gidebilirlerdi.

Vergi alacaklarının tahsilini kolaylaştırmak için yapılacak düzenlemeyi de vergilerin silinmesi olarak algılamamak lazım. Sadece vergilere ilişkin ceza ve faizlerde indirim sağlanacak, vergi asılları olduğu gibi alınacak. Burada vergilerini zamanında ödeyenlerin tepkisi anlaşılır olmakla beraber, aslında konuyu vergisini ödemeyenlerden ve belki de ödemeyecek olanlardan vergi ve düşük tutarlı faizin tahsil imkanı olarak kabul etmek gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Gelir Vergisi için beyanname verme dönemi başladı

Mart ayının gelmesiyle birlikte, önceki yıl elde edilen gelirlerin beyan dönemi de başlamış oldu. Bu ayın 25'ine kadar gerçek kişilerin 2009'da elde ettiği gelirlerin beyan edilmesi gerekiyor.

Gerçek kişilerin gelirleri Gelir Vergisi'ne tabi tutuluyor. Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır. Ticari, zirai, serbest meslek kazançları, ücretler, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile bunların dışında kalan ve gerçek kişilerce elde edilen diğer kazanç ve iratlar; Gelir Vergisi ile vergilendiriliyor.

Her bir kazancın niteliği ve vergilendirilmesi farklı şekillerde yapılıyor. Mesela gayrimenkul sermaye iradında tahsil esası geçerliken, yani vergilendirme için gelirin tahsil edilmiş olması gerekirken; ticari kazancın vergilendirilmesi için gelirin elde edilmiş olması şartı aranmıyor. Buna göre ticari kazançta gelirin hak edilmiş olması yeterli. Gelirin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmesi, alacaklıları açısından, tahakkukun gerçekleştiğini ifade eder. Öte yandan ücret, menkul ve gayrimenkul sermaye iradı gibi gelirlerde tevkiyat yoluyla vergilendirme öne çıkarken; ticari kazançta beyanname üzerinden vergilendirme geçerli. Ticari, zirai ve serbest meslek kazancı elde eden gerçek usul mükellefleri yıl içerisinde kazanç temin etmemiş olsalar bile beyanname vermek zorunda. Gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı, ücret ve diğer kazanç ve iratlarda ise elde edilen gelirin belli sınırı aşması halinde beyanname verilmesi gerekiyor. Hatta geçtiğimiz yıllarda bu gelirler için beyanname veren mükelleflerin, 2009'da böyle bir gelirleri olmadığı için beyanname vermeyeceklerse, durumu bir dilekçeyle vergi dairesine bildirmelerinde fayda var. Çünkü vergi daireleri tarama yoluyla önceki sene beyanname verip bu yıl vermeyenleri tespit ederek, bu mükellefleri takdir komisyonuna sevk edebiliyor. Komisyon da bir rakam takdir ederek bu mükelleflerin vergi matrahını tespit ediyor. 25 Mart'a kadar verilecek beyanname üzerinden hesaplanacak Gelir Vergisi, mart ve temmuz ayında iki eşit taksitte ödenecek. Gurbetçi vatandaşlarımız da Türkiye'de elde ettikleri ticari kazançlar için beyanname vermek zorunda.

#### HANGİ HALLERDE BEYANNAME VERİLECEK?

Gayrimenkulün mesken olarak kiraya verilmesinde elde edilen gelir herhangi bir stopaja tabi tutulmuyor. Bu gelirin yıl bazında toplamı 2 bin 600 lirayı aşıyorsa (2009 için), beyanname verilmesi gerekiyor. Bu tutarı aşmayan mesken kira gelirleri vergiden istisna olduğu için beyanname verilmez. Burada unutulmaması gereken bir ayrıntı var. İstisna, haddini aşan bir gelir elde edildiği halde beyanname verilmemesi ve daha sonra bu gelir tespit edilip vergi hesaplanması halinde bu istisnadan faydalanılamaz. Ayrıca ticari, zirai veya serbest meslek kazancı elde eden mükellefler de bu istisnadan yararlanamaz. İşyeri kiralarda ise kiracı, ödeyeceği paradan vergi kesintisi yapar. Bu yüzden 2009'da elde edilen işyeri kira geliri 22 bin lirayı aşıyorsa beyan edilmesi gerekiyor.

Gerçek kişilerce geçen yıl elde edilen menkul sermaye iratlarının bir kısmı, tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecek, bir kısmı belirli bir tutarı aşması halinde bildirilecek, bir kısmı ise vergi kesintisine tabi tutularak vergilendirilmeleri halinde beyan edilmeyecek.

Gurbetçiler sadece Türkiye'de elde ettikleri ve vergi kesintisine uğramamış menkul sermaye iradını beyan edecek. Yurtdışında veya yurtiçinde elde edilip vergi kesintisine tabi tutulmuş menkul sermaye iratları için beyanname verilmeyecek.

Off-shore'lardan elde edilen faiz gelirleri, her türlü alacak faizleri, iskonto bedelleri gibi herhangi bir tevkiyata tabi tutulmayan gelirlerin yıllık toplamı 1.071 lirayı aşıyorsa menkul sermaye iradı olarak beyan edilmeli. Limitet veya anonim şirketlerden elde edilen kâr payı şeklindeki gelirlerin yarısı Gelir Vergisi'nden istisna. Bu durumda

bu gelirlerin diğ er yarısı 22 bin lirayı geçiyorsa beyanname verilmesi gerekir. Ancak hesaplanacak vergiden tüm kâr payı üzerinden tevkif edilen vergiler mahsup edilebilir. Aynı Şekilde birden fazla işverenden ücret alınması halinde de birinci işverenden elde edilen dışındaki ücret gelirleri 22 bin lirayı geçiyorsa beyanname verilmesi gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kira gelirini zamanında beyan edin, avantajlardan faydalanın

*Ahmet Yavuz 2010.03.08*

Vergi hukukunda arazi, bina, haklar, motorlu taşıtlar gibi varlıkların kiraya verilmesinden elde edilen gelirler 'gayrimenkul sermaye iradı' olarak adlandırılıyor.

Bu mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyedleri, irtifa ve intifa hakkı sahipleriyle kiracıları tarafından kiraya verilmeleriyle elde edilen gelir 'gayrimenkul sermaye iradı' olarak vergiye tabi tutuluyor. 1 Ocak 2009-31 Aralık 2009 tarihleri arasında elde edilen kira gelirleri için 25 Mart'a kadar beyanname verilmesi; hesaplanan verginin mart-temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenmesi gerekiyor. Unutulmaması gereken konu, bu tür gelirden tahsil esasının geçerli olduğudur. Yani bir takvim yılı içinde o yıla veya geçmiş yıllara ait olarak nakden veya aynen tahsil edilen kira bedelleri o yılda elde edilmiş gelir kabul ediliyor. Örneğin; 2007, 2008 ve 2009 kira gelirleri topluca 2009'da tahsil edilirse; 2009'un geliri olarak dikkate alınacak. 2009, 2010 ve 2011 yılları kira gelirleri topluca 2009'da tahsil edilirse, 2009'a ait kira geliri bu sene, 2010'a ait kira geliri 2011'de, 2011'e ait kira geliri de sonraki yıl (her yıla ait kira bedeli ilgili yılda) beyan edilecek. Tıpkı bunun gibi 2009'da kiraya verilen gayrimenkulle ilgili olarak tahsil edilemeyen kiralar da gelir olarak matraha dahil edilmeyecek.

### 2 BİN 600 L RALIK GEL RE VERG  YOK

Gayrimenkulün mesken olarak kiraya verilmiş olması halinde elde edilen gelirin 2 bin 600 lirası vergiden istisna tutuluyor. Bu istisnadan faydalanabilmek için kira gelirinin tamamının vergi idaresince herhangi bir tebligata maruz kalmadan kendiliğinden beyan edilmiş olması ve ticarî, ziraî ve meslekî kazancın yıllık beyannameyle bildirecek bir gelirin olmaması gerekiyor.

Vergi idaresi, mükellefin kira gelirini beyan etmediğini veya eksik beyan ettiğini tespit etmesi halinde gerçek gelir üzerinden cezalı vergilendirme yoluna gidiyor. Ayrıca gecikilen her ay için gecikme faizi talep ediliyor. Bu Şekilde tahakkuk eden vergi, ceza ve gecikme faizinin tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi mecburi. Bu durumda verginin iki taksit halinde ödeme avantajı yok oluyor. Vergi zamanında ödenmezse, her ay için ayrıca gecikme zammı hesaplanmak suretiyle cebren tahsil yoluna gidiliyor. Bu durumda mükellef 2 bin 600 liralık istisnadan da faydalanamıyor.

Konut kira geliri elde edenlerin gayri safi gelirleri, istisna tutarını aŐmıyorsa beyanname vermelerine gerek yok. Ayrıca işyeri kira gelirleri tevkifata tabi tutuluyor. Bu tür gelirlerin yıllık brüt toplamının 22 bin lirayı aşması halinde beyanname verilmeli. Yıllık gelir 22 bin liranın altında ise beyanname verilmiyor.



Önceleri kira geliri elde edenler bu gelirlerini beyan etmiyor ve buna rağmen tespit edilemiyor olabilir. Ancak son dönemlerde Maliye kira gelirlerinin beyanına odaklanmış durumda. 500 lira üzerindeki mesken kiralariyla her tutardaki işyeri kiralalarının banka üzerinden ödenme mecburiyeti var. Ayrıca şikayet, ihbar, vergi dairesince yapılan yoklamalar gibi sebeplerle kira gelirlerinin tespiti mümkün. Bu yüzden bu gelirlerin beyan edilip, riski üstlenmemekte fayda var.

Bir konuta birden fazla kişinin ortak olması halinde, buradan elde edilen kira gelirlerinin vergilendirilmesinde, her bir ortak için 2 bin 600 liralık istisna ayrı ayrı uygulanıyor. Mirasın paylaşılmamış olması halinde de her bir mirasçı istisnadan ayrı faydalanabiliyor. Bir mükellefin birden fazla konuttan kira geliri elde etmesi halinde, istisna kira gelirleri toplamına bir defa uygulanıyor. Beyanname, vergi dairesinden alınacak sayfanın doldurulması şeklinde olabileceği gibi, internet üzerinden de yapılabilir. Beyanını internet üzerinden vermek isteyenler, hemen bağlı oldukları vergi dairesine başvurarak kullanıcı kodu, parola ve şifrelerini almalı.

Daha az vergi ödemek için uygun yöntem tercih edilmeli

Gayrimenkul sermaye iradı, gerçek ve safi tutarı üzerinden vergilendiriliyor. Bunun hesaplanmasında elde edilen kira gelirinden, giderler düşüldükten sonra kalan safi tutar üzerinden vergi hesaplanması gerekiyor. Kira gelirlerinden indirilecek giderlerle ilgili olarak gerçek gider yöntemi veya götürü gider yöntemi tercih edilebilir. Götürü veya gerçek gider yönteminin seçimi, taşınmaz malların tümü için yapılıyor. Yani kiraya verilen gayrimenkullerin bir kısmı için gerçek gider, diğer kısmı için götürü gider yöntemi seçilemiyor. Bu yüzden duruma göre doğru gider yöntemi seçmek daha az vergi ödemeyi, bazen de hiç vergi ödememeyi sağlayabilir.

Gelir sahipleri, kiraya verdikleri gayrimenkulü 5 yıl içinde almış ise kendileri de ayrıca kirada oturuyorsa, bu gayrimenkul için kredi faizi ödüyor ve bakım, onarım harcamaları yapıyorsa gerçek gider yöntemini tercih etmelerinde fayda var. Gerçek gider yönteminin seçilmesi halinde, kiraya veren tarafından, gayrimenkul için ödenen; aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri, idare, sigorta giderleri, borçların faizleri, onarım bakım giderleri, amortismanlar, mal için ödenen kiralara veya sahibi bulundukları konutları kiraya verenlerin kirayla oturdukları konut veya lojmanların kira bedeli, kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak sözleşmeye, kanuna veya ilama istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar brüt kira tutarından indiriliyor. Ancak bu giderlerin vergiden istisna edilen tutara isabet eden kısmı indirilemez. Götürü gider yöntemini seçen mükellefler, (hakları kiraya verenler hariç) kira gelirlerinden istisna tutarını düştikten sonra kalan tutarın yüzde 25'i oranındaki götürü gideri gerçek giderlere karşılık olmak üzere indirebilirler. Bu usulü seçen mükellefler iki yıl geçmedikçe gerçek gider yöntemine dönemezler.

Ayrıca kira geliri elde eden gayrimenkul sermaye iradı sahibi mükellefler, kendilerine, eşlerine ve küçük çocuklarına ilişkin şahıs ve bireysel emeklilik sigorta primleri, eğitim ve sağlık harcamaları, okul, yurt ve sağlık tesisleri için yapılan bağış ve yardımlarıyla diğer birtakım bağış ve yardımların tamamını veya belli bir tutarını verdikleri beyanname üzerinde safi iratlarından indirim konusu yapabilir. Konuyla ilgili sorulara önümüzdeki hafta cevap vermeye çalışacağım.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kira gelirlerinde vergi nasıl hesaplanır?

Mart ayı, gerçek kişilerin 2009 yılında elde ettikleri gelirleri beyan ettiği dönem.

Ticari, zirai ve serbest meslek kazancı elde edenler, zarar etmiş olsalar bile bu ay içinde beyanname vermek zorunda. Bu kişiler beyanname doldurmada profesyonel meslek mensuplarından faydalandığı için beyanda bir problem yaşamayabiliyor. Ancak menkul veya gayrimenkul sermaye iradı elde eden kişiler beyan konusunda sorun yaşayabiliyor. Bu yüzden bu ay kira geliri olup da bunu nasıl beyan edeceğini bilmeyen kişilerin sorularına cevap vermeye çalışacağım.

Soru: Ben emekli birisiyim. Nisandan itibaren 800 lira aylıkla dairemi mesken olarak kiraya verdim. Ayrıca ocak ayından itibaren işyeri olarak kullanılmak üzere aylığı 1.500 liradan bir dükkânı kiraya verdim. Ancak kiracımın kira stopajlarını ödemediğini duydum. Bu vergi benden alınır mı? Beyanname vermem gerekecek mi? Kira stopajlarını beyanımda indirim olarak gösterebilir miyim?

Cevap: Nisandan itibaren mesken olarak kiraya verdiğiniz daireden elde ettiğiniz gelir (9x800) 7 bin 200 liradır. İşyeri olarak kiraya verdiğiniz dükkandan geliriniz de 18 bin lira. Buna göre mesken kirasından 2 bin 600 lirayı, istisnayı düşüktükten sonra geriye kalan 4 bin 600 lirayla 18 bin liralık işyeri kira geliriniz toplamı beyan sınırı olan 22 bin 600 lirayı geçtiği için beyanname vermeniz ve her iki gelirinizi beyan etmeniz gerekiyor. Basit usulde vergilendirilenler dışında hemen hemen tüm mükelleflerin işyeri kira ödemeleri sırasında yüzde 20 oranında Gelir Vergisi kesintisi (stopaj) yapmaları lazım. Kiracılar, yaptıkları Gelir Vergisi kesintisini, her ay ya da üç ayda bir 'muhtasar beyanname' ile beyan edip vergi dairesine yatırmak zorunda. Gayrimenkulünü kiraya veren kişinin, kiracının kira stopajını beyan etmemesinden ya da vergi dairesine yatırmamasından dolayı herhangi bir sorumluluğu yok. İşyeri kiralardan kesilen verginin, kira geliri sebebiyle beyanname verildiği zaman hesaplanan vergiden mahsubu için stopajın yatırılması şart değil. Siz de vereceğiniz beyannamede işyeri kiranızdan kesinti yapılması gereken Gelir Vergisi'ni hesaplanan vergiden mahsup edebilirsiniz. Mahsup sonrasında duruma göre iade edilecek vergi bile çıkabiliyor. Ancak bu iadenin alınabilmesi için mahsup konusu yapılan stopaj vergisinin (kiracı tarafından kesilmesi ve vergi dairesine verilmesi gereken) ödenmiş olması şartı aranıyor. Yani devlet, elde etmediğim bir vergiyi iade etmem diyor.



## NETTEN BRÜTE KİRANIN HESAPLANMASI

Kiralamalarda, kiracıyla mal sahibi genellikle net kira üzerinden anlaşma yapar. Ancak işyeri olarak kiralanan yerlerde verilen kira tevkifata tâbi tutulmalıdır. Tevkifat, brüt kira üzerinden yapılır ve geriye kalan net kira mal sahibine ödenir. Brüt kira, net kiranın 0,8'e bölünmesi ile bulunur. Mal sahibi de kira beyanını brüt kira üzerinden yapmalı. Mesela 2 bin lira net tutarla kiraya verilen bir işyerinin vergi kesintisi brüt tutar üzerinden yapılacağından brüt tutarın bulunması gerekir. Brüt kira;  $2.000/0.8 = 2.500$  TL olarak hesaplanır. 2.500 TL üstünden her ay yüzde 20 oranında 500 lira vergi kesilmeli ve vergi dairesine yatırılmalıdır. Bu işyerinin sahibi beyan sınırına bakarken 2 bin 500 liralık brüt tutarı dikkate almalıdır. Tevkifat yüzde 20 oranıyla yapıldığı ve beyan edilen kira gelirleri yüzde 15'ten başlayan oranla artan oranlı olarak vergilendirildiği için işyeri kirası gelirini beyan edenlerin ek vergi ödemek bir yana vergi iadesi almaları söz konusu olabiliyor.



# e-fatura uygulamasında sona gelindi, şirketler arşiv masrafından kurtuluyor

---

Ahmet Yavuz 2010.03.22

Bilgi işlem ve elektronik alanda yaşanan gelişmeler eski alışkanlıklarımızı bir bir değiştiriyor. Bunun son örneği elektronik faturada yaşanıyor.

Daha birkaç yıl önce başlatılan e-beyan uygulamasının günümüzde neredeyse tüm mükellefler tarafından kullanıldığını görünce, elektronik faturanın da kısa sürede yaygınlaşacağını düşünüyorum ve ümit ediyorum. Kağıt ortamında düzenlenen faturalar, her alanda ispat aracı olarak kullanılma üstünlüğü taşıyor. Ancak sebep olduğu kağıt israfı ve mali idarece takibinin zorluğu yüzünden gözden düşmeye başladı. Üstelik işlem hacmi çok büyük olan firmaların bu belgeleri Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre on yıl boyunca muhafaza etmek ve talep edildiğinde ibraz etmek zorunda kalmaları, ciddi arşiv problemine de yol açıyor. Artık büyük firmalar bu arşivlerini şehir içindeki pahalı depolar yerine, şehir dışındaki ucuz yerlerde muhafaza etme yoluna gidiyor. Hatta bazı firmalar arşivle ilgili olarak profesyonel yardım alma yoluna gidiyor. Tabii bütün bunlar, firmalara ciddi maliyetler yüklüyor.

Gelir İdaresi'nin e-fatura'ya geçme hazırlıkları devam ediyor. Yayınlanan tebliğle e-fatura ile ilgili hususlar açıklandı. Tebliğde 'e-fatura'nın sağlıklı bir biçimde gelişimini sağlamak amacıyla Başkanlık tarafından uygulamanın kademeli yaygınlaştırılmasının planlandığı belirtiliyor. Bu bakımdan başlangıç olarak, sadece anonim ve limitet şirketlerin uygulama kapsamında e-fatura göndermesine ve almasına izin verilecek. Buna göre mal veya hizmet satışı dolayısıyla fatura düzenlemek zorunda olan mükellefler, şimdilik genel hükümler çerçevesinde kâğıt fatura düzenleyebilecekleri gibi tebliğde yer alan şartlar çerçevesinde e-fatura da hazırlayabilecek. Ancak aynı mal veya hizmet satışında hem kağıt fatura hem de elektronik fatura düzenlenemeyecek. Faturaların elektronik belge olarak oluşturulması ve gönderilmesinde uyulması gereken format ve standartlar oldukça geniş. Bu bilgilere <http://www.efatura.gov.tr/> internet adresinden ulaşılabilir. Kısaca belirtmek gerekirse e-fatura oluşturma, gönderme ve alma işlemleri iki şekilde yapılabilecek. Bunlardan birincisi, büyük çaplı firmaların kendi bilgi işlem sistemlerini oluşturup uygulamaya entegre etmeleriyle olacak. Diğer şekil ise Gelir İdaresi'nin oluşturduğu portal aracılığıyla gerçekleştirilecek. Tebliğde belirlenen usul ve esaslarla söz konusu format ve standartlara uygun olarak düzenlenmeyen, düzenlense dahi e-fatura uygulaması aracılığıyla gönderilmeyen veya alınmayan herhangi bir elektronik belge, Vergi Usul Kanunu kapsamında düzenlenmiş fatura olarak kabul edilmeyecek.

Düzenlenen e-fatura'nın güvenilirliği mali mühürle garanti altına alınacak. Mührün doğruluk ve geçerlilik kontrolü ancak elektronik ortamda yapılabileceği için e-fatura kağıda basılarak saklanmayacak. Bu yüzden mükellefler, düzenledikleri ve aldıkları e-faturaları, üzerindeki mali mührü de içerecek şekilde kanuni süreler dahilinde kendi bünyelerindeki elektronik, manyetik veya optik ortamlarda muhafaza edecek.

Bu arada e-fatura düzenleme yetkisi bulunan mükelleflerin gerek kendi sistemlerinde gerekse uygulamada meydana gelebilecek arıza ve kesinti durumlarında fatura düzenleyebilmek için yeteri kadar basılı kağıt fatura bulundurmaları gerekiyor. Uygulama şimdilik faturayla sınırlı olsa da sistem Vergi Usul Kanunu kapsamında düzenlenmesi zorunlu olan fatura dışında kalan belgelerin de taraflar arasında dolaşımına imkan verecek şekilde tasarlanmış. Zamanı gelince bu belgeler de uygun formatlarla elektronik ortamda düzenlenebilecek.

---

**Kayıp kimliklerin vergi dairesine bildirilmesine gerek kalmadı**

Geçtiğimiz haftalarda nüfus cüzdanını kaybeden kişilerin durumu vergi dairesine bildirmeleri gerektiğini, aksi takdirde bu cüzdanı bulan kişilerce mükellefiyet tesis ettirilmesi veya borç para alınmasıyla kişilerin borçlu hale gelerek zor duruma düşebileceklerinden bahsetmiştim. Konu gündeme mal olunca Maliye de buna çare aramaya başladı. Sonunda bulunan çözüm bir iç genelge ile vergi dairelerine bildirildi. Buna göre vergi dairelerinde kullanılan sisteme MERNİS Kimlik Paylaşım Sistemi'nden kayıp ve çalıntı sorgulaması imkanı getirildiği için eski uygulamaya son verildi.

Daha önce nüfus cüzdanını kaybeden veya çaldıran vatandaşlar, durumu vergi dairesine bildirmeyince kötü niyetli kişiler bu cüzdanlarla mükellefiyet tesis ettirebiliyor ve bu kişileri ağır vergi ve şahsi borç altına sokabiliyorlardı. Bu yüzden kişilerin, nüfus cüzdanlarının kaybolduğunu veya çalındığını belirterek, bu cüzdanlarla mükellefiyet tesis edilmesinin engellenmesini istemeleri gerekiyordu. Yeni dönemde artık bu bildirimde bulunmaya gerek kalmadı. Bu durumdaki kişiler karakola ve nüfus idaresine başvurdıklarında durumu MERNİS kayıtlarına kayıt ediliyor. Vergi daireleri de mükellefiyet tesis ettirmek, firma kurmak veya bir firmaya ortak olmak isteyen kişilerin işlemlerini yapmadan önce, MERNİS/Kimlik Paylaşım Sistemi'nden ibraz edilen kimliğin kayıp veya çalıntı olup olmadığını sorgulayacak. İbraz edilen kimlik hakkında kayıp veya çalıntı kaydı çıkmaması halinde başvuranın talebi tamamlanıp mükellefiyet tesis ettirilecek. Cüzdanın kayıp/çalıntı olduğu tespit edilirse nüfus cüzdanındaki kişi adına mükellefiyet tesisi yapılmayacak. Kimlik iade edilmeyip durumu anlatan bir yazı ekinde ilgili nüfus müdürlüğüne gönderilecek. Ayrıca ibraz edilen belgelerin ve nüfus cüzdanının fotokopisi, durumu anlatan bir yazıyla emniyet müdürlüklerine de bildirilecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı mükellefi şaşırttı, yatırım indiriminde yeni davalar yolda

Ahmet Yavuz 2010.03.29

Anayasa Mahkemesi ekim ayında yaptığı toplantıda vergiyle ilgili bazı iptal kararları aldığını açıkladı. Bu açıklamanın ardından iptalin yürürlüğe girmesi için kararın Resmi Gazete'de yayımlanması beklendi.

Ancak bu süreçte vergileme işlemleri devam etmeye, beyanı gereken vergilerin vadeleri gelip geçmeye devam etti. Mükellefler bu süreçte ne şekilde hareket edeceklerini tam olarak kestiremedi. Bazı mükellefler iptal kararlarına rağmen mevcut uygulamaya göre hareket etti, bazıları da Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda beyan vermeyi tercih etti. Her iki yöntemin de kendine göre maliyeti ve riski bulunuyor. Bu durumda nasıl hareket edilmesi gerektiği mükelleflerin kafasını meşgul ediyor. Gelir İdaresi'nin de konu ile ilgili doyurucu bir açıklama yapmaması belirsizliğin devam etmesine sebep oluyor.

Eski düzenlemede mükelleflerin büyük çaplı yatırımlarını teşvik etmek maksadıyla yatırım indirimi uygulaması mevcuttu. Bu uygulama 2006'dan itibaren kaldırıldı. İşin garibi, uygulamayı yürürlükten kaldıran kanun 8 Nisan 2006'da Resmi Gazete'de yayımlandığı halde yatırım indiriminin 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren kaldırıldığını hüküm altına alıyordu. Öte yandan daha önce yapılmış ve indirim imkânı bulunamamış yatırım harcamalarına ilişkin istisnaların 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlarla sınırlı olmak üzere indirilebileceğine dair bir geçici madde eklenmişti. İndirim hakkının 3 yıl ile sınırlandırılması, özellikle büyük çaplı yatırımlar yapan mükelleflerin kazanılmış haklarının elinden alınması anlamına geliyordu. Çünkü bu tür yatırımların geri dönüşümü çok uzun zaman alabiliyor. Bu tür yatırımcılar 2008 yılında bile kârlı duruma geçemeyebiliyor. Bu durumu gören Anayasa

Mahkemesi yukarıda bahsettiğim gerekçelerle devreden yatırım hakkının 3 yıllı sınırlandırılması hükmünü iptal etti.

Bu iptal kararının kanun hükmünün iptalini isteyen mükellefler açısından geçerli olduğu kesin. Ancak bu yönde müracaatı olmayan mükellefler açısından uygulama nasıl olacak? Aslında genel olarak Anayasa Mahkemesi kararının kesin ve herkes için geçerli olduğu kabul ediliyor. Problem, kararın açıklanma tarihi ile gerekçenin Resmi Gazete'de yayımlanma tarihinin farklı olmasından kaynaklanıyor. Ekim ortalarında açıklanan karara ilişkin gerekçe 8 Ocak 2010'da yayımlanınca sorun oluştu. Çünkü Anayasa Mahkemesi kararlarıyla ilgili bir diğerkural, hükmün geriye yürümeyeceğidir. Tabii bu iptal kararının açıklanması ile gerekçenin yayımlanması arasındaki sürede geçici vergi beyannamelerinin verilmesi gerekiyordu. Bu beyannamelerde devreden yatırım indirimleri dikkate alınacak mıydı, yoksa iptal edilen hüküm gereği 2008 yılı geçtiği için devreden yatırım indirimi hakkı sona ermiş mi kabul edilecekti? Bu belirsizlik ortamında bazı mükellefler mahkeme kararının açıklanmasından sonra devreden yatırım indirimlerini dikkate alarak beyan vermek istedi. 2009/4. dönem geçici vergi beyannamesini bu şekilde vermek isteyenler idarenin görüşünün bu şekilde olmadığını karşlarına çıkan uyarı ile anladı.

---

## e-beyanname'de yatırım indirimine de yer verilmeli

Artık kurumların beyannamelerini elektronik ortamda vermeleri gerekiyor. Elektronik beyannamelerin de formatları idarece belirleniyor. 2009/4. dönem geçici vergi beyanname formatında indirimler kısmında yatırım indirimi bölümü yer almıyordu. Diğerkindirimler bölümünü kullanmak isteyen mükelleflere de bu kararın 8 Ocak'ta yürürlüğe girdiği, geçici vergiler dahil 2009 hesap döneminde yatırım indirimi istisnasından faydalanılamayacağı notu düşülmüştü. Mükelleflerin bu uyarıya rağmen yatırım indirimini dikkate alarak beyanname verebilecekleri düşünülebilir, ama bu duruma e-beyandaki beyanname format müsaade etmiyor. Çünkü şu an geçerli olan yüzde 20'lik Kurumlar Vergisi oranının, yatırım indiriminden faydalanılması durumunda yüzde 30'a çıkması gerekiyor. Mevcut beyanname formatında ise bu ikili ayırım dikkate alınmamış. Bu yüzden mükelleflerin idarenin görüşüne rağmen yatırım indirimini dikkate alarak beyanname vermeleri mümkün değil.

Gelir İdaresi konu ile ilgili bir açıklama yapmayınca mükellefler devreden yatırım indirim haklarını ihtirazi kayıtlı beyannameler vererek kullanmayı tercih etti. İhtirazi kayıtlı beyan vermek, mükellefin mevcut düzenlemeye göre beyan vermesi fakat konuyu mahkemeye taşıması manasına geliyor. Bu durum ya beyannamede bu seçenek işaretlenerek veya beyan dönemi bitmeden durumu bir dilekçeyle bildirerek yapılıyor. Ancak bu alternatifin de sanki Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararı verilmemiş gibi vergi hesaplanması ve çıkan verginin ödenmesi gibi maliyetli yönü bulunuyor. Çünkü mahkemeye gitmek hesaplanan verginin tahsilini durdurmuyor.

Bakanlık e-beyanname sisteminde gerekli değişiklikleri yaparak Kurumlar Vergisi beyannamesinde yatırım indirimi uygulamak isteyen mükelleflere bu imkânı sağlamalı. Aksi takdirde bu durumdaki tüm mükellefler beyanlarını ihtirazi kayıtlı yapacak ve mahkemeye müracaat ederek kendi görüşlerinin haklılığını ispatlayacaktır. Bu durumda hem mahkemelerin iş yükü artacak, hem mükellefler ve vergi idaresi gereksiz yere bu davalara kaynak ayıracak. En sonunda da mahkeme masrafları idareye yüklenip, haksız yere tahsil edilen vergilerin iadesi söz konusu olacak.



# Şirketler kâr dağıtırken yüzde 15 vergiyi dikkate almalı

Ahmet Yavuz 2010.04.05

Ekonomide önemli bir rol üstlenen aktörlerden birisi de şirketlerdir. Şirketler özelde farklılık arz etse de temelde kâr elde etmek için gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan tüzel kişiliklerdir.

Şirketlerle ortaklarının ilişkileri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Özellikle çok ortaklı, halka açık şirketlerin ortaklarına karşı korunduğu görülür. Vergi bakımından her şirketin gizli ortağı olarak devlet görülür. Devlet, şirketin kârlılığı halinde kendi payına düşen kısmı vergi adı altında alır. Bu yüzden kârlılığın doğru hesaplanmasını ister ve bunu sürekli takip eder. Vergi matrahlarının tespitinde yaşanan uyuşmazlıkların kaynağında da bu payın artırılmak istenmesi ile daha az verilmek istenmesi arasındaki çekişme yatar.

Diğer ortaklar da kârlılıktan kendi hisselerine düşen kısmı alır. Yalnız şirketlerin kârlarını dağıtma mecburiyeti bulunmuyor. Her şirket, içinde bulunduğu ekonomik ve hukuki çevreye ve geleceğe ilişkin planlarına göre kâr dağıtım politikasını oluşturur. Buna göre işletmenin dönem içinde elde ettiği net kârın ortaklar ve şirket yedek akçe ve fonları arasında dağılımı belirlenir. Kârın dağıtılmayıp, işletme bünyesinde bırakılan kısmı büyümenin finansmanında en önemli kaynaktır. Buna şirket ortaklar kurulu (anonim şirketlerde genel kurul) karar verir. Dağıtılacak kârlar, nisan ayında beyan edilen Kurumlar Vergisi'nden sonra kalan kısımdır. Şirketler öncelikle mecburi yedek akçeleri ayırır, ardından kalan kısmı ortaklara dağıtmaya karar verir. Aslında işin tabiatında kazanç elde etmek olduğundan normalde şirketlerin kârlarını dağıtmaları beklenir. Ancak vergi kanunlarında dağıtılacak kârların ayrıca vergilendirilmesinin gerektiği hükmü mevcuttur. Bu yüzden şirketler genelde vergi sonrası kazançlarını sermayeye ilave etmeyi tercih eder. Çünkü bu alternatif, herhangi bir vergi ödemeyi gerektirmez. Vergi kanunları şirketlerin sermaye yapısının güçlenmesini temin etmek için sermayeye ilave edilen kazançlardan vergi almamayı kabul eder. Bu ayrım yüzünden Türkiye'de mevcut şirketlerin büyük çoğunluğunda kâr dağıtımı yapılmadığı görülür. Yıllarca kâr dağıtımı yapmayan şirketlerle ticari faaliyet yaparak geçimini temin etmeye çalışan kişilerin kendi ve ailelerinin yaşamlarını nasıl idame ettirdikleri kimsenin aklına gelmez.

Normalde şirketlerin kazançlarının vergiden sonraki kısmını dağıtmaları halinde yüzde 15 oranında vergi kesintisine tabi tutulması ve bunun muhtasar beyannameyle bildirilmesi gerekir. Kurumlar Vergisi mükellefi şirketlerin tam mükellef gerçek kişilere, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefi olmayanlara, Gelir Vergisi'nden muaf olanlara, dar mükellef gerçek kişilere, Gelir Vergisi'nden muaf olan dar mükellef gerçek kişilere dağıttıkları kâr payları üzerinden yüzde 15 oranında vergi kesintisi yapmaları gerekir.

Öte yandan şirketlerin tam mükellef şirketlere kâr payı vermesi halinde vergi kesintisi yapılmaz. Ortaklarına bu yoldan kâr payı verip fazladan vergi ödemek istemeyen şirketlerin gizli şekilde kâr dağıtımı yapmasına mani olmak için de vergi güvenlik müesseseleri mevcuttur. Örtülü kazanç dağıtımı ve transfer fiyatlandırması gibi mekanizmalar bunu temin etmek için getirilmiştir. Bu mekanizmalar; şirket tarafından ortaklara veya ilişkili kişilere ödenen faizlerin, ücret ve bedellerin gider olarak kabul edilmemesi, tespit edilen bu tür ödemelerin kâr payı gibi vergilendirilmesi mantığına dayanır. Aynı şekilde Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarında teşebbüs sahiplerinin kendilerine, eşlerine, çocuklarına işletmeden para almasına, mal çekmesine, aylık ve maaş ödenmesine, ikramiye, komisyon ve tazminat ödemesine cevaz verilmemiştir.

## İncelemelerde stopaj hesaplanır mı?

Şirketlerin hesapları yıllar sonra da incelendiğinde bulunan matrah farkı üzerinden Kurumlar Vergisi hesaplanır. Denetim elemanları kayıt dışı kalan kazançtan hesaplanan Kurumlar Vergisi'ni düştükten sonra kalan tutarın

ortaklara dağıtıldığını kabul ederek bunun üzerinden de stopaj hesaplama yoluna gidiyor. Yani kayıt dışı bırakılan kazancın sermayeye ilave edilmemesinden, bilançoda görülmemesinden hareketle ortaklara dağıtılmış olduğunu kabul ediyorlar. Yukarıda da belirttiğim üzere şirketlerin ortaklarına kâr payı dağıtması Stopaj Vergisi'nin konusuna girer. Bu varsayımdan hareketle şirketlere yüzde 15 oranında bir vergi yükü daha doğuyor. Bu tür tarhiyatlara karşılaşılan mükellefler bazen uzlaşma yolunu seçerek uzlaşılan vergiyi ödemeyi tercih ediyor. Bazen de haksız tarhiyat iddiasıyla mahkemeye müracaat ediyor. Mahkemelerin bu davalarda verdiği kararlar da tam bir istikrar kazanmış değil. Danıştay'ın bazı kararları mükellef, bazıları ise idare lehine. Mesela Danıştay 4. Dairesi, bir kararında inceleme elemanı tarafından bulunan matrah farkının ortaklara dağıtılıp dağıtılmadığının denetim elemanı tarafından araştırılıp ortaya konulması gerektiğine hükmetmiştir. Mahkeme kararında ayrıca mükellef şirket tarafından sonraki dönemlerde beyanların düzeltilmesi suretiyle bu kazançların bilançoya aktarılıp aktarılmadığının araştırılması gerektiği ifade edilmiş. Fakat aynı konuda Danıştay 3. Dairesi ise kayıt dışı bırakılan kazancın ortaklara dağıtılmayarak şirket bünyesinde tutulduğunun ispatının mükellef şirket tarafından yapılması gerektiği, aksi takdirde kâr payının ortaklara dağıtıldığının kabul edilerek vergi hesaplanması gerektiği yönünde karar vermiş. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu da kendisine intikal eden bu konudaki bir davada, kurum kazancının şirket nezdinde tutulduğunun, ortaklara dağıtılmadığının şirket tarafından ispat edilmesi gerektiği, aksi takdirde kâr payı dağıtımı gerekçesiyle stopaj vergi hesaplamasının gerektiği yönünde karar vermiş.

Nasrettin Hoca'nın fıkrasındaki tavşanın suyunun suyuna benzeyen bu vergi şirketlerden aranmalı mı, aranmamalı mı? Bu konuda herkesi tatmin edici bir cevap vermek zor. Ancak mükelleflerin kayıt içindeki kazançlarını sermayeye eklememeleri halinde, bu kârların dağıtılmış kabul edilerek stopaj hesaplanması gerektiği dikkate alındığında; mevcut düzenlemeler çerçevesinde kayıt dışı olarak bulunan ve bilançoya eklenmeyen kârların ortaklara dağıtıldığının kabul edilmesi ve vergi hesaplanması gerektiğini düşünüyorum. Aksi bir yaklaşım, kayıt dışına kaçmak için bir sebep daha oluşturur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Meçhul zenginin beyan ettiği 7,1 milyar lira nakit değil, altın ve gayrimenkul

Ahmet Yavuz 2010.04.12

Kamuoyu son bir haftadır Varlık Barışı'ndan faydalanmak için 7,1 milyar liralık beyanda bulunan meçhul zengini konuşuyor.

Bildirim sebebiyle 355 milyon lira vergi ödeyen Türkiye'nin yeni zenginine ait servetin nakit değil, altın ve gayrimenkul olduğu ortaya çıktı. Milyar dolarlarını Türkiye ekonomisine kaydettiren meçhul kişinin, güney illerimizde ikamet eden ve ticari faaliyetlerinden ötürü tanınan zengin bir aileye mensup olduğu belirtiliyor.

Kamuoyunda son bir haftadır Varlık Barışı'ndan faydalanmak için 7,1 milyar liralık kayıt dışı eden ve 355 milyon lira vergi ödeyen Türkiye'nin sayılı yeni zengininin kim olduğu konuşuluyor. Maliye Bakanı Mehmet Şimşek doğrulamasa kimse inanmayacak ve bunun daha önce Ankara'dan 5 milyar lira beyan edip kuruş getirmeyen şahısta olduğu gibi bir hadise olduğuna inanılacaktı. Ancak 7,1 milyar lira meblağındaki paranın da bir şekilde bankaların bilançosunda görünmesi ve fark edilmesi gerekiyordu. Çünkü Varlık Barışı'ndan faydalanmak için bu paranın bankalara yatırılması ve beyan edilmesi gerekiyor. Bu da olmayınca akla, kayıtlı ekonomiye

kazandırılan kıymetlerin döviz ya da TL olmadığı, altın ya da yurtiçinde ve yurtdışındaki gayrimenkuller olduğu geliyor. Kulislere yansıdığı kadarıyla olayın gerçek mahiyeti de bu. Yani altın ve gayrimenkuller kayıtlı ekonomiye kazandırılmış durumda. Güney illerimizde ikamet eden ve ticari faaliyetlerde bulunan bu ailenin zaten bilinen zengin bir aile olduğu da konuşuluyor.

Şirket alırken veYA müdür olurken vergi borçlarından sorumlu olursunuz

Son zamanlarda şirketlerin borçlarında sorumluluğun kime ait olacağına ilişkin birçok soruyla karşılaşmaya başladım. Ülkemizde en çok rastlanan şirket türü olan limited şirket, iki veya daha fazla gerçek veya hükmi kişi tarafından kuruluyor. Genelde aile şirketi veya iki ortaklı limited şirketler tercih ediliyor. Bu şirketlerin ortaklık yapısında, hisse dağılımı ve devrinde, müdürlük yapısında ve sonraki dönemlerde çıkacak borçların sorumluluğunda sıklıkla problemler yaşanıyor. Bu sorumlulukları bilmeden ortak olan veya şirkette müdür olarak görev alan kişiler, sonraları ciddi maddi problemlerle karşı karşıya kalabiliyor.

Kural olarak şirketin borçları şirket varlıkları kullanılarak ödenir. Yani bir hükmi kişilik olan şirketler, özel veya devlet borçlarını kendi kaynaklarıyla ödemek zorunda. Ancak borçların şirket varlıklarıyla karşılanamaması veya şirketin tasfiyesinden sonra ortaya borç çıkması halinde, bu borçlar ortaklar tarafından ödenir. Şirketlerin vergi, ceza, SGK primi, harç ve bunların zam ve faizleri de aynı şekilde şirket kaynaklarından ödenir. Ancak şirketin varlıkları, bu borçları ödemeye yetmezse devlet, alacağını ortaklardan tahsil etme yoluna gider.

Yalnız vergi borçları dolayısıyla kanuni temsilcilerin sorumlu tutulup haklarında takibat yapılabilmesi için kamu alacağının şirketlerin varlığından tamamen veya kısmen alınamaması veya alınamayacağının anlaşılması gerekir. Bu durum, kesin olarak tespit edilmiş olmalı. Yani şirketin haczedilen mallarının değeri devlet alacağını karşılamamalı. Ayrıca şirketin haczi kabil herhangi bir mal varlığının bulunmaması, şirketin iflasının istenmiş veya iflasının açılmış olması hallerinde devlet alacağının iflas yoluyla takip sonucunda da tahsil edilemeyeceği kanaatinin oluşması, borçlu şirketin yapılan araştırmalara rağmen bulunamaması gibi haller amme alacağı için ortaklara ve kanuni temsilcilere gitmeyi gerektirir.

Bu gibi hallerin varlığında limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan devlet alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu tutulur. Mesela A'nın yüzde 60, B'nin de yüzde 40 oranında hissesi bulunan iki ortaklı limited şirketi bulunsun. Şirketten tahsil edilemeyeceği anlaşılan 50 bin lira vergi borcu ve cezasının varlığı halinde bu borç ortaklardan aranır. A şahsı 30 bin, B şahsı ise 20 bin lira ödemek durumunda kalır. Ortaklardan birisi hissesini satarsa ve bu hisse satışından sonra eski yıllarla ilgili amme alacağı doğarsa bu borçtan hem eski ortak hem de yeni ortak sorumlu tutulur. Yukarıdaki örnekte B şahsının hissesini 2009'da C'ye satması halinde, şirket nezdinde yapılan 2007'ye ilişkin incelemede çıkacak vergi ve cezadan hem B hem de C hisseleri oranında sorumlu tutulur. Şirketlerin belirlenmiş müdürleri varsa tahsil edilemeyen alacaklar müdürlerin mal varlıklarından tahsil edilir. Belirlenmiş herhangi bir müdür yoksa tüm ortaklar müdür konumunda olacağından ortakların mal varlığından alacağı tahsil edilir. Buna hissesini devreden müdürler de dahildir. Mesela yukarıdaki örnekte hissesini devreden B şahsı müdür olarak belirlenmişse, 2007'ye ilişkin çıkacak vergi ve cezalardan mal varlığıyla sorumludur.

### **Şirketlerin geçmiş yıllara ait vergi borçları nasıl tahsil ediliyor?**

Geçmiş yıllara ait vergi tahsilinde şöyle bir yol takip ediliyor. Vergi dairesi eski yıllarla ilgili çıkan vergi için şirkete ihbarname düzenliyor. Bu alacağın tahsil edilememesi veya edilemeyeceğinin anlaşılması üzerine, şirketin mevcut ve eski ortaklarına bu borçları ödemeleri için ödeme emri gönderiliyor. Devlet için asıl olan alacağı tahsil etmek olduğundan sorumluluk taşıyan eski-yeni tüm ortaklara müracaat ediliyor. Ortaklara gidilmesi için öncelikle şirketten bu alacağın tahsil imkanının bulunmaması gerekiyor. Limited şirket adına



düzenlenen ödeme emrinin şirketteki hisselerini devreden, dolayısıyla ortak sıfatı taşımayan davacıya tebliğ edilmesi, bu ödeme emrinin şirkete tebliğ edilmiş sayılmasını gerektirmeyeceği gibi bu ödeme emrinde yer alan vergi ve cezalardan davacının şahsen sorumlu tutulması sonucunu doğurmaz.

Cezai sorumluluk kimin?

Şirketlerin işlediği mali suçların maddi cezalarının yanında hürriyeti kısıtlayıcı cezaları da bulunabilir. Mesela bir sahte fatura kullanma veya çift defter tutma gibi mali suçlarda hapis cezası da öngörülmüştür. Bu tür suçlarda sorumluluk, suçun işlendiği dönemde kanuni temsilci görevi bulunan kişilerde olur. Tekrar yukarıdaki örneğe dönecek olursak müdür olan B şahsı, 2009'da hissesini satsa bile 2010 yılından sonra yapılan incelemede 2007 yılında sahte fatura kullanıldığının tespiti halinde cezai sorumluluk bu şahsın olur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Şirketler, bağış ve yardımları vergiden indirebilir

---

Ahmet Yavuz 2010.04.19

Nisan ayıyla birlikte şirketlerin bir önceki seneye ilişkin faaliyetleriyle ilgili beyannamelerini verme süreci başlamış oldu.

26 Nisan günü akşamına kadar verilmesi gereken bu beyannamelerde dikkat edilmeyen veya gözden kaçan bazı hususlar daha sonra başınızı ağrıtabilir. Ayrıca bazen kanunların tanıdığı avantajlar bilinmediği için kullanılmıyor ve fazla vergi ödenebiliyor. Bu yüzden beyanname hazırlanırken hesaplamaların dikkatli ve doğru yapılması, beyanname ve eklerinin de vergi dairesine eksiksiz verilmesi gerekiyor.

Şirketler, yıl içerisinde elde ettikleri kâr üzerinden vergi ödüyor. Ancak bu ticari kârdan yapılan bazı harcamalar kazançtan indirim olarak dikkate alınıyor. Özellikle sosyal amaçlı bazı harcamaların teşviki için bağış ve yardımlara indirim imkânı tanınmış. Bu bağlamda şirketlerin, yaptıkları bağış ve yardımları kurum kazancından indirmeleri mümkün. Buna göre, dönem içerisinde yapılan bağışlar gider olarak yazılacak. Sene sonunda bu giderler, beyannameye kanunen kabul edilmeyen gider olarak ticari kâra eklenecek. Bulunan kazanç üzerinden; bağış ve yardımlar beyannamenin ilgili bölümünde indirim konusu yapılacak. Böylece yardım amaçlı harcamaların bir kısmı vergiden indirilmiş olacak. Bağış ve yardımların nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu oluşturan mal veya hakkın maliyet bedeli veya kayıtlı değeri esas alınıyor. Bağış ve yardım karşılıksız olmalı. Yani yardım maksatlı konser bileti, kermes davetiyesi veya dergi aboneliği bağış ve yardım olarak dikkate alınmıyor. Ayrıca yardım ve bağışlar makbuz karşılığı yapılmalı. Öte yandan indirilebilecek bağış ve yardım miktarı, en fazla o yılki kurum kazancı ile sınırlıdır. Bağış ve yardım edilen yere göre bağışın tamamı veya bir kısmı indirim konusu yapılıyor. Kurumların yapacağı bağış ve yardımlar üç grupta toplanabilir.

Birinci grup: Genel bütçeye dâhil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ve belediyelerle köylere, Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan derneklerle bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların, o yıla ait kurum kazancının yüzde 5'ine kadar olan kısmı kurum kazancından indirilebiliyor.

İkinci grup: Yukarıda sayılan kamu kurum ve kuruluşlarına bağışlanan okul, sağlık tesisi, 100 yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde 50 yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi ve bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için yapılan her türlü bağış ve yardımlarla, mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve ayni bağış ve yardımların tamamı beyanname üzerinde dönem kazancından indirilecektir.

Üçüncü grup: Üçüncü grupta yer alan bağış ve yardımlar ise bazı özel kanunlarla düzenlenmiştir. Genel olarak yüzde 5'lik sınırlamaya tabi olmaksızın kurum kazancından indirilebilir. Bu bağış ve yardımların bir kısmı nakdi olarak yapılmak zorunda ve doğrudan gider yazılabiliyor.

Bağış ve yardımların tamamının gider yazılması halinde bile kurum kazancının müsaade ettiği kadarlık kısmı indirim konusu yapılabiliyor. Kazancı aşan kısım, zarar olarak devredilemiyor.

### **Şirket ortakları ile mali ilişkilere dikkat**

Şirketlerin ortaklarından bağımsız bir kişiliklerinin olduğu kabul edilir. Bu yüzden hem şirketin kendisini hem de diğer ortaklarını ve en önemlisi de devletin alacağı vergiyi koruma adına bazı güvenlik müesseseleri oluşturulmuştur. Buna göre şirketin ilişkili kişi veya kurumlarla bir mal veya hizmet alım satım işi yapması halinde işlem bedelini emsallere göre belirlemiş olması gerekiyor. Bunlar alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama, kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi gibi faaliyetler olabileceği gibi, ikramiye ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler de bu kapsamdadır. İlişkili kişiden kasıt; şirketlerin kendi ortakları, eşleri ve bunların soylarından gelenler, şirketin ve ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek veya tüzel kişiler, kurumun denetim veya idaresi bakımından bağlı bulunduğu veya nüfuzu altında bulunduğu gerçek veya tüzel kişilerdir. Görüldüğü gibi ilişkili kişiler kavramı oldukça geniş tutulmuş ve bu kişilerle normal ticaret kurallarına aykırı yapılan ticari işlemler mercek altına alınmış durumda. Ülkemizde şirketler genel olarak ortaklar cari hesabını işleterek işlem ve faaliyetlerini yürütüyor. Bu yüzden birçok şirkette ortaklar kurumdan borç almış gibi görünüyor. Ancak bu borç verme-alma işleminin Maliye tarafından fark edilmesi halinde şirket lehine faiz hesaplanıp vergi hesaplandığını bilmekte fayda var.

Tıpkı bunun gibi şirketler ilişkili oldukları kardeş firmalardan borç para, mal, hizmet vs. alıp satarken piyasa fiyatlarına uygun rakam belirlemek zorunda. Aksi takdirde uygulanan fiyatla piyasa arasındaki fark kadar örtülü kazanç dağıtıldığı iddiasıyla karşı karşıya kalabilirler. Ayrıca ilişkili kişilerle işlem yapan Kurumlar Vergisi mükelleflerinin bu işlemlerle ilgili olarak 26 Nisan akşamına kadar vergi dairesine 'Transfer Fiyatlandırması, Kontrol Edilen Yabancı Kurum ve Örtülü Sermayeye İlişkin Form'u vermeleri gerekiyor. Bu süreçte formun verilmemesi halinde şirket adına bin TL özel usulsüzlük cezası kesiliyor. Formda yer alan tutarların yazılmasında stopaj kesintisi söz konusu ödemelerde vergi dahil brüt tutar dikkate alınmalı. Öte yandan iskonto, indirim, iade gibi tutarı azaltıcı faktörlerin varlığı halinde bu indirimler yapıldıktan sonraki net tutar yazılmalı. KDV, ÖTV, BSMV gibi işlem vergileri ise tutarlara dahil edilmeyecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Alım-satım formları mali müşavir ile mükellefi karşı karşıya getirdi**

---

Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin belirli bir haddi aşan mal ve hizmet alımlarını 'Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)' ile Gelir İdaresi'ne bildirmeleri gerekiyor.

Mal ve hizmet satışlarının bildiriminde ise 'Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)' kullanılıyor. Önceleri yıllık olarak alınan bu bilgiler geçen yıllarda aylık bazda alınmaya başlanmıştı. Maliye son olarak bu bildirimlerin mahiyet ve verilme süresinde değişikliğe giderek 5 bin lirayı geçen alım ve satımların izleyen ayın sonuna kadar bildirilmesi mecburiyetini getirdi. Beyan sınırının tespitinde KDV hariç bedeller dikkate alınıyor. ÖTV alınan işlemlerde ise bu vergi dahil tutar dikkate alınıyor. Serbest meslek ödemeleri, işyeri kira ödemeleri, yıllara sari işlerdeki teslimler gibi tevkifat yapmayı gerektiren ödemelerde tevkifat yapılmadan önceki brüt tutarlar dikkate alınmalı.

Bu formların beyanına ilişkin mevzuat kayıt dışı ile mücadele için geliştirildi. Mal satanlar ile o malı alanlar bunu formlarla beyan edecek, idare de bu formları karşılaştırarak hem sahte faturanın önünü kesecek hem de satışlarını beyan etmeyenleri tespit edecekti. Ancak bir aşamadan sonra bu uygulama kontrolden çıktı. Çünkü bu bildirimlerin verilmesini temin etmek için Gelir İdaresi ağır müeyyideler koydu. Bu müeyyideler mükelleflerle mali müşavirler arasında iplerin gerilmesine sebep oldu. Bazı durumlarda mükellefler alış-satış faturalarını mali müşavirlerine ilettiklerini fakat formların müşavirlerce zamanında verilmemesinden dolayı ceza yediklerini iddia ederek cezayı üstlenmek istemiyor. Mali müşavirler de mükelleften aldıkları müşavirlik hizmet bedelinden bile yüksek olan bu cezaları kendilerinin değil mükelleflerin ödemesi gerektiğini ileri sürerek bu cezaları tazmin etmek istemiyor. Konunun bu boyutu bu köşe dahil birçok yerde gündeme getirilince Vergi Usul Kanunu'nda değişiklik yapılarak cezai müeyyide hafifletildi. Şu anki hükümler gereği bildirim formlarını belirlenen sürede vermeyen, eksik veya yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında 1.000 lira cezai işlem uygulanıyor.



**Belgeler acilen muhasebeye iletilmeli**

Bildirim sürelerinin bir aylık döneme çekilmesi ve müteakip ayda bilgi formunun verilmesinin gerekmesi, mükellefler ve mali müşavirler nezdinde ciddi bir iş yükü ve stres oluşturdu. Çünkü bazı durumlarda satın alınan malların belgeleri işletmeye geç gelebiliyor. Zamanında gelse bile bu belgeler mükellefler tarafından mali müşavire acilen yetiştirilmeyebiliyor. Bu durumda Ba-Bs formu zamanında verilememiş oluyor. Verilse bile eksik şekilde verildiği için cezaya sebep oluyor. Gerçi yeni düzenlemede bu durum öngörülerek düzeltme yapılabilmesi için 10 günlük bir mühlet verilmiş. Mükerrer 355. madde uyarınca düzeltme amacıyla verilen formların, belirlenen sürenin sonundan itibaren 10 gün içerisinde verilmesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilmiyor. Mesela mart ayına ilişkin Ba Bs formlarının zamanında fakat hatalı olarak verildiği fark edildiğinde 10 Mayıs'a kadar cezasız düzeltme imkanı bulunuyor. Düzeltme amaçlı formun bu süreyi takip eden 15 gün içerisinde verilmesi halinde ise kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası yarı miktarında (500 lira) uygulanıyor. Bu süre geçtikten sonra düzeltme amacıyla verilecek olan formlar için ise 1.000 lira özel usulsüzlük cezası kesiliyor.

Mükelleflerin bu tür cezalarla karşı karşıya kalmamaları ve mali müşavirleriyle problem yaşamamaları için mal alış-satış belgelerini (fatura, irsaliyeli fatura, serbest meslek makbuzu, müstahsil makbuzu, gider pusulası, akaryakıt pompalarına bağlı ödeme kaydedici cihaz fişi, sigorta komisyon gider belgesi ve yolcu bileti gibi) süratle mali müşavirlerine iletmelerinde fayda var. Ayrıca bu formlar verilmeden önce satıcı ve müşterilerle belge mutabakatında bulunulursa çok isabetli bir iş yapılmış olur. Böylece hem cezayla uğraşmamış hem de kayıtlar gerçeğe uygun tutulmuş olur.

Bildirim dönemi uzatılmalı

Yalnız bu uygulamanın getirdiği birçok sıkıntıyı da gözden kaçırmamak gerekiyor. Beyan süresinin kısıtlı olması bir yana faaliyet gösterilen alan ve işletme büyüklüğü gibi birçok faktör sorunlar doğuruyor. Bir firmanın çeşitli araçlarına plaka bilgisiyle akaryakıt satan bir istasyonun 5 bin lira altındaki bilgileri Bs formuna eklememesi, fakat araç sahibi şirketin tüm araçlar için alınan toplam akaryakıt tutarının aylık 5 bin lirayı geçmesi sebebiyle bunu Ba formu ile bildirmesinde olduğu gibi birçok durumda bildirimlerin bir ayağı eksik kalabiliyor. Bu durumda elektronik ortamda yapılan karşılaştırmada tutarsızlık ortaya çıktığı için mükelleflerin incelenmesi gereği doğuyor. Bu durumların çoğu izah edilebilir olduğu halde, durumun incelenmeye gönderilmesi inceleme birimi üzerinde de gereksiz iş yükünün oluşmasına sebep oluyor. Bu yüzden bildirim formlarına ilişkin düzenlemenin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Formlar 3 aylık, 6 aylık veya yıllık olarak alınıyor. Hataların cezasız olarak düzeltilmesi için daha uzun bir süre verilmesi halinde, hem mükellefler ve mali müşavirler üzerindeki iş yükü ve bundan kaynaklanan stres azaltılmış hem de inceleme birimlerini gereksiz yere meşgul eden bu tür incelemeler azalmış olur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## ÖTV istisnasında belirsizlik sona erdi engelliler araç alırken zorlanmayacak

Ahmet Yavuz 2010.05.10

Gelir İdaresi, malul ve engellilerin Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ödemeden araç alımlarına ilişkin açıklama yaptı. Aslında öteden beri uygulanan bu istisna bazı konularda belirsizlikler taşıyordu.

Yapılan açıklamayla bu belirsizliklerin büyük bir kısmı giderilmiş oldu. İstisna hükmü motor silindir hacmi 1.600'ü geçmeyen binek otomobilleri ile 2.800'ü geçmeyen ticari araçlar için geçerli. Bu araçları alacak engellilerin sakatlık derecesi yüzde 90'ı geçiyorsa aracın herhangi bir teknik müdahale geçirmesi gerekmiyor. Yani araç olduğu gibi alınabilir. Çünkü zaten araç engelli kişi tarafından değil, onu taşımak ve bir yerlere götürmek üzere yakınları tarafından kullanılacaktır. Sakatlık derecesi yüzde 90'ın altında ise araç engelli tarafından kullanılacaktır. Bu durumda araçta bizzat kullanılmak üzere sakatlığa uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırılması gerekiyor. Hareket ettirici aksam olarak debriyaj, fren ve gaz pedalları ile vites kolunda sabitlenmiş bir şekilde özel tertibat yapılması lazım. Yapılan özel tertibatın kişinin sakatlığıyla uyumlu olması şart. Gaz, fren, debriyaj pedalları ile vites kolunda sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırmadan kullanabilecek araçlar istisnadan faydalanamıyor. Aynı şekilde aracı hareket ettirici özel tertibat sayılmayan (direksiyona topuz takılması, engelin bulunduğu taraftaki silecek kolu, sinyal, cam silecek kumandası, dörtlü flaşör, ön-arka cam su fiske, korna ve kontak gibi düzeneklerin diğer tarafa alınması veya direksiyon simidine monte edilmesi vb.) müdahaleler de istisna için yeterli değil.

Otomatik vitesli araçlar, başka bir tadilat olmaksızın özel tertibatlı araç olarak değerlendirilmiyor. Buna mukabil otomatik vitesli araçların gaz veya fren pedalı ya da vites kolunda sakatlığa uygun olarak yaptırılan tadilatlar, hareket ettirici özel tertibat sayılacak ve sağ ayağındaki veya sağ bacağındaki sakatlık sebebiyle bu şekilde otomatik vitesli araç kullanabilecek olanlar, bu araçları ilk iktisabında istisnadan faydalanabilecek. Otomatik vitesli araçların istisna kapsamında alınmasının tek yolu sol ayak ve bacakta sakatlığın varlığı halidir. Bu durumda olanlar için otomatik vites, hareket ettirici özel tertibat olarak sayılıyor. Sağlık raporuna göre sadece

sol ayak veya bacakta sakatlığı bulunanlar, 'H' sınıfı sürücü belgesi sahibi iseler, başkaca özel tertibat yapılmasına gerek bulunmadan otomatik vitesli araçları ilk alımlarında bu istisnadan faydalanabilir.

#### ENGELLİLERE AİT ARAÇLARIN SATIŞI

İlk iktisabında vergi istisnası uygulanan araçların 5 yıl içerisinde istisnadan yararlananlar dışındaki şahıslar tarafından (bağış, hibe veya satış şeklinde) iktisabında, alıcı tarafından, ÖTV beyan edilmesi gerekiyor. Yani başta engellilere tanınan imkân dahilinde vergisiz satılan aracın engelli olmayanlar tarafından satın alınmasında başta alınmayan verginin yeni alıcı tarafından ödenmesi şart. Ancak engelliler istisnadan faydalanarak aldıkları taşıtları 5 yıldan fazla kullandıktan sonra sattıklarında (alıcı engelli olmasa da) ilk aşamada alınmayan vergi yeni alıcıdan aranmayacak. Böylece daha önce bir nevi vergi erteleme olarak uygulanan istisna gerçek bir istisna niteliğini almış oldu.

Beş yıl dolmadan satılan araç için ÖTV beyan edilmiş olsa bile engellinin vergisiz araç alması için ilk alımdan 5 yıl geçmesi gerekiyor. Bu arada 5 yıl geçmesi halinde engelli, mevcut aracını satmadan da vergisiz araç alma hakkına sahip.

İstisnadan faydalanılarak alınan bir araç deprem, yangın, hırsızlık gibi elde olmayan sebeplerle bile kullanılamaz hale gelirse engelliler 5 yıl geçmeden bu istisnadan tekrar faydalanamıyorlardı. Ayrıca teknolojik gelişmeler neticesinde aracını yenilemek isteyen bir engelli bu aracı engelli olmayan birine sattığı zaman, başta ödemediği verginin alıcı tarafından ödenmesi gerekiyordu. Bu da bu tip araçların elden çıkmasını zorlaştırıyor ve değerinden düşük fiyata satılmalarına sebep oluyordu. ÖTV Kanunu'na eklenen hükümlerle artık engellilere ait taşıtlar kullanılamaz hale gelir ve hurdaya çıkarılırsa 5 yıllık süre beklenmeden vergi istisnasından faydalanılabilecek.

#### KDV istisnası da getirilmesi şart

Engellilere yönelik ÖTV Kanunu'ndaki avantajlar KDV için uygulanmıyor. Aslında KDV Kanunu'nda engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük hayatları için özel üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının KDV'den istisna olduğu hükmü yer alıyor. Ama ne yazık ki Maliye Bakanlığı kendisine bu konu ile ilgili yöneltilen sorulara cevap verirken daraltıcı bir yaklaşım sergiliyor. Verilen muhtelif cevaplarda istisna hükmünde kapsamı belirleyen ifadenin küçük çaplı aletleri (edevat, aygıt, aparat gibi) işaret ettiği, otomobillerin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği, bu istisna hükmünün münhasıran engellilerin eğitimlerinde, mesleklerinde ve günlük hayatlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş araç-gereçler (örneğin görme engellilerin kullandığı baston, yazı makinesi, kabartma klavye, hesap makinesi, sesli kitap, ortopedik özürülülerin kullandığı ortez-protez gibi cihazlar) için geçerli olduğu belirtiliyor. Yani engellilere yönelik araçların satımında KDV istisnası uygulanmayacak.

Bana kalırsa madde metni bu tür araçların da KDV'den istisna tutulmasını sağlayacak şekilde yazılmış. Bu yüzden münhasıran engelliler tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunan binek otomobillerinin satışında KDV hesaplanmaması gerekiyor. Maliye'nin de yaklaşımını bu şekilde değiştirmesi veya bu yönde bir düzenleme yapması gerekiyor. Engellilere KDV ödemediği veya en azından önceki yıllarda olduğu gibi yüzde 1 oranında KDV ile otomobil alma imkânını tanımak sosyal devlet ilkesinin olmazsa olmaz şartıdır.



# Tek dairesi olan ev hanımları ve emekliler vergi ödememek için belediyeye başvurmalı

---

Ahmet Yavuz 2010.05.17

Mayıs, Emlak Vergisi birinci taksitinin ödenmesi için son ay. Vergi hesaplanacak gayrimenkul değerleri dört yılda bir yeniden belirleniyor.

Diğer yıllarda ise belirlenen bu değer, önceki yıl için beyan edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı kadar artırılarak Emlak Vergisi matrahı tespit ediliyor. Bu sene komisyon tarafından belirlenen değerler üzerinden vergi ödenecek. Bu vergi için herhangi bir beyanname vermeye gerek yok. Yalnızca yeni bir gayrimenkul alanların yıl sonuna kadar belediyeye bilgi vermesi gerekiyor. Sadece bir konutu bulunan ve geliri sınırlı olanlar için Emlak Vergisi oranı sıfır olarak uygulanıyor. Başka bir geliri olmayan emekliler, özürllüer, gaziler, şehitlerin dul ve yetimleri, hiçbir geliri olmayan işsizler ve ev hanımları, brüt alanı 200 metrekareyi aşmayan ve sadece tek bir konut sahibi iseler Emlak Vergisi ödemiyor. 22 bin lira altındaki menkul sermaye gelirleri sıfır oranlı Emlak Vergisi uygulamasına mani değil. Bunun dışında ticari, zirai veya kira geliri bulunması halinde bu indirimden faydalanılamaz.

İndirimli (sıfır) vergi oranından faydalanılması için, konutta bizzat oturma şartı aranmıyor. Sahip oldukları tek konutu kiraya verip, kirada oturanlar da diğer şartları taşımak kaydıyla indirimden faydalanabilir. Birden fazla konutu olanlar ise bu konutlarından biri için bile indirimden yararlanamıyor. Aynı şekilde, ara sıra dinlenmek maksadıyla gidilen yazlık veya dağ evi gibi konutlar da bu vergi muafiyetinin dışında tutuluyor. Hisseli dahi olsa, iki ya da daha fazla konutu olanlar, bütün konutları için Emlak Vergisi yatırmak mecburiyetinde. Emekliler (emekli aylığı dışında), işsiz ve ev hanımları, herhangi bir gelir elde ederse aynı şekilde bu avantajı kaybediyor. Yukarıdaki gruba girip sadece tek konutu olanlar, belediyelere müracaat ederek emekli, özürllü, gazi veya işsiz olduğunu beyan ederek taahhütname doldurup vergi ödemeyebilir. Ancak şahısların bu durumlarını ispatlamaları gerekiyor. Mesela bir özürllüden sağlık raporu sunması isteniyor. Şehitlerin yetim ve dullarının, gazilerin de durumu ispatlayıcı belgeleri belediyece talep edilebilir. Bu belgelerin taahhüt belgeleri veya formlarla birlikte durumu açıklayan bir dilekçeye eklenip belediyeye verilmesi gerekiyor.

## **Gelir İdaresi, yatırım indirimi konusundaki belirsizliği gidersiz**

Anayasa Mahkemesi'nin Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 69. maddesinin yatırım indirimi devrini 2008'e kadar sınırlayan hükmünü iptal etmesiyle yeni uyuşmazlıklara kapı açılmış oldu. Mükellefler, 15 Ekim'de Anayasa Mahkemesi'nce yapılan açıklamayla yatırım indirimi devir yasağının Anayasa'ya aykırılığının açıkça ortaya çıktığını, bu hükmün uygulanmaması gerektiğini düşünüyor. Beyanlarını da yatırım indiriminden faydalanarak verdiler. Gelir İdaresi ise konuyla ilgili açıklamada bulunmamakla beraber beyannamelerde yatırım indirimi satırına yer vermeyerek ve Kurumlar Vergisi beyannamesinin elektronik ortamda hazırlanmasında mükelleflerin 2009'da yatırım indiriminden faydalanamayacağına dair uyarıda bulunarak görüşünü belli etti. Buna rağmen birçok mükellef ya doğrudan veya ihtirazi kayıtla devreden yatırım indiriminden faydalanma yoluna gitti. Bu şekilde verilen 2009/4 geçici vergi beyannameleri için açılan davalar mükelleflerin lehine sonuçlanmaya başladı.

Ancak bazı mükellefler Maliye ile davalık olmak istemediğinden 2009'da geçici vergi ve Kurumlar Vergisi beyanında yatırım indirimi haklarını kullanmadı. Bunlar haklarını 2010'dan itibaren kullanmayı tercih etti. Ancak şimdi de geçen sene kullanılmayan yatırım indiriminin 2010'da kullanılamayacağı fikri seslendirilmeye başlandı. Çünkü yatırım indirimi mecburi bir uygulama değil. İhtiyari olarak sunulan bu imkândan faydalanmayan

mükelleflerin sonraki yıl bu imkândan faydalanmalarına müsaade edilmiyor. Amortismanlar konusu buna örnek teşkil ediyor.

Bana kalırsa geçen yıl idarenin görüşüne paralel hareket ederek yatırım indirimini kullanmayan mükelleflerin bu indirimlerini bu yıl yapmalarına bir mani yok. Ancak idare veya denetim elemanlarının bunu kabul etmemesi mümkün. Çünkü her inceleme elemanı farklı yorumladığı için, Türkiye'de neredeyse denetim elemanı sayısınca mevzuat bulunuyor. Bakalım önümüzdeki günler neyi gösterecek? Aslında bu aşamada Gelir İdaresi'nin sessizliğini bozarak konuyla ilgili açıklama yapması gerekiyor. Tebliğ veya sirküler yoluyla yapılacak bu duyuru daha baştan birçok uyuşmazlığın önünü kesecektir. Böylece ne vergi daireleri ne denetim elemanları ne de mükellefler gereksiz yazışmalara girip vakit ve nakit israfında bulunmamış olur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Memurluk sınavına başvuru yarın sona eriyor KPSS'de başarı için bunlara dikkat edin

Ahmet Yavuz 2010.05.24

Eskiden üniversite okuyanlar için kamuda işe başlamak zor değildi. Çok değil 20-25 yıl öncesinde bir üniversite mezunu, biraz gayretle birkaç alternatif içerisinde tercih ettiği kurumun sınavını geçerek işe başlıyordu.

Daha 10 yıl önce ziraat, tarım, iktisat mezunlarının öğretmen olarak atandığını hatırlıyoruz. Eğitim seviyesinin yükselmesi ve herkesin çocuğunu okutma iradesini göstermesiyle üniversitelere talep arttı. ÖSS-ÖYS sınavları şekil değişirse de daha acımasız bir yarış haline döndü. Artık sınav maratonları ilköğretim sıralarında başlıyor. Bütün bu talepler her 'il'e bir üniversite kurulması, özel üniversitelerin çoğalması, hatta yabancı üniversitelerin şube açmasıyla üniversite sayısını kat kat artırdı.

Üniversitelerdeki bu yükseliş, üniversite mezunu sayısını artırdı. Kurslar ve fire verilen yıllar dikkate alınırsa ortalama 24-25 yaşında üniversite mezunu fakat herhangi bir alanda çalışıp tecrübe edinme imkânı bulamamış bir işsiz kitle ortaya çıktı. Bu kitle genel olarak herhangi bir sanat veya zanaat edinmediği, ticarete de giremediği için mecburen ücretli olarak çalışmayı tercih ediyor. Ücretli olarak çalışılacak en sağlam yer olarak 'kamu' görüldüğü için herkes devlete bir şekilde girmenin peşine düştü. Bu süreç devam ettikçe personel alımında saydamlık ve objektifliğin sağlanması için tek elden sınav yapılmaya başlandı. Önceleri DMS (Devlet Memurları Sınavı), KMS (Kurumlar İçin Merkezî Eleme Sınavı) ile başlayan bu sınav süreci şimdilerde KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) adı altında yapılmaya başlandı.

KPSS lisans sınavı A ve B grubu olarak yapılıyor. KPSS-A kadroları genel olarak müfettiş, uzman, denetmen ve kontrolör yardımcılığı ile kaymakam adaylığı kadrolarında çalışmak isteyenler tarafından tercih ediliyor. Bu kadroyu tercih edenler ayrıca gireceği kurumun sınavını ve mülakatını da geçmek zorunda. B grubu ile üniversite mezunu memurlar alınıyor. Ortaöğretim ve önlisans mezunları için ise ayrı bir sınav açılıyor. Lisans düzeyinde üniversiteyi bitirenler KPSS ortaöğretim/önlisans sınavına giremez. Ayrıca hem KPSS Lisans'a hem de KPSS Ortaöğretim/Önlisans'a katılmak da mümkün değil. Bu yüzden başvuru tarihinde lisans mezunu olacakların KPSS ortaöğretim/önlisans sınavına başvuramaları gerekiyor. KPSS sınavı lisans mezunları için yılda bir kere gerçekleştiriliyor. Sonuçlar sınav tarihinden itibaren iki yıl geçerli. Bu sınava lisans mezunu



olanlarla, sınava başvuru sırasında mezun durumda olmayan ancak sınavın geçerlilik süresi (iki yıl) içinde lisans düzeyinde mezun olabilecek durumda olan adaylar başvurabiliyor. Sınav dört oturum şeklinde yapılıyor. İlk gün öğleden önce yapılan genel kültür ve genel yetenek sınavına tüm adayların girmesi mecburi. Öğretmen adayları ilk gün öğleden sonraki sınava giriyor. Ertesi günkü sınav, alan bilgisine ait imtihandır. Buna da uzman, denetmen, müfettiş, kaymakam vs. kariyer mesleklere girecek adaylar iştirak ediyor.

## BÜYÜK YARIŞ TEMMUZ AYINDA

Bu yıl 10-11 Temmuz'da yapılacak sınavlar için başvurular bitmek üzere. 2010 Lisans Yerleştirme Sınavları (LYS), 2010 Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS-Lisans) ve 2010 Dikey Geçiş Sınavı'na (DGS) girecek olan adaylar bilgisayar sistemlerindeki tıkanıklık sebebiyle ücreti yatırma ve başvuru işlemlerinde problemler yaşadı. Bu sebeple 2010 KPSS-Lisans ve 2010 DGS sınavları müracaatları ve banka işlemleri 20 Mayıs Perşembe gününden itibaren durduruldu. KPSS-Lisans ve DGS başvuru ve banka işlemleri için süre yarın saat 17.00'ye kadar uzatıldı. Bu imtihanlara girmek isteyenlerin süreyi geçirmemeleri gerekiyor.

### Memur olmak için kimlere yaş sınırı var?

KPSS-B grubuna dahil olan önlisans, ortaöğretim ve lisans mezunları için genel olarak yaş sınırlaması yok. KPSS-A grubuna dahil olan lisans mezunu adaylar için bu kurumların tercihlerine göre 30-35 yaş arasında yaş sınırlaması var.

Ayrıca öğretmenliğe ilk defa atanacaklar bakımından başvuruların ilk günü itibarıyla 40 yaşından gün almamış olmak şartı aranıyor. Bu durumda kariyer bir meslekte çalışmak üzere KPSS sınavına başvuranların 25 yaşında üniversiteyi bitirdiği ve 30 yaşına kadar bu mesleklerden birine girmek zorunda olduğu düşünülecek olursa, bu kesimin ne kadar sıkıntılı bir süreç yaşadığı daha iyi anlaşılacaktır. Artık üniversiteye hazırlık kursları gibi, meslek sınavlarına hazırlık kursları büyük rağbet görüyor.

Üniversiteyi bitirdikten sonra adaylar günde ortalama 5-6 saat çalışarak ve bu tempoyu yaklaşık 1 yıl devam ettirerek ancak güzel bir yere girecek seviyeye ulaşabiliyor. Üniversiteyi bitirdikten sonra bir süre hazırlanıp KPSS'ye giren bir aday bu arada askerliğe gitmek zorunda kalırsa girdiği sınavın geçerliliği sona eriyor.

Askerlik dönüşü yine hazırlanıp KPSS'ye girmek ve ikincil, üçüncül sınavları takip etmek mecburiyetinde kalan adaylar hem kendileri hem de aileleri açısından zorlu bir süreç yaşıyor. ALES (Akademik Personel ve Lisans Üstü Eğitimi Giriş Sınavı) ve KPDS (Kamu Personeli Dil Sınavı) gibi imtihanlar yılda iki kez açılır ve adayların bekleme süreçleri kısaltılırken daha hayati bir önem ihtiva eden KPSS sınavının yılda bir kez yapılması makul görünmüyor.

KPSS sınavının daha karmaşık bir sınav olduğu ve organizasyonunun daha zor olduğu iddia edilebilir. Ancak imtihan şekli biraz daha basitleştirilip, alan bilgisine ait sınavın kurumlar tarafından yapılmasının yolu açılabilir. Bu durumda yılda iki kez yapılacak bir sınav hem adayların bekleme sürecini kısaltır, hem de her imtihanda yaşanan yığılmanın önüne geçilmiş olur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Hazine arazilerini işgal edenlere 5 yıllık af



Geçen hafta Meclis'e sevk edilen ve başta Gelir Vergisi olmak üzere birçok malî kanunda değişiklik öngören tasarı olduğu gibi kanunlaşması halinde Maliye'de birçok köklü değişime sebep olacak.

Bazıları Anayasa Mahkemesi iptal kararları bazıları da değişim süreci sebebiyle getirilen düzenlemeler birçok bakımdan ezber bozucu nitelikte. Başta denetim mekanizmasına getirilen standartlar olmak üzere yapılacak düzenlemeler mükellef lehine hükümler ihtiva ediyor. Denetimle ilgili getirilen düzenlemelere önümüzdeki hafta göz atacağım. Bu hafta kamuoyuna fazla yansımayan iki konudaki düzenlemelere dikkat çekmek istiyorum.

Ecrimisil, Hazine taşınmazının, idarenin izni dışında gerçek veya tüzel kişilerce işgal veya tasarruf edilmesi sebebiyle, idarenin bir zarara uğrayıp uğramadığına veya işgalcinin kusurlu olup olmadığına bakmadan, taşınmazın işgalden önceki hâliyle elde edilebilecek muhtemel gelir esas alınarak talep edilen tazminattır. Ecrimisil kira değildir, haksız işgal tazminatıdır ve geriye dönük olarak hesaplanır. Bu yüzden işgalciye tapuda bir hak sağlamaz. Normalde ecrimisille ilgili tespitleri ihale komisyonları belirler. Ancak bu komisyonların diğer işlerinin yanında yoğun ecrimisil talepleri işlerin yavaş yürümesine sebep oluyor.

Yapılması öngörülen düzenlemeyle; ecrimisille ilgili işlemlerin daha etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için, söz konusu tazminatın takdir ve tespiti konusundaki görevlerin, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyona verilmesi amaçlanıyor. Ayrıca tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yılı geçmemek üzere ecrimisil tespit ve takdir edilmesi hükmü getiriliyor. Halihazırda ecrimisil on yıllık zamanaşımı süresine tabi olmakla birlikte, kiralara benzerlik kurulması için bu süre beş yıla indiriliyor. Yine, takdir edilen ecrimisil bedellerinin tahsilatını hızlandırmak maksadıyla, işgalcilere, tazminatı itiraz etmeden ödemeleri halinde yüzde onbeş, peşin ödemeleri halinde ise ekstrasından bir yüzde onbeş indirim uygulanması öngörülüyor.

Tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere ecrimisil tespit ve takdir edilebileceği yönündeki düzenlemeye paralel olarak daha önce tahakkuk ettirilen 'tazminat' alacaklarının beş yılı aşan kısmı hangi aşamada olursa olsun terkin edilecek.

## Elektronik beyanda cezalar indiriliyor

Daha önce bu köşede e-beyan ve bildirimler için (elektronik beyanname verilmesi, form Ba-Bs bildirimleri gibi) idarece kesilen cezaların mükelleflerle mali müşavirleri karşı karşıya getirdiğini, işlenen suç ile ceza arasında orantısı bulunmayan bu cezaların hafifletilmesi gerektiğini dile getirmiştik. Mevcut düzenlemede beyannamesini veya form Ba-Bs'yi zamanında vermeyen veya daha sonra düzeltme yapmak isteyen birinci sınıf tüccarlar bin TL özel usulsüzlük cezası ödemek zorunda. Mükellef, alıcı, satıcı, personel, mali müşavir zincirinde oluşacak küçük bir ihmal beyanın geç veya eksik yapılmasına sebep oluyor.

Bu hatanın veya eksikliğin düzeltilmesi için de oldukça ağır sayılabilecek bir ceza kesiliyor. Gerçi daha sonra yapılan bazı düzeltmelerle bu durum öngörülerek cezasız düzeltme yapılabilmesi için 10 günlük bir mühlet verilmiş. Mükerrer 355. madde uyarınca düzeltme amacıyla verilen formların, belirlenen sürenin sonundan itibaren 10 gün içerisinde verilmesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilmiyor. Mesela mart ayına ilişkin Ba Bs formlarının zamanında fakat hatalı olarak verildiği fark edildiğinde 10 Mayıs'a kadar cezasız düzeltme imkânı bulunuyor. Düzeltme amaçlı formun bu süreyi takip eden 15 gün içerisinde verilmesi halinde ise kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası yarı oranında (500 TL) uygulanıyor. Bu süre geçtikten sonra düzeltme amacıyla verilecek olan formlar için ise 1.000 TL özel usulsüzlük cezası kesiliyor.

Şimdi yapılacak düzenleme ile mükerrer 355. madde gereği kesilecek özel usulsüzlük cezaları biraz daha aşağı çekiliyor. Elektronik beyannamenin verilme süresi sona erdikten itibaren 15 gün içerisinde verilmesi halinde 'dörtte bir' olarak uygulanan ceza 'sekizde bir' olarak kesilecek (125 TL), 15 günlük sürenin dolmasından sonraki 15 gün içinde verilmesi halinde ise yarı oranında uygulanan ceza 'dörtte bir' oranında uygulanacak (250 TL). Diğer yandan form Ba Bs'nin düzeltme amaçlı verilmesi halinde 'yarı' olarak uygulanan özel usulsüzlük cezası da 'dörtte bir' (250 TL) olarak uygulanacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Dokuz yılda 1 milyon mükellefin denetlenmesi imkânsız, vergiyle ilgili tasarı değiştirilmeli

Ahmet Yavuz 2010.06.07

Geçen hafta Meclis'e sevk edilen ve başta Gelir Vergisi olmak üzere birçok malî kanunda değişiklik öngören tasarıdan bahsetmiş, denetimle ilgili öngörülen değişiklikleri bu hafta inceleyeceğimi belirtmiştim.

Tasarı oldukça kapsamlı bir şekilde düzenlenmiş. Denetimle ilgili getirilen teklifler, dışarıdan bakılınca genel olarak kamuoyunun ve mükelleflerin hoşuna gidecek hükümler. Ancak bunların ne kadar gerçekleştirilebileceği tam bir soru işareti. Tasarı bakanlık dışında başka bir yere hazırlattırılmış gibiymişçesine bakanlık içinden ve dışarıdan eleştiri alıyor. Bakanlık içerisinde merkezinden taşrasına hiçbir kesim memnun değil. Tasarıdaki düzenlemelerin aşağıda sayacağım eleştiriler ışığında gözden geçirilip tasarı hâlâ alt komisyonda iken gerekli değişikliklerin yapılması en çok idare açısından faydalı olur.

Tam ve sınırlı inceleme kavram sorunu: Taslakta vergi incelemeleri 'tam' ve 'sınırlı' olmak üzere ikiye ayrılmış. Bu kavramlar bilimsel nitelikli ayırım ve tanımlar değil. Kapsamı, yeri, derinliği, süresi, konusu gibi unsurlar dikkate alınarak çok sayıda vergi inceleme türünden bahsetmek mümkün. Tasarı, diğer vergi inceleme türlerini dikkate almadığından kısıtlayıcı ve sınırlayıcı bir nitelik taşıyor. KDV ve ÖTV incelemeleri ne olacak?

Tüm Türkiye'nin incelenmesi mümkün de değil, doğru da değil: Tasarıda, 1. sınıf tüccarların tamamının, 9 yıllık zaman diliminde vergi incelemesine tabi tutulması amir hüküm olarak konuyor. Böylece idareye herhangi bir esneklik hakkı tanımayan bu düzenleme uyarınca tüm Kurumlar Vergisi mükellefleri ile Gelir Vergisi'ne tabi 1. sınıf tüccarların tamamı 9 yıl içinde en az 1 kez vergi incelemesine alınacak. Üstelik bu sürede bazı mükelleflerin 3 kez incelenmesi gerekecek. Gelir İdaresi'nin, denetim mekanizmasını riski en yüksek mükelleflerden başlatıp vergi kayıp ve kaçığının yaygın olduğu alanlara yoğunlaştırarak maksimum faydayı elde etmesi gerekirken, bu yönde getirilecek hüküm eldeki sınırlı kaynakların verimsiz biçimde kullanılmasına sebep olacak. Öngörülen hedefin realize edilmesi de mümkün değil. Çünkü 1. sınıf tüccar statüsünde Türkiye'de ortalama 650 bin Kurumlar Vergisi mükellefi ile 350 bin Gelir Vergisi mükellefi bulunuyor. Bu durumda toplam 1 milyon mükellefin 9 yıl boyunca en az bir kez vergi incelemesine tabi tutulması hedeflenmiş olacak. Bu verilere göre yılda en az 110 bin civarında mükellef mutata vergi incelemesine alınacak. Bakanlıktaki mevcut inceleme elemanı sayısı şu an itibarıyla 3 bin 500 civarında. Alınacak yeni elemanlarla bu sayının 5 bin olduğunu varsaydığımızda  $110.000/5.000=22$  sayısına ulaşırız ki bu durum bir inceleme elemanının yılda 22 ayrı mükellefi incelemesi demektir. Bu da bir aylık izin hakkını düşündüğümüzde her ay 2 mükellefin incelemesinin başlanıp bitirmek zorunda olunduğunu gösterir.

Denetim siyasallaştırılmamalı, aksine standartlaştırılmalı: Öngörülen düzenleme, denetimin tarafsızlığı ve bağımsızlığı ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Uygulama birimleri ile denetim birimleri arasında her zaman belli bir mesafe bulunmalı. Çünkü denetim elemanları idarenin ve mükelleflerin yasaları doğru anlayıp anlamadıklarını ve tabii ki uygulamayı da doğru yapıp yapmadıklarını denetlerler. Aksine denetimin ve uygulamanın tek elde toplanması ve koordinasyon kurulunun Gelir İdaresi'nin altında örgütlenmesi denetimin siyasallaşmasına yol açabilir. Bu ihtimali kuvvetlendiren diğer bir faktör ise kurulun 3 üyesinin Gelir İdaresi'nden olmasıdır. Türkiye'de birbirinden bağımsız ve birbirini gözetleyen denetim birimleri vergi incelemelerinin bugüne kadar uç noktalara kaymasını önlemiştir. Aslında yapılması gereken; farklı gelenek ve niteliklere sahip denetim kurumlarının inceleme seçme yetkilerinin ellerinden alınarak Gelir İdaresi'nin tekelinde toplanması yerine, vergi inceleme işlemlerinin incelemeye başlanılmasından bitirilip raporların vergi dairesine sevk edileceği nihai aşamaya kadar bütün safhaları kapsayan denetim standartlarının oluşturulmasıdır.

Koordinasyon Kurulu kaosa davetiye çıkarıyor: Bakanlık bünyesinde eski Bakan Kemal Unakıtan'ın ilk yıllarında Maliye Bakanı'nın başkanlığında bir Denetim Koordinasyon Kurulu bakan onayı ile oluşturulmuş ve bir müddet de çalıştırılmıştı. Bu tecrübe varken kanunla düzenlenen ve Gelir İdaresi Başkanı'na bağlanan bir kuruldan ne bekleniyor acaba? Tasarı ile bakanlık bünyesinde Vergi İnceleme ve Denetim Koordinasyon Kurulu oluşturulması öngörülüyor. Ancak böylesi bir oluşum bakanlık hiyerarşisine ve bürokrasi geleneklerine uygun değil. Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan gelecek ilave 2 kişinin asli üye olma vasfı bulunmuyor. Çünkü bu ikisinin sicil amiri Gelir İdaresi başkanıdır. İşin özüne uygun bir yapının Maliye Bakanı'nın başkanlığında oluşturulması gerekir. Bakanın katılmadığı durumlarda, müsteşar bakana vekalet edebilir. Koordinasyon kurulu üyeleri de; Teftiş Kurulu Başkanı, Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı ve Gelir İdaresi Başkanı'ndan teşekkül ettirilebilir.

---

## Vergi denetmenleri Ankara'ya yürüyor

Tasarıdan denetmenler de memnun değil. Denetmenler yıllardır zor şartlarda, idarecilerin düzeltme vaatlerine inanarak çalıştıklarını, her kanun çıkarma çalışmasında ümitlendiklerini fakat her seferinde durumlarının daha kötüye gittiğini dile getiriyor. Konuyla ilgili gönderilen maillerde, tasarıda vergi denetmeninin isminin dahi geçmediği, ısrarla bir yok sayma politikasının izlendiği şikâyetleri var. Tasarıda beklentilerine cevap alamayan yurdun dört bir yanında görev yapan vergi denetmenleri çarşamba günü Gelir İdaresi Başkanlığı önünde buluşmak, basın açıklaması yapmak ve siyah çelenk bırakmak üzere toplanacak. Normalde geçen hafta yapılması düşünülen fakat İsrail tarafından yardım gemilerine yapılan saldırı sebebiyle ertelenen bu eyleme katılımın yüksek olması bekleniyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye'den görüş almak için para istenmesi vergi mükellefini zor durumda bırakır

---

Ahmet Yavuz 2010.06.14

Meclis'e sevk edilen ve halen Plan Bütçe Komisyonu'nda görüşülen Gelir Vergisi ve diğer kanunlarda değişiklik öngören kanun tasarısı, öteden beri karşılaşılan bazı sıkıntıları mükellef lehine çözüme kavuşturma amacına yönelik hazırlanmış.

Geçen hafta kısmen değindiğim vergi inceleme ve denetim birimlerine ilişkin düzenlemeler, ilgili birimlerin tepkileri doğrultusunda değişecek gibi görünüyor. Buna mukabil bazı konularda getirilmeye çalışılan hükümlerin ise olduğu gibi kanunlaşması bekleniyor. Bunlardan biri de mukteza (özelge) sistemine yakın zamanda getirilmeye çalışılan yeniliklerin kanun hükmüne dönüştürülmesi.

Vergi Usul Kanunu'na göre mükellefler idareden vergi durumları veya vergi uygulamaları bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında izahat isteyebiliyor. Yetkili makamlar yazıyla istenecek izahatı, yazı veya sirkülerle cevaplamak zorunda. Cevaplara göre hareket eden mükelleflerin bu işlemleri daha sonra yapılacak incelemelerde tenkit konusu edilse bile ceza kesilmemesi gerekiyor. Fakat bazı inceleme elemanları idare tarafından verilen muktezanın kendilerini bağlamadığını söyleyerek hem uygulamayı vergi kanunları açısından tenkit edebiliyor, hem de vergi zıyayı cezası öngörebiliyor. Tabii olarak bu durum idareye olan güveni sarsıyor ve mükelleflerle idare arasında uyuşmazlıklara sebep oluyor. Yeni dönemde muktezanın bir avantajı daha olacak. Halihazırdaki mevzuatta idareden alınan görüş doğrultusunda yapılan işlem daha sonra yapılan incelemede tenkit konusu edilirse ceza kesilmiyor, ancak tarh edilen vergiye gecikme faizi hesaplanıyor. Getirilecek hükümle gecikme faizi hesaplamasına da son verilecek. Üstelik incelemeler sonrasında tanzim edilen raporlar, değerlendirme komisyonları tarafından vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülerin yanı sıra özelgelere de uygunluğu yönünden değerlendirilecek. Rapor değerlendirme komisyonları, yaptıkları değerlendirme sırasında, verilmiş bir muktezanın hatalı olduğu kanaatine varırsa bu mukteza oluşturulacak yeni bir komisyonda değerlendirilecek. Bu komisyonca verilen kararlar, ilgili rapor değerlendirme komisyonuyla incelemeye yetkili olanı bağlayacak. Yani kısacası artık inceleme elemanları "Ben bu muktezaya katılmıyorum. Ben eleştiri yapar, raporumu yazarım. Mükellef gitsin derdini uzlaşma komisyonuna veya mahkemeye anlatsın" diyemeyecek.

Denetim elemanlarının yukarıda bahsettiğim yaklaşımında kişiye özel muktezaların verildiği görüşü etkili. Ancak Gelir İdaresi, bir süredir bu tür suistimallerin önüne geçmek için görüş taleplerinin merkezde kurulacak bir komisyon tarafından karşılanmasına karar verdi. Mükelleflerin taşrada talep ettikleri görüşler sistem üzerinden merkeze iletiliyor. Merkezdeki komisyonda oluşan görüş, yine taşra birimi tarafından mükellefe tebliğ ediliyor. Zamanla komisyonca verilen görüşler bir havuzda toplanacak ve aynı konuda istenen görüşler merkeze gönderilmeden, havuzdaki bilgilerden hareketle taşra birimi tarafından mükellefe bildirilecek.

Sistem bu şekilde düşünülmüş olmakla beraber mükelleflerin görüş taleplerindeki yığılma tıkanmaya sebep oldu. Belki de bu tıkanıklığı aşmak ve görüş taleplerini azaltmak için kanun tasarısında görüş taleplerinin belirli bir ücrete tabi tutulması tasarlanıyor. Bu yola gidilmesinin bir sebebi de mükelleflerin mukteza sistemini vergi planlaması için kullanmaları. Bazı mükellefler yapacakları her hamleyi, 2-3 yıl sonrayı gözeterek idareye danışarak yapma eğiliminde. Gelir İdaresi de artık ücretsiz danışmanlık vermek istemiyor. Ben yine de Meclis'teki görüşmelerde mukteza için harç talep edilmesi hükmünün kaldırılacağını düşünüyorum.

---

## 1.000 vergi denetmeni Ankara'da toplandı

Geçen hafta tasarıda yer alan denetim ve inceleme birimlerine ilişkin düzenlemelerden bahsederek bu birimlerde yer alanların hoşnutsuzluğunu ve tasarıdaki tutarsızlıkları dile getirmiştım. Yazıma bazı olumsuz mesajların yanı sıra birçok teşekkür e-maili aldım. Bütün bu olumlu dönüşler ve gösterilen organize tepki tasarının bazı sosyal sıkıntıları görmezden geldiğinin en açık işareti. Denetim elemanlığı yaptıkları için protesto

eylemlerini kendilerine yakıştırmayan vergi denetmenleri, bıçağın kemiğe dayandığını göstermek için her şeyi göze alarak bu eylemi yaptıklarını dile getiriyor. Yurdun farklı noktalarında görev yapan 1.000 civarındaki vergi denetmeni Gelir İdaresi Başkanlığı önünde toplanarak basın açıklaması yaptı. Denetmenler daha önce de bazı gazetelere tam sayfa ilan vererek seslerini duyurmaya çalışmıştı.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Belediyelerin belirlediği emlak değerine itiraz hakkı olmaması mükellefi mağdur ediyor

Ahmet Yavuz 2010.06.21

Emlak Vergisi'ni ödeme dönemi geçti; ancak bu vergiyle ilgili sorular birçok kişinin kafasını karıştırıyor. Mükelleflerden bazıları ödeme zamanını geçirmiş olmaktan, bazıları indirimli oranlı (sıfır oranlı) Emlak Vergisi'nden faydalanma imkanına sahip olduğu halde bunu belediye yetkililerine anlatamamaktan, bazıları da bu avantajdan habersiz olduğu için vergiyi ödemiş olmaktan şikayetçi.

Ayrıca birçok kişi gayrimenkullerin kiraya verilmesi neticesinde elde edilen iradın (gelirin) vergisiyle, bu gayrimenkuller için ödenen Emlak Vergisi'ni karıştırıyor. Tekrar etmekte fayda var; gayrimenkul sermaye iradı, gayrimenkulden bir sene boyunca elde edilen kira gelirinin istisnayı aşması halinde vergi dairesine bildirilmesi ve hesaplanacak Gelir Vergisi'nin iki taksit halinde ödenmesidir. Emlak Vergisi ise bir nevi servet vergisi olup, gayrimenkul (ev, arsa, yazlık, büro) sahibi olan kişilerin bu servet dolayısıyla ödedikleri bir vergidir. İnsanlar elde ettikleri bu servet için kendilerine hizmet getiren ve gayrimenkullerine değer kazandıran belediyelere bunun karşılığını Emlak Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi vs. ödeyerek veriyor. Bu vergi için herhangi bir beyanname verilmiyor, sadece yeni gayrimenkul alanlar 'Emlak Vergisi Bildirimi'nde bulunuyor. Emlak Vergisi iki taksit olarak ödenir. Bunlardan birincisi mart, nisan ve mayıs aylarında, ikincisi de kasımdadır. Ayrıca verginin yüzde 10'u kadar Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı da tahsil ediliyor. Emlak Vergisi gayrimenkullerin vergi değeri üzerinden hesaplanıyor. Vergi değeri ise takdir komisyonları tarafından tespit ediliyor. Takdir komisyonları 4 yılda bir emlakın bulunduğu mahallin gelişmesine paralel olarak kazanılan değeri dikkate alarak, gayrimenkulün emlak değerini yeniden belirliyor. Bu değer belirleme dönemleri dışındaki yıllarda ise gayrimenkulün emlak değeri her yıl yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılıyor. Belediyelerin önemli bir geliri olan Emlak Vergisi'ni daha fazla toplamak için bazı komisyonların eski değerlerde çok yüksek artışlara gittiği görülüyor. Özellikle bazı yerlerde yüzde bin, hatta beş bin oranında artışlar yapıldığı dikkat çekiyor.

Daha önce de bu köşede belirttiğim üzere bu keyfi artış sonucu belirlenen emlak değeri üzerinden hesaplanan Emlak Vergisi'ni ödeyenlerin, bu fahiş vergiye karşı itiraz hakları bulunmuyor. Evet maalesef vatandaşların bu konuyla ilgili haklarını arama ve bir idari veya adli mercie başvurma şansları yok. Bu hak, yani komisyonca belirlenen emlak değerlerine itiraz ve yargıya başvurma yetkisi ve imkânı sadece takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları ile belediyelere verilmiş. Bu kuruluşlar yeni değerleri öğrendikten sonra kendilerine vazife görüp 15 gün içinde ilgili vergi mahkemesi nezdinde tespit edilen değerlere karşı dava açarsa ne ala. Açmazsa bu değerler kesinleşiyor. Emlak değerlerinin fahiş şekilde artması sadece Emlak Vergisi'ni yüksek ödemeye sebep olmakla kalmıyor. Bu gayrimenkullerin alım satımında ödenecek harçlar, elde edilecek değer artış kazancı, akrabalara tahsisi edilmesi

halinde hesaplanacak emsal kira bedeli hep bu vergi değeri baz alınarak hesaplanıyor. Bu yüzden çok yüksek oranda yapılan artışlar mükellefleri ciddi manada sıkıntıya sokacak gibi. Özellikle gayrimenkulün gerçek değerini aşacak miktarda belirlenen emlak değerleri, bazı vergilerin hesaplanmasında dikkate alınabilir. Mesela 100.000 liraya alınan bir gayrimenkulün emlak değerinin gerçek değeri aşacak şekilde 250.000 liraya çıkarıldığını varsayalım. Bu gayrimenkulün 5 yıl içerisinde 150.000 satılması halinde değer artış kazancı elde edilmiş olacaktır. Bu kazanç üzerinden ödenecek Gelir Vergisi'nin hesaplanması için baz alınacak tutar 250 bin lira olacaktır. Dolayısıyla elde edilmeyen bir kazancın vergisinin ödenmesi gibi  $(250.000 - 100.000 = 150.000 \text{ TL})$  bir durum oluşur. Bu durumda olanların, tapu işlemleri sırasında talepte bulunup, gerçek satış bedelini tapu senedine yazdırmaları mümkün. Böylece yukarıda bahsettiğim şişirilmiş bedel üzerinden vergi ödenmemiş olur.

### **Ev alanlar belediyeye bildirimde bulunmalı**

Kanuna göre gayrimenkul alanların, yıl sonuna kadar durumu ilgili belediyeye bildirmeleri gerekiyor. Alım işi yılın son üç ayı içerisinde yapılmışsa, alımdan itibaren 3 ay içerisinde bildirimde bulunulabiliyor. Alıcılar Emlak Vergisi'ni müteakip yıldan itibaren ödemek zorunda. Gayrimenkulün alındığı yıla ait Emlak Vergisi satıcı tarafından ödenir. Örneğin şimdi kullanılmış bir daire alanların yıl sonuna kadar dairenin bağlı bulunduğu belediyeye 'Emlak Vergisi Bildirimi' vermeleri gerekiyor. 2010'a ait Emlak Vergisi satıcı tarafından, 2011 yılı vergisi ise alıcı tarafından ödenir.

### **Emekli, ev hanımı ve özürlüye vergi avantajı**

Sadece bir konutu olan ve geliri sınırlı olanlar için Emlak Vergisi oranı sıfır olarak uygulanıyor. Buna göre; başka bir geliri olmayan emekliler, özürlüler, gaziler, şehitlerin dul ve yetimleri, hiçbir geliri olmayan işsizler ve ev hanımları, brüt alanı 200 metrekareyi aşmayan ve sadece tek bir konut sahibi iseler Emlak Vergisi ödemiyor. 22 bin lira altındaki menkul sermaye gelirleri sıfır oranlı Emlak Vergisi uygulamasına mani değil. Bu kategoriye girdiği halde farklı sebeplerle daha önce Emlak Vergisi'ni ödeyen mükellefler bu vergilerini belediyelerden iade olarak talep edebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Binek oto alırken ödenen KDV, indirimde konu olamaz**

*Ahmet Yavuz 2010.06.28*

Gelir İdaresi geçen hafta KDV ile ilgili üç sirküler yayımladı. Mükellefin tam anlayamadığı bazı konuların idare tarafından açıklanarak kamuoyuna duyurulması olan sirkülerle yeni bir hüküm ortaya konmaz.

Sadece mevcut hükümlerin nasıl anlaşılması gerektiği izah edilir. Muhtemelen bu konularla ilgili idareye birçok soru sorulmuş, İdare de her soruya ayrı ayrı cevap yazmaktansa böyle genel bir yazı yayımlama yoluna gitmiş.

Mükelleflerin ayrımını yapmakta en çok zorlandığı ve en fazla sorduğu konulardan birisi KDV'nin indirimi. Bu vergi mükellefleri, bir mal veya hizmeti satmak için satın aldıklarında ödedikleri KDV'yi kendi satışları dolayısıyla hesapladıkları KDV'den indirim konusu yapmayı hak ederler. Böylece mükellefler sattıkları mal veya hizmet için oluşturulan katma değer için KDV ödemiş olurlar. Zaten bu vergi de nihai tüketiciden alındığı için

esasen mükellef üzerinde herhangi bir vergi yükü oluşmaz. Ancak bazı durumlarda mükelleflerin mal veya hizmeti satın aldıkları KDV'yi kendi hesapladıkları KDV'den indirim konusu yapma hakkı bulunmaz. Bu durumda söz konusu vergi mükellef üzerinde kalmış olur.

Bunlardan birincisi vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna tutulan işlemler için ödenen KDV'dir. Normalde KDV hesaplanmaması gereken bir işlem için bu vergi ödenmişse KDV'nin indirim konusu yapılması mümkün değildir. Mesela yurtdışında alınan bir hizmet için KDV ödenmişse bu vergi yurtiçindeki işlemlerden kaynaklanan KDV'den indirilemez. Tıpkı bunun gibi KDV'den istisna tutulan işlemler için ödenen KDV'ler de indirim konusu yapılamaz. Ancak kanunda ihracat, denizcilik sektörü vs. bazı istisnalar için ödenen KDV'nin iade alınmasına imkan tanınmıştır.

İndirilemeyecek KDV'lerden ikincisi binek otomobillerle ilgilidir. Faaliyetleri binek otomobilini işletmek veya kullanmak olanlar dışındaki (rent a car, taksicilik şirketleri, sürücü kursları) mükellefler satın aldıkları binek otomobiller için ödedikleri KDV'yi indirim konusu yapamaz. Normalde ticarî araç olduğu için vergi indirimine müsaade edilen hafif ticarî taşıtların (Kangoo, Doblo, Caddy) sonradan değişiklik yapılarak binek otomobiline dönüştürülmesi halinde taşıtın alımında indirim konusu yapılan KDV dönüşüm işleminin yapıldığı dönemde indirim hesaplarından çıkarılarak 'ilave edilecek KDV' olarak beyan edilecektir.

KDV'si indirilemeyecek diğer bir durum da zayi olan mallardır. Zayi olan mallarda da bir katma değer oluşmayacağı için alımda ödenen KDV'nin indirilemeyeceği kabul edilir. Yangın, hırsızlık, su baskını, bina çökmesi vs. durumlarda mallar tamamen yok olduğundan bu malların satılması mümkün değildir. Bu yüzden mal sahibi mükellef bu malların nihai tüketicisi kabul edilir ve KDV onun üzerinde bırakılır. Tıpkı bunun gibi kullanım süresi geçen veya kullanılamayacak hale gelen mallar da zayi olan mal olarak değerlendirildiğinden, ödenen KDV'ler de indirilemez. İmalatta kullanılmak için alınan ancak imalata girmeden eskime, bozulma, çürüme, çatlama gibi sebeplerle kullanılamaz hale gelen ve imalatta veya ambalajlamada kullanılabilme vasfını yitiren hammadde ve malzeme ile ambalaj maddeleri bu kapsamda sayılabilecek mallardır. Deprem, sel felaketi ve Maliye Bakanlığı'nın yangın sebebiyle mücbir sebep ilân ettiği yerlerdeki yangın sonucu zayi olan mallar sebebiyle yüklenilen vergilerin indirimine imkan tanınmaktadır. Ayrıca malın tamamen yok olmaması, ancak değerinde önemli derecede düşüklük meydana gelmesi halinde malın zayi olması hükümleri geçerli olmaz. Bu durumda malların zayi olması değil düşük bedelle veya zararına satışı söz konusu olacağından, bu malların iktisabı dolayısıyla yüklenilen KDV indirim konusu yapılabilecektir. Mesela üretim esnasında renginde problem olan giyeceklerin, yangın sonucu tamamen yok olmayan ve ekonomik değeri olan yedek parça ve malzemelerin daha düşük bir fiyatla satılması halinde bunlar sebebiyle yüklenilen KDV'nin tamamı indirim konusu yapılabilir. Fire sonucu meydana gelen kayıplar da zayi olan mal kapsamı dışındadır. Bu yüzden belirlenen fire miktarı kadarlık kayıplara ilişkin KDV'ler indirim konusu yapılabilir.

Son olarak Gelir veya Kurumlar Vergisi kanunlarına göre gider kabul edilmeyen harcamalara ilişkin ödenen KDV'ler de indirilemez. Faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan giderler dışında kalan, işle ilgili bulunmayan veya işletme sahibinin özel tüketimine yönelik harcamalar niteliğinde bulunan ve sair kanunen kabul edilmeyen giderlere ilişkin belgelerde gösterilen KDV, mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den indirilemez. Mesela kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan; yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz taşıtları ile uçak, helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusuyla ilgili olmayanların giderleri ve amortismanları, kazancın tespitinde indirim olarak dikkate alınmadığından, bu giderler dolayısıyla yüklenilen KDV'nin indirim konusu yapılması mümkün değildir.

Bu durumda KDV kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınır. Diğer hallerde ise indirim konusu yapılamayan KDV Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunları çerçevesinde işin mahiyetine göre gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınabilir. Zayi olan mallarda olduğu gibi indirilemeyecek KDV şartları sonradan oluşmuş

ve yüklenilen KDV'nin daha önce indirim konusu yapılmış olması halinde, bu tutarların indirilemeyecek KDV haline dönüştüğü vergilendirme dönemine ait 1 No'lu KDV Beyannamesi'nin 'İlave Edilecek KDV' satırına dahil edilmek suretiyle indirim hesaplarından çıkarılması gerekir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Şirketler, dışarıdan aldıkları hizmetlerin KDV'sinin yüzde 90'ını vergi dairesine ödemeli

Ahmet Yavuz 2010.07.05

Gelir İdaresi, geçen hafta işgücü temininde KDV tevkifatıyla ilgili akla takılan hususlara açıklama getirmek üzere sirküler yayımladı. Son yıllarda işletmeler, yaptıkları işlerle ilgili hizmeti veya güvenlik, temizlik, yemek gibi tamamlayıcı hizmetler kapsamındaki işleri başka bir firmadan alma yoluna gidebiliyor.

Böylece işçilerin sigortası, tazminatı, kazası gibi meselelerle uğraşmamış oluyor. Bu durumda hizmeti görmekle sorumlu işçinin firmanın kendi çalışanı olması halinde ortaya çıkmayacak olan vergi devreye giriyor. Yani normalde çalışanlara yapılan ödemede KDV hesaplanmazken, başka bir firmadan alınan işgücü hizmetinde bu verginin hesaplanması gerekiyor. İşgücü alan firmaların bu vergileri indirimlerde kullanması veya iadeye konu etmesine mukabil, işgücü arz eden ve bunun için KDV alan firmaların tahsil ettikleri vergiyi vergi dairesine ödememek için sahte fatura kullanma, iş alanıyla ilgisi olmayan faturaları kaydetme ve diğer yöntemlere başvurusu, ciddi bir vergi kaybına sebep oluyordu. Bu durumu gören Maliye, bu tür ödemelerde doğan verginin bir kısmının alıcı tarafından kesilerek 2 No'lu KDV beyannamesiyle beyan edilmesi mecburiyeti getirdi. Ayrıca buna benzer başka konularda da kesinti yapma zorunluluğu uygulamaya konuldu. Her konuda farklı uygulanan tevkifat oranı işgücü temininde yüzde 90 olarak belirlenmiş durumda. İşgücü hizmetini başka firmadan alan bir işletme, bu alımda doğan KDV'nin yüzde 90'ını vergi dairesine doğrudan ödeyecek, yüzde 10'unu ise işgücü arz eden firmaya verecek. Böylece bu işlem sebebiyle doğan KDV'nin en azından yüzde 90'ının doğrudan Hazine'ye intikali sağlanmış oluyor. İşgücü temininde hangi durumların tevkifat kapsamına girdiği, hangilerinin girmeyeceği sürekli tartışma konusu olmuştur. Duruma göre vergi kesintisi yapılır veya KDV dahil tutar işgücü arz eden firmaya ödenir. Bu karışıklıklara cevap olarak yayımlanan sirkülerde birçok örnek verilerek mükelleflere yol gösterilmiş.

### HİZMET AKDİNE DİKKAT!

İşgücü temin hizmetinden bahsedilebilmesi için temin edilen elemanların, hizmeti alan işletmeye ücretli statüsünde hizmet akdiyle bağlı olmaması ve hizmeti alanın sevk ve idaresi altında çalıştırılabilmesi yeterlidir. Elemanların işletmenin mal veya hizmet üretimi safhalarından herhangi birinde çalıştırılması halinde, sevk ve idarenin hizmeti alan işletmede olduğu kabul edilir. Bu hususların varlığı, taraflar arasında bir sözleşme yapılmışsa bu sözleşmedeki hükümler veya sözleşmeye bağlı teknik şartnamedeki açıklamalar da dikkate alınarak tespit edilebilir. Hizmetin niteliğinin tespit edilmesinde, temin edilen elemanların SSK primlerinin, tedavi giderlerinin, işyerinde yeme içme ve barınma gibi ihtiyaçlarının hizmeti satın alan işletme tarafından karşılanıp karşılanmadığı vb. hususlarda yapılmış belirlemeler de dikkate alınır. Daha iyi anlaşılabilmesi için konuyu bir örnekle açıklayabiliriz:



Sağlık Bakanlığı'na bağlı (H) hastanesi laboratuvar hizmetlerini (L) laboratuvar firmasından temin etmektedir. (L) laboratuvar firmasının personeli hastaneye ait laboratuvar da doktorlar tarafından istenilen tahliller için kan, idrar vb. örnekleri almakta, gerekli analizleri, hastaneye ait cihazları kullanarak yapmakta ve sonuçları ilgili doktorlara bildirmektedirler. Bu işlemde, hizmet, hastane yönetiminin sevk, idare ve kontrolü altında verilebileceğinden 'işgücü temin hizmeti' kapsamında değerlendirilerek hizmet bedeli üzerinden hesaplanan KDV, (H) hastanesi tarafından yüzde 90 oranında tevkifata tabi tutulacaktır. Ancak laboratuvar hizmetinin hastane yönetiminin tahsis ettiği bir bölümde, (L) firmasının kendi araç ve gereçleriyle sunulması veya alınan örneklerin (L) firmasının hastane dışındaki işyerine götürülerek orada gerekli analizler yapıldıktan sonra sonuçların bildirilmesi şeklinde ifa edilmesi halinde, bir işgücü temin hizmetinden söz edilemeyeceğinden işlem bedeli üzerinden hesaplanan KDV tevkifata tabi tutulmayacaktır.

---

### Kimler KDV tevkifatı yapar?

KDV tevkifatından başta tüm KDV mükellefleri sorumludur. Aşağıdaki kurumlar da KDV mükellefi olsun veya olmasın, tevkifat kapsamına giren bir işgücü alımı yapmaları halinde hesaplanan verginin yüzde 90'ını kesinti suretiyle almak ve 2 No'lu KDV beyannamesiyle vergi dairesine beyan edip ödemek zorunda.

- Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve bunların teşkil ettikleri birlikler,
- Döner sermayeli kuruluşlar,
- Kanunla kurulan kamu kurum ve kuruluşları,
- Üniversiteler (vakıf üniversiteleri hariç),
- Kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz emekli ve yardım sandıkları,
- Bankalar ve özel finans kurumları,
- Kamu iktisadi teşebbüsleri (kamu iktisadi kuruluşları, iktisadi devlet teşekkülleri),
- Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar,
- Organize sanayi bölgeleriyle menkul kıymetler, vadeli işlemler borsaları dahil bütün borsalar,
- Yarıdan fazla hissesi doğrudan yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlara ait olan (tek başına ya da birlikte) kurum, kuruluş ve işletmeler,

Ancak bu kurumların birbirlerine yaptıkları hizmetlerde tevkifat yapılmaz.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Tüketiciler, pasaport harçlarında iadenin yılbaşından itibaren uygulanmasını istiyor

---

Ahmet Yavuz 2010.07.12

Vergi ve harçlar, devletin vatandaşlardan zora dayalı olarak tahsil ettiği gelirlerdir. Vergilerin doğrudan karşılığı bulunmazken, harçlarda yapılan iş mukabili alınan bir bedel söz konusudur.

Yani devlet verdiği bir hizmetin karşılığında harç adı altında bedel tahsil eder. Bu bedeli mezkur hizmetten faydalanan kişiler faydalandıkları hizmet için daha önce belirlenmiş miktarda öder. Maktu vergi ile harçların

dönemsel olarak arttığı tarihler, genel olarak bilinir. Bu yüzden ehliyet çıkarma, pasaport alma, tapu devri gibi işlemleri olanlar, yıl sonunda ilgili dairelere akın ederek zamlı tutarda harç veya vergi ödemekten kaçınmaya çalışır. Bir de bu tür belirli sürelerin dışında yetki sınırlamasına göre değişen bir şekilde; Meclis'te kabul edilen bir kanun, Bakanlar Kurulu'nca alınan bir karar veya Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan bir tebliğle bu vergi ve harçların arttığı, nadiren de olsa azaldığı dönemler vardır. Bu sürpriz değişikliklerde özellikle değişiklik tarihine yakın dönemlerde işlem yaptıranların mağdur olduğu görülür.

Geçtiğimiz günlerde Bakanlar Kurulu, pasaport işlemlerinde alınan harçların yarı yarıya indirilmesi yönünde bir karar aldı. 20 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlanan kararla pasaport işlemleri için 2010'da uygulanmakta olan maktu harç tutarları yeniden belirlenmişti. Değişiklikten sonra birçok vatandaş yüksek tarifieden harç ödediklerini beyan ederek, fazladan ödedikleri harçların kendilerine iade edilmesini talep etti. Vatandaşlar aslında pasaport harçlarının zaten dünya standartlarına göre çok yüksek olduğunu, bu indirimle sadece dünyada uygulanan genel harca yaklaşılmış olduğunu belirtiyor. Ayrıca aynı sürede hizmet alan kişilere harcın farklı uygulandığı, yılbaşından itibaren fazla harç ödeyenlere aradaki farkın iade edilmesi gerektiği de ifade ediliyor. Özellikle hac için yurtdışına çıkacak 74 bin hacı adayı bu işlemde mağdur edilmiş oldu. 1 Haziran'dan beri yürürlüğe giren e-pasaport için başvuranlar da aynı şekilde mağduriyet yaşıyor.

---

## İade alınabilecek harçlar

Harçların genel özelliklerinden birisi de harca mevzu olan işlemin yapılmasını isteyen kişilerin harcı peşin olarak ödeyecekleri kuralıdır. Yani harç ödenmeden, tapuda işlem yapılamaz, mahkemeden ilam alınamaz ve pasaport işlemi yapılamaz. Pasaport işlemlerinde de harç, pasaportun düzenlenmesi veya temdit edilmesiyle doğar. Dolayısıyla pasaportlar, düzenlendikleri tarih itibarıyla kanunda öngörülen tutar üzerinden harca tabi tutulur. Gelir İdaresi de bu bilgi ve kurallardan hareketle bir genelge yayınladı. Genelgede, 20 Haziran'da yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararıyla pasaport harçlarının düşürüldüğüne dikkat çekilerek, bu tarihten sonra, pasaport almak veya süre uzatmak için başvuruda bulunan ve 20 Haziran'dan önce harç ödemesinde bulunan vatandaşların, tarifiedeki harç tutarlarının değişmesinden kaynaklanan, fazla ödenmiş harcı iade alabilecekleri belirtiliyor. Yani 20 Haziran'dan önce pasaport için başvuran ve harcını eski yüksek tarifieden ödeyen, fakat pasaport işlemleri 20 Haziran ve sonrasında yapılan vatandaşlar fazla ödedikleri harcı iade alabilecek. Genelgede, 20 Haziran tarihinden önce düzenlenmiş veya temdit edilmiş pasaportlara ilişkin olarak ödenen harçlarda söz konusu farka isabet eden harcın ise iade edilmesine imkan bulunmadığı ifade ediliyor. Bu uygulamadan mağdur olduğunu düşünen vatandaşlar ve tüketici dernekleri bu işin peşini bırakacak gibi görünmüyor. İndirimli harç uygulamasının yılbaşına çekilmesi ve bu dönemde fazla ödenen harçların iade edilmesi için mahkemelere gidilecek. Bakalım mahkemeler bu konuda nasıl karar verecek?



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## [Vergi Kalem] Engelliler, Motorlu Taşıtlar Vergisi'nden muaf

---

Ahmet Yavuz 2010.07.19

Temmuz ayı, araç sahiplerinin Motorlu Taşıtlar Vergisi'ne (MTV) ait ikinci taksidi ödemeleri gereken bir ay. Bilindiği gibi bu vergi ocak ayında doğuyor. Verginin birinci taksidi ocak ayı içerisinde ödenirken diğer taksidinin temmuz ayı içinde ödenmesi gerekiyor.

Araçların, muayene, satış, devir vs. işlemlerini yapabilmek için tüm vergilerin eksiksiz ödenmesi şart. Ödenecek vergilerin tespitinde mükelleflerin verecekleri herhangi bir beyan yok. MTV tutarları sene başında Maliye tarafından yayımlanıyor. Mükelleflere düşen görev sadece kendi araçlarının özelliklerini tabloda karşılaştırarak ödeyecekleri vergiyi tespit etmek ve bunu vergi dairesi veya diğer kurumlar (banka, finans kurumu, PTT vs.) vasıtasıyla ödemek. Aşağıdaki tabloda her aracın silindir hacmine göre belirlenen MTV tutarları görünüyor. Tablodaki rakamlar bu dönem ödenecek ikinci taksit tutarları. İlk taksidi ödemeyenler bu rakamların iki katını ödeyecek. Bankalardan yapılan ödemelerde bir sorun yaşamamak için plaka, vergi sicil numarası, TC kimlik numarası (ruhsat sahibinin vergi sicil numarası ve/veya TC kimlik numarası kullanılmalıdır), ad, soyad/unvan vb. tahsilat bilgilerinin tam ve doğru olarak girilmesi gerekiyor. Bu tür ödemelerin vergi dairesi hesaplarına aktarılması ihtimaline binaen vergi tahsil alındırlarının muhafaza edilmesinde fayda var.

MTV Kanunu'nun (I) sayılı tarifesinde yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzeri taşıtlar için uygulanacak olan MTV bu araçların kasko sigortası değerinin % 5'ini aşıyorsa indirimli vergi ödeme imkanı doğar. Bu durumda mezkur taşıtlar için ödenecek MTV aynı yaş grubunda bulunan bir alt kademede taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak dikkate alınır. Dikkat çekmek istediğim bir başka konu engelli vatandaşlarımızın kendi isimleri üzerine kayıtlı araçlar için bu vergiyi ödemeyecekleri hususu.

Kanun, trafik siciline adlarına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilmiş olan gerçek ve tüzel kişileri, verginin mükellefi olarak belirlemiştir. Buna göre vergi, taşıt sicilde kimin üzerine kayıtlı ise o kişi üzerinden aranır. Bu yüzden satılan araçların devir işlemleri yapılmamışsa MTV, aracın eski sahibinden aranır. Bu kanunda da diğer vergi kanunlarında olduğu gibi engelli vatandaşlara pozitif ayrımcılık yapılarak bu durumdaki araç sahiplerinin MTV ödememesi sağlanmış. Diğer bir deyişle kanun, malul ve engelliler adına kayıt ve tescil edilmiş taşıtları bu vergiden istisna tutmuş. Bu istisnadan faydalanmak için vergi dairesine müracaat edilmesi ve bazı belgelerin verilmesi gerekiyor.

Bilindiği gibi engelliler adına kayıt ve tescil edilen taşıtlar ana hatlarla ikiye ayrılıyor. Sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtlar. İki durum için istisna şartları benzer olmakla beraber istisnadan faydalanmak için vergi dairesine verilmesi gereken belgelerde ufak tefek farklılıklar bulunuyor.

Sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilere ait taşıtlarda istisna uygulaması: Bu durumlarını tam teşekküllü devlet hastanesinden alınmış olan sağlık kurulu raporu ile ilgili vergi dairelerine belgelendirmeleri halinde, söz konusu malûl ve engellilerin kendi adlarına kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtları, MTV'ye tabi tutulmaz.

Diğer malûl ve engellilere ait taşıtlarda istisna uygulaması: Sakatlık dereceleri % 90'dan az olan malûl ve engelliler bu durumlarını; tam teşekküllü devlet hastanesinden alınan sağlık kurulu raporu ile belgelendirir ve kendi adlarına kayıt ve tescilli olan taşıtların engellilik haline uygun özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş taşıtlar olduğunu belirten 'Motorlu Araç Tescil Belgesi'nin ilgili tescil kuruluşlarınca onaylanmış örneği ile 'Araçlar İçin Teknik Belge' ve 'Proje Raporu'nun aslı veya noter onaylı örneğini ilgili vergi dairelerine ibraz ederlerse bu istisna hükmünden faydalanabilirler.

Bu istisnadan faydalanacak olan malûl ve engelliler, 'Malûl ve Engelliler Adına Kayıt ve Tescilli Taşıtlarda Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası Bildirim Formu'nu düzenleyip (Bildirim Formu'nun internetteki

<http://www.gib.gov.tr/> adresinde bulunan örneğinin düzenlenmesi mümkün) diğer belgeler ile birlikte ilgili vergi dairesine müracaat etmeli.

Mevzuata göre sakatlık derecesi % 90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin, adlarına kayıt ve tescil ettirecekleri taşıtlarda özel tertibat yapılmasına gerek yok. Yani bu durumdaki kişiler adına kayıtlı araç otomatik vitesli de olsa istisna geçerli olduğundan vergi ödenmez. Ancak, sakatlık derecesi % 90'dan az olan malul ve engelliler adına kayıt ve tescil edilecek taşıtların, bizzat malul ve engelli kişinin sakatlığına uygun özel tertibatlı hale getirilmesi şartı aranıyor. Sakatlık derecesi % 90'dan az olan malul ve engellilerin adlarına kayıt ve tescilli taşıtlarda sakatlıklarına uygun bir tertibat yoksa MTV ödenmek zorunda. Buna mukabil otomatik vitesli taşıtlar, sağ ayağında veya sağ bacağında sakatlığı bulunanların engellilik hallerine uygun özel tertibatlı ise MTV'den istisna olacak. Bununla beraber sağlık raporunda sadece sol alt ekstremitede (ayak veya bacakta) sakatlığı olduğu belirtilen malul ve engellilerin otomatik vitesli taşıtlarda başkaca özel tertibat yapılmasına gerek olmadan, malul ve engelli adına kayıt ve tescil edildiği tarihten itibaren MTV'den istisna tutulması mümkün. Bu durumda olup daha önce vergi ödeyen engellilerin ödedikleri vergiyi iade alma hakları bulunuyor. Otomatik vitesli araçlar için istisna uygulamasında Gelir İdaresi'nin yaklaşımında genel bir sorun var. ÖTV ve uygulanması gerektiğini iddia ettiğim fakat Gelir İdaresi'nce kabul görmeyen KDV istisnalarında da geçerli olan bu yaklaşımda sadece sol ayak veya bacakta sakatlık bulunması halinde istisnanın geçerli olduğu iddia ediliyor. Halbuki her iki elden veya koldan birinde ve diğer bazı organlardaki engellerde de otomatik vitesli aracın başka bir tadilat yapmadan engelli tarafından kullanılması mümkün olabilmektedir. Bu durumdaki kişilerin aldıkları otomatik vitesli araçlarda ÖTV alınmaması, KDV hesaplanmaması ve MTV aranmaması gerekir. Anayasa, uluslararası sözleşme ve bildirgeler ve her şeyden önemlisi hakkaniyet bunu gerektirir. Bu konunun Maliye bakanı ve bürokratları tarafından tekrar gözden geçirilmesi ve bu şekilde düzeltilmesi gerekir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Sıcak paraya verginin artıları da var eksileri de

Ahmet Yavuz 2010.07.26

Son günlerde ekonomi çevrelerinde uluslararası sermaye hareketliliğinden vergi alınarak ani giriş çıkışların yol açacağı tahribatın engellenebileceği konuşuluyor.

Zira spekülasyon amaçlı kısa vadeli sermaye, ülkelerin milli ekonomi politikalarını etkisiz hale getirmekte ve krizlere karşı kırılgan bir yapı almalarına sebep olmakta. Bahsedilen sıcak para çok kısa vadeli sermaye hareketleridir. Bunlar bazen günlük çoğu zaman da haftalık giriş-çıkışlar yaparak, piyasalar arasındaki fiyat farklılığından faydalaniyor ve yüksek kâr elde ediyorlar. Bütün bu sorunların hafifletilmesi için artık bu tür para hareketlerinden vergi alınması tavsiye edilmeye başlandı. Bu tartışmalar Nobel ödüllü ünlü iktisatçı J. Tobin'in ortaya attığı bir kanunu hatırlattı bize.

J. Tobin, yabancı para spekülasyonunu önleyebilmek ve ülkelerin bu spekülasyon ve kısa vadeli sermaye hareketlerinden korunabilmeleri amacıyla tüm ülkelerde geçerli olmak üzere yabancı para işlemlerinden küçük oranlı bir vergi alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Burada önemli bir husus, verginin kısa vadeli sermayeyi tümünden ortadan kaldırmaya yönelik olmamasıdır. Sadece ufak bir maliyet getirmeli yatırımcıya. Verginin ana fikri 'çarkların arasına bir miktar kum atarak sürtünmeyi artırmak'tır. Böylece sermayenin oynaklığı azalır ve

sıcak para ile spekülasyon yapmak daha pahalı hale gelir, milli ekonomiler dışsal şoklara karşı direnç kazanır. Bu alandaki vergileme ile ülke ekonomisine bir tampon sağlanmış ve gelir elde edilmiş olur. Tobin vergisi uygulandığında kısa vadeli işlemlerin maliyetlerinin artmasıyla birlikte risklerinin de artıyor olması sebebiyle, bu tarz fonların daha uzun vadeli yatırımlara yönelerek reel sektöre olan katkılarının artması sağlanır. Söz konusu vergi, farklı şekillerde Şili, Malezya, Brezilya, Belçika ve Fransa tarafından gündeme alınmış ve uygulanmıştır.

Bu açılardan bakıldığında gerekli görülen bu verginin uygulanabilirliğine etki eden birçok olumsuz faktör vardır. Uluslararası sermaye piyasaları, günümüzde geçmişe göre daha bütünleşmiş ve etkin bir hale gelmiş, büyük bir derinlik kazanmıştır. Piyasalarda oluşan günlük işlem hacmi mal ticaretinin neredeyse elli katıdır. Üstelik sermaye hareketliliği ve türev piyasa çeşitliliği çok fazladır. Bu durum, mobil sermayenin daha yüksek oranda vergilendirilmesini zorlaştırıyor. Tobin vergisinin uygulanabilirliğinde en önemli nokta bu verginin tüm ülkeler tarafından uygulanması gerekliliğidir. Çünkü yabancı kaynaklı sıcak para ekstra maliyeti kabul etmeyip, vergisiz piyasalara yelken açabilir. Hatta yerli sermayenin de benzer tepkiler göstermesi halinde ciddi ekonomik krize sebep olunabilir. Tobin vergisi alınacaksa bu tepkiye hazırlıklı olunmalı ve çıkması muhtemel parayı ikame edecek bir kaynak hazırda bulundurulmalıdır. Bu sebeple tüm ülkeleri kapsayacak biçimde uluslararası norm ve standartların oluşturulabilmesi gerekir.

Diğer bir sıkıntılı taraf uygulanacak oranın belirlenmesidir. Verginin tüm türev işlemleri kapsamı gerektiğinden, kesin bir vergi oranı belirlemek zordur. Yüksek oran belirlenmesi halinde finansal piyasaların daralmasına ya da daha büyük vergi kaçırma çabalarına sebep olabilecek; düşük oranda ise spekülasyon hareketleri üzerindeki caydırıcı etkisi düşük olacaktır.

Kriterleri iyi belirlenmiş bir vergi sadece ülkemizde de uygulansa başarı şansı yakalayabilir. Çünkü burada sermayenin bir günlük girmesi ile on yıllık girmesi farklılaştırılmış olur. Ancak küresel sermayeyi çekebilmek için canla başla çalışan ülkeler ortada dururken sıcak parayı ürkütecek böylesi bir vergi Türk ekonomisine faydadan çok zarar verecektir.

#### TOBİN VERGİSİ GETİRİLECEKSE BUNLARA DİKKAT

Vergi, sermayenin yurtiçine girişinden alınmamalı sadece kısa vadeli işlem sonrasında sermaye çıkışlarından alınmalı.

Belli bir süre yurtiçindeki bir finansal araca bağlanan sermaye vergiden istisna tutulmalı.

Vergi matrahının bütün türev işlemleri kapsayacak şekilde geniş tutulmasında fayda var.

Doğrudan yabancı sermaye yatırımları vergiden istisna tutulmalı.

Sermayenin ülkede bulunduğu süreye göre değişen bir vergi tarifesi belirlenmeli. Bu sayede, spekülasyon amaçlı kısa vadeli yabancı sermaye cezalandırılırken, uzun vadeli yatırımlar teşvik edilmiş olur.

Vergi oranları dalgalanma dönemlerinde artırılabilir. Böylece sermaye çıkışı kontrol altına alınmış olur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Takdir komisyonuna sevk edilen zamanaşımı kapsamındaki vergilere af gibi uygulama

Vergi Usul Kanunu'na göre vergiyi doğuran olayı izleyen yılbaşından itibaren beş yıl içinde tarh ve tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğruyor.

Yani 2005 yılında hesaplanması gereken bir vergi tarh edilmemişse, en geç bu yılın sonuna kadar tarh edilmesi gerekiyor. Süre geçirilirse artık bu vergi mükelleften aranamaz. Bazı istisnai durumlarda zamanaşımı süresi uzayabiliyor. Bu istisnai durumlardan birisi de mükellefin ilgili döneminin takdir komisyonuna sevk edilmesiydi. Kanun iptal edilmeden önce vergi dairesi veya denetim elemanının matrah takdiri için mükellefi takdir komisyonuna sevk etmesinin zamanaşımını durdurduğu hükmü mevcuttu. Komisyon, kararını vergi dairesine bildirdikten sonra zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye devam ediyordu. İşlem sayısının artmasıyla işleri yetiştiremeyen memurlar, artık bu müesseseyi tarh zamanaşımını uzatmak için kullanır olmuştu. Daha önce de bahsettiğim üzere bu durum mükellefleri mağdur ediyor, idare aleyhine birçok davanın açılmasına sebep oluyordu. Çünkü çoğu zaman işler yıllarca takdir komisyonunda bekliyor ve zamanaşımı bittikten yıllarca sonra vergi ve cezalarla muhatap olunuyordu. Üstelik takdir komisyonunda kalınan süreler için de gecikme faizi ödenmek zorunda kalınıyordu.

Anayasa Mahkemesi matrah takdiri için takdir komisyonuna başvurunun zamanaşımını durduracağına ilişkin hükmü iptal etmiş ve bu kararı 8 Ocak 2010 günlü Resmi Gazete'de yayımlamıştı. Kararın yürürlüğe giriş tarihi de yayımından altı ay sonra şeklinde belirlenmişti. Yani 8 Temmuz'da bu iptal kararı hüküm ifade edecekti. Mahkeme bu süreçte Maliye'nin bir düzenleme yapmasına bir nevi imkan tanımış oldu. Maliye de konu ile ilgili bir çalışma yaparak TBMM'ye gönderdi. Ancak çıkarılacak torba kanun o kadar geniş kapsamlı tutuldu ve ülke gündemi o kadar yoğun geçti ki bu düzenleme mahkemece tanınan sürede tamamlanamadı.

Yapılan yeni düzenlemede takdir komisyonunda geçen sürenin zamanaşımını durduracağı, ancak duran sürenin bir yılı geçemeyeceği öngörüldü. Ayrıca Vergi Usul Kanunu'na eklenen bir geçici maddeyle, 1 Ocak 2005'ten önceki dönemlere ilişkin olarak takdire sevk edilen vergilerde zamanaşımının 2012 sonunda gerçekleşeceği öngörülmüştü. Ancak bu düzenleme öngörülen sürede tamamlanamadı. Bu yüzden 8 Temmuz ile, kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ağustos dönemi arasında bir boşluk oluştu. Bu boşlukta 2004 ve öncesi dönemlerin takdir komisyonuna sevk edilmesi, zamanaşımını durdurmayacağından (çünkü bu yöndeki hüküm Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmişti) takdir komisyonundakiler dahil tüm vergiler zamanaşımına uğramış oldu. 8 Temmuz'dan sonra takdir komisyonundan eski yıllara ait tarhiyatı öngörülen vergiler zamanaşımına uğramış oldu. Kanaatimce önceki dönemlere ilişkin zamanaşımının 2012 sonunda sona ereceğini ifade eden ve 6009 sayılı kanun ile Vergi Usul Kanunu'na eklenen geçici 28. madde hiçbir hüküm ifade etmeyecek. 2004 ve öncesi yıllarla ilgili olarak takdir komisyonu kararı gereği haklarında tarhiyat öngörülen mükelleflerin mahkemeye gitmeleri halinde haklı çıkacaklarından şüphem yok. Öyle bir tarhiyatla karşı karşıya kalanların bunu dikkate almasında fayda var.

### **Yatırım indiriminde Kurumlar Vergisi düşük hesaplanacak**

Anayasa Mahkemesi'nin önceki yıllarda hak kazanılan yatırım indiriminden 2008 yılından sonraki yıllarda yararlanılmayacağına ilişkin kanun hükmünü iptal etmesi üzerine, 6009 sayılı kanunla yapılan yeni düzenlemeyle süre sınırlaması kaldırılmış; ancak, yararlanılabilecek yatırım indirimi kazancın yüzde 25'i ile sınırlandırılmıştır. Yatırım indirimi istisnası kaldırılmadan önce böyle bir sınırlama bulunmadığından, bu düzenlemeyle geriye dönük bir düzenleme yapılmış bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının gerekçesinde geriye dönük düzenlemelerle kişilerin haklarının, hukuki istikrar ve güvenlik ilkesi gözetilmeden kısıtlanmasının hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı öngörüldüğünden, yapılan bu düzenleme de aynı

gerekçeyle Anayasa'ya aykırıdır. Ancak yeni düzenlemenin bir avantajlı tarafı bulunuyor. Daha önce yatırım indiriminden faydalananlar Kurumlar Vergisi'ni eski tarife üzerinden (yüzde 30) hesaplıyordu. Yeni düzenlemeden sonra yatırım indiriminden faydalanılsa bile Kurumlar Vergisi yüzde 20 üzerinden hesaplanacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Ramazan'da vakıf ve derneklere yapılan yardımların tamamı vergiden düşülebilir

Ahmet Yavuz 2010.08.16

İslam aleminin en çok önem verdiği zaman dilimlerinden birisini idrak ettiğimiz bugünlerde herkes elindeki imkanların şükrünü eda etmeye çalışıyor.

Maddi durumu yerinde olanlar, çevrelerindeki muhtaç kişilere yardım etmeye gayret ediyor. İşverenler, çalışanlarına bu kapsamda paketler ve bayram hediyeleri veriyor. Maddi durumu iyi olmayanlar da sıhhatlerinin şükrünü oruç tutarak yerine getirmeye çalışıyor. Her Ramazan'da olduğu gibi bu yıl da bu tür yardımların vergisel yönlerine dikkat çekmek istiyorum.

Yardımlar belli usul ve esaslara uyularak yapılması halinde vergi matrahlarından indirilebiliyor. Vergi kanunlarında indirim veya gider olarak kabul edilen bağış ve yardımlar, normalde kazancın belli bir oranıyla sınırlı. Ancak bazı müesseseler, gördükleri büyük fonksiyon sebebiyle özel imtiyazlara sahip. Gıda bankacılığı kapsamında faaliyet gösteren vakıf ve dernekler bu müesseselere örnek verilebilir. Çünkü bu türdeki dernek ve vakıflara bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı gider yazılabilir. Ancak bunun için bazı şartlara uyulması lazım. Öncelikle yardımın kapsamı gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleriyle sınırlı. Ayrıca bu yardımların aynı olarak ve dernek veya vakfa yapılması gerekiyor. Nakdi yardımlar bu kapsamda kabul edilmiyor. İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak yardımlar bu kapsamda bağış olarak değerlendirilmiyor. Bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde; ihtiyacı bulunanlara gıda, temizlik, giyecek ve yakacak yardımı yapabilmesine ilişkin hükümler bulunmalı. Bağışlar bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak şartıyla yapılmalı.

### PERSONELE YAPILAN YARDIMLAR VERGİYE TABİ

Bazı işverenler çalışanlarına erzak yardımı, bayramlık vs. destekler vererek Ramazan'ın işyerinde de hissedilmesini ve şevkle karşılanmasını sağlamak istiyor. Bu tür yardımların işletme vergisinin hesaplandığı matrahtan gider olarak indirilmesi mümkün. Ancak vergi kanunlarına göre bu yardımlar üzerinden vergi hesaplanması gerekiyor. Çünkü çalışanlara dağıtılan erzak bedeli de, verilen bayram yardımı da onlara verilen ayın (mal) hükmünde olup, 'aynı ücret' olarak dikkate alınmalı. Ücret olarak kabul edilen bu yardımların brüt bedeli üzerinden Gelir ve Damga Vergisi hesaplanması gerekiyor. Yani iftar yemeği, erzak veya bayramlık olarak alınan hediyelerin KDV dahil toplam tutarı, çalışanın ücretinin vergilendirildiği oranda vergilendirilir. Bu mal ve hizmetlerin alımında yüklenilen KDV'ler şirketin hesaplanan KDV'sinden indirilemez. Çünkü şirketler ticari kazancın elde edilmesi ve sürdürülmesiyle ilgili mal ve hizmet alımlarında yükledikleri KDV'leri indirebilir. Bu tür nihai tüketici konumunda oldukları alımların KDV'sini indiremezler. Çalışanların dışında verilen iftarların temsil ağırlama gideri olarak yazılması mümkün. Bu şekilde yapılan harcamaların KDV'si de

indirilebilir. Ayrıca bu harcamaların herhangi bir şekilde stopaja tabi tutulması, yani Gelir ve Damga Vergisi hesaplanması da söz konusu olmaz.

### **Yardım yaparken nelere dikkat edilmeli?**

Gıda Bankacılığı; bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlardır. Bunlara yapılan yardımların tamamının indirilebilmesi için yardımların yapılacağı yerlere ve yardım yapılırken uyulacak usul ve esaslara ilişkin düzenlemeler bulunuyor.

Ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilecek bağışların tutarı ne kadar olursa olsun bağış yapılan dernek veya vakıf adına mutlaka fatura düzenlenmeli. Taşıma için de ayrıca sevk irsaliyesi tanzim edilmesi gerekiyor. Mala ilişkin bilgileri eksiksiz içerecek faturada mal bedeli olarak, bağışa konu malın maliyet bedeli yazılır. Ticari kazanç dışında geliri olan (kira geliri, ziraî kazanç, arızî kazanç vs.) kişilerin bu bağışı beyannamelerinde indirim konusu yapmaları için herhangi bir belge düzenlemeleri gerekmiyor. Sadece bağış yapılan malın alımına ilişkin belgelerin saklanması yeterli. Dernek ve vakıflar da kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyip bir örneğini bağış yapanlara vermeli.

Bu teslimler KDV'den istisna tutulduğu için faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır." ibaresine yer verilmeli.

Bu faturalar bir yandan gelir bir yandan da gider yazılmak suretiyle kayıtlara intikal ettirilir. Ticari kazanç sahipleri ile Kurumlar Vergisi mükellefleri bu bağışları kayıtlara doğrudan yansıttıkları için işletmenin kâr veya zararda olması bağışın gider olarak kabul edilmesini etkilemez. Yani firma zarar etmiş ve herhangi bir vergi matrahı beyan etmeyecek olsa bile bu bağışlar gider olarak yazılır. Bağışın yapıldığı yıl uğranılan zarar sonraki yıllarda mahsup edilebileceği için bu bağışların sonraki yıllara ilişkin vergi matrahlarını düşürmesi söz konusu olacaktır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Maliye, şikâyetleri dikkate aldı e-beyannamede cezalar düşürüldü**

*Ahmet Yavuz 2010.08.23*

Maliye, işlemleri hızlandırmak ve kayıt dışıyla mücadeleyi güçlendirmek gibi maksatlarla elektronik ortamda beyanname ve bilgi formlarının verilmesi uygulaması başlattı.

Ancak, beyanın elektronik ortamda verilmesi mecburiyetine uymayanlara öngörülen cezalar konusu bir türlü rayına oturmadı. Önceleri uygulamanın yerleşmesi için oldukça yüksek tutulan cezalar, bu köşede sıkça dile getirdiğim üzere mükelleflerle mali müşavirleri karşı karşıya getirdiği için sıkıntılara sebep olmuştu. Küçük bir ihmal için ödenecek cezanın yüksekliği ve bu cezayı kimin (mali müşavir mi mükellef mi) üstlenmesi gerektiği, konunun mahkemelere taşınmasına sebep oldu. Mahkemelerin bu cezaların adil olmadığı ve ceza kesmek için



bir uyarıda bulunulması gerektiği yönündeki mükellefler lehine verdiği kararlar, konuyla ilgili mevzuatın elden geçirilmesine sebep oldu.

Yapılan ilk düzeltmeyle cezanın uygulanması için mükellefe bunun yazılı olarak bildirilmesi şartına istisna getirildi. Bu ödevlerin yerine getirilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığı'nca yapılan düzenleyici idari işlemlerle duyurulması halinde, ilgililere ayrıca yazılı olarak bildirilme şartı aranmayacağı hükmü kanun metnine kondu. Yani bakanlığın tebliğ, sirküler gibi düzenleyici idari metinlerinde duyuru yapması yeterli olacak, her bir mükellef için uyarıcı bir yazı çıkarılması gerekmeyecek, dendi. Bu düzenlemeler mahkemelerde idarenin elini güçlendirdi. Ancak, cezaların yüksekliğinden kaynaklanan şikayetler artarak devam edince hükümet bu cezaları düşürmeye karar verdi. Yapılan ilk düzenlemede beyannamelerin kanuni süresinden sonraki ilk 15 gün içerisinde verilmesi halinde indirimli ceza ödeneceği, bilgi formlarına ait düzeltmelerin ise kanuni sürenin dolmasından sonraki ilk 10 günde verilmesi halinde ceza kesilmeyeceği hükmü konmuştu. Bütün bu düzenlemelerden sonra bu ayın başında Resmi Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giren 6009 sayılı kanunla bu cezalarla ilgili yeni indirimler getirildi. Düzenlemede, elektronik ortamda beyanname verilmesi mecburiyetine uyulmaması halinde kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası, beyannamenin kanuni süresinin sonundan başlayarak elektronik ortamda 30 gün içinde verilmesi halinde onda bir oranında, bu sürenin dolmasını takip eden 30 gün içinde verilmesi halinde ise beşte bir oranında uygulanacak. Elektronik ortamda verilme zorunluluğu getirilen bildirim veya formlara ilişkin olarak süresinden sonra düzeltme amacıyla verilen bildirim ve formların, belirlenen sürelerin sonundan itibaren 10 gün içinde verilmesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilmeyecek. Takip eden 15 gün içinde verilmesi halinde ise kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası beşte bir oranında uygulanacak.

Yeni düzenlemeyle elektronik ortamda beyannamelerin geç verilmesi halinde kesilecek cezanın ciddi manada indirildiğini görüyoruz. Geç verilen bir beyanname için ödenmesi gereken ceza otuz gün içinde verme halinde bin liradan 100 liraya düşüyor. Hatta beyanname sonraki otuz gün içinde verilecek olursa bile ödenecek ceza tam olarak değil, beşte bir oranında yani 200 lira olarak kesilecek. Ayrıca daha önce elektronik ortamda verilmiş bir beyannameyle ilgili kendiliğinden veya pişmanlıkla verilecek düzeltme beyannameleri için de herhangi bir özel usulsüzlük cezası uygulanmıyor.



## **FORMLARIN GEÇ VERİLMESİNE İNDİRİM YOK**

Ancak beyannamelerin geç verilmesiyle ilgili olarak gösterilen bu hoşgörü Ba-Bs formları için gösterilmemiş. Formların zamanından bir gün sonra verilmesi halinde bile özel usulsüzlük cezası tam olarak uygulanıyor. Bu yaklaşım formlarda verilen bilgilerin işlenerek kayıt dışıyla mücadelede kullanılıyor olmasından kaynaklanıyor olsa gerek. İdare bu bilgilerin geciktirilmeden kendisine ulaştırılmasını istiyor. Buna mukabil zamanında verilen formlardaki bilgilerin düzeltilmesi maksadıyla verilen düzeltme formları için kesilecek cezalarda indirimler bulunuyor. Bilgi formlarının verilme süresinin bitiminden itibaren ilk on gün içerisinde düzeltme maksadıyla form verilirse ceza uygulanmıyor. Bu on günlük sürenin bitiminden itibaren on beş gün içinde verilen formlar için ise uygulanacak ceza beşte bir oranında yani 200 lira olarak kesilecek. Bu ceza kanun yürürlüğe girmeden önce ikide bir oranında yani 500 lira olarak uygulanıyordu. Mali müşavirlerin mükelleflerine ait formları bilgiler eksik da olsa zamanında vermeleri ve 10 günlük sürede eksikleri tamamlamaları onları veya mükelleflerini bu özel usulsüzlük cezalarıyla muhatap olmaktan kurtaracaktır.



# Referandumdan 'evet' çıkarsa 4,5 milyon kişiyi ilgilendiren yurtdışı yasağı kalkacak

Ahmet Yavuz 2010.08.30

Soru: Vergi borcumdan dolayı yurtdışına çıkış yasağım var. Vergi dairesine birçok kez başvuruda bulundum. Üstelik herhangi bir tebligat yapılmadığını ve borcun üzerinden tam 11 yıl geçtiğini söyledim ama kabul edilmedi. Ben uluslararası alanda çalışan birisiyim. Bu sebeple çok iş kaybediyorum. Maddi kaybım büyük. 12 Eylül'de yeni anayasa maddeleri için referanduma gidiliyor. Şayet referandumda halk 'Evet' derse ve bu yeni kanunlar yasalaşırsa vergiden dolayı yurtdışı çıkış yasakları kalkıyor mu?

Cevap: Bu soruya benzer birçok soru ve yakınma duyuyoruz. Bu durumda olan 300 bine yakın yasaklı var. Yasaklar herhangi bir mahkeme tarafından değil idari bir kararla alınıyor. Oysa günümüz hukuk anlayışında kişilerin temel hak ve hürriyetleri mahkeme kararı olmadan kısıtlanamaz. Vatandaşlarımızın bazıları uluslararası alandaki mesleğini icra etmek için, bazıları yurtdışındaki iş toplantılarına katılmak için, bazıları da kutsal mekânları ziyaret için havaalanına gelip pasaport kontrolünden geçmek üzereyken kötü bir sürprizle karşılaşabiliyor. Onlara borçlarından dolayı yurtdışı çıkış yasağı konduğu belirtiliyor. Aslında bu sorun daha önceleri çok daha baş ağrııcıydı. Çünkü uygulama Pasaport Kanunu'na göre yapılıyordu ve yurtdışı çıkış yasağı olan kişilerin pasaportuna el konuyordu. 2008 yılında bu müessese Amme Alacakları Kanunu'nda düzenlendi. Bu arada küçük tutarlı vergi borçları için böyle bir uygulamaya gidilmemesi için 100 bin liralık limit kondu. Artık yurtdışı yasağı konması için 100 bin lira ve üstü vergi borcunun bulunması gerekiyor. Bu tutara vergi aslı ve faiz, gecikme zammı gibi fer'i alacaklar da dâhil.

Yurtdışı çıkış yasağının kalkması için borcun ödenmesi, tamamı ödenemezse bile 100 bin liranın altına inecek şekilde ödeme yapılması gerekiyor. Borcu ödeyecek durum yoksa yasağı kaldırmanın yolu, borç için teminat gösterilmesi. Teminat sadece 100 bin lirayı aşan tutar için gösterilebiliyor. Normalde yurtdışı çıkış yasağı uygulanabilmesi için, öncelikle borçluya ödeme emri tebliğ edilmesi ve bu tebligat üzerine borçlunun yedi gün içerisinde amme alacağını ödememiş olması gerekiyor. Hatta şirket ortaklarına yasak uygulamasına geçmek için öncelikle alacağın şirketten alınmaya çalışılması, bunun mümkün olmaması halinde hisseleri nispetinde ortaklara gidilmesi şart. Ancak kesin sonuç almak isteyen vergi daireleri, hem şirkete hem ortaklarına aynı zamanda gidebiliyor. Üstelik şirketteki hissesini devreden eski ortaklara bile ortak oldukları dönemle ilgili borçlar için yasak konabiliyor. Tebligat problemiyle uğraşmak istemeyen bazı aceleci daireler ise ihtiyati haciz uygulayarak mükellefin gıyabında bu yasağı devreye sokabiliyor. Çünkü ihtiyati hacizde tebligat yapmaya bile gerek görülüyor. Mükellefin ise bundan haberi bile olmuyor. Çoğu zaman kanuni şartlar ve durumlar gözetilmeden konan bu yasağın hatalı olduğu ortaya çıkıyor. Eskilerin 'ba'de harabul' Basra!' dedikleri gibi iş iştenden geçtikten, kritik aşamada ve zamanında yurtdışına çıkılamadıktan sonra bu hatalar fark edilip, yasak kaldırılrsa ne olur?

AİHM de uygulamayı hukuka aykırı buldu

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de vergi borcundan dolayı yurtdışına çıkışın yasaklanmasını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bularak ülkemizi uyardı. Bütün bu sebepler konuyla ilgili radikal bir karar almayı gerekli kılıyordu. Nitekim önümüzdeki günlerde referandumda oylanacak olan anayasa değişikliği, vergi borcundan dolayı yurtdışı çıkış yasağı konmasını kaldırıyor. Diğer sebeplerden dolayı konabilecek yasak için ise hâkim kararı aranması gerektiği şartını getiriyor. Zaten hukukun temel kurallarından biri bilinebilirliktir. Yani uygulamadan etkilenecek kişilerin durumdan haberdar olmaları gerekir. Oysa mevcut uygulamadan herkesin hatta mükellefiyeti ve borcu bulunmayanların bile hata sonucu böyle bir yasakla karşılaşması muhtemel.

Borcun olmadığı ispatlandığında yurtdışı yasağı kaldırılabilir ama hem bu iş için harcanacak zaman hem de istendiği anda yurtdışına çıkılamamış olması insanların yanına 'kâr' kalmış oluyor.

Anayasa'nın mevcut 23. maddesine göre vatandaşın yurtdışına çıkma hürriyeti, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlandırılabilir. Değişikliğin yürürlüğe girmesiyle seyahat özgürlüğü artacak, vergi borcundan dolayı kimse yurtdışı çıkış yasağı sürprizi ile karşılaşmayacak. Böylece insanlar krizden dolayı ödenemeyen borç, memurların kasıt veya hataları, devredilen şirketin borcu gibi sebeplerle bu mağduriyeti yaşamayacak. 650 bin civarındaki şirketin eski ve halihazırdaki yöneticileri ile 1 milyon 200 bin civarındaki Gelir Vergisi mükellefinin, işadamlarının, esnafın ve bunların yakınlarının bu gerçeği görerek oylarını kullanmaları onların da menfaatlerine. Her bir şirketin ortak ve idarecilerinin 3 kişi olduğu dikkate alındığında yurtdışı yasağıyla karşı karşıya kalma riski bulunan 4-5 milyon kadar insan bulunuyor.

---

Tahsilata faydası yok

Diğer bir açıdan yurtdışı çıkış yasağına bakıldığında bu uygulamanın bürokrasinin birilerini cezalandırmak veya sorumluluk almadan kendince görevini yapmak için kullanıldığını, tahsilata hiçbir katkısının olmadığını da görmek gerekir. Kasasında parası olan mükellef zaten faiz ödememek için borcunu ödeyecektir. İşleri kötü giden ve bu yüzden vergisini ödeyemeyen kişilerin ise yurtdışı çıkış yasağı olsa bile bu borçlarını ödeyemeyecekleri aşikâr. Bunların seyahat özgürlüklerini, iş bağlantılarını kısıtlayarak tahsilatı artırmanın imkânı yok. Mesela Uzan ailesi devlete olan bunca borcuna rağmen, bu yasakla sınırlanmadan yurtdışında rahat rahat gezebiliyor. Gelip borçlarını ödemek için bir girişimde bulunmuyor, hatta bunu akıllarından bile geçirmiyorlar.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi borcu için sadece taksit yetmez birikmiş faizlerde de indirim yapılmalı

---

Ahmet Yavuz 2010.09.06

Geçtiğimiz hafta önce Başbakan Tayyip Erdoğan, sonra yardımcısı Ali Babacan'ın yaptığı açıklamalar, vergi ve prim borçları için kamuoyunda af beklentisini artırdı.

İşin doğrusu hemen her hafta konuyla ilgili talepler alıyorum. Ancak affın telaffuz edilmesi bile kritik bir konu olduğu için her zaman gündeme getirmek istemiyorum. Ancak madem yürütmenin en üst tepesindeki isimler bu konuyu gündeme getirmekte beis görmüyor, bu köşede görüş belirtmekte de bir sakınca olmasa gerek.

Geçen iki yıl içerisinde dünya çapında bir kriz yaşandı. Bu krizin etkileri ister istemez ülkemize de yansıdı. O süreçte birçok fırsatçı krizi bahane ederek borcunu ödemezken, nihai tüketiciler de ihtiyatlı davranarak harcamalarını bir süreliğine de olsa kısıt. Alacaklarını tahsil edemeyen, yeni ürün de satamayan esnaf ve işletmeler bu süreçte vergi ve primlerini ödeyemez oldu. Ödenemeyen bu prim ve borçlar biriktikçe içinden çıkılmaz bir hal aldı. Çünkü vergi borcu olan işletmeler kamu ihalelerine giremez, devlette yürüteceği birçok işi devam ettiremez hale geldi. Prim borcu olanlar da başta sağlık hizmeti alamamak olmak üzere, devletin prim desteği, ucuz krediler ve diğer aynı desteklerden faydalanamadı. Üstüne üstlük bu borçlar tefeci faizi gibi

işleyen gecikme faizleriyle katlanmaya devam etti. Borcu bulunan mükelleflerin kamuoyunda suçluymuş gibi lanse edilmesi de ayrı bir sıkıntı. Maliye 'vergi yüzüzleri' adı altında listeler yayınlıyor. Nitekim son olarak geçtiğimiz gün haziran ayı itibarıyla ödenmemiş ve toplam miktarları 850 bin lirayı aşan vergi ve cezaları bulunan mükellefler listesi ile 1 Haziran 2009 ile 31 Mayıs 2010 tarihleri arasında kesinleşen ve toplam miktarları 850 bin lirayı aşan tarhiyatlara ilişkin liste kurumun internet sayfasında yayınlanarak kamuoyunun bilgisine sunuldu.

Bu tür nitelendirmeler borcunu ödemek isteyen fakat buna imkan bulamayan mükellef ve sigortalıları hem sıkıntıya sokuyor hem de üzüyor. Aslında Maliye içerisinde öteden beri vergi affıyla ilgili bir çalışma var. Ancak konunun şu an gündeme gelmesi sadece tahsilatı artırmak için tebliğle düzenleme yapılacağı tahminlerine sebep oldu. Bu şekilde yapılacak bir düzenleme sadece borcun taksitlere bölünmesini sağlar. Borcu katlayan faiz ve cezalar için bir indirim yapılması mümkün olmaz. Çünkü vergi ve cezaların indirilmesi kanunla mümkündür. Kanunla bir düzenleme yapılması için de en azından Meclis'in açılması gerekiyor. Bence belli bir süre bekleme pahasına düzenlemenin Meclis tarafından yapılması lazım. Çünkü vergi aslı aynı tutulsa bile kabarmış faiz ve cezalar belli bir oranda indirilmeden bu düzenlemeden ciddi bir netice almak mümkün değil. Mevcut vergi ve prim ödemelerinin olumsuz etkilenmemesi için bir an önce bir harita çıkarılması ve birikmiş faizleri ciddi manada indirecek bir düzenleme yapılması gerekiyor. Aksi takdirde bu çalışmadan bir verim alınmaz, borçlu mükellef ve sigortalılar devletten kaçmak için türlü yollara başvurmaya devam eder.

Vergi alacaklarının tahsilini kolaylaştırmak için yapılacak düzenlemeyi de vergilerin silinmesi olarak algılamamak lazım. Sadece vergilere ilişkin ceza ve faizlerde indirim sağlanacak, vergi asılları olduğu gibi alınacak. Burada vergilerini zamanında ödeyenlerin tepkisi anlaşılır olmakla beraber aslında konuyu vergisini ödemeyenlerden ve belki de ödemeyecek olanlardan vergi ve düşük tutarlı faizin tahsil imkanı olarak kabul etmek gerek. Yoksa bütçenin finansmanı için yeni vergiler koymak veya mevcut vergileri artırmak gerekecek. Bu da kayıtlı çalışan ve vergisini zamanında ödeyen/ödemek zorunda kalan mükellefler için yeni yük demek.

## Doğum borçlanması sınırlamalar kalktı

Çalışan kadınların doğum için izin kullandıkları veya çalışmadıkları dönemi sigorta sürelerine saydırmaları için başvurdukları bir yol da doğum borçlanmasıdır. Talep tarihinde belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın yüzde 32'si üzerinden hesaplanacak primleri borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılıyor. Borçlandırılan süreler sigortalılıklarına sayılıyor. Primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmıyor. Daha önce çıkarılan tebliğle kanunu sınırlayan şartlar aranıyordu. 5510 sayılı kanunda yer almamasına rağmen tebliğde 'ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı tarihten sonra' ibaresi yer alıyordu. Dolayısıyla ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı tarihten önceki süreler için borçlanma yapılamıyordu. Ayrıca kurumca çıkarılan genelge ile başka şartlar da konmuş. Kurumun genelgesiyle doğum borçlanmasına ilişkin yeni bir şart getirilmişti. Buna göre doğumun, çalışan kadının işinden ayrılmasından sonra 300 gün içinde gerçekleşmesi gerekiyordu. Ancak kanunda buna ilişkin bir şart bulunmuyor. Kanunda yer almamasına rağmen getirilen bu sınırlamalar sebebiyle kurum aleyhine birçok dava açıldı. Bu davaların da etkisiyle temmuz başında Hizmet Borçlanma Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ yayımlanarak eski tebliğ yürürlükten kaldırıldı. Tebliğin ilgili hükmü uyarınca 5510 sayılı Kanuna paralel olarak kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla borçlanabilecek. Doğum borçlanmasıyla ilgili yapılan değişiklikle artık çalışmaya başlamadan önce doğum yapan kadınlar da borçlanma yapabilecek. Böylece sigortalı olmadan önce doğum yapan kadınların ilk defa sigortalı oldukları tarih, borçlanılan süre kadar geriye gidecek. Ayrıca artık doğumun çalışan işyerinden ayrıldıktan sonra 300 gün içinde gerçekleşmesi mecburiyeti de yok. 300 günden sonra doğum yapan kadınlar da borçlanma yapabilecek.

# Maliye'nin verdiği yanlış bilginin cezasını mükellef çekmeyecek

Ahmet Yavuz 2010.09.13

Mükellefler ve vergi sorumluları, durumları ve vergi uygulaması bakımından, kendilerince açık olmayan ve tereddüt ettikleri konular hakkında yetkili makamlardan yazılı olarak açıklama talebinde bulunabilir.

Talep üzerine makamların mükelleflere yazılı olarak görüş bildirmelerine mukteza (özelge) adı veriliyor. Bu görüş sadece verildiği mükellef için geçerlidir ve o mükellefin uygulamalarında dikkate alınıyor. Alınan cevaba göre hareket edilmesi halinde mükellef, bu uygulamanın yanlışlığından sorumlu tutulmaz. Bundan önceki uygulamada verilen görüşün yanlış olduğu ortaya çıktığında, bu fiil cezayı gerektirse bile vergi ziyai cezası kesilmiyordu. Ancak verginin ödenmesi gerektiği tarihten yanlışlığın ortaya çıkıp ödeme yapıldığı tarihe kadar geçen süre için gecikme faizi alınıyordu. Muktezanın hatalı olduğunun vergi incelemelerinde ortaya çıkması halinde inceleme elemanı kanunun açık hükmüne rağmen vergi ziyai cezası da öngörüyordu. Tabii olarak bu durum idareye olan güveni sarsıyor ve mükelleflerle idare arasında uyuşmazlıklara sebep oluyordu. Denetim elemanlarının bu yaklaşımında kişiye özel muktezaların verildiği görüşü etkili oluyordu. Ancak Gelir İdaresi, yakın zamandan beri bu tür suiistimallerin önüne geçmek için görüş taleplerinin merkezde kurulacak bir komisyon tarafından verilmesine karar verdi. Uygulama başladıktan sonra da kanuni düzenleme yapıldı. Kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra ikincil mevzuatlar çıkarılmaya başlandı. Nitekim konuyla ilgili yayımlanan yönetmelikte uygulamanın nasıl yapılacağı ayrıntılı olarak belirlenmiş.

Yönetmeliğe göre mükellefler, vergi sorumluları, bunların mirasçıları, yetki belgesine sahip kanuni temsilcileri veya vekilleri özelge talebinde bulunabilecek. Odalar ve birlikler gibi meslekî kuruluşlar, kendi mükellefiyetleriyle ilgili olanlar hariç olmak üzere üyelerine ilan etmek üzere bilgi talebinde bulunamayacak. Ancak bu kuruluşlar başkanlıktan, vergilendirmeye ilgili konularda özelge niteliğinde olmayan görüş talep edebilir. Özelge talepleri, mükelleflerin Gelir veya Kurumlar Vergisi bakımından sürekli mükellefiyetlerinin bulunduğu vergi dairesi başkanlıklarına, başkanlık bulunmayan illerde ise defterdarlıklara yapılacak. Müracaat özelge talep formuyla gerçekleştirilecek. Müracaatlar Gelir İdaresi başkanı veya yetkilendireceği bir başkan yardımcısının başkanlığında en az üç daire başkanından oluşturulacak komisyon tarafından değerlendirilecek ve üyelerin talepleri doğrultusunda düzeltmeler yapıldıktan sonra oyçokluğuyla kabul edilecek. Tüm üyeler tarafından imzalanan özelge, mükellefe iletmek üzere geldiği birime gönderilecek. Komisyonca onaylanmış muktezalar emsâl teşkil etmek üzere Özelge Otomasyon Sistemi'nde bu amaçla hazırlanan emsâl özelge havuzuna konulacak. Vergi dairesi başkanlıkları ile vergi dairesi başkanlığı bulunmayan illerde defterdarlıklar, komisyonda oluşturulmuş sirküler veya özeldeler ile konu, kapsam ve ilgili olduğu mevzuat bakımından tamamen aynı mahiyeti taşıyan bir hususta özelge talebinde bulunulması hâlinde, komisyon tarafından oluşturulan sirküler veya emsâl özelge havuzunda yer alan muktezalara uygun olmak şartıyla özelge verebilecek.

## HARÇTAN VAZGEÇİLDİ

Kanunun taslağında özelge taleplerinin harca bağlanması öngörülmüştü. Tasarıyla ilgili olarak haziran ayında yazdığım yazıda tek komisyon tarafından görüş verilecek olmasının tıkanıklığa sebep olacağını, Gelir İdaresi'nin bu tıkanıklığı azaltmak ve ücretsiz danışmanlık vermemek gibi gerekçelerle görüş taleplerinden harç almak istediğini belirtmiştim. Ancak Meclis'te yapılacak görüşmede harç alınması hükmünün kanundan çıkarılacağını

tahmin ettiğimi söylemiştim. Nitekim Meclis'teki görüşmelerde idarenin mükellefine bu hizmeti ücretsiz vermesi gerektiği belirtilerek, harç uygulamasından vazgeçildi.

Mukteza kapsamında değerlendirilmeyecek başvurular

Mükellefler kendi uygulamalarına yön vermek için idareden görüş talep edebilir ama istedikleri her konuda görüş talep etme imkânı da bulunmuyor. Buna göre aşağıdaki konulara benzer başvurular özelge (mukteza) kapsamında değerlendirilmiyor.

Başkalarının vergi durumları hakkında bilgi ve izahat talepleri.

Yargıya intikâl etmiş olaylara ilişkin izahat talepleri.

Hakkında vergi incelemesi yapılmakta olan mükelleflerce veya vergi sorumlularınca incelemeye konu olan işlemlerle ilgili izahat talepleri.

Somut bir olaya dayanmayan, teorik hususlara ilişkin bilgi ve izahat istekleri.

Mücbir sebep hâli ilanı, vergi borçlarının terkin, belge düzenine ilişkin yetkilerin kullanılması gibi kanunlarla uygulamanın tespitine dair Maliye Bakanlığı'na yetki verilen konulara ilişkin bilgi istenemiyor.

Mükelleflerin ve vergi sorumlularının vergi uygulamaları ile ilgili işlemlerinin gerçekleşmesinden sonra yaptıkları başvuruları.

Özelge talep formu kullanılmadan sözlü veya yazılı olarak veya internet aracılığıyla, Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca yapılan talepler de uygulama dışında.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Birikmiş faizler silinmeden vergi affı etkili olmaz

---

*Ahmet Yavuz 2010.09.20*

Referandum öncesinde hükümet tarafından gündeme taşınan vergi ve prim affıyla ilgili çalışmalar devam ediyor.

Zaman zaman ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan ile Maliye Bakanı Mehmet Şimşek bu konuda açıklama yapıyor. Bakanlar ısrarla getirilecek uygulamanın af olmadığının altını çiziyor. Af lafzı, gerçekten idareciler için kaçınılması gereken bir kelime. Çünkü bu kelimenin içeriğinde geçmişte yükümlülüklerini yerine getirmeyen veya kurallara aykırı hareket edenlerin bu davranışlarına göz yummak manası yatıyor. Şimdilerde getirilmesi düşünülen ödeme kolaylığını da af olarak nitelendirmek mümkün değil. Ben bu uygulama için af diyerek borçlu mükelleflerin ve prim ödeyicilerinin fırsatı kaçırmamalarını sağlamak istiyorum. Yoksa vergi ve prim asıllarının silinmeyeceğini ben de biliyorum. Hatta silinmemesi gerektiğini düşünüyorum. Zaten Cumhuriyet tarihinde çıkarılan 20'ye yakın vergi affının hiçbirinde vergi asıllarına dokunulmamış. Şimdi de öyle olacak, ancak bu vergi asıllarına uygulanmış olan gecikme faizlerinin gözden geçirilmesi ve çoğunun silinmesi gerektiğini söylüyorum. 40 milyar lira civarındaki vergi alacağında başarıya ulaşmak ancak bu şekilde mümkün olur. Bu vergi alacaklarının bir kısmı iflas etmiş firmalara ait. Bu alacakların hiçbir şekilde tahsili mümkün görünmüyor. Ancak daha çok kişi üzerinde yayılmış

olan diğer alacakların tahsili mümkün. Bu da ancak faizlerle katlanmış olan bu alacakların faizini silmekle mümkün. Böylece uygulamadan hem daha fazla kişi faydalanmış olur hem de Hazine'ye daha fazla para girer.

İlgili bakanların açıklamalarından uygulamanın dediğim şekilde yapılacağı neticesini çıkardım. Açıklamalarda kapsama alınacak vergi ve prim alacaklarının reel değerinin altında kalmayacağı ısrarla vurgulanıyor. En kötü şartlarda bile enflasyonla güncellenmiş rakamlar üzerinden tahsilata gidilecek. Yani ana paradan hiçbir şekilde vazgeçilmeyecek. Hazırlıkları süren sisteme göre anaparaya dokunulmayacak, düşük gecikme faizi ile enflasyon oranı sistemin bel kemiğini oluşturacak. Borç, enflasyona endeksli olarak belirlenecek. Böylece borç sadece reel olarak artmış olacak. Daha sonra gelecek vadeye yönelik yıllık küçük bir faiz belirlenecek. Peşin ödemede faiz işletilmeyecek. Yıllara göre ödemede de faizin değişebileceği belirtiliyor. Yani vade arttıkça faizin de artabileceği kaydediliyor.

Afların telaffuz edilmesinden çekinilmesinin en önemli sebebi, mevcut vergi tahsilatının da aksayacağı korkusu. Yalnız unutulmaması gereken bir şey var: Bu tür uygulamalar getirilirken uygulamanın getirildiği tarih kapsama alınmıyor. Mesela bu uygulamaya muhtemelen 5-6 ay önce kesinleşmiş borçlar faydalanacak, bulunduğumuz dönemde oluşan borçlar uygulama dışında tutulacak. Bu sebeple mükellefler, 'nasıl olsa vergi borçlusuna kolaylık getirilecek' diyerek, bu dönemdeki vergi ödemelerini hiçbir şekilde aksatmasın. Aksi halde zarar görürler.

### **Bağ-Kur'luların hastanelerden faydalanmalarında kolaylık**

Bağ-Kur'luların kendileri ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan faydalanabilmeleri için hastaneye başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası primi ödemiş olması gerekiyor. Ayrıca hastaneye başvurduğu tarihte 60 günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borcunun da bulunmaması şart. SGK'nın 23 Temmuz 2010 tarihli düzenlemesiyle prim borcu olup, taksitlendirme yapan Bağ-Kur'lu sigortalıların, bu borçlarını tecil ve taksitlendirmeleri halinde, bakmakla yükümlü oldukları kişilerle birlikte kurum sağlık yardımlarından faydalanma hakları bulunuyor. Hastaneler, borçlarını tecil ve taksitlendirenlerin 'Tecil ve Taksitlendirmeden Faydalanan Sigortalılara Ait Sağlık Yardımı Müstahaklık Belgesi' ile kendilerine müracaatları halinde gerekli sağlık hizmetlerini vermeleri gerekiyor. Böylece primler için getirilecek af uygulamasından faydalanacak kişiler sağlık hizmetinden faydalanmaya devam etmiş olacak. Ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer Dinçer, prim ve gecikme zammı sebebiyle sağlık hizmetinden faydalanamayan iki milyona yakın Bağ-Kurlunun sağlık hizmetinden faydalanabilmesine ilişkin olarak, Bağ-Kur'lu olduğu halde primini ödeyemeyen insanların Bağ-Kur'luluğu sona ermişse başka bir statüye geçerek sağlık hizmeti alabileceğini belirtti. Yani başka bir işyerinde mesela işçi olarak kayıt olmak ve prim yatırmak şartıyla sağlık hizmetinden faydalanılabilir.

### **Doğum borçlanmasında sınırlama kısmî olarak sürüyor**

İki hafta önce bu köşede doğum borçlanmasında sınırlamaların kalktığından, fakat uygulamanın net olarak çıkarılacak genelge ile oturacağından bahsetmiştim. Nitekim SGK konuyla ilgili bir genelgeyi geçen perşembe yayımladı. Genelgeye göre doğum borçlanmasında sınırlamaları kısmi olarak devam ediyor. Genelgede kadın sigortalıların doğum sebebiyle çalışmadıkları iki yıllık sürenin borçlandırılmasında sigortalının doğumdan önce tescil edilmiş olması ve adına kısa ya da uzun vadeli sigorta kolları yönünden prim ödenmiş olmasının yeterli sayıldığı ifade ediliyor. Doğumun çalışılan işten ayrıldıktan sonra 300 gün içinde gerçekleşmesi şartı ise aranmayacak. Bu borçlanma en fazla iki doğum için yapılabiliyor. Genelgede de belirtildiği üzere eski düzenlemeden farklı olarak doğumun çalıştığı işinden ayrıldıktan sonra 300 gün içinde gerçekleşmesi şartı aranmayacak. Ancak borçlanma tarihinden önce sigortalı olarak tescil edilme ve sigortalı adına kısa ya da uzun vadeli sigorta kolları yönünden prim ödenmiş olma şartı devam ediyor. Dolayısıyla sigortalı olarak tescil edilen

tarih borçlanılan süre kadar geriye gitmeyecek. Genelgede ayrıca sigortalı adına kısa ya da uzun vadeli prim ödenmiş olmasından bahsediliyor. Buradaki prim ödenme tabiriyle sigortalı olarak en az bir gün kuruma bildirimde bulunulmuş olma şartının gerçekleştirilmiş olması gerektiği kastediliyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Faturasız mal bulunduran işletme KDV ve ÖTV'yi cezasıyla öder

---

Ahmet Yavuz 2010.09.27

Vergi sisteminin yerleşmesi ve vergi toplama faaliyetinin başarıyla yerine getirilmesi için belge düzeninin oturması çok büyük önem arz ediyor.

Bunun farkında olan vergi idaresi, işlemlerin kayıt altında yapılması için birçok mecburiyet getirdi. Yüksek tutarlı ticari ödemelerin, kira ödemelerinin bankalar üzerinden yapılmasının istenmesi buna birer örnek teşkil ediyor. Piyasada belgesiz mal ve hizmet dolaşımının önüne geçmek için getirilen bir diğer uygulama da, satın alınmış bulunan mal ve hizmetlere ait belgelerin ibraz edilememesi halinde bu alımlara ilişkin KDV ve ÖTV'nin cezalı olarak alınmasıdır.

KDV Kanunu'nda yer alan, geçtiğimiz yıllarda ÖTV Kanunu'na da eklenen hükümlere göre fiili ya da kaydi envanter sırasında belgesiz mal bulundurulduğu veya belgesiz hizmet satın alındığının tespiti halinde, bu alışlar sebebiyle ziyaa uğratılan KDV, belgesiz mal bulunduran veya hizmet satın alan mükelleften aranıyor. Bu durumdaki kişilere belgesiz olduğu tespit edilen mal ve hizmetlere ait alış belgelerinin ibrazı için 10 günlük mühlet veriliyor. Bu sürede belge ibraz edilememesi halinde, bu mal ve hizmetlerin tespit tarihindeki emsal bedeli üzerinden hesaplanan KDV bu mükellefler adına re'sen tarh ediliyor. Bu tarihyata ayrıca vergi ziyayı cezası da uygulanıyor.

Bu uygulama artık ÖTV Kanunu için de geçerli. Aynı şekilde ÖTV Kanunu'na ekli listelerde yer alan malların da belgesiz olarak bulundurulduğunun tespit edilmesi halinde, bu malların alış belgelerinin ibrazı için 10 günlük süre veriliyor. Bu süre içerisinde belgeler ibraz edilemezse bu malların tespit tarihindeki emsal bedeli üzerinden hesaplanan ÖTV, alışını belgeleyemeyen mükellef adına re'sen tarh ediliyor. Bu vergiye de ayrıca vergi ziyayı cezası uygulanıyor.

Vergi ve prim affının konuşulduğu bu günlerde vergi dairelerinin cari denetimleri artırması gündeme gelebilir. Çünkü bu tür af uygulamaları mükellef ile idare arasında yeni sayfaların açılması için birer fırsat olarak görülür. Vergi idaresi işletmelerde mevcut malları sayarak tespit etme ve yeni bir sayfa açma yoluna gider. Bunun dışında da her yıl bu dönemlerde cari denetimlerin yaygın ve yoğun şekilde yapıldığına şahit olunur. Bu tür tespitlerde vergi ve ceza yememek için dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Yukarıda bahsettiğim ve alıcılardan aranacağını söylediğim vergilerin normalde ödeyicisi o malları satanlardır. Ancak mallara ait belgeler ibraz edilemediği için bu malların KDV ve ÖTV açısından vergilendirilmediği varsayılarak, bu malları işletmelerinde bulunduran kişilerden vergi ve ceza aranması yoluna gidiliyor. Bu tür tespitlerde ceza yememek için öncelikle satıcılara bu mal ve hizmetler için rapor yazılıp yazılmadığını araştırmak gerekiyor. Eğer satıcılara, kayıt dışı mal sattıkları gerekçesiyle bu mallar için vergi raporu yazılmışsa bu malları işletmelerinde belgesiz bulunduran alıcılardan vergi aranmaz. Bir de bu malların başka bir firmaya ait olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Başka bir mükellefin malını deposunda emaneten bulunduran veya satın aldığı malın faturası



henüz eline ulaşmayan mükellefler bu durumu belirterek vergi ve ceza ödemekten kurtulabilir. Öte yandan, cezalı ödenen KDV'nin mükellef tarafından indirim konusu yapılabileceği unutulmamalı. Mükellefler belgesiz olarak bulundurdıkları mallar için ödemek zorunda kaldıkları KDV'yi, ödeme yaptıkları dönemde indirim konusu yapabilir. Ancak bu vergiye ilişkin ödenen vergi zıyaı hiçbir şekilde indirilemez ve gider olarak yazılamaz.

### **e-bilet, gider yazılabilir**

Günümüzde bazı şirketler personellerinin seyahatlerini organize ederken uçak biletlerini internetten alabiliyor. Elektronik biletlerde şirketin adı, unvanı, adresi gibi bilgilerine yer verilemiyor. Özellikle uluslararası uçuşlarda internet ortamında alınan belgelerde Türk vergi sisteminde aranan bilgilere yer verilmeyebiliyor. Böyle olunca şirketler bu belgeleri gider olarak yazıp yazmama konusunda kararsız kalıyor. Ülkemiz vergi kanunlarında yapılan işin önem ve genişliğiyle orantılı seyahat ve ikamet giderleri, seyahat amacının gerektirdiği süreyle sınırlı olmak şartıyla kazancın tespitinde gider olarak indirilmesine müsaade ediliyor. Normalde bu giderlerin fatura ve benzeri belgelerle ispatlanması gerekiyor. Faturada yer alması gereken asgari bilgiler yer almadan bir harcamanın gider olarak kabul edilmesi mümkün değil. Ancak yukarıda bahsettiğim elektronik biletler ve bunlara ait kredi kartı slipleri, asgari bilgileri içermese de; söz konusu belgelerin ödendiğine dair banka slipleri ile birlikte ibraz edilmek şartıyla gider olarak kabul edilebilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Vârisler, cezayla karşı karşıya kalmamak için mükellefin ölümünü vergi dairesine bildirmeli**

*Ahmet Yavuz 2010.10.04*

Medeni Kanun'a göre murisin (miras bırakan kişi) ölümü halinde mal, alacak, hak ve borçların tamamı mirasçılara geçer. Mirasçılar mirası kabul veya reddedebilir.

Kabul veya ret iradesi murisin ölümünden itibaren üç ay içinde yapılmalı. Vergi kanunlarına göre ise ölüm, işi bırakma hükmündedir. Ölüm, mükellefin mirası reddetmemiş mirasçıları tarafından vergi dairesine bildirilir. Mirasçılardan herhangi birinin, ölümü bildirmesi diğer mirasçıları bu görevden kurtarır. Ölüm halinde mükellefin ödevleri mirası reddetmemiş kanuni ve mansup mirasçılarına geçer. Ancak mirasçılardan her biri, ölünün vergi borçlarından miras hisseleri nispetinde sorumlu olur. Murisin ölümünden itibaren mirasçıların aynı işe aralıksız devam etmeleri halinde, ölüm tarihi muris için işi bırakma, mirasçıları için ise işe başlama olarak kabul edilir. İşe başlama bildiriminin on gün içerisinde yapılması, ölen kişi adına da işi bırakma bildiriminin dört ay içerisinde yapılması gerekir. Normalde işi bırakma vergi dairesine bir ay içerisinde bildirilir. Ancak 'ölüm halinde sürele üç ay eklenir' hükmüne istinaden bu süre ölüm halinde dört aya çıkmış olur.

Mirasçılar arzu ederlerse murisin defter ve belgelerini, o dönem için kullanabilir. Bu durumda murisin faaliyetine yönelik hesaplarının, ölüm tarihi itibarıyla kapatılması ve işe devam eden mirasçıların hesaplarının ise yeniden açılması gerekiyor. Yeni hesap dönemi için kullanılacak defter ve belgeler ise murisler adına tasdik ettirilmeli. Ayrıca mirasçıların ölen mükellef adına kayıtlı ödeme kaydedici cihazları, ilgili vergi dairesine kaydettirip bu cihazlara ait levhayı aldıktan ve kendi adlarına fiş verecek şekilde programlattıktan sonra kullanılmaya başlanmaları gerekiyor. Herhangi bir işlem yapmadan ölen mükellef adına kayıtlı ÖKC'den fiş verilmesi halinde hiç fiş verilmemiş gibi ceza kesilir.

Ölen mükellefin ölüm tarihine kadar faaliyette bulunduğu önceki döneme ait verilmemiş beyannameler ile ölüm tarihinde içinde bulunulan yılın başlangıcı ile ölüm tarihi arasındaki döneme tekabül eden kıst dönem beyannamelerinin verilmesi mirasçılara geçen ödevlerdendir. Kıst dönem Gelir Vergisi beyannamesinin ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde verilmesi gerekir.

Ölüm halinde ceza düşer

Ölüm halinde vergi cezası düşer. Ancak ölüm halinde kesilmeyecek cezalar sadece ölen kimsenin fiillerinden doğmuş olan suçlarla ilgili olanlardır. Vârislerin sorumlu sıfatıyla ölen mükellef namına yapmaları gereken ödevleri yerine getirmemeleri halinde kendileri adına kanunda öngörülen cezalar kesilir.

Öte yandan mirasçılar üç ay içerisinde mahkemeye müracaat ederek mirası reddedebilir. Mirasın reddedilmiş olması halinde ölünün vergi borcundan sorumlu olmayacaklarından, murisin doğabilecek vergi borçlarının tahakkuk işlemleri için mirasçılar adına tarhiyat yapılmaz.

Kimlere ölüm aylığı bağlanır?

Ölüm olayının sosyal güvenlik mevzuatı uyarınca da birtakım sonuçları vardır. Kanuna göre ölüm sigortasından sağlanan haklar; ölüm aylığı bağlanması, ölüm toptan ödemesi yapılması, aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi, cenaze ödeneği verilmesidir.

SSK'lıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için sigortalı adına en az 1.800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması gerekiyor. SSK kapsamında sigortalı sayılanlar için toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması halinde de ölüm aylığı bağlanabilmektedir. Ancak bunun için her türlü borçlanma süreleri (askerlik borçlanması, doğum borçlanması, yurtdışı hizmet borçlanması vs.) hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunulması gerekiyor.

SSK kapsamında sigortalı sayılanlardan yaşlılık aylığı almakta iken, ölen sigortalının mirasçılarına ölüm aylığı bağlanmaktadır. Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış olanların mirasçılarına da ölüm aylığı bağlanır. Ölüm aylığı; ölen sigortalının ölüm tarihinde sigortalı ile yasal evlilik bağı bulunan eşine ve çalışmayan çocuklarına bağlanır. Erkek çocukların 18 yaşını, ortaöğrenim görmeleri hâlinde 20 yaşını, yükseköğrenim görmeleri hâlinde 25 yaşını doldurmamış olması gerekiyor. Kurum sağlık kurulu kararı ile çalışma gücünü en az yüzde 60 oranında yitirdiği tespit edilen çocuklara ve yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kız çocuklarına da ölüm aylığı bağlanır. Hak sahibi eş ve çocuklardan artan hissenin bulunması hâlinde, ölüm aylığından ölenin anne ve babası da faydalanabilir. Bunun için anne veya babanın asgari ücretin net tutarını aşacak gelir elde etmemeleri ve kendilerine aylık bağlanmamış olması gerekiyor.

Ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamaması durumunda ölüm tarihi esas alınmak kaydıyla; hesaplanan tutar hak sahiplerine toptan ödeme şeklinde verilir. Hak sahiplerine yapılacak toptan ödemenin toplamı, sigortalıya yapılacak toptan ödeme tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse hak sahiplerinin hisselerinden orantılı olarak indirim yapılır.

Kız çocuklarına evlenme ödeneği

Evlenmeleri sebebiyle gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir. Ölen sigortalının hak sahiplerine kurum yönetim kurulunca belirlenen bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenir. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir. 2010 yılı için kurum yönetim

kurulunca belirlenen cenaze ödeneği 308 TL'dir. Ölüm aylığı, toptan ödeme, evlenme ve cenaze ödenekleri için, hak sahiplerinin örneği kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesini doğrudan kuruma vermesi veya posta yoluyla ya da elektronik ortamda göndermesi gerekiyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Emeklilik için yaşı bekleyenler, sağlık hizmeti alabilecek

*Ahmet Yavuz 2010.10.11*

Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan (SGK) emekli olabilmek için üç şartın gerçekleşmiş olması gerekir. Bunlar; belirli günler sayısınca primin ödenmiş olması, sigortalılık süresinin dolması ve kademeli olarak belirlenen yaşı doldurmak.

Bunlardan birisinin sağlanmaması halinde emekli olunamaz. Günümüzde emeklilikle ilgili en sık karşılaşılan durumlardan birisi prim ödeme gün sayısı ile sigortalılık süresinin doldurulması ancak kanunen aranan yaş şartının sağlanmamasıdır. Bu durum özellikle 1999 yılında yapılan kanuni düzenlemelerin bir sonucudur. Bahsettiğim düzenleme yapılmadan önce 38 yaşında prim ve sigortalılık süresini doldurup emekli olan sigortalılar bulunuyordu. Bu şekilde birikip gelen yükler SSK'yı bataklığa sürükleyince emekli olabilmek için yaş şartının da yerine getirilmesi gerektiğine ilişkin hüküm uygulanmaya başlandı. Daha önce çalışmaya başlayanlar için ise kademeli bir sistem öngörüldü. Bu düzenlemelerin neticesi olarak bazı çalışanlar prim günü ve çalışma süresi şartlarını tamamlamış olmakla beraber, emekli maaşına hak kazanmak için belli bir yaşa gelmeyi beklemek zorunda kalıyor. Bu durumda olanlar arzu ederlerse bu süreci çalışmadan da geçirebiliyor. Ancak bu sürede çalışma maaşı ve emekli maaşı alınamadığı gibi diğer bir konu da sağlık hizmeti alma sorunudur.

Kanuna göre sigortalılar işten ayrıldıkları tarihten itibaren 100 gün boyunca herhangi bir prim yatırmadan sağlık hizmeti alabiliyor. 100 günlük süre dolduktan sonra bu hizmeti alabilmek için Genel Sağlık Sigortası primini yatırmak gerekiyor. Ancak bu durumda olanlardan eşleri çalışanlar; bakmakla mesul bulunulan statüsünden faydalanarak herhangi bir prim yatırmadan sağlık hizmeti alabiliyor.

Yaş dışındaki emeklilik şartlarını sağlayan ve yaşının dolmasını bekleyen sigortalıların sağlık hizmetlerinden faydalanmaları için son günlerde SGK tarafından çalışmalar başlatıldı. Bu çalışmalarda elle tutulur bir netice alabilmek için kanunî düzenleme yapılması gerekecek. Düzenlemenin tam olarak nasıl yapılacağı belli olmamakla beraber, bu durumdakilerin herhangi bir prim ödemesi yapmadan sağlık hizmetinden faydalanmalarına imkân tanınacağı konuşuluyor. Diğer ihtimallerden zayıf olanı, bu durumdakilerin doğrudan emekliliğe sevk edilmesi, daha güçlü olan ihtimal ise düşük oranlı prim alınarak sağlık hizmetinden faydalanmaya imkân tanımak.

Emekli olabilmek için yaş şartının doldurulmasını bekleyenleri ilgilendiren bir kanun teklifi geçtiğimiz günlerde verildi. Teklifin yasalaşması durumunda 8 Eylül 1999 tarihinden önce işe girenler yaş şartına tabi olmadan emekli olabilecekler ancak bu uygulama bir defalığına uygulanacak.

'Elektronik Denetleme Sistemi' devreDe

Sağlık hizmet sunucuları (hastaneler optisyenlik müesseseleri vs.) ve eczaneler SGK kapsamında olan kişiler için yaptıkları hizmeti MEDULA sistemi vasıtasıyla SGK'ya fatura ediyor. Yaklaşık 2,5 yıldır kullanılmakta olan sistem her geçen gün geliştiriliyor. Bu sayede kurum ile hizmet alınanlar arasında işlemler kolaylaştığı gibi, sağlıkta suiistimallerin de önüne geçilebiliyor. Son olarak bu ayın başında MEDULA'da elektronik denetleme sistemine

geçildi. Bu sistem sayesinde bir doktorun nerede çalıştığı, hangi hastaya hangi ilaçları yazdığı ve bu ilaçların hangi eczaneden alındığı görülebiliyor. Ayrıca bu ayın sonundan itibaren ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmet sunucuları tarafından yazılan ilaç raporları elektronik ortamda SGK'ya gönderilecek. Bu sayede sahte ilaç raporları düzenlenmesi ve yüksek tutarlı ilaçların kuruma fatura edilmesi de engellenmiş olacak.

## Herkes Genel Sağlık Sigortası kapsamına giriyor

Sosyal güvenlik reformuyla birlikte getirilen en önemli düzenlemelerden birisi de Genel Sağlık Sigortası'na geçilmesi. Bu uygulamayla tüm vatandaşlar sağlık kapsamında olacak. Nüfusumuzun büyük bir kısmını oluşturanlar zorunlu olarak Genel Sağlık Sigortası kapsamına giriyor. Yeşil kartlıların Genel Sağlık Sigortası'na devri önce 1 Ekim 2010, daha sonra ise 1 Ocak 2012 tarihine ertelendi. 1 Ocak 2012 tarihine kadar SGK aile içindeki kişi başına düşen gelir tutarlarını tespit etmek üzere araştırma ve çalışmalar yapacak.

Genel Sağlık Sigortalı olma mecburiyeti daha önce 1 Ekim 2010 tarihine ertelemişti. 5510 sayılı kanunda bir değişiklik yapılmadığı sürece 2010 yılı ekim ayı sonuna kadar yeşil kart dışında Genel Sağlık Sigortası kapsamında olanların kuruma giriş bildirgesi vermesi gerekiyor. Bildirge verilmediği takdirde vatandaşlar 760,50 TL idari para cezası ile karşı karşıya kalacak. Memur, çalışan gibi kadrolarda bulunup zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamında olanların herhangi bir işlem yapmalarına gerek yok. Çalışanlar ve yeşil kart sahipleri dışındaki yaklaşık üç milyon vatandaşın bildirge vermesi gerekiyor. Kanunda değişiklik yapılarak Genel Sağlık Sigortası giriş bildirgesi verilmesi zorunluluğunun 1 Ocak 2012 tarihine erteleneceği ve değişikliğin geriye dönük olarak yürürlüğe gireceğine dair söylentiler var. Böyle bir erteleme halinde ceza uygulanması söz konusu olmayacak. Genel Sağlık Sigortalı olma zorunluluğu 1 Ocak 2012 tarihine ertelense bile sigorta giriş bildirgesinin erkenden verilmesinde fayda var.

Bu yılın ekim ayından itibaren her ayın Genel Sağlık Sigortası primleri izleyen ayın sonuna kadar ödenebilecek. Ödenecek prim, yapılacak gelir tutarları testinin sonucuna göre belli oluyor. Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek. Aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı mevcut asgari ücrete göre yapılan hesaplama sonucunda;

Asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlara yeşil kart verilecek. Bu rakam bugünkü asgari ücret çerçevesinde 253,50 lira. Yeşil kart uygulaması 1 Ocak 2012 tarihine ertelendiğinden bu durumda olan kişilerin primleri devlet tarafından karşılanacak.

Asgari ücretin üçte birinden (253,50 TL) asgari ücrete kadar (760,50 TL) olduğu tespit edilen kişilerin ödeyecekleri prim tutarı: 30,42 TL.

Asgari ücretten (760,50 TL) asgari ücretin iki katına kadar (1.521 TL) olduğu tespit edilen kişilerin ödeyecekleri prim tutarı 91,26 TL.

Asgari ücretin iki katından (1.521 TL) fazla olduğu tespit edilen kişiler için prim tutarı 182,52 TL olacak.

Gelir tutarları testini yaptırmak istemeyen kişiler ise 182,52 TL tutarında genel sağlık sigortası primi ödeyecek. Ancak tekrar belirtelim ki kanunda bir erteleme yapılması halinde bahsedilen yükümlülükler de ertelenmiş olacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Varlık Barışı'nda sermaye artırımını için ek süre verilmeli

Ahmet Yavuz 2010.10.18

Hatırlanacağı üzere geçen yıl kayıt dışında bulunan mal ve varlıkların kayıt altına alınmasına fırsat tanımak adına 5811 sayılı kanun çıkarılmıştı.

Bu kanuna göre düşük bir vergi ödeme mukabilinde mükelleflerin yurtiçindeki ve yurtdışındaki varlıklarını beyan etmelerine imkân tanınmıştı. Hatta bu müracaatları teşvik etmek için beyan edilen tutarların yapılan incelemelerden mahsup edilebileceği belirtilmişti. İnceleme geçirerek yüklü vergi ve cezalarla muhatap olmaktan korkan mükellefler de usulsüz de olsa farklı kaynaklar kullanarak müracaatta bulundu. Başvuru sonrasında hesaplanan vergiler yatırıldı. Ancak incelemede bulunacak matrah farkından beyan edilen tutarın mahsup edilebilmesi için bildirilen tutarın kanunî defterlere kaydedilmesi ve beyan tarihinden itibaren 6 ay içinde sermaye artırımını yapılması gerekiyordu. Birçok mükellef bu sermaye artırımını zamanında gerçekleştiremedi. Hal böyle olunca da geçen yıl beyan edilen tutarlar ve ödenen vergiler mükellef adına bir avantaj teşkil etmekten çıkmış oldu. Çünkü yukarıda da ifade ettiğim üzere incelemede çıkacak matrah farkından mahsup yapılabilmesi için diğer birçok şartın yanında sermaye artırımının da yapılmış olması gerekiyordu.

Bakanlığın bu durumda olanları nazara alarak sermaye artırımını için ek bir süre tanımasında fayda var. Çünkü sermaye artırımının 6. ayda yapılması ile 12. ayda yapılması arasında vergisel herhangi bir fark yok. Bu durumda olanların sıkıntılarının giderilmesi adına bu hususun da dikkate alınması isabetli olur.

## TSK PERSONELİNE SAĞLIK HİZMETİ MÜJDESİ

Geçen haftaki yazımızda Yeşil Kart'ın Genel Sağlık Sigortası'na devrinin 1 Ocak 2012 tarihine ertelendiğinden, kamu çalışanlarının Genel Sağlık Sigortası kapsamına alındığından ve işçi, esnaf ve memur gibi zorunlu sigortalılık kapsamında olanların dışında yaklaşık 3 milyon kişinin 1 Ekim 2010 tarihinden itibaren genel sağlık sigortası kapsamına girdiğinden bahsetmiştik.

9 Ekim Cumartesi günü Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğle Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görev yapan askeri ve sivil personelle bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından 15 Ekim 2010 tarihinden itibaren devralınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlendi. Buna göre 15 Ekim tarihi itibarıyla TSK'da bulunan sigortalılar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumu'nca devralınacak.

Sözleşmesi biten sözleşmeli subay, astsubay ve uzman erbaşlardan ilgili kanunları gereği sağlık yardımından faydalanmaya devam edecek olanlarla, bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler geçiş süresine kadar sağlık yardımlarından faydalanmaya devam edecek. Ancak burada belirtilenler dışında TSK'ya bağlı lise ve dengi okullardaki öğrenciler, askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlarla yedek subay okulu öğrencileri kanun kapsamında sigortalı sayılmadıklarından sağlık hizmetleri TSK tarafından karşılanmaya devam edilecek.

Sigortalıların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden faydalandırılmasına ilişkin uygulamaya durum değişikliğinin olduğu tarihte son verilmesi gerektiğinden, TSK'nın durum değişikliğine ilişkin bilgileri SGK'ya bildirerek devir işlemlerinin tamamlanmasını sağlayacak. Ayrıca bu statüdeki sigortalılar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler ilaçlarını diğer SGK'lılar gibi tüm eczanelerden alabilecek. Yani kısaca TSK'da görev

yapan askeri ve sivil personel ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler artık askerî hastaneler dışında SGK kapsamında hizmet alan vatandaşlar gibi devlet, üniversite ve özel hastanelerden sağlık hizmeti alabilecek.

### **Yeşil kartlılar, özel hastanelerde tedavi olabilecek**

Hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayan ve sağlık hizmetleri giderlerini karşılayacak durumda bulunmayan Türk vatandaşlarına yeşil kart veriliyor ve bu kişilerin sağlık hizmetleri devlet tarafından karşılanıyor. Tüm vatandaşlar gibi yeşil kartlılar da Genel Sağlık Sigortası kapsamına alınacak. Ancak şimdilik bu kişilerin Genel Sağlık Sigortası kapsamına alınması 1 Ocak 2012 tarihine ertelendi. Bu sınıfta bulunan hastalar 2012'ye kadar yani sağlık hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanıncaya kadar da özel hastanelere de gidemeyecekti. SGK acil durumundaki hastaları dikkate alarak bu kurala bazı istisnalar getirdi. Yeşil kartla ilgili yönetmelikte değişiklik yapılarak bu kişilerin de özel hastanelerden faydalanmalarının önü açıldı. Acil müdahale edilememesi halinde hastanın uzuv kaybı ve/veya tüm vücut fonksiyonunu kaybetmesine sebep olunacaksa, yanık, ağır travma gibi durumlarla, yoğun bakım tedavisine ihtiyacı olan yeşil kartlı hastalar, tedavi edilebileceği ve uygun yoğun bakım yatağının bulunduğu özel sağlık tesisine sevk edilecek. Ancak bunun için ikinci ve üçüncü basamak sağlık tesislerinde tedavisinin sağlanamaması ve uygun yoğun bakım yatağı bulunmaması halinde bu durumun sağlık tesisi ve 112 Komuta Kontrol Merkezi tarafından belgelendirilmesi gerekiyor. Sevk işlemi bakanlığa ait sağlık tesisince, hasta nakli ise 112 sistemi ile yapılacak.

Ayrıca kurum tarafından kayıt dışıyla mücadele edebilmek için bir adım daha atıldı. Herhangi bir sağlık sigortası olmadığı için yeşil kart vasıtasıyla sağlık hizmeti alanlar bir işe girip sigortalatıldıklarında yeşil kartları iptal ediliyordu. Bir süre sonra bu işten ayrılmaları halinde ise yeniden yeşil kart almak için tüm belgeleri edinmeleri ve süreci baştan başlatmaları şarttı. Bu yüzden yorucu süreci yaşamak istemeyen ve sonraki müracaatta yeşil kart verilmeyeceğinden korkan vatandaşlar iş bulsalar bile sigorta yaptırmak istemiyordu. Bu da işletmeleri kayıt dışına iten bir faktördü. Artık yeni uygulamada yeşil kartlı olup sigortalı işe girenlerin kartları askıya alınacak. İşten ayrılıp sigortalarının sona ermesi halinde ise, gerekli belgeleri yeniden vermelerine gerek kalmadan kartlarını tekrar alabilecek. Böylece hem kurumun üstündeki yük azaltılacak hem de kayıt dışına kaçılmasına fırsat tanınmayarak prim tahsilatı sağlanmış olacak.

Not: Sevgili okurlar bugünden itibaren bu köşede mali konulardaki sorunlarınızın yanı sıra SGK ile ilgili sorularınıza da cevap vermeye çalışacağım. Merak ettiğiniz hususları mail adresime göndermeniz yeterli.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)



## **Vergi affı hemen çıkarılmalı**

*Ahmet Yavuz 2010.10.25*

Geçen hafta vergi barışında mükelleflerin veya mali müşavirlerin bazı tarihleri geçirmesinden dolayı sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştim. Meğer birçok insanın yarasına basmışım.

Birçok mükellef, gerek usul şartlarına uyamadığı gerekse bazı süreleri atladığı için varlık barışından faydalanmanın avantajlarını kullanamayacak. Varlık barışının ilk gündeme geldiği günden beri bu köşede daha tutarlı ve dört başı mamur bir af (veya matrah artırımı) çıkarılması için çağrıda bulundum. Bu beklentilerin bir kısmına kanunda yer verildi. Tüm eksiklerine rağmen varlık barışı, hem kayıt dışındaki varlıkların işletme sermayelerine eklenmesi suretiyle şirketlerin güçlenmesini hem de bütçeye destek olacak vergi gelirlerinin toplanmasını sağladı. Bu kararı almakla siyasiler üzerlerine düşeni yapmış oldu. Ancak kanunun avantajlarından faydalanma hususu Gelir İdaresi tarafından takip ediliyor. Maalesef idare birçok noktayı olumsuz bakış açısıyla

değerlendirerek daraltıcı yorumlara gidiyor. Bu da devlete güvenerek beyanda bulunan ve vergileri ödeyen mükellefleri mağdur ediyor.

Beyan edilen varlıklarla ilgili olarak eski dönemlere ait herhangi bir vergi aranmayacak. Kanun yürürlüğe girdikten sonra başlayan incelemeler neticesinde bulunan matrah farkından beyan edilen matrahlar mahsup edilecekti. Bugünlerde birçok vergi dairesi varlık barışından faydalanan mükellefleri incelemeye sevk etme yerine takdir komisyonu vasıtasıyla vergi tarhiyatı yapma yoluna gidiyor. Böylece yeni vergi, inceleme neticesinde bulunmamış olacağı için varlık barışında beyan edilen matrahın mahsup edilme imkânı olmayacak. Ayrıca beyan edilen matrahların 2008 öncesi vergileri aranamaz. Kanun bu hükmü gereği eski yıllara ilişkin sorgulama yapılamıyor. Ancak bu varlıkların 2008 yılı ile ilgili vergilerin ödenip ödenmediğine ilişkin araştırma ve incelemeler yapan daireler var. Mesela bankadaki bir milyon lirayı beyan eden mükellefe, bu paranın 2008'de sağladığı faiz gelirine ilişkin vergiyi ödeyip ödemediği sorulabilir.

## **USULSÜZLÜK CEZASI ÖNGÖRÜLEBİLİR**

Beyan edilen varlıkların niteliğindeki farklılık da eleştiri konusu yapılarak mükellef mağdur edilebiliyor. Mesela inşa edilmiş bir binayı beyan eden mükellef, tapusunu getirdiğinde tapunun hâlâ arsa üzerinde olduğunu gören idare, bu ispat vesikasını kabul etmiyor. Böylece beyan sonrası ödenen vergi boşa gitmiş oluyor. Hâlbuki getirilen tapuda ada pafta bilgileri zaten beyannamede bildirilmiş. Gayrimenkulün niteliğinin çok önem arz etmemesi lazım. Tıpkı bunun gibi, ödemenin veya sermayeye ilavenin birkaç gün geciktirilmesi sebebiyle kanunun avantajlarından faydalanamayacak olan mükellefler var. İlk planda 'Kanunun açık hükmü var, buna mükellef niye dikkat etmemiş?' denebilir. Ama bu tür ihmallerin Hazine'ye bir zararı yok. Bu ihmaller için usulsüzlük cezası, gecikme faizi vs. cezalar alınır ve kanun hükmünün yürürlükte olması sağlanır. Yeni çıkarılacak kanunda bu durumlar dikkate alınmalı. Uygulamacı idarenin de daraltıcı yorumlara gitmemesi lazım. Aksi halde bundan sonraki uygulamalarda katılım sağlanamaz.

Konu ile ilgili bir diğer husus, af lafzının telaffuz edilmesinden sonra herhangi somut adım atılmaması. Af lafzı telaffuz edildikten sonra mükellefler yapacakları ödemeleri bile durdurur. Maliye Bakanı ağustos öncesi borçların yapılandırılacağını açıklamış olsa da mükellefler mevcut ödemeleri beklemeye aldı. Eski borcu olup taksitlendirme yapmayı düşünecekler de beklemeye geçti. Tecil faizi yıllık yüzde 12'ye çekildiği halde mükellefin borçlarını taksitlendirmeye gitmediğini görüyoruz. Vergi dairelerinde tahsilât oldukça düşük seviyede. Kanunun gecikmesi yüzünden bütçe dengesinin bozulması bile söz konusu. Hükümet ve Meclis'in elini çabuk tutması şart.

---

## **Hizmetlerin çakışmasında, ilk önce başlayan sigortalılık dikkate alınır**

Soru: Babam 1989 ile 1994 tarihleri arasında hem SSK'lı hem de Bağ-Kur'lu olarak iki ayrı sosyal güvenlik kurumuna prim ödemesinde bulunmuştu. SSK açısından bu tarihler arasında kesintiler yaşandı. Bağ-Kur primleri sonraki yıllarda bütünüyle ödendi ve Bağ-Kur kaydı kapatıldı. 1996'dan bugüne kadar SSK'lı olarak bütün primleri ödeyerek çalışmaya devam ediyor. SSK'lı olma durumu ise 1976'dan beri sürüyor. Size hizmet çizelgesini de gönderiyorum. Öğrenmek istediğimiz, emeklilik açısından Bağ-Kur'lu yıllara yatan SSK primleri mi, yoksa Bağ-Kur prim ödemeleri mi geçerli olacaktır? Eğer Bağ-Kur primleri geçerli olacaksa SSK'dan emekli olacak olan babamın kıdem tazminatı ve emeklilik aylığı açısından uğrayacağı bir hak kaybı söz konusu mudur? Hak kaybı söz konusu ise kaybın maliyeti nedir? Babamın doğum tarihi: 1 Haziran 1958

Cevap: Gönderdiğiniz hizmet çizelgesinde gördüğüm kadarıyla babanızın 1989-1994 tarihleri arasında Bağ-Kur hizmeti var. Önceki dönemlerdeki SSK sigortalılığını dikkate almazsak bile SSK sigortalılığı 1990 tarihinde başlamış. Mevzuat uyarınca çakışan sigortalılık hallerinde ilk önce başlayan sigortalılık dikkate alınır ve bu

sigortalılık kesintiye uğrayıncaya kadar devam eder. Dolayısıyla babanızın Bağ-Kur sigortalılığında kesinti olmadığından 1989-1994 tarihleri arasında Bağ-Kur(lu sayılması gerekiyor. Bu tarihler arasındaki SSK hizmetleri geçerli sayılmaz. Hizmet Birleştirmesi Kanunu uyarınca son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca aylık bağlanır. Bu sürede babanızın hizmeti en fazla SSK'da geçtiği için SSK şartlarına göre kendisine aylık bağlanacaktır. Babanız yaş şartı aranmaksızın 25 yıl sigortalılık süresi ve 5 bin gün prim ödeme süresine göre emekli olabilir. Babanız bütün şartları sağladığından hemen emekli olabilir. SSK'dan emeklilik, Bağ-Kur'dan emekliliğe göre emekli aylığı açısından daha avantajlıdır.

Babanızın SSK ile Bağ-Kur hizmetlerinin çakıştığı döneme ilişkin kıdem tazminatını babanız fiilen SSK'lı olarak çalıştıysa kıdem tazminatıyla ilgili diğer şartları da taşımak kaydıyla alabilirsiniz. Çünkü kıdem tazminatının alınması ile sigortalılık çakışması arasında bir bağlantı yoktur. Ancak kıdem tazminatı alacakları, Borçlar Kanunu uyarınca 10 yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğundan işveren kendiliğinden ödemezse babanız kıdem tazminatı alamaz.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Aile hekimliği için Sağlık Bakanlığı sözleşmeli personel çalıştırabilecek

*Ahmet Yavuz 2010.11.01*

Sağlıkta dönüşümün en önemli adımlarından birisi olan aile hekimliği uygulaması bugün İstanbul'da yürürlüğe giriyor.

İstanbul'da yaklaşık 3 bin 600 kişiye bir aile hekimi bakacak. Aile hekimi beğenilmezse belirli bir süre içerisinde değiştirilebilecek. Bu hekimin kim olduğu Sağlık Bakanlığı'nın internet sitesinden TC Kimlik Numarası girilerek öğrenilebilecek.

Aile hekimliği sistemi sayesinde aile hekimi hastayı daha iyi tanıyabilecek, kronik hastalıkların tespiti erken yapılabilecek ve bu sayede uygun tedaviler geliştirilebilecek. Uzun vadede ülke çapında hastalıkların analizi yapılabilecek, böylece SGK'nın sağlık harcamaları da azalabilecek. Aile hekimleri, tedavisi evde yapılması gereken yatalak hastaların takibini de yapacak. Ancak bu hastaların tedaviye ilişkin olarak hekim gerektirmeyen sağlık hizmetleri içinde sağlık çalışanı görevlendirilmesi gerekebilecek. Aile hekimliği için Sağlık Bakanlığı isterse dışarıdan sözleşmeli olarak personel istihdam edebilecek. Aile hekimi ve aile sağlığı elemanlarına yapılacak ödeme tutarlarının tespitinde; çalışılan bölgenin sosyo ekonomik gelişmişlik düzeyi, aile sağlığı merkezi giderleri, tetkik ve sarf malzemesi giderleri, kayıtlı kişi sayısı ve bunların risk grupları, gezici sağlık hizmetleri ile aile hekimi tarafından karşılanmayan gider unsurları gibi kriterler esas alınacak.

Sağlık Bakanlığı'nca belirlenen standartlara göre, koruyucu hekimlik hizmetlerinin eksik uygulaması veya hasta sevk oranlarının yüksek olması halinde bu ödeme tutarından brüt ücretin yüzde 20'sine kadar indirim yapılacak. Sosyo ekonomik gelişmişlik düzeyi ücreti, aile sağlığı merkezi giderleri, tetkik ve sarf malzemesi giderleri ve gezici sağlık hizmetleri ödemelerinden Damga Vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmayacak. Aile hekimliği hizmetleri ücretsiz olacak. Bu uygulamaya geçilen yerlerde acil haller ve mücbir sebepler dışında, kişi hangi sosyal güvenlik kuruluşuna tâbi olursa olsun, aile hekiminin sevkı olmaksızın sağlık kurum ve kuruluşlarına müracaat edenlerden katkı payı alınacak. Böylece aile hekimlerine mümkün olduğunca hasta



tedavi işlemlerinin üst sağlık kuruluşlarına havale edilmeden ilk kademedede verilmesi sağlanmaya çalışılacak. Bunun sağlık harcamalarını aşağı çekmesi ve bütçeye olumlu katkıda bulunması bekleniyor.

#### AİLE HEKİMLERİ KESİNTİ YAPACAK

Aile hekimi olarak bakanlıkla sözleşme imzalayan kişilere verilen ücretin yanı sıra aile sağlığı merkezi giderleri için de ödeme yapılacak. Sözleşmeyle çalıştırılan hekime hizmet verdiği merkezin kira, elektrik, su, yakıt, telefon, internet, bilgi-işlem, temizlik, büro malzemeleri, küçük onarım ve tıbbi sarf malzemeleri gibi giderleri için her ay tavan ücretin yüzde 100'ü ödenecek. Aile hekimleri, sağlık hizmetlerine yardımcı olmak amacıyla ebe, hemşire, sağlık memuru, tıbbi sekreter gibi ilave sağlık hizmetleri personeli ile güvenlik, temizlik, kalorifer, sekretery vb. hizmetler için ferdan veya müştereken personel çalıştırabilecek ya da hizmet satın alabilecek.

Hekimlerin, bu hizmetlerin verilmesiyle ilgili olarak temizlik, sekreterlik, şoförlük gibi hizmetler için yanlarında çalıştıracakları hizmet erbabına yapacakları ödemeler, serbest meslek işleri dolayısıyla yapacakları ödemeler ile işyerine ilişkin kira ödemeleri ve esnaf muafılığından faydalananlardan mal ve hizmet alımları karşılığında yapacakları ödemelerden maddede belirtilen oranlarda tevkifat yapmaları gerekiyor. Tevkifatlar için hekimlerin, vergi dairesinde muhtasar yönünden mükellefiyet kaydı yaptırmaları ve tevkifat tutarlarını muhtasar beyannameyle bildirerek ödemeleri gerekiyor. Ayrıca bu beyannamelerin de elektronik ortamda verilme zorunluluğunun olduğu unutulmamalı. Bu mecburiyeti yerine getirmeyenler özel usulsüzlük cezasıyla karşı karşıya kalacak.

#### Taksi, dolmuş, minibüs ve otobüs şoförleri sosyal güvenceye kavuşuyor

SGK'da kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla önemli bir adım atıldı. Bugünden itibaren 300 binden fazla taksi, dolmuş, minibüs ve otobüs şoförlerinin sigortalı olması gerekiyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile İşçileri Bakanlığı'nın yürüttükleri ortak proje çerçevesinde plaka sahipleri, çalıştırdıkları şoförlerin sigortasını yapmaması halinde önce 2 bin 500 lira para cezası, daha sonra trafikten men cezası uygulanacak. Geriye dönük olarak sigortalı yapılmadığı tespit edilirse iki asgari ücret ceza uygulanacak ve primler gecikme zammı ile tahsil edilecek. Gece ve gündüz şoför çalıştıran plaka sahipleri bahsedilen yükümlülükleri iki kişi için yerine getirmek zorunda kalacak. Çalıştırılan şoförler için SGK'ya her ay aylık prim ve hizmet belgesi verilmek mecburiyetinde. Plaka sahipleri bunu bilemeyecekleri için muhasebeci tutmak zorunda kalacaklar. Ayrıca şoförlerin sigortalılık denetimlerinin nasıl yapılacağı merak konusu. SGK mevzuatı uyarınca işverenler kuruma verdikleri belgenin bir örneğini işyerinde işçilerin görebileceği bir yere asmak zorunda. Şoför çalıştıran plaka sahiplerinin araçları da işyeri sayıldığından SGK'ya verdikleri belgeleri sürekli olarak araçta şoförlerin görebileceği bir yere asmaları gerekiyor. Bunu yapmazlarsa kendilerine SGK mevzuatı uyarınca iki asgari ücret idari para cezası uygulanacak

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kredilerdeki fon artışı eski taksitlere yansıtılmamalı

Ahmet Yavuz 2010.11.07

Bugünlerde birçok kredi borçlusuna bankalardan SMS veya telefonla bilgilendirme geliyor.

Bu mesajlar daha önce kullandırılan ve belli taksitlere bağlanan kredilerin ödeme miktarında değişiklik olduğuna dair. Bankalar müşterilerinin yeni ödeme planından haberdar olmalarını ve ödemelerini bu plana göre yapmalarını istiyor. Tabii olarak müşteriler de taksit tutarlarının artmasına sebep olan bu değişikliğe tepki gösteriyor.

Kredi tutarlarındaki değişikliğin sebebi Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'nun (KKDF) Bakanlar Kurulu kararıyla 28 Ekim tarihinden itibaren yüzde 10'dan yüzde 15'e çıkarılmasıdır. KKDF, kullanılan kredinin faiz ve anapara kur farkı üzerinden belirli oranlarda hesaplanan ve müşteriden tahsil edilen bir fondur. KKDF banka tarafından faiz ve anapara ile birlikte müşteriden tahsil ediliyor. Bu fonun alınmasında birçok sebep bulunmakla beraber en önemli etken para talebinin caydırılarak enflasyona mahal vermemek. Özellikle tüketici kredilerinden alınmasının, hatta tüketicilerin ticari amaçla kullandıkları kredilerden alınmamasının altında bu gerekçe yatıyor. Aslında tüketici kredilerinden alınan fon 2004'ten beri yüzde 15 olarak uygulanıyordu. Geçtiğimiz yıllardaki krizin etkilerini azaltmak için alınan tedbirlerden birisi de bu kredilerden alınan fonun yüzde 10'a çekilmesi olmuştu. 2009'un Mart ayında indirilen bu oran Bakanlar Kurulu kararıyla yeniden yüzde 15'e çıkarıldı. Normalde hukukta yeni kararın geriye yürümemesi kuraldır. Yani yeni bir kural veya yükümlölük getiriliyorsa, o tarihten sonra uygulanacak işlemler için geçerli olması beklenir. Ancak KKDF oranının artırılmasında durum farklı uygulanıyor.

#### **BENZER DURUMLARDA FARKLI UYGULAMA**

Maliye, bankalara gönderdiği yazıda daha önce kullanılan kredilerin de taksitlerine KKDF oranının yüzde 15 uygulanması gerektiğini belirtti. Kredilerde fon kesintisi faiz tahakkukunda doğduğundan, bu kredilerle ilgili kredi kullanım tarihine bakılmaksızın 28 Ekim 2010'dan itibaren tahakkuk ettirilecek faizler için fon kesintisi oranının yüzde 15 uygulanması gerekecek. Bir kredi erken kapatılmak istenirse daha sonraki aylarda faiz ödenmeyeceğı veya daha az ödeneceğı için KKDF de daha az ödenecek. Halbuki 2004'te oran yüzde 15'e çıkarıldığında Maliye yeni oranı kararın yayım tarihinden itibaren kullanılacak ve temdit edilecek tüketici kredilerine uygulanacağını, bu tarihten önce kullandırılmış olan tüketici kredilerine ilişkin faiz tahakkuklarına eski oranın yüzde 10 uygulanacağını duyurmuştu. Bu iki uygulama arasındaki farkın sebebi Hazine'ye daha fazla gelir sağlamak olamaz. Çünkü işleyecek faizlerden alınacak fazladan yüzde 5'lik KKDF yüklü bir yekûn tutmaz. Uygulamanın sebebi kredi kullanımını kısmak ve enflasyonu harekete geçirmemek ise daha önce kullandırılan kredilere etki edilemeyeceğı açık. Bu yüzden idare tarafından bu değişiklikte de mükellef lehine karar verilerek, 2004 yılında verilen görüşe paralel bir uygulama getirilmesi isabetli olacaktır. Maliye Bakanı da zaten buna yeşil ışık yakarak konuyu araştıracağını ve hata varsa düzeltileceğini beyan etti.

#### **Plaka sahiplerinin canı yanabilir**

Geçen haftaki yazımızda ticari taksi ve dolmuş plaka sahiplerinin çalıştırdıkları şoförleri 1 Kasım'dan itibaren sigortalı yapmaları gerektiğinden bahsetmiştik. şoförlerin sigortalılık denetimleri geçen hafta başladı. Plaka sahipleri çalıştırdıkları şoförlerle ilgili olarak sigortalı işe giriş bildirgesi, işyeri bildirgesi ve her ay aylık prim ve hizmet belgesi vermek zorundalar. Denetimler sonucunda işyeri ve sigortalı tescilini yaptırmayan plaka sahiplerine kesilecek cezalar can yakacak. İşyeri bildirgesinin verilmemesinden ve şoförlerin sigortalı yapılmamasından dolayı asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacak. Denetim elemanlarının rapor tarihinden itibaren bir yıl içinde yapılan bir denetimde sigortalı işe giriş bildirgesi verilmediğinin anlaşılması halinde, bu defa asgari ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanabilecek. Ayrıca denetimin yapıldığı ayda aylık prim ve hizmet belgesinin verilmemesinden dolayı aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

Plaka sahipleri, sigortalılığın sona ermesine ilişkin bildirimleri de yapmak zorunda. Buna göre plaka sahipleri şoförlerin sigortalılığının sona ermesini, yani işten ayrılmasını takip eden on gün içinde sigortalı işten ayrılış bildirgesiyle e-sigorta ile yapılır. Bu yükümlölük yerine getirilmezse asgari ücret tutarında idari para cezası verilecek.

#### **Engellilerin emekliliğı**

## SORU-CEVAP:

Doğum tarihim 1 Ocak 1960, işe giriş tarihim 1 Ağustos 1997, özür oranım yüzde 45, toplam ödenen prim gün sayısı 4 bin 76 (SSK). Hangi tarihte emekli olabilirim?

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 31'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca çalışma gücünün asgari yüzde 80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece sakat, asgari yüzde 60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece sakat, asgari yüzde 40'ını kaybetmiş bulunanlar ise üçüncü derece sakat sayılıyor. Siz üçüncü derece engelli olduğunuzdan işe giriş tarihinize göre 17 yıl sigortalılık süresi ve 3 bin 920 gün sayısından emekli olabilirsiniz. Gün sayınız yeterli, ancak sigortalılık süresinin dolduğu 1 Ağustos 2014 tarihinde emekli olabilirsiniz.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Devlete borcu olanlara bayram müjdesi

*Ahmet Yavuz 2010.11.15*

Daha önce prim ve vergi borcu bulunanların, bu borçlarını ödemelerinde kolaylık sağlamak üzere çıkarılacağı söylenen kanunun kapsamı gün geçtikçe genişliyor.

Kapsam genişledikçe de ortaya somut bir metin koymak gecikiyor. Son olarak Başbakan Tayyip Erdoğan, çıkarılacak kanunla ilgili arife günü bir açıklama yapacağını söyledi. Yani bugün vergi affının nasıl çıkarılacağını daha iyi anlayacağız.

Başbakan'ın açıklamasını beklerken afla ilgili duyumlarımı sizinle paylaşmak istiyorum. Hazırlanan tasarıyla birçok kalemde vatandaşın devlete borcu yeniden yapılandırılıyor. Tasarıya elektrik, su ve Emlak Vergisi borçları, kaçak elektrik kullananlar ve yükseköğretim kredisi ve harcını geri ödemeyenler de dâhil edildi. Çıkarılacak kanunla, kamu alacaklarında anaparanın tamamının alınması öngörülüyor. Faiz ve cezalar için de iki yol üzerinde çalışılıyor. Buna göre, faiz ve temettü borçlarının bütünüyle silinmesi ya da belirlenecek yeni bir faiz oranı hesaplamanın yapılması gündeme gelebilecek.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ve Rekabet Kurumu gibi üst kurullara borcu olan şirketlere bu borçları indirimli olarak ödeme imkânı getirilecek. 2003'te çıkarılan ve başarılı bir af uygulaması olarak gördüğüm Vergi Barışı Kanunu'na benzer bir uygulama da kanuna dâhil ediliyor. Zamanaşımı kapsamındaki yıllar için matrah artırımında bulunularak ilgili yıllar için yapılabilecek incelemelerden muaf kalınabilecek. Ayrıca mahkemelere intikal etmiş vergi alacaklarından da belli bir oranda ödeme yapılarak kurtulmak mümkün olacak. Varlık Barışı uygulamaları ile ilgili olarak karşılaşılan ve daha önce bu köşede yer verdiğim sorunlara da çıkarılacak kanunda eklenecek hükümlerle çözüm bulunulacak.

### **İş ve sosyal güvenlik mevzuatında reform**



Sosyal Güvenlik Reformu 2008 yılında yürürlüğe girdi. Ancak bir reformun bir anda oturması çok kolay olmuyor. Yaşanan bazı sıkıntılar dikkate alınarak Sosyal Güvenlik Kurumu'nda (SGK) yeni reformlar getiriliyor. Bu reformların hemen hepsi ekonomik boyutları dışında sosyal bir yönü de olan tedbirler. İşsizlikle ilgili atılan bu adım oldukça önemli. Ancak uzun vadede iş alanlarının artırılması ve işgücü piyasasına uyum sağlayıcı tedbirlerin alınması da önem arz ediyor. Getirilmesi düşünülen reformların bazıları şöyle:

İşverenler 5 puanlık prim indirimiyle birlikte genç, kadın istihdamı teşviki gibi haklardan birlikte faydalanabilecekler.

İlk defa işe alınan kadınlarla 18-29 yaş arası gençlerin sigorta primi üç yıl boyunca devlet tarafından karşılanacak.

İşkur kurslarını bitirenler işe alınırsa prim teşvikinden faydalanabilecek.

Özürlü çalıştırma konusunda güçlük yaşayan işverenler, başka işletmelerde, ilk defa işe alınan özürlülerin ücretlerini karşılayarak özürlü çalıştırma mecburiyetini yerine getirmiş olacak.

Staj imkânları artırılıyor. Halihazırda 20 işçi çalıştıran işyerlerinde staj yapılabilmekte iken, beş işçi çalıştıran işyerlerinde de staj imkânı getirilecek.

Kısa çalışma ödeneğinin genel ekonomik krizler yanında sektörel ve bölgesel krizlerde uygulanabilmesine imkân tanınacak.

İşsizlik Sigorta Fonu'ndan işsizliğin azaltılması için uygulanacak faaliyet ve projelerde kullanılacak kaynak miktarı artırılacak.

İş akdi sona eren işçilerin iş sözleşmesinden veya toplu iş sözleşmesinden doğan bireysel alacaklarına ilişkin şikâyetleri ortalama 6 aydan 15 güne indirilecek. Bireysel alacaklara ilişkin işçi şikâyetlerinin bakanlık bölge müdürlüğü memurlarınca incelenmesi sağlanacak.

Kısmi süreli çalışan vatandaşlar eksik kalan sürelerini isteğe bağlı ödeyebildiği gibi yeni düzenlemeyle artık borçlanabilecek.

Sosyal güvencesi olsun, olmasın trafik kazası geçiren bir kişinin tüm sağlık giderleri sosyal güvenlik sisteminden karşılanacak.

İşçiler bir yıl içinde bir ayı geçmeyen ücretsiz izin alırsa artık sağlık sisteminden faydalanabilecek.

Adlarına 17 gün prim ödenen taksi şoförleri ve sanatçılar, 30 gün prim ödenmiş gibi kabul edilecek.

Daha önce bu köşede belirttiğim üzere yeşil kartlıların çalışma sebebiyle kartları iptal edilmeyecek, bilgileri saklanarak askıya alınacak ve tekrar yeşil kart statüsüne dönmesi halinde başvurusuna ve diğer bürokratik iş ve işlemlere gerek kalmaksızın kartı aktif hale getirilecek.

İşverenlerin aylık prim hizmet belgesini işyerine asma mecburiyeti kaldırılacak.

İşverenlerin, işçilerin iş göremezlik hallerinde yapmaları mecburi olan bildirimlere bağlı idari para cezaları asgari ücretin 2-5 katından, sigortalı başına 10'da 1'i ile 2'de 1'ine düşürülecek.

Sosyal güvenlik kapsamında olmayan tarım ve orman işlerinde süresiz çalışan mevsimlik işçiler sosyal güvenlik kapsamına alınacak. Bu sayede bu çalışanlar, iş kazaları ve meslek hastalıkları, Genel Sağlık Sigortası ve emeklilik sigortası haklarından faydalanmış olacak. Bu işçiler sigortalılık haklarından faydalanmak için çalışma şartları dikkate alınarak 30 günlük prim yerine 17 günlük prim ödeyecekler, bu prim 30 gün hizmet olarak sayılacak, ödenecek prime esas gün sayısı her yıl bir gün artarak 30'a kadar devam edecek.

Oda kaydı bulunan 65 yaşın üzerindeki çiftçiler isterlerse zorunlu sigorta kapsamından çıkabilecek.

Yeşil kart kapsamında da olmayan ve hiçbir sosyal güvencesi bulunmayan vatandaşların Genel Sağlık Sigortası kapsamına alınması 1 Ocak 2012 tarihine kadar ertelenecek. Bu kapsama alınmak isteyenlerin talepleri karşılanacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Emlak Vergisi'nin ikinci taksidini öderken avantajlardan faydalanın

---

*Ahmet Yavuz 2010.11.22*

Emlak Vergisi'nin ikinci taksidinin kasım ayında ödenmesi gerekiyor.

Daha önce de belirttiğim üzere Emlak Vergisi hesaplanacak gayrimenkulün değerleri dört yılda bir yeniden belirleniyor. Diğer yıllarda belirlenen bu değer, önceki yıl için beyan edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı kadar artırılarak Emlak Vergisi matrahı tespit ediliyor. Bu vergi için mükellefler tarafından herhangi bir beyanname verilmiyor. Yalnızca yeni bir gayrimenkul alanların yıl sonuna kadar belediyeye bilgi vermesi şart. 2010 yılında ev alanlar vergi ödemeyecek. Bunlar ertesi seneden itibaren vergisi ödemeye başlayacak.

Aynı şekilde konutlar dışındaki binalar (işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar) için, 2010 yılına ilişkin Çevre Temizlik Vergisi'nin 2. taksitinin de bu ayın sonuna kadar ödenmesi gerekiyor. Konutlara ait bu vergi, su faturalarıyla tahsil ediliyor. Konut dışındaki binalar (işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar) için ise belediyeler tarafından her senenin ocak ayında yıllık olarak tahakkuk ettiriliyor. Tahakkuk ettirilen bu verginin Emlak Vergisi'nin taksit dönemlerinde ödenmesi şart. Ödemeler doğrudan belediyeye yapılabileceği gibi, vergi daireleri ve anlaşmalı bankalar vasıtasıyla da yapılabilir. Kasım içerisinde ödenmeyen vergiler için aylık yüzde 1,4 oranında gecikme zammı alınıyor.

Sosyal devlet olma ve vergide adaleti sağlama adına bazı konularda düşük gelirli kişilerden vergi alınmayabiliyor. Dolaylı, maktu, tüketim vb. vergilerde bu ilke pek gözetilemezse de, Gelir ve Servet vergilerinde konu ile ilgili istisna ve muafiyetler bulunuyor. Bu çerçevede kanuna eklenen bir ibare ile yetkili kılınan Bakanlar Kurulu toplumda bazı kesimlere indirimli oran uygulanması yönünde bir karar çıkardı. Buna göre; başka bir geliri olmayan emekliler, özürllü, gaziler, şehitlerin dul ve yetimleri, hiçbir geliri olmayan işsizler ve ev hanımları, brüt alanı 200 metrekareyi aşmayan ve sadece tek bir konut sahibi iseler Emlak Vergisi ödemiyor. 22 bin lira altındaki menkul sermaye gelirleri ve gelir getirmeyen arsa sahibi olma sıfır oranlı Emlak Vergisi uygulamasına mani değil. İndirimli (sıfır) vergi oranından faydalanılması için, konutta bizzat oturmak şartı aranmıyor. Bu sebeple, sahip oldukları tek konutu kiraya verip, kirada oturanlar da diğer şartları taşımak kaydıyla, indirimli vergi oranından faydalanabilir.

Birden fazla konutu olanlar ise bu konutlarından biri için bile sıfır oranlı Emlak Vergisi'nden faydalanamıyor. Aynı şekilde, ara sıra dinlenmek maksadıyla gidilen yazlık veya dağ evi gibi konutlar da bu vergi muafiyetinin dışında. Ancak her mevsim yazlık evinde ikamet edenler diğer şartları taşıyorsa indirimli oran avantajından faydalanarak vergi ödemiyor. Hisseli dahi olsa, iki ya da daha fazla konutu olanlar, bütün konutları için Emlak Vergisi yatırmak zorunda. Emekliler (emekli aylığı dışında), işsiz ve ev hanımları, herhangi bir gelir elde ederse aynı şekilde bu avantajı kaybediyor.

Yukarıdaki gruba girip sadece tek konutu olanlar; belediyelere müracaat ederek söz konusu şartları taşıdıklarını (emekli, özürllü, gazi, işsiz vs.) bildirerek taahhütname doldurup, Emlak Vergisi'ni ödemeyebilir. Tabii bu durumlarını ispatlamaları gerekiyor. Mesela bir özürllü sağlık raporu sunarak bunu ispatlamalı. Özür derecesinin

bu avantajdan faydalanmak için önemi bulunmuyor. Şehitlerin yetim ve dullarının, gazilerin de durumu ispatlayıcı belgeleri belediyece talep edilebilir. Bu belgelerin taahhüt belgeleri veya formlarla birlikte durumu açıklayan bir dilekçeye eklenip belediyeye verilmesi gerekiyor.

Ayrıca bu istisnanın sadece konutlar için getirildiğini, arsa, arazi gibi diğer gayrimenkuller için geçerli olmadığını hatırlatalım. Buna göre sadece bir arsası olan ev hanımının bu arsanın Emlak Vergisi'ni ödemesi gerekiyor.

### **KDV ve muhtasar beyannameler için ek süre**

Gelir İdaresi, yayımladığı bir sirküler ile muhtasar beyannameyle Katma Değer Vergisi beyannamelerinin verilme süresini 25 Kasım Perşembe gününe uzattı. Yoğun iş yükü gerekçesiyle yapılan ertelemeye göre ayın 23'ünde verilmesi gereken muhtasar beyannameler ile ayın 24'ünde verilmesi gereken KDV beyannameleri kasım ayının 25'i akşamına kadar verilebilecek. Beyanname verme süresinin uzatılması ödeme süresini etkilemediğinden, mükelleflerin beyan ettikleri vergileri kanuni süresinde ödemeleri şart.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Yeni yılda vergi ve cezalar zamlı olacak**

*Ahmet Yavuz 2010.11.29*

Maliye Bakanlığı geçtiğimiz haftalarda 2010'un yeniden değerlendirme oranını ilan etti.

Buna göre 2010 yılının yeniden değerlendirme oranı 7,7 olarak belirlendi. Bu oran, yeniden değerlendirme yapılacak yılın ekim ayında (ekim dâhil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Üretici Fiyatları Genel Endeksi'nde (ÜFE) meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. 2008'de yaşanan krizin etkilerinin giderilmesi için fiyat rekabeti yaşanması 2009'da endeksin düşük kalmasına sebep olmuştu. Bu yüzden geçen yıl, yeniden değerlendirme oranı yüzde 2,2 gibi düşük bir rakam olarak hesaplanmıştı. Yeniden değerlendirme oranı; vergi, harç ve cezalar ile bazı maktu had ve tutarların her yıl güncellenmesinde çarpan olarak kullanılıyor. Bu tutarların yeniden değerlendirme oranında artırılmış tutarları Maliye tarafından genel tebliğlerle kamuoyuna duyurulur. Önümüzdeki günlerde bu tebliğler yayımlanacak ve yeni tutarlar ayrıca bildirilecek.

2011'de yeniden değerlendirme oranı uygulanarak hesaplanacak vergi cezalarının 2010 yılındaki tutarları 7,7 olarak tespit edilen yeniden değerlendirme oranıyla çarpılarak yeni tutarlar bulunabilir. Yalnız unutulmaması gereken bir şey var ki Bakanlar Kurulu bu şekilde tespit edilen maktu had ve tutarların birçoğunu artırmaya veya azaltmaya yetkili kılınmış durumda. Ayrıca bu şekilde hesaplanan miktarların yüzde 5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmıyor. Bu yüzden yeni yılda uygulanacak tutarlar tam olarak yeniden değerlendirme oranıyla çarpım sonucu bulunan rakamlar olmayabiliyor.

Buna göre; 2010 yılı Motorlu Taşıtlar vergileri, maktu damga vergisi ve harçlar, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları, trafik para cezaları, idari ve adli para cezaları yüzde 7,7 oranında artacak. Ayrıca, Gelir Vergisi dilimleri, Veraset ve İntikal Vergisi matrah ve dilimleriyle istisna tutarları, çalışanların yemek kuponu bedeli, Hazine bonusu ve devlet tahvili geliri istisna tutarı, fatura düzenleme haddi, defter tutma haddi, amortisman ayırma sınırı, basit usule tâbi olma şartları, sakatlık indirimi tutarları, konut kira geliri istisnası, değer artış ve arazi kazançlarda istisna tutarı, cep telefonu aboneliğinin ilk tesisinde alınan Özel İşlem Vergisi ile Çevre ve Temizlik Vergisi de yeniden değerlendirme oranında artırılabilecek.

## **İşte 2011'deki bazı vergi ve cezalar**

Bakanlar Kurulu yetkisini kullanmazsa bazı vergi ve cezalar yeni yılda aşağıda görüldüğü gibi olacak:

1-3 yaş grubunda, 1300 cm<sup>3</sup>'e kadarki otomobillerin MTV'si 405 liradan 436 liraya, 1301-1600

cm<sup>3</sup> arasındakilerin MTV'si 648 liradan 698 liraya çıkacak.

1 yıllık pasaport harcı 1 Ocak'ta 102 lira, B sınıfı sürücü belgesi harcı 252 lira.

Fatura-fiş vermeyenler yılbaşından itibaren 160 lira yerine 172 lira ceza ödeyecek.

Trafikte en düşük para cezası 67 liraya, en yüksek ceza da 15 bin 640 liraya yükselecek.

Kırmızı ışıkta geçenler ile hız limitini yüzde 30'a kadar aşanlar yeni yılda 130 lira yerine 140 lira, hız limitini yüzde 30'un üzerinde aşanlar ise 270 lira yerine 290 lira trafik cezası ödeyecek.

## **SGK prim yapılandırılması bu kez kaçırılmamalı**



-Uzun süredir üzerinde çalışılan kamu borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin kanun tasarısında sona yaklaşıyor. Yapılandırmanın temel iki unsurunu vergi ve SGK prim borçları oluşturuyor. Bu iki kurum dışındaki kamu borçlarının da kapsamda olacağını daha önce de belirtmiştim. SGK primlerinin yapılandırılmasında borcun aslında bir indirim olmayacak, ancak gecikme cezası ve gecikme zammı gibi borcun yan unsurları tahsil edilmeyecek. Borç, ait olduğu dönemden itibaren günümüze kadar TEFE ve ÜFE oranlarıyla güncellenecek. Güncellenmiş olan bu borç bir defada ödenebileceği gibi 12, 18 ya da 36 ay taksit imkanı da sağlanacak. Güncellenen borç bu sürelerin her biri için belirlenmiş katsayı ile çarpılacak. Böylece ödenmesi gereken prim borcu tespit edilecek. Hem vergi hem de SGK prim borcunu yapılandıran bir kişinin bu borçların ikisini de her ay ödemesi oldukça zor olacağı için bir ay vergi borcu diğer ay da prim borcu ödenecek.

SGK müfettişleri, SGK kontrol memurları ve SGK dışındaki diğer kamu kurumlarının denetim elemanlarının tespitleri sonucunda uygulanan idari para cezaları asgari ücrete ve kişi sayısına bağlı olduğu için bu cezalar oldukça yüksekti. Bu cezalar için de yüzde 50 indirim uygulanacak.

2008 yılında getirilen yapılandırmaya başvurup taksitlerini ödeyemeyen kişilerle ilgili de düzenleme yapılacak. Bu kişiler 2008 yapılandırmasından kalan borçlarını ihya edebilecekleri gibi arzu ederlerse yeni yapılandırmaya da müracaat edebilecekler.

Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı yapılandırmasından hem vatandaşların hem de SGK kurumunun kârlı çıkması bekleniyor. Birikmiş onca primi ödeyemeyen ve bu yüzden emeklilik, sağlık hizmeti gibi imkânlardan faydalanamayacak olan vatandaşlar böylece bir çıkış yolu bulmuş olacak. Bir kısmı tahsil kabiliyetini yitirmiş bu alacakları tahsil etmek de kurumun finansal dengesini olumlu yönde etkileyecektir.

## **Emeklilere prim müjdesi**

Emekli olduktan sonra çalışmaya başlayan ancak sosyal güvenlik destek primi ödemesi gereken emeklilerin prim borcu yapılandırma kapsamında düzenlenecek. Geçtiğimiz aylarda, 6 bin lira ile 10 bin lira arasında 6 yıllık yüklü miktarda prim borcu çıkarılan 200 binin üzerinde emekli, maaşlarına haciz konulmasıyla karşı karşıya kalacaklardı. Düzenlemeden faydalanan emeklilerin maaşlarına haciz konulmayacak. Emekliler lehine yapılan diğer bir düzenleme ise sağlık primi ödenmesiyle ilgili. Mevcut uygulamada işçi memur olarak çalıştığı süreler olmakla beraber Bağ-Kur kapsamında aylık bağlananların, Sağlık Sigortası veya Genel Sağlık Sigortası primi ödemedikleri dönem varsa, o dönemleri tamamlamak üzere, aylıklarının yüzde 10'u oranında Genel Sağlık

Sigortası primi kesiliyor. Artık bu durumdaki kişilerin memur veya işçi iken yatan primleri hesaplarına aktarılacak. Böylece Bağ-Kur emeklilerinin iki kere sağlık primi ödemesi önlenecek. Bir düzenleme de Bağ-Kur prim borcundan dolayı emekli olamayan kişilere yönelik. Bu durumda olanların prim borcu da yapılandırma kapsamına alınacak. Yaşları dolduğu halde prim ödeme yükümlülüğü, prim ödeme gün sayısı bakımından eksiği olan vatandaşlar yapılandırma kapsamında borçlarını öderlerse emekli olabilecekler. SGK bankalarla anlaşma yapacak ve bu kişiler uygun şartlarda kredi çekip emekli olacaklar. Emekli maaşlarıyla da kredi borçlarını ödeyecekler.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi ve prim borçlarına kolaylıkta süreç uzadı, idareleri zor günler bekliyor

---

Ahmet Yavuz 2010.12.06

Haftalardır hatta aylardır gündemimizde olan ve getireceği birçok hüküm ve avantajı basına yansıyan vergi affına ilişkin kanun nihayet Meclis'e sevk edildi.

Af mevzuu o kadar dillendirildi ki birçok okur ve çevremdeki tanıdıklarım kanunun yayımlandığını ve af uygulamasının başladığını zannediyor. Hâlbuki daha uygulamanın yürürlüğe girmesi için çok uzun bir süreye ihtiyaç var. Çünkü 'hazır af çıkarılıyorken şunu da ekleyelim, bunu da ekleyelim' düşüncesiyle torba kanun, çuval kanuna döndü. Affın siyاسiler tarafından dillendirilmesinden itibaren tahsil zorluğu yaşayan idareler, sürecin uzamasıyla biraz daha bu durumu çekecek gibi görünüyor. Ancak kanun yayımlandıktan sonra başvurular ve diğer işlemler için idareleri yoğun günler bekliyor. Yukarıda da değindiğim üzere tasarının kapsamı alacaklı idareler ve alacak türleri itibarıyla mümkün olduğunca geniş tutulmuş. Ayrıca, yapılacak ödemelerde finansman sıkıntısıyla karşılaşılması için uzun sürede taksitle ödeme imkânı getirilmiş ve borçların önemli bir tutarının ödeneceği iki idare olan Maliye Bakanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumu'na bağlı tahsil dairelerine yapılacak taksit ödemeleri aynı aya denk gelmeyecek şekilde düzenlenmiş.

Beş kısımdan oluşan tasarının ilk dört kısmında kamuyla borçlular arasındaki alacak-borç ilişkisine yönelik düzenlemeler bulunuyor. Burada Maliye, Gümrük, SGK, il özel idareleri, belediyeler ve diğer kurumlara olan borçların yapılandırılması, matrah artırımı, dava ve inceleme aşamasındaki mükelleflerin durumu düzenlenmiş. Beşinci kısmında ise Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Hakkında Kanun, İş Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu ve diğer bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelere ilişkin değişikliklere ve kanunun uygulanmasıyla ilgili son hükümlere yer verilmiş. Bu yüzden kanunun Meclis'te kabul görüşmelerinin çok uzun süreceğini düşünüyorum.

Varlık Barışı'na yeni süre

Tasarıda daha önce Varlık Barışı'na müracaat etmiş ve süreye bağlı bazı prosedürleri yerine getirmede için kanunun bazı avantajlarından faydalanamayan mükelleflere iki aylık süre içerisinde bu şartları yerine getirmeleri için mühlet veriliyor. Buna göre kanun kapsamında bildirim veya beyanda bulunanlardan yurtdışında bulunan varlıklarını süresi içinde Türkiye'ye getiremeyen veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer etmeyenler ile yurtiçindeki varlıkları için beyanda bulunanlardan bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerce süresi içinde sermaye artırımında bulunmayanların, ilgili sürenin bitim tarihinden itibaren bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar, bildirimde bulunmaları, bu varlıkları Türkiye'ye getirmeleri ve beyana konu yurtiçinde bulunan varlıkları



nedeniyle sermaye artırımında bulunmaları halinde, 5811 sayılı kanunda yer alan diğer şartları da taşımaları kaydıyla, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer sebeplerle 1 Ocak 2008 tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak yapılacak vergi incelemelerinde bulunan matrah farkından Varlık Barışı kapsamında beyan edilen matrahı mahsup etme hükmünden faydalanabilecek.

#### Kapsam dışı alanlar

Tasarıda birçok konuyu ve idareyi ilgilendiren düzenlemeler bulunuyor. Vergi ve prim borcu yapılandırmasından başka, devlet memurları kanunu, YÖK kanunu, SPK, bankacılık, Merkez Bankası ve buna benzer birçok kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin hükümlere yer verilmiş. Matrah artırımıyla ilgili bölümde kapsam dışı bırakılan bazı vergi ve cezalar var. Mesela gelir stopaj matrah artırımını sadece 'ücretleri' kapsamış. Bunun dışındaki stopajlara ilişkin matrah artırımında bulunarak sonraki yıllarda inceleme dışı kalma imkânı tanınmamış. Mesela işyeri kiralalamalarında ödenen kira üzerinden yapılması gereken stopaj için matrah artırımını öngörülüyor. Matrah artırımını 2006, 2007, 2008 ve 2009 yılları için öngörülüyor. Aslında bu yıl da bitti sayılır. Matrah artırımını için 2010 yılı da eklenebilirdi. Ayrıca birçok okurun sorduğu özel usulsüzlük cezaları için de matrah artırarak kurtulma imkanı bulunmuyor. Yani tasarıda ortaya çıkma ihtimali olan vergiler için artırım yoluyla kurtulma imkanı verilirken, ortaya çıkma ihtimali olan vergi aslına bağlı olmayan özel usulsüzlük ve usulsüzlük cezaları (beyanname veya bildirimleri geç verme, vermeme, eksik verme, düzeltilmesi halinde kesilenler, fatura ve belge düzeni, defter tutma düzeni gibi durumlar) için bir af getirilmemiş, hatta matrah artırımını yapanlar bile artırım yaptıkları vergiye bağlı olmadığı için bu cezalardan kurtulamayacak.

#### 5 yıllık Bağ-Kur priminin iadesi istenebilir

Soru: Annemin 5 yıllık Bağ-Kur primi yatmış ve kapatılmış (1990). Daha sonra 1996'da öğretmen babam vefat edince Emekli Sandığı'ndan dul maaşı bağlandı. Annem 5 yıllık Bağ-Kur primini tamamlayıp oradan da maaş alabilir mi veya yatırılan prim başka bir şekilde değerlendirilebilir mi?

Cevap: Anneniz Bağ-Kur'dan kanunda belirtilen yaş, prim ödeme gün sayısı ve sigortalılık süresini doldurarak emekli olabilir. İsteğe bağlı sigortalı olarak çalışmalar artık Bağ-Kur kapsamında değerlendirildiği için isteğe bağlı sigortalı da olabilir. Anneniz adına Bağ-Kur'dan 5 tam yıl prim ödenmişse;

- 53 yaşını doldurmuş olmak kaydıyla prim ödeme süresini 20 tam yıla (7.200'e) çıkararak emekli olabilir ya da 54 yaşını doldurmuş olmak kaydıyla prim ödeme süresini 3.600'e çıkararak kısmi emekli olabilir.

- Sorunuzdan annenizin işe başlama tarihini 1985 yılı olarak (23 Mayıs 1985 tarihi öncesi) kabul edersek 41 yaşını doldurmuş olmak kaydıyla adına 5.000 gün prim ödenmişse emekli olabilir. Ya da 58 yaşını doldurmuş olmak kaydıyla adına 3.600 gün prim ödenmişse yaştan emekli olabilir. Ayrıca annenizin dul aylığı evlenmediği sürece kesilmez. Yukarıda belirttiğim üzere SSK, Bağ-Kur ya da isteğe bağlı olarak çalışması durumunda veya SSK ile Bağ-Kur'dan emekli olması durumunda da kesilmez.

- Mülga 1479 sayılı kanunun 39'uncu maddesi uyarınca bu kanuna göre sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan ve kadın iseler 55, erkek iseler 60 yaşını doldurmuş oldukları halde yaşlılık aylığına hak kazanamamış olan sigortalıların ödedikleri primler, yazılı istekleri üzerine toptan ödeme şeklinde geri verilir. Anneniz bu şartları sağladığında ödedikleri primler kendisine geri verilir.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi ve prim 'affı' için başvurmadan önce işletmenizin envanterini çıkarın

Aralık ayı, dönem sonu olması itibarıyla hem bulunulan dönem için bazı işlemlerin tamamlanıp gözden geçirilmesi hem de müteakip dönem için bazı hazırlıkların yapılması bakımından önemli.

Sene sonuna yaklaştığımız bugünlerde gerçek mali durumu net olarak görebilmek için işletmeler açısından yapılması gereken önemli işlemler bulunuyor. Bunlardan birisi olan envanter, sene sonunda işletmenin kâr-zarar durumunun ortaya çıkarılması ve bilançonun hazırlanması aşamasında yapılması gereken teknik bir çalışma. Envanter işlemi, muhasebe kayıtlarıyla gerçek durum arasındaki farkın ortaya konmasını sağlar. Yani sene içerisinde satılmış, kırılmış, bozulmuş olan bir mal veya ödenmiş olan bir borç, kayıtlarda hâlâ mevcut ve ödenmemiş görünüyorsa olabilir. Bu durum ancak sene sonunda yapılacak fiili ve kaydi envanterle ortaya çıkacaktır. Zaten kanunen de bilanço esasına göre defter tutmak mecburiyetinde olan mükellefler hesap dönemi sonunda envanter çıkarmak zorunda. Envanter çıkarmak, Vergi Usul Kanunu'nda bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfresatlı olarak tespit etmek şeklinde tanımlanıyor.

Envanter çalışması yapmanız, çıkarılacak aftan ne şekilde ve ne kadar faydalanacağınız hakkında da size ipucu verecektir. Stoklarında şişme olan, kasa hesapları kabarmış olan, belgesiz makine ve teçhizat almış olanlar veya belgesiz mal satanların affın getireceği stok beyanı, matrah artırımını gibi imkânları kullanıp kullanmayacağına karar vermesi için envanter gerekli bir işlem. Çünkü bu imkânlardan faydalanmanın da mükellefe getireceği bir maliyet olacaktır. Çıkarılacak envanterle tablo net olarak görülür ve maliyet kıyaslaması yapma imkânı doğar. Yapılacak bir inceleme veya tespitte, katlanılacak fatura aftan faydalanma halinde ödenecek vergi ile kıyaslanır.

Bu yıl kullanılan defterlerin sene sonu itibarıyla yazdırılmasında fayda var. Bilgisayar ortamında tutulan bilgilerin silinme veya kaybolma riski unutulmamalı. Ayrıca 2011 yılında kullanılacak defterlerin tasdiki 2010/Aralık ayı içinde yaptırılmalıdır. Yevmiye ve envanter defterleri, işletme defteri, çiftçi işletme defteri, imalat ve istihsal vergisi defterleri tasdik ettirilmelidir. Bu yıl kullanılan kanuni defterler bitmemiş ve gelecek yıl da kullanılacaksa, bu defterlerin tasdik işlemleri 2011 Ocak ayı içinde yaptırılabilir.

### **Fazladan aldığınız emekli maaşını taksitle geri ödeyebilirsiniz**

Soru: 1999'da SSK'dan emekli oldum. 2002'de 657'ye tabi olarak öğretmenliğe döndüm. Ağustos 2010'a kadar iki yerden de maaş aldım. Meğer bu maaşlardan birisini almamam gerekiyormuş. Kanunu öğrenince kendim müracaat ettim ve Ağustos 2010'da SSK'dan aldığım emekli maaşımı kestiler. Şimdi bana 48 bin lira borç çıkardılar. Ben bu parayı faiziyle mi ödeyeceğim, yoksa yeni çıkan kanundan yararlanıp faizini ödemeyecek miyim?

Cevap: 2005 tarihinde yayınlanan 5335 sayılı kanuna göre herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar bu aylıkları kesilmeden; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin yüzde 50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalıştırılmaz ve görev yapamazlar. Dolayısıyla sizin SSK emekli maaşınızın bu kanunla kesilmesi gerekmekteydi. TBMM'de görüşülmekte olan kanun tasarısında, kurum hatasından kaynaklanan yersiz ödemelerin ilgililerden tahsilinde kanuni faizin uygulanmaması ve ödeme süresinin üç aydan iki yıla çıkarılması öngörülmüş. Sizin durumunuzun bu kapsamda değerlendirilebilmesi için söz konusu yersiz

ödemenin kurum hatasından kaynaklanmış olması gerekiyor. Kanun yürürlüğe girdikten sonra kuruma başvurabilirsiniz. Olumsuz cevap alırsanız iş mahkemesine dava açabilirsiniz.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Sahte fatura mağduru mükellefler, iki kez KDV ödememek için mahkemeye gitmeli

Ahmet Yavuz 2010.12.20

Mali alanın en büyük ve en fazla kişiyi ilgilendiren problemlerinden birisi de sahte fatura konusudur.

Sahte fatura, gerçek bir muamele olmadığı halde varmış gibi düzenlenen faturadır. Tıpkı bunun gibi gerçek durumu yansıtmadığı için maliyede kabul görmeyen diğer bir belge de muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belgedir. Bu belge, gerçek bir muameleye dayanmakla birlikte bu muamele veya durumu mahiyet veya miktar itibarıyla gerçeğe aykırı şekilde yansıtır. Bu belgeler iki şekilde ortaya çıkıyor. Birincisinde paravan şirket kuruluyor. Giderlerini şişirmek, KDV indirimlerini artırmak isteyenlere ortada herhangi bir ticari işlem olmadığı halde seri şekilde fatura düzenleniyor. Bu şekilde ortaya çıkan belgeler hem düzenleyici hem de kullanıcı açısından tartışmasız ağır cezayı gerektirir. Diğer şekilde ise bir firma faaliyette bulunur, müşterilerine mal ve hizmet satarak fatura düzenler. Ancak yıllar sonra işleri ters gidip birkaç olumsuz kriter gösterince hakkında sahte fatura düzenlediğine ilişkin rapor yazılır. Bu firmanın faturalarını kullanan mükellefler de incelemeye alınarak mağdur edilir. >



1998 yılında bu faturaları kullanan herkesin hapis cezası alması yönünde hüküm getirildi. Üstelik bu faturalardan kaynaklanan vergi kaybına ilişkin vergi zıyaı cezası üç kat olarak uygulanacak ve mükellef uzlaşmaya giremeyecekti. Daha önce bu belgeleri sadece bilerek kullananlar savcılığa bildirilirken, yeni hüküm tüm kullanıcıların savcılığa bildirilmesini gerektiriyordu. Düzenlemenin ardından savcılığa sevk edilen o kadar çok mükellef oldu ki mahkemelerin iş yükü birkaç kat arttı. Üstelik savcılığa sevk edilenlerin çoğu masum, yani bu faturaların sahte olduğunu bilmeyen kişilerdi. Durum böyle bir hal alınca maliye çıkardığı tebliğle inceleme elemanlarının inisiyatiflerini kullanmalarına ve bilerek sahte fatura alanların savcılığa bildirilmesine imkân tanıdı.

Sahte faturayla ilgili ilginç bir paradoksal durum var. Bu belgelerden hemen her kesim kazançlı çıkarken, aynı zamanda zarar görüyor. Sahte faturayı düzenleyenler aldıkları komisyonla kazançlı çıkıyor. Belgeyi kullananlar faturayı gider yazıp Gelir/Kurumlar Vergisi'ni daha az ödeyerek, belgede yer alan KDV'yi indirim konusu yaparak vergisini azaltıyor. Devlet ise bu belgeleri tespit ettiğinde kullanıcılardan daha önce ödedikleri KDV'yi tekrar alıyor. Öte yandan bu faturaya ilişkin bedeli gerçekten ödeyen mükellefler tespit sonrasında bu vergileri indirimden çıkararak, vergi dairesi bu tespit edemediği belgeleri kullanıp iade alanlara haksız iade vererek zarara uğruyor. Son yıllarda hemen her şirket, bu faturaları indirimlerinden çıkarması gerektiği uyarısıyla karşı karşıya kalıyor. Ödemelerini kanuni düzenlemelere göre çek veya banka ile yaptıkları, mal alışını nakliye, depo fişi veya envanterle ispatladıkları ve mal satan mükellefin ilgili yıldaki beyannamelerini aldıkları, yani bu vergilerin beyan edildiğini ispatladıkları halde firmalar bu faturalardaki KDV'leri tekrar ödemek zorunda bırakılıyor. Çoğu mükellef haklı olduğu halde maliye ile karşı karşıya kalmamak, basına konu olmamak, mahkemelerle uğraşmamak gibi sebeplerden tekrar ödemeyi kabul ediyor. Ancak kabul etmeyip mahkemeye giden, mal aldığı firmayı bulup kendisinden tekrar istenen KDV'yi talep eden şirketler de var.

**Danıştay'dan mükellef lehine karar**

Şahsen, ödemelerini çek veya banka ile yapan, alışlarını diğer delillerle destekleyen firmaların KDV indirim reddiyatını kabul etmemelerini, gerekirse mahkemeye müracaat etmelerini tavsiye ediyorum. Belki süreç biraz uzun sürüyor ama bu hukuksuzluğun da bir şekilde son bulması gerekiyor. Maliye, faturayı düzenleyen mükelleften tahsil edemediği vergiyi işin kolayına giderek mal alan mükelleften alamamalı. Mahkemelerin ve Danıştay'ın mükellefler lehine çok yerinde kararları var. Mesela son bir kararda, sahte fatura düzenleyen firmayla ilgili tespitleri yetersiz bularak KDV tarhiyatını iptal etmiştir. Kararda ticari hayatta malı alan mükellefin, malı satanın, vergiyle ilgili mükellefiyetlerini yerine getirip getirmediği hususunda bilgi sahibi olması, bir başka ifadeyle, bir mükellefin KDV beyannamelerini verip vermediği, hasılatının ne kadar olduğu, kullandığı belgelerin (şekil şartlarının doğru olması kaydıyla) vergi dairesinin izniyle bastırılıp bastırılmadığı konularında diğer mükelleflerin bilgisinin olmamasının normal olduğu vurgulanmış. Vergi Usul Kanunu'ndaki vergi mahremiyeti düzenlemesinin de bu düşüncayı desteklediği ifade edilmiş.

Satıcının, mal alış faturalarının sahte olmasından hareketle, düzenlediği faturaların da sahte olduğu yönündeki tespit kabul görmemiş. Sahte fatura kullanan mükellefler arasında; alış ve satışlarını sahte faturayla belgelendirerek tamamen sahte fatura komisyonculuğu yapan mükellefler bulunabileceği gibi, maliyetlerini yükseltmek ve daha az vergi ödemek amacıyla, sadece sahte mal alış faturası kullanan mükellefler ile kısmen gerçek mal ve hizmet satışı yapıp kısmen de komisyon karşılığı sahte fatura düzenleyen mükelleflerin de bulunduğu vurgulanmış. Alışlarını sahte faturalarla belgelendiren mükelleflerin, satış faturalarının da sahte olduğu veya alışlarının tamamı ya da bir kısmı gerçek olan mükelleflerin satışlarında düzenlediği bir kısım faturaların sahte olduğunun tespit edilmesi halinde düzenlediği tüm faturaların sahte olduğu sonucuna varılmasının, ticari hayatın gerçekleriyle örtüşmediği belirtilerek, bu yargının iyi niyetli mükellefleri de zor durumda bıraktığının altı çizilmiş. Bütün bu tespitlerden sonra bir mükellefin vergi ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmeyerek yasal olmayan fiillerinden doğan mali sonuçlardan; iyi niyetli ve olayla irtibatı olup olmadığı somut olarak ortaya konulmadan bir başka mükellefin sorumlu tutulmasının hukukun temel ilkeleriyle bağdaşmayacağı sonucuna varılmış. Tamamen varsayıma dayalı olarak ihtilaflı faturalarda gösterilen indirim konusu KDV'nin reddedilmesinde yasal isabet görülmemiş. Yani mükellef lehine karar verilerek tarh edilen vergiler kaldırılmış.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yurtdışında çalışanlar borçlanarak nasıl emekli olur?

Ahmet Yavuz 2010.12.27

Yurtdışında çalışan Türk vatandaşları, çalıştıkları süreleri Türkiye'deki Sosyal Güvenlik Kurumu'nda da saydırmak ve yaşlılık, emeklilik, malullük gibi hallerde bu kurumun imkânlarından faydalanmak için dışarıda geçen sürelerini borçlandırma yoluna gidebiliyor.

Yurtdışı hizmet borçlanmasından faydalanmak için Türk vatandaşı olmak, yurda kesin dönüş yapmak, belirli nitelikte yurtdışı hizmetine sahip olmak, bu hizmetleri belgelendirmek ve yazılı olarak kuruma müracaat etmek gerekiyor. Bu sürelerin başladığı anda ve talebin yapıldığı dönemde Türk vatandaşı olmak şart. Yabancı bir ülke vatandaşının Türk uyruğuna geçtikten sonra başvuruda bulunması ve dışarıdaki çalışma süresini borçlanması mümkün. Ancak bu durumda yurtdışındaki çalışmasının sadece Türk vatandaşlığına geçtiği dönemi dikkate alınıyor. Çifte vatandaşlık sahibi olanlar, bu uygulamadan faydalanabiliyor. Borçlanma, başvuru sahibince

borçlanmak istenilen süre belirtilmişse belirtilen süre üzerinden, belirtilmemişse ispatlayıcı belgelerde kayıtlı bulunan tarihler arasındaki son tarihten geriye doğru olmak üzere borçlanmak istediği gün sayısı esas alınıyor. Bu tespitte bir yıl 360 gün, bir ay 30 gün olarak hesaplanıyor. Eskiden borçlanma miktarının tespitinde döviz esas geçerliydi. Şimdi bundan vazgeçildi ve Türkiye'deki prim baz alınarak ödenecek tutar belirleniyor. Buna göre borçlanma tutarı, prime esas alt ve üst sınırları arasında kalmak kaydıyla başvuru sahibince seçilen prime esas günlük kazancın yüzde 32'sinin borçlanılacak gün sayısı ile çarpımı kadardır. Bu rakam 1 Temmuz 2010-31 Aralık 2010 tarihleri arasındaki borçlanmalarda aylık 243,36 lira ile 1.581,84 lira arasında değişiyor.

Tespit edilen borcun, tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içinde ödenmesi gerekiyor. Ödemenin yapılmaması halinde, borçlanma işlemi geçersiz sayılıyor. Üç aylık süre içerisinde borcun bir kısmının ödenmesi halinde, ödenen miktara isabet eden süre geçerli. Borcun bir kısmını veya tamamını ödemeyenlerin, bu sürelerinin kanuna göre değerlendirilmesi için, yeniden yazılı başvuruda bulunmaları ve tahakkuk eden borç miktarını süresi içinde ödemeleri gerekiyor. Borçlanma için başvuruda bulunanlar, yurtdışında geçen sürelerinin tamamını veya istediği kadarını borçlanabilirler. Kısmi borçlanma yapmak isteyenler, borçlanacakları süreleri gün, ay ve yıl olarak belirtmek zorunda. Borçlanma başvurusunda bulunup borcu tebliğ edilmeden ya da tebliğ edildikten sonra üç aylık süre içinde borçlanma başvurusundan vazgeçtiklerini yazılı olarak ilgili sosyal güvenlik kuruluşuna bildirenlerin borçlanma başvuruları geçersiz sayılır. Tahakkuk ettirilen borcun tamamını veya bir kısmını ödediği halde, borçlanmalarının iptal edilmesi için başvuruda bulunanların ödedikleri borçlanma tutarının tamamı, faiz uygulanmaksızın TL olarak iade ediliyor. Kısmi iade yapılmıyor.

Borçlandıkları hizmetleri ile malullük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalılar ve ölüm aylığı bağlanamayan hak sahiplerine başvuruları halinde ödenen borçlanma tutarının tamamı faiz uygulanmaksızın TL olarak iade ediliyor. Borçlandıkları hizmetler dikkate alınarak aylık bağlanmış olanlar, borçlanma başvurusundan vazgeçemezler ve bunların ödedikleri borçlanma tutarı iade edilmez.

Borçlanma hakkından faydalanabilmek için Türkiye'de sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışması olanların, en son tabi oldukları sosyal güvenlik kuruluşuna, böyle bir durum söz konusu değilse Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na, sosyal güvenlik sözleşmeleri uygulanmak suretiyle kısmi aylık bağlanmış olanların, aylık aldıkları sosyal güvenlik kuruluşuna yazılı başvuruda bulunmaları şart. Yurtdışında hizmet borçlanmasına dair sürelerin 5510 sayılı kanun kapsamında hangi sigortalılık haline göre geçmiş sayılacağı belirlenmesinde söz konusu süreler, başvuru sahiplerinin Türkiye'de sigortalılıkları varsa borçlanma talep tarihindeki en son sigortalılık haline göre, sigortalılıkları yoksa Bağ-Kur kapsamında geçmiş sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

### **Borçlanmada dikkate alınmayan süreler**

18 yaşın doldurulmasından önce yurtdışında sigortalı ve ev kadını olarak geçen süreler, Türk vatandaşlığının kazanılmasından önce veya vatandaşlığın kaybedilmesinden sonra yurtdışında sigortalı veya ev kadını olarak geçen süreler, ikili sosyal güvenlik sözleşmesine göre kendilerine kısmi aylık bağlanmış olanların yurtdışında geçen sigortalılık süreleri arasında ve bu sürelerin bitim tarihinden sonraki işsizlik süreleri, sosyal güvenlik kanunlarına göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları kapsamında geçen sürelerle çakışan yurtdışı süreleri borçlandırılma konusu yapılamıyor.

Yurtdışındaki çalışmayı borçlanıp emekli aylığı bağlananlardan ülkeye dönüp bir işte sigortalı olarak çalışanların bağlanan aylıkları kesiliyordu. Ancak yapılan değişiklikle yurtdışında geçen sürelerini borçlanarak aylık bağlananlardan Türkiye'de sigortalı olarak çalışmaya başlayanların da aylıkları kesilmeden sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışmasına imkân tanındı.

# Maliye, vergi incelemesine standart getirdi mükellefin mağduriyeti sona eriyor

Ahmet Yavuz 2011.01.03

Maliye, daha önce vergi incelemeleriyle ilgili olarak kanunda yapılan değişikliklere ilişkin yönetmelikleri yayımladı.

Bu yılbaşı itibarıyla yürürlüğe giren yönetmelik; incelemelere süre, usul ve raporlama konusunda ciddi standart getiriyor. İnceleme sürecinde mükelleflerin yakındığı birçok husus, yazılı olarak kurala bağlanarak çözüm bulunmuş. Şimdiye kadar mevzuatın kişilerce farklı yorumlanmasından dolayı neredeyse inceleme elemanı sayısınca mevzuat çeşitliliği oluşuyordu. Bundan sonra inceleme elemanları kanun, tüzük, tebliğ ve sirkülerle şekillenen mevzuata uymak zorunda kalacak.

## 10 GÜNDE İŞE BAŞLANMALI

Yönetmeliğe göre vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, inceleme görevinin verilmesinden itibaren en geç on gün içinde işe başlamak zorunda. Mükellefin kendisine veya bulunduğu sektöre yönelik yapılan her türlü araştırma, inceleme, bilgi isteme ve yazışma gibi faaliyetler işe başladığını gösteriyor. Ayrıca inceleme görevinin verilmesinden itibaren en geç otuz gün içinde incelemeye başlanması gerekecek. Bu süre içinde incelemeye başlanılamaması halinde, durum gerekçeli bir yazıyla bağlı bulunulan inceleme ve denetim birimine bildirilecek. İnceleme ve denetim birimi, incelemeye başlanılamamasını haklı kılan bir mazeretin varlığı halinde en fazla on beş gün ilave süre tanıyabileceği gibi, inceleme görevini başka bir elemana da verebilecek. Vergi incelemesine, mükellef nezdinde tanzim olunacak 'başlama tutanağı'yla başlanacak. Düzenlenen tutanağın bir örneği inceleme yapılar, bir örneği inceleme elemanının bağlı bulunduğu birime, bir örneği ise mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine gönderilecek. Böylece mükellefin inceleme konusuyla ilgili pişmanlıkla beyanname vermesinin önüne geçilmiş olacak. >



Görevliler, inceleme sırasında tespit ettikleri hususları not ederek bir inceleme dosyası oluşturacak. Dosyada; mükellefin mevzuata aykırı işlemleri, incelenen hesapları, bulunan matrah farkı, vergi farkı ve bunların hesaplanma yöntemlerine ilişkin bilgiler ile bu kapsamda yapılan yazışmalar ve düzenlenen tutanaklar yer alacak. Ölüm, emeklilik, istifa, hastalık ve askerlik gibi görevin devredilmesi gerektiği durumlarda inceleme görevi dosyayla birlikte devredilecek. Normalde zaten defter ve belgeler yazılı olarak isteniyor ve tutanakla teslim alınıyor. Görevlilerin bazen sürecin pratik ve hızlı işlemesi için mükellefleri telefonla arayarak defter ve belgeleri istemesi de söz konusu olabiliyor. Yönetmelikte bu şekilde getirilen defter ve belgeler için de tutanak tanzim edilmesi gerektiği özellikle belirtilmiş.

Yönetmelikte birçok hususa standart ve usul mecburiyeti getirilmiş, ancak incelemeyle ilgili tutanak konusu ihtiyari bırakılmış. Mükelleflerin incelemeden haberdar olmaları ve pozisyonlarını belirlemeleri bakımından özellikle adresinde bulunan mükelleflere ilişkin incelemelerde tutanağın mecburi tutulması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü tutanak imzalamayan, hatta incelemeden haberi olmayan mükellefler sürpriz vergi ihbarnameleriyle karşı karşıya kalınca ne yapacağını şaşıyor. Vergi mahkemeleri de tutanak tutulmayan ve mükellefin savunması alınmayan bu tür tarhiyatları reddediyor. Bu yüzden tutanağın gerekli görülmesi halinde tutulabileceğine ilişkin hükmün yeniden gözden geçirilmesinde fayda var. Gerekirse Vergi Usul Kanunu'ndaki

ifade de değiştirilebilir. Düzenlenen tutanakların birer nüshasının mükellefe veya nezdinde inceleme yapılan kimseye verilmesi mecburi.

İnceleme yapmaya yetkili olanlar, ilgilileri, tutanakları imzalamaları için zorlayamaz. İlgililer, tutanakları imzalamaktan çekindikleri takdirde tutanakta bahis konusu edilen olaylar ve hesap durumlarını ihtiva eden defter ve vesikalar, mükelleften rızasına bakılmaksızın alınır ve inceleme neticesinde tarh edilen vergiler ve kesilen cezalar kesinleşinceye kadar geri verilmez. İlgililer her zaman bu tutanakları imzalayarak defter ve vesikaları geri alabilir.

Yönetmelik, vergi kanunlarıyla ilgili kararname, tüzük, genel tebliğ ve sirkülere aykırı vergi inceleme raporu düzenlenemeyeceğini hüküm altına almış. Birçok mükellef, tebliğ ve sirküler göz ardı edilerek yazılan raporlardan şikâyetçi. Bu hükümle keyfiliğin önüne geçilmiş oldu. Okuma komisyonlarının da sadece maddi hata kontrolü yapmaktan vazgeçip mevzuata uygun yorum yapıp yapılmadığı hususunu da dikkate almaları gerekiyor. İnceleme sırasında, vergi kanunlarıyla ilgili kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülerin vergi kanunlarına aykırı olduğu kanaatine varırlarsa, bu hususu bağlı oldukları inceleme ve denetim birimleri aracılığıyla Gelir İdaresi'ne bir raporla bildirirler.

### **İnceleme süresi sınırlandırıldı**

Yönetmelikte incelemelerin mümkün olan en kısa sürede tamamlanması öngörülüyor. İncelemeye başlanıldığı tarihten itibaren, tam inceleme yapılması halinde en fazla bir yıl, işlem sınırlı ise en fazla altı ay içinde bitirilmesi gerekiyor. Zamanında bitirilemeyen incelemeler için bir defalığına ek süre istenebilecek. Bu talep, ilgili inceleme ve denetim birimi tarafından değerlendirildikten sonra altı ayı geçmemek üzere ek süre verilebilecek. Bu durumda, incelemenin bitirilememe sebebi ilgili birim tarafından mükellefe yazılı olarak bildirilecek. Görevin başka bir inceleme elemanına devredilmesi gerektiği hallerde, inceleme kalan süre içinde tamamlanmak zorunda. Böylece mükellefin idaredeki işleyiş bozukluğu ve görevlinin şahsi durumundan dolayı mağdur edilmesi engellenmiş olacak. Ek süre dahil olmak üzere, süresinde herhangi bir kabul veya eleştiri raporu düzenlenmemesi halinde, durum, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar tarafından gerekçeleriyle yazılı olarak bağlı oldukları birime bildirilecek. Bu durumda lüzum görülmesi halinde görevli hakkında disiplin cezası öngörülebilecek. Bütün bu düzenlemeler gerçekten hukuk devletinde olması gereken, denetimde de şeffaflığı sağlayacak tedbirler. Ancak süre kısıtlaması halen inceleme elemanlarında bulunan inceleme emirleri için de geçerli olacak mı? Birimler bu incelemelerine belirlenen sürede başlayıp, zamanında tamamlayabilecek mi? Fizikî imkânsızlık yüzünden gerçekleştirilemeyen hükümlerin müeyyidesi olacak mı? Bütün bunları bekleyip göreceğiz.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Asgari geçim indirimi arttı**

*Ahmet Yavuz 2011.01.10*

Ücretlilerin aldıkları maaş üzerinden hesaplanan verginin bir kısmını geri aldıkları vergi iadesi uygulaması 2008'de kaldırılmış, yerine asgari geçim indirimi uygulaması getirilmişti.

Bu sistemin temelinde, bir kişinin belirli standartlarda hayat sürebilmesi için gerekli olan gelir tutarının vergilendirilmemesi yatıyor. Dolayısıyla o tutara isabet eden vergi, kesinti aşamasında iade edilmiş, ücretlinin



maaşı hesaplanan tutarda artmış oluyor. Asgari geçim indirimi; ücretin elde edildiği takvim yılı başında belirlenen 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarına, mükellefin kendisi için yüzde 50'si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için yüzde 10'u, ilk iki çocuğun her biri için yüzde 7,5'i, diğer çocukların her biri için ise yüzde 5'i tutarındaki kısmının vergi oranıyla çarpılması (yüzde 15) sonucu bulunan rakamdır. Bu karmaşık hesaplama tarifinden de anlaşılacağı üzere asgari geçim indirimi tutarı cüz'i bir rakam. Buna rağmen asgari ücret alanlar için maaşı yüzde 10 ile 20 arasında artırma kabiliyeti var. Asgari geçim indiriminin hesabında çalışanın gerçek ücret tutarının etkisi yok. Ücret seviyesi ne olursa olsun indirim; asgari ücretin takvim yılı başındaki tutarı ve ücretlinin eş ve çocuk durumuna göre belirleniyor.



Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde ücretlinin durumuna göre 2011 yılında aylık olarak alacağı asgari geçim tutarları yandaki tabloda görüldüğü gibi olacak. Yılın ikinci yarısında artacak olan asgari ücretin, asgari indirim oranını artırmayacağını, çünkü belirlemede takvim yılı başındaki asgari ücretin dikkate alındığını tekrar hatırlatayım.

#### KIZLARA SGK'DAN ÇEYİZ PARASI

Çeyiz parası (evlenme ödeneği), iş kazası veya meslek hastalığı sigortası kapsamında gelir alan ya da ölüm sigortası kapsamında aylık alan hak sahibi kız çocuklarına veriliyor. Evlenecekleri için, gelir veya aylıkları kesilecek olan kız çocukları, evlenmeden önce ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı kadar bir meblağı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak alabiliyor.



Çeyiz parası alanlar, iki yıl içerisinde boşanma gibi sebeplerle yeniden maaş alma hakkı edecek olurlarsa, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz. Başka hak sahipleri, varsa bunların gelir ve aylıkları iki yıllık sürenin bitiminden itibaren yükseltilir.

Çeyiz parası evlenme tarihindeki gelir ya da aylıkları üzerinden bir kez verilir. Yani evlendikten sonra boşanan veya dul kalan ve iki yıllık süreden sonra gelir ya da aylık almaya başlayan ve yeniden evlenen kız çocuklarına tekrar çeyiz parası verilmez. Paranın ödenmesi için hak sahiplerinin bir dilekçe ile Sosyal Güvenlik Kurumu'na başvurması gerekiyor. Evlenme tarihi nüfus kütüğüne işlenmemişse, dilekçeyle birlikte evlenme cüzdanının bir örneği de kuruma verilmeli. Vazife malûllüğüne bağlı sebeplerden dolayı ölen sigortalının hak sahiplerine de çeyiz parası veriliyor. 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamında ölüm geliri alırken evlenen kız çocuklarına ise çeyiz parası verilmiyor.

#### **Sigorta başlangıcı, ilk sigortalı olunan tarihtir**

Soru: SSK başlangıcım 1 Mayıs 1980, ancak 1989 tarihinden itibaren Bağ-Kur'lu olarak kayıtlıyım. Ancak idare, emeklilik hesabı yaparken Bağ-Kur'a ilk giriş tarihi olan 1989'u baz alıp SSK ve askerlik borçlanmasıyla ilgili süreleri 1989'dan düşüp 1986 yılını esas alarak kademeli emeklilik uygulamasıyla 49 yaşında emekli olabilirsiniz diyor. Araştırmalarıma göre bu durum, 2829 sayılı kanunun 6'ncı maddesiyle çelişiyor. Bu sebeple mahkemeye vermeyi düşünüyorum. Sizce uygulama doğru mu?

Cevap: 2829 sayılı kanunun 6'ncı maddesine göre sosyal güvenlik kuruluşlarından herhangi birine ilk defa sigortalı olunan tarih, sigortalılık süresinin başlama tarihidir. 18 yaşından önce kurumlardan herhangi birine sigortalı olanların sigortalılık sürelerinin başlama tarihi, 18 yaşını doldurdıkları tarih kabul edilir. Ancak bu hüküm 1 Nisan 1981 tarihinden önce işe girenler için uygulanmamakta, dolayısıyla sizi etkilememektedir. Ayrıca işe giriş tarihiyle prim ödenmeye başlanılan tarihin farklı olması durumunda sigortalılık süresinin



başlangıcı prim ödenmeye başlanan tarih kabul edilmektedir. Sizin sigortalılığınızla ilgili böyle bir durum yoksa SSK başlangıcınız 1 Mayıs 1980 olarak kabul edilir. Bu bağlamda idari ve yargısal yollara başvurabilirsiniz.

### **İsteğe bağlı ödenen primler Bağ-Kur'a yatırılmış sayılır**

Soru: Teyzem 1960 doğumlu. 1 Mayıs 1995 tarihinden 30 Haziran 2005'e kadar bir işyerinde sigortalı çalışmış, daha sonra 30 Eylül 2010'a kadar isteğe bağlı olarak ödemiştir. Bu bilgilere dayanarak ne yapmamız gerektiğini ve ne zaman, nasıl emekli olacağını söyleyebilirsiniz sevinirim.

Cevap: Teyzeniz 20 yıl sigortalılık süresi, 51 yaş 5 bin 750 gün prim ödeme gün sayısını doldurduğunda emekli olabilir. Toplam prim ödeme gün sayısı 5 bin 550. 200 gün prim ödemiş olması şartıyla 20 yıl sigortalılık süresinin dolduğu 1 Mayıs 2015 tarihinde SSK'dan emekli olabilir. İsteğe bağlı sigortaya ödenen primler 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren 4/b yani Bağ-Kur'a sayılmaktadır. Bu sebeple SSK şartlarına göre emekli olabilmek için isteğe bağlı olarak 1 Ekim 2008'den itibaren 1.260 günden fazla prim ödemeyin. İsteğe bağlı sigortaya 1.260 günden fazla prim öderseniz teyzeniz Bağ-Kur şartlarına göre 20 tam yıl hizmet süresinin dolduğu 1 Mayıs 2015'te emekli olabilir.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Mükellef 'torba kanun'daki imkânlardan faydalanmak için matrah artırımına gitmeli**

*Ahmet Yavuz 2011.01.17*

Başta vergi ve SGK primleri borçları olmak üzere, devlete olan birçok borcu düzenleyen kanun tasarısı Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülerek kabul edildi.

Genel Kurul'da madde madde oylanarak kabul edilecek olan kanun; stok affı, matrah artırımını gibi birçok avantaj getiriyor. Yeri geldiği zaman ayrıca ayrıntılı olarak anlatacağım, ama şunu başta belirtmekte fayda görüyorum: Vergiyle ilişkisi olan özel-tüzel, dernek-vakıf her kurumun matrah artırımında bulunarak sonraki yıllarda yapılması muhtemel incelemelerden kurtulmalarını tavsiye ediyorum. İlgili kurumun idarecileri, bu durumu değerlendirip başvuru yapmaya hazırlansın.

Tasarıda birçok yenilik getiriliyor. Hükümet konaklarını yapma, satın alma, kiralama ve onarımlarını yapma görevi, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nden alınarak İçişleri Bakanlığı'na devredilecek. Vergi borcunu ödemeyen ya da bu sebeple hakkında ihtiyati haciz kararı verilen kişiler yurtdışına çıkabilecek. Mükelleflerin işyerlerine vergi levhası asma mecburiyeti kaldırılıyor ve sadece bulundurma zorunluluğu getiriliyor. 'Torba tasarısı', çalışma hayatına ilişkin önemli düzenlemeleri de ihtiva ediyor. Genel sağlık sigortalıların kapsamı genişletiliyor. Buna göre, çıraklar, stajyer öğrenciler, üniversitelerde kısmi zamanlı çalıştırılan öğrenciler, yabancı uyruklu öğrenciler, stajyer avukatlar, İşkur'un açtığı meslek edinme kurslarına katılanlar, kendileri üzerinden genel sağlık sigortası kapsamında olacak; kursa katılanların bakmakla yükümlü oldukları da bu kapsamda yer alacak.

### **ÖLEN İŞÇİNİN YAKINLARINA ÖDEME**

Uzun süredir Meclis'te görüşülmekte olan Borçlar Kanunu, nihayet Genel Kurul'da kabul edildi ve Resmî Gazete'de yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanlığı'na gönderildi. Kanunda kiracı-ev sahibi, alacaklı-borçlu, işçi-

işveren gibi birçok muhatabın ilişkileri düzenleniyor. Kanunla getirilen bazı yenilikler de var. Mesela işçinin ölümü halinde yakınlarına önemli bir maddi hak getirildi. Kanuna göre işçinin vefatı halinde işveren, işçinin sağ kalan eşine ve ergin olmayan çocuklarına, yoksa bakmakla yükümlü olduğu kişilere, ölüm gününden başlayarak bir aylık; hizmet ilişkisi beş yıldan uzun bir süre devam etmişse, iki aylık ücret tutarında ödeme yapacak.

Hali hazırda geçerli olan uygulamada SGK Kanunu'na göre iş kazası, meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malûllük, vazife malûllüğü, yaşlılık aylığı almakta iken ya da kendisi için en az 360 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine SGK Yönetim Kurulu'nca cenaze ödeneği veriliyor. Bu tutar, geçen yıl 308 liraydı. Tutarın ÜFE oranında artırılmasıyla bulunacak rakam bu sene de ödenmeye devam edecek. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, onlar yoksa ana babasına, onlar da yoksa kardeşlerine veriliyor. Cenaze ödeneğinin burada sayılanlara ödenmemesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması halinde, belirlenen tutarı geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödeniyor. Cenaze ödeneğinin verilmesi için, hak sahiplerince bir dilekçe ile kuruma başvurulması yeterli. Cenaze ödeneği beş yıl içinde istenilmemesi halinde ödeme yapılmaz. Kamu idarelerinde sigortalı olarak 4/C kapsamında çalışırken vefat edenlerin hak sahiplerine, kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, kurum tarafından cenaze ödeneği verilmez. Yerleşim yeri dışındaki sağlık hizmeti sunucusuna sevk edilen, ancak tedavilere rağmen vefat eden genel sağlık sigortasından yararlandırılan kişilerin cenazesinin nakline ilişkin giderler kurumca karşılanıyor. Ayrıca SGK Kanunu'na göre Sağlık Bakanlığı'nın uygun görüşü üzerine yurtiçinde tedavisinin yapılamadığı tespit edilen kişilerin sağlık hizmetleri yurtdışında sağlanıyor. Bu kişilerin tedavisi sırasında ölümü hâlinde, cenazesinin nakil gideriyle refakatçisinin yurda dönüş için gerekecek yol giderleri de kurumca karşılanıyor.



### Ölüm aylığı için iki alternatif

SORU: 'Kimlere ölüm aylığı bağlanır?' başlıklı bir yazınızda "SSK'lıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için sigortalı adına en az 1.800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması gerekiyor." demişsiniz. Konuyla ilgili açıklamada sanırım minik bir kelime hatası olmuş. Bildiğiniz gibi, bu şartlar 4b - 4c içindir. Bu konuyu sizinle paylaşmak istedim.

CEVAP: Bahsettiğiniz yazı 4 Ekim 2010 tarihinde yayımlandı. Hizmet akdiyle çalışanların hak sahiplerine ölüm sigortasından aylık bağlanabilmesi için prim ödeme gün sayısı açısından iki seçenek bulunmaktadır. Bunlardan birincisi belirli bir süre sigortalı olma şartına bağlı olmadan en az 1.800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödenmiş olmasıdır. İkinci seçenekse her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması. Dolayısıyla söz konusu yazıda belirtildiği üzere bu iki seçenekten birisi sağlandığında ölen sigortalının hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanır. Yani 4/a kapsamında çalışan SSK'lılar da bu iki şarttan herhangi birisini sağarlarsa hak sahipleri ölüm aylığı almayı hak etmiş oluyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yurtdışında çalışanlar genel seçimlerde oy kullanmak için neler yapmalı?

SORU: Ben yurtdışında çalışıyorum. Aynı zamanda Türkiye'de isteğe bağlı sigorta ödemesi yapıyorum. Ama yurtdışı seçmen kütüğünde kaydım yok, tabii Türkiye'de de kayıtlı değilim. Konsoloslukta kayıt yaptırmak istiyorum ama şöyle bir söylenti dolaşıyor: Eğer yurtdışı seçmen kütüğüne kayıt yaptırırsam sigortalılığımın iptali söz konusu olabilir. Bu konuda beni ve benim gibileri bilgilendirebilerseniz çok sevinirim.

CEVAP:

İsteğe bağlı sigorta; kişilerin isteğe bağlı olarak prim ödemek suretiyle uzun vadeli sigorta kollarına ve Genel Sağlık Sigortası'na tâbi olmalarını sağlayan sigortadır. İsteğe bağlı sigortalı olabilmenin çeşitli şartlar vardır. Öncelikle uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden doğan haklar saklı kalmak kaydıyla, Türkiye'de yasal olarak ikamet edenler aşağıdaki şartları taşıyorsa isteğe bağlı sigortalı olabilir. Ayrıca Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşları da aynı şartları taşıyorsa isteğe bağlı sigortalı olabilir. Bu şartlar şunlar:

- a) 18 yaşını doldurmuş olmak.
- b) Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte, ay içinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak.
- c) Kendi sigortalılığı sebebiyle aylık bağlanmamış olmak.
- ç) İsteğe bağlı sigorta giriş bildirgesiyle kuruma başvuruda bulunmak.

Bu şartları taşıyanlar ve yerine getirenler isteğe bağlı sigortalı olarak prim yatırabilir.

İsteğe bağlı sigortalılık şu durumlarda sona erer:

- a) Şahsın isteğe bağlı sigortalılığı sona erdirme talebinde bulunması.
- b) Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmaları.
- c) Sigortalının ölümü.
- d) Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek bir şekilde çalışmaya başlamak.

İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile Genel Sağlık Sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınıyor. Bu süreler 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında (Bağ-Kur) sigortalılık süresi olarak kabul ediliyor.

Yurtdışındaki vatandaşların oy kullanması için neler yapması gerektiğini Yüksek Seçim Kurulu 10 Nisan 2010 tarih ve 140/II No'lu genelgeyle açıklamıştı. Buna göre Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü'nce, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün adres kayıt sisteminde kaydı bulunan ve yurtdışında ikamet eden Türk vatandaşlarından seçmen niteliğini taşıyanlar yurtdışı seçmen kütüğüne doğrudan kaydediliyor. Seçmen niteliğine sahip olmasına ve yurtdışında ikamet etmesine rağmen, yurtdışı kütükte kaydı bulunmayanlar, adres kayıt sistemine dâhil olabilmeleri için en yakın konsolosluga başvurarak İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen Adres Beyan Formu'nu doldurup imza karşılığı veriyorlar. Bu formların yurtdışı temsilciliklerince 'konsolosluk.net' sistemine girişi sağlanıyor. Bu durumda sigortalı kendi beyanıyla yurtdışında olduğunu bildirmiş olacak.

Asıl kural olarak ikametın yurtdışına taşınması isteğe bağı sigortalılığı sona erdiriyor. İsteğe bağı sigortalıların dışarı çıkmasıyla, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden doğan haklar saklı kalmak şartıyla sigortalılıkları sona eriyor. Sigortalıların ikametlerini yurtdışına taşıdıklarının tespiti, sigortalıların beyanı ya da kurumca yapılabilir. Ancak bu kuralın bir istisnası var. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin isteğe bağı sigortalılıkları devam eder. Yani bu durumdaki işçilerden isteğe bağı sigortalılık talebinde bulunanlarda Türkiye'de ikamet şartı aranmıyor. Bu kapsamda, isteğe bağı sigorta hükümlerinden faydalananlardan ayrıca Genel Sağlık Sigortası primi alınmıyor. Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşlarından isteğe bağı sigortalılık talebinde bulunanların bu durumlarının belgelendirilmesi amacıyla pasaport suretinin ibrazı isteniyor. İsteğe bağı sigortalılığı devam edenlerden ise kurumca belirlenecek sürelerde söz konusu ülkelerde bulunduklarını belgelendirmeleri talep ediliyor.

Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmış olan ülkelerde çalışanların sigortalılıklarının devam edip etmeyeceğı hususunu tespit etmek için söz konusu sözleşmeye bakmak gerekiyor. Çünkü bu tür ikili sözleşmelerde genel olarak sigortalıların hakları korunmaya çalışılıyor.

### **Yurtdışı borçlanma yerine isteğe bağı sigorta daha avantajlı**

SORU:

Yurtdışında çalışıyorum. Yurtdışı borçlanmayla 2003'e kadar primlerimi yatırdım. Ancak şimdi isteğe bağı sigortalı olmak istiyorum. Yurtdışı borçlanmadan ziyade bana isteğe bağı daha cazip geliyor. Ancak yurtdışında yaşayanların isteğe bağı sigortalılık hakkı yok deniliyor. Bazıları da Türkiye'nin karşılıklı sosyal güvenlik anlaşması olmayan ülkelerle oluyor, deniliyor. Bu konuda beni aydınlatırsanız sevinirim.

CEVAP:

Bence de yurtdışı borçlanması yoluna gideceğimize isteğe bağı sigortalı olmayı tercih etmek daha mantıklı. Ancak yukarıda da ayrıntılı olarak anlattığım üzere, isteğe bağı olabilmek için Türkiye'de ikamet etmek gerekiyor. İkametin yurtdışına taşınması da isteğe bağı sigortalılığı sona erdiriyor. Sadece uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere yurtdışına götürülen Türk işçilerde Türkiye'de ikamet etme şartı aranmıyor.

Ayrıca Türkiye'de ikamet etmekte iken isteğe bağı sigortalı olanlardan, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkede bulunanların isteğe bağı sigortalılıkları sigortalının aksine bir talebi olmadığı sürece devam ettiriliyor. Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerdekilerden isteğe bağı sigortalılık talebinde bulunanların bu durumlarının belgelendirilmesi amacıyla pasaport suretinin ibrazı isteniyor. İsteğe bağı sigortalılığı devam edenlerden ise kurumca belirlenecek sürelerde söz konusu ülkelerde bulunduklarını belgelendirmeleri talep ediliyor. Bulduğunuz ülkenin Türkiye ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalayıp imzalamadığına bakmak, sözleşme imzalanmışsa hükümlerini gözden geçirmek gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Kamu personeli, ücret dengesizliğinden şikâyetçi**

Hemen her meslek kendi içinde zorluklar yaşıyor.

Bu meslek mensuplarının çok az bir kesimi gayretlerinin karşılığını aldığını düşünüyor. Dolayısıyla bu kesim halinden memnun, yaptığı işi seviyor ve geleceğe mesleki kariyer bakımından da güvenle bakabiliyor. Ancak geriye kalan büyük bir çoğunluk halinden memnun değil.

'Eşit işe eşit ücret' uygulaması, uzun zamandır hükümetin gündeminde olan, hakkaniyet kuralları gereği de olması gereken bir konu. Hükümet, özellikle de Maliye Bakanlığı, maaşlarına zam talebiyle kapısına gelen meslek temsilcilerine, bu meseleyi toptan çözeceklerini söyleyerek geri çeviriyor. Ancak maalesef kamuda yerleşmiş kuralları değiştirmek, oturmuş taşları yerinden oynatmak sanıldığı kadar kolay değil. Bunun en bariz örneğini son olarak 'torba kanun'da kamuda çalışan uzmanların maaşlarını eşitleme çerçevesinde yapılan çalışmada gördük. Kamuda 'uzman' sıfatıyla o kadar çok çeşitli eleman var ki bunların tümüne aynı seviyede ücret vermek gerçekten imkânsız. Dolayısıyla bu işin toptan bir çözümü mümkün değil. Hal böyle olunca da bu konudaki çalışmalar çözümsüzlüğe mahkûm oluyor.

Bugün bazı meslek mensuplarının maillerinden hareketle onların sıkıntılarına tercüman olmaya çalışacağım. Mali konuları yazmam, dolayısıyla camia tarafından takip edilmem sebebiyle bu konuyla ilgili bana en fazla şikâyet vergi denetmenlerinden geliyor. Vergi Usul Kanunu'ndan aldıkları yetkiyle mükelleflerin hesaplarını inceleyen, soruşturma yapan, vergi dairelerini teftiş yetkileri bulunan denetmenler, aynı kanundan yetki alan diğer denetim elemanlarının özlük haklarına yaklaşıyor olmaktan, rotasyon mekanizmasıyla sürekli yerlerinin değişmesinden, kariyer basamaklarının kendilerine kapalı tutulmasından, emeklilikte yaşanabilir bir maaş almak için gerekli ek gösterge düzeltmesine gidilmemesinden ve bunlara benzer birçok fiili uygulamadan şikâyetçi. Vergi ve sigorta affıyla ilgili birçok düzenleme getirecek 'torba kanun'da veya sonrasında çıkarılacak kanunlardan birisinde durumlarının düzeltilmesini, taleplerinin dikkate alınmasını istiyorlar. Seçim sürecine girilmesini ve kanun çalışmalarını fırsat bilerek seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Vergi denetmenleri, önceki yıllarda da gazetelere ilan vermek, yurdun dört bir yanındaki denetmenleri bakanlığın önünde toplamak, basın kuruluşlarına demeçler vermek gibi eylemlerde bulunmuşlardı. Ben, bütün talepler anında karşılanamasa da ek gösterge konusunda düzeltme yapılması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca vergi denetmenleri, merkezde kurulan Vergi Denetim Koordinasyon Kurulu'na bağlanmalı. Gerekirse kurulun taşra birimi olarak görev yaparlar. Böylece hem daha planlı inceleme yapılmış, dolayısıyla denetim gücü daha etkili kullanılmış olur hem de vergi denetim bağımsızlığı sağlanır. Bu sayede aynı mükellefin birkaç birim tarafından defalarca incelenmesi de söz konusu olmayacağından, mükellefler mükerrer incelemelerden kurtulmuş olur.

## ÖĞRETİM ÜYELERİ DERTLİ

Üniversitelerin her zaman hareketli olduğu zaten hepimizin malumu. Ancak benim bahsettiğim hareketlilik, YÖK'ü protesto veya öğrenci temsilcilerinin kabulünde yapılan gösteriler değil. Öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri, aldıkları maaşın yetersizliğinden dertli. Üniversitelerde en son Bülent Ecevit döneminde doçent ve üstündeki hocaların maaşlarına kısmi iyileştirme yapılmış, doçentin altındakilere ise yapılmamıştı. O zaman yapılan açıklamalarda takip eden dönemlerde profesör ve doçent dışındaki diğer öğretim elemanlarının (yardımcı doçent, öğretim görevlisi ve araştırma görevlileri) maaşlarında da iyileştirmelerin yapılacağı ifade edilmişti. Ancak bugüne kadar bahsi geçen iyileştirme gerçekleşmedi. Birkaç yıldır özellikle yardımcı doçentler ve araştırma görevlileri, maaşlarının yetersizliğini dile getirerek talepte bulunuyor fakat hükümet yetkilileri 'personel rejimi'ni değiştireceklerini ve yeni sistemde maaşların düzeltileceğini söyleyerek, bu talepleri geri çeviriyor. Akademik personelin konuyla ilgili gönderilen mailinde şunlar dile getirilmiş: "Günümüz şartlarında profesör ve doçentlerin maaşları özel sektörde çalışanların karşısında komik düzeyde. Ancak profesörler, aynı

iş i yapan, aynı sınıf ve statüde bulunan yardımcı doçentlerin iki katına yakın, birinci derecedeki doçent ise bir buçuk katına yakın maaş alıyor. Birinci dereceye gelmiş öğretim görevlisi veya okutmanların ise iki buçuk katına yakın maaş alıyorlar. Aynı iş i yapmakla görevli ve aynı eğitim derecesine sahip insanlar arasındaki bu çok farklı ücret dengesizliği, üniversitede çalışan öğretim elemanlarını rahatsız ediyor. Yardımcı doçentler dâhil, diğer bütün öğretim elemanları açıkça haksızlığa uğratılmaktadır."

#### YARGI PERSONELİ DESTEK BEKLİYOR

Son günlerde yargı, iş yoğunluğu ve sayısal yetersizlikleriyle gündemde. Çözüm olarak yeni savcı-hâkim alma, altyapıyı yenileme gibi tedbirlerden bahsediliyor. Bunların her biri yargıdaki keşmekeşin sona ermesi için hayati önem arz etmekle beraber yargıda görev alan savcı-hâkim dışındaki personelin de çözüm üretmede dikkate alınması lazım. Hafta sonu dâhil, geç saatlere kadar süren icra işlerinin, cezaevi işlemlerinin, soruşturmaların, duruşmaların hâkim ve savcılar gibi o ana kadar çalışmaya devam eden ve duruşmaların sonrasında tamamlayıcı hizmetleri yürüten personelin şartlarının düzeltilmesi büyük bir önem arz ediyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kanunlar yenilendi, iş hayatı elektronik ortama iniyor

Ahmet Yavuz 2011.02.07

Bugünlerde ülkemizin ekonomik, ticari ve mali hayatına yön veren temel kanunlarda çok önemli değişikliklere imza atılıyor.

Bir taraftan yıllardır TBMM'de görüşülen Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu tamamlanıp Resmî Gazete'de yayımlandı. Bu kanunlarda öngörülen yeniliklere paralel olarak Tebligat Kanunu'nda da değişiklikler yapıldı. Ticari hayatı ve işletmeleri yakından ilgilendiren vergi ve SGK mevzuatıyla ilgili, mükellefin haklarını koruma altına alan, bence devrim niteliğinde düzenlemeler gerçekleştirildi. Bütün bunlara ilaveten, birikmiş vergi ve prim borçlarına ilişkin hazırlanan torba tasarı da halen Meclis'te görüşülüyor.

Kanunların fonksiyonel olması için, ilişkili düzenlemelerin de aynı paralellikte yapılması gerekiyor. Çıkarılan kanunlarda da bu paralelliklerin kurulduğunu görüyoruz. Bu bağlantılı düzenlemelerden birisi de, yapılacak tebligatla ilgili. Yeni Türk Ticaret Kanunu'na göre her sermaye şirketinin bir internet sitesi olmak mecburiyetinde. Sitede bütün ilanlar, faaliyet raporları, finansal tablolar, denetim raporları başta olmak üzere yatırımcı için önemli olan bilgiler konulacak. Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 3 ay içinde site oluşturmayan veya öngörülen şartları taşıyacak şekilde güncellemeyen şirket yöneticileri, 6 aya kadar hapis ve 300 güne kadar adli para cezasına çarptırılacak. Küçük ölçekli işletmelere ise internet sitesi kurmaları için 1 yıl süre tanınıyor.

Bundan başka global ekonomi, karar almada hızlı davranma gerekliliği ve iletişim sürati dikkate alınarak şirketlerin sanal ortamda yönetim kurulu toplantısı yapmasına da imkân getirildi. Sermaye şirketlerinde müdürler kurulu ve yönetim kurulu; kolektif, komandit, limited ve anonim şirketlerde de ortaklar kurulu ve genel kurul toplantıları on-line gerçekleştirilebilecek. On-line toplantı sistemiyle anonim şirketlerde genel kurula katılım, öneride bulunma ve oy verme; hukuksal açıdan, fiziki katılımı aynı sonuçları doğuracak.

Uygulamada muhakkak birçok problem yaşanacaktır ama zamanla oturtulması planlanan yeni sistemde şirket adresinden sermayesine, ortaklardan faaliyet konusu ve adresine kadar tüm bilgiler sanal ortamda takip edilebilecek. Buna ilaveten, devlet veya diğer kuruluşlar tarafından site adresine gönderilen elektronik bildirimler, ilgili şirkete tebliğ edilmiş kabul edilecek.

## ELEKTRONİK TEBLİGAT YAYGINLAŞACAK

Yarım asırlık kanunlarla işlemeye devam eden ticari hayatımız, arada farklı kanunlarda yapılan düzeltmelerin takviyesiyle yönlendirilmeye çalışılıyordu. Ancak başta da belirttiğim üzere eski kanunlarla yeni uygulamalar ve fiili durum birbirine intibak edemiyordu. Bu yüzden tüm mevzuatın güncellenmesi kaçınılmaz oldu. Bu çerçevede Türk Ticaret Kanunu, Tebligat Kanunu ve Borçlar Kanunu'nda yapılan düzenlemeler özel bir yer tutuyor. Devlet daireleri ve diğer kuruluşların mükelleflere, şirketlere ve vatandaşlara bildirimde bulunmasının gerekmesi halinde ilgili kişi veya kuruma tebligat çıkarılması gereği hâsıl oluyor. Bazı durumlarda da kişinin adresi değiştiği için tebligat yapılamıyor. 50 yıl önceki şartlar göz önüne alınarak çıkarılmış olan kanunun uygulamasında günümüzde ciddi zorluklarla karşılaşılıyordu. Bu yüzden artık idarelere elektronik ortamda da tebligata imkân veren yenilikler getirildi. Tebligatın elektronik ortamda yapılabilmesi için şirketlerin yeni kanun çerçevesinde web adresi almaları gerekiyor. Her ne kadar bazı firmalar istenen şartları zaten yerine getirmişse de tüm şirketlerin durumu dikkate alınarak bu kanunun yürürlüğü yayım tarihinden 1 yıl sonraya bırakıldı. Tebligat Kanunu'nda getirilen e-tebliğ uygulaması 19 Ocak 2012'de yürürlüğe girecek. Kanunda bu bir yıllık ara dönemde ve şirket olmayan kişilere elektronik tebligat usulü ihtiyari bırakılırken; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması mecburi tutuldu. Sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması mecburiyeti kanunun yayım tarihinden 2 yıl sonra 19 Ocak 2013 günü yürürlüğe girecek. Bu yolla gönderilen tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen 5. günün sonunda yapılmış kabul edilecek.

## Adres araştırması yapılmayacak

Ülkemizde, merkezi ve kapsamlı bir adres kayıt sistemi oluşturuldu. Sistemin farklı bileşenlerle kontrol edildiği ve güncellendiği, bu sayede gerek Türkiye'de bulunan Türk vatandaşları ve yabancılar, gerekse yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerlerinin kayıt altına alınmış olduğu dikkate alınarak yeni adresini bildirmeyen kişilere tebligatın nasıl yapılacağına ilişkin hükümler yenilendi. Yeni düzenlemede de kişiye önce yine bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Ancak gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru iletilecek evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim edebilecek. Tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırarak. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılacak. Bu düzenlemeyle muhatabın gerçek adresini ilgili mercilere bildirmemesi durumunda adres araştırma yapma mecburiyeti ortadan kaldırılmış oluyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# KKTC'ye yardım artırılmadan önce harcamalar kontrol altına alınmalı

---

Son bir iki haftadır Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında yaşanan kriz, geçen hafta basına yansıyan bir haberle en üst noktaya taşındı.

Haberde henüz herhangi bir kararname yayımlanmamasına rağmen, Lizbon Büyükelçiliği'nden Lefkoşa Büyükelçiliği'ne atanan Kaya Türkmen'in merkeze alınacağı ve yerine yaklaşık iki yıldır Kıbrıs'ta Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti başkanı görevini yürüten Halil İbrahim Akça'nın atanacağı ifade ediliyordu. DPT müsteşar yardımcılığı da yapan, mühendis kökenli bir bürokratin büyükelçi olarak atanması Dışişleri'nde sık görülen bir uygulama değil. Bu atamada önemli nokta, uzun zamandır başkanlığını yürüttüğü heyetin programının daha katı uygulanmasını sağlamak üzere iki yıl önce adaya yerleşen Halil İbrahim Akça'nın kötü adamı oynamasından dolayı adada pek kabul görmemesiydi. Olayın gerisinde uzun bir hikâye var aslında. Hükümetin Türkiye'de yürüttüğü ekonomik dönüşümün olumlu meyvelerini vermeye başlamasıyla bu dönüşümün KKTC'de de yapılması öngörüldü. Birkaç yıldır müzakere, seçim, kriz gibi gerekçelerle ertelenen bu planlar, 'denizin bitmesiyle' ertelenemez bir hal almıştı. Son iki üç haftada yaşanan gerginliğin altında işte bu saydığım gerekçelerle atılan adımlar yatıyor.

#### YARDIMLAR DEVAM EDECEK

Bu tartışmalara bakarak iki ülke arasında iplerin kopma noktasına geldiğini düşünmemek gerekir. Etin tırnaktan ayrılması mümkün olmadığı gibi, tarihî kader birliği yaşadığımız Kıbrıs'tan bizim de kopmamız mümkün değil, onların bizden ayrılması da. Bu açıdan bakıldığında ülkemizden Kıbrıs'a yapılan yardımların devam edeceğini unutmamak lazım. Ancak bu yardımların katlanarak artırılmasındansa, kontrollü olarak artırılması ve harcamaların zapturapt altına alınması planlanıyor. 2009'da dünyada yaşanan krize rağmen ülkemizden KKTC'ye yapılan yardımlar 932 milyon lira iken, 2010 yılında 851 milyon liraya düşmüş. 2011 rakamlarının da yaklaşık olarak geçen yıl düzeyinde yapılması planlanıyor. Bunlar tabii ki resmî olarak heyet kontrolünde yapılan yardımlar. Bir de farklı kurumların ekstradan hibeleri olabiliyor. Mesela Milli Eğitim Bakanlığı veya Diyanet İşleri Başkanlığı da oraya okul, cami yapımı ve görevli personelin yetiştirilmesi için yardım gönderiyor.

KKTC hükümeti, topladığı vergilerle bu yardımların yaklaşık iki katına yakın bir gelir elde ediyor. Yardımların da devreye girmesiyle bütçe denkleştirilmeye çalışılıyor. Yardımlar olmadan bütçenin giderleri karşılaması mümkün değil. Maalesef paranın büyük bir kısmı personel harcamaları ve cari transferlere gidiyor. Ülkemizin daha önce burada izlediği politikanın da etkisiyle Kıbrıslı Türkler daha çok ücretli olarak çalışmaya yönelmiş. Harekât öncesi maaşların belli düzeyde olmasının da etkisiyle maaşlar üst sınıfta başlamış ve her yıl katlanarak artmış. Dahası ülkemizde bazı kurumlarda uygulanan ama genelde kamuda bilinmeyen maaş ikramiyesi uygulaması var. 13. maaş denen uygulama ile her maaşlı devlet memuruna aralık ayında 13. maaş veriliyor. Bunun temelinde, haftalık ücret alan işçilerin yılda 52 hafta maaş almasına mukabil aylık ücret alan memurların 12x4=48 hafta maaş alması, dolayısıyla aradaki 4 hafta için de 13. maaş alınması mantığı yatıyor. Bunun yanı sıra emeklilikte paranın daha çok gerektiği, yaşı ilerleyen kişilerin başka işlerde çalışmasının mümkün olmadığı anlayışı, emekli maaşlarının yüksek tutulmasına sebep olmuş. Birkaç kurumdan emeklilik maaşı alınıyor. Çalışanların da maaşı eklenince bütçeye büyük bir yük binmiş oluyor. Türkiye yardımı hariç, bütçe gelirlerinin neredeyse tamamı personel harcamasına gidiyor. Bu yükün artmaması için emekliliği gelen personelin emekliye ayrılmasına müsaade edilmiyor. Çünkü ortalama bir bürokratin emekliye ayrılması halinde 300-350 bin lira civarında emeklilik ikramiyesi alması söz konusu. Fazla değil, 100 çalışanın emekliye ayrılması sebebiyle ödenecek emeklilik ikramiyeleri bile bütçeyi olumsuz yönde etkiler. Devlet, personel harcamalarını aksatmamak için yüzde 16 faiz ile yaklaşık 20 milyon lira borçlanmış.

**İzmir'den ihraç edilen inciri Rum kesiminden almak daha ucuz**



Tabii bütün bu saydığım problemlerin tek bir sorumlusu yok. Meselenin bütüncül olarak ele alınması gerekiyor. Bir kere burasının toplam 9 bin 251 kilometrekarelik bir ada olduğunun unutulmaması gerekiyor. Adanın 3 bin 355 kilometrekarelik bölümü Türklerin elinde. Ada ekonomisinin bilinmesi ve uygulanması lazım. KKTC ekonomiden ulaşma, siyasetten eğitime kadar hemen her alanda dünyaya Türkiye üzerinden açılmak zorunda. Bu bakımdan Kıbrıs'a yapılan yardımın birkaç katının Türkiye'ye döndüğü unutulmamalı. KKTC'li vatandaşlar doktorunu bile Türkiye'den tercih ediyor. Daha önce vergi reformu yapmak isteyen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yetkililerine bizim idarecilerimiz, "Etiniz budunuz nedir ki vergi toplayacaksınız? Biz size ne kadar gerekirse yardım yaparız." telkininde bulunmuş. Ancak şimdi yavruvatan vatandaşları yapılan yardım sebebiyle minnet edilmesinden rahatsız. Hem Türkiye'yi kenara atamamaktan hem de tek ülke olsalar bile Rumlarla yaşayamayacaklarını bildiklerinden büyük bir çıkmaz yaşıyorlar.

Dünyaca ünlü birçok firma, ülkelerinin KKTC'yi tanımamasından dolayı burada faaliyette bulunmak istemiyor. İthalat ve ihracatın büyük kısmı Türkiye üzerinden yapılıyor. Gümrük Vergisi ödenerek alınan mallar yüksek fiyattan satılmak zorunda. Buna mukabil Yunanistan'ın dümen suyuna binmiş, AB'ye kabul edilmiş Rum kesiminde ülkemiz de dâhil olmak üzere neredeyse tüm ülkelerden gümrüksüz ithalat yapılabiliyor. Kapıların açılıp serbestçe dolaşımın mümkün hale gelmesinden sonra adada yaşayanlar alacakları ürünü ucuz olan taraftan almak yoluna gidiyor. Bu yüzden vergi oranlarının Rum kesimi gözetilerek belirlenmesi gerekiyor. Kıbrıslı yurttaşlarımız İzmir'den ihraç edilen inciri Rum kesiminde daha ucuza almaktan dert yaşıyor. Rum tarafının daha ucuz olmasından dolayı KKTC yurttaşlarının Rum tarafına kayan harcamaları, karşı taraftan gelen harcamaya göre 3 kat fazla. Türklerin harcamaları daha çok süpermarket, giyim, perakende, ev eşyası mağazası ve akaryakıt giderken; Rum tarafının harcamaları eğlence ve otel harcamalarında kullanılıyor. Bu yüzden başta akaryakıt olmak üzere vergi oranlarının düşük alınması gerekiyor. Memur maaşlarının yüksekliğine paralel olarak başta gıda maddeleri olmak üzere hayatın da pahalı olduğunun altı çizilmeli.

Birkaç kez KKTC'ye gitmiş birisi olarak ve orada bulunanlardan edindiğim intiba ile çözümün mantalite değişikliğinde yattığını gördüm. Ülkemizde olduğu gibi orada da büyük eğitim hamleleri yapılmalı. Okur yazar oranı yüksek olan halkın milli ve manevi şuuru artırılmalı. Ülkemizden oraya zor şartlar altında çalışmaya giden ve KKTC vatandaşları sayısına ulaşan Türk göçmenlerinin de eğitilmesi ve çalışma şartlarının düzeltilmesi gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Devlet, vergi alacaklarını 3 yılda 18 vadeyle toplayacak

Ahmet Yavuz 2011.02.21

Aylardır gündemde olan, çıktı çıkacak diye dört gözle beklenen vergi affına ilişkin 'torba kanun' nihayet Meclis Genel Kurulu'nda kabul edildi.

Şimdi Cumhurbaşkanı'nın kanunu onaylayıp Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere göndermesini bekleyeceğiz. Tam olarak 'Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun' şeklinde adlandırılan kanun 9 bölüm ve 234 maddeden oluşuyor. Büyük bir ihtimalle aynen yayımlanacak olan kanun

vatandaşın hemen hemen devletin her birimine olan borçlarına af getiriyor. Bu af genel olarak gecikme faizi ve cezalara getiriliyor. Yani vergi ve prim borcunun aslının tahsil edilmesi öngörülüyor. Bazı borçlar ise temel olarak ceza hüviyetinde olduğundan vatandaşın devlete o alanda hiçbir borcu kalmamak üzere siliniyor. Trafik cezaları, Seçim Kanunu'ndan doğan cezalar buna örnek verilebilir.

Kanun, çok fazla konuyu ayrıntılı bir şekilde düzenliyor. Bu yüzden tek bir kalemde anlatılması imkânsız. Bu yüzden birkaç hafta bu konuyla ilgili bölümler sunmaya çalışacağım. Bu süreçte sizlerden gelen soruları da elimden geldiğince cevaplamaya çalışacağım. Bu hafta vergi borçlarına ilişkin getirilen ödeme kolaylıklarından bahsedeceğim.

Vergi Usul Kanunu kapsamına giren, 31 Aralık 2010 tarihinden önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu tarihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezalarına, gecikme faizlerine, gecikme zamlarına, 2010 yılına ilişkin olarak 31 Aralık 2010 tarihinden (bu tarih dahil) önce tahakkuk eden vergi ve bunlara bağlı vergi cezalarına, gecikme faizlerine, gecikme zamlarına ve yine aynı tarihten önce yapılan tespitlere ilişkin olarak vergi aslına bağlı olmayan vergi cezalarına ödeme kolaylığı getiriliyor.

Vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan vergilerin ödenmemiş kısmının tamamı ile bu kanunun yayımlandığı tarihe kadar TEFE/ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın bu kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla vergilere/gümrük vergilerine bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı vergi cezaları/idari para cezaları ile bu cezalara bağlı gecikme zamlarının tamamının tahsilinden vazgeçilecek. Yani sadece vergi aslı ve bu vergiye bağlı olarak hesaplanacak enflasyon oranında, hesaplanan faiz alınacak. Enflasyon oranları gecikme zamlarına göre hesaplanan tutarın ortalama beşte birine tekabül ediyor. Yani daha avantajlı. İhtirazi kayıtla verilen beyannameler üzerine tahakkuk etmiş olan vergiler hakkında da yukarıda yer alan hükümler geçerli. Herhangi bir vergi aslına bağlı olmadan kesilen vergi cezalarının da yarısı ödenerek tüm borçtan kurtulma imkânı getiriliyor.

Henüz kesinleşmemiş veya vergi mahkemelerine götürülen vergi borçlarıyla ilgili olarak da farklı oranlarda indirim yapılarak uyuşmazlığın tatlıya bağlanması hedeflenmiş. Ortada henüz herhangi bir mahkeme kararı yoksa, vergi aslının yarısı silinecek, ceza ve faizlerin tamamı kaldırılacak. Kalan vergi miktarı üzerinden TEFE/ÜFE oranlarına göre faiz hesaplanıp toplam tutarın 36 ayda 18 vadede ödenmesi istenecek. Mahkemedeki dosyaların karara bağlanması ve temyize gidilmiş olması halinde kararın kimin lehine verilmiş olduğuna bakılarak indirim yapılacaktır. Mükellef lehine olan kararlarda temyize gitmekten vazgeçilmesi şartıyla verginin yüzde 80'i ve cezalar silinecek. Karar idare lehine ise vergi aslında indirim yapılmıyor, ancak aftan faydalanılması halinde cezalar burada da siliniyor. İnceleme safhasında veya incelemesi bitmiş, ancak uzlaşması yapılmamış vergi tarhiyatlarında verginin yarısı ve borçların silinmesi teklif edilecek. Başlı başına bu konu bile çok ayrıntılı olduğu için uygulamada birçok problem çıkacaktır. Bu yüzden uygulamaya yönelik alt düzenlemelerin dikkatle yapılması gerekiyor. Bu madde hükmünden faydalanmak isteyen borçluların tasarının kanunlaşp yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar ilgili idarelere başvurması borçla ilgili dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları gerekiyor. Başvurulan borçlara ilişkin ilk ödeme, kanunun yayımlanmasını takip eden üçüncü ayda yapılacaktır.

### **Aksatılan ödeme, zamlı tahsil edilecek**

Torba kanuna göre, ödenmesi gereken taksitlerden; bir takvim yılında iki veya daha az taksitin, süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, ödenmeyen veya eksik ödenen taksit tutarlarının son taksiti izleyen ayın sonuna kadar, gecikilen her ay ve kesri için 6183 sayılı kanunun 51. maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanacak geç ödeme zammıyla birlikte ödenmesi şartıyla bu kanun hükümlerinden

faydalanılabilecek. Süresinde ödenmeyen taksitlerin belirtilen şekilde de ödenmemesi veya bir takvim yılında ikiden fazla taksitin süresinde ödenmemesi halinde matrah ve vergi artırımına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu kanun hükümlerinden faydalanma hakkı kaybedilecek. Ödememeye ilişkin hüküm her bir madde ve alacaklı idareler açısından taksitlendirilen alacaklar için ayrı ayrı uygulanacak. Yani SGK primlerine ilişkin ödemelerini aksatan bir kişi vergi taksitlerini zamanında ödüyorsa vergi borcuna ilişkin yapılandırma bozulmayacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Büyük affa başvuru için 2 aylık süre başladı

Ahmet Yavuz 2011.02.27

Vergi ve sigorta affına ilişkin 'torba kanun', Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından onaylandıktan sonra dün Resmi Gazete'de yayımlandı.

Kanunun vergiyle ilgili bölümü dört ana başlıkta toplanabilir. Kesinleşmiş alacakların durumu, dava aşamasındaki alacakların durumu, stok affı ve matrah artırımını. Halihazırda kesinleşmiş vergi borcu bulunan mükellefler için bu borçların ceza ve faizlerinin silinmesi, vergi aslının TÜFE/ÜFE oranları ile güncellenmesinden sonra bulunan tutarın 3 yıl içerisinde 18 taksitle ödenmesi büyük bir avantaj.

Kanun kapsamına esas olarak, Vergi Usul Kanunu kapsamına giren vergileri, gümrük vergileri, il özel idareleriyle belediyelerin topladığı vergiler, bunların cezaları, gecikme faizleri ve gecikme zamları, idari para cezaları ve fer'ileri, bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş olan vergi cezaları giriyor. Süre olarak da 31 Aralık 2010 tarihinden önceki dönemlere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri ve gecikme zamlarını kapsıyor.

Yeniden hesaplanan vergi borçları bir defada ödenebileceği gibi düşük oranlı faizler göze alınarak 6-9-12 veya 18 taksitte de ödenebilir. Ödemeler iki ayda bir yapılacaktır. Kanundan faydalanmak için nisan ayı sonuna kadar alacaklı idarelere müracaat etmek gerekiyor. İlk taksit mayısta ödenecek. Kesinleşmiş kamu alacakları için kanundan yararlanılması durumunda, ödenecek ve silinecek tutarlar aşağıdaki gibidir:

### ÖDENECEK TUTARLAR

Vergi/Gümrük Vergisi aslının tamamı

Vergi aslına bağlı olmayan cezaların yüzde 50'si

Gümrük Vergisi aslına bağlı olmayan idari para cezalarının yüzde 50'si

Faiz, gecikme faizi ve gecikme zammı yerine, ödenecek tutar üzerinden TEFE/ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutar

### SİLİNECEK TUTARLAR

Vergi aslına bağlı kesilen cezaların tamamı

Vergi aslına bağılı olmayan cezaların yüzde 50'si

Gümrük Vergisi aslına bağılı olmayan idari para cezalarının yüzde 50'si

Faiz, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı

## Emlak Vergisi için yeniden beyan imkânı

2010 yılı ve önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak Emlak Vergisi bildiriminde bulunmayan veya bildirimde bulunduğu halde vergisi eksik tahakkuk edenler için geniş imkânlar getirildi. Emlak Vergisi için yeniden bildirim yapılabilecek ve hesaplanan vergi aslı taksitle ödenebilecek. Hesaplanacak faiz yerine kanunun yayımlandığı tarihe kadar TEFE/ÜFE aylık değişim oranına göre hesaplanacak tutar ödenecek.

## Kayıtlarda olmayan stoklara da af geliyor

İşletmeler aktiflerinde yer alan kayıtsız stoklar için de beyanda bulunabilecek. İşletmede mevcut ama kayıtlarda olmayan emtia ve 'atik'ler (kayıtdışı alışlar) için envanter listesi ile vergi dairesine başvurulacak. Bilanço esasında aktive kayıt edilen emtia ve 'atik'ler için özel karşılık ayrılacak. Aktife alınan emtia ve 'atik'ler için KDV hesaplanacak. Genel oranda KDV'ye tabi olanlar için yüzde 10, indirimli oranda KDV'ye tabi olanlar için tabi olduğu oranın yarısı kadar KDV hesaplanacak. Hesaplanan KDV sorumlu sıfatıyla beyan edilecek. Makine, teçhizat ve demirbaşlar üzerinden sorumlu sıfatıyla ödenen vergi hesaplanan KDV'den indirilemez. Ancak bu tutar gider veya maliyet unsur olarak dikkate alınabilir. Emtia üzerinden sorumlu sıfatıyla ödenen vergi ise genel esaslara göre indirilebilecek.

Beyan edilen kıymetler üzerinden hesaplanarak beyan edilen vergiler dahil kıymetlerin rayiç bedelleri, vergi numarasına yer verilmeksizin 'Muhtelif Satıcılar' kaydı düşölmek suretiyle beyanın yapıldığı döneme ait Ba formuna dahil edilecek.

Kayıtlarda mevcut olmayan emtialar için (belgesiz satışlar), gayri safi kâr oranı dikkate alınarak fatura düzenlenecek ve her türlü vergisel yükümlölükleri yerine getirilerek (hasılat+KDV) kayıtlara intikal ettirilebilecek. Fatura emtia hangi oranda KDV'ye tabi ise o oranda hesaplanacak. Fatura düzenlenen bu mallar için vergi cezası ve gecikme faizi hesaplanmayacak. İşletmede mevcut olmayan emtialar sebebiyle kesilen faturalar işletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerce, yasal defterlerine hâsılat kısmına kaydedilecek. İşletmede mevcut olmayan emtia dolayısıyla düzenlenen faturalar Bs formuna dâhil edilecek.

Mükellefleri bilançolarında görölen ancak gerçekte işletmede bulunmayan; kasa mevcutlarıyla ilgili kayıtları düzeltebilecek. Ayrıca işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla ortaklarından alacaklı bulunduğu tutarlar ile ortaklara borçlu bulunduğu tutarlar arasındaki net alacak tutar kayıtları da düzeltebilecekler. Bu düzeltmede yüzde 3 oranında hesaplanan vergi, beyanname verme süresi içinde ödenecek. İşletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş, kıymetli taşlar ve bunlardan mamül ziynet eşyaları) kıymetlerin bildirilen değeri üzerinden yüzde 2,5 oranında vergi ödenerek kayıtlarına alınabilecek.

---

## Torba Yasa ile yeniden yapılandırılacak belli başlı borçlar

İl özel idarelerince 6183 sayılı kanun kapsamında takip edilen asli ve fer'i alacaklar.

Belediyelerin, tarifieden doğan ücret ve su alacakları ile bunlara bağılı fer'i alacakları.

Büyükşehir belediyelerinin su ve atık su alacakları ile bu alacaklara bağlı faiz ve gecikme faizi gibi fer'i alacakları.

Karayolları Trafik Kanunu'na göre verilen trafik para cezaları, Karayolu Taşıma Kanunu'na göre yetki belgesi almadan taşıma işinde faaliyette bulunanlara, izin almadan tehlikeli yük taşıyanlara, biletsiz veya taşıma sözleşmesiz yolcu taşıyanlara, yolcuların güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almayanlara, ücret tarifesi düzenlemeyenlere, ücret tarifesine uymayanlara, sorumluluk sigortası yaptırmayanlara, yetki belgeleri, taşıt belgeleri veya taşıt kartı üzerinde tahrifat yapan yetki belgesi sahiplerine kesilen cezalar, karayolları geçiş ücretlerini ödemededen geçiş yapanlara kesilen idari para cezaları.

Seçimlere ve halkoylamalarına geçerli mazeretleri olmaksızın katılmayanlara kesilen idari para cezaları.

Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında; nüfus olaylarını bildirme yükümlülüğü olup bunu süresi içinde yerine getirmeyenlere, nüfus ve aile cüzdanlarını kaybedenlere ve nüfus cüzdanının geçerlilik süresinin son bulmasından itibaren altmış gün içinde bu cüzdanlarını değiştirmeyen kişilere kesilen idarî para cezaları.

Askerlik yoklaması yapılmaması, terhis belgelerinin şubelerine kaydettirilmemesi gibi sebeplerle verilen idari para cezaları.

### Matrah artırımı 2006-2009 yılları ile sınırlandırıldı

Hâlihazırda borcu bulunanlar için getirilmiş ve mükelleflere büyük avantajlar tanıyan düzenlemelerin yanı sıra kanunda bir de borcu olsun olmasın tüm mükellefleri ilgilendirebilecek matrah artırımı bölümü bulunuyor. Matrah veya vergi artırımı, kapsama giren vergiler için, belirli dönemlerde beyan edilen matrahın belli oranda artırılarak üzerinden ek bir vergi hesaplanması veya beyannamede hesaplanan verginin belli oranlarda artırılarak ek bir vergi ödenmesidir. Bu sayede artırımda bulunulan yıllar ve vergi türleri için daha sonra; vergi incelemesi ve ek tarhiyat yapılmaması garantiye alınmış olacak. Kanun her türlü vergiyle ilgili matrah artırımı yapılmasını öngörmüyor. Sadece Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, KDV, Gelir ve Kurumlar Vergisi stopajıyla ilgili matrah artırımı yapılacak. Ayrıca bu vergilerle ilgili yapılacak matrah artırımı 2006-2009 yılları ile sınırlı olacak.

Matrah artış oranları, gerçek usulde vergilendirilen bütün ticari kazanç sahipleri için aynı. Fakat asgari matrah tutarları kazancın tespit şekline bağlı olarak değişiyor. Mükelleflerin artırımda bulundukları tutar ilgili yılda beyan ettikleri ve incelemelerde bulunan matrahlar toplamına belli oranın uygulanmasıyla bulunacak. Bu şekilde bulunan tutar ile 'Asgari Matrah Tutarı' sütununda yer alan tutar karşılaştırılacak, hangisi büyükse o tutara, tablonun 'Vergi Oranı' sütununda yer alan oran uygulanarak ödenecek vergi hesaplanacak. Mükellef nezdinde inceleme yapılıyor olması matrah artırımında bulunmaya engel olmayacak. İncelenen mükellefler matrah artırımında bulunursa incelemenin bir ayda tamamlanması gerekecek.

Beyana tabi geliri sadece gayrimenkul sermaye iradından oluşan Gelir Vergisi mükellefleri için vergilendirmeye esas alınacak matrah, ilgili yıllar itibarıyla bilanço esasına göre defter tutan mükellefler için belirlenmiş tutarın 5'te 1'i, basit usulde vergilendirilen Gelir Vergisi mükellefleri için ise 10'da 1'i olarak dikkate alınacak.

Faaliyette bulunmuş veya gelir elde etmiş olmasına rağmen, faaliyet ve gelirlerini vergi dairesinin bilgisi dışında bırakan, dolayısıyla beyanname vermeyenler de matrah artırımı hükümlerinden faydalanabilecek. Matrah artırımında dikkate alınan oran, Gelir Vergisi tarifesi gibi artan oranlı olmayıp, gelirin tutarına bakılmaksızın yüzde 20'dir. Geçmiş bazı yükümlülüklerini yerine getirenler için daha düşük bir oran öngörülüyor. Matrah artırımında bulunulan yıla ait; yıllık beyannamelerini kanuni sürelerinde vermiş, bu beyannameler üzerinden tahakkuk eden vergilerini süresinde ödemiş ve bu vergi türleri için kesinleşmiş veya ihtilaflı borcu bulunmayanlar için uygulanacak vergi oranı yüzde 20 değil yüzde 15 olacak.

VUK'un 359'uncu maddesinin (b) fıkrasındaki "defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sayfelerini yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler" matrah artırımından ve getirdiği avantajlardan faydalanamayacak.

## KDV'de matrah artırımı

Mükellefler tarafından verilen beyannamelerde yer alan hesaplanan Katma Değer Vergisi'nin yıllık toplamı üzerinden, belirlenen oranlar kullanılarak ek vergi ödenmesi halinde, ilgili dönemler için KDV incelemesi ve tarhiyatı yapılamayacak. Matrah artırım yapılan dönemlerde beyanname verilmemişse Gelir veya Kurumlar Vergisi bakımından yapılan matrah artırım tutarının yüzde 18'i dikkate alınacak. Artırım yapılan yılları izleyen dönemlerde yapılacak incelemelere ilişkin olarak, artırım talebinde bulunulan dönemler için, sonraki dönemlere devreden KDV yönünden inceleme ve tarhiyat yapılabilecek. Sonraki dönemlere devreden KDV yönünden incelemelerde artırım talebinde bulunulan dönemler için tarhiyat önerilemeyecek. Artırımla ilgili çıkacak ödemeler de kesinleşmiş alacaklarda olduğu gibi peşin veya 6-9-12-18 taksit halinde yapılabilecek. Hizmet erbabına ödenen ücretlerden vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanların, her bir döneme ilişkin verdikleri (ihtirazi kayıtla verilenler dahil) muhtasar beyannamelerinde yer alan ücret ödemelerine ilişkin gayri safi tutarların yıllık toplamı üzerinden; 2006 için yüzde 5, 2007 için yüzde 4, 2008 için yüzde 3 ve 2009 yılı için yüzde 2 oranında hesaplanacak Gelir Vergisi'ni ödemeleri halinde haklarında bu konu ile ilgili inceleme yapılmayacak ve vergi tarh edilmeyecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Sigorta borçları için büyük kolaylık

*Ahmet Yavuz 2011.03.07*

Yürürlüğe giren 'torba kanun' kapsamında geçen hafta vergi ödemelerinde getirilen kolaylığa değinmiştim.

Bu hafta aynı düzenleme kapsamında, Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) olan borçlarla ilgili düzenlemelerden bahsedeceğim. Prim ödemeleriyle ilgili olarak daha önce de farklı şekillerde ödeme kolaylığı getirilmişti. Ancak bu sefer çok daha kapsamlı ve geniş katılım sağlayabilecek bir düzenleme yapıldı. Vergide olduğu gibi sosyal güvenlik alanında yapılan düzenlemeler de oldukça geniş bir kesim ve sosyal güvenlik alacağını kapsıyor. Kasım 2010 ve önceki aylara ait olup, tahakkuk ettiği halde kanunun yayımlandığı tarihe kadar ödenmemiş olan prim borçları ile 31 Aralık 2010 tarihine kadar işlenen fiillerle ilgili olup, kanunun yayımlandığı tarihe kadar ödenmemiş olan idari para cezaları aftan faydalanılarak ödenebilecek.

Kanunda belirtilen borçlardan birisiyle karşı karşıya kalanların yapılandırmadan faydalanmak istemeleri halinde, nisanın sonuna kadar Sosyal Güvenlik Kurumu'na bağlı tahsil dairesine yazılı başvuruda bulunması gerekiyor. Bu şekilde müracaatta bulunanlar kesinleşmiş borçlarının gecikme faizi ve gecikme zammını, idari para cezalarının da yarısını ödemekten kurtulacak. Ayrıca henüz kesinleşmemiş ve dava aşamasındaki idari para cezalarının da yüzde 75'i ve gecikme zammı, gecikme cezası silinecek.

Yeni yapılandırmadan daha önce borç yapılandırmasına giden borçlular da faydalanabilecek. 5510 sayılı kanunun geçici 24 ve 25. maddeleri gereği yapılandırdığı halde bu taksitlerin üçte birine kadarlık kısmını ödemeyenler bu borçlarını yeniden yapılandırabilecek. Yapılandırma sonrasında ortaya çıkan rakamlar peşin ödenebileceği gibi ikişer ayda bir ödemek üzere 6-9-12 ve 18 taksitte de ödemek mümkün.

#### **SİGORTALILIK HALLERİNİN ÇAKIŞMASI DURUMU**

Çalışma hayatında sık karşılaşılan durumlardan birisi de sigortalılık hallerinin çakışması. 4/a (SSK), 4/b (Bağ-Kur) ve 4/c (Emekli Sandığı) çakışmalarında şimdiye kadar Emekli Sandığı statüsü dikkate alınmaktaydı. 4/a (SSK) ve 4/b (Bağ-Kur) çakışmalarında ise ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınıyordu. Örneğin limitet şirket ortağı olan bir 4/b (Bağ-Kur) sigortalısı daha sonra 4/a'ya (SSK) kayıtlı olarak çalışmaya başlarsa önce başlayan sigortalılığı (Bağ-Kur) kesintiye uğrayıncaya kadar 4/a'lı (SSK) olamıyordu.

6111 sayılı kanun ile ilgili olarak sigortalılar lehine önemli bir düzenleme yapıldı. Sigortalının 4/a (SSK) ve 4/b (Bağ-Kur) sigortalılık statüleri ile 4/c (Emekli Sandığı) statüsüne aynı anda tabi olacak şekilde kanun kapsamına girmesi halinde öncelikle 4/c (Emekli Sandığı) kapsamında, 4/a (SSK) ve 4/b (Bağ-Kur) sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde kanun kapsamına girmesi halinde ise 4/a (SSK) kapsamında sigortalı sayılacak. Yapılan değişiklikle bu kapsamdaki kişilere emeklilik açısından avantaj sağlandı. Örneğin 4/b (Bağ-Kur) şartlarına göre emekli olabilmek için 9 bin gün prim ödenmesi gerekirken, 4/a (SSK) şartlarında daha az prim ödenmesiyle emekli olunabilecek.

Sigortalının, sigortalı sayılması gereken sigortalılık halinden başka bir sigortalılık hali için prim ödemiş olması durumunda, ödenen primler esas alınan sigortalılık hali için ödenmiş ve esas alınan sigortalılık halinde geçmiş kabul edilecek. Örneğin sigortalının 4/a (SSK) kapsamında prim ödemesi gerekirken 4/b (Bağ-Kur) kapsamında prim ödenmesi durumunda ödenen primler 4/a (SSK) kapsamında ödenmiş ve bu sigortalılık halinde geçmiş kabul edilecek.

#### **Devlet memurlarının askerde ve ücretsiz izinli oldukları dönemde primini kurum ödeyecek**

Sosyal Güvenlik mevzuatına göre sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan faydalanabilmek için sigortalının, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün Genel Sağlık Sigortası primi ödemesi yapmış olması gerekiyor. Devlet memuru kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince kullandıkları aylıksız izin sürelerinin bitiminden sonra göreve başlayanlar ile bir yıl ve daha az süreyle aylıksız izne ayrılanların aylıksız izin sürelerinde 30 günlük prim ödeme şartı aranmıyor.

Devlet memurları askerde oldukları dönemde ücretsiz izinli sayılıyor. 6111 sayılı kanun ile memurların ücretsiz izinde oldukları dönemde Genel Sağlık Sigortası primi ödenmesine ilişkin bir düzenleme yapıldı. Bu durumdaki sigortalıların aylıksız izinli oldukları süreler için prime esas kazanç alt sınırının altında olmamak kaydıyla aylıksız izne ayrıldıkları tarihteki prime esas kazançları üzerinden yüzde 12 oranında Genel Sağlık Sigortası primi işverenlerince yani çalıştıkları kurumca ödenecek.

Yeni düzenlemeye göre, askerlik hizmeti sebebiyle aylıksız izne ayrılanların sağlık sigortası priminin ödenmesinde, bir yıllık süre sınırı uygulanmayacak. Memurlar bir yıldan fazla askerlik yapsalar bile yüzde 12 oranında sağlık sigortası primi, işverenlerince yani çalıştıkları kurumca ödenecek. Bu sayede bu kişilerin eş ve çocukları ile geçimi bu kişilerce sağlanan ana ve babası da sağlık hizmeti alabilecek.

#### **Prim ödeme kolaylığından kimler faydalanacak?**

SSK, Bağ-Kur kapsamındaki sigortalılık statülerinden kaynaklanan, Kasım 2010 ve öncesine ilişkin; sigorta primi, emeklilik keseneği ve kurum karşılığı, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi ile bunlara bağlı

gecikme cezası ve gecikme zammı alacakları,

Kasım 2010 ve öncesine ilişkin isteğe bağlı sigorta primleri ve topluluk sigortası primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zamları,

Yaşlılık, emekli aylığı veya malullük aylığı bağlandıktan sonra sigortalı sayılmasını gerektirir nitelikte çalışması nedeniyle ilgili mevzuatına göre ödenmesi gereken, Kasım 2010 ve öncesine ilişkin sosyal güvenlik destek primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zamları,

30 Kasım 2010 tarihine kadar (bu tarih dâhil) bitirilmiş olan özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin yapılan ön değerlendirme, araştırma veya tespit sonucunda bulunan eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı alacakları,

31 Aralık 2010 tarihine kadar (bu tarih dâhil) işlenen fiillere ilişkin olup ilgili kanunları uyarınca uygulanan idari para cezaları ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zamları,

İlgili kanunları gereğince takip edilen Kasım 2010 ve öncesine ilişkin Damga Vergisi, Özel İşlem Vergisi ve eğitime katkı payı ile bunlara bağlı gecikme zammı alacakları.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Af kanunu, Varlık Barışı'ndan faydalananlara yeni imkân getirdi

---

Ahmet Yavuz 2011.03.14

5811 sayılı Varlık Barışı Kanunu, başvuru süresi bitmiş de olsa uygulamaları devam eden bir kanun.

Bu kanuna göre yurtdışındaki veya Türkiye'de bulunup kayıtlı olmayan varlıklarını beyan eden ve bunları ülkeye getiren veya işletme aktiflerine alan mükelleflere bu varlıklarla ilgili inceleme yapılmama, başka sebeplerle yapılan incelemede bulunan matrah farkından ise beyan edilen tutarı mahsup etme garantisi verilmişti. Ancak 25 Ekim 2010 tarihinde bu köşede dile getirdiğim üzere özellikle mahsup uygulamasında birçok problem yaşandığı görüldü. Sorunların en önemlisini mükelleflerin mahsup imkânından faydalanabilmek için bazı şartları belirli sürelerde yerine getirmemesi oluşturunuyordu. Mesela yurtdışındaki varlıkların beyan tarihinden itibaren bir ay içerisinde Türkiye'ye getirilmesi veya banka hesabına geçirilmesi gerekiyordu. Bir diğer şart da bilanço esasına göre defter tutan mükellefler için öngörülüyordu. Şirketlerin 5811 sayılı kanun hükümlerine göre, Türkiye'de sahip oldukları ve beyana konu ederek yasal defterlerine kaydettikleri varlıklar için pasifte özel bir fon hesabı açmaları ve bu tutarı beyan tarihinden itibaren altı ay içinde sermayeye ilave etmeleri gerekiyordu. Bu ve buna benzer ihmaller küçük bir ceza ile telafi edilebilecekken, oldukça ağır müeyyideler öngörülerek ve bu süreleri atlatanların mahsup imkânından faydalanamayacağı hükmü konmuştu. Ayrıca bazı vergi daireleri, Varlık Barışı'ndan faydalanan mükellefleri incelemeye sevk etme yerine takdir komisyonu vasıtasıyla vergi tarhiyatı yapma yoluna gidiyordu. Böylece yeni vergi, inceleme neticesinde bulunmamış olacağı için Varlık Barışı'nda beyan edilen matrahın mahsup edilme imkânı olmuyordu. Bu uygulamalar hem devlete olan güveni azaltıyor hem de mükelleflerin mağduriyetine



sebebe oluyordu. 6111 sayılı kanunla bu ve benzeri durumlar göz önüne alınarak Varlık Barışı ile ilgili yeni düzenlemeler getirildi. Nisan ayı sonuna kadar bu şartların yerine getirilmesi halinde mükellefler 2006 ve 2007 yıllarıyla ilgili olarak haklarında yapılan vergi incelemelerinde bulunan matrah farkından Varlık Barışı kapsamında beyan ettikleri matrahları mahsup edebilecek.

#### TAKDİR KOMİSYONUNCA ALINAN VERGİLER İADE

Mahsup imkânı sadece vergi inceleme elemanlarının tespitlerinde kullanılmakla kalmayacak.

Yeni hükümlere göre 5811 kapsamında olup vergi incelemesine yetkili olanların talebi üzerine matrah takdiri için takdir komisyonlarına sevk edilen ve takdir komisyonu kararlarına göre matrah takdir edilerek tarhiyat yapılan mükelleflerden, matrah takdirine ilişkin tarhiyat yapılmadan önce 5811 sayılı kanuna göre bildirim veya beyanda bulunanlar mahsup imkânından faydalanabilecek. Bu şartları sonradan yerine getirenler de mahsup imkânından yararlanacak. Komisyon tarafından haklarında daha önce matrah farkı takdir edilen mükellefler, bu kanunun yayımlandığı tarihi izleyen dördüncü ayın sonuna kadar başvuruda bulunması halinde iade alabilecek. Vergi ödenmemiş ve mahkemeye gidilmişse davalardan vazgeçilmesi şartıyla terkin edilecek.



#### **Nisan sonuna kadar yerine getirilebilecek sorumluluklar**

Af kanunu ile Varlık Barışı kapsamında zamanında yerine getirilemeyen aşağıdaki sorumluluklar için yeni süre verildi. Bu sorumluluklar nisan sonuna kadar yerine getirilirse mükellefler Varlık Barışı kapsamında başvurdıkları yıllar için yapılacak incelemede bulunacak matrah farkından beyan ettikleri tutarları mahsup edebilecek. Yeni süre tanınan ve nisan sonuna kadar yerine getirilmesi gereken sorumluluklar şunlar:

Bildirim veya beyanda bulunanlardan yurtdışında bulunan varlıklarını Türkiye'ye getirmeyenler,

Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer etmeyenler,

Beyanda bulunanlardan bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerce sermaye artırımında bulunmayanlar,

Bildirilen veya beyan edilen varlıklar sebebiyle tarh edilen vergileri ödemeyenler.

Ayrıca bu işlemler Varlık Barışı kanununda öngörülen sürede yapamayıp, sonra yerine getirenler de düzenlemenin kapsamı içerisinde. Yani Haziran 2010'da sermaye artırması gerekenler bunu Ağustos veya Aralık 2010'da bile yapmışsa mahsup imkânından faydalanabilecek.

#### **Çırak, öğrenci ve kısmî zamanlı çalışanlara Genel Sağlık Sigortası**

Torba Yasa ile getirilen düzenlemelerden birisi de çıraklar, kursiyerler, öğrenciler ve kısmi zamanlı çalıştırılanlar ile ilgili. Bu gruba giren çalışanlar Genel Sağlık Sigortası kapsamında sayılmadıkları için sağlık hizmetlerinden faydalanmada sıkıntı yaşıyorlardı. Bu kapsamda çalışanlar sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına tabi oldukları için çalıştıkları süreler emeklilikte de dikkate alınmıyordu. Düzenleme ile bu problem giderilmiş oldu. 6111 sayılı kanunla yapılan düzenleme sonrasında aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası; meslek liselerinde okumakta iken veya yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler ile Yükseköğretim Kanunu'na tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanacak. Bu kesimde yer alanlar sigortalı sayılacak ve bunlardan bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar hakkında ayrıca Genel Sağlık Sigortası hükümleri uygulanacak. Dolayısıyla artık rahatlıkla sağlık hizmeti alabilecekler.

Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler için de aynı şekilde genel sağlık sigortası hükümleri uygulanacak. Kanunla, yurtdışındaki işyerlerinde çalışan sigortalılar ile ilgili olarak da düzenleme yapıldı. Bu kişilerin bu sürede ödedikleri isteğe bağlı sigorta primleri SSK kapsamında sigortalılık sayılacak. Böylece SSK şartlarına göre emekli olabilmelerinin sağlanması kolaylaştırılmış oldu. 6111 sayılı kanunla oda kaydı bulunan 65 yaşın üzerindeki çiftçilerle ilgili de düzenleme yapıldı. Bu kişiler talepte bulunmaları halinde zorunlu sigorta kapsamından çıkabilecekler.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kira gelirini beyan ederken, istisnalardan faydalanmak için doğru yöntemi tercih edin

---

Ahmet Yavuz 2011.03.21

Bu sene mart ayını neredeyse tüm mükellefleri ilgilendirdiği için 6111 sayılı af kanununa ayırdım.

Ancak bu ay Gelir Vergisi mükelleflerinin bir önceki yıl elde ettikleri gelirle ilgili beyanname verdikleri ve ilk taksitini ödedikleri ay. Bu yüzden özellikle kira geliri elde edenlerin, beyanlarını yaparken nelere dikkat etmesi gerektiğine dikkat çekmek faydalı olur kanaatindeyim.

Öncelikle sadece kira geliri elde eden mükelleflerin 2010 yılı içerisinde elde ettiği geliri bu hafta sonuna kadar beyan etmesi gerektiğini hatırlatayım. 2011 yılı içerisinde kiraya verilen konutlardan elde edilen gelirin beyanı bir sonraki yıl verilecek. Öteden beri vergi mevzuatında kira gelirini kendiliğinden beyan edenlere önemli teşvikler uygulanıyordu. O zamanlar kira gelirleri vergi dairesi tarafından tam kavranamıyor, takip edilemiyordu. Gerek devlet dairelerinde teknolojinin kullanımıyla bilgi paylaşımının daha yoğun yapılması gerekse kira ödemelerinin banka ve benzeri kurumlardan yapılmasıyla ilgili getirilen mecburiyet, kira gelirlerinin saklanması güçleştirdi. İnsanlar elde ettikleri geliri beyan edip iki taksitte ödemeyi ve daha sonra cezalı tarhiyatla muhatap olmaktan kurtulmayı tercih ediyor. Aslında bence de mantıklı tercih bu olmalı. Üstelik ticari, zirai veya mesleki kazancını yıllık beyanname ile beyan etmiyorsa mükellefler kira gelirlerinin 2 bin 600 lirasını vergiden istisna tutarak matrahtan indirme şansına sahip. Üzerinden vergi hesaplanacak matrahı hesaplarken gelirlerinden, yapabilecekleri gider ve indirim imkanı da cabası. 2 bin 600 liralık istisna tutarı konut başına değil kişi başına dikkate alınmalı. Mesela bir konutun iki ortağı sahipse elde edilen gelir ikiye bölüşürüleceğinden her bir gelir sahibi bu istisna tutarını kendi gelirinden düşebilir. Birden fazla konutunu kiraya veren bir vatandaş bu istisna tutarından sadece bir kere faydalanabiliyor.

### GERÇEK GİDER Mİ, GÖTÜRÜ MÜ?

Yıl içerisinde kira geliri olarak elde edilen iradın tümü vergi matrahı olarak dikkate alınmıyor. Vergiler safi iratlar üzerinden hesaplandığı için toplam gelirden gider ve masrafların düşülmesi gerekiyor. Gayrimenkul sahipleri de bu geliri elde etmek için bazı masraflar yapmak zorunda oldukları için bu masrafların kira gelirinden düşülmesi mümkün. Kira gelirlerinden indirilecek giderlerle ilgili olarak gerçek gider yöntemi veya götürü gider yöntemi tercih edilebilir. Gider yönteminin seçimi, taşınmaz malların tümü için ortak yapılıyor. Yani kiraya verilen gayrimenkullerin bir kısmı için gerçek gider, diğer kısmı için götürü gider yöntemi seçilemiyor. Bu yüzden duruma göre doğru gider yöntemi seçmek daha az vergi ödemeyi, bazen de hiç vergi ödememeyi sağlayabiliyor. Gelir sahipleri kiraya verdikleri gayrimenkulü 5 yıl içinde almış ise, kendileri de

ayrıca kirada oturuyorsa, bu gayrimenkul için kredi faizi ödüyor ve bakım, onarım harcamaları yapıyorsa gerçek gider yöntemini tercih etmelerinde fayda var. Gerçek gider yönteminin seçilmesi halinde, kiraya veren tarafından, kiraya verilen gayrimenkul için ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri, idare, sigorta giderleri, borçların faizleri, onarım bakım giderleri, amortismanlar, mal için ödenen kiralara veya sahibi bulundukları konutları kiraya verenlerin kirayla oturdukları konut veya lojmanların kira bedeli, kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak sözleşmeye, kanuna veya ilama istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar brüt kira tutarından indiriliyor. Gerçek gider yöntemi tercih edilecek olursa bu harcamalara ilişkin belgelerin alınması ve 5 yıl boyunca saklanıp muhafaza edilmesi gerekiyor. Harcamalara ilişkin belgelerin beyanname ekinde verilmesine gerek yok.

Götürü gider yöntemini seçen mükellefler, (hakları kiraya verenler hariç) kira gelirlerinden istisna tutarını düştüktan sonra kalan tutarın yüzde 25'i oranındaki götürü gideri gerçek giderlere karşılık olmak üzere indirebilirler. Bu usulü seçen mükellefler iki yıl geçmedikçe gerçek gider yöntemine dönemezler.

Ayrıca kira geliri elde eden gayrimenkul sermaye iradı sahibi mükellefler, kendilerine, eşlerine ve küçük çocuklarına ilişkin şahıs ve bireysel emeklilik sigorta primleri, eğitim ve sağlık harcamaları, okul, yurt ve sağlık tesisleri için yapılan bağış ve yardımlar ile bağış ve yardımların tamamını veya belli bir tutarını verdikleri beyanname üzerinde safi iratlarından indirim konusu yapabilir.

### İşyeri kira gelirleri nasıl hesaplanır?



Sahip olduğu gayrimenkulü kiraya verenlere 2 bin 600 liralık istisna tanınmış. Ancak gayrimenkul işyeri olarak kiraya verilmişse bu istisnadan faydalanılamaz. Bu durumda işyerini kiralayan kişinin ödediği kiradan vergi kesintisi yapıp vergi dairesine ödeme yapması söz konusu olacak. Basit usul mükellefler ile vergiden muaf esnaf veya yabancı kiracı dışında neredeyse tüm mükelleflerin kiradan stopaj yapması gerekiyor. Bu durumda gayrimenkul sahibinin belli sınırı aşan geliri için beyanname vermesi gerekecek. Bu sınır 2010 yılı gelirleri için 22 bin lira olarak belirlenmiş. Diğer bir ifadeyle 2010 yılı içerisinde tevkifata tabi tutulmuş işyeri kira geliri 22 bin liranın altında olanların başkaca beyana tabi geliri yoksa beyanname vermelerine gerek bulunmuyor. Kira gelirleri toplamı 22 bin lirayı aşıyorsa beyanname verilmesi gerekecek ama 96 bin liranın altında gelir elde edenler bu beyanname sebebiyle ek bir vergi ödemeyecek. Hatta tevkif edilen vergilerin vergi dairesine yatırılmış olması şartıyla iade bile almaları söz konusu olacak. Kiracının tevkif ettiği vergiyi ödememesi, işyeri sahibini sorumluluk altına sokmaz.

İşyeri kiralamalarında genel olarak net kira üzerinden anlaşma yapılıyor. Ancak işyeri olarak kiralanan yerlerde verilen kira tevkifata tâbi tutulmalı. Mükelleflerin işyeri kira gelirleri brüt kira geliri üzerinden dikkate alınıyor. Tevkifat brüt kira üzerinden yapılıyor ve geriye kalan net kira mal sahibine ödeniyor. Brüt kira, net kiranın 0,8'e bölünmesi ile bulunuyor. Mesela aylık net 2 bin liraya kiraya verilen dükkânın vergi kesintisi brüt kira tutarı üstünden yapılacağından, brüt kira;  $2.000/0.8 = 2.500$  TL olarak hesaplanır. Buna göre işyeri kiracısı mükellef 2 bin 500 lira üstünden her ay yüzde 20 oranında 500 lira vergi kesecek ve vergi dairesine yatıracak, kalan 2 bin lirayı da dükkân sahibine ödeyecektir. Dükkân sahibinin kira geliri aylık 2 bin 500 lira olarak dikkate alınacak, 2010 yılında 22 bin lirayı aşan bir gelir elde edilmesi halinde bu gelir kira geliri olarak vergi dairesine beyan edilecek. Dükkânın 2010 yılı içerisinde 9 ay veya daha fazla bir süre kiraya verilmiş olması halinde dükkân sahibi beyan sınırını aşan bir gelir elde etmiş olacağı için beyanname vermek zorunda olacak. Toplam kira gelirinin tespitinde işyeri ve konut kira gelirleri birlikte dikkate alınmalı.

# İşsizlik sigortasının kapsamı genişledi, ödenek almak kolaylaştı

---

Ahmet Yavuz 2011.03.28

Bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalıların işsiz kalmaları sonucu uğradıkları gelir kaybı, belli sürede işsizlik sigortası ile karşılanıyor.

Bu sistem, sigortacılık tekniğiyle faaliyet gösteren zorunlu bir sigortadır. Bir hizmet akdiyle sigortalı olarak çalışanlar, bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sandıklarda çalışanlar ve ülkemizde çalışma vizesi ile çalışan yabancı işçiler, işsizlik sigortasından faydalanabiliyor.

6111 sayılı kanunla işsizlik sigortasının kapsamı genişletildi. Sigortalı olarak kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar, işsizlik sigortası primi ödeyen isteğe bağlı sigortalılar ile ücretli ve sürekli olarak ev hizmetlerinde çalışanlar, kamu sektörüne ait tarım ve orman işlerinde ücretle çalışanlar ve 5510 sayılı kanunun ek 6'ncı maddesi kapsamındaki sigortalılar da işsizlik sigortasından faydalanabilecek.

Çalışmakta oldukları işlerini kendi istekleriyle bırakanlar ile ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller dışında işlerine istekleri dışında son verilenler işsizlik sigortası alabiliyor. Bunun için işverenin işten ayrılma bildirgesini 3 nüsha olarak düzenlemesi ve bildirgenin bir nüshasını işçiye, bir nüshasını da 15 gün içinde İş Kur'a göndermesi gerekiyor. Üçüncü nüsha da işyerinde saklanacak şekilde alıkonulacak.

Sigortalı işsizsin, işsizlik ödeneği alabilmesi ve 5510 sayılı kanun gereği ödenecek sigorta primleri, yeni bir iş bulma ve meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimlerinden faydalanabilmesi için işten ayrılma bildirgesiyle birlikte hizmet akdinin feshedildiği tarihi izleyen günden itibaren otuz gün içinde kuruma doğrudan veya elektronik ortamda başvurması gerekiyor. İşsizlik ödeneğine hak kazanmak için hizmet akitlerinin sona ermesinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş ve işten ayrılmadan önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışılmış olması gerekiyordu. 'Torba kanun' ile bu şart kaldırıldı. Böylece işsizlik ödeneğine hak kazanmak da kolaylaştı.

Teklif edilen işi beğenmeyen işsizlik sigortası kesiliyor

İşsizlik Sigortası Kanunu uyarınca sigortalıların işsizlik ödeneğine hak kazanabilmesi için hizmet akitlerinin kanunda belirtilen hallerden birisine dayalı olarak sona ermesi gerekiyor. Ayrıca kuruma, süresi içinde şahsen başvurarak yeni bir iş almaya hazır olduklarını kaydettirmeleri ve kanunda yer alan prim ödeme şartlarını sağlamış olmaları isteniyor. İşsizlik ödeneği almakta iken aşağıdaki durumlarda bu para kesiliyor:

- Kurumca teklif edilen mesleklerine uygun ve son çalıştıkları işin ücret ve çalışma şartlarına yakın ve ikamet edilen yerin belediye mücavir alanı sınırları içinde bir işi haklı bir sebebe dayanmaksızın reddeden,
- İşsizlik ödeneği aldığı sürede gelir getirici bir işte çalıştığı veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı aldığı tespit edilen,
- Türkiye İş Kurumu tarafından önerilen meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimini haklı bir sebep göstermeden reddeden veya kabul etmesine karşın devam etmeyen,

- Haklı bir nedene dayanmaksızın kurum tarafından yapılan çağrılar zamanında cevaplamayan, istenilen bilgi ve belgeleri öngörülen süre içinde vermeyenler.

İşsizlik sigortası primi, yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 devlet payı olarak alınıyor. 6111 sayılı kanunla getirilen düzenleme sonrasında isteğe bağlı sigortalılardan işsizlik sigortası primi, ödeyenlerden ise yüzde 1 sigortalı ve yüzde 2 işveren payı alınıyor.

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde kırkıdır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, İş Kanunu'nun 39'uncu maddesine göre onaltı yaşından büyük işçiler için uygulanan aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde seksenini geçemiyor.

'Torba kanun'la getirilen düzenlemelerden birisi de İşsizlik Sigortası Fonu'nun kullanımıyla ilgili. Fonun bir önceki yıl prim gelirlerinin yüzde 30'u; işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak, çalışanların vasıflarını yükselterek işsizlik riskini azaltmak ve teknolojik gelişmeler sebebiyle işsiz kalması beklenenlerin başka alanlara yönlendirilmesini sağlamak, istihdamı artırıcı ve koruyucu tedbirler almak ve uygulamak, işe yerleştirme ve danışmanlık hizmetleri temin etmek, işgücü piyasası araştırma ve planlama çalışmaları yapmak amacıyla kullanılabilir. Bu oranı yüzde 50'ye kadar çıkarmaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınıyor. Ancak işsizlik ödeneğinden faydalanmakta olanlara yönelik hizmetler için bu sınırlama dikkate alınmıyor.



### **MTV borcu için farklı vergi dairesine başvuru imkânı**

Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) borcu olup da af kapsamında ödemek isteyen araç sahiplerine kolaylık. Mükellefler, bulundukları il veya ilçe dışındaki başka vergi dairelerine kayıtlı taşıtlarına ilişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi ve idari para cezaları için 6111 sayılı kanundan faydalanmak amacıyla bulundukları il veya ilçedeki, tahsile yetkili vergi dairelerine başvuruda bulunabilecek. Taksitlendirmeye ilişkin ödeme planı da bu vergi dairesinden alınacak.

### **ÜNİVERSİTE HARÇLARINA DA YAPILANDIRMA**

Birçok kamu alacağının tahsilini kolaylaştıran, ceza ve faizleri ödemedi sadece kamu alacağının aslını ödeme imkânı getiren 6111 sayılı kanundan Kredi Yurtlar Kurumu'ndan harç veya öğrenim kredisi kullanmış olanlar da faydalanabiliyor. Kanun, kredi borcu olanlara iki tercih sunuyor. 2009'da getirilen, öğrenim ve katkı kredisi borçlarını yapılandıranlardan, bu borçlarını süresi içerisinde ödemeyenler 31 Mayıs tarihine kadar müracaat ederlerse borçlarını yapılandırma şartları çerçevesinde ödeyebilecek. Öğrenim ve katkı kredisi borçlarını süresinde ödemediklerinden dolayı borçlarının 6183 sayılı kanun kapsamında tahsili için ilgili vergi dairelerine bildirilenler ise borçlarının yapılandırılması için 2 Mayıs'a kadar vergi dairesine müracaat etmeli. Bu müracaatlar sonrasında kredi borçlarının gecikme zamları ve faizler silinecek. Borcun aslı ve borca enflasyon oranı uygulanması suretiyle bulunacak tutarın ödenmesi yeterli. Yeni hesaplanan tutar peşin olarak ödenebileceği gibi, küçük vade farkına katlanılarak taksitli olarak da ödemek mümkün. Ayrıca 2009'da borçlarını yapılandıranlar da doğrudan vergi dairesine müracaat ederek yapılandırma yapabilecek. Bildirildikleri vergi dairesi, bulundukları ilin dışında olanların, dilekçelerini ilgili vergi dairesine iadeli taahhütlü veya APS ile göndermeleri mümkün.

# Silikozis hastaları, emeklilik için 25 Mayıs'a kadar başvuracak

---

Ahmet Yavuz 2011.04.04

Kotların beyazlatılması, eskitilmiş görünümü verilmesi amacıyla kum kuru hava kompresörleriyle kotların yüzeyine tutularak aşındırılma işlemi yapılıyor.

Kot taşıma sırasında solunan tozlar akciğerde silikozis hastalığına yol açıyor. Akciğer kan ve lenf damarlarında çekilmeler ve şekil bozukluklarının oluşmasına yol açan ve tedavisi olmayan bu hastalık, kot taşıma atölyelerinde, döküm ve metal eşya işkolunda, silikojen tozun solunum yolları korunma mekanizmasını aşarak akciğere kadar ilerlemesi sonucu meydana geliyor.

6111 sayılı kanunla 2022 sayılı kanuna eklenen geçici maddeyle silikozis hastalarına aylık bağlanması ve sağlık hizmetlerinden faydalanma imkânı getirildi. Bunun için silikozis hastalarının 25 Şubat 2011 tarihinden itibaren 3 aylık süre içerisinde talepte bulunmaları ve Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulu'nca meslek hastalıkları tespit hükümleri çerçevesinde silikozis hastalığı sebebiyle meslekte kazanma gücünün en az yüzde 15'ini kaybettiklerine dair rapor almaları gerekiyor. Ayrıca bu hastalık mağdurlarının sosyal güvenlik mevzuatına tabi olarak herhangi bir işte çalışmamaları, sosyal güvenlik kurumlarından ya da yabancı bir ülkeden herhangi bir gelir veya aylık almamaları gerekiyor. Bu şartlar sağlanırsa hastaların sağlık hizmetinden yeşil kart kapsamında faydalanması ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nca aylık bağlanması söz konusu. Bağlanacak aylık, çalışma gücü kaybı oranına göre değişiklik gösterecek. Meslekte kazanma gücünü yüzde 15 ile yüzde 34 arasında kaybedenlere 7 bin, yüzde 35 ile yüzde 54 arasında kaybedenlere 8 bin, yüzde 55 ve üzerinde kaybedenlere 9 bin gösterge rakamının, her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunan tutarda aylık bağlanacak.

## HASTA ÖLÜRSE YAKINLARI FAYDALANACAK

Aylık almakta iken ölen silikozis hastasının Türkiye'de sigortalı olarak veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan, kendi sigortalılığı sebebiyle gelir veya aylık almayan dul eşine yüzde 50'si, 2022 sayılı kanuna eklenen geçici 2'nci maddesi kapsamında aylık alan çocuğu bulunmayan dul eşine yüzde 75'i, çocuklarından; 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamayan ve evli olmayan veya SGK Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az yüzde 60 oranında yitirip malul olduğu anlaşılanların veya yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının her birine yüzde 25'i oranında aylığın tamamı dağıtılacak şekilde aylık bağlanacak.

Aylık bağlanan silikozis hastası ile eş ve çocuklarının tedavi giderleri, yeşil kart ile ilgili kanunun 2'nci maddesinde belirtilen aile içindeki kişi başına düşen gelir payına bakılmaksızın yeşil kart verilerek karşılanacak. Aylık alanların 5510 sayılı kanuna göre çalışmaya veya sosyal güvenlik kurumlarından ya da yabancı bir ülke sosyal güvenlik kurumundan gelir veya aylık almaya başlamaları halinde ise hastalıktan kaynaklı kendilerine bağlanan aylıkları kesilecek.

## Hangi borçlarda af için vergi dairelerine gidilebiliyor?

Torba kanunu kapsamında birikmiş aşağıdaki borçların cezaları silinerek taksitli olarak ödenmesi için müracaat edilebilecek. Müracaat 2 Mayıs'a kadar bağlı olunan vergi dairesine yapılması gerekiyor.

Vergi dairelerine;

- Vergi, resim, harç ve bunlara ilişkin cezalar ile gecikme faizi ve gecikme zammı alacakları,
- Vergi dairelerince takip edilen vergi dışındaki ecrimisil, KKDF, destekleme ve fiyat istikrar fonu, Yurtkur ve DSI gibi diğer kamu alacakları,
- Trafik idari para cezası, karayolu taşıma idari para cezası, otoyol ve köprülerden ihlalli geçiş idari para cezası, askerlik para cezası, seçim para cezası, nüfus para cezası gibi bazı idari para cezası alacakları için başvurulabilir. Borçları kanun kapsamında yapılandırılan mükelleflere, talep etmeleri halinde vergi daireleri tarafından vergi borcu bulunmadığına ilişkin yazı verilecek.

### **İdari para cezaları için müracaat gerekli mi?**

Trafik idari para cezası, karayolu taşıma idari para cezası, otoyol ve köprülerden ihlalli geçiş idari para cezası, askerlik para cezası, seçim para cezası ve nüfus para cezası dışındaki hiçbir adli ve idari para cezası kanun kapsamına girmiyor. 31 Aralık 2010 tarihinden önce (bu tarih dahil) verilen ve 120 liranın (faiz hariç) üzerinde olan bu türden cezalar için yapılandırmaya gidilebilecek. Yani bu cezalar taksitle ödenebilecek. Ceza tutarı 120 liranın altında olan ve yukarıda sayılan cezalar da dahil olmak üzere genel bütçeye gelir kaydedilen tüm idari para cezaları silinecek. Ancak sigara kullanımı sebebiyle verilmiş cezalar için hiçbir şekilde kanundan faydalanılamayacak. 120 liranın altında idari para cezası borcu bulunanların kanundan faydalanmak için hiçbir başvuruda bulunmasına gerek yok. İşlemler idare tarafından kendiliğinden sonuçlandırılacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **12 Eylül mağdurları, borçlanma için 25 Ağustos'a kadar başvursun**

*Ahmet Yavuz 2011.04.11*

Ülkemiz demokrasi tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilmesi gereken, geçen eylülde yapılan referandum sonrasında vatandaşlarımızın daha demokratik ve özgür bir ortamda yaşamaları için düzenlemeler yapılıyor.

Diğer taraftan da geçmişte antidemokratik muamelelere maruz kalanların mağduriyetinin giderilmesi için adımlar atılıyor. Onlardan birisi de 12 Eylül darbesinden sonra mağduriyet yaşayanlara getirildi.

SGK Kanunu'na 6111 sayılı kanunla eklenen maddeyle 12 Eylül mağdurlarına borçlanma imkanı getirildi. Düzenlemeye göre; sıkıyönetim mahkemelerinin görev alanına giren suçlar sebebiyle yakalanan veya tutuklananlardan, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetime el koyduğu 12 Eylül 1980 tarihinden itibaren haklarında kovuşturmayla yer olmadığına veya beraatlerine karar verilenler, gözaltında veya tutuklulukta geçen süreleri borçlanabilecek. Bunun için kendilerinin ya da hak sahiplerinin bu durumlarını belgeleyerek 25 Şubat 2011 tarihinden itibaren altı ay içerisinde talepte bulunmaları gerekiyor.

Talep bulunulması kaydıyla, gözaltında veya tutuklulukta geçen süreler, talep tarihinde hesaplanacak primlerin; bu durumlarından dolayı dava açıp tazminat alanların borcun tebliğ tarihinden itibaren altı ay içerisinde

kendilerince veya hak sahiplerince, tazminat almamış olanların ise Hazine'ce ödenmesi suretiyle borçlandırılacak. Bu şekilde borçlanılan süreler emeklilik hesaplamasında SSK prim ödeme gün sayısı olarak değerlendirilecek. Ancak, sigortalılık başlangıç tarihinden önceki borçlanılan süreler sigortalılık başlangıç tarihini geriye götürmeyecek. Yani o tarihten önce sigortası başlamamış olanların sigorta başlangıç tarihi geri gitmeyecek.

Ayrıca 5434 sayılı kanuna tabi çalışmakta iken, sıkıyönetim mahkemelerinin görev alanına giren suçlar sebebiyle yakalanan veya tutuklananlardan, 12 Eylül darbesinden itibaren haklarında kovuşturmayaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilenlerin, herhangi bir nedenle hizmet sayılmayan gözaltında veya tutuklulukta geçen süreleri, hizmet sürelerine eklenecek. Bunun için kendileri veya hak sahiplerinin bu durumlarını belgelemeleri, 25 Ağustos'a kadar (altı ay içerisinde) talepte bulunmaları gerekiyor. Bu durumdaki mağdurların talepte bulunmaları kaydıyla, gözaltına alındıkları veya tutuklandıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık derece ve kademesinin talep tarihindeki katsayılar ve emeklilik keseneğine esas aylığın hesabına ait diğer unsurlar ile kesenek ve karşılık oranları esas alınmak suretiyle hesaplanacak borçlanma tutarının aynı sürede kendilerince veya hak sahiplerince ödenmesi halinde hizmet sürelerine eklenecek.

Kanunun Resmi Gazete'de yayımlandığı 25 Şubat 2011 tarihine kadar, kendi sigortalılıklarından dolayı sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık bağlanmış olanlar ile yukarıda belirtilen kapsamda sayılan süreleri herhangi bir şekilde sigortalılık hizmeti olarak değerlendirilmiş olanlar, yeni getirilen borçlanma imkanından faydalanamıyor. Gelir veya aylık bağlanmayan ya da toptan ödeme yapılmak suretiyle hizmetleri tasfiye edilenler, borçlanacakları bu süreler ile birlikte emekli veya yaşlılık aylığına veya gelire hak kazanacak olanlara, geçmişe yönelik aylık ve farkı ödenmiyor. Bu kapsamda borçlandırılan süreler emekli ikramiyesi hesabında dikkate alınmayacak.



### **İşsizlik Sigortası'ndan faydalanmada 120 gün şartı devam ediyor**

Daha ince İşsizlik Sigortası'yla ilgili yazdığım yazıda bir noktada yanlış yorum yapmışım. Dikkatli okurlarım hemen beni soru yağmuruna tuttu. Gelen sorulara elimden geldiğince cevap yazmaya çalıştım ama konuya bir de burada açıklık getirmekte fayda var. 6111 sayılı kanunla yapılan düzenlemeyle 4857 sayılı kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışanlardan 5510 sayılı kanunun 52'nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında İşsizlik Sigortası primi ödeyen isteğe bağlı sigortalılar ile aynı kanunun ek 6'ncı maddesi kapsamındaki bazı kısmi süreli çalışanların sigortalılıklar (ticari taksi, dolmuş işyerleri ve ilgili maddede belirtilen diğer çalıştırılanlar) İşsizlik Sigortası kapsamına alındı. Bu sigortalıların İşsizlik Sigortası alması için işten ayrılmadan önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışma şartı aranmayacak. Ancak bunların dışındaki diğer sigortalılar için halen işten ayrılmadan önce 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışma şartı devam ediyor.

Ayrıca 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 48'inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca işveren, hizmet akdi 51'inci maddede belirtilen hallerden birisine dayalı olarak sona ermiş olan sigortalılar hakkında; işten ayrılma bildirgesini üç nüsha olarak düzenleyip, 15 gün içinde bir nüshasını İş-Kur'a göndermek, bir nüshasını sigortalı işsize vermek ve bir nüshasını da işyerinde saklamakla yükümlü. Ben de sadece bildirgenin bu yönünden bahsetmiş, üç nüshanın hazırlanıp ilgili yerlere verilmesi gerektiğini yazmıştım. Ancak 5510 sayılı kanunla getirilen başka bir düzenleme bazı durumlarda bu bildirgenin iki nüsha olarak hazırlanmasını yeterli kılıyor.

Buna göre 5510 sayılı kanunun 9'uncu maddesi uyarınca sigortalılığı sona erenlerin durumları işverenleri tarafından en geç on gün içinde SGK'ya bildirilir. 5510 sayılı kanunun ek 1'inci maddesi uyarınca; işverenler tarafından bu şekilde yapılan bildirimler yukarıda anlattığım ve üç nüsha olarak düzenlenmesi gereken



bildirimlerin yerine geçiyor. Bu konuyla ilgili çıkarılan yönetmelikte belirtildiği üzere İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 48'inci maddesi uyarınca yapılması gereken sigortalı ve işyeri bildirimleri kuruma yapılıyor. Dolayısıyla sigortalıya ve SGK'ya on gün içinde işten ayrılma bildirgesinin verilmesi İş-Kur'a belge verilmesi yükümlülüğünü ortadan kaldırıyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Eşi doğum yapan memurlar da iki yıl aylıksız izin kullanabilecek

Ahmet Yavuz 2011.04.18

6111 sayılı kanunla sadece vergi sigorta borçlarının yapılandırılması düzenlenmedi.

Farklı birçok konuda düzenleme getirildi. Bunlardan birisi de memurların özlük haklarıyla ilgili yapılan düzenlemeler. Kanun, daha önce bir yıl kullanılan ücretsiz doğum izni hakkını iki yıla çıkardı. Ayrıca eşi doğum yapan erkek memurların da bu iki yıllık ücretsiz izni kullanmalarına imkân tanındı. Eşi doğum yapan memura verilen üç günlük izin, babalık izni adı altında yeniden isimlendirilerek on güne çıkarıldı.

Devlet Memurları Kanunu'na göre doğum yapacak kadın memurlara doğum öncesi ve sonrasında kullanabileceği toplam 16 haftalık ücretli izin hakkı mevcuttu. Kanunda yapılan değişikliklerle bu iznin kullanılmasına yeniden şekil verildi. Memura, doğum yapmasından önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta süreyle analık izni verilecek. İkiz ve üçüz gebeliklerde doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki haftalık bir süre daha ilave edilerek çoğul gebeliklerde doğumdan önceki analık izni süresi on haftaya çıkarılmış olacak.

Memur, sağlık durumunun çalışmaya uygun olduğunu tabip raporuyla belgelendirirse, doğumdan önceki üç haftaya kadar kurumunda çalışıp kullanmadığı 5 haftalık doğum öncesi izin hakkını doğum sonrası analık izni süresine ekleyebilecek. Bu yönde bir doktor raporu almadan kurumunda çalışmaya devam eden memurun fiilen çalıştığı 5 haftaya kadarlık sürenin doğum sonrası analık iznine eklenmesi mümkün olmayacak. Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin kullanılamayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilebilecek. Böylece beklenen doğum tarihinden daha önce doğum yapan kadın memurun, erken doğum sebebiyle doğum öncesinde kullanamadığı analık izni sürelerinin kullanılamaması gibi bir durum olmayacak.

Bu çerçevede doğumdan önce sekiz hafta süreli analık iznine ayrılan ve bu süre içerisinde erken doğum yapan memurun, erken doğum sebebiyle kullanamadığı doğum öncesi analık izni süreleri de doğum sonrası sekiz haftalık analık iznine eklenecek. Beklenen doğum tarihinden önceki üç haftaya kadar kurumunda fiilen çalışan kadın memurun, son üç haftalık doğum öncesi analık izni süresi içerisinde erken doğum yapması sebebiyle doğum öncesinde kullanamadığı analık izni süresi (kurumunda fiilen çalışarak geçirdiği sürelerle birlikte), doğum sonrası izne ilave edilecek. Beklenen doğum tarihinden sekiz hafta öncesinde doğum öncesi analık iznine ayrılmayarak, sağlık durumunun uygun olduğuna dair tabip raporu almak suretiyle kurumunda fiilen çalışmaya devam eden memurun, bu süre içerisinde erken doğum yapması halinde, bu sebeple kullanamadığı doğum öncesi analık izni süresiyle kurumunda fiilen çalışarak geçirdiği süreler doğum sonrası sekiz haftalık izne eklenecek. Memurun otuz ikinci haftadan önce doğum yapması halinde ise erken doğum sebebiyle

kullanılmayan sekiz haftalık doğum öncesi analık izni süresinin tamamı doğum sonrası izne eklenecek. Doğumun beklenen tarihten sonra gerçekleşmesi halinde, fazladan geçen süreler doğum sonrası analık izni süresinden düşülmeyecek.

Memur anneler için getirilen/geliştirilen bu hakların yanı sıra memur babalar için de yeni bir hak getirildi. Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, isteği üzerine memur olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilebilecek.

### **Ücretsiz izin 2 yıla çıkarıldı**

Eskiden bir yaşımdan küçük çocuklar için günde bir buçuk saat olarak verilen süt izni süresi arttırıldı. Yeni uygulamada doğum sonrası analık izni süresinin (asgari 8, azami 13 hafta) bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda ise günde bir buçuk saat süt izni kullanılabilecek. Daha önce doğum yapan memura isteği üzerine on iki aya kadar verilen aylıksız izin hakkı yirmi dört aya çıkarıldı. Erkek memurlara da istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin hakkı tanındı. Doğum yapan memura verilecek aylıksız iznin başlangıç tarihi, doğum sonrası analık izninin (asgari 8, azami 13 hafta) bitimi; eşi doğum yapan memura verilecek aylıksız iznin başlangıç tarihi ise doğum tarihi olarak dikkate alınacak. Önceki hükme istinaden doğum sebebiyle verilen aylıksız iznini kullanmakta olan kadın memurlar isterlerse aylıksız izin sürelerini iki yıla kadar çıkarabilecek. Hatta 1 yıllık aylıksız iznini kullanıp işe başlayan anneler de geriye kalan süreyi izin olarak kullanabilecek. Doğum yaptıktan sonra ataması yapılan yeni memurlar da, isterlerse doğum sonrası sekiz haftalık sürenin bitimini takip eden tarihten itibaren yirmi dört aylık sürenin bitimini aşmayacak şekilde aylıksız izin kullanabiliyor.

### **İl dışına izinsiz çıkış yasağı kaldırıldı**

6111 sayılı kanunla, Devlet Memurları Kanu-nu'ndaki sicile ilişkin düzenlemeler yürürlükten kaldırıldı. 2011 yılından başlamak üzere memurlar için sicil raporu doldurulmayacak. Kanunla, 657 sayılı kanunun disipline ilişkin hükümlerinde de değişiklik yapılarak; memurların toplu müracaat ve şikâyetle bulunması, ikamet edilen il hudutlarının izinsiz terk edilmesi ve yasaklanmış her türlü yayının görev mahallinde bulundurulması fiilleri disiplin cezası sebebi olmaktan çıkarıldı. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte bu fiiller sebebiyle açılmış bulunan disiplin soruşturmaları sona erdirilecek. Yine bu fiiller sebebiyle başlatılmış ve sonuçlandırılmış olup henüz uygulanmamış olan disiplin cezaları tatbik edilmeyecek. Sadece bu fiillerden dolayı verilmiş bulunan disiplin cezaları, süre şartına bakılmadan özlük dosyasından yetkili amirce re'sen çıkarılacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Matrah artırım KDV iadesini de kolaylaştıracak**

*Ahmet Yavuz 2011.04.25*

KDV bir malın üretilmesinden nihai tüketiciye ulaşıncaya kadar geçirdiği her evrede hesaplanan bir vergidir. Her aşamada hesaplanan bu vergiler toplamı nihai tüketiciden tahsil edilir.

Mükellefler bu vergileri yük olarak algılamasın, maliyetler şişmesin diye tahsil ettikleri KDV ile ödedikleri KDV'yi birbirinden mahsuplaştırır. Geriye ödenecek bir rakam kalırsa vergi dairesine öderler. Ancak ihracat, indirimli oran gibi bazı durumlarda KDV tahsil edilememiş veya çok az tahsil edilmiş olabiliyor. Bu gibi hallerde

mükellefler aldıkları mal veya hizmetler için ödedikleri (yükledikleri) KDV'leri tahsil edecekleri KDV'den mahsup edemiyor, dolayısıyla da mükellefi olmadıkları vergiyi yüklenmek zorunda kalıyor. İşte bu gibi vergiden istisna satışlarda yüklenilen verginin, vergi dairesince iade edilmesi yoluna gidiliyor. Ancak iade işlemlerinin sürati mükellefler için çok büyük önem arz ediyor. Sermaye temininin zor ve pahalı olduğu bir ortamda devletten alacağı iade ile kendini finanse eden mükellefler, bu iadeyi en hızlı bir şekilde almak için çaba sarf ederken, vergi dairesi de haksız ve yersiz iade vermemek için kılı kırk yararak araştırmalar yapıyor. İdare, tüm işlemleri düzgün olan ve belirli ciro, çalışan sayısı gibi kriterleri taşıyan mükelleflere hızlı sistemi sayesinde anında iade yapabiliyor. Fakat daha önce hakkında olumsuz tespitler bulunan mükelleflere de ağır şartlarla iade yapma yoluna gidiyor. Başka bir ifade ile hakkında herhangi bir olumsuz tespit bulunmayan mükellef, iade işlemlerinde genel esaslara tabi tutulurken, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge (SMİYB) düzenleme veya kullanma fiili ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgisi bulunan mükelleflerin iade talepleri özel esaslara göre yerine getiriliyor.

#### DÖRT KAT TEMİNAT

Özel esaslara tabi tutulan mükelleflerin nakden veya mahsuben iade talepleri dört kat teminat karşılığında, teminat gösterilmemesi halinde münhasıran vergi inceleme sonucuna göre yerine getiriliyor. Vergi incelemeleri uzun ve ayrıntılı yapıldığı için ya iade istendiği zamanda alınamıyor ya da beklenen iade tutarından düşük bir iade yapılıyor.

iade talepleri özel esaslara göre yerine getirilecek mükellefler kapsamına şu durumdakiler dahil ediliyor:

Sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenledikleri ya da kullandıkları konusunda haklarında rapor bulunan mükellefler, bu mükelleflerin raporun ait olduğu dönemdeki ortakları ve kanuni temsilcileri ile bunların kurdukları veya ortak oldukları şirketler ve rapor bulunanlardan mal alanlar,

Haklarında rapor olmamakla birlikte olumsuz tespit bulunan [SMİYB düzenledikleri ya da kullandıkları, adreslerinde bulunmadıkları, mücbir sebep sayılan haller dışındaki sebeplerle defter ve belgelerini ibraz etmedikleri veya birden fazla döneme ilişkin olarak KDV beyannamesini (süresinden sonra verilenler hariç) vermedikleri hususunda tespit bulunanlar] veya bu tespitler sebebiyle incelenmesi istenilenler ile bunlardan mal alanlar,

Kendileri hakkında KDV açısından ihtiyati tahakkuk ve ihtiyati haciz uygulananlar,

İşletme kapasitesi ile iş hacmi arasında bariz nispetsizlik bulunanlar.

6111 sayılı vergi affı kanununda yer alan matrah artırımına başvuran mükelleflerden bazıları özel esaslardan genel esaslara dönüş yapabilecek. Böylece daha düşük teminatla veya yeminli mali müşavir raporu ile iade alma imkânı elde etmiş olacaklar. Getirilen düzenlemeyle, mükelleflere KDV artırımında bulunmaları halinde, kanunun sağladığı diğer imkânlarla ek olarak, özel esaslar kapsamından çıkma imkânı sağlanıyor. Bu haktan sahte belge düzenleyenler faydalanamıyor. Zaten sahte belge düzenleyenler, matrah artırımından da faydalanamıyor.

Geçen hafta yayımlanan tebliğe göre, Aralık 2009 ve öncesi vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak haklarında 'sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge' kullanma, beyanname vermeme, adresinde bulunamama, defter ve belge ibraz etmeme gibi olumsuz tespitler bulunan ve bundan dolayı özel esaslara tabi olan mükellefler 2006, 2007, 2008 ve 2009 takvim yıllarında faaliyette bulundukları dönemlerin tamamına ilişkin olarak KDV artırımında bulunurlarsa vergi iadeleri genel esaslara göre yapılacaktır. Tabii ki bunun gerçekleşmesi için artırım tutarlarının tamamı ödenmeli veya teminat gösterilmeli.

## Sahte fatura düzenleyenler faydalanamıyor

Mükelleflerin kendileriyle ilgili olumsuz rapor veya tespit bulunmamakla birlikte alım yaptıkları mükellefler ile daha alt safhalarda yer alanlarla ilgili olumsuz rapor veya tespit bulunduğu için özel esaslara alınmışlarsa, sadece alım yaptıkları dönemleri içeren takvim yılı itibarıyla KDV artırımında bulunmaları yeterli olacak. Bu durumdaki mükellefler ilgili yılda matrah artırımına başvurur ve çıkan verginin tamamını öderse (veya teminat gösterirse) genel esaslara dönebilecek. Ancak haklarında 'sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge' düzenleme ve kullanma raporu bulunduğu, bu belgeleri düzenlediğine ilişkin rapor bulunmamakla beraber bu yönde tespit bulunduğu ve işletme kapasitesi ile iş hacmi arasında açık nispetsizlik tespit edildiği için özel esaslara tabi tutulan mükellefler yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde başvuru yapsa bile genel esaslara dönemeyecek. Bu durumdaki kişilerin genel esaslara dönebilmeleri için haklarında tanzim edilen rapor ve tespitleri mahkeme yoluyla iptal ettirmeleri, olumlu tespitleri ihtiva eden yeni bir rapor tanzim edilmesi gerekiyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi ve sigorta borcu yapılandırmasını bu kez kaçırmayın

Ahmet Yavuz 2011.05.02

6111 sayılı vergi affı ve ödeme kolaylığına ilişkin kanundan faydalanmak için insanlar vergi dairelerine ve sigorta müdürlüklerine akın etmişti.

Kanun çok kapsamlı ve ayrıntılı hükümler ihtiva ettiği için öngörülen süre yeterli gelmedi. Bakanlar Kurulu, kanunun ikinci, üçüncü ve dördüncü kısımlarında yer alan başvuru süreleri ile ilk taksit ödeme sürelerini kanunda belirtilen sürelerin bitiminden itibaren bir ay uzattı.

Buna göre, Maliye Bakanlığı'na, Gümrük Müsteşarlığı'na, il özel idarelerine ve belediyelere bağlı tahsil dairelerince takip edilen kamu alacakları ve belediyelerin su ve kanalizasyon idarelerinin alacaklarına ilişkin ödeme kolaylığı ve matrah artırımı için yapılacak başvuru süreleri bir ay uzatılmış oldu. Bu maddelere göre yapılandırılan alacaklara ilişkin ilk taksit ödeme süresi (peşin ödeme seçeneği tercih edilmiş olanlar dahil) 30 Haziran 2011 tarihine uzatıldı. Başvuru süresi uzatılan uygulamaları tekrar hatırlatmakta fayda var:

**Kesinleşmiş alacaklar:** Maliye Bakanlığı'na, Gümrük Müsteşarlığı'na, il özel idarelerine ve belediyelere bağlı tahsil dairelerince takip edilen amme alacaklarından kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla (bu tarih dâhil) vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan alacakların son başvuru süresi bugündü. Bakanlar Kurulu kararı ile süre 31 Mayıs'a uzatılmış oldu.



**Kesinleşmemiş veya dava safhasında bulunan amme alacakları:** Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla ilk derece yargı mercileri nezdinde dava açılmış ya da dava açma süresi henüz geçmemiş olan (ayrıca itiraz ve temyiz aşamasında olanlar da dahil) ikmalen, re'sen veya idarece yapılmış vergi tarhiyatları ile gümrük vergilerine ilişkin alacaklar için davadan vazgeçmek şartıyla verginin bir kısmının ve faiz/cezaların silinmesi

uygulamasından faydalanmak için başvuru süresi 2 Mayıs'ta sona eriyordu. Bu süre de 31 Mayıs'a uzatılmış oldu.

**İnceleme ve tarhiyat safhasında bulunan vergiler:** Kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olarak, 25 Şubat 2011'den önce başlanıldığı halde, tamamlanamamış olan vergi incelemeleri ile takdir, tarh ve tahakkuk işlemlerine devam edilecekti. Kanunun getirdiği avantajlardan faydalanabilmek için tamamlanan inceleme sonucu rapora veya takdir komisyonu kararına istinaden kesilen ihbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yazılı başvuruda bulunulması gerekiyordu. Bu sürede başvurulduğu takdirde, ilk taksit ihbarnamenin tebliğini izleyen aydan başlamak üzere ikişer aylık dönemler halinde altı eşit taksitte ödenmesi şartıyla vergi aslının yüzde 50'sinin, vergi aslına bağlı olmayan cezalarda cezanın yüzde 75'inin, vergilere kanunun yayımlandığı tarihe kadar uygulanan gecikme faizinin ve vergi aslına bağlı cezaların tamamının tahsilinden vazgeçilecekti.

Mükelleflerin en çok sıkıntı çektikleri, süreyi gözden kaçırdıkları borç türü, bu kapsamda olanlardı. Çünkü diğer borçlar için genel olarak başvuru süresi kanunun yayımlandığı ayı takip eden ikinci ayın sonu (nisan sonu, son gün tatile denk geldiği için 2 Mayıs Pazartesi günü başvuru için son gün olarak dikkate alındı) olarak belirlenmişken, bu borçlarda başvuruyu ihbarnamenin tebliğ edildiği günden itibaren 30 gün içerisinde yapmak gerekiyordu. Mesela 10 Mart'ta tebliğ edilen bir ihbarname için kanun hükmünden faydalanılmak isteniyorsa en son 9 Nisan'da başvurmak şarttı. Bu durumdaki mükellefler, son başvuru tarihinin 2 Mayıs olduğunu zannedince, bu madde hükmünden faydalanma imkânını kaçırmıştı. Şimdi yapılan uzatma kararı ile başvuru süresi, önceki sürenin bitim tarihinden itibaren 1 ay uzatılmış oldu. Yani yukarıdaki örnekte olan bir mükellef, 9 Mayıs'a kadar başvuru yapabilir. Ayrıca bu maddenin getirdiği imkândan faydalanmak için öngörülen 30 günlük süreyi geçirdikten sonra vergi dairelerine müracaat eden mükelleflerin bu başvuruları da yeni hükme göre dikkate alınacak. Mesela 25 Şubat 2011 tarihinde tebliğ edilmiş bir vergi/ceza ihbarnamesine konu alacaklar için bu madde hükmünden faydalanmak için başvurunun 27 Mart'ta yapılması gerekiyordu. Yeni uzatma kararıyla başvuru süresi 27 Nisan 2011 tarihine kadar uzatılmış oldu. 27 Mart tarihini geçiren ve 10 Nisan'da vergi dairesine müracaat eden mükelleflerin başvuruları kabul edilmiş sayılacak.

**Pişmanlıkla ya da kendiliğinden yapılan beyanlar:** Yasanın kapsadığı dönemlere ilişkin olarak, kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar; pişmanlıkla beyan edilen ve kendiliğinden verilen beyannameler üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergiler için pişmanlık zammı, gecikme faizi ve vergi cezaları hesaplanmayacak. Kanunda öngörülen süre bir ay uzatılarak 31 Mayıs son gün olarak belirlendi.

**Gelir ve Kurumlar Vergisi'nde matrah artırımı ile KDV, Gelir Stopaj açısından vergi artırımı:** Mükellefler, vermiş oldukları yıllık beyannamelerinde vergiye esas alınan matrahlarını (KDV ve gelir stopajda vergilerini), kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar belirli oranlarda artırınca sonraki yıllarda yapılacak incelemelerden korunmuş olacak. Bakanlar Kurulu, bu artırım için başvuru süresini bir ay (mayıs ayı sonu) uzatmış oldu.

**İşletmede mevcut olduğu halde kayıtlarda yer almayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşlar:** Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri, işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşları kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedel ile bu kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü ayın sonuna kadar bir envanter listesiyle vergi dairelerine bildirmek suretiyle defterlerine kaydedebilirler. Bu artırım süresi de haziran sonuna kadar uzatılmış oldu.

**Kayıtlarda yer aldığı halde işletmede bulunmayan emtia, kasa mevcudu ve ortaklardan alacaklar:** Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri, kayıtlarında yer aldığı halde işletmelerinde mevcut olmayan emtialarını, kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü ayın sonuna kadar, aynı nev'idan emtialara ilişkin cari yıl kayıtlarına

göre tespit edilen gayrisafi kâr oranını dikkate alarak fatura düzenlemek ve her türlü vergisel yükümlölüklerini yerine getirmek suretiyle kayıt ve beyanlarına intikal ettirebilir. Bu tür artırımlar için de süre haziran sonuna kadar uzatıldı.

Daha önce başvuru yapmış olan mükelleflerin ödeme süreleri normal prosedüre göre takip edilecek. Yani bu başvurulara ilişkin hesaplanan vergilerin ödeme süreleri uzatılmadı.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## KDV'den muaf işlemler, vergi indirimi konusu yapılamaz

---

*Ahmet Yavuz 2011.05.09*

Ülkemizde en yaygın ve hemen hemen herkesi ilgilendiren vergi, Katma Değer Vergisi'dir.

Çünkü ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyetinde satılan mal ve verilen hizmetlerin hemen hemen tamamı KDV'ye tabi. Biz bu işlerle iştigal etmiyorsak bile yediğimiz ekmekte, içtiğimiz suda bu vergiyi ödüyoruz. 1980'li yılların ortalarında ülkemizde uygulanmaya başlanan bu vergi tamamen yerleşsin ve tanınsın diye kapsayıcı bir vergi olarak yürürlüğe konmuştu. Zamanla gerek sosyal, gerek kültürel ve gerekse ekonomik gerekçelerle bu vergiye bazı istisnalar getirildi. Yani normalde vergi konusuna girdiği halde bazı mal ve hizmet teslimlerinde KDV alınmamaya başlandı.

KDV temel olarak nihai tüketiciden, mal ve hizmetten son aşamada faydalananndan alınan bir vergi olmakla beraber, mal tüketicieye ulaştığı ana kadar her aşamada devreye girer. Ticaret, serbest meslek veya ziraatle uğraşanlar; satmak, imal etmek veya işleriyle ilgili kullanmak üzere aldıkları mal ve hizmetler için yüklendikleri KDV'yi, satış yaptıkları kişilerden tahsil ettikleri KDV'den indirme hakkına sahiptir. İndirim mekanizması sayesinde mükellefler bu vergiyi yüklenmemiş, maliyetleri artmamış olur. İhracat, kıymetli maden veya petrol arama hizmetleri gibi bazı istisna türlerinde yüklenilen vergi indirim konusu yapılabilir. İndirilemeyen kısım ise mükellef tarafından iade alınabiliyor.

### HEM KDV'Lİ HEM DE KDV'SİZ FAALİYETLER

Esasen indirim, satış aşamasında vergiye tabi tutulan mallar için getirilmiş bir mekanizma. Yani normalde KDV'den istisna edilen bir malın teslimi veya hizmetin ifası için mükellefler tarafından yüklenilen vergi indirim konusu yapılamaz. Ancak bu vergiler mükellefin kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir. Belediyelerin kültürel hizmetleri, külçe altın, külçe gümüş teslimleri, burslu öğrencilere verilen hizmetler, gümrüklü bölgelerde verilen depolama ardiye hizmetleri gibi birçok mal ve hizmet teslimi bu vergiden istisna edilmiştir. Bu kapsamdaki mal ve hizmetlerin tedarikinde yüklenilen vergiler indirim konusu yapılamaz, iade olarak da talep edilemez. İndirim konusu yapılamayan KDV'ler Gelir ve Kurumlar Vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınabilir.

Konunun buraya kadarlık kısmı uygulanabilir ve takip edilebilir boyutta. Bazı mükellefler ise hem istisna kapsamında, hem de normal kapsamda KDV'ye tabi satışlar yapıyor. Bu mükelleflerin satış belgelerinde vergi

hesaplanıp hesaplanmayacağı bir yana, vergi hesaplanmayacak satışlarla ilgili yüklenilen bu vergilerin indirim konusu yapıp yapılmayacağı da ayrı bir tartışma konusu.

KDV Kanunu'nda; indirim hakkı tanınan işlemlerle bu hak tanınmayan işlemlerin bir arada yapılması halinde, fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen verginin ancak indirim hakkı tanınan işlemlere isabet eden kısmının indirim konusu yapılabileceği hükmü yer alıyor. İndirim hakkı tanınan ve tanınmayan işlemleri birlikte yapan mükellefler, alışlarında yükledikleri vergileri, herhangi bir ayırım yapmadan tamamen o dönemde indirilebilir Katma Değer Vergisi hesabına intikal ettirecek. Daha sonra aynı dönemde, toplam satışlar içinde indirim hakkı tanınmayan işlemlerin oranı bulunacak. Bu oran, o dönemdeki toplam satışlar sebebiyle yüklenilen vergilere uygulanarak, istisna kapsamına giren işlemler dolayısıyla yüklenilen vergi miktarı hesaplanacak. Bu şekilde bulunacak vergisiz satışlara (kısmi istisna kapsamına giren işlemlere) ait yüklenilen vergiler, indirilebilir Katma Değer Vergisi hesabından çıkartılarak, gider veya maliyet hesaplarına intikal ettirilecek. İndirilecek verginin bulunmaması veya yetersiz olması halinde artan kısım, fazla ve yersiz hesaplanan vergi olarak beyan edilecek.



### **Özel üniversiteler, dershaneler ve yurtlarda KDV ödemesi nasıl?**

Eğitim kurumları yukarıda anlattığım duruma uygun bir yapıya sahip. Bu kurumlar kanunları gereği bazı öğrencileri burslu okutmak mecburiyetinde. Kanun, burslu okutulan öğrencilerin KDV ödemeyeceğini, dolayısıyla bunlar adına vergi hesaplanmayacağını hüküm altına almış. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na bağlı eğitim faaliyeti veren okulöncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve ortaöğretim özel okulları, dershaneler, sürücü kursları, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ile öğrenci yurtları tarafından kapasitelerinin yüzde 10'u, üniversite ve yüksekokullarda ise yüzde 50'sini geçmemek üzere verilen bedelsiz hizmetler bu vergiden istisna. Bu kapsamdaki hizmetler için bu vergi hesaplanmayacak. Kurumlar, belirlenen oranı geçen miktarda burslu öğrenci okutursa bu kısımdaki öğrenciler için KDV hesaplayıp beyan etmek zorunda.

Belirlenen oranlarda burslu olarak okutulan öğrenciler istisna kapsamında bulunduğundan, bu öğrenciler için KDV hesaplanmayacak. Ancak eğitim hizmetinin verilmesi için alınan mal ve hizmetler sebebiyle yüklenilen vergilerden bu öğrencilere tekabül eden kısım indirim konusu yapılamayacak.

İndirilemeyecek Katma Değer Vergisi hesaplanırken ilgili dönemde yapılan toplam satışlar dikkate alınıyor. Toplam satışlar içerisinde istisna kapsamında sayılan mal ve hizmet teslimleri oransal olarak bulunacak. Bu oran aynı ay içerisinde yüklenilen KDV toplamına uygulanacak. Hesaplanan tutar indirilecek KDV toplamından çıkarılıp, gider hesaplarına aktarılacak.

### **Matrah artırımını sakın kaçırmayın**

Son sözüm KDV'den istisna işlemlerle bu vergiye tabi işlemleri beraber yapan okurlarıma. Geçen yıllarda yüklediğiniz tüm vergileri indirim konusu yapmışsanız, yani ayırtıştırma yapıp bazı indirilecek vergilerinizi gider hesaplarına aktarmadıysanız her an inceleme geçirme riskini taşıyorsunuz demektir. Geçmiş yıllara yönelik yüksek tutarlı vergi ve ceza ödemek istemiyorsanız süresi bu ayın sonuna kadar uzatılan matrah artırımından faydalanmanızı tavsiye ediyorum.

# 8 bin lirayı geçen ödemelerin banka kanalıyla yapılması mecburi

---

Ahmet Yavuz 2011.05.16

Tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de kişi ve kurumların elde ettikleri gelirler vergiye tabi tutulur.

Devlet, kendisine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmek için belirli bir miktarda vergi toplamak zorunda. Bu tutar ne kadar geniş bir kitleye yaygınlaştırılırsa, kişi başına düşen yük o derece azalır. Bu yüzden verginin tabana yaygınlaştırılması önem arz eder. Ülkemizde de Maliye, ekonomideki parasal hareketleri kavramak için tedbirler almıştır. Bu çerçevede mükelleflerin ticari ödeme ve tahsilâtlarını belirli vasıtalarla yapmaları için mecburiyetler getirmiştir. Mükellefler, 8 bin lira ve üzeri tüm alım, satım, hizmet, kira ödemeleri, avans, depozito, pey akçesi, POS hareketleri ve diğer işlemlerini banka, özel finans ve PTT aracılığıyla yapmak zorunda. Bu tutarın üzerinde kalan işlemlerin parçalara ayrılması kabul edilmez, aynı günde aynı kişi veya kurumlarla yapılan işlemler tek bir ödeme veya tahsilât kabul edilir.

Bakanlık tarafından getirilen zorunluluklara uymayan mükelleflere her bir işlem için 1.070 liradan az olmamak üzere işleme konu tutarın yüzde 5'i nispetinde özel usulsüzlük cezası uygulanıyor. Bu usulsüzlük daha sonra da tespit edilirse aynı şekilde ceza kesiliyor. Üstelik mükellefler arası ticarî işlemlerde birinin tahsilâtı diğerinin ödemesi olacağından, özel usulsüzlük cezası her iki mükellef için de uygulanıyor.

## VADELİ SATIŞLARDA TAHSİLAT

Mükelleflerin ticarî işlemleri ile nihai tüketicilerden mal veya hizmet bedeli olarak yaptıkları tahsilât ve ödemeler 8 bin lirayı aşıyorsa ödemenin yukarıda bahsettiğim vasıtalarla yapılması gerekiyor. Ödeme farklı tarihlerde de yapılırsa durum değişmez. Mesela 20 bin lira mukabili taksitli bir satış yapılmışsa taksitlerin banka, özel finans kurumları ve PTT aracılığıyla ödenmesi gerekiyor. Her bir taksit tutarının ayrı ayrı 8 bin lirayı geçmesi şart değil. Toplam tutar 8 bin lirayı geçtiği için taksitlerin de banka veya diğer kanallar vasıtasıyla ödenmesi gerekir.

İşletmelerin kendi ortaklarıyla veya diğer kişilerle olan ve herhangi bir ticarî içeriği olmayan nakit hareketlerinde de işlem tutarı 8 bin lirayı aşıyorsa, ödemelerin bahsettiğim kurumlar vasıtasıyla yapılması gerekiyor. Banka sistemi içinde kaldığı müddetçe bir mal veya hizmet bedelinin müşterinin kendi çeki, ciro ettiği bir çek ya da beyaz ciro ile teslim ettiği bir çekle ödenmesi de mümkün. Bu şekilde yapılan ödeme de ceza yemekten kurtarıyor.

## KİRA ÖDEMELERİ NASIL YAPILMALI?

Ülkemizde ticarî işlemler için getirilen tevsik (vesikalandırma, ispat) mecburiyetinden başka, bazı farklı ödemeler için de bankaların aracı kılınması şart koşulmuştur. Gayrimenkul Sermaye İradı elde edenlerin takip edilmesi için kira gelirleri ile ilgili tevsik mecburiyeti bulunuyor. İşyeri ve konut kiralama işlemlerine ilişkin yapılacak tahsilât ve ödemelerin banka ve posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsiki gerekiyor. Konutlarda, her bir konut için aylık 500 lira ve üzerinde kira gelirleri sağlayanların ve işyerlerinde, işyeri kiraya verenler ve kiracıların, kiraya ilişkin tahsilât ve ödemelerini banka veya PTT şubeleri üzerinden yapması gerekiyor. İşyeri kiralarda tahsilât ve ödemelerinin tamamı ödemelerin tevsiki kapsamında. Ayrıca en az 10 kişi çalıştıran işverenler ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her türlü ödemeyi bankalar aracılığıyla yapması şart. Çalışanlara ücretini banka kanalıyla ödemeyen işverenlere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca her işçi ve her ay için idarî para cezası kesiliyor. Ödeme esnasında veya yıllar sonra bir ceza ile karşı karşıya



kalmamak ve alınan mal veya hizmetin gerçekten alındığını, bu alıma ilişkin ödemenin de gerçekten yapıldığını ispatlamak için ödemelerin tevsik mecburiyeti kapsamında belirtilen yollarla yapılmasında fayda var. Birkaç yıldır uygulanan bu mecburiyetten sonra, kriz sebebiyle yoğun kredi kullanma ihtiyacının yanı sıra, banka üzerinden yapılan ödemelerin de etkisiyle olsa gerek bankaların kazançları birkaç yıldır tavan yapıyor. Kurumlar Vergisi rekortmenleri genelde bankalardan çıkıyor.



### **Vesikalandırma zorunluluğu olmayan ödeme ve tahsilâtlar**

Tevsik mecburiyeti kapsamına giren kişilerle nihai tüketicilerin genel ve katma bütçeli idareler ile döner sermaye işletmelerine yapacakları ödeme veya tahsilât işlemlerinin banka veya özel finans kurumlarınca düzenlenen belgelerle tevsiki zorunlu değil. Türkiye'de mukim olmayan yabancıların yapacakları ödemeler tevsik kapsamı dışında. Ayrıca sermaye piyasası aracı kurumlarında, yetkili döviz müesseselerinde, noterlerde ve tapu idarelerinde yapılan işlemlere konu ödeme ve tahsilatların belirtilen kurumlar aracı kılınarak yapılması zorunlu değil. Diğer yandan, genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve bunların teşkil ettikleri birlikler, kanunla kurulan diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslekî kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan ve işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşlar veya bunlara ait veya tabi diğer müesseseler tarafından yapılan ihale işlemlerine ilişkin yatırılması gereken teminat tutarları, belirtilen limiti aşsa bile bunlara ilişkin ödeme ve tahsilatın; banka, özel finans kurumları veya PTT ile yapılması zorunluluğu bulunmuyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Vergi levhası artık internetten alınacak**

*Ahmet Yavuz 2011.05.23*

Belge düzeninin oturtulmaya çalışıldığı dönemlerde vergi uygulamalarının yerleşmesi ve mükellefler üzerinde vatandaşların otodenetiminin sağlanması için bazı mekanizmalar öngörülmüştü.

Zaman geçtikçe ve teknoloji ilerledikçe bu uygulamalardan vazgeçilmeye başlandı. Buna en son örnek 6111 sayılı Kanun'la mükelleflerin vergi levhalarını asma mecburiyetine son verilmesi oldu. Önceki uygulamada mükellefler mayıs ayı sonuna kadar vergi levhasını vergi dairesine tasdik ettirmek ve işyerlerinde herkesçe görülecek biçimde asmak zorundaydı. 2000'li yıllara yaklaşınca mali müşavirler gibi meslek mensupları vergi levhasını tasdik etmeye yetkili kılındı. Günümüzde geline son aşamada artık vergi levhasının tasdik işleminden geçirilmesine ve alınan levhanın herkesçe görülecek biçimde asılmasına gerek kalmadı. Vergi levhası halen alınması gereken bir belge olmakla beraber artık bu levhayı Gelir İdaresi bilgi işlemi otomatik olarak hazırlayacak, mükellefler elektronik ortamda şifrelerini girerek bu belgeyi yazdırabilecek.

Bundan sonra geçerli olacak uygulamada Gelir Vergisi mükellefleri (kazancı basit usulde tespit edilenler dâhil) ile sermaye şirketleri her yıl mayısın son gününe kadar vergi tarihine esas olan kazanç tutarları ile bunlara isabet eden vergi miktarlarını gösteren levhayı almak zorunda. Mükellefler Gelir/Kurumlar Vergisi beyannamelerini verdikten sonra vergi levhası, Gelir İdaresi Başkanlığı bilgi işlem sistemi tarafından beyannamelerde yer alan bilgilere göre oluşturulacak ve mükellefin internet vergi dairesi hesabına aktarılacak. Daha sonra, internet vergi dairesinden bizzat mükellefler tarafından veya 3568 sayılı Kanun uyarınca yetki

almış bağımsız çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler (meslek mensupları) tarafından alınabilecek. Gelir Vergisi mükellefleri (kazancı basit usulde tespit edilenler dâhil) 1 Nisan'dan itibaren, Kurumlar Vergisi mükellefleri 1 Mayıs'tan itibaren, vergi levhalarını 31 Mayıs'a kadar yazdırılabilecek. Bu şekilde alınan vergi levhaları ayrıca vergi dairesine veya meslek mensuplarına imzalatılmayacak veya tasdik ettirilmeyecek. Bu arada meslek mensupları da vergi levhalarının tasdikine dair herhangi bir bildirimde bulunmayacak.

Gelir/Kurumlar Vergisi mükellefi olup yıl içinde işe yeni başlayan mükelleflerin vergi levhalarında matrah kısmında 'Yeni İşe Başlama' ifadesi yer alacak. Bu mükelleflerin vergi levhaları, mükellefiyet tesisinin ardından sistem tarafından internet vergi dairesi hesaplarına aktarılacak. Bu mükelleflerin vergi levhalarını mükellefiyet tesisinden itibaren 1 ay içinde internet vergi dairesinden yazdırmak suretiyle veya bağlı oldukları vergi dairesi aracılığıyla almaları gerekiyor. Asılma zorunluluğu bulunmamakla beraber isteyen mükellefler kendilerine ait vergi levhalarını işyerlerine asabilir veya web sitelerinde yayımlayabilir.

#### ASMA YOK, BULUNDURMA MECBURİYETİ VAR

Vergi levhası almak mecburiyetinde olan mükellefler levhaları işyerlerinin merkezlerinde, şubelerinde, satış mağazalarında, çiftçilerin doğrudan doğruya zirai faaliyetleriyle ilgili alım satım işlerinin tedviri için açtıkları yazıhanelerinde, taşıt işletmeleri ayrıca taşıtlarında (taşıt işletmesi ifadesi, ücret karşılığında yolcu veya eşya taşımacılığını ifade ettiğinden, diğer işkollarında faaliyet gösteren mükelleflerin taşıtlarında vergi levhası bulundurma mecburiyetleri bulunmuyor) yetkililerce istenildiğinde ibraz etmek üzere bulundurmaları gerekiyor. İşyerinde birden fazla kat veya reyon olması halinde her kat veya reyon için ayrı birer levha alma ve bulundurmak gerekmiyor. Birden fazla yerde vergi levhası bulundurmak mecburiyetinde olan mükellefler ile levhalarını başka kurumlara ibraz edecekler vergi levhalarını internet vergi dairesinden ihtiyaç duydukları adet kadar çıktı alabilecek. Vergi levhası almak ve bulundurmak mecburiyetinde olan mükelleflerin, yapılan denetimlerde buna uyulmadığı tespit edilmesi halinde her bir tespit için 170 lira özel usulsüzlük cezası kesilecek.

#### **e-vergi levhası, sahte faturayla mücadeleyi de kolaylaştırıyor**

Gelir İdaresi Bilgi İşlem Merkezi'nin gelişmesi, mükelleflerin ve mali yapının en büyük sorunlarından biri olan sahte fatura ile mücadelede de etkili olacak. Çünkü bazen mükelleflere, gerçekten aldıkları mal ve hizmetler için mükellefiyeti bile bulunmayan kişilerin faturası verilebiliyor. Sorgulama imkânı sayesinde mükellefler kendilerine verilen belgenin gerçekliğini, mükellefiyetin varlığını ve işlem kapasitesini kısmen de olsa tahkik etme şansı bulacak. Çünkü mükellefler internet vergi dairesini kullanarak e-vergi levhası sorgulaması yapabilecek. Münferit sorgulamalar için hizmet verecek bu uygulamayla bir mükellefin vergi levhasında yer alan bilgilerine ulaşılabilecek. Ayrıca Maliye Bakanlığı, özel ve kamu kuruluşlarına bilgi paylaşım servisleri aracılığıyla vergi kimlik numarası doğrulama hizmeti sunacak. Bu hizmetle fatura düzenleme veya diğer işlemlerinde muhataplarının vergi kimlik numarasına ihtiyaç duyan kuruluşlar, mükellefin vergi kimlik numarası veya TC kimlik numarası anahtar alan olmak kaydıyla sorgulanan mükellefin, vergi kimlik numarasının doğruluğunu, faal mükellef olup olmadığını ve unvanını inceleyebilecek. Tıpkı bunun gibi özel ve kamu kuruluşları, bu hizmeti kullanarak kendilerine sunulan vergi levhasının onay kodu ile vergi levhasının doğruluğunu ve güncelliğini sorgulayabilecek. Bu hizmetten faydalanan kuruluşlara, sorgulama yaptıkları vergi levhası güncel değilse 'Bu mükellefin yeni vergi levhası bulunduğu' kendilerine mesajla bildirilecek. Arzu edilmesi halinde güncel vergi levhası gösterilecek. Vergi levhası doğrulaması yapılan mükellefin sorgulama anı itibarıyla işi terk etmiş olması halinde, bu hizmetten faydalananlara sorgulama yapılan vergi levhası ile birlikte mükellefin işi terk ettiği hususu, terk tarihi de belirtilerek sorgulama sonucunda gösterilecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Memuriyetten ayrılanlar, emekli ikramiyesi için mahkemeye gitsin

Ahmet Yavuz 2011.05.30

Anayasa Mahkemesi, geçen haftalarda verdiği bir kararla memuriyetten ayrıldıktan sonra SSK ve Bağ-Kur'dan emekli olduğu için emeklilik ikramiyesi alamayanlara bu parayı almalarının önünü açtı.

Son olarak Emekli Sandığı'na tabi çalışırken emekliye ayrılan ve kendilerine emekli maaşı bağlananlara, Emekli Sandığı'na tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı üzerinden emekli ikramiyesi ödeniyor. Ancak uzun yıllar devlet memurluğunda çalıştıktan sonra farklı sebeplerle işten ayrılıp kendi işini kuran veya özel kurumlarda çalışıp yaşlılık aylığına hak kazananlar, son olarak Emekli Sandığı'na bağlı çalışmış olmadıkları için emekli ikramiyesi alamıyor. Bunun tersi durumda, yani başka sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olarak çalıştıktan sonra, son bir yılda Emekli Sandığı'na tabi bir görevde bulunanlara ise bu kuruma bağlı çalışılan süre üzerinden emekli ikramiyesi ödeniyor. Bu haksızlığa son vermek ve yıllarca çalıştıkları kurumdan emeklilik ikramiyesi almak isteyen memurlar idarenin bu işlemine karşı dava açıyor. Mahkemeler davaları mevcut kanun hükmü açık olduğu için davacılar lehine sonuçlandıramayınca kanun hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne müracaat etmişlerdi. Anayasa Mahkemesi bu müracaatları değerlendirerek, emeklilik ikramiyesi almak için son defa Emekli Sandığı'na bağlı kurumlarda çalışma şartını Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmişti. Bu, hakkaniyet açısından haklı bir durumdu. Çünkü özel kurumda çalışan birisi işten ayrılıp memurluğa geçince hem işverenden çalıştığı süre için kıdem tazminatı hem de memuriyette geçen süresi için de emekli ikramiyesi alıyordu.

Anayasa Mahkemesi'nin geçen yıl Resmi Gazete'de yayımlanan bu kararı, idareye yeni bir düzenleme yapması için bir yıl sonra yürürlüğe girecekti. Bu süreçte yeni bir düzenleme yapıldı. Fakat düzenleme eski hükümle aynı sonucu doğuran yani 24 yıl memuriyette çalıştıktan sonra özel sektöre ayrılan ve birkaç yıl sonra emekli olan kişilerin emekli ikramiyesi alamayacağını öngören bir hükümdü. Yeni düzenleme yapıldıktan sonra anamuhalefet partisi bu düzenlemeyi Anayasa Mahkemesi'ne götürdü. Mahkeme yaptığı görüşme sonrasında Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesindeki "Son defa bu kanun veya 5510 sayılı kanunun geçici 4'üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verdi. Böylece aynı konuda ikinci kez iptal kararı verilmiş oldu.

Şimdi verilen bu kararın Resmi Gazete'de yayımlanması için bekleyeceğiz. Mahkeme, kararın yürürlüğe giriş tarihini ileri bir tarihe de bırakabilir. Bu süreçte idare, iptal kararına uygun bir düzenleme yapmalı ve bu durumdakilerin emekli ikramiyesi almalarının yolunu açmalı. Çünkü bir önceki iptal kararından sonra idare yeni düzenlemeyi iptal gerekçesini göz ardı ederek yaptığı için mahkeme yeni hükmü de iptal etti.

Daha önce memuriyetten ayrılıp emekli olan ve ikramiye alamayan kişiler SGK'ya müracaat ederek ikramiye isteyebilirler. Bunlar muhtemelen taleplerine ret kararı alacaklardır. Bu ret kararından sonra veya 60 gün içerisinde cevap alınmaması halinde idare mahkemesinde dava açabilirler. Mahkemeler, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonra davacılar lehine karar verecektir. Bu durumdakilerin tercih edecekleri

ikinci bir yol da hiçbir şey yapmayıp Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasını beklemek. Eğer mahkeme idareye yeni düzenleme için süre tanımamışsa iptal kararı doğrudan yürürlüğe gireceğinden bu durumdaki kişiler emeklilik ikramiyesi almaya hak kazanacak. Süre tanınması halinde ise idarenin düzenleme yapmasını beklemek gerekecek. İdare, muhtemelen memuriyetten ayrılıp başka sosyal kurumdan emekli aylığı almayı hak kazansa da bu kişilerin Emekli Sandığı'na bağlı kurumda geçen süresi için emekli ikramiyesi almaları yönünde düzenleme yapacaktır. Böylece bu kesimin de mağduriyeti nihayete ermiş olacak.



### **Sadece bir dairesi olan emekliler ve ev hanımları vergi ödemiyor**

Mayıs, Emlak Vergisi birinci taksitinin ödenmesi için son ay. Sadece bir konutu bulunan ve geliri sınırlı olanlar için Emlak Vergisi oranı sıfır olarak uygulanıyor. Başka bir geliri olmayan emekliler, özürllüler, gaziler, şehitlerin dul ve yetimleri, hiçbir geliri olmayan işsizler ve ev hanımları, brüt alanı 200 metrekareyi aşmayan ve sadece tek bir konut sahibi iseler Emlak Vergisi ödemiyor. Ticari, zirai veya kira geliri bulunması halinde bu indirimden faydalanılamıyor.

İndirimli (sıfır) vergi oranından faydalanılması için, konutta bizzat oturma şartı aranmıyor. Sahip oldukları tek konutu kiraya verip, kirada oturanlar da diğer şartları taşımak kaydıyla indirimden faydalanabilir. Birden fazla konutu olanlar ise bu konutlarından biri için bile indirimden yararlanamıyor. Aynı şekilde, ara sıra dinlenmek maksadıyla gidilen yazlık veya dağ evi gibi konutlar da bu vergi muafiyetinin dışında tutuluyor. Hisseli dahi olsa, iki ya da daha fazla konutu olanlar, bütün konutları için Emlak Vergisi yatırmak mecburiyetinde. Emekliler (emekli aylığı dışında), işsiz ve ev hanımları, herhangi bir gelir elde ederse aynı şekilde bu avantajı kaybediyor. Yukarıdaki gruba girip sadece tek konutu olanlar, belediyelere müracaat ederek emekli, özürllü, gazi veya işsiz olduğunu beyan ederek taahhütname doldurup vergi ödemeyebilir. Ancak şahısların bu durumlarını ispatlamaları gerekiyor. Mesela bir özürllünün sağlık raporu sunması gerekiyor. Şehitlerin yetim ve dullarının, gazilerin de durumu ispatlayıcı belgeleri belediyece talep edilebilir. Bu belgelerin taahhüt belgeleri veya formlarla birlikte durumu açıklayan bir dilekçeye eklenip belediyeye verilmeli.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **CHP'nin seçim vaatleri, yeni bir ekonomik kriz çıkarır**

Ahmet Yavuz 2011.06.06

Seçime sayılı günler kaldı.

Geçmiş dönemde partilerin seçmenden oy toplayabilmek için nasıl uçuk vaatlerde bulunduğunu üzüntüyle hatırlıyoruz. 'Herkese çifte anahtar', 'kim ne veriyorsa beş fazlası benden', 'işsizliğe son' sloganları, gerçekleşmeyen vaatlerden sadece bazıları. Erken emeklilik gibi seçim vaatleri yerine getirildiğinde SSK'nın prim gelirleri çok aşağılara düşmüş, bunun yanı sıra emekli ödemelerindeki afaki artış kurumu iflasa sürüklemişti.



Günümüzde artık eski siyasi numaraların tutmadığı bir gerçek. Ama siyasîler bu alışkanlıklarından vazgeçmiyor. Mesela partilerin seçim paketlerine göz attığımızda vatandaşa birçok maddi imkân sunulacağı vaat ediliyor. Anamuhalefet partisnin seçim bildirgelerinde de çok iddialı vaatlerde bulunulduğunu görüyoruz. Mevcut verilerle bu vaatleri ve bütçeye oluşabilecek etkileri değerlendirdiğimde iki sonuç çıkardım. CHP'nin hükümet kuracak çoğunluğa ulaşması halinde ya bu vaatlerin ekserisinden vazgeçecek veya bütçe açığı önemsenmeden bunları yerine getirecek. Ancak bu programlar uygulandığı sürece sürekli bir bütçe açığı ortaya çıkacaktır. Sürekli bütçe açığı, mali disiplinle yıllar sonra yakalanmış olan ekonomik istikrardan uzaklaşmamıza sebep olacaktır. Uzun vadede bu açığın finansmanı sebebiyle ortaya çıkacak olan yüksek faiz ve enflasyon yüzünden 2001 öncesinde olduğu gibi ekonomi üzerine yıkıcı bir etkisi olacaktır.

CHP sosyal devlet ilkesinden hareketle herkese yetişkin, çocuk, çocuk eğitim, sosyal uyum, yaşlı, engelli ve sağlık desteği adı altında yardımlarda bulunacağını vaat ediyor. Bunların yerine getirilmesi bugünkü sosyal yardım ödemelerinin ortalama yüzde 80 ile yüzde 190 arasında artacağı anlamına geliyor. Farklı yoksulluk tanımlarını dikkate alarak bugün 5 ile 8 milyon arasında çocuk, 10 ile 17 milyon arasında birey (eşdeğer birey gelirinin yüzde 50 ve yüzde 60 ortancası) ve 2 ile 3 milyon arasında ailenin yoksulluk sınırının altında yaşamakta olduğunu söyleyebiliriz (TÜİK, Hane Halkı Bütçe Anketi 2008'den hesaplanmıştır). Engelli yardımı, sosyal uyum desteği ile sağlık desteğinin ek bir maliyetinin olmayacağı varsayıldığında, CHP tarafından hazırlanan aile sigortası bildirgesinde belirtilenlerin tüm öğeleriyle birlikte uygulamaya sokulduğu zaman, bütçeye yıllık net ek maliyetin 7 milyar 503 milyon lira olacağını tahmin ediyorum.

Aile sigortasıyla eşzamanlı kırsalda yoksul ailelere her ay asgari ücret düzeyinde vatandaşlık hakkı ödemesi yapılacağı vaadi de bildirgede yer alıyor. 2009'da kırsaldaki yoksul sayısı 7 milyon 455 bin kişidir. Kırsal ailelerin ortalama 5 kişi olduğunu düşünürsek 1 milyon 491 bin yoksul aile bulunmaktadır. Net asgari ücretin 629 lira olduğu göz önüne alındığında ve desteğin yılın 4 ayında sağlanacağı düşünülürse 3 milyar 751 milyon 356 bin lira ile bu destek sağlanabilir.

Diğer bir vaat de işsizlerin, ödenek aldıkları sürece sağlık sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacağıdır. İşsizlik sigortasından yıllık 210 bin kişi faydalaniyor. 2011'de asgari ücretliler için ödenmesi gereken aylık sigorta primi işveren payı 155 liradır. İşsizlik Sigortası'ndan yararlananlar için bu tutar 100 liradır. Sigorta primi çalışan payının da 75 lira olduğu dikkate alındığında, İşsizlik Sigortası'ndan faydalananların primlerinin ödenmesinin bütçeye olan yıllık ek maliyeti 441 milyon lira olacaktır.

Seçim bildirgesine göre meslek lisesinde okuyan gençlerimiz, eğitim hayatları boyunca tam zamanlı sigortalı sayılacak, sosyal güvenlik primlerini devlet ödeyecek. 2010-2011 eğitim-öğretim döneminde meslek liselerine kayıtlı öğrenci sayısı 2 milyon 72 bin 487'dir. Aylık sigorta primi maliyeti yukarıda işsizlik sigortası alanlar için hesaplanan 175 lira olduğu kabul edilirse söz konusu öğrencilerin sigorta primlerinin karşılanmasının bütçeye yıllık ek maliyeti 4 milyar 352 milyon 222 bin 700 liradır.

Ayrıca şoför, minibüsçü ve servisçi esnafına bir kereye mahsus KDV ve ÖTV alınmadan araçlarını yenileme imkânı sunulacağı vaat edilmektedir. Bu sektörlerde çalışan sayısı yaklaşık 110 bin civarındadır. Araç alımlarında, ÖTV'nin yüzde 37, KDV'nin yüzde 18 olduğu dikkate alındığında, vergi yükünün araç fiyatlarının yüzde 50'sini oluşturduğu görülür. Ortalama araç alım fiyatının 30 bin lira olduğu kabul edildiğinde araç başına 15 bin lirası ÖTV ve KDV'dir. Bu uygulamanın bütçeye toplam maliyeti 1 milyar 651 milyon 695 bin lira olacaktır.

Kalfaların sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanması da diğer bir vaattir. Ülkemizde asgari olarak 1 milyon kalfa bulunduğunu ve asgari ücret üzerinden sadece sigorta primi işveren payını devletin karşıladığını kabul edersek, bu uygulamanın yaklaşık yıllık maliyeti 1 milyar 860 milyon liradır.

CHP seçim bildirgesinde emekli aylığını açlık sınırını geçecek şekilde belirleyeceğini ilan ediyor. Memur-Sen'in Kasım 2010'da yaptığı çalışmalara göre açlık sınırı aylık 957 liradır. Bu da yıllık en düşük emekli maaşının 11 bin 436 lira olmasını gerektirmektedir. Geçen yıl 9 milyon 179 bin 191 emekli maaşı alan kişiye 78 milyar 957 milyon lira maaş ödenmiştir. Bu da yıllık ortalama her emekliye ortalama 8 bin 601 lira maaş ödendiği anlamına gelmektedir. Ancak açlık tutarının yıllık miktarı ise 11 bin 436 liradır. Aradaki fark olan 2 bin 835 lira, emekli maaşlarını açlık sınırına tamamlamak için emekli başına düşen yıllık minimum ek zam oranını gösterecektir. Bu tutar emekli sayısı ile çarpıldığında bize yıllık emeklilere yapılacak toplam ek zam oranını verecektir. Bu vaat için de minimum 26 milyar 23 milyon 6 bin 485 liralık bir ek kaynak gerekecektir.

Ayrıca CHP, emeklilerin büyümeden de pay alacaklarını vaat ediyor. SGK, emeklilere geçen sene yaklaşık 78 milyar 957 milyon lira maaş ödemiştir. 2010 büyümesinin yüzde 8,9 olarak gerçekleştiği düşünülürse, emekli maaşlarına 7 milyar 27 milyon 173 bin lira ek zam yapılacağı anlamına gelmektedir. Partinin emeklilere vaatlerinin bütçe üzerindeki olumsuz etkisinin minimum tutarı 33 milyar 330 milyon 179 bin 485 liradır.

Partinin çiftçilere diğer bir vaadi ise mazotun 1,5 liradan satılmasıdır. Buna göre çiftçinin ödediği 5,21 milyar lira bütçenin gelir kalemleri arasından çıkarılacaktır. Ayrıca sulama projesi çerçevesinde 3,5 milyar harcama yapılacağı varsayıldığında çiftçilere yapılan vaatlerin bütçe üzerindeki olumsuz etkisi, yaklaşık 8 milyar 710 milyon lira olacaktır.

CHP üniversite burslarının asgari ücret seviyesine çıkarılmasını vaat ediyor. Bu burs 2010-2011 yılında aylık 240 liraydı. CHP, bu tutarı asgari ücret tutarına çekmek istemektedir. 16 yaş altı asgari ücret tutarı geçen sene aylık 679 liradır. Yurt-Kur verilerine göre üniversite bursu alan kişi sayısı 35 bin 40 kişidir. 2010-2011 yılı arasındaki fark ise aylık 439 liradır. Sonuç olarak CHP'nin bu vadinin bütçe üzerindeki olumsuz etkisi 184 milyon 590 bin 720 lira eder.

#### MALİYETİ HESAPLANAMAYAN VAATLER de var

Seçim beyannamesinde, enerji fiyatlarının indirileceği, nakliyeciyeye indirimli yakıt verileceği, esnafın yanında çalışanların sosyal güvenlik primlerinde indirim yapılacağı, esnaf ve sanatkârlara verilen kredilerin artırılacağı, çeşitlendirileceği, kredilerin vadelerinin uzatılacağı ve bütçeden ayrılan destek miktarının artırılacağı, çevreye, kadına, genç nüfusa, engellilere ve çalışanlara düzeltmeler yapılacağı belirtiliyor. Bunlarla ilgili net belirleme yapılmadığı için bütçeye ne kadar ilave yük getireceği hesaplanamamıştır. Bütün bu hesaplamalardan sonra bildirgedeki bölümler ve bu vaatlerin gerçekleşmesi halinde bütçeye gelecek ek yükler, vazgeçilen gelir yukarıdaki tabloda özetlenmiştir.

Esasen bu desteklerin çoğu zaten halihazırda yapılıyor. Ancak CHP, bu yardımların niteliğini ve niceliğini değiştirmek, daha geniş kesime daha yüksek tutarda harcama yapmak istiyor. Muhtemelen bu harcamaları finanse etmek için vergi artışına başvurulacak. Bu yol tercih edilmezse borçlanma yoluna gidilecek. Bunların da ekonomimizi ne hale sokacağını tahmin etmek zor olmasa gerek. 2011 Mali Yılı Bütçe Tasarısı'nda merkezi yönetim bütçe harcamalarının büyüklüğü 312,5 milyar lira, 232,2 milyar lirası vergi gelirleri olmak üzere bütçe gelirleri 279 milyar lira olarak öngörülmüştü.



# Devlet, alacağına farklı, borcuna farklı faiz uygulayamayacak

---

Ahmet Yavuz 2011.06.13

Kamu kuruluşlarının bazı uygulamaları mükellefi mağdur edebiliyor.

Bu mağduriyete maruz kalanlar ya söylenmekle yetiniyor ya da hakkını mahkemelerde arıyor. Maalesef mahkemelerde hak aramak hem masraflı, hem de uzun ve zahmetli bir iş olarak algılandığı için genelde o yola başvurmuyoruz. Ancak canı fazlasıyla yananlar, gözü bu süreçten korkmayanlar ve çeşitli dernekler uygulamaların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla mahkemeye müracaat ediyor. Mahkemeler bu tür müracaatlarda kanunun hukuka, hakkaniyete, eşitliğe vs. uygun olup olmadığını değerlendirip karar veriyor. Son günlerde mahkemeler kendilerine intikal eden olaylardan iki konuda mükellef lehine karar verdi. Birincisi Maliye'den iade alacağı olduğu halde gecikenlere faiz ödemesine ilişkin. Diğeri de tüketici kredisi kullananlardan alınan Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisi oranının uygulanmasıyla ilgili.



Vergi Usul Kanunu, devletin mükelleften alacağını zamanında tahsil edememesi ile mükelleften haksız veya fazla aldığı vergiyi zamanında iade edememesi halinde faiz uygulanmasını öngörüyor. Ancak bu faiz hesaplamaları hem süre hem de oran olarak birbirinden farklı. Devletin alacaklı olduğu durumlarda faiz vadenin sona erdiği tarihten itibaren işlemeye başlıyor. Faiz oranı da aylık yüzde 1,4 olarak uygulanıyor. Mükelleften fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergilerin iadesinin geciktirilmesinde de faiz uygulanıyor. Yani mükellefe asıl alacağının yanı sıra faiz de ödeniyor. Ama bu faiz, alacaklı olduğu zamanki gibi yüzde 1,4 oranı üzerinden değil, yüzde 1 üzerinden tecil faizi oranında hesaplanıyor. Üstelik faiz işleyecek süre de fazla veya yersiz vergi alınan tarihten başlamıyor. Bu süre mükellefin iade için belgeleri tamamlamasından sonra üç ay geçtiği halde iade yapılmaması halinde işletilmeye başlanıyor. Oysa idarenin alacağı için geçerli olan yöntemin mükelleften fazla veya yersiz olarak kesilen vergilerin iadesinde de uygulanması durumunda, verginin kesildiği tarihten itibaren faiz ödenmesi gerekecektir.

Anayasa Mahkemesi mükellefe geç iade ile ilgili faiz hesaplamasının Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla açılan davada başvuruyu haklı gördü. Bölge idare mahkemesi tarafından gönderilen dilekçede; devletin alacağının her tür geç tahsilinde, (yargı kararı sebebiyle geç tahsil edilse bile), vade gününden itibaren faiz işletilirken, yargı kararı gereği iade edilmek zorunda olunan vergilere faiz öngörülmemesinin, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı ifade edilmiş. Anayasa Mahkemesi başvuruyu değerlendirip bu şekildeki süre hesaplamasının Anayasa'nın 2 ve 35'inci maddesine aykırı olduğuna ve kanun hükmünün iptal edilmesi gerektiğine karar verdi. Karar alınırken Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye de atıf yapıldı. Arada bir boşluk oluşmaması ve iadesi gecikenlerin yeni düzenleme yapıncaya kadar tamamen faiz alamama gibi bir durum yaşamamaları için iptal kararının bir yıl sonra yürürlüğe girmesi kararlaştırıldı. İptal kararı önümüzdeki yıl yürürlüğe girecek, ancak bu süreçte uygulamayı haksız bulup mahkemeye giden mükelleflerin mahkemelerde haklı görüleceği unutulmamalı. Bu yüzden diğer iptal kararlarında da ifade ettiğim gibi idarenin Anayasa Mahkemesi kararını dikkate alarak yeni bir düzenleme yapması gerektiğini hatırlatmakta fayda görüyorum.

## ESKİ KREDİLERE YENİ KKDF ORANINA SON

28 Ekim 2010'da Bakanlar Kurulu kararıyla bankalar ve finansman şirketlerince kullandırılan tüketici kredilerinde (ticari amaçla kullanılmamak kaydıyla gerçek kişilere verilen krediler) KKDF kesintisi oranı yüzde

10'dan yüzde 15'e çıkarılmıştı. Ancak yükseltilmiş oranının daha önce alınmış ve taksitleri ödenmekte olan kredilere de geçerli olup olmayacağı tartışma konusu olmuştu. Maliye bu tartışmaya Bankalar Birliği'ne yazdığı yazı ile son vermişti. Yazıda yüzde 15'lik oranın, kredi kullanım tarihine bakmadan 28 Ekim 2010'dan sonra tüm tüketici kredilerinde uygulanacağı belirtiliyordu. Ben de uygulamayı köşemde eleştirmiştım. Çünkü aynı bakanlığın 2004'te bir yazısında yeni oranın, kararın yayım tarihinden itibaren kullanılacak ve temdit edilecek tüketici kredilerine uygulanacağı ve Bakanlar Kurulu kararının alındığı tarihten önce kullandırılmış olan tüketici kredilerine ilişkin faiz tahakkuklarında ise eski oranın uygulanacağı ifade edilmişti. Üstelik KKDF'nin Merkez Bankası tarafından takip edildiği dönemlerde de benzer oran artışlarında, karar tarihlerinden sonra alınan kredilerde artırılmış oranlar uygulanmış.

Bu uygulamayı hukuki bulmayan Tüketici Dernekleri Federasyonu, ilgili Bakanlar Kurulu kararının ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın düzenleyici işleminin iptali ve yürütülmesinin durdurulması için Danıştay'a dava açmıştı. Danıştay geçen ay verdiği kararla Gelir İdaresi'nin yazısı ile yapılan işlemin yürütmesini durdurdu. Kararda yeni Bakanlar Kurulu kararı yayımlanmadan önce kullandırılan tüketici kredilerinde tahakkuk eden faiz ve fon kesintisinin tahsil edileceği tarihleri gösteren ödeme planının tüketiciye verildiği, böylece sabit oranlı kredi için kredinin kullanıldığı tarihte faiz ve fon tahakkuku yapıldığı, yani kredinin kullanıldığı tarihte faiz tahakkukunun kesinleşmiş olduğu belirtilerek, bu kredilere artırılmış oran uygulanarak KKDF hesaplanmasının hukuk güvenliği ilkesine aykırı olacağı ifade edilmiş. Buna göre Bakanlar Kurulu kararından önce alınan tüketici kredilerinde KKDF oranının eski orandan (yüzde 10) hesaplanması gerekecek.

Yürütmenin durdurulması kararları, ilgili oldukları işlemin hukuki varlığına son vermiyor. Sadece yürütülebilirlik özelliğini iptal davasının sonuna kadar erteliyor. 28 Ekim 2010 tarihinden önce kullanılan sabit oranlı Türk Lirası tüketici kredileri için tahakkuk eden faiz üzerinden yüzde 15 oranında değil, yüzde 10 oranında KKDF hesaplanması gerekir. Davayla ilgili nihai karar verildikten sonra o karara göre düzeltme yapılır. Bu arada değişken faizli veya dövizde endeksli TL kredilerde ise ödemenin yapıldığı tarihte faiz tahakkuk ettirildiğinden bu kredilere yeni oran üzerinden (yüzde 15) KKDF hesaplanmaya devam edecek.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi uyuşmazlıklarında ne yapmalısınız?

---

*Ahmet Yavuz 2011.06.20*

Mükellefler faaliyette bulundukları dönemlerde elde ettikleri gelirleri, kendi hesaplamaları çerçevesinde vergi dairesine beyan ederler.

Vergi dairesi kendisine verilen beyanları doğru kabul ederek tarhiyat yapar ve tahakkuk fişini mükelleflere verir/tebliğ eder. Kural olarak mükelleflerin kendi beyanlarına itiraz etme veya mahkemeye gitme hakları yoktur. Ancak idarenin bir görüşüne katılmamakla birlikte daha sonra cezalı tarhiyatla muhatap olmak istemeyen mükellefler ihtirazi kayıtla beyan verir ve bu beyanla ilgili olarak vergi mahkemelerine müracaat edebilirler. Bir de vergi veya hesap hatalarının söz konusu olduğu durumlarda kendi beyanları ile ilgili olarak müracaat edebilirler.

Mükelleflerin kendi beyanlarından başka bazen ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatlarla muhatap oldukları görülür. Bu tarhiyatlar temel olarak mükellefin beyanının gerçek kazancını göstermediği durumlarda



yapılır. Tespitin yapıış şekline göre tarhiyat ismi ve biçimi değışiklik gösterir. Buna göre mesela daha önce beyan edilen gelirle ilgili olarak mükellefin kendi defter, kayıt ve belgelerinden veya kanuni ölçülerden hareketle matrah farkı bulunursa ikmalen tarhiyat yapılır. Diğer farklı yollardan bulunan matrah farkları için ise re'sen tarhiyat yapılır. Mükelleflerin karşı karşıya kaldıkları bu gibi tarhiyatlar için farklı başvuru yolları bulunuyor. Bu yolların en başlıcaları uzlaşmaya gitmek, indirim talep etmek veya vergi mahkemelerine müracaat etmektir. Tarhiyat konusu matrah farkı sağlam gerekçelere dayanıyorsa, yani mahkemede davayı kaybetme riski varsa en azından vergi ziyai ve usulsüzlük cezalarından kurtulmak için uzlaşmadan faydalanmak daha avantajlı. Uzlaşma müessesesi de tarhiyat öncesi ve tarhiyat sonrası olarak iki şekilde yapılır.

## **Uzlaşma**

Tarhiyat öncesi uzlaşma, haklarında vergi incelemesine başlanmış mükelleflerin, bu inceleme kapsamında kendilerine vergi salınmadan ve ceza kesilmeden önce kullanabilecekleri bir haktır. Tarhiyat öncesi uzlaşma kapsamına vergi incelemeleri sonucunda bulunan matrah veya matrah farkları üzerine salınacak vergi, resim ve harçlar ile bunlar üzerinden kesilecek vergi ziyai cezası, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları girer. Kaçakçılık suç ve cezalarından dolayı vergi ziyasına sebebiyet verilmesi sebebiyle tarh edilecek vergiler ile kesilecek cezalar için uzlaşmadan faydalanılamaz. Uzlaşmaya girmek için incelemeyi yapan denetim elemanlarına veya bu elemanların bağlı bulunduğu ekip veya grup başkanlığına yazılı olarak başvurmak gerekiyor. Uzlaşma talebinin inceleme tutanağında yer alması da ilgili merciye yazılı başvuru yerine geçer. Nezdinde inceleme yapılan mükellefler incelemenin başlangıcından inceleme ile ilgili son tutanağın düzenlenmesine kadar geçen süre içerisinde her zaman uzlaşma talebinde bulunabilirler. Uzlaşma sonucunda düzenlenen tutanaklar kesindir ve ilgili vergi daireleri tarafından gerekli işlemlere hemen başlanır. Üzerinde uzlaşma sağlanan veya tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılamaz ve hiçbir merciye şikâyetle bulunulamaz. Uzlaşılan vergi ve cezalara ilişkin tutanak tahakkuk fişi yerine geçer ve tutanağın tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içinde ödenir. Uzlaşma sonucu tahakkuk ettirilen vergi ve bu vergiye ilişkin hesaplanan gecikme faizi ile vergi ziyai cezasının vadesinde ödenmemesi uzlaşmayı geçersiz kılmaz.

Üzerinde uzlaşılan vergi miktarına ayrıca bu verginin normal vade tarihinden uzlaşma tutanağının imzalandığı tarihe kadar geçen süre için gecikme faizi hesaplanır. Çoğu zaman mükellefler bu gecikme faizini bilmediğinden sadece uzlaşma tutanağında yer alan tutarı ödeyeceklerini zannederek vergi dairesine giderler. Vergi dairesinde hesaplanan gecikme faizini görünce neye uğradıklarını şaşırırlar.

Uzlaşma görüşmeleri sonucunda uzlaşma temin edilemez veya uzlaşma vaki olmaz ise mükellefler verginin tarhi ve cezanın kesilmesinden sonra tarhiyat sonrası uzlaşma talep edemezler. Uzlaşılamayan vergi ve cezaya ilişkin olarak vergi dairesince düzenlenen ihbarnameye karşı, ihbarnamenin tebliğ tarihini takip eden 30 gün içerisinde yargıya başvurma hakkı ve cezada indirim hakkı devam eder.

Tarhiyat sonrası uzlaşmanın kapsamına; vergi daireleri tarafından mükellef adına ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen ve vergi dairelerinin tarha yetkili olduğu bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezaları girer. Kaçakçılık suçlarından dolayı vergi ziyai cezası kesilen tarhiyatlar ve bunlara ilişkin 3 kat kesilen vergi ziyai cezaları, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları tarhiyat sonrası uzlaşmaya konu edilemez.

## **Mahkemeye gitme veya indirim talep etme**

Uzlaşma talebinde bulunan mükellef, uzlaşma talep ettiği vergi ve vergi ziyai cezası için ancak uzlaşma vaki olmadığı veya temin edilemediği durumda yargı yoluna başvurabilir. Bu durumda mükellef, tutanağın tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde yetkili vergi mahkemesinde dava açabilir. Mükellefin tutanağı

tebellüğ ettiği tarihte dava açma süresi bitmiş veya 15 günden az kalmış ise dava açma süresi tutanağın tebliğinden itibaren 15 gün olarak uzar.

Mükellef, tarh edilen vergi ve kesilen cezalar için uzlaşma veya cezalarda indirim talebinde bulunma haklarından sadece birinden faydalanabilir. Tarh edilen vergi veya ceza çok yüksek değilse ayrıca uzlaşma komisyonunun da fazla bir indirim yapması beklenmiyorsa indirim talep hakkı kullanılabilir. Ceza indirimi talebinde bulunan mükellefe vergi aslı miktarında herhangi bir indirim yapılmaz. Sadece cezada indirim uygulanır. İndirim talebinde vergi ziyai cezası mükellef adına ilk kez kesilmiş ise yarısı, takiben kesilenlerde üçte biri (1/3'ü), usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezalarının üçte biri (1/3'ü) indirilir.

### İdari mercilere başvuru

Vergi uyuşmazlıklarında, mükellefler dava açmadan önce sadece işlemi yapmış olan idari makama da başvurabilir. Ancak, bu başvuru hiçbir zaman mükelleflerin yasal hakları olan vergi mahkemesinde dava açma, cezada indirim talebi ile uzlaşma talebinde bulunma sürelerini uzatmaz. Mükellefler tarhiyata karşı vergi mahkemesinde dava açma süresi geçtikten sonra vergi dairesine müracaat edip bu tarhiyatın düzeltilmesini isteyebilir. Vergi dairesinin olumsuz cevabı sebebiyle Maliye Bakanlığı'na şikayet yoluyla başvurma imkanı doğar. Şikayet yoluyla başvurularına Maliye Bakanlığı'nın açık ret cevabı vermesi veya 60 günlük süresinde cevap vermemek suretiyle zımni ret cevabı vermesi üzerine mükelleflerin yaptıkları düzeltme başvurusunun reddolunması durumunda söz konusu idari işlemin iptal edilmesi hususunu yargıya taşımaları mümkündür.

Bu durumda mükellefler, bağlı oldukları vergi dairesinin bulunduğu yerdeki vergi mahkemesinde dava açabilir. Ancak dava, şikâyet yoluyla başvuru yapıp reddolunduktan sonra açılabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Ceza ödemedenden stokları düzeltin

Ahmet Yavuz 2011.06.27

Vergi affının matrah artırımı ve borçların yapılandırılmasına ilişkin süresi bir aylık uzatmayla sona ermişti.

Ancak kanunun getirdiği diğer avantajlardan faydalanmak için henüz süre bitmedi. Özellikle envanter yapmaya müsait emtia satan, ortaklar veya kasa hesapları normalin üstünde büyük rakamlar gösteren firmalar kayıtlarını fiili durumlarına uydurmak için güzel fırsat yakalamış durumda. Matrah artırımına gidip incelemelerden azad olma seçeneğini, karşılaştıkları yüksek maliyet sebebiyle kullanamayan firmaların bu özel durumlar için beyan seçeneğini gözden geçirmelerinde fayda var. Bu firmalar haziran sonuna kadar verecekleri beyannamelerle daha sonra ağır vergi, faiz ve cezalar ödeme riskini bertaraf etmiş olacaklar.

### Kayıtsız mal alış-satışları

Kanunla mükellefler, işletmelerinde bulunmakla birlikte kayıtlarında yer almayan mal, makine, teçhizat ve demirbaşları beyan ederek kayıt altına alma, kayıtlarda görülmesine rağmen işletmede olmayan mallarını da herhangi bir ceza ödemedenden kayıtlardan çıkarma fırsatını yakalamış oldu. Bu imkândan bütün Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri faydalanabilecek.

Kayıtsız olarak alınan bu kıymetler, bildirim tarihindeki rayiç bedelle değerklenmek suretiyle envanter listesiyle beyan edilecek. Rayiç bedel, kıymetin değerkleme günü itibarıyla normal alım satım bedelidir. Bu bedel, mükellefin kendisi tarafından bizzat tespit edilebileceğı gibi, bağılı olduğı meslek kuruluşuna da tespit ettirilebilir. Bildirilen kıymetler bildirimden sonra kayıtlara intikal ettirilecek. Beyan edilen demirbaş ve emtia için KDV hesaplanıp vergi dairesine yatırılacak. Hesaplanacak KDV de normal alımlara göre daha avantajlı olacak. Buna göre teslimleri genel orana (yüzde 18) tabi makine, teçhizat ve demirbaşlar ile emtianın rayiç bedeli üzerinden yüzde 10 oranı, teslimleri indirimli orana (yüzde 1, yüzde 8) tabi makine, teçhizat ve demirbaşlar ile emtianın rayiç bedeli üzerinden ise tabi oldukları oranın yarısı esas alınmak suretiyle KDV hesaplanacak ve KDV Stok Beyannamesi ile envanter listesi de eklenerek beyan edilecek. Beyanname üzerinden hesaplanan KDV, bu ayın sonuna kadar ödenmeli. Beyan edilen emtiaya ait hesaplanan KDV, 1 No'lu KDV beyannamesinde genel esaslar çerçevesinde indirim konusu yapılabilecek. Ancak kayıtlarda yer almayan makine, teçhizat ve demirbaşların rayiç bedeli üzerinden hesaplanarak ödenen KDV indirimi olmayacak. Bu tutar, verginin ödendiğı yılın Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahlarının tespitinde gider olarak dikkate alınabilecektir. ÖTV'nin konusuna giren malları beyan eden ve alış belgelerini ibraz edemeyen mükellefler, bu malların beyan tarihindeki miktarı ve emsal bedeli üzerinden geçerli olan ÖTV'yi de beyan edip ödemeli. Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin, aktiflerine kaydettikleri emtia için ayrı; makine, teçhizat ve demirbaşlar için ayrı olmak üzere pasifte karşılık hesabı açmaları gerekiyor. Bildirime dahil edilen amortisman tabi iktisadi kıymetler için amortisman ayrılmayacak. Ayrılan karşılıklar birikmiş amortisman kabul edilecek. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ise beyan ettikleri emtiayı defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydedecek.

Kayıtlarda yer aldığı halde işletmelerde mevcut olmayan emtialar için (kayıtsız satış), haziran sonuna kadar fatura düzenlenmesi yeterli. Fatura düzenlenmek suretiyle yasal kayıtlarda düzeltilen emtia ile ilgili işlemler, normal satış işlemleri gibi dikkate alınacak. Faturada emtianın tabi olduğı oranda KDV hesaplanacak ve ilgili dönem beyannamesine dahil edilecek. Faturada yer alacak bedel, söz konusu emtia ile aynı neviden olan emtiaların gayri safi kâr oranı dikkate alınarak tespit edilecek. Satış hasılatı yıllık Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahının hesaplanmasında da dikkate alınacak. Bunun dışında ayrıca bir beyanname verilmesi veya bildirimde bulunulması gerekmeyecek. Düzenlenecek faturalarda alıcıya ilişkin bilgiler yerine, "Muhtelif Alıcılar (6111 sayılı Kanunun 11/1 maddesi çerçevesinde düzenlenmiştir)" ibaresi yazılacak.

Kayıtsız alış beyanları ve kayıtsız satışlar sebebiyle düzenlenen faturalar, Ba-Bs formu ile bildirilmek zorunda. Bu bildirim işlemi, Ba-Bs formunun Soyadı/Adı, Unvanı bölümüne Muhtelif Satıcılar/Alıcılar (6111 sayılı Kanun Madde 11/1), Vergi Kimlik Numarası bölümüne (3333 333 333) / (4444 444 444) yazılmak suretiyle yapılmalı.

Kasa ve ortaklar cari hesabı düzeltsin

Mükelleflerin kasa hesapları veya ortaklar cari hesapları çoğı zaman fiilî durumla uyumlu değildir. Bu uyumsuzluk farklı sebeplerden kaynaklanabilmektedir. Başlıca sebep, kayıt dışı satışlar veya ödemelerdir. Uyumsuzluğun çok fazla olduğı ve kasa, ortaklar hesap bakiyesinin ticarî teamüllerin üstüne çıktığı durumlarda bu tutarlar için adatlama yapılarak faiz hesaplanması gerekir. Hesaplanan faizin KDV'si Gelir Vergisi stopajı da cabası. Af kanunu, hesaplarında bu tür uyumsuzluklar görünen mükelleflere bilançolarını fiilî duruma uygun hale getirme fırsatı tanıdı. Süresi önümüzdeki perşembe günü (haziran sonu) sona erecek olan bu fırsattan sadece bilanço usulüne göre defter tutan Kurumlar Vergisi mükellefleri faydalanabiliyor. Buna göre 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla düzenlenen bilançolarda görülmekle birlikte işletmelerde bulunmayan kasa mevcutları ve işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla (ödünç verme ve benzer sebeplerle ortaya çıkan) ortaklarından alacaklı bulunduğı tutarlar ile ortaklara borçlu bulunduğı tutarlar arasındaki net alacak tutarları vergi dairelerine beyan edilerek yasal kayıtlar düzeltilebilecek. Beyana mevzu teşkil eden

tutarlar haziran sonuna kadar vergi dairelerine beyan edilmeli. Beyan edilen tutar üzerinden yüzde 3 oranında hesaplanacak verginin de bu sürede ödenmesi gerekiyor.

Stok affının avantajları neler?

Kayıtdışı alışlar sebebiyle beyanda bulunan mükelleflere, KDV Kanunu uyarınca belgesiz mal bulundurduğu gerekçesiyle malın emsal bedeli üzerinden cezalı tarhiyat yapılmayacak; ayrıca, beyan edilerek ödenen ÖTV için de vergi cezası kesilmeyecek. Mükellefler kayıt dışı satış sebebiyle beyan ettikleri satışlarda da önemli avantajlar elde edecek. Faturası düzenlenen ve hasılatı kaydedilen emtianın daha önceki dönemlerde satıldığının tespit edilmesi halinde, düzeltmeye tabi tutulmuş stoklarla ilgili olarak geçmişe yönelik tarhiyat yapılmayacağı gibi ceza ve faiz de uygulanmayacak.

Kasa ve ortaklar cari hesabı ile ilgili beyanda bulunan mükellefler de beyan konusu tutarların ortaklara dağıtılıp dağıtılmadığına bakılmaksızın kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine yönelik ilave bir tarhiyatından kurtulmuş olacak. Ayrıca sonraki yıllarda incelemelerde yapılacak adatlama sebebiyle gecikme faizi vergi ziyai gibi cezalar ödenmeyecek. Kanunen tutulan kayıtların fiilî duruma uygun hale getirilmesi yeni Türk Ticaret Kanunu'na uyum açısından da büyük önem arz ediyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Malî tatilde bütün malî işlemler durmuyor

Ahmet Yavuz 2011.07.04

Temmuz ayı artık mali tatil ile anılır olmaya başladı.

2007'de çıkarılan kanunla getirilen bu tatilde 1 Temmuz ile 20 Temmuz arasında yapılması gereken bazı beyan, bilgi verme ve ödeme süreleri uzatıldı. Tatil süresince mali müşavirler muhasebeciler dinlenme fırsatı bulacak. Ancak, mali tatilde bütün mali işlemler durmuyor. Çünkü sonradan yayımlanan tebliğle bütçeye sıcak para girişini etkileyecek vergilere ilişkin beyan ve ödemelerin süresinin ertelenmeyeceği ilan edildi. Yani bu vergilere ilişkin beyan ve ödemelerin zamanında yapılması gerekiyor. Bu yüzden mali tatil sebebiyle verilmeyecek beyanname sayısı sınırlı. Ama yine de bu sürede bazı bildirimlerin ve ödemelerin ertelenmesi, en azından 27 Temmuz'a kadar mühlet tanınması meslek mensuplarını rahatlatacak.

### SÜRESİ UZAYAN İŞ VE İŞLEMLER

Son günü mali tatile rastlayan aşağıda belirtilen süreler, tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren 7 gün uzamış sayılıyor. Buna göre, verilme süresi sonu mali tatile (1-20 Temmuz 2011) rastlayan beyannameler 27 Temmuz Çarşamba akşamına kadar verilebilecek.

Kendi kanunlarına göre beyan tarihleri mali tatilde sona eren beyannamelerin verilme süreleri.

İkmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatta, vadesi mali tatile rastlayan vergi, resim ve harçlar ile vergi cezaları ve gecikme faizlerinin ödeme süresi mali tatilde doluyorsa tatilin sona ermesi beklenebilecek ve bitimden itibaren 7 gün içerisinde cezasız/faizsiz ödeme yapılabilecek.

Tarh edilen vergilere ve/veya kesilen cezalara karşı uzlaşma talep etme veya cezada indirim hükümlerinden faydalanmak amacıyla yapılacak müracaatlara ilişkin süreler de mali tatilde bitiyorsa 27 Temmuz'a kadar ek süre veriliyor.

Devamlı bilgi verme hükümleri kapsamında verilmesi gereken bilgilerin iletilmesine ilişkin süreler de aynı şekilde 27 Temmuz'a kadar uzayacak.

Mali tatilin sona erdiği günü izleyen yedi gün içinde biten kanunî ve idarî süreler de, mali tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren yedinci günün mesai bitiminde sona ermiş sayılacak. Yani, son günü 21-27 Temmuz tarihleri arasına rastlayan kanunî ve idarî süreler, 27 Temmuz'a kadar uzamış kabul edilecek.

Haziran dönemine ait muhtasar beyannamesinin normalde en geç 23 Temmuz günü verilmesi gerekirken, bu tarih mali tatil süresinin sona erdiği günü izleyen yedi gün içerisinde bulunduğundan, beyannamenin verilme süresi, 27 Temmuz'a kadar uzamış olacak. Mükellefler arzu ederlerse beyannameleri normal sürelerinde de beyan edebilir.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirli sürelerde yapılması gereken muhasebe kayıt süreleri, dava açma süreleri ve bildirim süreleri, mali tatil süresince işlemeyecek, belirtilen süreler tatilin bitiminden itibaren tekrar işlemeye başlayacak.

Mali tatil, vergi incelemelerini de etkiliyor. Kanuna göre, mahkeme kararı veya cumhuriyet savcılıklarının talebi ya da aramalı incelemeler hariç olmak üzere, tatil süresince inceleme amacıyla defter ve belgelerin ibrazı talep edilemiyor. Ayrıca mükellefin işyerinde de incelemeye başlanamıyor. Tatilden önce başlamış olan bir incelemeye bu süreden önce ibraz edilen defter-belge üzerinde devam edilebilecek; ancak, bu süre zarfında mükelleften ilave defter, belge ve bilgi talep edilemeyecek, mükellef veya vergi sorumlusu, inceleme sonucunda yapılacak tespitlerin yer aldığı tutanağı imzalamaya davet edilemeyecek. Vergi inceleme elemanları tarafından tatilden önce yapılan tebligat ile mükelleften defter ve belgelerinin ibrazının talep edilmesi ve talebe ilişkin olarak da mükellefe tanınan sürenin son gününün mali tatile rastlamış olması halinde, bu süre tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren 7 gün uzamış sayılacak.

Mükelleflerin bir vergi veya idari işlem için itiraz etmeleri ve mahkemeye müracaat edecek olmaları halinde dava açma süresinin son günü mali tatile rastlıyorsa, tatil süresince süre işlemeyecek. Mali tatil sona erdikten sonra süre işlemeye devam edecek. Bu arada sürenin son günü adli tatile denk geliyorsa dava açma süresi adli tatilin sona ermesinden itibaren 7 gün uzamış olacak.

Mali tatil uygulaması sebebiyle verilme süresi uzatılan beyannameler üzerinde gösterilen vergilerin ödeme süresi (aynı ay içerisinde kalmak kaydıyla), uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren 3. günün mesai saati bitimine kadar uzamış sayılıyor.

### **Tatilde süresi değişmeyen işlemler**

Bazı işlemlere ait süreler mali tatilden etkilenmeyecek. Aşağıdaki beyan ve ödemelerin normal süresinde yapılması gerekiyor.

Gümrük idareleri, il özel idareleri ve belediyeler tarafından tarh ve/veya tahsil edilen vergi, resim ve harçlar (ithalde alınan KDV, Emlak Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi vb.)

ÖTV, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Özel İletişim Vergisi ile Şans Oyunları Vergisi'ne ilişkin olarak verilmesi gereken beyannamelerin verilme ve ödeme süreleri.

İcra yoluyla veya resmi kurumlarca müzayede mahallerinde yapılan satışlar dolayısıyla verilmesi gereken KDV beyannamesinin verilme ve ödeme süresi.

Noterler tarafından tahsil edilen Damga Vergisi ve harç bedellerinin vergi dairesine bildirilmesine ilişkin olarak verilecek beyannameler.

Kanuni süresinden sonra kendiliğinden veya pişmanlık talepli olarak verilen beyannamelerin ödeme süresi.

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintilerine ilişkin olarak verilmesi gereken bildirimlerin verilme ve ödeme süreleri.

Ba-Bs formlarının verilme süresi de mali tatile denk gelmediğinden normal zamanında yapılmalı.

SGK bildirge ve ödemeleri de erteleniyor

Kanunlarla verilmesi gereken iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler yukarıdaki açıklamalarda yer verilen süreler kadar erteleniyor. Ayrıca Haziran 2011 dönemine ait aylık prim ve hizmet belgesine ilişkin süre de tatil sebebiyle uzayacak. Bu belgenin 27 Temmuz'a kadar SGK'ya gönderilmesi mümkün.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye'de 4 inceleme birimi birleşti 132 yıllık üstatlık dönemi kapandı

---

Ahmet Yavuz 2011.07.11

Yıllardır konuşulan vergi denetim birimlerinin tek unvan altında birleştirilmesi, Resmi Gazete'de dün yayımlanan kanun hükmünde kararname ile gerçekleşti.

Kararnameye göre hesap uzmanı, vergi denetmeni, maliye müfettişi ve gelirler kontrolörü unvanları kaldırıldı. Yerine tüm çalışanların ortak olarak kullanacağı 'vergi müfettişi' unvanı getirildi. Bu birimlerde çalışanlar mesleğe giriş kıdemlerine göre vergi müfettiş yardımcısı, vergi müfettişi ve vergi başmüfettişi kadrolarına geçecek. Yeni yapı; 1879 yılında kurulan 'maliye müfettişliği'ni, 1936'da kurulan 'gelirler kontrolörlüğü'nü ve 1945'ten beri hizmet veren 'hesap uzmanlığı'nı sona erdiriyor. Kıdemli olan maliye müfettişlerine 'üstad' diye hitap ediliyor. Vergi inceleme yetkilerini düzenleyen VUK 135. maddesi de değiştirildi. Bu kadrolarda çalışacak müfettişler Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde yer alacak. Kurul bakana bağlı olarak çalışacak. Yeni düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerle devam edilecek. Vergi müfettişliğine atananların daha önce başlamış işleri devam ettirilerek ilgili mevzuatta yer alan hükümlere göre sonuçlandırılabilir.

Bu arada Vergi Denetim Koordinasyon Kurulu da kaldırıldı. Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu başkanı ve Hesap Uzmanları Kurulu başkanı ile Gelir İdaresi Başkanlığı Gelirler Kontrolörleri başkanı kadrolarında bulunanların görevi de sona erecek. Bu kadrolarda bulunanlar özlük hakları korunarak bakanlık müşaviri kadrosuna atanacak.

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı kuruldu

Vergi incelemelerinin tek elden yapılması, uzmanlaşmanın sağlanarak daha etkin politikalar geliştirilmesi için özel bir başkanlık kuruldu. Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, doğrudan bakana bağlı olarak başkan, başkan yardımcılar, grup başkanları ve vergi müfettişlerinden oluşacak. Kurula verilen görevlerin yerine getirilmesinde, uzmanlaşma ve iş bölümünün sağlanması amacıyla uygun görülen yerlerde başkanlığa bağlı olmak üzere grup başkanlıkları kurulabilecek. Kurulması planlanan grup başkanlıkları; Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı, Büyük Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı, Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlığı ve Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar Grup Başkanlığı olarak belirlenmiş. Bu başkanlıklar ihtiyaca göre birden fazla sayıda kurulabilecek. Kurulan başkanlıklarda görev alanlar yer değişikliğine tabi olacak.

Daha önce vergi denetmeni kadrosunda bulunanlar Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı'nda göreve başlayacak. Burada gösterilen performans, lisansüstü çalışmaları, mesleğe girişte alınan puan, yazılan raporlar ve rapor değerlendirme komisyonlarının değerlendirmeleri dikkate alınarak diğer grup başkanlıklarına geçiş yapılabilecek. Müfettişler bu süreçte çeşitli sınavlara da tabi tutulacaklar. Mesleğe giriş aşamasında en başarılı yüzde 5'in seçilerek, diğer üç başkanlıklarda çalıştırılıp geriye kalanların Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı'nda göreve başlatılması, buradan diğer birimlere geçiş şartları konulması ve ek ödemelerde ayrı katsayılar uygulanmasına imkân tanınması Maliye'deki ayırımın devam ettirilmek istendiğini gösteriyor.

Müfettiş incelediği firmaLARA geçemeyecek

Vergi müfettişliği kadrosuna daha önce bu birimlerde çalışanlar da geçebilecek. Buna göre kararname yürürlüğe girmeden önce maliye müfettişi, hesap uzmanı, gelirler kontrolörü ve vergi denetmeni unvanını kazanmış olanlardan, bu unvanları kazandıktan sonra özel sektörde çalışmış olanlar hariç olmak üzere bakanlık ve bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarında yönetici kadrolarında bulunanlar vergi müfettişi kadrolarına atanabilecek.

Ayrıca vergi incelemesine yetkili olanların, görevlerinden ayrıldıktan sonra üç yıl süreyle, görevden ayrılış tarihi itibarıyla son üç yıl içinde inceleme yaptıkları mükellefler veya bu mükelleflerin veya ortaklarının idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu kurumlarda herhangi bir görev veya iş alması yasaklandı. Bu yasağa uymayanlar hakkında Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümleri uygulanacak. Vergi müfettişleri ile müfettiş yardımcılar tarafından düzenlenen inceleme raporları, meslekte on yılını tamamlamış en az üç müfettişten oluşturulacak rapor değerlendirme komisyonları tarafından vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, sirküler ve özelgelere uygunluğu yönünden değerlendirilecek. İncelemeyi yapanla komisyon arasında uyuşmazlık oluşması halinde uyuşmazlığa konu vergi inceleme raporları üst değerlendirme mercii olarak, Maliye Bakanlığı'nca belirlenen tutarları aşan tarhiyat önerisi içeren vergi inceleme raporları ise doğrudan, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde bir başkan yardımcısının başkanlığında dört grup başkanından oluşan beş kişilik merkezî rapor değerlendirme komisyonu tarafından vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, sirküler ve özelgelere uygunluğu yönünden değerlendirilecek. İncelemeyi yapanlar, raporlarını bu komisyon tarafından yapılacak değerlendirmeye uygun olarak düzenleyecek.

Bu sayede mükelleflerin konusu net olmayan gri alan olarak tabir edilen konularda vergi ve cezalarla daha az karşılaşması, mahkemelere giden dosyaların azaltılması sağlanmış olacak. Gerçekten bir devrim niteliği gösteren bu düzenlemenin vergi denetimini daha etkili ve işlevsel bir hale getireceğini düşünüyorum. Önemli olan mükelleflerde hakkaniyet duygusunun incitilmemesi ve vergi kaçırmanın yanında kaldığı duygusunun izale edilmesidir. Vergi denetimindeki bu değişikliklerin memleketimiz ve vatandaşımız için hayırlı olmasını diliyorum.

HANGİ BİRİMDE KAÇ KİŞİ ÇALIŞIYORDU?

Maliye müfettişi 163

Hesap uzmanı 335

Gelirler kontrolörleri 363

Vergi denetmenleri 3.939

Toplam 4.800



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye, borçlu mükellefleri internet sitesinde ilan edecek

---

*Ahmet Yavuz 2011.07.18*

Normal şartlarda vergi kanunlarımızda mükelleflere ait bilgiler sır olarak saklanmalı ve üçüncü kişilere bildirilmemelidir.

Vergi mahremiyeti denen bu müessesede mükellefin cirosu, borçları, bilançosu, beyan ettiği matrah, ödediği vergi, mal aldığı satıcılar, müşterileri gibi ticarî bilgiler kimseyle paylaşılmaz. Ancak bu güvencenin birtakım istisnaları var. Bunlardan biri de mükelleflerin Maliye'ye olan belirli tutar üzerindeki borçları ödememeleri halinde bu borçluların kamuoyuna ilan edilmesi uygulaması. Vergi Usul Kanunu'nun 5. maddesinde, "Mükelleflerin vergi tarhına esas olan beyanları, kesinleşen vergi ve cezaları ile vadesi geçtiği halde ödenmemiş bulunan vergi ve ceza miktarları Maliye Bakanlığı'nca açıklanabilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm uyarınca, ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatlar dolayısıyla kesinleşen vergi ve cezalar ile vadesi geçtiği halde ödenmemiş vergi ve cezaların açıklanmasına ilişkin usuller tebliğlerle düzenleniyor. Bakanlık, bu yetkiye istinaden yüksek tutarlı borcu olan mükellefleri vergi dairelerinin ilana mahsus yerlerinde ilan ediyor. Böylece mükelleflerin kamuoyu nezdinde Maliye'ye borcu olanlar olarak algılanmak istemeyeceklerinden hareketle borçlarını ödeyecekleri varsayılıyor. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu müeyyide biraz daha ağırlaştırıldı. Artık belirli tutarın üstünde borcu olan mükellefler, kurumun internet sitesinde de yayınlanacak.

Esasen kendi beyanına göre vergi hesaplanan mükelleflerin bu şekilde 'vergi yüzüstü' adı altında ilan edilmesi adil gelmiyor bana. Çünkü bu mükellefler kendi hesaplarında bir hileye başvurmadan kâr beyan etmiş ve vergi hesaplanmasına yol açmışlar. Daha sonra yaşadıkları nakit sorunu sebebiyle borçlarını ödeyememiş olabilirler. Ancak bu durumda olanların borçlarını 6111 sayılı af kanunu kapsamında yapılandırmaları veya normal zamanda da tecil ettirerek taksitlere bölmeleri mümkün.

Öte yandan Maliye'nin alacaklarını tahsil için kullanabileceği birçok cebri yol var. Maliye, haciz gibi sonuçları çok daha ağır olacak yöntemlere başvurmadan bu şekilde ilanlarla mükelleflerin borçlarını ödemelerini sağlamak istiyor.



## 200 bin TL'yi aşan borçlar DUYURULUYOR

Bu yıl yapılacak ilan kapsamına 31.12.2010 tarihi itibarıyla her bir vergi dairesine 200 bin TL ve üzeri tutarda borcu olup da 30.6.2011 itibarıyla bu borçlarını ödememiş olan borçlular giriyor. Ayrıca 1.6.2010 ile 31.5.2011 tarihleri arasında kesinleşen tarhiyat da kapsama dahil olacak. Yani vadesi 31.12.2010 ve daha önceki tarihlerde dolan ve 30.6.2011 tarihine kadar ödenmemiş olan 200 bin TL ve üzeri borçlular ilan edilecek. Bu tutar, her bir vergi dairesi itibarıyla dikkate alınacak. Borcun mahiyeti önem arz etmiyor. Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, stopaj, geçici vergi, KDV ve vergi cezaları ile 31.12.2010 tarihine kadar işlemiş olan gecikme zamları, gecikme faizleri ve sair amme borçları ilana konu olabilecek. Toplam tutarı belirlerken 1.6.2010 ile 31.5.2011 tarihleri arasında inceleme gibi sebeplerle ortaya çıkan ve kesinleşen tutarlar da dikkate alınacak. Söz konusu borçları ödememiş olan mükellefler ve tutarlar listelenerek 15 Temmuz-15 Ağustos tarihleri arasında ilgili vergi dairesinin ilan koymaya mahsus yerlerine asılacak. Ayrıca listeler 5 Eylül'den sonra Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinden açıklanacak.

Aftan faydalananlar açıklanmayacak

Geçtiğimiz aylarda başvuru süresi sona eren vergi affının borçları yapılandırma bölümünden faydalanan mükellefler boçlular listesinde ilan edilmekten kurtulacak. Çünkü bu durumdakiler borçlarını belirli periyotlarla ödemek üzere devletle mutabakat sağladı. Aynı şekilde geçtiğimiz yıllarda çıkarılan taksitlendirmelere ve borç yapılandırmalarına müracaat eden mükellefler de ilan listesine alınmayacak. Ayrıca henüz tarh edilmeyen vergiler ile davası devam eden tarhiyat bu tutara dahil edilmeyecek. Yani eski yıllarla ilgili olarak incelenen ve hakkında bir vergi raporu yazılan mükellef eğer bu tarhiyatın hukukî olmadığını düşünmüş ve mahkemeye müracaat etmişse kişinin borçlu olması için ilk derece mahkemesinin tamamlanması gerekiyor.

Bu listede yer almamak, alıcı ve satıcılar nezdinde sıkıntılara düşmemek için mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairelerine müracaat ederek ilan kapsamında borçlarının olup olmadığını öğrenmeleri, borcun varlığı halinde en azından bir kısmını ödeyerek veya tecil ettirerek ilan listesinden çıkmayı sağlamaları gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## MTV'yi yatırırken istisnalardan faydalanın

Ahmet Yavuz 2011.07.25

Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) her yıl ocak ayında doğuyor. Verginin birinci taksiti ocak içerisinde ödenirken, diğer taksitinin temmuz ayında ödenmesi gerekiyor.

Araçların muayene, satış, devir vs. işlemlerini yapabilmek için tüm vergilerin eksiksiz ödenmesi şart. Ayrıca eski yıllara ait borçlardan dolayı 6111 sayılı af kanunu kapsamında yapılandırmaya başvuranların, ikinci taksiti de bu ay ödemeleri gerekiyor. Ödenecek vergilerin tespitinde mükelleflerin verecekleri herhangi bir beyan yok. MTV tutarları sene başında Maliye tarafından yayımlanıyor. Mükelleflere düşen görev sadece kendi araçlarının özelliklerini tabloda karşılaştırarak ödeyecekleri vergiyi tespit etmek ve bunu vergi dairesi veya diğer kurumlar (banka, finans kurumu, PTT vs.) vasıtasıyla ödemek. Tabloda her aracın silindir hacmine göre belirlenen MTV tutarları görünüyor. Tablodaki rakamlar, bu dönem ödenecek ikinci taksit tutarları. İlk taksiti ödemeyenler, bu

rakamların iki katını ödeyecek. Bankalardan yapılan ödemelerde bir sorun yaşamamak için plaka, vergi sicil numarası, TC kimlik numarası (ruhsat sahibinin vergi sicil numarası ve/veya TC kimlik numarası kullanılmalıdır), ad, soyad/unvan vb. tahsilat bilgilerinin tam ve doğru olarak girilmesi gerekiyor. Bu tür ödemelerin vergi dairesi hesaplarına aktarılmaması ihtimaline binaen vergi tahsil alındıklarının muhafaza edilmesinde fayda var.

## YÜKSEK SİLİNDİRLİ ARAÇLARDA İNDİRİM

MTV Kanunu'nun (I) sayılı tarifesinde yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzeri taşıtlar için uygulanacak olan MTV, bu araçların kasko sigortası değerinin yüzde 5'ini aşıyorsa indirimli vergi ödeme imkânı doğuyor. Bu durumda olan taşıtlar için ödenecek vergi, aynı yaş grubunda bulunan bir alt kademedeki taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak dikkate alınmalı. Bu konunun ayrıntısı için eski yazılarıma bakabilirsiniz.

Ayrıca engelli vatandaşlarımız da kendi isimleri üzerine kayıtlı araçlar için bu vergiyi ödemeyecek. Çünkü MTV Kanunu'nda da diğer vergi kanunlarında olduğu gibi engelli vatandaşlara pozitif ayırmacılık yapılarak bu durumdaki araç sahiplerinin vergiyi ödememesi sağlanmış. Bu istisnadan faydalanmak için vergi dairesine müracaat edilmesi ve bazı belgelerin verilmesi gerekiyor. Engelliler, 'Malûl ve Engelliler Adına Kayıt ve Tescilli Taşıtlarda Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası Bildirim Formu'nu düzenleyip (Bildirim Formu'nun internetteki <http://www.gib.gov.tr/> adresinde bulunan örneğinin düzenlenmesi mümkün) diğer belgelerle birlikte ilgili vergi dairesine müracaat edebilir.



## ENGELLİ ARAÇLARINDA KDV İSTİSNASI

ÖTV Kanunu'na göre sakatlık derecesi yüzde 90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin, adlarına kayıt ve tescil ettirecekleri taşıtlarda ÖTV ödenmemesi için özel tertibat yapılmasına gerek yok. Yani bu durumdaki kişiler adına kayıtlı araç otomatik vitesli de olsa istisna geçerli olduğundan vergi ödenmez. Ancak sakatlık derecesi yüzde 90'dan az olan malul ve engelliler adına kayıt ve tescil edilecek taşıtların, bizzat malul ve engelli kişinin sakatlığına uygun özel tertibatlı hale getirilmesi şartı aranıyor. Sakatlık derecesi yüzde 90'dan az olan malul ve engellilerin adlarına kayıt ve tescilli taşıtlarda sakatlıklarına uygun bir tertibat yoksa MTV ödemek mecburiyetinde. Buna mukabil otomatik vitesli taşıtlar, sağ ayağında veya sağ bacağında sakatlığı bulunanların engellilik hallerine uygun özel tertibatlı ise MTV'den istisna olacak. Bununla beraber sağlık raporunda sadece sol alt ekstremitede (ayak veya bacakta) sakatlığı olduğu belirtilen malul ve engellilerin otomatik vitesli taşıtlarda başkaca özel tertibat yapılmasına gerek olmadan, malul ve engelli adına kayıt ve tescil edildiği tarihten itibaren bu vergiden istisna tutulması mümkün.

Engellilerin kendi durumlarına uygun kullanılmamış (sıfır) araçlar almaları halinde ÖTV ödememeleri yönünde bir istisna bulunuyor. Bu konuyla ilgili daha önce yazdığım bir yazıda bu istisnanın KDV için de geçerli olması gerektiğini, hayatını bir nebze kolaylaştırmak için araç alacak olan engellilerin vergileri ödemediği araç almaları için düzenleme yapılması gerektiğini belirtmiştim. Nihayet bir vatandaşın bu yöndeki talebine mahkemeler olumlu karar vererek sıfır araç alımında KDV de ödenmeyeceğine hükmetti. Şimdilik bu istisna sadece mahkemeye giden kişilere uygulanıyor. Engellilerin sıfır araç alımlarında önce KDV'yi ödemeleri gerekiyor. Daha sonra zaman geçirmeden vergi dairesine ödedikleri bu verginin iade edilmesi yönünde bir başvuru yaparak süreci takip etmek ve verilen olumsuz cevap sonrasında 30 gün içerisinde mahkemeye gitmek şart. Vergi dairesi başvuruya olumsuz cevap verecektir, ancak 60 gün içerisinde cevap alınmaması halinde olumsuz cevap alınmış kabul edilmeli ve vergi mahkemesine 30 gün içerisinde müracaat edilmeli.

## Mali tatil sebebiyle verilmeyen beyannamelerin süresi uzatıldı

Mükelleflerin mal ve/veya hizmet alış/satışlarını, aylık dönemler halinde düzenlemeleri ve takip eden ayın birinci gününden itibaren son günü akşamı saat 24.00'e kadar bu bilgileri sistem üzerinden bildirmeleri gerekiyor. Maliye, mali tatilin de etkisiyle müşavirlerin işlemlerinin sarkacağını öngörmüş olacak ki 2011/Haziran ayı Ba-Bs formlarının verilme süresini uzattığını açıkladı. Açıklamada kanunun verdiği yetkiye istinaden 1 Ağustos 2011 tarihine kadar verilmesi gereken 2011/Haziran dönemine ilişkin 'Form Ba' ve 'Form Bs' bildirimlerinin verilme süresinin 5 Ağustos 2011 tarihi saat 24.00'e kadar uzatıldığını bildirildi.

Ayrıca mali tatil sebebiyle uzayan bildirim ve ödemelerin de süresi uzatıldı. Mali tatil hükümlerine göre tatilin sona erdiği günü izleyen yedi gün içinde biten kanunî ve idarî süreler tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren yedinci günün mesai saati bitiminde sona eriyor. Bundan başka beyanname verme süresi mali tatil sebebiyle uzamış olan vergilerin ödeme süresi uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren üçüncü günün mesai saati bitimine kadar uzamış sayılıyor. Yani süresi uzayan beyanların 27 Temmuz'da yapılması, beyanlara ilişkin yapılması gereken ödemelerin de 30 Temmuz'da gerçekleştirilmesi gerekiyordu. Maliye, Vergi Usul Kanunu'nda kendisine tanınan yetkiye istinaden, mali tatil dolayısıyla verilme süreleri 27 Temmuz 2011 tarihine uzayan beyannamelerin verilme ve ödeme sürelerini 1 Ağustos günü mesai saati bitimine kadar uzattığını duyurdu.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Bireysel emeklilik sisteminde fazladan ödediğiniz vergileri geri alabilirsiniz

*Ahmet Yavuz 2011.08.01*

Bireysel emeklilik sistemindeki vergileme ile ilgili yaşanan sıkıntıları daha önce yazmıştım.

Hayatlarının ileri safhalarında özel emekli maaşı almak umuduyla sisteme giren ve tercih ettikleri tutar üzerinden prim ödeyen insanlar, daha sonra farklı sebeplerle sistemden çıktıklarında ödedikleri prime ve kaldıkları süreye göre farklılık arz etmekle beraber kimi zaman yatırdıkları prim toplamı kadar bile iade alamıyor. Bunun sebebi katılımcılara ödenen tutarlardan yapılan vergi kesintileri. Çünkü sisteme ödenen para ve elde edilen gelirin tamamından vergi kesiliyor.

Sistemde kalınan süre uzadıkça alınan ödemelerin bir kısmı vergiden istisna tutuluyor. Böylece sistemden çıkışın engellenmesi hedefleniyor. Kanuna göre on yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemediği ayrılanlara yapılan ödemelerden yüzde 15 vergi kesintisi yapılıyor. On yıl süreyle prim ödemekle beraber emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlara yapılan ödemelerin yüzde 10'u istisna tutuluyor. Geriye kalan ödemenin yüzde 90'ı üzerinden yüzde 10 vergi kesintisi yapılıyor. Sistemden emekli olmayı hak ederek ayrılanlara vergisel teşvik daha üst düzeyde.

Sistemden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet, tasfiye gibi mecburi sebeplerle ayrılanlara yapılan ödemelerin ise yüzde 25'i vergiden istisna. Yüzde 75'lik kısım üzerinden yüzde 5 kesinti yapılıyor. Ödenen primler bile geri alındığında vergiye tâbi tutuluyor. Yani diğer gelir unsurlarında olduğu gibi kazanç olması şartı aranmıyor. Bu durumda da sistemde on yıldan az süre kalan birisi, ayrılmak istediğinde

ödediği tüm primler ve bunların iratları toplamından yüzde 15 vergi kesintisini göze almalı. Ayrıca normalde sisteme giriş esnasında alınması gereken giriş aidatı da ödenmemişse bu kesinti yapılarak ödeme yapılır. Bu durumda kişilerin ödedikleri prim toplamından az tutarda para alarak sistemden ayrılma bile söz konusu olabiliyor. Böylece kişilerin daha önce vergilendirilmiş gelirlerinden elde ettikleri tasarrufları bir kez daha vergilendirilmiş oluyor. Bu mükerrer vergileme vergi adaletine terstir.

Mahkeme kararları mükellef lehine

Bireysel emeklilik, bireylerin güvenli bir şekilde tasarruf yapmalarını ve yatırıma çevirmelerini sağlayan özel bir emeklilik sistemidir. 2001'de yürürlüğe giren sistem, gönüllü katılım esasına dayanıyor. Giriş tarihinden itibaren en az 10 yıl sistemde kalan, 56 yaşını tamamlayan ve asgari katkı payını ödeyen herkes emekli olmaya hak kazanıyor. Elde edilecek gelir, katkı paylarının miktarına ve bunların getirisine bağlı olarak değişiyor. Çalışan veya çalışmayan, isteyen herkes sisteme dâhil olabilir. Bu sistem kapsamında toplanacak paraların ekonomiye girecek olması sebebiyle devlet de sistemi destekliyor. Çarpıklık da paradoksal olarak bu destekten kaynaklanıyor. Çünkü Gelir Vergisi Kanunu'na göre, sistem katılımcılarının ödedikleri primler, elde ettikleri gelirler sebebiyle ödeyecekleri verginin matrahından düşülebiliyor. Maliye, bu katılımcıların primleri indirim konusu yaptıklarından hareketle, indirim sebebiyle alamadığı vergiyi sistemden çıkış aşamasında almak istiyor. Ancak tüm katılımcıların ödedikleri primi beyan edecekleri matrahtan indirdiğini kabul etmek hakkaniyete de, adalete de ters. Ödedikleri primleri indirim konusu yapmayanların haklarının bir şekilde korunması gerekiyordu. Bu durumda olanların mahkemelere müracaatlarından çıkan kararlar katılımcıların yüzünü güldürdü. Sistemden çıkarken alınan tüm gelirin değil, sadece anapara dışında elde edilen gelirin vergilendirilmesi gerektiğini belirten mahkeme, davacının sigorta poliçesi kapsamında ödediği anapara ve getiriden oluşan toplam tutar üzerinden Gelir Vergisi tevkifatı yapılmasını açık bir vergi hatası olarak görmüş ve fazladan alınan verginin iade edilmesi gerektiğine hükmetmiş. Ancak mahkemelerin bu şekilde verdikleri kararlar maalesef herkes için geçerli değil. Çünkü yargı kararı sadece davayı açan kişi için geçerli. Bu yüzden fazladan vergi kesintisine muhatap olan katılımcıların sigortalarının bağlı bulunduğu vergi dairesine müracaat ederek hataen alınan verginin iade edilmesini istemeleri gerekiyor. Ret cevabı veya 60 günde cevap alınmaması halinde bu idari işlem aleyhine 30 gün içinde vergi mahkemesinde dava açılması lazım.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Ramazan yardımları vergiden düşülebilir

Ahmet Yavuz 2011.08.08

Rahmet ve mağfiret ayı olan mübarek Ramazan'ı idrak ettiğimiz bu günlerde herkes bu iklimin nimetlerinden faydalanmanın yolunu arıyor.

Herkes elinden geldiğince ihtiyacı bulunanlara yardımda bulunmaya çalışıyor. Özellikle Afrika'da yaşanan insanlık dramı hepimizin gündeminde. Son 50 yılda görülen en büyük kuraklık sebebiyle Somali başta olmak üzere Kenya, Etiyopya ve Cibuti'de büyük bir kıtlık yaşanıyor. Bulundukları yerlerden göç etmek zorunda kalan binlerce insan, yiyecek ve barınma imkânı ümidiyle mülteci kamplarına akın ediyor. Yürüyerek yapılan bu göç sırasında zaten yıllardan beri açlığın pençesinde yaşayan insanların yüzlercesi yollarda hayatını kaybediyor.

Yaşananlara muttali olan vatandaşlarımız da en azından sofrasından bir lokma göndermek için adeta yarışıyor. Geçen günlerde gazetemizde Fethullah Gülen Hocaefendi'nin; sesli ve yazılı eserlerinin telifinden elde ettiği gelirden bağışta bulunduğunu okuduk.

Milletimizin hamurunda bulunan bu yardımseverlik duygusu vergi kanunlarımızda da kendisine yer buluyor. Usul ve esaslara uyulması halinde yapılan yardımlar, Gelir ve Kurumlar Vergisi'ne ait ticarî kazancın tespitinde gider olarak yazılabiliyor. Vergi kanunlarında indirim veya gider olarak kabul edilen bağış ve yardımlar, normalde kazancın belli bir oranıyla sınırlı. Ancak bazı müesseseler, gördükleri büyük fonksiyon sebebiyle özel imtiyaza sahip. Gıda bankacılığı kapsamında faaliyet gösteren vakıf ve dernekler bu müesseselere örnek verilebilir. Çünkü bu türdeki dernek ve vakıflara bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı gider yazılabiliyor. Ancak bunun için bazı şartlara uyulması lazım. Öncelikle yardımın kapsamı gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleriyle sınırlı. Ayrıca bu yardımların aynı olarak, dernek veya vakfa yapılması gerekiyor. Nakdi yardımlar için bu avantajlar geçerli değil. İhtiyacı bulunanlara doğrudan yardımı yapan kişi tarafından veya gıda bankacılığı yetkisi olmayan organizasyonlar aracılığıyla yapılacak yardımlar da bu avantajdan faydalanamıyor. Bağış kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde; ihtiyacı bulunanlara gıda, temizlik, giyecek ve yakacak yardımı yapabilmesine ilişkin hükümler bulunmalı. Bağışlar bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak şartıyla yapılmalı.

Gıda bankacılığı; bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar. Bu kurumlara yapılacak ve ticarî kazancın tespitinde gider olarak indirilecek bağışların tutarı ne kadar olursa olsun bağış yapılan dernek veya vakıf adına mutlaka fatura düzenlenmeli. Mala ilişkin bilgileri eksiksiz içerecek faturada mal bedeli olarak, bağışa konu malın maliyet bedeli yazılıyor. Ticarî kazanç dışında geliri olan (kira geliri, ziraî kazanç, arızî kazanç vs.) kişilerin bu bağışı beyannamelerinde indirim konusu yapmaları için herhangi bir belge düzenlemeleri gerekmiyor. Sadece bağış yapılan malın alımına ilişkin belgelerin saklanması yeterli. Dernek ve vakıflar da kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyip bir örneğini bağış yapanlara vermeli.

Bu teslimler KDV'den istisna tutulduğu için faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır." ibaresine yer verilmeli. Bu faturalar bir yandan gelir bir yandan da gider yazılmak suretiyle kayıtlara intikal ettiriliyor. Ticarî kazanç sahipleri ile Kurumlar Vergisi mükellefleri bu bağışları kayıtlara doğrudan yansittikleri için işletmenin kâr veya zararda olması bağışın gider olarak kabul edilmesini etkilemiyor. Yani firma zarar etmiş ve herhangi bir vergi matrahı beyan etmeyecek olsa bile bu bağışlar gider olarak yazılıyor. Bağışın yapıldığı yıl uğranılan zarar sonraki yıllarda mahsup edilebileceği için bu bağışların sonraki yıllara ilişkin vergi matrahlarını düşürmesi söz konusu oluyor.

#### SMS YOLUYLA YAPILAN YARDIMLAR

Yukarıda anlattığım yardım biçimi vergi mükellefleri tarafından yapılabilecek biraz büyük çaplı yardımlar. Bir de hemen herkeste bulunan cep telefonları vasıtasıyla yapılan yardımlar bulunuyor. Neredeyse tüm yardım kurumları GSM firmaları vasıtasıyla belli numaralara atılan mesajlarla yardım topluyor. Bu yardım mesajlarına ait tutarlar GSM firmaları tarafından müşterilerden tahsil edilmekte ve yardım kuruluşlarına aktarılmakta. Vergi uygulamaları açısından bakıldığında atılan bu mesajlar yardım olarak kabul edildiğinden herhangi bir vergiye tabi tutulmuyor. Yani abonelerin attığı mesajdan sadece yardım tutarı tahsil ediliyor. GSM firmasının abonelerine gönderdiği faturada yardım tutarı, Özel İletişim Vergisi ve KDV matrahına dahil edilmiyor. Hazır kartlarla yapılan bağışlarda KDV önceden ödendiği için bağışın KDV dahil tutar olarak yardım kuruluşuna aktarılması ve aktarılan verginin GSM firması tarafından indirim konusu yapılması gerekiyor.

## Personele yapılan yardımlar vergiye tâbi

Bazı işverenler çalışanlarına erzak yardımı, bayramlık vs. destekler vererek Ramazan'ın işyerinde de hissedilmesini ve şevkle karşılanmasını sağlamayı amaçlıyor. Bu tür yardımların Gelir/Kurumlar Vergisi matrahından gider olarak indirilmesi mümkün. Ancak vergi kanunlarına göre bu yardımlar üzerinden vergi hesaplanması gerekiyor. Çünkü çalışanlara dağıtılan erzak bedeli de, verilen bayram yardımı da onlara verilen ayın (mal) hükmünde olup, 'aynı ücret' olarak dikkate alınmalı. Ücret olarak kabul edilen bu yardımların brüt bedeli üzerinden Gelir ve Damga Vergisi hesaplanması gerekiyor. Yani iftar yemeği, erzak veya bayramlık olarak alınan hediyelerin KDV dahil toplam tutarı, çalışanın ücretinin vergilendirildiği oranda vergi alınıyor. Bu mal ve hizmetlerin alımında yüklenilen KDV'ler ise şirketin hesaplanan KDV'sinden indirilemiyor. Çünkü şirketler ticarî kazancın elde edilmesi ve sürdürülmesiyle ilgili mal ve hizmet alımlarında yüklendikleri KDV'leri indirebiliyor. Bu tür harcamalarda işletmeler nihai tüketici konumunda olduklarından KDV'yi indirim konusu yapamaz. Çalışanlara, müşterilere, bayilere verilen iftarların kayıtlara temsil ağırlama gideri olarak intikal ettirilmesi mümkün. Bu şekilde yapılan harcamaların KDV'si de indirilebiliyor. Ayrıca bu harcamaların herhangi bir şekilde stopaja tabi tutulması, yani Gelir ve Damga Vergisi hesaplanması da söz konusu olmaz.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Somali'ye yardımın tamamı vergiden düşürülebilir

Ahmet Yavuz 2011.08.15

Geçen hafta Ramazan paketleri, iftar yemekleri ve çalışanlara yapılan Ramazan yardımlarıyla ilgili bilgi vermiştim.

Yazımın arasında Somali'ye yapılacak yardımla ilgili de bilgi vermeye çalıştım. Ancak gelen sorular ve hafta içerisindeki gelişmeler bu konuyu tekrar gündeme almayı gerekli kıldı. Başta Somali olmak üzere, Doğu Afrika'da yaşanan kıtlık büyük bir insanlık dramının yaşanmasına sebep oldu. Bölgeden gelen haber ve görüntüler içler acısı. Tüm Müslüman aleminin Ramazan'ı yaşadığı bu dönemde iftar saatlerinde lokmalar boğazlara diziliyor. Herkes Müslüman kardeşlerinin yardımına koşmak istiyor. Son bir haftada toplanan yardımların oralara ulaşmış olmasıyla içimiz bir nebze olsun ferahladı. Bu yardımları toplamak ve oralara ulaştırıp dağıtmak için seferber olan fedakar kişi ve kuruluşlara da teşekkürü ihmal etmemek gerekir. Bu kadar yardımı toplayıp paketlemek, kargoyla götürmek ve muhtaç insanlara dağıtmak hiç de küçümsenmeyecek organizasyonlar. Geçen hafta Samanyolu Televizyon Grubu'nun Kimse Yok mu Derneği ile birlikte yaptığı yardım kampanyası büyük ses getirdi. Sanatçısından sporcusuna, siyasetçisinden işadamaına ve öğrencilerine kadar hemen herkesin seferber olduğu gecede çok duygulu anlar yaşandı. Bunca önemli ve değerli insanın ortak hedefi Afrika'da yaşanan insanlık dramına son vermek adına bir katkıda bulunmaktı. Stüdyoyu arayanlara sanatçılar cevap verdi. Gece boyunca atılan SMS'lerle damlalar göl, hatta deniz oldu.

Kişilerin şahsi yaptığı yardımlar bir yana şirketlerin de yardımlarda bulunması mümkün. Vergi kanunlarımıza göre mükelleflerin yardımları vergi matrahından indirilebilir. Öncelikle gıda bankacılığı kapsamında faaliyet gösteren vakıf ve derneklere bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamının gider yazılabildiğini tekrar hatırlatayım. Bağışların tamamının gider yazılabilmesi için yardımın

kapsamının gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleriyle yapılması gerektiğini ve bu yardımların aynı olarak, dernek veya vakfa yapılması gerektiğini tekrar edelim. Nakdi yardımlar için bu avantajlar geçerli değil.

Geçen hafta başında 'başta Somali olmak üzere Afrika kıtasının doğusunda yaşanan kuraklık afetinden zarar gören afetzedeler için yardım kampanyası düzenlenmesi hakkında' Bakanlar Kurulu kararı yayımlandı. Kararda kampanyanın ulusal koordinasyonunu yapmak üzere Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın görevlendirildiği ifade edildi. Vergi kanunlarımızda, Bakanlar Kurulu'nca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz karşılığı yapılan aynı ve nakdi bağışların tamamının, vergi matrahından indirileceği hükmüne yer verilmiştir. Doğal afetin Türkiye'de olmaması durumu değiştirmez. Bu yüzden, Bakanlar Kurulu kararının yayımı ile birlikte, Afrika'da yaşanan kuraklık afetinden zarar gören afetzedeler için Başbakanlık aracılığıyla yapılan yardımların tamamının matrahtan indirimi mümkün hale gelmiştir. Ayrıca, Türkiye Kızılay Derneği'ne makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı da matrahtan indirilebilir. Bağışın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan mal veya hakkın varsa mukayyet değeri, yoksa Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonu'nca tespit edilecek değeri esas alınır. Normalde yapılan ve matrahtan indirilecek nakdi yardımların, beyan edilecek kazancın yüzde 5'ini aşmaması gerekiyor. Bu oranı aşan bağışlar indirilemiyor. Ancak yukarıda bahsettiğim şekilde yapılan bağışlarda bu orandan bağımsız olarak tüm bağışlar indirim konusu yapılabiliyor.



### **Bağışların belgelendirilmesi**

Yapılan bağışların matrahtan indirilmesi için bir belge ile tevsik edilmesi gerekir. Bu yüzden bağış sonrasında bir makbuz alınmalı. Ancak bağış doğrudan yardım kuruluşu merkezine değil de banka vasıtasıyla hesaba yatırılmak suretiyle yapılırsa makbuz alma imkanı olmuyor. Bu durumda, bankadan alınacak dekontta, hesabın kampanyaya ait olduğunun belirtilmesi halinde, dekonta dayanılarak da bağışın matrahtan düşülebilmesi mümkün. Hastalığın, yoksulluğun, sefaletin ve kuraklığın kol gezdiği bu ülkelerde bahsettiğim sıkıntıların bir an önce sona ermesi için büyük hamleler yapılması gerektiği muhakkak. Batılı ülkelerin sonuna kadar sömürdükleri bu ülkelere ve insanına bu denli ilgisiz ve duyarsız davranması için yine fedakar Müslüman ülkeleri tarafından yapılması gerektiğini gösteriyor. Tarihten gelen tevarüsle atalarımızın asırlarca önce yardıma koştuğu coğrafyaya günümüzde de bizim koşmamız gerekiyor. Yardımların Hak katında kabul görmesi ve büyük sıkıntılar çeken bu insanların talihlerinin dönmesi dileğiyle.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Maliye, vergi cezasında tekerrür uygulamasını yumuşattı**

*Ahmet Yavuz 2011.08.29*

Toplum düzeninin yerleşmesi ve karmaşa oluşmaması için kurallar tesis eden devletler, bunlara uymayanlara cezalar öngörerek kurallarının uygulama alanını genişletmek ister.

Cezalar her ne kadar caydırıcı seviyede yüksek olsa da bazı durumlarda muhatap kitlenin bundan etkilenmediği müşahade edilir. Bu gibi durumlarda caydırıcılığın tesis edilmesi adına tekerrür sebebiyle

cezanın katlanarak uygulanması yoluna gidilir. Tekerrür, kelime olarak; yinelenme, tekrarlanma anlamını taşır. Bir hukuk terimi olarak tekerrür ise bir kimsenin işlediği bir suçtan hüküm giymesinden sonra, belirli bir süre içerisinde yeni bir suç işlemesidir.

Vergi Usul Kanunu'ndaki kurallara uymamaktan dolayı kesilecek cezalar da ağır müeyyideler içeriyor. Bununla beraber mükelleflerin vergi kaybına sebep olacak işlemlerde bulunmayı alışkanlık haline getirmemeleri için bu cezaların ikinci kez uygulanmasında tekerrür hükmü uygulanıyor. Tekerrür hükmü ve uygulaması teorik planda mantıklı ve gerekli gibi görünmekle beraber, uygulamada farklı şekillerde karşılaşılan komplikasyonlar mükelleflerin mağduriyetine sebep olabiliyor. Maliye de bu konudaki sıkıntıya bir nebze olsa da son vermek için yorumunu değiştirdi. Mahkemelerde peş peşe gelen kararlar doğrultusunda çıkarılan sirkülere göre, tekerrür hükmünün uygulanabilmesi için kesinleşen cezanın daha sonra tekerrür hükmüne istinaden katlamalı olarak kesilecek cezadan önce yapılmış olması gerekiyor.

Vergi cezalarında tekerrürün meydana gelmesi için kesilen vergi ziyai veya usulsüzlük cezasının kesinleşmesinden sonra tekrar ceza kesilmesini gerektirir bir suç işlenmesi yeterli. Vergi Usul Kanunu'na göre vergi ziyasına sebebiyet vermekten veya usulsüzlükten dolayı ceza kesilen veya cezası kesinleşenlere, cezanın kesinleştiği tarihi takip eden yılın başından başlamak üzere vergi ziyasında beş, usulsüzlükte iki yıl içinde tekrar ceza kesilmesi halinde vergi ziyai cezası yüzde elli, usulsüzlük cezası yüzde yirmibeş artırılmak suretiyle uygulanıyor. Buna göre tekerrür hükmünün uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekiyor.

Öncelikle kesilen ceza, vergi ziyai ya da usulsüzlük cezası olmalı. Diğer bir ifadeyle özel usulsüzlük cezalarına tekerrür hükmü uygulanmıyor. Ayrıca tekerrürün tam manasıyla uygulanması için önceden kesilen cezanın kesinleşmesi gerekir. Cezaların kesinleşmesi için de dava açma süresi içinde dava yoluna gidilmemesi, açılan dava varsa kaybedilmesi, kesilen ceza için Vergi Usul Kanunu'nun 376. maddesi uyarınca cezada indirim talebinde bulunulması ve ödeme yapılması, uzlaşma talebinde bulunulması ve uzlaşmanın vuku bulması hallerinden biri gerçekleşmeli. Bu durumlar olmadan yani ceza kesinleşmeden tekerrür hükmü uygulanamıyor.

Bütün bunlara ilaveten tekerrürün oluşması için cezanın kesinleştiği tarihi takip eden yılın başından başlayarak vergi ziyasında beş, usulsüzlükte iki yıl içinde tekrar aynı cezayı gerektiren bir fiil işlenmeli. Süreler geçtikten sonra bu fiiller uygulansa bile tekerrür hükmü geçerli olmaz. Bu süreler geçtikten sonra tekrar ceza kesilmesi halinde; vergi ziyai cezası yüzde 50, usulsüzlük cezası yüzde 25 oranında artırılmak suretiyle uygulanıyor. Tekerrür hükümlerinin uygulanması için ilk ceza ile takip eden cezaların aynı türden olması gerekiyor. Önceki kesilmiş cezanın tahsil edilmiş olup olmamasının tekerrür uygulaması açısından önemi yok. Cezanın kesilip kesinleşmiş olması, tekerrür uygulanması için yeterli.

#### Uygulamada karşılaşılan adaletsizlikler

Tekerrür uygulaması, bazı durumlarda cezanın orantısız artmasına sebep olabiliyor. Bu yüzden tekerrür sebebiyle ceza artırımı uygulaması cezanın caydırıcılığı bakımından haklı görünmekle birlikte, çoğu zaman vergi adaleti yönünden beklenmeyen sonuçlara yol açılabilir. Mükellefler, ilk cezalarının düşük ancak ikinci cezalarının çok yüksek olduğu durumlarda ağır bir fatura ödemek zorunda kalıyor.

Mesela mükellef A'nın birinci vergi ziyai cezası 100 lira, ikinci vergi ziyai cezası 50.000 lira ise tekerrür hükmünün de etkisiyle ödeyeceği toplam ceza  $(100 + 50.000 + 25.000=)$  75.100 lira olacaktır. Kendisine farklı sıralama ile aynı tutarda ceza kesilen başka bir mükellef ise çok daha düşük ceza ödeyerek kurtulabilir. Mükellef B'nin birinci vergi ziyai cezası 50.000 lira, ikinci vergi ziyai cezası 100 lira ise ödeyeceği toplam ceza  $(50.000 + 100 + 50=)$  40.150 lira olacaktır.



İlk cezanın kesinleşmesinden sonra bu dönemden önceki dönemlere ait bir ceza kesilmesi halinde tekerrürün meydana gelip gelmeyeceği de tartışmalı bir konuydu. Şimdiye kadarki uygulamalarda Maliye, tekerrürden dolayı artırılarak uygulanacak olan cezayı gerektiren fiilin, daha önce kesilen cezaya ilişkin olayın yaşandığı tarihten önceki veya sonraki bir tarihte işlenmiş olmasının sonucu değiştirmeyeceğini iddia ediyordu. Ancak mahkemelerce verilen kararlar bu hükmün uygulanması için, tekerrür hükmüne esas alınacak fiilin, daha önce kesilmiş ve kesinleşmiş cezadan sonra işlenmiş olması gerektiğine hükmediyor. Ayrıca Anayasa Mahkemesi de bu yönde bir karar alınca Maliye görüşünü değiştirmek zorunda kaldı. Yapılan açıklamada bundan böyle, bir vergi cezasının tekerrür hükmü sebebiyle artırımlı uygulanabilmesi için tekerrüre esas alınacak sonraki fiilin herhalde daha önce işlenmiş bir fiil için kesilen cezanın kesinleşme tarihinden sonraki bir tarihte işlenmiş olması gerektiği ifade edildi. Konu ile ilgili verilen örnek aynen şöyle:

Gelir Vergisi mükellefi olan Bay (A), 2009'a ilişkin beyannamesini kanunî süresinde vermemiş, takdir komisyonuna sevk işlemi sonrasında 1.000 lira tutarında vergi ziyasına sebep olduğu tespit edilmiştir. Bunun üzerine, vergi dairesince 1.000 lira tutarında kesilen vergi ziyası cezası 1 Eylül 2010 tarihinde vergi/ceza ihbarnamesi ile mükellefe tebliğ edilmiştir. Bay (A) tarafından kanunî süresi içerisinde uzlaşma, dava açma ve cezada indirim haklarının hiçbiri kullanılmamış ve ceza 1 Ekim 2010'da kesinleşmiştir. Bay (A)'nın 2008 yılına ilişkin Gelir Vergisi beyannamesini süresinde vermesine rağmen matrahı düşük gösterdiği için verginin 500 lira eksik tahakkuk ettirilmesine ve bu suretle vergi ziyasına neden olduğu, vergi incelemesi sonucu 2 Mayıs 2011 tarihinde tespit edilmiştir. Buna göre, daha evvel kesinleşmiş bir ceza bulunsa da, kesinleşmiş bu ceza daha sonra işlenmiş bir fiil sebebiyle kesilmiş olduğundan 2011 yılında kesilecek ceza, artırıma gidilmeksizin uygulanacaktır.

#### **Temmuz Form Ba-Bs süresi uzatıldı**

Gelir İdaresi, normalde 31 Ağustos'ta verilmesi gereken, son günün bayram gününe denk gelmesi sebebiyle süresi 2 Eylül'e uzayan Temmuz 2011 Form Ba-Bs bildirimlerinin verilme süresini 7 Eylül 2011 tarihi saat 24.00'e kadar uzattı.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **İşyeri için alınan araçlarda vergi indiriminden faydalanın**

*Ahmet Yavuz 2011.09.05*

Günümüzde işletmeler ticari işlemlerini idame ettirmek veya ortaklarının kullanımına sunmak için envanterlerinde araç bulundurur.

Bu araçların maliyetleri amortisman yoluyla giderleştirilebilirken, alınan aracın niteliğine göre ödenen KDV de ödenecek KDV'den indirilebiliyor. Ayrıca sigorta, kasko, yakıt, bakım ve onarım giderleri de Gelir veya Kurumlar Vergisi'nden indirim konusu yapılabilir. Kullanılmamış (sıfır) veya ikinci el araç alımlarında hesaplanacak KDV'nin oranı farklılık arz ediyor. Motorlu taşıtın alınacağı yer, aracın niteliği (ticari veya binek olup olmadığı), nerede kullanılacağı gibi ayrıntılar, uygulanacak vergisel işlemlerde farklılığa sebep oluyor.

Motorlu taşıt araçlarının ilk alımında veya (kullanılmış binek otomobilleri hariç olmak üzere) kullanılmış olanların ticari faaliyet kapsamında tesliminde uygulanacak KDV oranı yüzde 18. Burada aracı satın alanın nihai tüketici, serbest meslek erbabı, ticari kazanç sahibi veya Kurumlar Vergisi mükellefi olması, durumu değiştirmiyor. Buna göre sıfır otomobiller ile kullanılmış olup olmadığına bakılmaksızın otobüs, midibüs, minibüs, kamyon, kamyonet, TIR gibi ticari araçlar yüzde 18 oranında vergilendiriliyor.

İkinci el binek oto alım ve satımında tarafların serbest meslek kazancı, ticari kazanç, Kurumlar Vergisi mükellefi olup olmadığına bakmadan yüzde 1 KDV uygulanıyor. İşletmeler aktiflerinde yer alan kullanılmış binek araçlarını nihai tüketiciye sattıklarında yüzde 1 KDV hesaplamalı. Ancak binek otomobillerinin alımında yüklendikleri Katma Değer Vergisi'ni indirim hakkı bulunan mükelleflerin, (rent a car, sürücü kursu vb.) bu araçların satışında yüzde 18 KDV hesaplanıyor. Bu mükelleflerin kiralamak veya çeşitli şekillerde işletmek üzere aldıkları ve 31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla aktiflerinde veya envanterlerinde bulunan binek otomobillerinin iktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra teslimi konu olması halinde ise yine yüzde 1 Katma Değer Vergisi oranı uygulanıyor. Mükelleflerin nihai tüketici konumundaki birisinden araç alımında ise KDV hesaplanmıyor.

Ana kural olarak işletmelere alınan ticari araçların KDV'si indirilebiliyor. Ancak binek otomobillerinin alış belgelerinde gösterilen bu vergi, indirim konusu yapılamıyor. Örneğin bir pazarlama şirketinin pazarlama faaliyetinde bulunan elemanlarının kullanması için satın aldığı binek otomobillerine ödediği KDV indirim konusu yapılamaz. Binek otomobillerine ait bu verginin indirim yasağına bir istisna binek otomobillerini işletmek üzere alanlarda görülüyor. Bu çerçevede, gerçek usulde vergilendirilen taksi işletmecisi, sürücü kursu ve otomobil kiralama şirketi gibi işletmelerin faaliyetleriyle ilgili satın aldıkları binek otomobilleri sebebiyle ödenen vergi indirim konusu yapılabilir. Bu mükelleflerin binek otomobilinin alış belgesinde gösterilen KDV, ait olduğu takvim yılı aşılmamak kaydıyla, ilgili belgelerin kanuni defterlere kaydedildiği vergilendirme döneminde, bu araçların fiilen kullanılmaya başlanılıp başlanılmadığına bakılmaksızın indirilebiliyor. Örneğin; mükellef tarafından araç kiralama faaliyetinde kullanılmak üzere Ocak 2011 döneminde satın alınan araç sebebiyle ödenen Katma Değer Vergisi, bu dönemde aracın kiraya verilip verilmediğine bakılmadan indirim konusu yapılabilir. Binek otomobili işletmeciliğiyle uğraşan mükelleflerin işletme amacı dışında mesela müdürün kullanımına tahsis etmek üzere satın aldıkları binek otomobillerinin alış belgelerinde gösterilen vergi de indirim konusu yapılamıyor. İşletmedeki taşıt araçlarının giderlerine ödenen KDV'nin indiriminde ise bir kısıtlama bulunmuyor. Yani binek otomobilleri de dahil olmak üzere işletmedeki araçlar için satın alınan yakıt, yağ, lastik, parça gibi mallara veya tamir, bakım, onarım hizmetlerine ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılabilir. Aynı şekilde finansal kiralama yoluyla edinilen veya araç kiralama şirketlerinden kiralaran araçlar için ödenen verginin de indirilebileceği tabiidir. Keza kiralaran araç için yapılan masraflara ait KDV de indirilebilir.

### **Araçlar için belge nasıl düzenlenir?**

Kullanılmamış (sıfır) araç alımında alıcılara fatura veriliyor. Bu faturada araca ait bilgiler, aracın değeri ve bu değer üzerinden alınan ÖTV, KDV gibi vergiler ayrı ayrı gösteriliyor. Aracın maliyeti kapsamına giren araç değeri ve ÖTV işletmede aktifleştiriliyor ve amortisman uygulanarak giderleştiriliyor. Binek otomobilleri için ödenen ve indirimi mümkün olmayan KDV'nin ise doğrudan gider yazılması veya maliyete intikal ettirilmesi mümkün. Bu konudaki seçimlik hak tamamen mükellefe ait.

İşletmelerin nihai tüketicilerden araç aldığı durumlarda belge düzeninin nasıl olması gerektiğine dair farklı görüşler mevcut. Birçok kişi bu durumda noter satış senedinin tevsik bakımından yeterli olduğunu düşünmektedir. Maliye ise bu konuda kendisine yöneltilen bir soruyu noter satış senedine ilaveten gider pusulası da düzenlenmesi gerektiği yönünde cevaplamış. Buna göre nihai tüketiciler vergiden muaf esnaf

olarak nitelendirilmediğinden, vergi mükellefinin mükellef olmayandan (nihai tüketici konumunda olan birisinden) 2. el cep telefonu, altın, araba alımında gider pusulası düzenlenmeli. Düzenlenen bu gider pusulasında KDV hesaplanmayacağı gibi, Gelir Vergisi tevkifatı da yapılmayacak. İkinci el araç alımında gider pusulasına noter satış sözleşmesinin eklenmesi gerekiyor. Şehir içi ve şehirler arası yolcu taşımacılığı yapmak için alınan araçların değişikliklerinin vergi dairesine bildirilmesi şart. Taşımacılık yapılmayan durumlar için ise herhangi bir bildirim yapılmasına gerek yok. Bu konuyla ilgili olarak dikkat çekilmesi gereken diğer bir durum galericilerin kazançları. İkinci el binek otomobil alım satımıyla uğraşanların (galeri) başkaları adına ve hesabına yaptıkları satışlar sebebiyle elde ettikleri komisyonlar, ticari nitelikteki aracılık hizmetinin karşılığı olacağından, genel oranda (yüzde 18) KDV hesaplanmalı.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Ceza almamak için, vergi ödeme tebligatını yakından takip edin

Ahmet Yavuz 2011.09.12

Vergi daireleri, mükelleflerin vergi borçlarını zamanında ödemediğini tespit ettiğinde, borçlu kişi veya şirketlere bunu hatırlatan ve bir an önce ödeme yapmalarını belirten bir yazı gönderiyor.

'Ödeme emri' denilen bu yazıda mükellefe borçlarının mahiyeti, tutarı, ne zaman ve nereye ödenmesi gerektiği, aksi takdirde cebri tahsil (haciz) yoluna gidileceği bildiriliyor. Belirtilen sürede ödeme yapılmaması halinde ise mal bildiriminde bulunulması gerektiği hatırlatılıyor. Mükelleflerin dikkat etmesi gereken önemli bir husus da herhangi bir mal varlığına sahip olunmaması halinde de bu durumun alacaklı idareye bildirilmesi gerektiği. Mal varlığı fazla olanların borcu karşılayacak seviyede bildirimde bulunmaları yeterli. Tüm mal varlıklarını bildirmeleri şart değil. Bütün bu işlemlerin de zamanında, yani 7 gün içerisinde yapılması gerekiyor. Aksi takdirde borçlunun üç aya kadar hapis cezası alması için cumhuriyet savcılığına başvuruluyor.

Bu görevlerin yerine getirilmesi veya hakların kullanılması için öngörülen süre tebliğle başlıyor. Tebliğ ev adresine yapılacaksa esas olarak borçlunun kendisine tebligat yapılıyor. Kişi ev adresinde bulunmuyorsa, tebliğ kendisiyle aynı konutta oturan kişilere de yapılabilir. Evde bulunan kişilere (eş, çocuk, kardeş, hizmetçi vb.) tebligat yapılması halinde, bu kişilerin tebligatı asıl muhataba ulaştırıp ulaştırmamaları sonuç bakımından önem arz etmiyor. Bu bakımdan evde yaşayanların almış oldukları tebligatı anında muhatabına bildirmeleri çok önemli. Tüzel kişilerde ise tebliğ bunların yetkili temsilcilerine, yetkili temsilcilerin birden fazla olması halinde bunlardan herhangi birine yapılabilir. Bu açıdan, özellikle şirket temsilcilerinin dikkatli olmasında fayda var. Yine bu yetkili kişilerin işyerinde bulunmadıkları sırada gelen evrak orada hazır bulunan memur veya çalışanlardan birine tebliğ ediliyor. Bu durumda evrakı alan şirket çalışanı muhatabına ulaştırmayı unutsa veya tebliğ evrakını kaybetse bile tebligat yapılmış sayılıyor. Bu açıdan, şirket çalışanlarının bu konuda uyarılması son derece önemli. Yine tebligat yapılacak adresin de değişmiş olması halinde güncellenmesi önemli. Çünkü bu tür tebliğler adreste bulunamama halinde de muhtarlığa bırakılarak veya ilan yoluyla bir şekilde tebliğ ediliyor.

Vergi daireleri bazen asıl borçluların kendilerinden başka üçüncü kişilere de (bankalar, borçluya mal satanlar, borçlunun müşterileri vs.) yazı ile bu kişilere ait borçları bildiriyor. Böylece borcunu vadesinde ödemeyenlere ait malları ellerinde bulunduran üçüncü şahısların bu malları vergi dairesi yazısının kendilerine tebliğinden itibaren 7 gün içinde vergi dairesine bildirmeleri isteniyor. Talebe rağmen bildirimde bulunmayan üçüncü şahısların cezalandırılması söz konusu. Bu yüzden mükelleflerin kendileriyle ilgili olmasa da bu tür tebliğlerde dikkatli olması ve alacaklı daireye her halükârda bilgi vermesi gerekiyor.

Ödeme emri tebliğ edilen kişiler borcun gerçekliğinden şüphe duymuyorsa, borcu ve gecikme zammını öder. Bu durumda mal varlığı bildiriminde bulunmaya gerek kalmaz. Borçlar doğrudan vergi dairesine yatırılabilir gibi, bankalarda hesaba doğrudan veya havale/EFT aracılığıyla, kredi kartı kullanmak suretiyle, postaneler vasıtasıyla veya çizgili çek kullanılarak ödenebiliyor. Borcun tamamı bir kerede ödenemeyecek gibiyse vergi dairesine tecil ve taksitlendirme talebinde bulunmak mümkün. Vergi daireleri bu talebi uygun görürse borç tecil faizi ödenmek şartıyla taksitlere bölünür. Böylece haciz işleminin uygulanmasının da önüne geçilmiş olur.

Kendisine ödeme emri tebliğ edilen mükellef, borcun varlığından, tutarından şüpheleniyor veya zamanaşımına uğradığını düşünüyorsa yetkili mahkemelere müracaat edebilir. Ödeme emrine dava açma gerekçeleri sınırlıdır. Borçlular böyle bir borcun olmadığı, kısmen ödendiği veya zamanaşımına uğradığını iddia ederek itiraz başvurusu yapabilir.



### **Vergi için dava açarken dikkat!**

Ödeme emrine itiraz edip dava açacak mükelleflerin dikkat etmesi gereken birkaç nokta var. Öncelikle dava açma süresi diğer dava açma sürelerinden farklı olarak yedi gün olarak belirlenmiş. Bu süreyi kaçıranlar hakkı kullanamıyor. Aslında bu sürenin diğer dava açma sürelerine göre kısa olduğu ve istikrar unsurunu bozduğu, aynı şekilde bu kısa sürenin adil yargılama hakkını da ihlal ettiği iddia edilerek Anayasa Mahkemesi'ne iptal süresini yedi günle sınırlayan hükmün iptali talebiyle dava açılmıştı. Ancak mahkeme, ödeme emrinin özellik ve nitelik itibarıyla diğer idari işlemlerden farklı olduğunu, kamu hizmetlerinin aksatılmadan yürütülebilmesi için kamu alacaklarının sürüncemede bırakılmaması gerektiğini, kamu yararının bunu gerektirdiğini belirterek talebi reddetmiş.

Aynı zamanda mahkeme yolunu tercih edecek olanların, açılan davanın tahsil işlemlerini durdurmaya karar vermemeleri gerekiyor. Yani dava açılmış olsa bile idare tahsil işlemlerini yürütmeye devam eder ve icabı halinde haciz işlemini başlatabilir. Bu yüzden dava dilekçesinde muhakkak yürütmenin durdurulması talep edilmeli. Davada haksız çıkılması yani borçlunun davayı kaybetmesi halinde haksız çıkma tazminatı ödeneceği de unutulmamalı. Amme Alacakları Kanunu'na göre itirazında tamamen veya kısmen haksız çıkan borçludan, hakkındaki itirazın reddolunduğu miktardaki amme alacağı yüzde 10 zamlı tahsil edilir. Bu tazminatın da vatandaşların haklarını aramalarını kısıtladığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'nde müracaat edilmiş ve tazminatı düzenleyen maddenin iptal edilmesi istenmişti. Mahkeme tazminatın bu hakkı engellemediğini, açılan davaların mahkemelerde görülmesine engel olmadığını gerekçe göstererek bu talebi de reddetti ve haksız çıkma tazminatını Anayasa'ya uygun buldu. Bu arada borçlunun davayı kaybetmesi halinde yeni bir tebligata gerek kalmadan yedi gün içerisinde mal bildiriminde bulunulması şart.

# Çalınan faturalar için zayi belgesi almayı ihmal etmeyin

Ahmet Yavuz 2011.09.19

Bir okurum daha önce kullandığı belgelerle birlikte kullanmadığı (boş) faturaları da kaybettiğini, bu durumda ne gibi tedbirler alması gerektiğini soruyor.

Gerçekten bazı mükellefler farklı sebeplerle ellerindeki belgeleri kaybedebiliyor. Böyle durumlarda zamanında alınacak bazı tedbirler, mükellefleri daha sonra büyük problem yaşamaktan kurtarır.

Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır. Mükellefler sattıkları emtia veya yaptırdıkları işler için fatura vermek ve alıcılar da fatura istemek ve almak mecburiyetinde. Faturalar mükellefler tarafından anlaşmalı matbaalara bastırılıyor. Matbaalar, ilgili bilgileri mükellefin vergi dairesine bildiriyor. Böylece teorik olarak vergi dairesi hangi mükellefin ne tür belgeyi, kaç adet bastırdığını biliyor. Yapılan inceleme ve kontrollerde bu bilgilerden de faydalanılıyor. Mükelleflerin faaliyette bulundukları yıllar boyunca bu bilgi ve belgeleri muhafaza etmesi, her açıdan faydalarına. Özellikle alınan faturalarda gösterilen KDV'lerin indiriminin kabul edilmemesi, dolayısıyla daha önce mükellefe ödenen bu verginin cezasıyla vergi dairesine tekrar yatırılmaması için bu çok önemli. Vergi Usul Kanunu'na göre belgelerin kullanıldığı yılı müteakip eden yıldan itibaren beş yıl saklanması zorunlu. Yatırım indirimi, yıllara sari inşaat gibi durumlarda bu süre uzayabiliyor. Türk Ticaret Kanunu'na göre bu sürenin on yıl olduğu da unutulmamalı. Mükellefler faaliyetlerine son verirlerse bile bu belgeleri saklamak zorunda. İş bırakma veya mükellefiyetin terki durumlarında vergi dairesine yapılacak bildirimde bastırılan belgeler, bunlardan kullanılmış olanlar ile henüz kullanılmayan belgeler tutanakla tespit ediliyor. Kullanılmamış belgelerin vergi dairesine ibraz edilmesi ve yatay ya da dikey şekilde kesilmek suretiyle kullanılmayacak şekilde iptal edilmesi gerekiyor.

Vergi Usul Kanunu'nda yangın, deprem, sel ve su basması, hırsızlık, kaybolma gibi sebeplerle mükelleflerin kullanmak üzere bastırdığı belgelerin zayi olması, mücbir sebep hali olarak kabul ediliyor. Çünkü bu sebeplerle mükelleflerin belgelerinin zayi olması halinde muhafaza ve ibraz yükümlülüğü yerine getirilemez. Bu durum, mükelleflerin ağır maddi müeyyidelere, hatta hapis cezasına çarptırılmalarına sebep olabilir. Mücbir sebebe ilişkin hükümler iki şekilde geçerlilik kazanıyor. Mücbir sebep halinin idare tarafından bilinmesi halinde geçerli olan durumda karar idare tarafından alınıyor. Maliye, genel hayatı etkileyecek tarzda meydana gelen, herkesçe malum tabii afet halini mücbir sebep olarak kabul edip, buralarda bulunan mükelleflerin başvurusuna gerek kalmadan mücbir sebep haline ilişkin hükümleri çalıştırıyor. Diğer ihtimal ise durumun lokal bazda yaşanması ve sadece ilgili mükellef tarafından bilinmesi. Kısacası hırsızlık, yangın, su basması gibi bireysel durumlarda mücbir sebebin mağdur mükellefler tarafından ispat edilmesi gerekiyor. Bu durumlarda itfaiyeden veya jandarmadan temin edilecek rapor mahkemeye sunularak zayi belgesi alınıyor. Mükellefler kullandıkları belgeler bu tür sebeplerle zayi olduğunda, on beş gün içinde işletmenin bulunduğu yerin yetkili mahkemesinden zayi belgesi talep etmek zorunda. Bu zayi belgesi mükelleflerin defter ve belgelerini ibraz etmeme suçundan kurtulmalarını sağlar. Ayrıca daha önce indirim konusu yapılan KDV'nin reddedilmesi sebebiyle cezalı olarak tekrar ödenmesinin de önüne geçer. Gerçi bazı inceleme elemanları ibraz edilmeyen faturalardaki indirim KDV'leri reddederek re'sen KDV tarhiyatı önerebiliyor. Ancak Ba ve Bs formlarından veya mükellefin verdiği bilgilerden hareketle indirim KDV'lere ilişkin karşıt inceleme yapılması ve doğruluğu halinde bu belgelerdeki vergi indiriminin kabul edilmesi hakkaniyete daha uygun bir yaklaşım.

Henüz kullanılmamış boş durumda bulunan faturaların çalınması, kaybolması veya diğer sebeplerle ziya halinde de durumun tutanakla kayıt altına alınması gerekiyor. Çünkü bazı inceleme elemanları kaybolan her

boş fatura için bir matrah takdir edebilmekte ve mükellefin gerçekte tahsil etmediği kazancın vergisinin aranmasını isteyebilmektedir. Uygulamada, boş faturaların kaybolması veya çalınması mükellefler için önemli bir risk oluşturur. Çünkü bu tür faturalar, mükellefin iradesi dışında başkaları tarafından düzenlenerek piyasaya sürülebiliyor. Bu da mükellefleri, vergi incelemeleri sırasında ciddi sıkıntılarla karşı karşıya getiriyor. Kaybolan veya çalınan faturalarla ilgili mükellefin bu durumu öğrendiği tarihten itibaren ilgili vergi dairesine yazılı olarak bildirmesi gerekiyor. Bildirimde belgelerin kaybına sebep olan olaya ilişkin itfaiye, jandarma veya karakoldan alınan rapor veya tutanak da eklenmeli. Bu bildirimde ve daha sonra verilecek gazete ilanında kaybolan/çalınan belgelerin seri ve sıra numaralarına da yer verilmeli. Böylece iyi niyetli başka mükelleflerin sahte fatura kullanmak suretiyle mağdur olması bir derece de olsa engellenmiş olur. Kullanılmamış boş durumdaki faturalar için mahkemeler çoğu zaman zayi belgesi vermez. Bu yüzden mahkemeye başvurmaya gerek yok. Ticari faturaların işletme personeli tarafından kötü niyetli kullanılması, kaybedilmesi gibi durumlarda hemen ilgili cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekiyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Parasını altın hesabında değerlendirenden vergi alınmıyor

Ahmet Yavuz 2011.09.26

Bu yıl hiçbir yatırım aracı altın kadar kazandırmadı.

Bankaların verdiği faiz veya kâr payı, dövizdeki artışlar, Borsa veya diğer yatırım araçlarının hiçbirisi altındaki gibi yüksek kazanç garantisi sunmadı. Elinde ufak tefek birikmiş parası olanlar veya gelirlerinden bir kısmını tasarruf etmek isteyenler, eskiden döviz olarak bu paralarını değerlendiriyordu. Ekonomimizde yaşanan istikrar ve güven, Türk Lirası'nı yabancı paralara karşı güçlü bir para birimi haline getirdi. Son birkaç haftadır yaşanan hareketliliği değerlendirme dışı bırakacak olursak döviz alanların reel gelir olarak zarar ettiği zamanlar bile yaşandı. Tasarruf sahipleri, evlenmeyi planlayan gençler veya elinde birikimi olanlar bu paralarını eskiden beri başvurulan yöntemlerden biri olan altın alma yoluna gitti. Altının yatırım aracı olarak rağbet kazanmasının en önemli sebebi, bu değerli madenin istisnai durumlar dışında muhakkak değer kazanmasıdır. İstendiği anda nakde dönüştürülebilmesi yani likit bir yatırım aracı olması da popülerliğini artırıyor. Bu derece revaç gören altın da gösterdiği performansla yatırımcılarını mahcup etmedi. Son zamanlarda rekor üstüne rekor kırdı. Bir yıl önce 62 lira olan altının gramı 2011 yılı başında 70 liraya, şimdilerde ise 100 liraya kadar çıktı. Hatta ağustos ayı sonlarında bir gram altının 110 lira sınırına dayandığını müşahade ettik. Diğer açıdan bakacak olursak geçen yıl bu zamanlar yaklaşık 100 liraya alınabilen çeyrek altın 2011 yılı başında 116 liraya, şimdilerde ise 161 liraya alınabiliyor. Ağustosta çeyrek altının 180 lira civarında alındığını da belirteyim. Yukarıdaki rakamlardan da anlaşılacağı üzere altın, son bir yılda yüzde 60 ile 80 arasında prim yapmış. Normalde uzun vadeli yatırım olarak düşünülmesi gereken altın, son bir yılda yatırımcılarına kısa sürede de kazanç sağladı.

Altındaki bu hareketliliği sezen piyasa takipçileri ve tasarruf sahipleri kaynaklarını bu alana kaydırınca bankalar talebe uygun ürünler geliştirdi. Alternatif ürünler olarak altın hesabı ve altın fonu oluşturuldu. Bankalar böylece müşterilerine oturdukları yerden altın alma-satma imkânı sundu. Üstelik bu altınların saklanma problemi,

çalınma riski, gramaj hilesi, ayar düşüklüğü ihtimali bulunmuyor. Bunların yanında işçilik ücreti de ödenmiyor. Alıcılar yüksek alım/satım farkı ödemekten, piyasa dengesizliğinden dolayı altını ucuza veya pahalıya almış olma psikolojik durumuna da düşmemiş oluyor.

Altın hesabı bankaların müşterilerine sunduğu bir çeşit vadesiz mevduat hesap çeşidi. Müşteriler bu hesap türünde güvenilir şekilde gram ve santigram bazında altın alıp satabiliyor. Müşteriler ve yatırımcılar bu hesaplara büyük rağbet gösterdi. Aldığım bilgiye göre 10 milyona yakın insan bu hesapları açtırmış durumda. Özellikle büyük miktarda tasarrufu bulunanlar, kısa süreli alış satışlarla kârlarını maksimize etmeye çalışıyor. Bankalar bu hesaplara kimin ne zaman kaç lirayla girdiğini ve ne zaman kaç lirayla çıktığını kayıt altında tutuyor.

Devletler sunacakları ve yerine getirilecek hizmetlerin finansmanını karşılamak üzere vergi toplar. Bizim vergi kanunlarımızda da ana kural olarak bir yıl içerisinde elde edilen gelir ve iratlar vergiye tabi tutulur. Türkiye sınırları içerisinde yaşayan insanların elde ettikleri ve muafiyet/istisna maddeleri gereği vergi dışı bırakılan gelirler dışında tüm kazançlardan vergi alınır. Teknik ve beşeri yetersizlikler sebebiyle tahakkuk ettirilemeyen vergilerin ise 5 yıllık zamanaşımı süresinde cezalı olarak alınması her zaman ihtimal dâhilindedir. Bu yüzden kayıt dışı faaliyet gösteren ve kazançları üzerinden vergi hesaplanmayan vatandaşlar her zaman için cezalı vergi ödeme riski taşır. Vergi ödemek için elde edilen kazancın ticari, zirai veya serbest meslek faaliyeti sonucu elde edilmesi de şart değil. Eldeki ortaklık payının, gayrimenkulün, faaliyeti durdurulmuş bile olsa işletmenin satılması sonucu elde edilen gelirlerden de vergi alınıyor. Bu gelirlerden sadece istisna kapsamında olanlar vergi dışı kalıyor. Ayrıca tasarruf amacıyla bankalara yatırılan paraların gelirleri, bireysel emeklilik sonucu alınan paralar ve diğer tasarruf araçlarından elde edilen gelirlerden de vergi alınıyor. Bu gelir türlerinde vergi genel olarak kesinti yoluyla alındığı için gelir sahipleri vergi ödediğinin farkına varmayabilir. Bütün bunların yanında altın alım satımında yüksek tutarda kazanç elde edenlerin ise şimdilik herhangi bir vergi ödemediği görülüyor. Hemen her gelir türünün vergilendirildiği, tüm gelir sahiplerinin vergi ödediği bir ülkede kısa sürede bu denli yüksek kazanç elde edenlerin vergi dışı bırakılması düşünülemez. Ben önümüzdeki yıllarda bu alanın da incelenip, kazanç sahiplerinin vergilendirileceğini düşünüyorum.

Ancak bu alanda yapılacak çalışmada elindeki üç beş kuruşu altın hesabına yatıran ve uzun süre altınını nakde çevirmeyen küçük tasarruf sahiplerinin kapsam dışında bırakılması gerekir. Bu bağlamda yapılacak düzenleme veya incelemelerde tıpkı hisse senetlerinde veya gayrimenkullerde olduğu gibi altın hesabını belirli bir süre (mesela 1 veya 2 yıl) bozdurmayan tasarruf sahiplerinin daha sonraki satışlarda elde ettikleri gelirler vergiden istisna edilebilir. Aksi halde tasarruf sahipleri altın hesabından çıkıp, kuyumcudan alacakları altınları yastık altına kaydıracaktır. Bu da hem tasarrufların yatırıma dönüştürülmesini önleyecek hem de bankacılık sektörüne zarar verecektir. Maliyenin bir an önce bu konuya eğilmesinde ve tasarruf sahipleri ile bankaları rahatlatacak düzenlemeler yapmasında fayda var.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Bankalar, maaş promosyonunu doğrudan çalışana ödüyorsa vergi kesintisi yapılmaz

---

Çalışma hayatında işçi ve çalışan ücretlerinin gerçek tutar üzerinden gösterilip gösterilmediği hususu, birçok probleme sebep oluyor.

En basitinden işten çıkarılanların bu konuyla ilgili yaptıkları şikâyetlerden; şirketlerin maaşları düşük göstermek suretiyle, yani gerçekte ödenenden daha düşük bir tutar üzerinden sigorta yaptırarak, SGK primi ve Gelir Vergisi stopajı yaptıkları ortaya çıkıyor. Bu tespitin bir inceleme sonucu ortaya çıkması ise ödenmeyen vergi, prim ve cezaların toplu olarak alınması manasına geliyor. İşverenler kendilerini bu riski almak zorunda hissediyor çünkü çalışan başına alınan vergi ve prim miktarı çok yüksek. Brüt tutarın en az üçte biri bu tür kesintilerden oluşuyor.

Yüksek prim ve ödemelerden dolayı sigortasız veya düşük tutar üzerinden sigortalı yapılan çalışanların varlığı SGK ve Maliye'yi bu kayıt dışıyla mücadelede tedbir almaya zorluyor. 2008 yılında yapılan değişiklikle işverenler tarafından çalıştırılan işçi, gazeteci ve gemi adamlarına yapılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her türlü ödemenin bankalar aracılığıyla yapılması zorunluluğu getirilmişti. Toplam 10 gazeteci, gemi adamı veya işçi çalıştıran işverenler bu zorunluluğa tabi. Hatta ilerleyen günlerde bu zorunluluğun tüm çalışanlar için getirileceği konuşuluyor. Yani bir işçi bile çalıştırsa işverenler, işçilere yaptıkları ücret, prim ve diğer ödemeleri banka üzerinden yapmak zorunda kalacak. İşverenler ilgili ay içinde yapacakları her türlü ödemenin yasal kesintiler düşüldükten sonra kalan net tutarını bankalar aracılığıyla ödemek zorunda. Bu mecburiyet 2009 yılından itibaren yürürlüğe girdi. Bankadan ödeme zorunluluğu kapsamına yapılan tüm ödemeler giriyor. Örneğin maaştan önce verilen avanslar da bankadan ödenmeli. Ülkemizde çalışanların büyük çoğunluğu gerçek ücretleri üzerinden sigorta ettirilmiyor. Dolayısıyla gerçek ücretleri de vergiye tabi tutulmuyor. Getirilen bu zorunlulukla işverenler tarafından, çalışanlara resmi kayıtlar dışında ücret ödenmemesini sağlamak ve işverenlerle çalışanları arasında oluşabilecek ihtilafların da önüne geçmek amaçlandı. Ayrıca çalışanın maaşının geciktirilmeden yatırıp yatırmadığı kontrol edilebiliyor. Uygulamanın en önemli getirisi ise para trafiğinin kayıt altına alınması oldu. Kişilerin sigortalılığı da banka üzerinden takip edilebilecek. İşveren, maaşını düzenli ödediği çalışanın sigortasını kestiremeyecek ya da sigorta giriş çıkışı yaparak daha düşük prim ödeyemeyecek.

Bankaya yatırılacak ücretlerde ödemelerin niteliği, yani ücret mi, prim mi, avans mı olduğu belirtilmeli. Ödemelerin bankadan yapılması mecburiyetine uymayan mükelleflere SGK tarafından ağır idari para cezaları kesiliyor.

Bankalar kendileri vasıtasıyla ödenen maaşlar sayesinde, kendilerinden maaş alan personele kredi temin etme, kredi kartı verme, havale ve EFT işlemlerinin yapılması gibi bankacılık işlemlerinin kurumlarında gerçekleştirilmesini sağlamak suretiyle fayda sağlıyor. Ayrıca hesaplardaki atıl parayı kullanarak ticari faaliyetlerini genişletip, ticari kazanç elde ediyor. Bu yüzden kurumların maaş ödemelerini kendileri vasıtasıyla yapmaları karşılığında kurumlara bazı nakdi ödemeler yapıyor. Önceleri kurumlar bu ödemeleri kendileri alıp kullanıyordu. Özellikle kamu kurumlarında bazı idari harcamaların veya kuruma gerekli demirbaşların alımında (klima, fotokopi makinesi, otomobil vs.) bu gelirler kullanılıyordu. Kötü niyetli idarecilerin bu promosyon ödemelerini farklı şekillerde şahsi hesaplarına aktardığı iddiaları artınca ve çalışanların bu promosyonlarda kendi haklarını alma istekleri mahkemelere intikal edince, Başbakanlık konuyla ilgili düzenleme yapma ihtiyacı hissetti. Bankaların bu kapsamda yapacağı promosyon ödemelerinin çalışanlara dağıtılması öngörüldü. Kamudan sonra özel sektöre de getirilen maaş ve diğer ödemelerin bankalardan yapılması mecburiyeti, bu tür ödemelerin sayısını artırdı. Özellikle firmalar çalışanlarına aktardıkları bu ödemelerin ücret kapsamında dikkate alınıp alınmayacağı, dolayısıyla vergiye tabi olup olmayacağı hususunda çelişkilere düşüyor. Daha önce de



belirttiğim üzere bu ödemeler genel olarak ücret kapsamına girmemekte, dolayısıyla vergiye tabi tutulmasına gerek bulunmamaktadır. Ama ödemelerin yapılış şekline göre vergi alınması da söz konusu olabilir.

Maaş promosyonlarının bankalar tarafından doğrudan çalışanlara ödenmesi halinde, banka ile çalışanlar arasında işçi-işveren ilişkisi olmadığından bu ödeme ücret olarak değerlendirilemez. Ayrıca bu ödemeler bankalar tarafından doğrudan promosyon anlaşması yapılan kuruma ödenir ve kurumlar bu paraları gelir olarak kaydetmeden aynen çalışanlara aktarırsa da durum aynıdır. Çünkü bu durumda da, ödeme yapan kurum aracı durumundadır. Ücret, 'işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir'. Burada banka tarafından çalışana ödenen promosyonun ücret sayılabilmesi için, işi yapanın işverene tabi olması, muayyen bir işyerine bağlı olarak çalışması, ödemenin bir hizmetin karşılığını teşkil etmesi gerekiyor. Bu şartlar oluşmadığından yapılan ödemeler ücret olarak kabul edilmez ve herhangi bir vergi kesintisine tabi tutulmaz.

İşletmeler bu promosyon paralarını doğrudan kendileri alıyorsa bu gelirlerin hesaplara aktarılması ve ticari kazancın tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerekir. Bu şekilde hesaplara aktarıldıktan sonra çalışanlara yansıtılan kısım bu sefer ücret olarak dikkate alınmalı ve ücretlinin vergilendirildiği tarifede vergiye tabi tutulmalı.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Arsa karşılığı verilen inşaatlarda KDV nasıl hesaplanır?

Ahmet Yavuz 2011.10.10

Bir ülkenin büyümesinde motor gücü oluşturacak sektörler, inşaat ve otomotivdir.

Ayrıca bilişim, teknoloji, turizm gibi sektörler de ciddi manada gelişmeye ve ilerlemeye fayda sağlar. 2008 yılında görülen ekonomik krizin atlatılabilmesi için; bu sektörleri teşvik edici tedbirler alındığı hafızalardadır. O dönem otomotiv sektörü için ÖTV indirimleri yapılmış, bazı satışların KDV oranı da indirilmişti. Şimdilerde ekonominin canlanmasıyla bu sektörlerin neredeyse en verimli dönemlerini yaşadıklarını görüyoruz. İstanbul'un hemen her yeri şantiyeye dönmüş durumda.

İnşaat sektöründe yaşanan bu canlılık, arsa teslimlerinde uygulanacak Katma Değer Vergisi oranları ve düzenlenecek belgelerin neler olduğu sorularının artmasına sebep oluyor. Arsa karşılığı inşaat işlerinde KDV uygulamasına ilişkin kamuoyunda sürekli tartışma olduğu halde, konuyla ilgili kanun veya tebliğ düzenlemesi bulunmuyor. Sadece daha önce bir KDV sirküleri ile yapılan açıklama vardı. Tüm bu sirkülerlerin birleştirildiği 60 No'lu sirkülerde konu tekrar ele alındı. Bazı alanlarda yenilik getirilen bu sirkülerle maalesef tüm soru işaretleri izale edilebilmiş değil. İşin aslına bakarsanız bu alanda yapılan işlemlerin çeşitliliği ve tarafların durumları zaten tüm sorunların bir kalemde bitirilmesine de müsaade etmiyor.

Arsa karşılığı inşaat işlerinde iki ayrı teslim söz konusu. Bunlardan birincisi, arsa sahibi tarafından müteahhide arsa teslimi. İkincisi ise müteahhit tarafından arsaya karşılık olarak arsa sahibine bağımsız birim (konut veya işyeri) verilmesi. Arsa eğer bir gerçek kişi üzerine kayıtlı ise ve bu kişi mutaat şekilde arsa alım satım işiyle uğraşmıyorsa, yani ticari anlamda vergilendirilmesi gerekmiyorsa arsa teslimi açısından herhangi bir vergisel durum oluşmaz. Bu biçimdeki gayrimenkul teslimleri Katma Değer Vergisi'nden istisna olduğu için fatura düzenlenmesi ve KDV hesaplanması da söz konusu olmaz. Müteahhit, bu arsanın alış maliyetini noter veya

tapu devir belgesi ile ispatlayabilir. Arsa iktisadi bir işletmenin aktifinde kayıtlı ise devir işleminde fatura düzenlenmeli ve KDV hesaplanmalı. Ancak bu işletme gayrimenkul ticareti ile uğraşmıyorsa ve bu arsa en az iki yıldır aktifte kayıtlı ise Katma Değer Vergisi istisnası devreye girer. Bu gibi durumlarda düzenlenecek belgelerde bu vergi hesaplanmaz. Arsa karşılığı inşaat işlerinde vergiyi doğuran olayın ne zaman ortaya çıktığı da tartışma konusu. Yayımlanan sirkülere göre vergiyi doğuran olay, müteahhidin arsa karşılığı konut, işyeri gibi bağımsız birimleri arsa sahibine tesliminde gerçekleşiyor. Arsa açısından da vergiyi doğuran olay bu tarihte meydana geliyor. Arsa sahipleri eğer fatura düzenlemek durumundaysalar arsa veya işyerini teslim aldıkları tarihte arsa devrine ilişkin faturayı düzenleyecek. Esasen taşınmazda teslim, kural olarak tapuya tescille gerçekleşiyor. Vergiyi doğuran olay da tapuya tescille meydana geliyor. Ancak bağımsız birimler tapuya tescilden önce alıcının tasarrufuna bırakılırsa vergiyi doğuran olay bu tarihte gerçekleşmiş olur. Dolayısıyla, arsa sahibinin arsa tesliminin ticari nitelikli olması halinde arsa için, müteahhidin ise arsa sahibine teslim ettiği bağımsız birimler için, vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarih itibarıyla eşzamanlı olarak fatura düzenlemesi gerekiyor.

#### TİCARİ İŞLETMEYE AİT ARSADA KDV YÜZDE 18

Arsanın bir iktisadi işletmeye dahil olması veya arsa sahibinin arsa alım satımını mutaat ve sürekli bir faaliyet olarak sürdürmesi halinde, vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarihte, müteahhide yapılan bu arsa teslimi sebebiyle düzenlenecek faturada arsa karşılığı alınan bağımsız birimlerin emsal bedeli (arsa payı dahil) üzerinden yüzde 18 oranında KDV hesaplanması gerekiyor. Arsa sahibinin, gerçek usulde mükellefiyetini gerektirmeyecek şekilde, arazi faaliyet olarak arsasını bağımsız birimler karşılığında müteahhide tesliminde bu vergi uygulanmayacak. Müteahhitten arsa sahibine yapılacak bağımsız birim teslimleri için müteahhit tarafından düzenlenecek faturada arsa payı dahil emsal bedeli üzerinden 150 metrekareden küçük meskenler için yüzde 1, bunlardan büyük mesken veya işyerleri için yüzde 18 oranında KDV hesaplanıyor. İdare tarafından bu teslimlerde düşük bedel üzerinden fatura düzenlendiği tespit edilirse emsal bedele göre hesaplama cezalı tarhiyat yapılıyor.

Bazı arsa sahipleri ise arsalarını kat veya daire karşılığı değil de hasılat paylaşımı mantığıyla müteahhitlere veriyor. Uygulamada 'hasılat paylaşımı', 'gelir paylaşımı' vb. şekillerde düzenlenen sözleşmelere göre yapılan işlerde, inşa edilen bağımsız birimler yerine bunların hasılatı paylaşılıyor. Maliye bu tür sözleşmeler gereğince yapılan işlerin de arsa karşılığı inşaat olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiş. Buna göre; bağımsız birimlerin üçüncü şahıslara satışında, vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarihte sadece müteahhit tarafından üçüncü şahıslara fatura düzenlenecek, faturada gösterilen toplam bedel üzerinden bağımsız birimin niteliğine göre yüzde 1 veya yüzde 18 KDV hesaplanacak. Arsanın bir iktisadi işletmeye dahil olması veya arsa sahibinin arsa alım satımını mutaat ve sürekli bir faaliyet olarak sürdürmesi halinde, vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarih itibarıyla hasılatın kendisine kalan pay için müteahhide arsa satış faturası düzenleyecek, fatura bedeli üzerinden genel esaslara göre KDV hesaplayarak beyan edecektir.

Arsa tesliminin, Katma Değer Vergisi konusuna girmemesi veya bu vergiden istisna edilmiş olması halinde bu teslimde vergi hesaplanmayacak. Arsa sahibinin kendi hissesine düşen daireleri veya hasılatı için de aynı hükümler geçerli. Yani eğer arsa bir iktisadi işletmeye dahilse veya arsa sahibi bir yılda birden fazla satış (birden fazla yılda birer satış da olur) yapıyorsa mükellef olması gerekeceğinden fatura düzenlenmesi ve KDV hesaplanması gerekir.

#### **Mahkeme ile Maliye arasında görüş farkı**

Danıştay öteden beri verdiği kararlarla arsaların müteahhitlere verilmesini arsaların değerlendirilmesi olarak yorumlamakta ve bu teslimlerde herhangi bir belge düzenlenmesine gerek olmadığına hükmetmektedir. Arsa

sahibinin ve müteahhidin düzenleyeceği faturalar ve muhtevalarıyla ilgili olarak da farklı görüşler ileri sürülmektedir. Buna göre müteahhidin arsa sahibine bağımsız bölüm teslim etmediği, sadece inşaat hizmeti sunduğu ve bunun karşılığında arsa payı aldığı iddia edilmektedir. Verilen inşaat hizmeti de genel oranda (yüzde 18) KDV'ye tabidir. Dolayısıyla hem arsa sahibinin hem de müteahhidin aynı bedel ve oran üzerinden (inşaat hizmeti karşılığı verilen bağımsız bölümün değeri) karşılıklı fatura düzenlemesi gerektiği ileri sürülmektedir. Ben yine de bu görüşlerin Maliye tarafından kabul görmediğini, bu şekilde yapılacak uygulamaların idare tarafından eleştiri konusu yapılabileceğini hatırlatayım. Çünkü 150 metrekareden küçük meskenlerin tesliminde KDV oranı yüzde 1 olarak hesaplanmalı. Arsa sahibinin daha yüksek oranda düzenlenmiş vergiyi indirim konusu yapması bu indirimin reddine sebep olabilir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye, kendisine yöneltilen soruların cevaplarını internetten de yayınlayabilecek

Ahmet Yavuz 2011.10.17

Bu köşede daha önce Maliye'nin mükelleflere görüş bildirme görevi olduğunu yazmıştım.

Yani mükellefler Maliye Bakanlığı'ndan veya bakanlığın bu hususta yetkili kıldığı makamlardan vergi durumları ve vergi uygulanması bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında izahat isteyebiliyor. Daha önceleri mükellefler bağlı bulundukları birimlere, vergi dairesi başkanlıklarına veya doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığı'na müracaat ederek görüş (mukteza-özelge) isteyebiliyordu. Geçen yıl uygulamaya konulan özelge sistemiyle artık mükelleflere merkezden onaylanan özelgeler verilmeye başlandı. Böylece mükellefe kısa zamanda doğru ve net cevap vermek, mükellefin uyum maliyetini azaltmak, idarenin iş yükünü hafifletmek, bürokrasi ve kırtasiyeciliği azaltarak kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak mümkün oldu. Ayrıca bu işlemde muhatap teke indirildi, başvuru ve cevaplar bir standarda kavuştu. Gelir İdaresi bütün bunların yanı sıra daha önce verilen görüşleri internetten yayınlayarak bu konuda şeffaflık sağlamaya çalışıyor. Çünkü önceki yıllarda kişiye özel muktezalar verilerek haksız, büyük imtiyazlar sağlanıyordu.

Yeni özelge sisteminde mükellefler özelge talepleri için Vergi Dairesi Başkanlığı bulunan illerde bu birimlere, bulunmayan illerde ise defterdarlıklara başvuracak. Gelir İdaresi Başkanlığı merkezine doğrudan başvurma imkânı ortadan kaldırıldı. Başvurular, özelge talep formuyla yapılacak. Dilekçeyle başvuran mükelleflere formu doldurması gerektiği bildirilecek ve form kullanılmadan yapılan başvurular kabul edilmeyecek. Özelge talep formu ve ekleri yetkili birimler tarafından taranarak özelge otomasyon sistemine aktarılacak ve komisyonda görüşülüp onaylandıktan sonra hem mükellefe verilecek hem de özelge havuzuna aktarılacak. Böylece tüm yetkili birimlerin bu özelgeleri görmeleri ve daha sonraki talepler için örnek olarak almaları mümkün olacak. Özelge havuzunda örneği bulunan taleplere cevap doğrudan taşra birimleri tarafından verilebilecek. Yani bu talepler tekrar merkeze onaya gönderilmeyecek. Vergi Usul Kanunu'nda belirtildiği üzere sirküler ve vergi mahremiyetine ilişkin hükümler göz önünde bulundurulmak şartıyla özelgeler, Gelir İdaresi'nce internet ortamında yayınlanabilir. Bu hükme istinaden Gelir İdaresi resmi internet sayfasında örnek özelgeler

yayınlanmaya başlandı. Artık merak ettiği veya takıldığı bir konuyla ilgili olarak verilmiş mukteza olup olmadığını mükellefler internet ortamında takip edebilecek.

Yeni sisteme göre verilen muktezalardan bazıları geneli ilgilendirebiliyor. Bu durumda mükellefler kendilerini ilgilendiren hususta verilen özeldeleri görme ve durumlarını mevzuata göre değerlendirme imkânı buluyor. Son dönemde özelge komisyonundan geçip, internette yayınlanan özeldelerden bazılarını burada örnek olarak verelim.

Çalınan araç için ödenen bedel gider OLARAK yazılamaz

Satış ve pazarlama hizmetlerinde kullanmak üzere başka bir firmadan kiralanan araç çalındığında, kasko bedelinin sigorta şirketi tarafından ödenmemesi halinde aracın asıl sahibi olan şirkete, kasko bedeli üzerinden yapılacak ödemenin gider olarak indirim konusu yapıp yapılmayacağı hususunda görüş talep edilmiş. Cevap olarak Kurumlar Vergisi'nin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı, safi kurum kazancı belirlenirken işle ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya ilama veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatların gider olarak indirilebileceği ifade edilmiş. Ancak söz konusu olayda, şirket tarafından kiralama sözleşmesine istinaden ruhsat sahibi şirkete çalınan aracın bedeline ilişkin yapılacak ödemenin mukavelenameye istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminat olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, dolayısıyla bu giderin kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılamayacağı belirtilmiş.

#### YÖNETİCİ ÇOCUKLARININ YURTDIŞI EĞİTİMİ BURSUNDA VERGİ İNDİRİMİ

Şirket sahipleri veya çalışanların çocukları için yurtdışında yapılan eğitim harcamalarının Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde gider olarak indirilip indirilemeyeceği hususu sorulmuş. Alınan cevapta eğitim masrafları karşılanacak kişilerin, okulu bitirdikten sonra burs veren işletmede hizmet yükümlülükleri sebebiyle çalışacaklarını gösterir bir sözleşmenin düzenlenmesi ve bu durumun vergi incelemesi sırasında inceleme elemanına kanıtlanması, burs verilecek öğrencinin, Türkiye'nin her tarafından eğitim gören öğrenciler arasından bir yarışma sınavı sonunda kazanan kişilerden olması ve burs süresi ile karşılanacak eğitim giderlerinin miktarının işin önemi ve genişliği ile orantılı olması durumlarında yapılacak harcamaların gider yazılabileceği belirtilmiş. Bunda da eğitim alacak kişilere yapılacak ödemelerin ücret sayılabileceği hükmünden hareket edilmiş. Çünkü Gelir Vergisi Kanunu'nda evvelce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan diğer menfaatlerin ücret sayılacağı hükmü yer alıyor.

Bu hüküm uyarınca, hizmet erbabına yapılan veya yapılacak olan hizmetler karşılığı verilen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler ücret olarak vergiye tabi tutulmalı. Ancak ilgili kanunun istisnalar bölümünde resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına yabancı memleketlerde tahsilde veya stajda bulunan öğrenci ve memurlara gider karşılığı olarak verilen paralar ile tahsil ve tatbikat giderleri karşılığı olarak yapılan ödemelerin Gelir Vergisi'nden istisna edildiği ifade edilmiştir. Ayrıca resmî ve özel müesseselere ve şahıslar hesabına ülke içinde tahsilde bulunan öğrenciye iâşe, ibate ve tahsil gideri olarak ödenen paralar da Gelir Vergisi'nden istisna tutulmuştur. Buna mukabil, şirket ortağı veya çalışanlarının yurtdışına eğitime giden çocuklarına yapılacak ödemeler sadece yardım amacıyla yapılacak burs ödemeleri genel gider mahiyetinde olmadığından, bu ödemelerin kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün değildir.



# Gayrimenkullerde Veraset ve İntikal Vergisi nasıl ödeniyor?

---

Ahmet Yavuz 2011.10.24

Soru: Babamızdan bize kalan arsa kamulaştırıldı. Acaba kamulaştırmadan alacağımız paradan herhangi bir vergi ödeyecek miyiz?

Cevap: Ülkemizde bir kişiye miras kalması veya çekiliş neticesinde ikramiye çıkması halinde elde edilen kazanç üzerinden Veraset ve İntikal Vergisi alınıyor. Kanuna göre TC tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset yoluyla veya herhangi bir şekilde ivazsız (karşılıksız) olarak bir kişiye intikali Veraset ve İntikal Vergisi'ne tâbi. Yani Türk vatandaşlarına ait dünyanın her yerindeki mallar ile sahibinin tabiiyeti neresi olursa olsun Türkiye sınırları içerisindeki malların ivazsız intikallerinden bu vergi alınıyor. İvazsız intikalden kasıt, hibe yoluyla veya herhangi bir tarzda olan karşılıksız kazançlardır. Buna göre ölenlerden yakınlarına kalan miras ile çeşitli kuruluşlar tarafından tertiplenen çekiliş ve yarışmalarda kazananlara dağıtılan para, menkul ve gayrimenkul mallar ivazsız iktisap olup verginin konusuna giriyor. Veraset ve İntikal Vergisi'nin mükellefi veraset yoluyla veya ivazsız bir tarzda mal iktisap edenlerdir. Büyük şehirlerde bu vergiyle ilgili işlemlere bakmak üzere özel bir vergi dairesi belirlenmiştir. Küçük şehirlerde ise vergi dairelerinin içinde bir birim bu konu için görevlendiriliyor.

Veraset yoluyla kendilerine miras kalanlar iktisap ettikleri malları vergi dairesine bildirmek zorunda. Beyannamenin verilme zamanı miras bırakanın öldüğü yer ile malların bulundukları yerlere göre farklılık göstermekle beraber genel manada 4-8 ay içerisinde beyanname verilmesi gerekiyor. Beyannameyi miras edinenler veya ivazsız mal edinenler verir. Miras dışında diğer suretle oluşan intikallerde malların hukuken elde edildiği tarihi takip eden ay içerisinde beyanname verilmeli. Çekilişlerle elde edilen kazançlar da ivazsız olarak elde edildiği için Veraset ve İntikal Vergisi konusuna dahil. Bu şekilde kazanılan ikramiyelerle ilgili olarak, yarışma ve çekiliş ile müsabakaların yapıldığı günü takip eden ayın 20. günü akşamına kadar beyanname verilmeli. Yalnız bu şekilde elde edilen intikallerde beyannameyi ikramiyeyi kazanan kişi değil, yarışmayı/çekilişi düzenleyen kişi veya kurum verir. Beyanname vermekle sorumlu olanlar kazanılan ikramiye üzerinden yüzde 10 vergi kesintisi yapmalı ve bu vergiyi müteakip ayın 20'sine kadar beyan etmeli.

Veraset yoluyla intikal eden gayrimenkuller için mükelleflerce beyan edilecek değerin en az Emlak Vergisi tarhına esas olan değer kadar olması gerekiyor. Diğer bir ifade ile, Veraset ve İntikal Vergisi'ne konu olacak gayrimenkuller için ölüm tarihindeki Emlak Vergisi değeri Veraset ve İntikal Vergisi için de geçerli. Bu vergiye mevzu olacak malların değerlendirme günü, miras yoluyla vuku bulan intikallerde mirasın açıldığı, diğer suretle vaki intikallerde malların hukuken iktisap edildiği gündür. Amme idareleri ve bankalar gibi müesseselerde istihkakı bulunanların bu istihkakları üzerinde bir tasarrufta bulunabilmeleri için Veraset ve İntikal Vergisi'nin ödenmiş olması gerekiyor.

## KAMULAŞTIRMA, ÖLÜMDEN ÖNCE YAPILMIŞSA

Gayrimenkul sahipleri kamulaştırma kararından önce ölmüş ise, Veraset ve İntikal Vergisi tarhına murisin ölüm tarihindeki Emlak Vergisi değeri esas alınacağından, ölen kişiler adına bankaya yatırılan kamulaştırma bedelleri üzerinden herhangi bir tevkifat yapılmadan tamamının mirasçılara ödenmesi gerekiyor. Bu durumda, vergi dairesince mirasçılardan veraset yoluyla intikal eden gayrimenkule ilişkin Veraset ve İntikal Vergisi beyannamesi isteniyor ve genel hükümlere göre vergi tarhiyatı gerçekleştiriliyor. Veraset ve İntikal Vergisi beyannamesi verilmeden veya hesaplanan (gayrimenkule isabet eden) vergi ödenmeden gayrimenkulün

kamulaştırma yapan kurum adına tesciline izin verilemez. Mükellefler bu vergiyi kendi imkânlarıyla ödeyemeyeceklerse vergi dairesine teminat verebilir veya alacakları kamulaştırma bedelinden verginin kesilmesini talep edebilir.

Gayrimenkul sahipleri kamulaştırma kararından sonra ölmüş ise, mirasçılara gayrimenkul intikalinden söz edilemeyeceğinden kamulaştırmayı yapan kurumca bankaya yatırılan para alacak olarak intikal etmiş sayılıyor. Bankada bulunan paranın mirasçılara ödenmesi sırasında, intikal eden tüm malların Veraset ve İntikal Vergisi'nin ödenmesi şartı aranmıyor. Sadece bankadaki paraya isabet eden verginin ödenmesi halinde, ilgililere tasdikname verilebiliyor. Bu şekilde tasdikname alan mirasçıların istihkakları üzerinden bankaca stopaj yapılmadan kamulaştırma bedelinin tamamı ödeniyor. Bankalar tasdikname ibraz etmeyen mirasçıların istihkakları üzerinden vergiye karşılık teminat (stopaj) alır ve geriye kalan tutarı hak sahiplerine öder.



### **Vergi matrahından indirilebilecek giderler**

Beyan edilecek malların değerlerinden beyannamede gösterilmek şartıyla şu giderler indirilebilir:

Veraset yoluyla gerçekleşen intikallerde murisin (ölenin) belge ile ispatlanabilen borçları ile vergi borçları.

Diğer şekilde iktisaplarda intikal eden mala ait borçlarla, vergi borçları (mesela arabaya ait taksitler veya vergi borçları).

TC tabiiyetinde olan şahıslara ait mallardan yabancı memleketlerde bulunanlara taalluk eden borçlar ve yabancı memleketlerde bu mallar dolayısıyla alınan Veraset ve İntikal Vergileri.

Cenazenin teçhiz ve tekfini için yapılan masraflar.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Van depremi için yapılan yardımlar vergiden düşülebilir**

*Ahmet Yavuz 2011.10.31*

Van'da meydana gelen şiddetli depremin yaraları devlet ve tüm vatandaşlar tarafından sarılmaya başlandı.

Şüphesiz deprem bölgesinde yaşayanların uğradıkları maddi hasarların kısa sürede telafi edilmesi mümkün değil. Şu an yapılan yardımlar sadece pansuman niteliğinde.

Depremin duyulmasıyla doğusundan batısına tüm yurttaki bir seferberlik havası yaşandı. Yapılan yardımlarla tüm vatanın tek bir vücut olduğu tekrar gözler önüne serildi. Kısaca Van için tek yürek olduk. Herkes elinden geldiğince yardım etmeye çalıştı. Allah bir daha bize böyle günler yaşatmasın. Depremden sonra da daha önce birkaç örneğini gördüğümüz şekilde televizyonlarda yardım kampanyaları düzenlendi. Sanatçısından sporcusuna, siyasetçisinden işadamına ve öğrencilerine kadar hemen herkesin seferber olduğu programlarda duygulu anlar yaşandı. İnsanlar canlı yayına bağlanarak veya SMS, havale, EFT ile bağışta bulundu. Daha önce burada başka vesilelerle dile getirmiştik, ancak tekrar hatırlatayım. Bu yardımların Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahlarında gider yazılması mümkün. Çünkü yardımların en kapsamlısını kurumsal şirketler yapıyor ve bu

fedakârlığın bir şekilde teşvik edilmesi, karşılıksız bırakılmaması gerekiyor. Vergi kanunları, mükelleflerin sosyal hayata katkı yapmaları, topluma fayda sağlamalarını temin etmek için bu tür bağış ve yardımları teşvik ediyor. Öncelikle gıda bankacılığı kapsamında faaliyet gösteren vakıf ve derneklere bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamının gider yazılabildiğini hatırlatayım. Bağışların tamamının gider yazılabilmesi için yardımın kapsamının gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleriyle yapılması gerekiyor. Yani yardımların aynı olarak, dernek veya vakfa yapılması lazım. Bu türdeki vakıf ve derneklere yapılan nakdi yardımlar için bu avantajlar geçerli değil. Yani nakit olarak yapılan yardımın tamamı vergiden düşülemiyor. Çünkü nakdi bağışlarda vergi matrahının sadece belli bir orana kadar olan kısmın indirilebilmesine müsaade ediliyor.

Depremden sonra 'Van ve çevresinde yaşanan deprem afetinden zarar gören afetzedeler için' Bakanlar Kurulu kararı da yayımlandı. Kararda kampanyanın ulusal koordinasyonunu yapmak üzere Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın görevlendirildiği ifade edildi. Vergi kanunlarımızda, Bakanlar Kurulu'nca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz karşılığı yapılan aynı ve nakdi bağışların tamamının, vergi matrahından indirileceği hükmü yer alıyor. Bu yüzden, Bakanlar Kurulu kararının yayımı ile birlikte, Van ve çevresinde yaşanan deprem afetinden zarar gören afetzedeler için Başbakanlık aracılığıyla yapılan yardımların tamamının matrahtan indirimi mümkün hale geldi. Ayrıca, Türkiye Kızılay Derneği'ne makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı da matrahtan indirilebiliyor. Bağışın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan mal veya hakkın varsa mukayyet değeri, yoksa Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonu'nca tespit edilecek değeri esas alınıyor. Normalde yapılan ve matrahtan indirilecek nakdi yardımların, beyan edilecek kazancın yüzde 5'ini aşmaması gerekiyor. Bu oranı aşan bağışlar indirilemiyor. Ancak yukarıda bahsettiğim şekilde yapılan bağışlarda bu orandan bağımsız olarak tüm bağışlar indirim konusu yapılabiliyor. Yapılan bağışlar, beyan edilen Gelir ve Kurumlar Vergisi kazancı ile sınırlı olarak indirilebiliyor. Kazanç yetersizliği sebebiyle yapıldığı dönem indirilemeyen tutarlar sonraki yıllarda indirilemiyor.

### **Muhasebat ve Milli Emlak denetmenleri tenzili rütbeden şikâyetçi**

Kamuda çalışan personel rejimiyle ilgili köklü değişiklik yapma ihtiyacı aslında yıllardır dile getiriliyordu. Değişen dünya ve hayat şartlarına uyum için zorunluluk seviyesine gelen bu talep uzun zaman ertelenmek zorunda kaldı. Bunun birçok sebebi vardı. En başta, çok daha önemli ve hayati düzenleme ler gerekiyordu, yani personel rejimiyle ilgili düzenleme yapmaya zaman bulunamıyordu. Ayrıca değişecek kurumlardaki direnç, çevresel faktörler ve birden fazla alternatif arasında kalıp karar verememe gibi sebeplerle bu reform ertelendikçe ertelendi. Başbakan son seçimden de zaferle çıkıp kamuoyu desteğini arkasına aldığından emin olunca KHK çıkarma yetkisini kullanarak bu reformları hayata geçirmeye karar verdi. Başta yeni kurulan bakanlıklar olmak üzere birçok kurumda değişiklik KHK ile yapıldı. Bürokratik direncin en yoğun biçimde yaşandığı Maliye'de de vergi inceleme birimlerinin birleştirilmesi gerçek anlamda bir devrim oldu. Bu devrimlerden sonra birçok kurumda hareketlilik başladı. Özellikle benim ilgi alanıma giren Maliye camiasından gelen maillerde vergi dairesi müdür ve yardımcılar, gelir uzmanları, saymanlar, Milli Emlak ve muhasebat denetmenleri ile kontrolörler kendileri için düzenleme talebinde bulundu. Genel gerekçe de eski unvanları vergi denetmeni olan inceleme elemanlarının diğer kurullarla birleştirilerek vergi müfettişi unvanı almaları olarak gösteriliyordu. Aslında bu tür birleştirmelerde yapılan işin niteliği özelinde bakmak gerekiyor. Ancak yine de diğer birimlerin, özellikle vergi dairesi müdürlerinin, durumlarının düzeltilmesi yönündeki talepleri haklı. Mükellefleri tespit edip vergilendirme işlemlerini yapmak, tahsilatı artırmak, bunun yanında birçok idari işlemleri yürütmek durumunda olan vergi dairesi müdürlerinin idareleri altında bulunanlardan daha az maaş almaları gerçekten tutarsız.

Öte yandan son zamanlarda muhasebat ve Milli Emlak denetmen ve kontrolörlerinden aldığım maillerde bu denetim birimlerinin kapatılacağı, buralarda çalışan denetmen ve kontrolörlerin de uzman unvanına alınacağı şikâyetleri yer alıyor. Ben böyle bir şeyin olacağına ihtimal vermediğim için, başta bu iddiaların tevehhüm olduğunu düşünmüştüm. Ancak daha sonra maillerin devam etmesi ve kamuoyuna yansıyan bilgiler bu iddiaların yersiz olmadığını gösterdi. Devletin arazileri ve malları ile ödemelerini kontrol eden ve birçok yolsuzluğun yapılmasına caydırıcı etkide bulunan bu birimlerin kapatılması halinde denetim alanında bir boşluk yaşanacağını düşünüyorum. Bakanlık bu boşluğu bir şekilde telafi edeceğini düşünüyor olabilir. Getirilecek alternatif de bir yöntemdir, denenebilir. Buna saygı duyarım. Ancak bu birimlere girmek için birçok alternatif mesleği bırakıp gelen ve çeşitli eğitimlerden geçerek unvanlarını kazanan kontrolör ve denetmenlerin tenzili rütbe olarak algılanacak şekilde uzman kadrolarına atanmaları hakkaniyetsizliktir. Yapılacak değişiklikte bu birimlerde çalışanların mağdur edilmemesi gerekir.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi incelemesi yapılırken mükellefin hakları artık daha çok korunacak

---

*Ahmet Yavuz 2011.11.07*

Hükümetin 6 aylığına aldığı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarma yetkisi geçen hafta sona erdi.

Bu hafta içerisinde çıkarılan KHK'larla kamu rejiminde birçok yenilik ve değişiklik yapıldı. Yetkinin sona ereceği günden önce mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan KHK'larla yeni bakanlıklar ve teşkilatlar kurulduğu gibi mevcut bakanlıklarda ve kurumlarda düzenlemeler de yapıldı. Ayrıca kamuda görev alan hemen herkesi ilgilendiren ve kısaca 'eşit işe eşit ücret' olarak tanımlanan kamu görevlilerinin mali haklarının düzenlenmesine ilişkin KHK da yayımlandı. Bundan başka vergi incelemeleri için kurulan Vergi Denetim Kurulu'nun da yönetmelikleri yayımlandı. Esas olarak büyük yenilik getirmese de vergi müfettişlerinin ve mükelleflerin incelemede uymaları gereken kurallara bu yönetmeliklerde yer verildi. Basın yayın organlarında vergi incelemelerinde 'nezaket' dönemi başlıkları ile kendisine yer bulan bu yönetmelik geçtiğimiz yıl çıkarılan yönetmeliğin yeni kurula uyumlu hale getirilmesinden ibaret aslında.

Ancak verilen bu başlığın da olayı tam manasıyla karşıladığını belirtmeden geçemeyeceğim. Yönetmelikte yer alan hükümler tüm sosyal hayatımızda yaşadığımız ve bireyin devlet karşısında hakkını arar hale geldiği günümüz düzenlemelerine de paralellik arz ediyor. Eskiden devletten ve devlet memurlarından çekinen vatandaş, eğitim ve demokrasinin de gelişmesiyle her alanda hakkını arayabilecek imkâna kavuştu. En basitinden AİHM'ye gidilip yüklü tazminatlar alan insan sayısının azımsanmayacak seviyelere ulaştığını hepimiz biliyoruz. İşte devlet-vatandaş ilişkilerinin normalleştiği bu ortamda vergi incelemelerinin de eski tahakkümlerle devam etmesi düşünülemezdi. Başta 6009 sayılı kanunla getirilen bu anlayışın ürünü yönetmelikler de incelemelerin bu minvalde başlayıp tamamlanmasını öngörüyor. Bazı inceleme elemanları biraz da tarizle "Mükelleflere yönetmelik yapma yetkisi verilse ancak bu kadar mükellef eksenli düzenleme yapılabilirdi." diyor. Ancak ben de o arkadaşlara kendileri dâhil herkesin farklı şekillerde birçok kez devlet karşısına birey olarak çıktığını, dolayısıyla bu düzenlemelerin hepimize gerektiğini hatırlatıyorum.

İnceleme başlama tutanağı



İncelemelerle ilgili getirilen en önemli husus, artık incelemelerin belli sürelerde bitirilmesi gerektiği. Tam incelemelerin bir yıl, sınırlı incelemelerin ise altı ay içerisinde tamamlanması gerekiyor. Zorunlu durumlarda altı ayı geçmeyecek şekilde ek süre verilebilir. Yani eskiden olduğu gibi incelemeye başlanıp yıllarca mükellefin zamanı, mekanı, bu iş için ayırdığı elemanların mesaisi israf edilmeyecek. Ayrıca mükelleflerin yaşayacağı psikolojik rahatsızlık da böylece daha kısa sürecek. Bu süreler incelemeye başlama tutanağının tanzim edilmesiyle başlayacak. İncelemeye başlama tutanağında kimlik ve adres bilgilerine, incelemenin dönemine, gerekçesine, konusuna ve türüne yer verilir. Tutanak ilgili taraflarca imzalanır. İnceleme bittikten sonra bile ne için incelendiğini bilmeyen, öğrenemeyen mükellef devri sona erdi.

Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine ilişkin olarak öğrendikleri sırları veya gizli kalması gerekli diğer hususları ifşa edemezler. Kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamazlar. Bu yasak, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar görevlerinden ayrılırsa dahi devam eder.

İnceleme neticesinde yazılacak rapora mesnet teşkil etmesi ve tespitleri ispatlaması için inceleme sonunda vergi müfettişiyle mükellefler tutanak tanzim eder. Yönetmelikte bu husus ihtiyari bırakılmış ama tutanak tanzim edilmeden raporun, özellikle tarhiyat öneren raporların yazılması mahkemelerde kabul görmüyor. Çünkü tenkit edilecek konuyla ilgili mükelleflerin itiraz ve mülahazaları varsa bunların tutanağa geçirilmesi gerekiyor. Düzenlenen tutanakların birer nüshasının tutanakları imza edenlere verilmesi zorunlu. Mükellefler, tutanakları imzalamaları için zorlanamaz. Ancak imzalanmaması tenkit konusu olayların raporlanmasına mani olmaz. İlgililer imzalamaktan çekindikleri takdirde tutanakta bahis konusu edilen olaylar ve hesap durumlarını ihtiva eden defter ve belgeler, nezdinde inceleme yapılandan rızasına bakılmaksızın alınır ve inceleme neticesinde tarh edilen vergiler ve kesilen cezalar kesinleşinceye kadar geri verilmez. İlgililer her zaman bu tutanakları imzalayarak defter ve belgeleri geri alabilir.

Raporların

mevzuata

uygun olması

Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, vergi kanunlarıyla ilgili kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere aykırı vergi inceleme raporu düzenleyemezler. Bu kanunî alt metinlerin, kanunun kendisine aykırı olduğunu düşünüyorlarsa bunun düzeltilmesi için rapor düzenleyebilirler. Raporlar tanzim edildikten sonra rapor okuma komisyonlarında değerlendirilir. Komisyonlar, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar tarafından düzenlenen vergi inceleme raporlarını, vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, sirküler ve özelgelere uygunluğu ile maddi hata ve usul hatası içerip içermediği yönünden değerlendirir. İnceleme elemanı ile rapor okuma komisyonu arasında ihtilaf oluşması halinde rapor bir üst komisyona havale edilir ve nihai karar orada verilir.

Vergi denetim kurulu bünyesinde işbölümünün sağlanması için mükellefler gruplara ayrıldı. Mükelleflerin ilk defa gruplara ayrılmasında, 2010 hesap dönemi sonundaki, kendisine özel hesap dönemi tayin edilenlerde ise 2010 yılı içinde biten hesap dönemi sonundaki, bilanço ve gelir tablolarında yer alan iş hacimleri, aktif ve öz sermaye büyüklükleri esas alınacak. Büyük ölçekli mükelleflere ait incelemeler b, c, ç grubunda görevlendirilen vergi müfettişleri tarafından, bunların dışındaki mükellefler ise a grubunda yer alan vergi mükellefleri tarafından incelenecek.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Mahkeme, mükellefin 'kod listesi'ne alınmasını Anayasa'ya aykırı buldu

Ahmet Yavuz 2011.11.14

Vergi dairelerinin iş ve görevlerini yerine getirirken geliştirdikleri yol ve yöntemler kendileri için pratik çözümler sunabilirken, çoğu zaman mükellefler tarafından tepki görebiliyor.

Bu yöntemlerden birisi de özellikle Katma Değer Vergisi iadelerinde fonksiyon görmesi için geliştirilen, fakat daha sonra indirilecek KDV'lerin kabul edilmesinde de kullanılan, bu yüzden mükelleflerin ticari işlemlerini derinden etkilemeye başlayan kod listesi uygulamasıdır. Öyle ki yıllardır mal aldığı firmanın sahte fatura kullanmaktan veya başka bir sebepten kod listesine alındığını duyan müşteriler, bu şirketten mal almayı anında bırakabiliyor. Bu durum mezkur şirketin ticari anlamda sıkıntıya düşmesine sebep oluyor. Bahsettiğim durumlarla çokça karşılaşan firmalar bu durumu mahkemelere intikal ettiriyor. Böyle davalardan birinde mahkeme, kod listesinin Anayasa'ya aykırı bir uygulama olduğu hükmünü verdi.

Dava konusu olayda şirket yetkilileri sahte belge kullandıkları ve sahte belge düzenlediklerinden bahisle özel esaslara tabi tutularak kod listesine alınmalarına ilişkin işlemin iptalini istemiş. Mahkeme kararına mesnet teşkil eden açıklamada Anayasa'nın, çalışma ve sözleşme hürriyeti için devlete bazı görevler verdiği belirtiliyor. Kararda şu ifadeler yer verilmiş: "Bu düzenlemelere göre devletin çalışma hayatına ilişkin düzenlemeleri yapması ve buna dair tedbirleri alması bir görev iken çalışma ve ticari faaliyet de çalışanlar açısından bir hak ve ödevdir. Gerek bu alanda yapılacak düzenlemelerin, gerek çalışma hayatının bir sonucu olan vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerle ilgili düzenlemelerin yasa ile yapılması ise zorunludur. Dayanağını Anayasa'ya uygun olarak çıkarılmış olan bu kanunlardan almayan düzenlemelerle birtakım hak ve yükümlülükler getirilemez. Bu suretle çalışma barışının sağlanması yanında, özel teşebbüslerin güvenlik ve kararlılık içinde çalışması da temin edilmiş olur."

Mahkeme kararında, davacının, hakkında olumsuz tespit olduğu gerekçesiyle bir listeye dâhil edildiği ancak gerek davalı idarenin, gerekse bağlı bulunduğu hiyerarşik üst makamların mükellefleri bu şekilde kategorize edebilmelerine imkân sağlayan hiçbir yasal düzenleme bulunmadığı ifade ediliyor. Anayasa'da da buna izin veren bir hükmün bulunmadığına dikkat çekiliyor. Bu şekilde kanuni dayanağı olmadan yapılacak bir sınıflandırmanın, vergi barışını bozacağı ve Anayasa'da güvence altına alınan temel kişi hak ve hürriyetlerine aykırılık teşkil edeceği belirtilen kararda; yasal dayanağı olmadan, hukuka aykırı bir biçimde idarenin kendi içerisinde oluşturduğu bir sınıflandırma ile davacının kod listesi olarak adlandırılan listeye alınamayacağı ve bu işlemin hukuka aykırı olduğuna karar verilmiş. Vergi idaresinin bu kararları nazara alarak uygulamalarına hukuka uygun bir şekilde yön vermesi lazım.



## Aylık prim ve hizmet belgesi asma yükümlülüğü kaldırıldı

Soru: Bildiğim kadarıyla SGK'nın prim belgesinin işyerine asılması gerekiyor. Asılmaması durumunda tespit edilmesi halinde cezası da var. Bu belgenin asılmasına gerek olmadığını duydum. Bununla ilgili olarak bizleri

aydınlatırsanız sevinirim.

Cevap: Duyumunuz doğru. Bahsettiğiniz belgenin adı aylık prim ve hizmet belgesi. 5510 sayılı kanun uyarınca sigortalı çalıştıran işverenlerin aylık prim ve hizmet belgesinin kurumca onaylanan bir nüshasını sigortalının çalıştığı işyerinde, kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, sigortalılar tarafından görülebilecek bir yere asmak zorundaydı. Bu yükümlülüğü belirtilen sürede yerine getirmeyenlere, aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanıyordu. 6111 sayılı kanunla bu yükümlülük 25 Şubat 2011 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırıldı. Dolayısıyla bu tarihten itibaren aylık prim ve hizmet belgesi asma mecburiyeti bulunmuyor. Belgenin asılmamış olduğunun tespiti halinde idari para cezası uygulanması da mümkün değil. 24 Şubat 2011 ve öncesinde yapılan tespitlere istinaden aylık prim ve hizmet belgesi asmama fiili sebebiyle uygulanan ve tebliğ edilen idari para cezalarının tahsil edilmemiş olması halinde, söz konusu cezalar da artık uygulanmaz. Ancak, 24 Şubat ve öncesinde işlenen cezalar dolayısıyla uygulanan idari para cezalarının tahsil edilmiş olması halinde, bu cezalar iptal ve iade edilmiyor.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Emlak Vergisi öderken istisnalardan faydalanın

---

*Ahmet Yavuz 2011.11.21*

Emlak Vergisi'nin 2. taksitinin kasım ayında ödenmesi gerekiyor. Aynı şekilde konutlar dışındaki binalar (işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar) için, 2011 yılına ilişkin Çevre Temizlik Vergisi'nin 2. taksitinin son ödeme tarihi de bu ay sonu.

Bu vergi, konutlarda su faturalarıyla tahsil ediliyor. Konut dışındaki binalar (işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar) için ise belediyeler tarafından her senenin ocak ayında yıllık olarak tahakkuk ettiriliyor. Bu vergi Emlak Vergisi'nin taksit dönemlerinde ödeniyor. Ödemeler doğrudan belediyeye veya vergi daireleri ve anlaşmalı bankalar vasıtasıyla yapılabiliyor.

Her dönemde hatırlattığım üzere bu yıl da bazı emlak sahiplerinin durumlarını belgelemeleri halinde Emlak Vergisi ödemeyeceğini tekrar edeyim. Bakanlar Kurulu; başka bir geliri olmayan emeklilerin, özürhüklerin, gazilerin, şehitlerin dul ve yetimlerinin, hiçbir geliri olmayan işsizlerin ve ev hanımlarının, brüt alanı 200 metrekareyi aşmayan ve sadece tek bir konut sahibi olmaları halinde Emlak Vergisi ödememesini sağlamanın yolunu açtı. İndirimli (sıfır) vergi oranından faydalanılması için, konutta bizzat oturmak şartı aranmıyor. Birden fazla konutu olanlar ise bu konutlarından biri için bile sıfır oranlı vergiden faydalanamıyor. Aynı şekilde, ara sıra dinlenmek amacıyla gidilen yazlık veya dağ evi gibi konutlar da bu vergi muafiyetinin dışında. Ancak her mevsim yazlık evinde ikamet edenler diğer şartları taşıyorsa vergi ödemiyor. Hisseli dahi olsa, iki ya da daha fazla konutu olanlar, bütün konutları için Emlak Vergisi yatırmak zorunda. Emekliler (emekli aylığı dışında), işsiz ve ev hanımları, herhangi bir gelir elde ederse bu avantajı kaybediyor.

Yukarıdaki gruba girip sadece tek konutu olanlar; belediyelere müracaat ederek şartları taşıdıklarını (emekli, özürhük, gazi, işsiz vs.) bildirerek taahhütname doldurup, Emlak Vergisi'ni ödemeyebilir. Tabii bu durumlarını ispatlamaları gerekiyor. İspat için alınan belgelerin, taahhüt belgeleri veya formlarla birlikte durumu açıklayan

bir dilekçeye eklenip belediyeye verilmesi gerekiyor. Bu istisnanın sadece konutlar için getirildiğini, arsa, arazi gibi diğer gayrimenkuller için geçerli olmadığını hatırlatalım.



### Yeşil kart kaldırılıyor mu?

Ülkemizde genel sağlık sigortasıyla herkesin sağlık hizmetlerinden yeterli ve adaletli bir şekilde faydalanması amaçlanıyor. Çalışanların sosyal güvenlik kurumlarına kayıtlı olmaları ve prim yatırımları sağlanmaya çalışılıyor. Hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayanların sağlık giderleri ise yeşil kart kapsamında karşılanıyor. Bundan faydalanmak isteyenlerin talepleri, illerde il idare kurulu, ilçelerde ilçe idare kurulu tarafından değerlendirilerek karara bağlanıyor. Her ne kadar kurul tarafından incelse de istenen belgelerin ibraz edilmesi ile bu sistemin suiistimal edildiği biliniyor. Yeşil karta ihtiyacı olmadığı halde kartı alanların bulunduğu da sürekli söyleniyor.

Bu durumda milyonlarca kişinin bulunması ve yeşil kart üzerinden birçok yolsuzluğun yapılması, bu alanda bir düzenleme yapmayı gerektirdi. Yapılacak ıslahatın duyulmasıyla yeşil kartın kaldırılacağı yönünde yorumlar yapılmaya başlandı. Olayın muhtevası ise farklı. 1 Ocak 2012'den itibaren yeşil kart kaldırılmıyor, sadece ismi değişiyor. Bu uygulama artık Sağlık Bakanlığı tarafından değil, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülecek. Aslında 2008'den itibaren kişi başına düşen gelir tespit edilerek yeşil kart verilmesi düşünülüyordu. Ancak bu uygulama 2012'ye ertelendi. Yeni dönemde bu uygulama aktif hale getirilecek. Burada kişinin aile içindeki gelirinin belirlenmesi, yani 'gelir testi' önem kazanacak. Test, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılacak. Bakanlık halen yeşil karttan faydalanacak 9,5 milyon kişiyi testten geçirecek. Vatandaşların elektrik, su, telefon, internet ve cep telefonu abonelikleri kontrol edilecek, kredi kartı limitlerine bakılacak, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü bünyesindeki SOYBİS projesinden veriler çapraz kontrolden geçirilecek. 14 ayrı kurumdan gelen ve içinde vatandaşların tapu, vergi, sigorta kayıtlarının yer aldığı bilgilerle üzerine kayıtlı tarla, taşınır ve taşınmaz mal ve dükkân bulunup bulunmadığı da incelenecek.

Gelir testi sonucuna göre aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az (279 lira) olanların sigorta primi devlet tarafından yatırılacak ve bu kişiler bedel ödemedi hizmetten yararlanacak. Kişi başına düşen gelir payının aylık tutarı; asgari ücretin üçte birinden (279 lira) asgari ücrete kadar (837 lira) olduğu tespit edilen kişilerin ödeyeceği prim 33,48 lira, asgari ücretten (837 lira) asgari ücretin iki katına kadar (1.674 lira) olduğu tespit edilen kişiler için 100,44 lira; asgari ücretin iki katından (1.674 lira) fazla olduğu tespit edilen kişiler için ise 200,88 lira olacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Deprem mağdurlarına vergi ve prim kolaylığı

Ahmet Yavuz 2011.11.28

Van'da meydana gelen depremden sonra tüm devlet kurumları seferber oldu.

Halkımız da zengin fakir, büyük küçük demeden elinden ne geliyorsa yardım etmeye çalıştı. Gönderilen maddi yardımların yanı sıra orada faaliyette bulunan mükellefler, işverenler ve çalışanlar bakımından da kolaylıklar

sağlandı. Bu çerçevede Maliye Bakanlığı bölgede 23 Ekim'den itibaren mücbir sebep hali etti. Mücbir sebep Van ilinin tamamında, Bitlis'in Adilcevaz ilçesinde ve Ağrı'nın Patnos ilçesinde geçerli olacak. Deprem etkilerinin ne kadar süreceği bilinemediğinden mücbir sebep halinin sona erdiği tarih daha sonra bildirilecek.

Mücbir sebep kanunda Maliye Bakanlığı'na tanınmış bir haktır. Bu hak ya mükelleflerin müracaatlarıyla veya doğrudan bakanlıkça kullanılabilir. Vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk halinin olması, yine vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler olması, kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gaybubetler ile sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalarının elinden çıkmış bulunması gibi haller mücbir sebep kabul ediliyor. Van depreminde olduğu gibi herkes tarafından biliniyorsa bakanlık müracaata gerek kalmadan mücbir sebep ilan edebiliyor. Aksi takdirde mükellefin durumu ispatlayıcı belgelerle başvurması gerekir.

Adı geçen yerlerde 23 Ekim 2011 tarihinden itibaren verilmesi gereken tüm beyannameler ile bildirimlerin verilme ve ödeme süreleri mücbir sebebin sona ereceği tarihe kadar uzatılmış oldu. Yine bu tarihten önce tahakkuk edip, vadesi bu tarihten sonrasına rastlayan her türlü vergi, ceza ve gecikme faizinin ödeme süresi de aynı tarihe kadar uzatıldı. Ayrıca ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen ve vadesi mücbir sebep ilan olunan tarihten sonrasına rastlayan her türlü vergi, ceza ve gecikme faizinin ödeme süresi de ileride belirlenecek bir tarihe kadar uzatıldı.

Depremzedelere getirilen kolaylıklardan birisi de iş ve sosyal güvenliğe ilişkin olanlar. Sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi kolaylaştırıldı. 23 Ekim tarihinden itibaren üç ay içinde talepte bulunulması halinde söz konusu sigortalı incelenecek. Prim ödeme aczine düşüldüğü kanaati oluşursa, afet tarihinden önce ödeme süresi dolmuş mevcut prim borçlarıyla afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları, bir yıl ertelenecek. Ayrıca afetin meydana geldiği ayda verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, üç ay içinde kuruma verilirse, süresinde verilmiş sayılacak.

İşverenlere kısa çalışma ödeneği ile de kolaylıklar sağlanabilecek. Mevzuata göre zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere kısa çalışma yapılabilir. Depremde zarar gören işverenlerden bu kapsamda yer alanların işçilerinin ücretleri İşsizlik Sigortası Fonu'ndan ödenecek. İşçilere sınırlı tutarda ücret ödemesi yapılacak. Ücret hesaplanırken işçilerin son on iki aylık prime esas kazançları dikkate alınacak. Bu tutarlar üzerinden hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 60'ı kendilerine ödenecek. Ayrıca ödenecek ücret 16 yaşından büyükler için uygulanan aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 150'sini de geçemeyecek. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, bugüne kadar kısa çalışma ödeneğine 7 firmanın müracaat ettiğini, 97 işçiyi bağlayan bir müracaatın söz konusu olduğunu, 5 yıl içinde 600 gün prim ödenmiş işçilerin aylık ücretlerinin karşılanacağını açıkladı.

Sosyal Güvenlik Kurumu, herhangi bir sosyal güvencesi olmayanlara da bazı kolaylıklar getiriyor. SGK, her türlü sağlık hizmetlerinin Van ili ve ilçelerindeki ilgili sağlık hizmet sunucuları tarafından verileceğini, bu kapsamdaki kişilere verilen sağlık hizmet bedellerinin sağlık hizmet sunucuları tarafından Van Valiliği Afet ve Acil Durum Merkezi'ne fatura edileceğini duyurdu. Böylece deprem bölgesinde hiç kimse sigortalı olmadığı veya parası bulunmadığı için sağlık hizmetinden mahrum bırakılmamış olacak.

### **1 aylık sigortası olana ölüm ve malullük aylığı**

Depremzedelere getirilecek kolaylıklardan birisi de ölüm ve malullük aylığının bağlanmasıyla ilgili. 1 aylık sigortayla depremde hayatını kaybedenlerin mirasçılarına ölüm aylığı, çalışamaz durumda olanlara ise malullük aylığı bağlanacak. Bakan Çelik, Van'daki depremlerde 644 kişinin hayatını kaybettiğini, aylık bağlanmasına

ilişkin düzenlemenin kısa sürede yasalaşacağını belirtti. Ölüm aylığı bağlanabilmesi için en az 1.800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya hizmet akdine tabi olarak çalışanlar yani işçiler için her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması gerekiyor.

2000 yılında yapılan bir düzenlemeyle ölüm aylığı bağlanması kolaylaştırılmıştı. Bu düzenlemeye göre 17 Ağustos 1999'da ve daha sonraki tarihlerde meydana gelen depremler sonucunda malul kalan sigortalı veya iştirakçiler ile ölen sigortalı veya iştirakçilerin hak sahiplerine en az 360 gün prim veya 12 aylık prim veya kesenek ödenmiş olması şartıyla aylık bağlanabiliyor. Bunun için aylık bağlanacak kişilerin her ne ad altında olursa olsun sosyal güvenlik kurumlarından aylık veya gelir almamaları gerekiyor. Bu kişilerden farklı kanunlarda öngörülen prim veya kesenek ödeme süresi aranmıyor. Bu şekilde bağlanan aylıklarla ilgili söz konusu kanunlarda öngörülen prim veya keseneklerin eksik olan kısmı Hazine tarafından kurumlara ödeniyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Askerlik borçlanması yaptırabilirsiniz

*Ahmet Yavuz 2011.12.05*

Soru: Askerliğini yapmış olanlar bu süreleri sigortalılık olarak saydırabiliyor mu. Ayrıca askerlik dolayısıyla işten ayrılırsam kıdem tazminatı ödenir mi? Bu konuda beni aydınlatabilir misiniz? Bedelli uygulamasından faydalanmamı tavsiye eder misiniz?

Cevap: Sigortalıların er veya erbaş olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri borçlanılabiliyor. Bunun için kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunması gerekiyor. Askerlik borçlanmasının yapılabilmesi için aylık 267,84 lira ile 1.740,96 lira arasında bir tutar belirlenip, kaç ay askerlik yapıldıysa bu tutarla çarpılarak ortaya çıkacak meblağ bir ay içinde ödenmeli. Bu sayede borçlandırılan süreler sigortalılığa sayılıyor. Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar için ise yeni başvuru şartı aranıyor. Primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmıyor.

Borçlanma sürelerinin belgelendirilmesi, hizmet borçlanma başvuru belgesindeki ilgili bölümün askerlik şubelerince veya kuvvet komutanlıklarının onayı ile gerçekleşiyor. Borçlanma sigortalılığın başlangıç tarihinden öncesine yapılıyorsa başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülüyor. Yani sigortalılık başlangıcı askerlik süresi kadar geriye gitmiş oluyor. Prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazançlar ise borçlanma yapılan ilgili aylara mal ediliyor.

Askerlik sebebiyle işten ayrılmalarda kıdem tazminatı ödenmelidir. Bu tür işten ayrılmalar işçinin keyfi uygulaması olmadığından başka şarta gerek kalmadan kıdem tazminatına hak kazanılıyor. İş Kanunu'na tabi işçilerin hizmet akitlerinin muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla feshedilmesi halinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince geçen her tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödeniyor. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılıyor.

Bedelli askerlikle ilgili sorulara tek bir cevap vermek mümkün değil. Bu konuda kendi durumunuza göre karar vermeniz gerekiyor. Çalıştığınız işin niteliği, aile ve çocuk durumunuz, aldığınız maaş, dönüşte işsiz kalma riski,

sivil hayattan verilecek ödün ve askere gitmeniz halinde yaşanacak hasret gibi birçok faktörü değerlendirmeye almanız gerekir. Bildiğiniz gibi bedelli askerlik uygulaması yasalaştı. Buna göre 31 Aralık 1982 öncesi doğumlular bedelli askerlik düzenlemesinden faydalanabilecek. Bedelli olarak askere gidenler, muvazzaf askerlik hizmeti yapmayacak. Bu yüzden askerlik borçlanması yapamayacağınız gibi bedelli askerlikten dolayı kıdem tazminatı almanız da söz konusu değildir.

Soru: 13 yıl aralıksız sigortalı çalıştım. Prim gün sayısı olarak emekliliği SSK primimi doldurdum. Kendi isteğimle işten ayrıldım. 2 ay sonra başka bir sigortalı işe giriş yaptım. Şu an 10 aydır sigortalı olarak çalışıyorum. Şimdi işten çıkarılırsam işsizlik sigortası alabilir miyim?

Cevap: İşsizlik Sigortası Kanunu'na göre, işsizlik sigortası kapsamında bir işyerinde çalışırken hizmet akdinin feshinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olmak kaydıyla son üç yıl içinde en az 600 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödemiş olmak şartıyla işsizlik sigortası hizmetlerinden faydalanılabiliyor. Ayrıca çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işin kaybedilmesi ve hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İşkur birimine şahsen ya da elektronik ortamda [www.iskur.gov.tr](http://www.iskur.gov.tr) portalı üzerinden başvurarak iş almaya hazır olduğunun bildirilmesi şartlarının da gerçekleşmesi gerekiyor. Şu aşamadan sonra işten kendi isteğiniz dışında çıkarılmanız halinde başvuru yaparak işsizlik maaşı alabilirsiniz.

Bu arada emekli maaşı almaya başlayanların işsizlik sigortası alamayacağı açıktır. Siz de belirtilen prim ödeme şartlarını sağladığınız ve emekli maaşı bağlanmamış olduğu için işsizlik sigortası hizmetlerinden faydalanabilirsiniz.

### **Et ve bulgur toptan satışında KDV oranı yüzde 1 oldu**

Bakanlar Kurulu, çıkardığı yeni kararlar bazı ürünlerin toptan satışında KDV oranını yüzde 1'e düşürdü. Buna göre daha önce yüzde 8 oran üzerinden satılan bulgur artık toptan satışlarda yüzde 1 oran üzerinden vergilendirilecek. Bulgurun perakende satışında eskiden olduğu gibi yüzde 8 KDV oranı uygulanacak.

Yine daha önce toptan ve perakende satışlarda yüzde 8 vergilendirilen et ürünlerinin toptan satışında da artık yüzde 1 üzerinden vergi alınacak. Yeni dönemde canlı kümes hayvanları (horozlar, tavuklar, ördekler, kazlar, hindiler ve beç tavukları gibi evcil türler) ile bu pozisyonun alt pozisyonlarında sayılan malların toptan satışlarda KDV oranı yüzde 8'den yüzde 1'e indirildi. Bundan başka sığır, dana, inek, koyun, keçi vb. büyükbaş ve küçükbaş hayvanların etlerinin ve sakatatının toptan satışı taze, dondurulmuş, tuzlanmış veya tütsülenmiş olup olmadığına bakmadan yüzde 1 oranıyla vergiye tabi tutulacak. Perakende satışlarda eskiden olduğu gibi yüzde 8 üzerinden vergilendirilmeye devam edilecek. Büyük ve küçükbaş hayvanların etlerinin (sakatat ve bağırsak dâhil) gerçek usulde KDV mükellefleri ile kamu kurumları, bankalar ve finans kurumları gibi bazı kurumlara teslimlerinde yüzde 50 oranındaki KDV tevkifat uygulaması devam edecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Malî müşavirlik sınavlarındaki adaletsizlik düzeltilmeli**

Ekonomik gelişmeler ve ülkemizin gayri safi yurtiçi hasılasının ulaştığı nokta hepimizin göğsünü kabartıyor.

Şüphesiz bu büyümede sermayedarından işçisine, pazarlamacısından perakendecisine kadar tüm kesimlerin büyük katkısı olmuştur. Bunca parasal işlemin kayıt altına alınması ve takibi kolay değildir ve doğru işlem yapılması birçok açıdan büyük önem arz ediyor. Bu tür bilgileri kayıt altına alan, sınıflandıran ve amaca uygun şekilde raporlandıran muhasebeciler de verdikleri hizmetle ekonomik gelişmeye katkı sağlıyor. Bir işletmenin farkına varılmayan fakat en çok önem verilmesi gereken birimlerinden birisi de muhasebe bölümüdür. Çünkü kayıtlarda yapılacak bir hata veya prosedüre göre hazırlanması gereken belgelerin zamanında tamamlanmaması, çok büyük zararlara yol açabilir. Fakat maalesef ülkemizde bu birimlere ve bu meslek sahiplerine yeteri kadar önem verilmiyor. İşletme sahipleri, muhasebeci istihdamını veya malî müşavire verdiği ücreti gereksiz ve fazlalık olarak görüyor. Oysa mevcut mevzuatın yanı sıra birçok önemli hükmü önümüzdeki yıl yürürlüğe girecek olan yeni Türk Ticaret Kanunu, bu meslek mensupları vasıtasıyla uygulanacak. Getirilen, bağımsız denetim, iç denetim gibi şartların bu konularda yetişmiş ve uzmanlaşmış malî müşavirler ve yeminli malî müşavirler dışında bir meslek kitlesi tarafından gerçekleştirilmesi imkânsız. Kısacası mesleğin önemi ve değeri her geçen gün artıyor. Mükelleflerin de bunun bilincine varmaları ve işini iyi yapan meslek mensuplarını tercih etmeleri şart.

Muhasebe, günümüz Türkiye'sinde en çok önem verilen ve en çok iş alanına sahip olan bir meslektir. Türkiye de şu an en çok aranan nitelikli elemanların başlarında muhasebe elemanları geliyor. Böyle ilgi gören bir alanın da, mesleğinin önemi ve ilgisi büyük olmaktadır. Beşeri sermayenin kullanılmasında ve istihdamda büyük bir katkı sağlayan muhasebecilik mesleği artan taleple birlikte ancak zorlu sınavlarla alınır oldu. Serbest muhasebeci mali müşavir belgesi sahibi olabilmek için öncelikle dört yıllık okuldan mezun olmak ve Türkiye Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ve Yeminli Malî Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) tarafından yapılan staja başlama sınavında başarılı olmak gerekiyor. Binlerce aday arasından gerekli puanı alma başarısı gösteren meslek adayları malî müşavir unvanını elde etmek için üç yıllık staj döneminden sonra birçok dersten yeterlilik sınavına girmek ve başarılı olmak zorunda. Canını dişine takıp meslek belgesini alanlar da müşteri bulmak, mükelleflere ilişkin beyanname, bildirge ve formları süresini geçirmeden vermeye çalışmak, hesapları kaydetmek, gelen soruları cevaplamak ve bu arada zar zor da olsa ücretini tahsil etmekle uğraşıyor. Hiçbir meslek çok kolay olmadığı gibi gerçekten bu meslek de fazlasıyla yıpratıcı. Zamanla yaşanan yarış ve insanları iknaya uğraşmak çabaları mesleğin en belirgin yönü.

Mesleği on yıl boyunca icra eden malî müşavirler, eğer enerjilerini kaybetmemişlerse ve zaman bulabilirlerse yeminli malî müşavirlik sınavlarına hazırlanıp bu mesleğe intisap etmeye çalışıyor. Yeminli malî müşavirlik mesleği mükelleflerin tam tasdik ve iade dosyalarını hazırlayıp işletmeye vizyon kazandıran, danışmanlık görevini ifa eden son derece kariyerli bir meslektir. Meslek mensupları, yaptıkları işin altına sorumluluk taşıyan mühürlerini vurdukları için her şeyi doğru ve eksiksiz yapma kaygısı taşır. Bu yüzden sürekli okumak, araştırmak ve yeni mevzuatı takip etmek zorundadırlar. Mesleğe gereken önemin verilmesi ve kolayca elde edilmemesi için gerçekten çok zorlu sınavlar yapılıyor. Hatta vergi denetim elemanları ile eğitim görevlilerinin bu unvanı sınavsız elde etme hakkı geçtiğimiz yıllarda kaldırıldı. Anayasa Mahkemesi de bu değişikliği Anayasa'ya uygun buldu. Böylece herkesin bahsettiğim zorlu sınavlardan geçmesi ve mesleğin değerinin yükselmesi sağlanmış oldu.

Yukarıda bahsettiğim şekilde zorlu şartlarda işini icra eden ve yeminli malî müşavirlik belgesini almak için ders çalışan malî müşavirler, sınav sürecinde de çok yıpranıyor. Bir taraftan geçinmek için çalışmak ve işini ihmal etmemek zorunda olan adaylar gecelerce sabahlayarak çalışmak ve 10 dersi en geç iki yıl içerisinde geçmek zorunda. Sınav çok geniş katılımlı olmadığı için mecburen sadece Ankara'da yapılıyor. Bu yüzden sınav dönemlerinde Ankara'ya gitmek, otellerde kalmak ve stres dolu geceler geçirip sınavlara girmek gerekiyor. Bu zorlu şartlarda sınavlara hazırlanan ve sınava giren meslek adayları 10 dersi iki yılda vermek zorunda. Her ders



için dört defa sınava girme hakkı verilmiş. Her sınavdan ayrı ayrı başarılı olmak gerektiği gibi tüm derslerin ortalamasının da 65'in altına düşmemesi gerekiyor. İki yıllık sürede bu şartları yerine getiremeyen adayların dosyası yanıyor. Adaylar kararlılıklarını sürdürüyorlarsa sınava sıfırdan başlamak, daha önce verdiği dersleri yeniden vermek zorunda. Yani diyelim ki girdiği sınavlarla dokuz dersi veren bir aday, iki yıllık sürede dört hakkını da kullandığı halde onuncu dersten başarılı olamamışsa tüm dosyası yanıyor. Yeminli malî müşavirlik belgesini alabilmesi için tüm derslere yeniden girmesi ve yeniden hepsinden başarılı olması gerekiyor. Oysa işin hakkaniyeti, sonraki süreçte sadece verilemeyen sınava girmeyi ve o dersten de başarılı olunması halinde belgeyi almayı gerektiriyor. Duyduğum kadarıyla TÜRMOB'da bu yönde bir çalışma varmış. İnşallah bir an önce bu düzenleme yapılır, etkili çevreler buna engel olmaz ve mağdurların bu mağduriyeti giderilir. TÜRMOB'un mağdur kitlenin sesine kulak vereceğine ve bu yönde bir düzenleme yapacağına inanıyorum.



## Mükellefler paylaştırılsın

Muhasebecilerle ilgili olarak değinilmesi gereken önemli bir konu da mükellef paylaşımı. Mesleğe erken girenler veya bir şekilde çevre edinenler kapasitelerinin üzerinde mükellefin tasdik işlemi yaparken, yeni meslek mensupları ve işini daha sıkı yapanlar ise müşteri bulamayabiliyor. Bu durumdaki kişilerin dillendirdiği bir talep var. Mükelleflerin serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlere devlet tarafından paylaştırılması, hatta ücretlerin de vergi dairelerince tahsil edilerek meslek mensuplarına iade gibi bir mekanizma ile verilmesi. Böylece meslek mensupları daha fazla müşteri bulmak için işini suistimal etmeyecek. Yani herkes işini hakkıyla yapmış olacak. Biliyorum ilk planda kulağı tırmalayan bir teklif. Piyasayı kontrol eden güçlü meslek mensupları da bu uygulamaya taraftar olmaz. Ancak teklif, barındırdığı riskler de analiz edilerek ve bu riskler bertaraf edilerek uygulanabilir gibi geldi bana. Son söz TÜRMOB ve Maliye'nin.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Evde hizmet, sağlığa ulaşımı kolaylaştırıyor

Ahmet Yavuz 2011.12.19

Evde sağlık bakımı hizmetleri, ameliyat sonrası bakım ihtiyacı olanlardan uzun süreli bakıma ihtiyacı olan hasta ve yaşlılara, yeni doğum yapan annelerden tedavisi evde de sürdürülebilecek hastalara, kısa süreli hemşirelik hizmetlerine ihtiyaç duyanlardan aşılama ve laboratuvar tetkikleri gibi hizmetleri evinde veya işyerinde almak isteyenleri kapsıyor.

Bu hizmetten genellikle ameliyat sonrası bakım ihtiyacı olanlar, ortopedi ve travmatoloji, kalp, damar ve hipertansiyon, felçli hastalar, kanser, akciğer ve solunum, diyabet, nöroloji hastaları, oksijen tedavisine ihtiyacı olan diğer hastalar, yeni doğum yapan anne ve bebekleri, bakım ihtiyacı olan yaşlılar ve özürllüler, yara bakımı, enjeksiyon, infüzyon ve diğer kısa süreli hemşirelik hizmetlerine ihtiyaç duyanlar, laboratuvar tetkik ve test hizmetlerine ihtiyacı olanlar, evinde her türlü medikal ekipman ihtiyacı olanlar faydalanabiliyor.

Bu hizmet kapsamında sağlığın geliştirilmesi ve korunması, hastalıkların ve özürllülüğün önlenmesi, öz bakımın sağlanması, kendine yardım, karşılıklı yardımlaşma, savunuculuk, tıbbî ve hemşirelik bakımı, kişisel bakım hizmeti: giyinme, yıkanma, alışveriş, özürllü bireyin ihtiyacını karşılamak üzere ev ortamında düzenlemeler yapılması, sevk işlemi ve kamu hizmetlerine ulaşma imkânının sağlanması, rehabilitasyon hizmetleri, temel ve

özel ihtiyaçların karşılanması, destekleyici aletler, ekipman ve ilaçların sağlanması, özelleşmiş destek hizmetleri, rahatlatıcı bakım, palyatif bakım, danışmanlık ve duygusal destek hizmeti, bireyin ailesi ve diğer ilişkili kişilere gerekli bilginin verilmesi, sosyal etkileşimin artırılması, fiziksel aktivite imkânlarının sağlanması, bakım öncesinde, bakım sırasında ve sonrasında bakım verenlere destek sağlanması, hasta ve yakınlarının eğitimi gibi hizmetler veriliyor.

Hastanın sakat, özürlü veya sadece yaş itibarıyla kendi bakımını yapamama durumuna göre sağlık (rehabilitasyon, fizyoterapi, post operatif bakımı) veya sosyal hizmetlere (alışveriş, temizlik, yemek, kişisel bakım) ihtiyacı olabiliyor. Bu ihtiyaçların resmî (devlet ve sivil toplum kuruluşları) veya resmî olmayan (aile, komşular, toplum gönüllüleri) kurum ve personel tarafından verilmesi gerekiyor. Bu sosyal devlet olma adına önemli bir kriterdir.



### **Sahte boşanmalara Anayasa Mahkemesi'nden kötü haber**

Ekonomik zayıflık sebebiyle insanlar akla gelmeyecek yöntemler geliştirebiliyor. Bunların bazıları doğrudan kural ihlali olurken, bazıları da durumun kurallara uydurulmasıyla sağlanıyor. Ancak geliştirilen yöntemler genelde suç kategorisine giriyor. SGK'nın vefat eden emeklilerin henüz evlenmemiş veya dul kızlarına bağladığı maaş da böyle bir yolsuzluğa sebep oluyor. Tamamen iyi niyetle konulan bu kural maalesef suistimal ediliyor. İnsanlar anne-babalarının yetim maaşını veya eski eşinin dul maaşını alabilmek için muvazaalı şekilde boşanabiliyor. Bu hüküm kimi çevrelerce nikâhsız yaşamayı teşvik ettiği için eleştiriliyor. SGK müdürlükleri bu usulsüzlüğü yapanları yakalamak için özel timler kuruyor. Böylece boşandığı halde, eşiyle fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilmekte, bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, kanunî faiziyle birlikte geri alınıyor. Açılan davalarda bu şekilde karar veren mahkemeler bu kuralın (daha önce verilen maaşların cezalı olarak geri alınması) Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünerek bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştu.

Anayasa Mahkemesi konuyla ilgili kararı verdi. Kararda ölüm aylığının, doğrudan sigortalıya ilişkin bir ödeme olmadığı, yasa koyucunun sosyal güvenlik konusuna geniş bir yaklaşımının sonucu sigortalının ölümüyle aranan şartların sağlanması halinde sigortalının geride kalan hak sahipleri açısından getirdiği bir ödeme olduğu ifade edildi. İtiraz konusu kuralın, hak edilmediği halde ölüm aylığı alınarak hakkın kötüye kullanılmasına engel olma amacını taşıdığından da altı çizildi. Mahkeme ayrıca, ölüm aylığı alabilmek için öngörülen şartın hakkın kötüye kullanılarak sağlanmak istenmesinin sosyal güvenlik hakkıyla bağdaştırılamayacağı, söz konusu hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verdi. Dolayısıyla kişilere ödenmiş olan tutarların, hesaplanacak olan kanunî faiziyle birlikte geri alınmasının önünde anayasal bir engel kalmamış oldu.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **İşletmenin yıl sonu işlemlerini ihmal etmeyin**

Ahmet Yavuz 2011.12.26

Sene sonuyla birlikte işletmelerin bir yıllık faaliyetlerinin gözden geçirilme dönemi de geldi.

Bu hem geçtiğimiz yılın işlemlerini gözden geçirmek, hem de sonraki dönem için bazı hazırlıkların yapılması bakımından önemli. Zaten malî mevzuat da bunu öngörerek yıl sonunda yapılacak işlemleri belirlemiş. Envanter de bu işlemlerden birisi. Envanter işlemi muhasebe kayıtlarıyla gerçek durum arasındaki farkın ortaya konulmasını sağlıyor. Yani sene içerisinde satılmış, kırılmış, bozulmuş olan bir mal veya ödenmiş olan bir borç, kayıtlarda hâlâ mevcut ve ödenmemiş görünüyor olabilir. Bu durum ancak sene sonunda yapılacak fiilî ve kaydı envanterle ortaya çıkacaktır. İşletmenin faaliyeti neticesinde malî durumun ne olduğunun görülmesi hem devlet, hem işletme ortakları, hem de diğer işletmeler açısından önemli. Ayrıca işyeri sahipleri de çalışanlarını her zaman kontrol edemediği için en basitinden sene içerisinde istenmeden oluşan kayıpları bile fark edemeyebiliyor. Bu sayede terslikler erkenden fark edilmiş olur ve tedbir alınır. Sene sonunda yapılan tespit, sonraki sayım veya tespit için de kullanılacağından ileriye müteallik de faydalı olacaktır. Envanter işleminden sadece stokların sayılması anlaşılmamalı. Envanterin bütün hesaplar için yapılması gerekiyor. Envanter sonrasında ayrıntılı bir şekilde listeler, tablolar vs. düzenlenmeli. Unutulmamalıdır ki işletmenin kârlılık durumunun doğru ve gerçekçi tespit edilmesi envanter ve değerlendirme işlemlerinin hatasız yapılmasına bağlı.

Bu yıl kullanılan defterlerin sene sonu itibarıyla yazdırılmasında fayda var. Bilgisayar ortamında tutulan bilgilerin silinme veya kaybolma riski unutulmamalı. Ayrıca 2012'de kullanılacak defterlerin tasdiki Aralık 2011'de yaptırılmalı. Yevmiye ve envanter defterleri, işletme defteri, çiftçi işletme defteri, imalat ve istihsal vergisi defterleri tasdik ettirilmeli. Defterlerin tasdik ettirilmemesi usulsüzlük cezası sebebidir. Yine bu ihmal re'sen takdir sebebidir. Hatta bazı inceleme elemanları tasdiksiz deftere kaydedilen KDV'lerin indirimini reddedebiliyor. Bu yıl kullanılan kanuni defterler bitmemiş ve gelecek yıl da kullanılacaksa, bu defterlerin tasdik işlemleri 2012 Ocak ayı içinde yaptırılabilir.



## **2011'de mükellef ve sigortalılara hangi kolaylıklar getirildi?**

### *Depremzedelere aylık bağlanması kolaylaştırıldı*

Meydana gelen depremlerle ilgili olarak düzenlemeler yapıldı. Sigortalı ve hak sahiplerine aylık bağlanma imkânı getirildi. Bu doğrultuda aylık bağlanması için maluliyet ve ölümün deprem sebebiyle meydana gelmesi ve en az 30 gün prim veya 1 ay kesenek bildirilmiş olması gerekiyor. Böylece 1999'da yapılan düzenlemeye göre aylık bağlanma şartları kolaylaştırılmış oldu. Bunun yanında özellikle Bağ-Kur sigortalıların prim borcu olmama şartı da dikkate alınmayarak 30 gün ile aylık bağlanmasına imkân sağlandı. Ayrıca depremde yaralanan vatandaşlara verilecek protez, ortez, araç ve gereç bedelleri için katılım payı alınmayacak. Deprem sonucu yaralananlara malullük aylığı bağlanabilmesi için hastanelerden sağlık raporu alınması ve çalışma gücünün en az yüzde 60'ının kaybedildiğine ilişkin SGK Sağlık Kurulu'nca karar verilmesi gerekiyor.

### *Yabancı öğrenciler Genel Sağlık Sigortası kapsamında*

Türkiye'de eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler Genel Sağlık Sigortası kapsamında aylık 30 gün üzerinden sigorta primine esas kazancın alt sınırından (100 TL civarında) Genel Sağlık Sigortası primi ödemesi yapıyordu. Yeni düzenlemeyle artık öğrenciler bu tutarın üçte biri civarında prim ödeyecek.

### *İlaç katılım payında SGK'ya düzenleme yetkisi verildi*

Sağlık harcamalarında meydana gelen artışın ve israfın önüne geçmek amacıyla hekimlerce yazılan reçeteler dâhil olmak üzere reçetede yer alan üç kaleme/üç kutudan sonraki ilave her bir kalem/kutu ilaç için 1 lira olmak üzere katılım payı alınması hususunda Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) yetki verildi. Ancak kutu hesabı yapılırken enjekte edilebilir formlar, serum ve beslenme ürünleri ile SGK tarafından belirlenecek ilaçlar uygulama kapsamında değerlendirilmeyecek.

### *Tarım sektöründe çalışan kadınlara emeklilik imkânı*

Tarım sektöründe çalışan kadınların mağduriyetleri söz konusuydu ve yargıya intikal eden birçok uyuşmazlık bulunmaktaydı. Yapılan yeni düzenleme ile 2 Ağustos 2003 tarihinden önce tarımsal faaliyette bulunan kadınların 'aile reisliği' tanımından kaynaklanan mağduriyetleri giderildi. Bu kapsamdaki kadınlar söz konusu tarihten önceki faaliyetleri için sosyal güvenlik kapsamına alındı ve mağduriyet giderilmiş oldu.

### *İşverene idarî para cezasında pişmanlığın kapsamı genişledi*

İşverenlere idarî para cezalarına ilişkin olarak da kolaylık getirildi. Uygulamada sadece işyeri bildirgesinin verilmemesinden dolayı pişmanlık indirimi uygulanıyordu. Bunun kapsamı genişletilerek sigortalı işe giriş ve işten çıkış bildirimleri ile kamu kurumlarının 5510 sayılı kanun uyarınca vermeleri gereken bildirimler de pişmanlık indirimi kapsamına alındı. İndirimden faydalanılabilmesi için yükümlülüğün yasal süresi geçtikten itibaren 30 gün içinde yerine getirilmesi ve cezanın 15 gün içinde ödenmesi gerekiyor. Uygulamada 3'te 1 olan indirim oranı 4'te 3 olarak değiştirildi.

### *Emekli avukat ve noterlere ilişkin düzenlemeler*

Yapılan son düzenleme ise emekli avukat ve noterlerle ilgili. 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'na göre aylık bağlananlardan 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'na tabi olan avukat ve noterlerden 2008 yılı Ekim ayı başından önce sosyal güvenlik destek primi kesilmediğinden, bu tarihten sonra da sosyal güvenlik destek primi kesilmemektedir. Yapılan düzenleme sonrasında ilgili maddenin yürürlük tarihinden itibaren 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'na tabi emeklilerden sosyal güvenlik destek primi kesilmeyenler hakkında kesinti yapılacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Teşvik belgesi kapsamındaki makinelerin finansal kiralamasında KDV yüzde 1'e indirildi

*Ahmet Yavuz 2012.01.02*

Bakanlar Kurulu, finansal kiralama işlemlerinde bazı makine ve teçhizatın tesliminde Katma Değer Vergisi (KDV) oranını yüzde 1'e indirdi.

Dört yıl öncesine kadar finansal kiralama işlemiyle alınan tüm mal ve hizmetler yüzde 1 KDV ile vergilendiriliyordu. O dönemlerde müessesenin yanlış uygulamalara ve haksızlıklara sebep olduğuna karar verildi. 2007'nin sonunda yapılan değişiklikle bu şekilde alımlara tek bir oran uygulanmaması gerektiği kararlaştırıldı. Buna göre, alınan her bir mal veya hizmetin KDV oranı ne ise finansal kiralamada o oran uygulandı. Son birkaç aydır kamuoyunda finansal kiralamada KDV'nin düşürüleceğine dair bir söylenti dolaşıyordu. Bana da bu minvalde sorular geliyordu. En nihayetle Bakanlar Kurulu bu değişikliğe imza attı. Yeni dönemde finansal kiralamada yüzde 1 oranında KDV uygulanacak teslimler genele şamil kılınmadı. Sadece belli şartları taşıyan ve bazı makine ve teçhizatın finansal kiralama yoluyla tesliminde KDV oranı indirilmiş oldu. KDV Kanunu'na ekli olan ve Bakanlar Kurulu'nca belirlenen Katma Değer Vergisi oranlarına ilişkin listede yapılan değişiklikle yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makine ve teçhizatın,

Finansal Kiralama Kanunu'na göre finansal kiralama şirketleri tarafından kiralanması işlemleri yüzde 1 oranında Katma Değer Vergisi uygulanacak. Normalde yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makine ve teçhizat teslimleri bu vergiden istisnadır. Ancak bu teslimlerin finansal kiralama şirketleri tarafından yapılması halinde yüzde 1 oranında vergi uygulanacak. Ayrıca aşağıda bazılarını sıraladığım amortismanına tabi iktisadi kıymet niteliği taşıyan makine ve cihazların (kullanılmış olanları ile aksam, parça, aksesuar ve teferruatları hariç) finansal kiralamaya konu olmak üzere, Finansal Kiralama Kanunu'na göre finansal kiralama şirketlerine teslimi yüzde 1 oranında vergiye tabi olacak. Yine bu malların finansal kiralama şirketleri tarafından vergi mükellefleri ile işlemleri Katma Değer Vergisi'nden istisna edildiği için bu vergi mükellefiyeti bulunmayan ancak kazançları bilanço esasına tespit edilen Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine kiralanması ve tesliminde KDV yüzde 1 oranında hesaplanacak. Bunların dışındaki mal ve hizmetlerin finansal kiralama yoluyla tesliminde işleme tabi olan malın tâbi olduğu Katma Değer Vergisi oranı uygulanır.

Vergi indirimli uygulanacak bazı makine ve teçhizatlar şunlar:

Buhar kazanları, merkezi ısıtma kazanları, sanayi veya laboratuvarlara mahsus elektrikli olmayan fırınlar ve ocaklar (çöp yakma fırınları dahil).

Isı pompaları, sıvı veya toz halindeki maddeleri püskürtmeye, dağıtmaya veya pülverize etmeye mahsus mekanik cihazlar.

Gemi vinçleri, tarım ürünlerinin hasat ve harman edilmesine mahsus makine ve cihazlar (ot ve saman balyalamaya mahsus olanlar dahil).

Çim ve çayır biçme makine ve cihazları; yumurtaları, meyveleri ve diğer tarım ürünlerini ağırlık ve büyüklüklerine göre ayıran ve temizleyen makine ve cihazlar.

Toprak, taş, cevher veya katı haldeki diğer mineral maddeleri (toz ve hamur halinde olanlar dahil) tasnif etmeye, elemeye, ayırmaya, yıkamaya, kırmaya, öğütmeye, karıştırmaya veya yoğurmaya mahsus makine ve cihazlar.



### **Yeşil kart sahipleri gelir tespitini ihmal etmesin**

Daha önce de bahsettiğim üzere bugünden sonra yeşil kartlıların SGK'ya devriyle birlikte sağlık hizmetlerinden faydalanmada gelir testi önem kazanacak. Yeşil kartlıların, yeşil kart vize tarihinden itibaren bir ay içinde gelir tespitini yaptırmak üzere sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına başvurmaları gerekiyor.

Genel Sağlık Sigortalısı ya da bu şahısların bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde olmayanlar ile Genel Sağlık Sigortalılığı ya da bu kişilerin bakmakla yükümlü olduğu şahıs statüsü sona erenler için gelir tespiti yapılacak. Gelir tespiti yapılanların gerekli görülen hâllerde ve/veya gelir durumlarının değişmesi sonucu gelir tespitinin yenilenmesi taleplerinin yerinde bulunması ya da sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ve/veya SGK tarafından gelir durumlarının değiştiğinin tespit edilmesi hâlinde, belirlenen esaslara göre gelir tespitleri yeniden yapılacak.

Genel Sağlık Sigortalısı ya da bu şahsın bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde olmayanlar ile sigortalılığı sona erenler, SGK tarafından re'sen tescil edilecek. Bu kişilere gelir tespitini yaptırmak üzere bir ay içinde sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına başvurması gerektiği bildirilecek. Bu kişiler için, gelir testleri sonuçlandırılıncaya kadar belirli bir tutar asgarî kazanç tutarı olarak esas alınarak primleri tahakkuk ettirilecek. Re'sen Genel Sağlık Sigortası tescili yapılan kişilerin gelir testi işlemleri, SGK veya ilgili sosyal yardımlaşma ve

dayanışma vakfı tarafından ailenin yazılı muvafakati alınarak sonuçlandırılacak. Kendisine gelir testi yapılmasını istemeyenler ile Genel Sağlık Sigortası tescilinin yapıldığına dair tebligatın yapıldığı tarihten itibaren bir ay içinde gelir testi yapılması yönünde muvafakat vermeyenlerin gelirleri asgarî ücretin iki katı olarak kabul edilecek.

Gelir tespitinde, aile bireylerinin harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak aile içinde kişi başına düşen gelirin aylık tutarı tespit edilecek.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kasko değeriyle kıyaslamadan aracınızın vergisini ödemeyin

Ahmet Yavuz 2012.01.09

Araçlarla ilgili ödenen vergilerin haddi hesabı yok.

Ülkemizde vergi gelirlerinin ciddi bir bölümünü araç sahipleri karşılıyor. Aracın ilk alımında ödenen ÖTV ve KDV'den başlayarak, akaryakıt için ödenen vergiler, otomotivcilerin ödediği vergiler, Motorlu Taşıt Vergisi, muayene harçları, cezalar, geçiş paraları vs. derken gerçekten araç sahibi olmanın maliyeti ciddi derecede yükseliyor. Hal böyle olunca araç sahipleri masrafları kısmak için çeşitli yollar arıyor. Araçlara LPG takılması, dizel araba kullanılması gibi yollar hep bu masrafları aşağıya çekme arayışlarının ürünü.

Hep aynı konuyu yazmak istememekle beraber belki bir kez daha hatırlatmış olurum düşüncesiyle ocak aylarında Motorlu Taşıtlar Vergisi'ndeki (MTV) indirimli vergi ödeme avantajından bahsetmeden geçemiyorum. Bilindiği gibi ülkemizde otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları, panelvan gibi araçlar motor silindir hacimlerine göre; kamyonet, kamyon, çekici ve benzeri taşıtlar ise yaşlarına ve azami toplam ağırlıklarına göre MTV'ye tabi tutuluyor. Fakat bu hesaplama biçimi birçok araç sahibini mağdur ediyor. Şöyle ki; 1.6 motor sıfır km araç alan bir kişi 55 bin, 60 bin liralık bir araç için yılda 768 lira vergi öderken, az parası olan bir kişi 10 bin liraya aldığı 1.9 motor 11 yıllık bir otomobil için 965 lira ödeyecek. Araç eski model ve yüksek MTV'li olduğu için değeri de sürekli düşüyor. Satılmak istenirse bile aracı alan olmuyor. Ancak bu durumdakilerin mağduriyeti bir nebze de olsa hafifletilebilir durumda. Maliye, piyasa değerine oranla oldukça yüksek tutarda vergi talep ettiği araçlara, kasko değeriyle orantı kurulmak suretiyle daha düşük tarifieden vergi ödeme imkânı tanıyor. İşin ilginç tarafı Maliye kendisinin de fazla vergi aldığını kabul ettiği bu tür araçların vergisini düşürme yerine, düşük tutarda vergi için kişisel başvuru şartı arıyor. Tabii olarak bu imkândan haberi olup başvuranlar avantajdan faydalanabilirken, haberi olmayanlar veya vergi dairesine başvurmayı ihmal edenler yüksek tutarda vergi ödemek durumunda kalıyor.

### DÜŞÜK VERGİ İÇİN NELER YAPILMALI?

Yukarıda bahsettiğim gibi özellikle silindir hacmi ve yaşı büyük araç sahiplerinin daha düşük vergi ödemeleri mümkün. Uygulamadan faydalanmak için taşıtın kasko sigortasının yaptırılmış olması da gerekmiyor. Bakanlar Kurulu kararı ile getirilen uygulamaya göre; MTV Kanunu'nun (I) sayılı tarifesinde yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzeri taşıtlar için uygulanacak olan Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarları, bu araçların kasko

sigortası değerlerinin yüzde 5'ini aşıyorsa, bu taşıtlara ait vergi tutarları, aynı yaş grubundaki bir alt kademedeki taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak uygulanıyor.

Bu hesaplamalarda araçların kasko sigortası poliçesinde belirtilen sigorta değerleri değil, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği tarafından ocak ayında yayınlanan 'Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesi'nde yer alan değerler esas alınmalı. Bu yüzden mesela herhangi bir sebeple hasarlı duruma gelmiş olan taşıtların hasar durumları, Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarı için esas alınacak olan kasko sigortası değerinin belirlenmesinde dikkate alınamıyor.

Sizin de otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtınız vs. varsa yandaki tablodan Motorlu Taşıtlar Vergisi'ni ne kadar ödeyeceğinize bakın. Ödeyeceğiniz yıllık toplam vergi, aracınızın kasko değerinin yüzde 5'inden fazla ise aynı yaş grubunun bir alt kademesinde yer alan taşıtlara isabet eden vergiyi ödeyebilirsiniz. Aracın yaşını tespit ederken model yılını 1 yaş kabul etmek ve içerisinde bulunduğumuz yılı da hesaplamalara dâhil etmek gerekiyor. Bu imkândan faydalanmak isteyen mükelleflerin vergi dairesinden veya Gelir İdaresi'nin resmi internet sitesinden temin edebilecekleri formu yetkili sigorta acentesine düzenlettirmeleri ve bu formun ilâve edileceği dilekçe ile Motorlu Taşıtlar Vergisi yönünden bağlı bulundukları vergi dairesine müracaat etmeleri gerekiyor. Bu arada geçtiğimiz yıllarda bu uygulamadan haberi olmadığı için fazla vergi ödeyenlerin düzeltme talebinde bulunarak fazladan ödedikleri vergiyi iade alabileceklerini hatırlatayım.

#### ÖZÜRLÜ PLAKALI ARAÇLARA MTV YOK

Bu uygulamadan (I) sayılı tarifede yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzeri taşıtlar faydalanabiliyor. Araç tescil belgesinde veya trafik belgesinde arazi taşıtı (4x4), çift kabin kamyonet (4x4), çift kabin kamyonet arazi taşıtı, kamyonet (4x4), kamyonet arazi taşıtı şeklinde tanımlanan taşıtlar I sayılı tarife göre vergilendirildiği için bu uygulamadan faydalanabilecek. Fakat çift kabin (4x2) kamyonet şeklinde tanımlanan 3+1, 4+1 veya 5 yolcu taşıma kapasiteli taşıtlar ise yük taşıma kısımlarının açık veya kapalı olmasına bakılmadan panelvan olarak II sayılı tarife göre vergilendirildiği için indirimden faydalanamıyor. Özürlüler için alınan araçların MTV'den istisna olduğunu yani bu araçlar için vergi ödenmeyeceğini de hatırlatayım.

İnternette yatırılan MTV'lerin yazıcıdan alınan çıktısı vergi dairesince makbuz olarak kabul edilmiyor. İnternette ödeyenlerin en yakın banka şubesinden vergi tahsil alındısı almaları gerekiyor. Ayrıca bankalardan yapılan ödemelerde sorun yaşamamak için plaka, vergi sicil numarası (ruhsat sahibinin vergi sicil numarası kullanılmalıdır), vergi dairesi, ad, soyad/unvan vb. tahsilat bilgilerinin tam ve doğru girilmesi gerekiyor. Bu tür ödemelerin vergi dairesi hesaplarına aktarılmaması ihtimaline binaen vergi tahsil alındılarının muhafaza edilmesinde fayda var.



#### Yeni yılda MTV tutarları

Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'na göre her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan vergi miktarları o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılıyor. 2011 yılı için yeniden değerlendirme oranı yüzde 10,26 olarak tespit edildi. Buna göre, 2012 yılında otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri ile motosikletler yandaki tarife göre vergilendirilecek. Araç sahipleri, bu tutarı iki eşit taksitte ödeyebilecek. Bu verginin birinci taksitinin bu ayın sonuna kadar, ikinci taksitinin de temmuz ayı sonuna kadar yatırılması gerekiyor.



# Maliye, vergi iadelerinde daha hızlı olacak

Ahmet Yavuz 2012.01.16

Mükelleflerin Maliye ile olan ilişkilerinden önemli bir bölümü de vergi iadeleridir.

Hatta serbest meslek mensuplarının işlerinin büyük bölümünü iadeler oluşturur. İade, vergi mükelleflerinin ödememesi gereken veya fazladan ödediği vergiyi devletten geri almasıdır. Devlet getirdiği kimi istisnalar ve muafiyetler ile bazı teşviklerden dolayı mükelleflerin iade talep etmelerine cevaz vermektedir. İhracat veya yatırım indirimlerinin yanı sıra kesinti yoluyla alınan vergilerin de kişi veya kurum kazancından fazla olması halinde iade alınabilmesi mümkün. Vergi kanunlarında beyannamede gösterilen gelire dahil kazanç ve iratlardan kesilmiş olan vergilerin, beyanname üzerinden hesaplanan Gelir/Kurumlar Vergisi'ne mahsup edileceği hüküm altına alınmış. Mahsup edilebilecek verginin Gelir/Kurumlar Vergisi'nden fazla olması halinde aradaki fark vergi dairesince mükellefe bildiriliyor. Mükellef tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaat edince fazladan alınan vergi kendisine ret ve iade olunuyor. Maliye, iadeyi mahsuben veya nakden yaptırma, inceleme raporuna, yeminli mali müşavir raporuna veya teminata bağlama ve iade için aranılacak belgeleri belirleme konusunda alternatifler belirleyebiliyor. Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya ödemeyi yapanın hukuki statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilir. Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması şartıyla, yıllık Gelir veya Kurumlar Vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılıyor. İkmalen veya re'sen yapılan tarhiyatlarda ise mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih itibarıyla yapılıyor. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilâtlar yönünden ise düzeltme yapılmıyor.

Nakden iade taleplerinin dilekçeyle yapılması şart. Tevkif yoluyla kesilen vergilere ilişkin nakden iade edilecek tutarın 10 bin lirayı geçmemesi halinde iade talebi, yıl içinde yapılan tevkifatlara ilişkin tabloyla birlikte aranan belgelerin eklenmesi halinde yerine getiriliyor. Bu belgeler:

Ücret ve gayrimenkul sermaye iradına ilişkin olması halinde ücretlere ilişkin olarak işveren tarafından verilen ve kesintinin yapıldığını gösteren yazının, gayrimenkul sermaye iradına ilişkin olarak kira kontratının,

Menkul sermaye iradına ilişkin olarak kesintiyi yapan bankalar, özel finans kurumları, aracı kurumlar ve diğer kurumlar tarafından düzenlenen ve vergi kesintisinin yapıldığını gösteren belgenin,

Serbest meslek kazancına ilişkin olarak vergilerin sorumlu adına tahakkuk ettiğini gösteren ilgili saymanlık yazısının,

Ticari kazançlar ve zirai kazançlara ilişkin tevkif yoluyla kesilen vergilerin vergi sorumlusu tarafından ilgili vergi dairesine ödenmiş olduğuna ilişkin belgenin, ilgili kurumca onaylanan bir örneğinin dilekçeye eklenmesi şartıyla inceleme raporu ve teminat aranmaksızın yerine getirilir.



## Bilgi ve belge kontrolü, sistem üzerinden yapılacak

İstenen belgelerin temini, vergi dairesine verilmesi ve kabul edilip iadenin alınması oldukça uzun bir süre alıyordu. İadenin gecikmesi veya teminat mektubu ile alınan iadeden dolayı teminatın çözülmesi uzadıkça mükelleflerin katlandığı maliyet artıyor. Hatta teminat mektubu almak için ipotek altına alınan



gayrimenkullerin bile satılması mümkün olmuyor. Bu da mükelleflerin mağduriyetine sebep oluyor. Maliye, yayınladığı yeni sirküler ile vergi dairelerine sistem üzerinden belgeleri kontrol etme görevi veriyor. Çünkü Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi mükellefleri diğer beyannameler gibi muhtasar beyannamelerini de elektronik ortamda vermek zorunda. Elektronik ortamda verilen muhtasar beyannamede yer alan 'Ücret ve Ücret Sayılan Ödemeler ile Menkul Sermaye İratları Dışında Kalan Ödemelere Ait Bildirim' ile gayrimenkul sermaye iradı, serbest meslek kazancı, ticari kazanç ve zirai kazançlara ilişkin olarak yapılan tevkifatla, tevkifat yapılan kişinin adı soyadı, vergi kimlik numarası (TC kimlik numarası), ödemenin gayri safi tutarı ve yapılan tevkifatın miktarına ilişkin bilgiler bulunmakta ve bu bilgiler ile vergilerin ödenip ödenmediği hususu vergi daireleri tarafından E-VDO merkezi sorgulamalar ekranında e-beyanname bölümünden sorgulanabiliyor. Artık tevkif yoluyla ödenmiş vergilerin nakden iadesinde istenilen bilgiler, E-VDO merkezi sorgulama ekranından tespit edilebiliyorsa bu bilgilere ilişkin belgeler mükelleflerden ayrıca kâğıt ortamında aranmayacak. Mükelleften sadece dilekçe ve yıl içinde yapılan tevkifatlara ait tablo alınacak. Böylece, mükelleflerin iade işlemleri için harcadığı zaman, ödemenin gecikmesi sebebiyle katlanılan maliyet ve vergi daireleri üzerindeki iş yükü azalmış olacak. Bu bilgi ve belgelere sistem üzerinden ulaşmak mümkün olmazsa tabii olarak belgelerin dilekçe ekinde kâğıt ortamında ibraz edilmesi istenecek.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Alacaklıların haklarını kim koruyacak?

Ahmet Yavuz 2012.01.23

Mal veya hizmet satın alırken vadeli ödeme aracı olarak kullanılan çekin vadesi geldiği gün karşılığı bulunmadığı için tahsil edilememesinin birçok sebebi bulunabiliyor.

Çek düzenleyen kişinin unutkanlığı, hesaplara haciz konması, ekonomik kriz, elde para bulunmaması veya gerçekten kötü niyetli yaklaşım bunlardan sadece bazıları. Eskiden karşılıksız çek dolandırıcılık suçu ile bir görülüyor ve o şekilde cezalandırılıyordu. Geçtiğimiz dönemlerde yaşanan ekonomik dalgalanmalarla birlikte karşılıksız çıkan çekler ve bu konuda açılan dava ve icra takibi sayısı arttı. Çekin piyasada ödeme kabiliyetini yitirmemesi için kanunlarımızda karşılıksız çek düzenleyenlere ciddi yaptırımlar yapılması gerektiği kabul edilmiştir. Ancak gerek AB müktesebatı, gerek çağdaş hukuk anlayışı ve gerekse de yaşanan fiili durumlar sebebiyle hapis cezası alanlarda mağduriyetlerin artması, bu soruna çözüm bulmayı gerektirdi. TBMM'de görüşülecek kanunla ekonomik suça ekonomik ceza ilkesiyle düzenleme yapılması düşünülüyor.

Değişiklikten önceki düzenlemede çeki karşılıksız çıkan kişiler savcılığa şikâyetle bulunduktan sonra süreç başlıyor. Ödenmeyen çekler için adli para cezası veriliyor. Cumhuriyet savcısı (30) gün içinde adli para cezasının ödenmesi için hükümlüye bir ödeme emri tebliğ eder. Hükümlü, tebliğ olunan ödeme emri üzerine belli süre içinde adli para cezasını ödemezse, cumhuriyet savcısının kararıyla ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarınca hapsedilir. Hükümde adli para cezası taksite bağlanmamışsa, bir aylık süre içinde adli para cezasının üçte birini ödeyen hükümlünün isteği üzerine geri kalan kısmının birer ay arayla iki eşit taksitte ödenmesine izin verilir. İlk taksitin süresinde ödenmemesi halinde, ikinci taksite ilişkin verilen izin hükümsüz kalır. Hükümlü, hapis yattığı günlerin dışındaki günlere karşılık gelen parayı öderse hapisten çıkartılır. Kişileri çek borçlarını ödememe sebebiyle uzun bir süre hapiste tutmak, bu kişilerin çalışmasını, kazanç ve borç ödeyebilme

fırsatlarını engellediği için eleştiriliyor. Bu yüzden ekonomik suçtan dolayı hapis yatmanın önüne geçilecek şekilde değişiklik yapılıyor. Değişiklikten, şu anda bu suçtan dolayı hapiste yatanlar da faydalanacak.

### **Karşılıksız Çekten Hapis Yatılmayacak**

Komisyon raporuna göre, karşılıksız çek düzenleyenlere hapis cezası verilmeyecek, bunun yerine idari yaptırım uygulanacak. Hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenleyen kişiye, her bir çekle ilgili olarak uygulanan 1 yıla kadar hapis cezası, 300 TL'den 3 bin TL'ye kadar idari para cezasına dönüştürülecek. Karşılıksız çekin keşide edilmesi halinde, hamilin 6 ay içinde talep etmesi durumunda, cumhuriyet savcısı tarafından her bir çekle ilgili çek düzenleme veya çek hesabı açma yasağı verilebilecek.

Değişiklikten sonra çekin üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren 5 yıl içinde ibraz edilmemesi halinde, muhatap bankanın ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin sorumluluğu sona erecek. Karşılıksız kalan çek bedelinin faizi ile birlikte tamamen ödenmesi durumunda, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kaldırılacak, bu durum Merkez Bankası'na bildirilecek. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararının verildiği savcılığa başvurularak talebin geri alınması halinde de çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kaldırılacak. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin kayıt, üzerinden 10 yıl geçmesi halinde Merkez Bankası tarafından re'sen silinecek.

Bankalar, kanunun yürürlüğe girmesinin ardından 1 ay içinde yeni çek defterlerini bastırarak. Bankalar, 31 Aralık 2012 yılına kadar müşterilerine yeni çek defterlerini verecek ve ellerindeki eski çek defterlerini imha edecek. Eski çeklerin hukuki geçerliliği devam edecek. Bankaların karşılıksız çek keşide edilmesindeki sorumluluğu da artırıldı. Halen yürürlükte olan düzenlemeden farklı olarak hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı uygulanabilecek kişi "çek hesabı sahibi" olarak düzenlendi. Buna göre, tüzel kişiler hakkında da bu yaptırım uygulanabilecek.

### **Esnaf alışverişlerde çek kabul etmeyecek!**

Karşılıksız çek düzenleme fiili sadece bir açıdan değerlendirilmemeli. Bazı durumlarda dolandırıcılık yapan çek sahipleri sadece karşılıksız çek düzenleme suçu ile cezalandırılıyor ki bu durum, bu yolla işlenen dolandırıcılık suçlarını cezasız bırakıyor. Doğal olarak alacağını tahsil edemeyen kişiler için de haksızlığa sebep oluyor. Peki, alacaklının hakkını kim koruyacak, mafya mı? Türkiye'nin geçmiş yıllarda yaşadığı tablolar geri dönmemeli. Yapılması gereken, çekin bir suç aracı olarak kullanılmasının önüne geçerek cezalandırılmasıdır. Aksi halde mal veya hizmet satan fakat aldığı çekin karşılıksız çıkması sebebiyle alacağını tahsil edemeyen esnaf mağdur olacak. Cezai müeyyidenin hafiflediğini gören birçok esnaf artık alışverişlerde çek kabul etmeyecek. Bu da bankalarla çalışmak istemeyen, faize bulaşmak istemeyen fakat elinde para bulunamadığı için ödemelerini çekle yapan esnafı zor durumda bırakacak. Öte yandan yapılması düşünülen bir değişiklikle ev hazine son verilecek. Bu değişiklikten sonra karşılıksız çekle muhatap olan alacaklıların daha fazla mağdur olması söz konusu olacak.

Çekin ekonomik hayatta ifa ettiği görevde zafiyet yaşanmaması ve karşılıksız çek düzenlemenin yaptırımsız kalmaması için yeni düzenlemede cezaların daha iyi düşünülmesi gerekir. Niteliksiz kişilere çek veren bankaların sorumluluğu daha fazla üstlenmesi gerekir. Ancak öte yandan da bankalar müşteri bulmak kaygısıyla hesap açtıran ve mevduat getiren müşterisini kaybetmek istemediğinden çek vermekte sınırlama getirmekte zorlanıyor. Bu yüzden bu uyuşmazlıklarda sorumluluğu kamu idaresinin alması gerekiyor. Yoksa alacaklılar birikmiş alacaklarını tahsil edemeyecek, bir mağduriyet de onlar yaşayacak. Ayrıca Merkez Bankası'nda tutulacak karşılıksız çek sicilinin herkese açılması düşünülebilir. Böylece insanlar kimden çek kabul edeceklerini kontrol etme imkânı bulmuş olur. Af uygulamasının yaygın olduğu ülkemizde 3-5 yılda bir sicil affı çıkarılıp 10 yıllık sicil cezası işlevsiz hale getirilme riski bulunuyor.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Çek tasarısı ve bankaların sorumluluğu

Ahmet Yavuz 2012.01.30

Geçen hafta çekle ilgili yapılacak kanun değişikliğinden bahsetmiş ve karşılıksız çekte hapis cezasının kaldırılmasının alacaklıları mağdur edebileceğini yazmıştım.

Yazının yayımlandığı andan itibaren birçok mail aldım. Bu maillerin bir kısmı destek mahiyetinde idi. Ancak tepki içerikli mailler daha fazlaydı. Öncelikle şunu belirtiyim ki kimsenin hapis yatmasına taraftar veya meraklı değilim. İnsanların özgürlüklerine kısıtlama getirilmesi ve eş-dostlarından ayrı kalması beni ziyadesiyle üzer. Yazımda asıl olarak her olayda olduğu gibi bu meselede de iki taraf olduğunu, sadece çeki karşılıksız çıkanların mağdur olarak lanse edilmemesi gerektiğini, çek karşılığında mal satan ve alacağını tahsil edemeyenlerin de mağdur edilmemesi gerektiğini ifade ettim. Bu insanlar hiç tanımadıkları bilmedikleri kişilerden çek kabul etmiyor. Ya daha önce alışveriş yaptıkları birisinden veya banka, esnaf çevresi kapsamında araştırma yapıp güvenilir buldukları kişilerden çek almayı kabul ediyorlar. Buna rağmen çekleri karşılıksız çıkıyorsa müsaade edin de bu çeklerin ödenmesini hapis tazyikiyle de olsa talep edebilsinler. Yoksa malvarlığını eş dostun üzerine yapan insanlardan bir kuruluş tahsilat mümkün olmuyor. İşin kötü tarafı, çeklerini tahsil edemeyen bu dürüst esnaf bu sefer kendi verdiği çeki ödeyemez duruma düşüyor. Onlara ya ev arabalarını satıp borçlarını ödeme veya aynı mal kaçırma işlemlerini yapma seçenekleri kalıyor. Bu kısır döngü devam ettikçe ekonomideki işlem hacmi de daralacak, güven ortamı kalmayacak. Çünkü çek aslında senetten farklı bir ödeme aracıdır. Elllerinde çek bulunanlar, halihazırda kendilerinde olmayan para karşılığında mal veya hizmet satın alabiliyor. Esasen bu yapılan Merkez Bankası'nın yetkisinde olan para basmadan (emisyon) farklı bir işlem değil. Bu sayede parasal büyüklük de genişlemiş, piyasa rahatlamış oluyor. Ancak bu müessesenin tam işleyebilmesi takibin kuvvetine bağlı.

Tepki gösterenlerin çoğu ekonominin kötü gitmesinden, kur değerinden veya aldıkları çekleri tahsil edemediklerinden dolayı kendi durumlarının bozulduğunu, avukat veya bankaların açgözlülüklerinden dolayı hapis yatma riskine girdiklerini söylüyor. Burada unutulmuş bir şey var. Verilen çekler şu veya bu sebepten dolayı ödenemezse alacaklılar yine de kapağı dayanacaktır. Hapis cezası olmazsa bile alacaklılar aynı araçlarla birlikte alacaklarını tahsil etmek için gelecek. Alacaklı ile konuşur, takibi durdururum dersiniz aynı şey hapis cezasının varlığı halinde de mümkün. Alacaklı şikâyetini geri çektikten sonra takibat yapılmayacak, adli para cezası ve dolayısıyla hapis cezası da verilmeyecektir. İşleri çok iyi giderken bahsettiğim sebeplerden dolayı iflas eden ve çeklerini ödeyemediği için hayatı, ailesi, düzeni bozulan insanların durumu gerçekten herkesi üzecek trajiklikte. Ama bunların tek sebebi, karşılıksız çekte hapis cezası öngörülmesi değil. Bunu demek istedim ben.

Çek meselesinde bankalar da elini taşın altına koymalı. Bankalar çek verirken çok ciddi araştırmalı. Çekin ödenmemesi durumunda alacağın kayda değer bir kısmını garanti etmeliler. Ayrıca çek verdikleri müşterilerin sicil kaydını kendileriyle çalışan müşterilerle paylaşmalılar.

Bu arada geçen hafta TBMM'de kanunla ilgili yapılan görüşmede üç madde kabul edildi. Çekin ibraz tarihi 6 aydan üç yıla çıkarıldı. Ayrıca kötü niyetli kullanıcıların hapis cezası yatmasını sağlayacak bir değişiklik önergesi verildi. Bakalım değişiklikten sonra yeni dönem nasıl olacak? Tüm mağdurların mağduriyeti giderilir inşallah.

### **Ciro faturalarında KDV oranı kaç olmalı?**

Fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen ticarî teamüllere uygun miktardaki iskontolar Katma Değer Vergisi (KDV) matrahına dahil edilmiyor. Bu kapsamdaki iskontolar fatura bedelinden indirilir. Kalan bedel üzerinden KDV hesaplanır. Fakat bu iskontolar fatura üzerinde değil de yıl sonunda yapılıyorsa matrahtan düşme diye bir durum söz konusu olmuyor, ciro primini alan taraf primi ödeyen tarafa fatura düzenliyor. Satış primi, hasılat primi, yılsonu iskontosu gibi adlarla yapılan bu tür ödemeler KDV'ye tabidir. Çünkü yapılan iş ana firmaya karşı verilen bir hizmet olarak kabul edilir. Bu düzenlemeler uyarınca, bu tür ciro primleri ve iskonto uygulamaları, satışa konu olan mal ya da hizmetten bağımsız başka bir hizmetin bedeli olarak kabul ediliyor ve bu işlemler için düzenlenen faturalarda %18 KDV oranı uygulanıyordu. Bu durumun bazı sakıncaları oluyordu. Fatura üzerinde yapılan iskonto ile daha sonra yapılan iskontolarda farklı oran uygulanmasına sebep oluyordu. Çünkü indirimli oranda (yüzde 8 veya yüzde 1) mal satılması halinde fatura üzerinde yapılan indirim dolaylı olarak indirimli oranda KDV uygulanmasına sebep oluyordu. Daha sonra yapılan ciro priminde ise KDV oranı malın tabi olduğu orandan bağımsız olarak yüzde 18 olarak uygulanıyordu. Farklı oranda KDV uygulanmasının iadelerde suiistimale sebep olması da mevzu bahis olabiliyordu. Yüzde 1 oranında yapılan mal satışı için daha sonra ciro primi verilmesi halinde ciro primi faturası yüzde 18 olarak vergilendiriliyor ve bu vergi de iade edilecek vergilerin şişirilmesine yol açıyordu. Son dönemlerde vergi daireleri ciro primlerine ait KDV'lerin iade edilemeyeceğini iddia ediyordu. Mükellefler bu yoruma katılmadıkları için ihtilaflar oluşabiliyordu.

Maliye geçtiğimiz günlerde yayınladığı bir tebliğ ile bu uygulamaya, daha doğrusu farklı zamanlardaki ciro primlerine farklı oranda KDV uygulanmasına son verdi. Yeni yorumda sonradan verilen ciro priminin vergi matrahında değişiklik olarak kabul edilmesi ve buna göre düzeltme yapılması gerektiği ifade edilmiş. Bu itibarla, fatura ve benzeri vesikalarda gösterilmeyip belli bir dönem sonunda ya da belli bir ciro aşıldığında yapılan iskontolar nedeniyle KDV matrahında değişiklik vuku bulduğu hallerde düzeltme işlemi, alıcı tarafından satıcı adına bir fatura ve benzeri belge düzenlenmek ve bu amaçla düzenlenecek belgede, KDV matrahında değişikliğe neden olan iskonto tutarına ilk teslim veya hizmetin yapıldığı tarihte bu işlem için geçerli olan KDV oranı uygulanmak suretiyle yapılacak. Yani artık düzenlenecek iskonto ya da ciro primi faturalarında, her durumda %18 oranı uygulanmayacak. Daha önce satışı yapılan ürüne ait olarak satış anında uygulanmış KDV oranı ne ise o oran uygulanacak. Böylece yukarıda bahsettiğim iade dosyalarındaki ihtilaflar da bundan sonra yaşanmayacak. Bunun dışında, alıcıların belirli bir işi yapmaları belirli bir aktiviteyi gerçekleştirmeleri nedeniyle hak kazandıkları ödemeler nedeniyle düzenledikleri faturalara ilişkin KDV uygulaması, eskiden olduğu gibi devam edecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Mükelleflere bir bildirim zorunluluğu daha getirildi**

Bildirim vermek zorunda olan mükellefler, "Mükellef Bilgileri Bildirimi"ni, 1 Nisan tarihi itibarıyla faal olan (tasfiye işlemi devam edenler dahil) tüm Kurumlar Vergisi, ticari kazanç (kazancı basit usulde tespit edilenler hariç), zirai kazanç ve serbest meslek kazancı elde eden Gelir Vergisi mükellefleri vermek zorunda.

Gelir İdaresi, mükelleflere getirdiği yeni bildirim zorunluluğu ile hem kendisini hem de diğer mükellefleri rahatlatmış olacak. Çıkarılan yeni tebliğ ile mükelleflerin bilgilerini elektronik ortamda güncellemeleri istenecek. Her yıl nisan ve mayıs aylarında yapılması gereken bu bildirim ile mükelleflere ait veriler güncellenmiş olacak. Ayrıca mevcut bilgilerdeki eksiklikler giderilecek ve bu bilgilerin doğrulukları da teyit edilmiş olacak. Normalde idarenin yapması gereken yoklama işlemleri mükellef sayısının fazlalığı, vergi dairesi işlerinin yoğunluğu ve buna mukabil memur sayısının azlığı sebebiyle yeterli seviyede yerine getirilemiyor. Bu görevin ihmaline ise mükelleflerin taşınmaları, bilgilerinde değişiklik olması veya işi bırakmaları halinde bile mükellefiyetin devam ediyor görünmesine sebep oluyor. Bu mükellefler beyanname vermeyince re'sen terk edilmeyip takdir komisyonlarına sevk edilebiliyor. İş terk ettiği halde vergi dairesine terk vermediği için yıllar sonra takdir komisyonlarından kendilerine vergi tarh edildiğini gören mükellefler de aslında işi bıraktıklarını, o dönemlerde herhangi bir kazançları olmadığını ispatlamakla uğraşıyor. Öte yandan bu zafiyetten kötü niyetli mükellefler de bolca istifade ediyor. Kendilerine ait doğru dürüst taşıt, alet edevat, istihdam ettirdikleri işçiler olmadığı halde bu mükellefler bir masa ve bir telefonla milyonlarca liralık faturalar düzenliyor ve bu faturaları komisyon karşılığı satıyor. Bu mükelleflere ait faturaları kullanan ve normalde satın aldığı malın faturasını aldığını zanneden iyi niyetli mükellefler ise yıllar sonra aldığı faturanın sahte olduğunu ve daha önce ödediği KDV'yi tekrar ödemesi gerektiğini öğrenince şoke oluyor.

Peki yeni bildirim zorunluluğu, açık adıyla mükellef bilgileri bildirimine buna ne kadar mani olabilecek? Zaten Ba-Bs, beyanname gibi bildirimleri aylık olarak yapmak zorunda olan mükellefler bu bildirimlerle de tespit edilemiyor mu? Aslında bu bildirimlerin de bahsettiğim kötü niyetli mükellefleri bulmaya yetmesi gerekiyor. Ancak bu tür mükellefiyet tesis ettirenler maalesef tüm bilgileri usulüne uygun bir şekilde veriyor. Ayrıca beyanname veya form Ba-Bs'yi vermeyen veya eksik veren çok mükellef bulunduğu için bunun teyidi kolay olmuyor. Şimdi getirilen mükellef bilgileri bildirimine idare tarafından ciddiye alınırsa, oradaki bilgilerin çapraz kontrolü elektrik, su, telefon ve doğalgaz şirketleri ile yapılırsa ve bildirim vermeyen mükellefler anında yoklamaya tabi tutulursa sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme suçunun önlenmesi adına büyük bir adım atılmış olacak.

**Bildirim vermek zorunda olan mükellefler**

"Mükellef Bilgileri Bildirimi"ni, 1 Nisan tarihi itibarıyla faal olan (tasfiye işlemi devam edenler dahil) tüm Kurumlar Vergisi, ticari kazanç (kazancı basit usulde tespit edilenler hariç), zirai kazanç ve serbest meslek kazancı elde eden Gelir Vergisi mükellefleri vermek zorunda. Bu bildirimin merkez ve her bir şube için ayrı ayrı verilmesi gerekiyor. Bildirim verme zorunluluğu getirilen mükellefler, kimlik veya şirket bilgilerini, üye olunan odaları, SGK bilgilerini, çalışan kişiler ve bunların mahiyetlerini (bay, bayan, 16 yaş altı üstü, özürlü vs.) faaliyet alanlarını ve bu faaliyetlerle ilgili gayri safi hasılatı, işyerinde mevcut abonelikleri ve işyerinin kira olması halinde sahibine ait bilgileri forma dolduracak. Mükellefler, bildirimlerini her yıl 1 Nisan-31 Mayıs tarih aralığında elektronik ortamda vermek zorunda.

Bildirimin elektronik ortamda verilmiş sayılabilmesi için onaylama işleminin yapılması gerekiyor. Onaylama işlemi ise en geç, bildirimin verilmesi gereken son gün olan 31 Mayıs günü saat 24.00'e kadar tamamlanmalı. Bildirimin elektronik ortamda gönderilmesi zorunlu olduğundan vergi dairesi müdürlükleri/mal müdürlükleri, bildirim kâğıt ortamında hiçbir şekilde kabul etmeyecek. Elektronik ortam dışında gönderilen bildirim verilmemiş sayılacak. Bildirimin verileceği tarihten önce bağlı oldukları vergi dairesi değişen mükellefler bildirimlerini, halen bağlı oldukları vergi dairesinin mükellefi olarak gönderecek.

## VERMEYENLERE 1.170 LİRA ÖZEL USULSÜZLÜK CEZASI

Bildirimini elektronik ortamda belirlenen süre içinde vermeyen veya eksik ya da yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesi hükmü uyarınca (1.170 TL) özel usulsüzlük cezası kesilecek. Bildirimler yapıldıktan sonra hatalı verildiği anlaşılırsa düzeltme yapılmalı. Düzeltme işleminde ilk bildirim tamamen iptal edileceği için yeni bildirimin yani düzeltmenin daha önce bildirimde bulunulmamış gibi tüm bilgileri içerecek şekilde doldurulması gerekiyor. Bildirim süresi bittikten, yani mayıs ayı sona erdikten sonra yapılan düzeltmelere de ceza uygulanacak. Yalnız sürenin bitiminden itibaren ilk on gün verilen düzeltme bildirimi için özel usulsüzlük cezası kesilmeyecek. Bu on günü takip eden 15 gün içinde düzeltme bildirimi verilirse yukarıda belirtilen cezanın beşte biri kesilecek. Bu süre de aşıldıktan sonra düzeltme amacıyla verilen bildirimler için ise özel usulsüzlük cezası tam olarak kesilecek.

### Depremzede emekli aylığı alacak

Geçtiğimiz haftalarda Resmi Gazete'de yayımlanan 6270 sayılı kanunla iş ve sosyal güvenlik mevzuatına ilişkin önemli düzenlemeler yapıldı. Bunlardan birisi de depremzedelerle ilgili. Depremzedelere emekli aylığı bağlamada büyük bir imkân sağlandı. Buna göre geçtiğimiz yıl mayıs, ekim ve kasım aylarında meydana gelen depremlerde malul kalan sigortalılar ile ölen sigortalıların yakınlarına birçok şart aranmadan emeklilik maaşı bağlanabilecek. Bunun için, malullük ya da ölüme sebep olan deprem tarihinden önceki döneme ilişkin olarak en az 30 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi veya bir aylık kesenek ile karşılık ödenmiş ve bu süreye ilişkin sigortalı tescil işleminin kanunda belirtilen sigortalı bildirim sürelerinden kaynaklanan haller saklı kalmak kaydıyla deprem tarihlerinden önce yapılmış olması şartıyla, 5510 sayılı kanunda öngörülen prim ödeme süresi, hizmet, prim ve prime ilişkin borcu olmama ve sigortalılık sürelerine ilişkin diğer şartlar aranmadan Sosyal Güvenlik Kurumu'nca kendilerine veya hak sahiplerine aylık bağlanacak.

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Aktivasyon çilesi bitti, sağlığa erişim kolaylaşıyor

Ahmet Yavuz 2012.02.14

5510 sayılı kanuna göre genel sağlık sigortalısı sayılan kimseler ile bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tabi olduğu kapsam türlerine göre farklı programlar üzerinden aktivasyon işlemleri yapılmaktaydı.

Bu işlemlerde kullanılan aktivasyon veri tabanları SGK tarafından Sağlık Provizyon Aktivasyon Sistemi (SPAS) programında birleştirildi ve tüm sağlık aktivasyon provizyon işlemlerinin tek bir program üzerinden otomatik olarak yürütülmesi sağlanarak Türkiye genelinde uygulamaya açıldı. Bundan böyle kurumla anlaşmalı sağlık hizmet sunucuları ile eczane ve optik işletmelerince provizyon sorgulaması SPAS üzerinden kapsam türü seçilmeden yapılabilecek. Böylece hem hastalar eczane eczane, kurum kurum gezmekten kurtulmuş olacak. Hem de devlete karşı yapılan birçok yolsuzluğa fırsat verilmeyecek. Genel sağlık sigortalıları ve bakmakla sorumlu oldukları kimseler ile özel veya resmi kuruluşlarda çalışan personeller müstehaklık bilgilerini SGK'nın internet sayfasından sorgulayabilecek. SPAS programında yeni doğan çocukların, işe girenlerin, emekli aylığı bağlananların bilgileri nüfus ve kurumun tescil, hizmet, tahsis, ödeme kayıtlarından kontrol edilerek sağlık hizmetinden faydalanma hakkı otomatik olarak oluşturulabiliyor. Evlenenlerin, boşananların, işten çıkanların,

sigorta kapsamı değişenlerin sağlık hak sahiplikleri ise yeni durumlarına göre değiştiriliyor. İşten çıkanların, emekli aylığı durdurulanların, ölenlerin sağlık hak sahiplikleri SPAS tarafından otomatik olarak sonlandırılacak.

Bütün bunların gerçekleştirilmesi ve programa dâhil olmak için kurum ünitelerine giderek işlem yaptırmak gerekmiyor. Sigortalılar ve hak sahipleri kurum internet sayfasında, yer alan müstehaklık ekranından sağlık yardımlarına müstehak olup olmadıklarını kontrol ederek müstehaklığı görülenler doğrudan sağlık hizmet sunucularına başvurabilecek. Yalnızca müstehaklığı görülmeyenlerin kurum ünitelerine başvurması gerekecek. 18 yaşından büyük öğrencilerin, malul çocukların ve bakmakla yükümlü olunan anne, babaların ve diğer kişilerin başvurması gerekecek.

### **Hasta, tedavi faturasını görebilecek**



SGK tarafından bu yılbaşından itibaren geçerli olacak "2012 Yılı Sosyal Güvenlik Kurumu Özel Sağlık Hizmeti Sunucularından Sağlık Hizmeti Satın Alım Sözleşmesi" yayımlandı. Sözleşmede en dikkat çekici hususlardan birisi ilave ücretle ilgili. Ayrıca Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nde (SUT) de buna ilişkin düzenlemeler yapıldı. SGK ile sözleşmesi bulunan vakıf üniversiteleri ile özel sağlık kurum ve kuruluşları; SUT ve eklerinde yer alan sağlık hizmetleri işlem bedellerinin tamamı üzerinden ücret alacak. Alınacak tutarın kurumca belirlenen oranı geçmemesi gerekiyor. Sağlık hizmeti sunucusu, sunduğu sağlık hizmetleri öncesinde, alacağı ilave ücrete ilişkin olarak hasta veya hasta yakınının yazılı onayını alır. Bu yazılı onay alınmadan, işlemler sonrasında herhangi bir gerekçe ileri sürerek ilave ücret talebinde bulunamaz.

Hastanın acil haller nedeniyle sağlık hizmeti sunucusuna başvurması ve acil halin sona ermesi halinde, acil halin sona erdiğine ve müteakip işlemlerin ilave ücrete tabi olduğuna ilişkin hastaya/hasta yakınına SUT eki "Acil Halin Sona Ermesine İlişkin Taahhütname" kullanılarak, yazılı ve imza karşılığı bilgi verilmesi zorunludur. Kurumla sözleşmesi bulunan vakıf üniversiteleri ile özel sağlık kurum ve kuruluşları, aynı başvuru numarası altında hastaya yapılan işlem bedellerinin toplamı 100 TL'yi aşıyorsa, bu hizmetleri ve varsa ilave ücret tutarını gösterir, şekli kurumca belirlenecek bir belgeyi, yatan hasta tedavilerinde en geç hastanın taburcu olduğu tarihte, diğer tedavilerde ise işlemin yapıldığı tarihte hastaya vermek zorunda. Ancak hastanın istemesi halinde tutar sınırına bakmadan sunulan tüm işlemleri ayrıntılı olarak gösteren bilgi ve belgeler hastaya verilmek zorunda. Söz konusu bilgiler aynı süreler içerisinde elektronik ortamda da sağlanabilir.

Acil servislerde verilen ve Sağlık Uygulama Tebliği eki EK-8 listesinde yer alan 520.021 kodlu "Yeşil alan muayenesi" adı altında kuruma fatura edilebilen sağlık hizmetleri hariç olmak üzere, acil haller nedeniyle sunulan sağlık hizmetleri, yoğun bakım hizmetleri, yanık tedavisi hizmetleri, kanser tedavisi (radyoterapi, kemoterapi, radyo izotop tedavileri), yenidoğana verilen sağlık hizmetleri, organ, doku ve kök hücre nakilleri, doğumsal anomaliler için yapılan cerrahi işlemlere yönelik sağlık hizmetleri, diyaliz tedavileri, kardiyovasküler cerrahi işlemleri için herhangi bir ilave ücret alınmaz. Sözleşmeli sağlık kurumları, asgari banyo, TV ve telefon bulunan; 2 yataklı odalarda sundukları otelcilik hizmetleri için "standart yatak tarifesini" işlem bedelinin bir buçuk, tek yataklı odalarda ise üç katını geçmemek üzere kişilerden ilave ücret alabilir. Günübirlik tedavi kapsamındaki işlemler sırasında verilen otelcilik hizmeti için ise en fazla "gündüz yatak tarifesini" işlem bedelinin 3 katına kadar ilave ücret alınabilir. İlave ücret alınmayacak sağlık hizmetlerini ve alınacak ilave ücret oranını gösterir bir levhanın hasta tarafından görülebilecek şekilde ilave ücretin tahsil edildiği yerlere asılması gerekecek.

---

# Gelir testi yaptırmayan 213 lira prim ödeyecek

Ahmet Yavuz 2012.02.21

Bilindiği gibi bu yılbaşından itibaren zorunlu Genel Sağlık Sigortası uygulamasına geçildi.

Maalesef bu konuyla ilgili kamuoyunda yeterince bilgilendirme yapılamadı. Sistemin getirileri, götürüleri, gereklilikleri nelerdir tam manasıyla açıklanamadı. Kısaca belirtmek gerekirse herkesi Genel Sağlık Sigortası kapsamına alan kanuni hüküm gereği aşağıda belirteceğim kişiler dışında kalanların gelir testi yaptırmak üzere SGK'ya başvurması gerekiyor. Gelir testi kişinin kayıtlı ikametgâhının bulunduğu il veya ilçe idarî sınırları içindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nca yapılacak. Vakıflara kaymakamlıklar aracılığıyla ulaşmak mümkün. Böylece Türkiye genelinde 9,5 milyon yeşil kartlı vatandaş gelir testinden geçmiş olacak. Testte yoksul olmadıkları anlaşılan vatandaşlar 35 ila 213 lira aylık prim ödeyecek. Teste hiç girmeyen ise otomatik olarak 213 liralık prim yüküyle karşı karşıya kalacak. SGK'ya kayıtlı olmayan 1,7 milyon vatandaşın da şubat ayı sonuna kadar SGK'nın kapısını çalması gerekiyor. Aksi halde SGK, her birini aylık 213 lira prim borcu ödemeye mahkûm edecek.

Genel Sağlık Sigortası'ndan faydalanmada temel şartlardan birisi, Türkiye'de ikamet edilmesidir. Buna göre; tutuklu ve hükümlüler, er, erbaş ve yedek subay okulu öğrencileri, yabancı bir ülkede sosyal sigortaya tabi olması nedeniyle sözleşmeli ülke adına sağlık yardımları karşılananlar, Sosyal Güvenlik Kurumu'na devir alınacakları tarihe kadar banka ve sigorta şirketlerinin sandıkları kapsamında bulunanlar ile bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler, yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de kesintisiz olarak bir yıldan fazla ikamet etmeyenler, milletvekilleri ile Anayasa Mahkemesi başkan ve üyeleriyle bunların emeklileri ile dul ve yetimleri hariç olmak üzere Türkiye'de ikamet edenler, zorunlu Genel Sağlık Sigortası kapsamına alınmıştır.

Sosyal güvencesi bulunan işçi (4/a), esnaf (4/b) ve memur (4/c) olanlar ile bu sigortalılıklarından dolayı aylık alanlar ile bunların bakmakla yükümlü oldukları kişilerin sağlık yardımlarının, daha önce olduğu gibi kanun kapsamında karşılanmasına aynen devam edilecek. Yani; işçi, memur veya esnaf olarak çalışan zorunlu sigortalılar ve emekliler ile bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler için herhangi bir değişiklik bulunmuyor.

Kanun kapsamında zorunlu sigortalı olan ve kendi nam ve hesabına çalışanlardan (4/b'lilerin) 60 günden fazla prim borcu olanların borçlarının tamamının ödenmesi veya 6183 sayılı kanuna göre 36 aya kadar taksitlendirmesi suretiyle ilk taksitin (peşinatın) ödenmesi halinde, kendileri ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık hizmetlerinden faydalanabilecek. Borcu taksitlendirebilmek için, Sosyal Güvenlik Kurumu ünitelerine taksitlendirme müracaatı yapılmalı. Bu müracaata çok zor durum halini gösteren belgelerin eklenmesi ve peşinat tutarının ödenmesi gerekiyor.

Kendi nam ve hesabına çalışanlardan (4/b'liler) 60 günden fazla prim borcu olan ancak ödeme veya taksitlendirmede bulunmayan sigortalıların bakmakla yükümlü oldukları eş ve 18 yaş üstü çocukları arzu ederlerse (mesela birikmiş primi ödeyecek durumları yoksa ve sağlık hizmetinden faydalanamıyorlarsa) genel sağlık sigortalısı olmak için kuruma talepte bulunabilirler. Talepte bulunduktan sonra gelir testi için ikametlerinin bulunduğu sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına (SYDV) başvurmaları halinde gelir tespiti sonuçlarına göre ya prim ödeyecek veya primleri devlet tarafından karşılanacak. Böylece bu durumdakiler de sağlık hizmetlerinde faydalanabilecek. Öte yandan kendi nam ve hesabına çalışanlar (4/b'liler), bir işverene bağlı olarak hizmet akdine tabi çalışmaya başlarsa, 5510 sayılı kanunun 53. maddesi gereği (4/b) kapsamında sigortalılıkları sona ereceğinden, yani esnafıktan çıkıp işçi statüsüne geçeceklerinden, (4/a) kapsamında en az



30 gün prim ödenmek şartıyla sağlık yardımlarından kendileri ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler faydalanabilecek. Ancak esnafken faydalandıkları sağlık sigortası için borçlandıkları prim borcunu her halükarda ödeme yükümlülüğü devam edecek.

18 yaşın üzerindeki erkek çocuklar, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim görmesi durumunda ise 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayanlar, ana veya babasının sağlık güvencesinden faydalanmaya devam edecek. Bu durumdaki kişilerin her yıl öğrenci belgelerini sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine göndermesi yeterli olacak. 1.10.2008 öncesi bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık yardımlarından faydalanan kız çocukları ise 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren de sağlık yardımlarından, daha önce olduğu gibi sigortalı veya evli olmadığı sürece yaş şartı aranmadan faydalandırılacak.

18 yaşın üzerinde çalışmayan/okumayan veya 25 yaşın üzerinde okuyan/okumayan/çalışmayan erkek çocuklar bu sene itibarıyla re'sen tescil edildi. Bu kapsamdakilerin, gelir testi yaptırmak üzere ikametlerinin bulunduğu yerdeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına başvurmaları gerekiyor. Gelir testi sonucuna göre belirlenecek prim ya kendileri tarafından ödenecek veya devlet tarafından karşılanacak.

Gelir testi nasıl yapılacak?

Gelir tespitinde aile olarak aynı hane içinde yaşayan ve nüfus kayıtlarında yer alan eş, yaşlarına bakılmaksızın evli olmayan çocuk ve Genel Sağlık Sigortalısı olarak tescil edilecek kişinin ana ve babası esas alınacak. Buna göre; ana ve/veya babasıyla aynı adreste ikamet eden ve yaş şartları nedeniyle ana/babanın bakmakla yükümlüsü konumunda olmayanların gelir testi yapılırken ana, baba ve çocuğun gelirleri hesaplamada birlikte dikkate alınacak. Ancak nüfus kayıtlarına göre ana ve babasından ayrı ikamet eden, bakmakla yükümlülük durumu sona ermiş olanların gelir testi, ayrı olarak yapılacaktır. Aynı hanede yaşamayanlar, öğrenimi nedeniyle başka bir hanede yaşayanlar ve evli olmayan çocuklardan öğrenim görmesi nedeniyle 25 yaşını doldurmamış olanlar, gelir testinde aynı aile içinde değerlendirilecek.

Ülkemizde yaşayan herkes zorunlu olarak Genel Sağlık Sigortalısı kapsamında tescil edileceğinden, 18 yaşın altındaki çocuklar da bakmakla yükümlü olunan çocuk olarak dikkate alınacak ve sağlık yardımlarından faydalandırılacak. Kısacası 18 yaşın altındaki tüm çocuklara 30 gün prim ödemiş olma ve prim borcu bulunmaması şartları aranmadan sağlık hizmeti verilmeye devam edilecek.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Maliye, kira beyannamelerini kendisi hazırlayacak

Ahmet Yavuz 2012.02.28

Maliye'nin kira gelirleri ile ilgili olarak yaptığı sıkı takipler ve çalışmalar gün geçtikçe meyvesini vermeye başlıyor.

Kira ödemelerinin banka üzerinden ödenmesi zorunluluğunun getirildiği yıllarda ifade ettiğimiz, kira gelirlerinin tespit edileceği gerçeği daha net şekilde algılanır oldu. Gelir İdaresi, tespit ettiği kira gelirlerinin beyanını bekleyip sonrasında uyumsuzluk gördüklerini incelemek yerine tüm bilgileri derleyip gelir elde edenlerin beyannamelerini kendisi hazırladı. Tapu, bankalar, sigorta şirketleri ve diğer üçüncü taraflardan

alınan bilgilerden hareketle hazırlanan beyannameler mükelleflere bildirilip sisteme yüklendi. Mükellefler kullandıkları veya alacakları şifrelerle bu beyannamelere ulaşma, gerekli düzeltmeleri yapma ve nihai beyanda bulunma işlemlerini yapabilecek.

Önceden Hazırlanmış Kira Beyanname Sistemi ile gelişen bilgi işlem teknolojilerinden faydalanarak vergi beyannamelerinin kolay, hızlı, ekonomik ve güvenilir bir şekilde İdare'ye intikali sağlanıyor. Bu yolla vergi beyannamelerin doldurulması sırasındaki hatalar asgariye indirilerek mükellef mağduriyeti önleniyor ve vergiye gönüllü uyumu artırılıyor. Ayrıca bu uygulama ile vergi dairesinin mükellefiyet kaydı, beyanname kabul, tarh, tahakkuk ve tahsilat işlemlerini azaltmak suretiyle iş ve işlemlerini kolaylaştırmak ve verimliliği artırmak amaçlanıyor. Sistem, hâlihazırda GMSİ (Gayri Menkul Sermaye İradı) yönünden Gelir Vergisi mükellefiyeti bulunanlara hizmet sunacağı gibi ilk defa mükellefiyet tesis ettirerek GMSİ beyannamesi gönderecekleri de kapsayacak şekilde tasarlandı. İlk defa beyanname verecek mükelleflere ilişkin mükellefiyet tescil işlemi bu beyanla gerçekleşmiş olacak. Önceden hazırlanmış GMSİ beyannamesinin mükellef tarafından elektronik ortamda onaylanması ile beraber, vergiye ilişkin tahakkuk işlemleri otomatik olarak gerçekleştirilecek ve tahakkuk fişi aynı anda elektronik ortamda mükellefe iletilecek. Otomatik olarak hazırlanan tahakkuk fişinin yine sistem üzerinden mükellefe iletilmesi işlemi ile söz konusu tahakkuk fişi mükellefe tebliğ edilmiş sayılacak.

2011 yılında yazlık evleri de dahil konutlarını kiraya verenler, yıllık konut kira geliri toplamı 2 bin 800 TL'yi aşıyorsa, bu gelirlerini bu hafta içerisinde başlayarak 1-26 Mart 2012 tarihleri arasında beyan etmek zorunda. Beyanname üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi, mart ve temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte ödenecek. Beyanlarla ilgili dikkat edilmesi gereken ince noktalara ve uygulamalı örneklerle önümüzdeki haftalarda yer vereceğim.

SGK, özel hastanedeki doğum ücretinin ne kadarını karşılar?

Soru: Ahmet Bey merhaba. Eşimin hamileliği dolayısıyla özel hastanede kontrol olmakta ve ücret ödemekteyiz. Doğum için 2 bin lira ücret istiyorlar. Bu ücretin devlet tarafından karşılanan kısmı var mı? Yoksa tamamını ödeyecek miyiz? Hastaneden fatura alıp SGK'dan tahsil edebilir miyiz?

Cevap: Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) uyarınca SGK ile sözleşmeli; vakıf üniversiteleri ile özel sağlık kurum ve kuruluşları; SUT ve eklerinde yer alan sağlık hizmetleri işlem bedellerinin tamamı üzerinden SGK tarafından belirlenen oranı geçmemek kaydıyla SGK'ya fatura edilebilen tutarlar esas alınarak kişilerden ilave ücret alabilir.

Sosyal Güvenlik Kurumu özel hastaneleri Hizmet Kalite Standardı, Hasta Hakları, Hasta ve Çalışan Güvenliği, Hastane Hizmet Dilim Endeksi, Kapasite, Çalışan Hakları ve Hukuki Sorumluluklar gibi kriterleri dikkate alarak her yıl sınıflandırıyor. Bu sınıflandırma sonucunda özel hastaneler, aldıkları puanlara göre hastalardan yüzde 30 ile yüzde 70 arasında ilave ücret alabilir.

Sağlık Uygulama Tebliği uyarınca normal doğum, müdahaleli doğum ve sezaryen doğum masrafları Kurum tarafından karşılanıyordu. 2012 yılı Ocak ayında yapılan düzenleme ile epidural anestezi ile doğum ve suda doğumu da Kurum ödeme kapsamına aldı. Kurum normal doğum, müdahaleli doğum ve suda doğum için 674,54 TL'yi, epidural anestezi ile doğum için 716,69 TL'yi ve sezaryen için ise 758,85 TL'yi baz fiyat olarak belirlemiştir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus, bu tutarlar kişilerden ilave ücret alınabilecek işlem bedelleri değildir. Bu tutarlar SUT'ta belirtildiği üzere işlem puanlarıdır.

SUT gereği Kurum'ca finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri için Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından belirlenen Kurum'ca ödenecek bedeller SUT ve eki listelerde yer alır. Ancak Komisyon'ca SUT eki EK-7, EK-8 ve EK-9 listelerinde yer alan işlemler için ödemeye esas puanlar ile katsayı (0,593) belirlenmiş olup işlem bedeli, ilgili puan ile katsayının çarpımı sonucu bulunacak tutardır.

Yani söz konusu tutarların (0,593) katsayısı ile çarpımı kişilerden ilave ücret alınabilecek işlem bedellerini vermektedir.

Doğum türleri itibarı ile işlem bedellerinin tutarı ve hastane bazında ne kadar ilave alınabileceği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Hastaneler ayrıca SUT uyarınca otelcilik hizmetleri adı altında da ücret alabilirler. Buna göre sözleşmeli sağlık kurumları, asgari banyo, TV ve telefon bulunan; 2 yataklı odalarda sundukları otelcilik hizmetleri için "Standart yatak tarifesini" işlem bedelinin bir buçuk ( $50,59 \text{ TL} \times 1,5 = 75,89 \text{ TL}$ ), tek yataklı odalarda ise üç katını ( $50,59 \text{ TL} \times 3 = 151,77 \text{ TL}$ ) geçmemek üzere kişilerden ilave ücret alabilir. Günübirlik tedavi kapsamındaki işlemler sırasında verilen otelcilik hizmeti için ise en fazla "Gündüz yatak tarifesini" işlem bedelinin 3 katına ( $10,12 \text{ TL} \times 3 = 30,36$ ) kadar ilave ücret alınabilir.

Sizin gittiğiniz hastane hangi gruba giriyorsa doğum türüne göre belirtilen tutar ile günlük otelcilik hizmeti kapsamındaki oda ücretini alabilir. Bunun dışında ilave ücret almaması gerekir. Şayet bu tutarlardan fazla ödeme yaparsanız daha sonra hakkınızı aramanız açısından fatura ile yapılan işlemleri gösteren bir belge alın. Hastane söz konusu belgeyi SUT'un 3.3.1. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca vermek zorundadır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kira beyannamesinde en çok merak edilen 5 soru

---

Ahmet Yavuz 2012.03.06

Mart ayının gelmesiyle geçen yıl elde edilen gelirlerin beyan dönemi de başlamış oldu.

26 Mart akşamına kadar beyannamelerin verilmesi gerekiyor. Bu ay beyan edilecek gelirlerden birisi de kira gelirleri. Son yıllarda en çok çalışma yapılan alan kira gelirlerinin tespitidir. Bilgi işlem dünyası ve finansal alandaki gelişmeler, bu alandaki kayıt dışılıkla mücadelede önemli mesafe almayı sağladı. Kira gelirleri mükellefler tarafından vergi dairesine gidilip doğrudan beyan edilebileceği gibi, önceden hazırlanmış beyanname sisteminden faydalanılarak da beyan edilebilir. Bu hafta kira konusunu kısa soru cevaplarla irdelemeye çalışacağım. Sizden gelecek sorular doğrultusunda önümüzdeki hafta farklı örnekler sunmaya çalışacağım.

Kiracının ödemediği kiranın da vergisi ödenecek mi?

Kira gelirinde gelirin elde edilmesi, tahsil esasına bağlanmıştır. Yani kira gelirin vergilendirilmesi için kiranın nakden veya ayni olarak tahsil edilmiş olması gerekir. Tahsil edilen kira ilgili yıla veya geçmiş yıllara ait ise beyan o yılda yapılmalı. Örneğin; 2008, 2009 ve 2010 yılları kira gelirleri topluca 2011 yılında tahsil edilirse, bu hasılat 2011'in geliri olarak dikkate alınır. Gelecek yıllara ait olup, peşin tahsil edilen kira bedelleri, ödemenin yapıldığı yılın değil, gelirin ilgili olduğu yılın hasılatı olarak kabul edilir. Örneğin; 2011, 2012 ve 2013 yılları kira gelirleri topluca 2011'de tahsil edilirse, her yıla ait kira bedeli ilgili yılda beyan edilir.

Tutar ne olursa olsun kira geliri beyan edilmek zorunda mı?

Kira gelirleri, belirlenen limitin altındaysa veya ticarî bir şirket tarafından işyeri olarak kiralanmışsa beyan verilmez. Konutlarda istisna sınırını ve işyerlerinde ise beyan sınırını aşan tutarların beyan edilmesi gerekir.

Konut kira geliri elde eden kişilerin, yıllık olarak tespit edilen istisna tutarı 2 bin 800 TL'dir. İstisna tutarının üzerinde konut kira geliri elde edilmesi halinde ise yıllık beyanname ile beyan edilen kira gelirinden istisna tutarı düşülür. İstisna uygulaması sadece konut olarak kiraya verilen gayrimenkullerden elde edilen gelirler için söz konusudur. Örneğin, konut ve işyeri kira gelirinin birlikte elde edilip beyan edilmesi halinde, istisna sadece konut kira gelirine uygulanır. İşyeri, kira gelirine istisna uygulanmaz. Ayrıca kira gelirinin yanında ticarî, ziraî veya meslekî kazancını beyan etmek zorunda olanlar, 2 bin 800 TL'lik istisnadan faydalanamaz. Bir konuta birden fazla kişinin ortak olması halinde, bu konuttan elde edilen kira gelirlerinin vergilendirilmesinde, her bir ortak için istisna ayrı ayrı uygulanır. Mirasın paylaşılmamış olması halinde de her bir mirasçı istisnadan ayrı ayrı faydalanabilir. Bir mükellefin birden fazla konuttan kira geliri elde etmesi halinde, istisna kira gelirleri toplamına bir defa uygulanır.

Gayrimenkule yapılan masraflar gelirden indirilebilir mi?

Kira gelirinin vergilendirilmesinde, elde edilen gelirin safi tutarı götürü ve gerçek gider yöntemi olmak üzere iki farklı şekilde tespit edilebilir. Götürü veya gerçek gider yönteminin seçimi, taşınmaz malların tümü için yapılır. Bunlardan bir kısmı için gerçek gider, diğer kısmı için götürü gider yöntemi seçilemez. Götürü gider yöntemini seçen mükellefler, iki yıl geçmedikçe gerçek gider yöntemine dönemez. Götürü gider yöntemini seçen mükellefler, kira gelirlerinden istisna tutarını düştüktan sonra kalan tutarın yüzde 25'i oranındaki götürü gideri gerçek giderlere karşılık olmak üzere indirebilirler. Gerçek gider yönteminin seçilmesi durumunda, brüt kira geliri tutarından aşağıdaki giderlerin gerçek tutarları indirilebilir;

Kiraya veren tarafından kiraya verilen gayrimenkul için ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri,

Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün önemi ile orantılı olan idare giderleri,

Kiraya verilen mal ve haklara ait sigorta giderleri,

Kiraya verilen mal ve haklar dolayısıyla yapılan ve bunlara harcanan borçların faiz giderleri,

Konut olarak kiraya verilen (işyerleri için geçerli değil) bir adet gayrimenkulün iktisap yılından itibaren 5 yıl süre ile iktisap bedelinin % 5'i,

Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim, harç ve şerefiyelerle kiraya veren tarafından belediyelere ödenen harcamalara katılma payları,

Amortismanlar,

Kiraya veren tarafından kiraya verilen gayrimenkul için yapılan onarım giderleri ile bakım ve idame giderleri,

Kira ile tuttıkları mal ve hakları kiraya verenlerin ödedikleri kiralar ve diğer gerçek giderler,

Sahibi bulundukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konut veya lojmanların kira bedeli.

Yukarıda saydığım türden gideri olanların gerçek gider yöntemini tercih etmeleri kendileri için daha avantajlı olacaktır. Ancak bu giderlerin belgelendirilmesi gerektiği ve bu belgelerin vergi dairesince talep edilme ihtimaline binaen 5 yıl boyunca saklanması gerektiği unutulmamalı.

Bu giderler düşüldükten sonra vergi nasıl hesaplanır?

Gelir toplamından seçilen gider yöntemine göre yukarıda bahsedilen giderler düşüldükten sonra beyannameye matrah kısmına yazılacak rakama ulaşılmış olur. Ancak beyanname verecek geliri olanların vergi hesaplamadan önce beyanname üzerinde indirim yapabilecekleri başka unsurlar daha vardır. Bu unsurlar tüm

Gelir Vergisi mükellefleri için geçerlidir. Dolayısıyla kira gelirinden dolayı beyanname verecek olanlar da bu indirimleri yapabilir.

Buna göre indirim konusu yapılabilecek hususlar şunlardır:

Şahıs sigorta şirketlerine ödenen primler ile bireysel emekliliğe ödenen katkı payları,

Eğitim ve sağlık harcamaları,

Bağış ve yardımlar,

Sponsorluk harcamaları,

Doğal afetler ile ilgili ayni ve nakdi bağışlar,

Türkiye Kızılay Derneği'ne makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımlar,

Diğer kanunlara göre tamamı indirilecek bağış ve yardımlar.

Elde edilen gelir beyan edilmezse ceza kesilir mi?

Konutlardan elde edilen kira gelirleri beyan edilmez veya eksik beyan edilirse, 2011 yılı için 2 bin 800 TL'lik istisnadan faydalanılamaz. Ayrıca mükellef adına usulsüzlük cezası kesilir ve gelir takdir komisyonunca takdir edilir. Takdir edilen gelir üzerinden, Gelir Vergisi ile vergi ziyai cezası hesaplanır. Bunlara ilaveten gecikilen her ay için gecikme faizi talep edilir. Bu şekilde tahakkuk eden vergi, ceza ve gecikme faizinin tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekir. Yani verginin iki taksitle ödenmesi imkânı da kalmaz.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Gayrimenkullerini işyeri olarak kiraya verenler, beyan sonrası iade alabilir

Ahmet Yavuz 2012.03.13

Geçtiğimiz hafta da belirttiğim üzere mart ayı içerisinde verilecek beyannamelerde en çok dikkat edilmesi gereken kira gelirleri ile ilgili beyannamedir.

Tekrar edecek olursak mesken olarak kiraya verilen gayrimenkulden bir takvim yılı içinde elde edilen gelir 2 bin 800 TL'yi, işyeri olarak kiraya verilen gayrimenkulden tevkifata tâbi tutulmuş kira gelirleri brüt tutarı 23 bin TL'yi aşanların ve diğer mal ve haklardan kira geliri elde edenlerin; ikametgâhlarının bulunduğu vergi dairesine beyanname vermeleri gerekiyor. Gelirleri yukarıdaki limitlerin altında kalanların bu gelirle ilgili beyan vermelerine gerek yok. Beyanname verme sınırı olan 23 bin TL'nin aşıp aşılmadığının tespitinde, Gelir Vergisi kesintisine tabi brüt kira gelirleri ile konut kira gelirinin Gelir Vergisi'nden istisna edilen tutarı aşan kısmı birlikte dikkate alınmalı. Beyanlar doğrultusunda hesaplanan vergi de mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde ödenecek. Eş ve çocukların kira gelirleri ayrı beyanname ile beyan edilir. Beyanname vergi dairesinden alınacak sayfanın doldurulması şeklinde olabileceği gibi internet üzerinden de yapılabilir.

## İşyeri kiralamalarında stopaj ve iade

Kamu idare ve müesseseleri ile genel olarak beyanname veren mükellefler işyeri olarak kiraladıkları gayrimenkullerin kira bedeli üzerinden tevkifat yapmakla sorumludur. Yapılmayan veya ödenmeyen tevkifattan kiracılar sorumludur. Kiralamalarda, kiracı ile mal sahibi genellikle net kira üzerinden anlaşma yapar. Ancak işyeri olarak kiralanan yerlerde verilen kira tevkifata tâbi tutulmalıdır. Tevkifat brüt kira üzerinden yapılır ve geriye kalan net kira mal sahibine ödenir. Brüt kira, net kiranın 0,8'e bölünmesi ile bulunur. Dernek ve vakıflara ya da kooperatiflere ait olup işyeri olarak kiralanan gayrimenkuller için yapılan kira ödemeleri üzerinden de tevkifat yapılması zorunluluğu vardır. Tevkifat uygulamasında, derneğin, kamuya yararlı dernek olması ya da vakfın Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınmış bir vakıf olmasının önemi yoktur. Özel kanunlarında Gelir veya Kurumlar Vergisi'ne ilişkin istisna ve muafiyet hükümleri bulunanlar hariç olmak üzere, tüm dernek ve vakıflara yapılan kira ödemeleri üzerinden belirtilen oranda tevkifat yapılması gerekir.

Mal sahibi de kira beyanını brüt kira üzerinden yapmalı. Tevkifat yüzde 20 oranıyla yapıldığı ve beyan edilen kira gelirleri yüzde 15'ten başlayan oranla artan oranlı olarak vergilendirildiği için işyeri kirası gelirini beyan edenlerin ek vergi ödemek bir yana vergi iadesi almaları söz konusu olabiliyor. Bu yıl beyan edilecek işyeri kira geliri 100 bin TL'nin altında olan mükellefler bu beyanları sonrası vergi dairesinden vergi iadesi talep edebilecek. Kiracıların tevkif ettiği vergiyi ödemesi şartıyla bir yıl içerisinde talep edilen vergi iade edilecek.

Ticari işletmeye kayıtlı olan gayrimenkullerin işyeri olarak kiraya verilmesinde kiracı, kira ödemelerinden yüzde 20 oranında tevkifat yapmayacak, buna mukabil yüzde 18 oranında KDV hesaplayacak.

Ticari işletme bünyesinde bulunan gayrimenkullerin kiralananmasından elde edilen kira bedeli, miktarı ne olursa olsun işletme bünyesinde ticari kazanç olarak beyan edilerek vergilendirilecek. Ayrıca işletme bünyesindeki gayrimenkullerin konut olarak kiraya verilmesinden elde edilen kira gelirlerinden 2.800 TL'lik istisna düşülmeyecek.

Peşin olarak ödenen kiralarda, tevkifat uygulaması nasıldır?

Peşin ödenen işyeri kira bedelleri üzerinden, kiracılar tarafından ödemenin yapıldığı tarihte, Gelir Vergisi tevkifatı yapılması ve ertesi ay muhtasar beyanname ile beyan edilip ödenmesi gerekiyor.

Örnek: Bay (A) sahibi olduğu gayrimenkulü bir şirkete işyeri olarak kiraya vermiştir. Kira sözleşmesinde aylık kira bedeli (brüt) 2011 yılı için 2.500 TL ve 2012 yılı için 2.750 TL olarak belirlenmiştir. 2 yıllık net kira bedeli olan 50.400 TL Ocak 2011'de peşin olarak mal sahibine ödenmiştir.

2 yıllık kira bedeli üzerinden tevkifat tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

2011 yılı brüt kira (2.500 x 12) 30.000

2012 yılı brüt kira (2.750 x 12) 33.000

Toplam brüt kira (Tevkifat matrahı) (30.000 + 33.000) 63.000

Hesaplanan tevkifat (63.000 x % 20) 12.600

Ödenen net kira bedeli (63.000-12.600) 50.400

12.600 TL'lik tevkifat tutarının, kiracı şirket tarafından Ocak/2011 dönemine ilişkin olarak şubat ayında verilen muhtasar beyanname ile beyan edilerek vergi dairesine ödenmesi gerekiyordu.

Bay (A) tarafından elde edilen 30.000 TL'lik kira geliri ise 2011 yılına ilişkin Gelir Vergisi beyannamesi ile 26 Mart 2012 tarihine kadar beyan edilmesi gerekir. Beyanname üzerinden hesaplanan vergiden yıl içerisinde tevkif suretiyle ödenmiş olan ( $30.000 \times \text{yüzde } 20 =$ ) 6.000 TL'lik vergi mahsup edilecek.

33.000 TL'nin beyanı ise 2012 yılına ilişkin Gelir Vergisi beyannamesi ile 25 Mart 2013 tarihine kadar gerçekleştirilmelidir. Bu beyanname üzerinden hesaplanan vergiden de yıl içerisinde tevkif suretiyle ödenmiş olan ( $33.000 \times \text{yüzde } 20 =$ ) 6.600 TL'lik vergi mahsup edilecektir.

Taksi plakalarının kiralınması...

Gerçek kişilere ait taksi plakalarının kiralınmasından elde edilen gelirler, gayrimenkul sermaye iradı kabul ediliyor. Bu kişilerin elde ettiği kira gelirinin de aynı çerçevede beyan edilmesi gerekir. Ticari bir işletmeye dahil plakaların kiralınmasından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde ise 'ticari kazanç' hükümleri geçerlidir. Bunların beyanında ticari kazanç hükümleri uygulanır.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Evlatların ikamet ettiği meskenler için kira beyanına gerek yok

Ahmet Yavuz 2012.03.20

Yeni evlenen çocuğuma tahsis ettiğim ve tabii olarak kira almadığım ev için beyanname vermem gerektiği söyleniyor. Elde etmediğim gelirin vergisinin istenmesi sizce de makul mü?

Esasen gayrimenkul sermaye iradının elde edilmesinin tahsil ile mümkün olduğunu belirteyim. Yani beyanname vermek için kiraya verilen gayrimenkul karşılığında kira tahsilâtı yapılmalıdır. Tahsil edilmeyen kira gelirleri için beyanname verilmesi söz konusu olmaz. Ancak vergi kanunlarında kira gelirini gizlemek için yapılabilecek bazı anlaşmaları bertaraf etmek ve beyanda asgari standardı yakalamak için bazı otokontrol mekanizmaları öngörülmüştür. Bunlardan birisi de emsal kira bedeli uygulamasıdır. Uygulama, beyan edilecek gayrimenkul sermaye iratlarının, en alt limitinin belirlenmesini öngörür. Buna göre elde edilen kira, vergi değerinin % 5'i olarak tanımlanan bir sınırdan daha düşük olamaz.

Örneğin 2011 yılı Emlak Vergisi'ne esas değeri 200.000 TL olan bir gayrimenkulden, aynı yıl 12 aylık kira geliri elde edilmiş olması durumunda, bu gayrimenkulle ilgili olarak, beyan edilecek kira bedelinin ( $200.000 \times \% 5 =$ ) 10.000 TL'den daha düşük olmaması gerekir. Kiralamaya konu edilen bina ve arazi dışındaki diğer mal ve hakların emsal kira bedeli ise bu mal ve hakların maliyet bedelinin ya da bu bedel bilinmiyorsa Vergi Usul Kanunu'nun servetlerin değerlemesi ile ilgili hükümlerine göre tespit edilmiş değerlerinin % 10'udur.

Elde edilen gerçek kira gelirinin, kira sözleşmesi, ödemeye ilişkin banka dekontu veya havale makbuzu gibi belgelerle veya kiracının ifadesi ile ispat edilebildiği durumlarda, ayrıca emsal kira bedeli karşılaştırılması yapılmaz. Fiilî durum ne ise ona göre hareket edilir. Emsal kira bedeli uygulaması, sadece kira bedelinin bilinmediği ya da muvazaalı olduğu durumlarda yapılır.

Aşağıdaki durumlarda emsal kira bedeli uygulaması yapılmaz:

Boş kalan gayrimenkullerin muhafazaları maksadıyla bedelsiz olarak başkalarının ikametine bırakılması,

Binaların, mal sahiplerinin çocuklarının, ana-babalarının veya kardeşlerinin ikametine tahsis edilmesi (her biri için ancak bir konut tahsisi için uygulanmaktadır),

Mal sahibi ile birlikte akrabaların da aynı evde veya dairede ikamet etmeleri,

Genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan kiralamalar.

Sahibi olduğu konutu çocuğunun oturması için tahsis eden ve kira almayan kişi, emsal kira bedeli uygulaması kapsamında değildir.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli konu, kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kiralamalar hariç, emsal kira bedeli esasının uygulanmayacağı belirtilen kiralamalarda, kira alınmayan gayrimenkulün konut olarak kullanılması zorunluluğudur. Örneğin sahibi olduğu bir işyerini kira almadan çocuğunun kullanımına tahsis eden kişinin, işyerinin emsal kira bedeli üzerinden gayrimenkul sermaye iradı beyan ederek, bu gelirin vergisini ödemesi gerekmektedir.

Kanun metni ve idarenin davranışı bu yönde olmakla beraber yargı organları bazı müracaatlar sonrası emsal kira bedeli aleyhine kararlar vermiştir. Bu kararlarda emsal kira bedeli ölçüsünün, kanuni ölçüt olduğu, bu esasa göre ikmâlen tarhiyat yapılması gerekirken, takdir komisyonunca yetkisiz olarak matrah takdir edilemeyeceği,

Beyan edilen kira gelirinin doğru olduğunun ispatlanması halinde emsal kira bedelinin uygulanamayacağı,

Beyanda bulunulan kira gelirinden daha fazla gelir elde edildiği saptanmadan, emsal kira bedeline göre tarhiyat yapılamayacağı vurgulanmıştır.



### **Mavi kart sahipleri yargıya başvurmadan borçlanma yapamaz**

Bizler Almanya'da yaşayan Türk kökenli, mavi kart sahibi Alman vatandaşlarıyız. Zamanında Türk hükümetlerinin teşvikiyle İçişleri Bakanlığı'nın izni ile Alman vatandaşlığına geçtik. Şu anda ise Türkiye'den borçlanarak emekli olma hakkımız olmadığını öğrendik. Emekli olmak için tekrar Türk vatandaşı olsak buradaki tüm haklarımızı kaybedeceğiz. Bu durumun hükümetimiz tarafından düzeltilmesini ve bizlere de borçlanarak emekli olma hakkının verilmesini istiyoruz.

Doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişilere, talepleri halinde; kaybedenler ve kendileri ile birlikte işlem gören çocuklarının millî güvenliğe ve kamu düzenine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla Türk vatandaşlarına tanınan haklardan faydalanabileceklerini gösteren Mavi Kart (eski adı pembe karttı) düzenlenerek verilir. Ancak bu durumdaki kişilerin askerlik hizmetini yapma yükümlülükleri ile seçme ve seçilme, kamu görevlerine girme ve muafen araç veya ev eşyası ithal etme hakları yoktur. Söz konusu kişilerin sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı olup, bu hakların kullanımında ilgili kanunlardaki hükümlere tabidirler.

Mavi kart sahibi olan kişiler emeklilik için borçlanma yapamaz. Ancak bu durumdaki gurbetçiler Türk vatandaşlığından izinle çıkmadan önce yurtdışında gerçekleşen çalışma sürelerini yargıya gitmek suretiyle borçlanma imkânı bulabilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, bu yöndeki bir başvurunun haklı olduğuna karar vermiştir.



Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, vermiş olduğu kararında Türk vatandaşlığından izinle çıkmadan önce yurtdışında gerçekleşen çalışma sürelerine ilişkin borçlanma hakkının Türk Vatandaşlık Kanunu ile kazanılmış hak sayılarak korunması ve Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanması gerektiğine karar vermiştir.

Sonuç olarak mavi kart sahiplerinin borçlanma yapabilmesi için 3201 sayılı kanunda ve ilgili yönetmelikte değişiklik yapılmalıdır. Bu değişiklik yapılmadığı sürece yargı yoluna başvurmada borçlanma yapılamaz.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## şirketler yeni Türk Ticaret Kanunu'na ne kadar hazır?

---

Ahmet Yavuz 2012.03.27

Türk Ticaret Kanunu'nun ihtiyaçları karşılayamaması, AB uyum yasaları ile eşgüdüm, serbest pazar ve rekabet ekonomisinin yaygınlık kazanması ile şirketlerin uluslararası arenada daha rahat hareket etme ihtiyacı gibi gerekçelerle yaklaşık 10 yıldır yeni bir kanun çıkarılmaya çalışılıyordu.

Hazırlanan yasa geçen ay Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yeni kanunu incelerken dikkatimi çeken en önemli özelliğinin şeffaflık olduğunu gördüm. Kanun düzenlenirken ticarî hayatta faaliyet gösteren tüm birimlerin standartlara uygun ve şeffaf olmaları için tedbir alınmış. O kadar ki basit bir işlemleri yapmayı ihmal edenlere bile hapis cezası verilmesi öngörölmüş.

Kanun, Resmî Gazete'de yayımlanmış olmakla beraber birçok hüküm temmuz ayından itibaren geçerli olacak. Bazı hükümler ise önümüzdeki yıl uygulanmaya başlanacak. Kanuna uyum sağlamak için şirketlerin birçok masrafa katlanması gerekecek. Bağımsız denetimden, tutulacak yeni defterlere, işletme belgelerinde gösterilecek yeni bilgilere ve internet sitesi kurma zorunluluğuna kadar birçok uygulama işletmelere yeni külfet getirecek.

### Her şirketin bir internet sitesi olacak

Külfet getirici yeniliklerden birisi, şirketlerin internet sitesi kurma mecburiyeti. Yeni kanun, her sermaye şirketine internet sitesi yapma zorunluluğu getiriyor. Bu düzenlemeyle kamunun aydınlatılması amaçlanıyor. Bu sayede kişiler, internet sitelerine girerek şirketlerle ilgili bilgi, belge, rapor, tablo ve çağrılara kolaylıkla ulaşabilecek. İnternet sitesinde bulundurmakla yükümlü olduğu belgeleri bulundurmaya ya da yanlış bilgilere veren şirket hakkında cezai müeyyide öngörölüyor. şirketler internet sitelerini düzenlerken kanunen yapmaları gereken ilânlara, pay sahipleri veya ortakları açısından önem taşıyan açıklamalara, şirketle ilgili toplantıların hazırlıklarına ve bunlara ilişkin bilgilere, ortaklara ve pay sahiplerine sunulması gereken belgelerin yayımlanmasına, bu kurullara ait olanlar da dâhil olmak üzere her türlü çağrıya yer vermek zorunda. Hâlihazırda halka açık şirketleri ilgilendiren kamuyu aydınlatma yükümlölüğu gereği kamuoyunun şirketle ilgili olarak kendisini ilgilendiren şirket bilgi ve belgelerinin tam ve doğru olarak duyurulmasını gerektiriyor. Kamuyu aydınlatma yükümlölüğuyle şirketler hesap verebilir bir yapıya kavuşmuş ve şeffaflık sağlanmış olacak. Yeni kanunda bu yükümlölüğe paralel şirketlere internet sitesi hazırlama mecburiyeti getiriyor. şirketlerin hali hazırda bir internet siteleri varsa, sitenin belirli bir kısmını bilgi toplumu hizmetine ayırması gerekecek.

Yönlendirilmiş mesajların basılı olarak saklanması isteniyor. Şirketler, finansal tablolar ile denetleme raporlarını ve tüm ilanları sitede yayınlamak zorunda olacak. Bu zorunluluk 2013 yılının Temmuz ayında başlayacak.

### **Tek kişilik anonim şirket**

Eski Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirket kurmak için en az 5 kurucu ortağın mevcudiyeti aranıyordu. Bu sayının sağlanması için birçok şirket aile bireylerinden veya dışarıdan etkisiz ortaklar bulmak zorunda kalıyordu. Bu da şirketlerin tek başlarına tüzel kişilik oluşturmalarını engelliyor, çoğu şirketin aile şirketi olarak devam etmesine sebep oluyordu. Sayının beşin altına düşmesi halinde ise şirketin feshi veya infisalı söz konusu oluyordu. Yeni kanunla bir anonim şirket tek kişi tarafından başkaca bir ortağa ihtiyaç duyulmadan kurulabilecek. Ayrıca mevcut şirketler sonradan da bu durumun ticaret siciline tescili kaydıyla tek kişilik hale gelebilecek.

Yeni düzenleme başka bir eski âdeti de sona erdirmeye kararlı gibi görünüyor. Çünkü yeni kanun anonim şirketlerde iştirak taahhüdünden doğan borç hariç, pay sahiplerinin şirkete borçlanmasını engelliyor. Yani artık şirket yönetiminde yer alan şahıslar, şirketlerin cari hesaplarından kurlsız bir şekilde para çekemeyecek. Hatırlatmak gerekir ki bu tür ilişkiler şirketlere vergi bakımından da sorunlara sebep oluyor, ağır cezalar ödenmesi söz konusu olabiliyor. Artık şirket yöneticilerinin sorumluluğu basiretli işadamı tanımlamasıyla değil tedbirli yönetici kriteri ile takip edilecek. Yeni kanunda yönetim kurulu üyelerinin tedbirli bir yönetici olarak; bütün kriz ve pazar şartlarını değerlendirmesi, değişiklikleri en kısa zamanda tespit etmesi ve gerekli tedbirleri alması aranacak. Yönetim kurulu üyelerinin kanundan kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirmedeği takdirde hukukî ve cezai sorumlulukları olacak.

### **Bağımsız denetim mecburiyeti**

Şimdiye kadar şirketlerin denetimi özel bir niteliği olmayan murakıplar tarafından yapılıyordu. Mevcut denetçilerle istenen şeffaflık ve doğruluğun sağlanamadığı görülünce şirketlere bağımsız denetçi tutma zorunluluğu getirildi. Yeni sistemde bağımsız denetçi, işlem denetçisi ve özel denetçi olmak üzere üç tür denetçi öngörülüyor. Bu denetçiler belirli eğitim kariyeri olan meslek mensupları olacak. Bağımsız denetime tabi olacak şirketler, sermayesine ve büyüklüğüne bakılmadan, anonim şirketler, limited şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerdir. Bu şirketlerin bağımsız denetiminin yapılması aşamasında, finansal tabloları, (bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynak değişik tablosu, dipnotlar), şirket yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporları, riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin düzenlediği rapor denetime tabi tutulacak. Bağımsız denetçinin verdiği rapor 'olumsuz' olur veya görüş vermekten kaçınırsa, yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırıp istifa etmek zorunda. Yeni seçilecek yönetim kurulu da 6 ay içinde bağımsız denetçinin kabul edeceği şekilde faaliyet raporlarını düzenlemek mecburiyetinde.

Yeni Türk Ticaret Kanunu bu şekliyle uygulanacak gibi görünüyor. Ancak, şirketlerimizin bu düzenlemelerde talep edilen şartları yerine getirip getirmeyeceği konusunda tartışma devam edecek.



# Yeni TTK denetimde neler getirecek?

---

Ahmet Yavuz 2012.04.03

Geçen hafta muhtasar bilgiler vermeye çalıştığım yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nda denetim konusu ile ilgili okurlarımdan birçok soru geldi.

Yeni kanunun öngördüğü bağımsız denetimi yapacak kişileri Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu belirleyecek. Kurum 660 sayılı KHK ile kuruldu. Ancak maalesef bağımsız denetçilik sınavının yapılmasıyla ilgili olarak yetki kanununda eksiklik var. Bu eksikliğin kanunla giderilmesi gerekiyor. Önümüzdeki dönemde bu eksiklik halledilebilir belki ama kurumun yapılanması, personel alımı, ikincil düzenlemelerin yapılması oldukça zaman alacak şeyler. Zaman hızla ilerlemesine rağmen şirket sahipleri ve meslek mensupları açısından şimdilik çok geç kalınmış değil.

Şu an için getirilecek düzenlemeye paralel denetimden geçen halka açık 700'e yakın şirket bulunuyor. SPK mevzuatına göre denetlenen bu firmaları bağımsız denetimden geçirme yetkisi bulunan bin 700 civarında bağımsız denetçi bulunuyor. SPK mevzuatı bu alanda çok çağdaş ve pratik şekilde düzenlenmiş. Şirketler halka açık oldukları için küçük ortaklarına ve hatta tüm kamuoyuna her türlü bilgiyi vermek, işlemlerini denetimden geçirmek ve hazırlanan raporları kamuoyuna açıklamak zorunda. İşte bu büyük firmaların yaptığı bağımsız denetimin önümüzdeki dönemde tüm tüzel kişiliğe sahip şirketler tarafından yapılması öngörülüyor. Ne var ki getirilmek istenen sistemin halka açık şirketlere kısa vadede kazandıracağı bir şey yok. Diğer orta ve küçük çaplı şirketlere de yeni sistemin lüks olduğunu düşünüyorum. Öncelikle getirilmek istenen sistemin AB ile uyumlu olduğu propagandalarına kulak asmanızı tavsiye ederim. Çünkü AB'nin en güçlü ekonomisine sahip Almanya'da işletmelerin yüzde 70'i gerçek kişiler üzerinde kayıtlı. Kurumsal olarak örgütlenen işletme oranı yüzde 30'u geçmiyor. Bu yüzde 30'u oluşturan şirketlerin çok büyük şirketler olduğunu belirtmeye gerek görmüyorum. Ancak ABD'de bizde getirilmeye çalışılan sisteme benzer bir yapı olduğunu itiraf etmek gerekir.

Geçen hafta da belirttim yeni TTK bağımsız denetçilere büyük yetkiler veriyor. Bağımsız denetçinin olumsuz görüş vermesi hemen genel kurulun toplanmasını ve yönetim kurulunun istifa etmesini gerektirecek. Ancak bununla beraber bağımsız denetçilerin sorumluluğu da çok fazla olacak. Denetçilerin sorumlu olduğu konu ve kesimler o kadar arttı ki yazmakla bitecek gibi değil. Şirketten mal alanlar, şirkete mal satanlar, hisse senedi alanlar, çalışanlar, devlet hemen herkes denetçiden hesap sorabilecek. Sorumluluk alanı ve miktarı ile ilgili tazminat talep edilebilecek. Hal böyle olunca da bağımsız denetçilerin kılı kırk yararak rapor yazması kaçınılmaz gibi görünüyor. İşletme sahipleri böylesine sıkı denetim yapan denetçi ile çalışmaya nasıl bakacak göreceğiz. Öte yandan bağımsız denetim yapacak denetçiler halen bu işe benzer bir fonksiyon eda eden yeminli mali müşavirler ve serbest muhasebeci mali müşavirler arasından seçilecek demiştim. Konu ile ilgili en yaygın kanaat bu kesimde çalışanların bir sınava tabi tutulacağı ve geçen kişi sayısına göre şirketin bağımsız denetim kapsamına alınacağı yönünde.

Ben bu meslek mensuplarının bağımsız denetim yapabilmek için yeniden sınava tabi tutulmalarını abesle iştigal olarak görüyorum. Zaten oldukça yetkin ve eğitilmiş olan bu meslek mensupları belgelerini çeşitli sınavlardan geçerek aldılar. Benzer ama biraz daha kapsamlı bir işi yapmak için yeniden sınava alınmaları şart değil. TÜRMOB'un vereceği bir oryantasyon eğitimi ile yeni mesleğe geçiş yapılabilir.

Denetimde kapitülasyon dönemi mi?

Yeni kanundan en çok nemalanmak isteyen firmaların yabancı menşe'li denetim firmaları olduğunu görüyorum. Bu firmalar büyük plazalar kiralayarak yeni personelini eğitimden geçiriyor. Bu şirketler sahip

oldukları güçlü ekonomik yapı ve geniş çevrelerini kullanarak bağımsız denetimin ne kadar önemli olduğunu, herkesin bu denetime tabi tutulacağını ve artık YMM ve SMMM mesleğinin sona erdiğini dikte ediyorlar. Böylece eski müşavirini bırakan firmaların her türlü denetim ve danışmanlık işlemlerini kendileri yapmış olacak. Bu firmaların neredeyse tamamının yabancı kaynaklı olması, akla denetimde kapitülasyon döneminin başlayacağı düşüncesini getiriyor. Meslek mensuplarının daha önceden görmeleri gereken bu tehlikeyi en azından şimdi fark etmeleri ve buna tedbir almaları gerekiyor. Bu kapsamda kişi ve şirketler bir araya gelip güç birliği yapmalı, bağımsız denetim şirketleri kurulmalı ve yeni personel alıp eğitmeden geçirmeli.

### **Çifte maaş kimleri kapsıyor?**

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bir kararı sonrasında eşi ya da anne-babası vefat eden bütün kadınların çifte maaş alabileceğine ilişkin bir algı oluştu. Bu durumda olan bütün kadınlar çifte maaş alabilir mi ya da hangi şartlarda alabilir? Bu konuyu açıklamaya çalışalım.

SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı birleşmeden önce farklı kanunlar uygulanmaktaydı ve bunların aylık bağlanma usul, esasları farklılık arz ediyordu. Eski uygulamada eşin ya da anne babanın aynı sosyal güvenlik kurumundan olması durumunda hem eşinden dul aylığı hem de anne-babasının yetim aylığını almak mümkün değildir. Öte yandan eşten dolayı dul aylığı alınabilmesi için dul eşin evlenmemesi yeterlidir. Dul eş çalışsa dahi eşinden maaş alabilir.

Yetim aylığı alabilmek için evli olmama, çalışmama ve emekli olmama şartları aranmaktadır. Bu şartlardan birisinin ihlali halinde yetim maaşı alınması mümkün değildir. Emekli Sandığı'ndan yetim maaşı alabilmek içinse Emekli Sandığı'na bağlı olarak çalışmamak ve evli olmamak gerekir. Emekli Sandığı'ndan yetim maaşı alanlar SSK veya Bağ-Kur'lu olsalar ya da buralardan aylık veya gelir alsalar bile yetim maaşları kesilmez.

Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre eşin ya da anne babanın 6.8.2003 tarihinden önce vefat etmesi durumunda çifte maaş bağlanabilmektedir. Yargıtay kararı bu durumda olan kişileri kapsamaktadır. Çifte maaş ancak yargı kararıyla mümkündür. Yani dava açılması gerekmektedir.

Eş ya da anne-babadan dolayı farklı sosyal güvenlik kurumlarından olmak kaydıyla hem yetim hem de dul maaşı alınabilir. Bunun için dava açmaya gerek yoktur. 01.10.2008 tarihinden itibaren artık çifte maaş yani hem yetim hem de dul maaşı almak mümkün değildir. Bu durumda yüksek olan maaş tercih edilebilmektedir. Ayrıca eşi vefat etmiş ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmayan kadınlara muhtaçlıkları devam ettiği süre içerisinde aylık 250 TL tutarında ve 2 aylık periyotlarla düzenli nakit sosyal yardım verilmektedir.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Asgari geçim indiriminden kimler faydalanabilir?**

Ahmet Yavuz 2012.04.10

Asgari Geçim İndirimi (AGİ), vergi mevzuatımıza 2008 yılında giren bir uygulamadır.

Sistemin temelinde, işçi ve memurlara ödenen ücretin temel ihtiyaçları karşılamak için kullanılacak bir miktarının vergi dışı bırakılması yatıyor. Daha önce ücretli olarak çalışanlara özel gider indirimi ismi altında vergi iadesi ödeniyordu. Asgari geçim indiriminden; ücretleri gerçek usulde vergilendirilen tam mükellef gerçek kişiler (diğer bir ifade ile ücretleri tevkif suretiyle vergilendirilen tam mükellef kişiler), tevkifata tabi tutulmamış ücret gelirlerini yıllık beyanname ile bildirenler gibi ücretliler faydalanabilir.

#### Asgari geçim indirimi hesaplama formülü

Asgari geçim indirimi; ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarına; mükellefin kendisi için yüzde 50'si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için yüzde 10'u, çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere ilk iki çocuk için yüzde 7,5'i diğer çocuklar için yüzde 5'i olmak üzere ücretlinin şahsi ve medeni durumu dikkate alınarak hesaplanan indirim oranlarının uygulanması sonucu bulunacak matrahın, Gelir Vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine karşılık gelen yüzde 15'lik oranla çarpımı suretiyle bulunan tutarın 12'ye bölünmesi sonucu her aya isabet eden tutar hesaplanır. Hesaplanan bu tutar, ödenecek vergiden mahsup edilir. Ancak ödenecek asgari geçim indirimi tutarı, aylık asgari ücret üzerinden hesap edilen vergiden fazla olamaz.

Ücretliler, medeni durumları ve çocuk sayıları ile eşinin iş ve gelir durumu hakkında işverenlerine bildirimde bulunur. Bu durumlardan herhangi birinde herhangi bir değişiklik olması halinde (evlenme, boşanma, ölüm, doğum vb.) bir ay içerisinde işverene bildirim vermek gerekir. Asgari geçim indirimi oranını etkileyen değişiklikler, söz konusu değişikliğin işverene bildirildiği tarih itibarıyla uygulanır.

Asgari geçim indirimi avantajından, ücret seviyesi ne olursa olsun, medeni durumları aynı olan gerçek usulde ücret geliri elde eden tüm ücretliler aynı ölçüde faydalanır. Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı, her ücretli için takvim yılı başında geçerli olan asgari ücret üzerinden hesaplanan yıllık vergi tutarını aşamaz. Takvim yılı içerisinde asgari ücret tutarında meydana gelen değişiklikler, asgari geçim indirimi uygulamasında dikkate alınmaz. Sadece sene başındaki asgari ücret tutarı hesaplamada dikkate alınır. Asgari geçim indirimi tutarının, ücretlinin aylık hesaplanan vergisinden fazla olması halinde, fazlası dikkate alınmaz. Dolayısıyla, ücretlinin faydalanacağı aylık asgari geçim indirimi tutarı, aylık asgari ücret tutarı üzerinden hesaplanan aylık vergi tutarını aşamaz.

#### Ödemeyen işverene ağır vergi cezası var

Bana gelen birçok e-mailde işverenlerin çalışanlara AGİ tutarını ödemedikleri belirtiliyor. İşverenler tarafından hizmet erbabının ücret gelirlerinden kesilen Gelir Vergisi'nden mahsup edilen asgari geçim indirimi tutarının, o ayki ücretiyle birlikte ücretliye nakden ödenmesi gerekir. Aksi takdirde, ücretliye nakden ödenmeyen asgari geçim indirimi, işverenler tarafından haksız yere yapılan bir mahsup işlemi niteliği taşıyacak ve tevkif suretiyle kesilen verginin bu tutar kadar olan kısmı, muhtasar beyanname ile eksik beyan edilmiş olacaktır. Yani mevzuata göre işçiye iade edildiği için bu tutar, işverenin ödeyeceği vergiden düşülmektedir. Ancak işveren bu tutarı hem muhtasar beyanname ile beyan edip ödeyeceği vergiden düşüyor hem de çalışanlara bu tutarı yansıtmıyorsa vergi ziyana sebep oluyordur. Bu durumun tespiti halinde bu vergiler için işverenler hakkında cezalı tarhiyat yapılır.

#### Anne-baba için asgari geçim indirimi yok

Bazen ücretlilerin anne-babalarına bakmakla yükümlü olunması halinde AGİ hesaplamasında anne-babanın da dikkate alınıp alınamayacağı soruluyor. Kanuni düzenlemede ücretlinin kendisi, eşi ve çocukları dışında bir kişinin asgari geçim indiriminden faydalanacağına ilişkin bir düzenleme yok. Bundan dolayı anne ve baba için AGİ'den faydalanılamaz. Ücretlinin anne veya babasına sağlık güvencesi yönünden bakmakla yükümlü

bulunması farklı bir konu olup, bu durumun asgari geçim indirimi sistemiyle bir ilişkisi yoktur. Ancak evlat edinilenler ile ana veya babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturanlar da çocuk tanımı içinde yer aldıklarından bunlar içinde asgari geçim indiriminden faydalanılması mümkündür.

Emekli aylığı alan eşler ise AGİ hesaplamasında dikkate alınabilir. Örneğin; ücretli bay A özel sektörde çalışmakta olup, eşi bayan B ise bir kamu kurumundan emekli olmuş ve emekli aylığı almaktadır. Bu durumda, ücretli bay A'nın emekli aylığı geliri olan eşi, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eş kapsamında değerlendirilecek ve asgari geçim indirimi oranının tespitinde yüzde 10 olarak dikkate alınacaktır.

Asgari geçim indirimi uygulamasından faydalanmaya başladıktan sonra çeşitli sebeplerle ücretsiz izne (aylıksız izin) ayrılan bir ücretlinin, ücretsiz izne ayrıldıktan sonra artık ücret geliri elde etmesi söz konusu olmadığından, asgari geçim indirimi uygulanması mümkün değildir. Ancak ücretsiz izne ayrılan çalışanın ücret geliri elde eden bir eşinin olması durumunda, bu eşin ücretsiz izinde olan eşini işverene bildirmesi durumunda, asgari geçim indirimi oranının hesabında ücretsiz izindeki çalışmayan eşi için yüzde 10 oranını dikkate alması mümkün bulunmaktadır.



---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## İş kazalarında işveren hangi bildirimlerle yükümlü?

---

*Ahmet Yavuz 2012.04.17*

Son zamanlarda bazı işyerlerinde meydana gelen acı olaylar iş kazalarını tekrar gündeme getirdi.

Her ne kadar her zaman gündeme gelmese de bu tür iş kazalarının çok fazla olduğunu belirteyim. Ülkemiz maalesef iş kazalarında Avrupa birincisi, dünya üçüncüsü bir ülke. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği kanununun çıkarılması gerekliliğini de ortaya koyuyor.

Sosyal güvenlik mevzuatına göre sigortalıların işyerinde bulunduğu sırada, yürütülmekte olan iş nedeniyle, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi sırasında, emziren kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrıldığı zamanlarda ve işverence sağlanan taşıtla işin yapıldığı yere gidiş ve gelişi sırasında meydana gelen olaylar iş kazası sayılıyor.

İş kazalarının meydana gelmemesi için mevzuat gereğince birtakım tedbirlerin alınması gerekiyor. Bu tedbirler alınabildiği ölçüde kazaların önüne geçilebilir. Bununla beraber iş kazasının meydana gelmesi sonrasında da birtakım bildirimlerin yapılması gerektiği unutulmamalı. Söz konusu bildirimler hem iş hem de sosyal güvenlik mevzuatında düzenlenmiştir. 5510 sayılı kanun uyarınca iş kazaları işverenler tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde bildirilmesi gerekiyor. Eğer iş kazası işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelirse, bildirim süresi iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar. İşveren bu süre zarfında bildirim yapmazsa, gecikilen süre

kadarlık iş göremezlik ödeneği işverenden alınır. Bilindiği gibi iş kazaları ve meslek hastalıklarında SGK, çalışanlara iş göremezlik ödeneği adı altında bir ödeme yapıyor.

Kendi nam ve hesabına çalışanların yani eski adıyla Bağ-Kurluların iş kazası geçirmeleri halinde toplamda bir aylık süreyi geçirmemek şartıyla rahatsızlıklarını (bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra) üç işgünü içinde SGK'ya bildirmeleri gerekiyor. Bu sürede bildirim yapılmazsa, bildirime kadar geçen süre için yapılacak geçici iş göremezlik ödeneği ödenmez. Bildirim tarihinden sonraki sürelerle ait geçici iş göremezlik ödeneği ise ödenir. Ayrıca bildirim tarihine kadar yapılan sağlık harcamaları da işverenden istenir.

SGK'ya bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmadığı konusunda ihtilaf doğması halinde konu, kurum müfettişleri veya bakanlık iş müfettişleri tarafından soruşturmaya tabi tutulur.

Bildirim sürelerinin, işgünü dikkate alınarak hesaplanması gerekiyor. Bundan dolayı hesaplamada cumartesi, pazar ile milli bayram ve genel tatil günleri dikkate alınmaz. Bugünlere rastlayan günleri takip eden günlerden sonra söz konusu süre işlemeye başlayacak veya devam edecek. Mücbir sebebe bağlı olarak süresinde bildirim yapamayan işverenlerin, mücbir sebebi belgelemeleri şartıyla, mücbir sebebin ortadan kalktığı tarihten sonraki üç işgünü içinde iş kazasını kuruma bildirmeleri gerekiyor. İş kazası bildirimlerinin elektronik ortamda SGK'ya bildirilmesi gerekiyor. Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışan sigortalılar ile 4/1 (b) - eski adıyla Bağ-Kur- bendi kapsamında sigortalı sayılanların işyeri sicil numarası olmaması nedeniyle elektronik ortamda yapılamayan bildirimler ile elektronik altyapının olmadığı yerlerde meydana gelen vakalara ilişkin bildirimler kâğıt ortamında yapılabilecek.

Öte yandan iş mevzuatı uyarınca işverenler işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç iki iş günü içinde yazı ile ilgili bölge müdürlüğüne bildirmek zorunda. Bu yükümlülüğe riayet etmeyen işveren veya işveren vekiline 1.250 TL idari para cezası uygulanır.

## **Memurların hizmet**

### **bilgileri tek elde toplanıyor**

SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'nın SGK çatısı altında birleşmesi ile artık hizmetler tek çatı altında verilmeye başlandı. SSK ve Bağ-Kurluların hizmetlerinin tamamına yakını SGK elektronik altyapısına aktarıldığı halde Emekli Sandığı mensupları için bu aktarma henüz tam anlamıyla gerçekleştirilememişti. SGK'nın geliştirdiği yeni sistem sayesinde artık tüm kamu çalışanlarının hizmet bilgileri elektronik ortamda kurum tarafından takip edilecek. Bu sayede emeklilik ve sigortalılık işlemleri daha hızlı sonuçlandırılacaktır.

SGK, üzerinde çalıştığı hizmet takip programı sayesinde memurların hizmetlerini elektronik ortama aktaracak. Buna yönelik olarak geçtiğimiz günlerde bir tebliğ de yayımlandı. Tebliğe göre kamu görevlilerinin tüm hizmet bilgileri ve bu bilgilerde oluşacak değişiklikler güncel olarak SGK'ca hazırlanan web tabanlı programa internet üzerinden aktarılacak.

Hizmet takip programı sayesinde şu işlemler yapılacak:

Farklı statülerle de olsa kamuda memur olarak çalışanların hizmet belgesinin düzenlenmesine esas olan tüm bilgileri, kamu idareleri tarafından haziran ve ağustos ayları sonuna kadar SGK'ya internet ortamında gönderilecek.

Kamu idareleri tarafından internet üzerinden gönderilen bilgiler esas alınarak sigortalıların hizmet borçlanma (askerlik, yedek subay okul süresi, avukatlık stajı, doktora ve benzeri) dilekçelerinin kuruma intikalinden sonra

borçlanma tahakkuklarının elektronik ortamda yapılması ve borçlanma fişlerinin ilgili kamu idaresine internet üzerinden iletilerek borçlanma işlemlerinin sonuçlandırılması SGK tarafından doğrudan yapılacaktır.

Bilgiler SGK'da toplanmış olacağı için görevden ayrılan memurların SSK'lı veya Bağ-Kurlu olarak çalışmaya başlamaları durumunda da memuriyette geçen hizmetlerinin elektronik ortamda sosyal güvenlik il müdürlüklerine/merkezlerine bildirilmesi işlemi artık kurum tarafından yerine getirilecek.

Yine sigortalıların hizmet belgesinde yer alan hizmet süreleri, borçlanılan süreler, diğer statülerde geçen hizmet süreleri (prim ödeme gün sayısı), fiili hizmet süresi zammı ile 5510 sayılı kanunun 28. maddesi uyarınca başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malûl çocuğu bulunan kadın sigortalıların fiili hizmetine eklenen prim ödeme gün sayıları dikkate alınarak toplam hizmet süresi ile emekli olabilecekleri yaş ve/veya tarihin tespiti yazışmaya gerek kalmadan sağlanmış olacak.

Bunlardan başka emekliye sevk edilen sigortalıların elektronik imza ile onaylı emeklilik belgesine göre emekli aylığı bağlanması işlemleri de artık doğrudan kurum tarafından hesaplanacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Kurumlar Vergisi beyan süresi sona eriyor

Ahmet Yavuz 2012.04.24

Kurumlar Vergisi beyannamesinin verilmesi için sayılı günler kaldı.

Bu vesileyle bazı hatırlatmalar yapmak istiyorum. Bilindiği gibi mevzuatımız kurumsallaşmayı geliştirmek için ticarî işletmelerin şirketleşmesini teşvik etmiştir. Şirketler de vergisel olarak Kurumlar Vergisi'ne tabidir. Gerçek kişilerin mart ayı içerisinde verdikleri Gelir Vergisi beyannamesinden sonra nisan ayı içerisinde de Kurumlar Vergisi beyannamesi verilir. Kurumlar Vergisi matrahına, yani üzerinden Kurumlar Vergisi hesaplanacak olan kazançlar (malî kâr) ulaşmak için, kurumların ticarî kârlarına bazı ilaveler yapılması ve varsa bazı indirim ve istisnaların bu kârdan düşülmesi gerekiyor. Bu işlemler Kurumlar Vergisi beyannamesi üzerinde yapılıyor. Şirketin defterleri üzerinden yapılan hesaplamalardan sonra elde edilen kazanç kanunlar kapsamında indirimi kabul edilmeyen giderler (kıdem tazminatı karşılığı, belgesiz giderler vs.) kazançla ilave edilirken, özel indirim hakkı tanınan bazı kazançlar ve farklı harcamalar da kurum kazancından indirilir. Bu indirimlere örnek verecek olursak, bağış ve yardımlar, promosyon harcamaları, eğitim ve sağlık harcamaları, yatırım indirimi gibi harcamalardır. Bu indirimlerden birçoğu ancak kurumun kazancının bulunması halinde yapılabilir. Yani kurum zararda iken yapılan bağış ve yardımların kurum kazancından indirilmesi mümkün değil.

Gayrimenkul Satış Kazancı İstisnası

İndirim konusu yapılacak gelirlerden birisi de başka bir kurumun sermayesine iştirakten dolayı elde edilen kâr payları veya belli şartlarla işletmeye kayıtlı gayrimenkullerin satışından sağlanan kazançlardır. Bu tür kazançların yüzde 75'lik kısmı Kurumlar Vergisi'nden istisnadır. Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre taşınmaz



kazancı istisnasının kabul edilmesi için bazı şartlar bulunuyor. Öncelikle bu taşınmazın iki tam yıl süreyle aktifte bulundurulması gerekiyor. Alındıktan hemen sonra satılan gayrimenkullerden elde edilen kazançlar bu istisnaya girmez. Bundan başka satış sonrası elde edilen kazancın fon hesabında tutulması gerekiyor. Belli bir fonda bekletilmesi gereken bu kazançlar hiçbir şekilde işletmeden çekilemez. Fonda bekletilen bu kazançlar işletmeden çekildiği esnada vergilendirilir. Ayrıca bu kazançları elde eden şirketlerin taşınmaz ticareti ile uğraşmıyor olması gerekir. Gayrimenkul ticareti ile uğraşan şirketlerin faaliyet konusu olan bu taşınmazların alım satımından elde ettikleri kazanç normal kurum kazancıdır. Bu kazanç yukarıda bahsettiğim istisnaya girmediğinden doğrudan Kurumlar Vergisi ile vergilendirilir. Bu arada kamulaştırma esnasında elde edilen kazanç için de aynı şey söz konusudur. Yani şirkete ait taşınmazın kamulaştırılması neticesinde elde edilecek kazancın yüzde 75'lik kısmı, yukarıda sıraladığım şartların sağlanması şartıyla Kurumlar Vergisi'nden istisnadır. Öte yandan şirket aktifinde iki yıldan fazla kayıtlı bulunan arsa üzerine yapılan ve yapılmakta olan yatırımlar hesabında takip edilen bina inşaatının; inşaat tamamlanmadan satılmasında, sadece arsanın satıştan elde edilecek kazancın yüzde 75'i Kurumlar Vergisi'nden istisna olacak, inşaat halindeki bina satışından elde edilen kazanç ise istisnaya konu edilmeyecektir.



## **İşçilerin çalışmadığına dair bildirim**

### **zorunluluğu kaldırıldı**

Sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hâllerinde Sosyal Güvenlik Kurumu'nca (SGK) yetkilendirilen hekim veya sağlık kurulu raporlarında belirtilen istirahat süresince geçici olarak çalışmama hâline 'geçici iş göremezlik' adı veriliyor. İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hâllerinde 5510 sayılı kanunda belirtilen geçici iş göremezlik sürelerinde verilen ödeneğe ise 'geçici iş göremezlik ödeneği' deniyor.

SGK'ca yetkilendirilen tek hekim veya sağlık kurulu tarafından verilecek istirahatler, elektronik ortamda kuruma gönderilecek. Bu işlem çalışılmadığına dair bildirimin kuruma gönderilmesi için yapılan tebligat yerine geçecek. Böylece işverenlerin SGK'ya yapmak zorunda oldukları bildirimine gerek kalmamış oldu.

İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve sigortalı kadının analığı halinde, verilecek geçici iş göremezlik ödeneği, yatarak tedavilerde günlük kazancının yarısı, ayaktan tedavilerde üçte ikisidir.

Geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenmesi esnasında SSK'lı kapsamındaki sigortalının;

- a) Bir veya birden fazla işyerinde çalışan sigortalının istirahatli olduğu dönemde işverenleri tarafından işyerlerinde çalışıp çalışmadığı,
- b) Kazanç hesabına giren döneme ilişkin aylarda, prim, ikramiye ve bu nitelikteki arızı ödemeler,
- c) Sağlık hizmet sunucusuna müracaat ettiği/istirahatin başladığı tarih itibarıyla prim ödeme hâlinin devam edip etmediği,

işveren tarafından SGK'ya elektronik ortamda bildirilmesi gerekiyor.

Bağ-Kur'lu olarak sigortalı olanların istirahat raporlarıyla birlikte, istirahatli olduğu dönemde işyerinde çalışmadığına dair yazılı veya elektronik ortamda beyanı istenecek, bunların dışında bilgi ve belge istenmeyecek.

Sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, sigortalının çalıştığı işten ayrılması, işyerini kapatması veya devretmesi şartı gerekmiyor. Kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesi doğrudan kuruma verilebileceği gibi

posta yoluyla ya da elektronik ortamda da gönderilebilecek.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Binek otomobilin KDV'sini hangi şirketler indirebilir?

---

*Ahmet Yavuz 2012.05.01*

İşletmeler ticari işlerinde kullanmak için araç almak yoluna giderler. Alınan bu araçlar çoğu zaman ticarî nitelikli araçlardır.

Bazı şirketler işletme sahipleri ile idarecilerin günlük ihtiyaçlarını karşılamak için binek otomobili de satın alabiliyor. Ticarî araçlar hem mal ve emtiaların taşınması hem de alımda ödenen vergilerin indirimine müsaade edilmesi bakımından avantaj taşıyor. Buna mukabil binek otomobilleri de kullanımlarının daha rahat olması ve temsil kabiliyeti açısından tercih sebebi olabiliyor.

Bilindiği gibi vergi kanunları, işletmelere kayıtlı binek otomobillerin alımında ödenen KDV'nin indirim konusu yapılmasına ve bu araçlar için ödenen Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin giderleştirilmesine müsaade etmiyor. Sadece faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları binek otomobillerin alış belgelerinde gösterilen KDV indirim konusu yapılabiliyor. Hangi araçların binek otomobili, hangilerinin ise ticari araç olduğu konusu farklı kanunlarla belirlendiğinden bir karmaşa durumu söz konusu. KDV uygulaması bakımından binek otomobili kapsamına giren araçlar, 54 No'lu KDV sirkülerinde yapılan açıklamalara göre belirlenmektedir. Sirkülere göre "1+1, 1+3, 1+4 veya 1+7 koltuklu, şoför ve öndeki yolcunun arkasındaki kısımda emniyet kemerleri veya emniyet kemeri montajı için tertibat, koltuk ve emniyet ekipmanı montajı için sabit tertibat, aracın iç kısmının her tarafında, araçların yolcu bölümlerinde yer alan konfor özellikleri ve iç döşemeleri (örn. yer kaplamaları, havalandırma, iç aydınlatma, küllükler), iki yan panel boyunca arka camları bulunan (en arkada yük bölümünün sağ ve sol taraflarında cam bulunsun bulunmasın); şoför ve öndeki yolcuların bölümü ile insan veya eşya taşınması için kullanılan arka bölüm arasında sabit bir panel veya bariyer bulunmayan kapalı kasa motorlu taşıtlar binek otomobili pozisyonunda yer almakta"dır.

Bu çerçevede, taksi işletmecisi, sürücü kursu ve otomobil kiralama şirketi gibi işletmelerin faaliyetleri ile ilgili satın aldıkları binek otomobilleri nedeniyle ödenen KDV indirim konusu yapılabilecektir. Bu mükelleflerin binek otomobilinin alış belgesinde gösterilen KDV, ait olduğu takvim yılı aşılmamak kaydıyla, ilgili belgelerin kanuni defterlere kaydedildiği vergilendirme döneminde, bu araçların fiilen faaliyette kullanılmaya başlanılıp başlanılmadığına bakılmaksızın indirilebilir. Binek otomobili işletmeciliği ile uğraşan mükelleflerin işletme amacı dışında kendi ihtiyaçları için (idarecilere makam otomobili, test sürüşü vs.) satın aldıkları binek otomobillerinin alış belgelerinde gösterilen KDV'nin indirim konusu yapılması ise mümkün değildir.

Ticarî araç pozisyonunda bulunan taşıtların sonradan değişiklik yapılarak binek otomobiline dönüştürülmesi durumunda, bu taşıtların iktisabında yüklenilen KDV ile binek otomobiline dönüşüm nedeniyle oluşacak ÖTV farkı üzerinden hesaplanacak KDV indirim konusu yapılamaz. Taşıtın alımında indirim konusu yapılan KDV ise

dönüşüm işleminin yapıldığı dönemde indirim hesaplarından çıkarılarak "ilave edilecek KDV" olarak beyan edilmelidir.

İndirim konusu yapılamayan KDV'ler mükelleflerin tercihiine göre ya maliyete dahil edilip amortismanla indirim konusu yapılır veya doğrudan gider konusu yapılması mümkündür. Öte yandan ödedikleri KDV'yi indirim konusu yapamayan mükellefler, kullanmış oldukları bu araçları sattıklarında yüzde 1 oranında KDV hesaplar. Araç binek otomobillerinin alımında yüklendiği KDV'yi indirim hakkı bulunması halinde (araç kiralama, taksi işletmesi gibi) bu aracın satışında KDV oranı yüzde 18 olarak uygulanmalı. Aracın binek otomobili değil de ticarî araç olması durumunda ise yüzde 18 oranında KDV uygulanır.

### **Engelli çalıştırma zorunluluğu**

İş Kanunu uyarınca işverenler, 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde 3 özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde 4 özürlü ve yüzde 2 eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdür. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür. Oranın hesaplanmasında yarıma kadar kesirler dikkate alınmaz, yarım ve daha fazla olanlar tama dönüştürülür. İşyerinin işçisi iken sakatlananlara öncelik tanınır. İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu aracılığı ile sağlarlar. Yer altı ve su altı işlerinde özürlü işçi çalıştırılmaz ve yukarıdaki hükümler uyarınca işyerlerindeki işçi sayısının tespitinde yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar hesaba katılmaz.

Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmezse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye altı aylık ücret tutarında tazminat öder.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Engellilere sağlanan emeklilik avantajları**

---

*Ahmet Yavuz 2012.05.08*

Ülkemizde 10-16 Mayıs arası Engelliler Haftası olarak kutlanıyor. Geçtiğimiz haftalarda Özürlü Memur Seçme Sınavı (ÖMSS) yapıldı.

19 farklı kategoride 60.375 adayın yarıştığı sınav sonucunda 7.000 kişi, devlet memuru olarak görev yapmaya hak kazanacak. İş ve sosyal güvenlik mevzuatında engellilerin istihdamı ve emekliliğine ilişkin düzenleme yer alıyor. Ancak bu düzenlemeler yeterince bilinmediği için hak şartları taşıyan birçok vatandaşımız, bu imkânlardan faydalanamıyor. Ayrıca vergi kanunlarında da engelliler için avantajlar öngörülmüştür. Bu konu ile ilgili ayrıntılı bilgi edinmek isteyenler, daha önceki yazılarıma bakabilir.

## Malulen emekli olanların emeklilikleri

SSK ve Bağ-Kur kapsamındaki engelli sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az yüzde 60'ının, Emekli Sandığı kapsamındaki sigortalılar için ise çalışma gücünün en az yüzde 60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği, SGK Sağlık Kurulu'nca tespit edilmesi malullük olarak adlandırılıyor. Bu kişilere malullük aylığı bağlanıyor. Malullük aylığı bağlanabilmesi için sigortalının işe girdikten sonra malul olması gerekiyor. İşe girmeden önce malul kalınması halinde ise malullük aylığı bağlanmıyor.

Sigortalının veya işverenin talebi üzerine SGK tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu malullük durumunun tespit edilmesi gerekiyor. Malul sayılabilmek için kişinin, en az on yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 1.800 gün veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul olan sigortalılar için ise sigortalılık süresi aranmaksızın 1.800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması ve maluliyeti nedeniyle sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan veya işyerini kapattıktan veya devrettikten sonra kurumdan yazılı istekte bulunması şartları aranıyor.

Bağ-Kur kapsamında sigortalı sayılanların kendi sigortalılığı nedeniyle genel sağlık sigortası primi dahil, prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunluluğu da bulunuyor. Sigortalılara malullük aylığı bağlanabilmesi için öncelikle sigortalının maluliyet durumunun tespit edilmesi gerekmektedir. Maluliyet durumunun tespiti için sevk işlemi yapılacak sigortalının, sevk talebinde bulunduğu tarihte sigortalılığını sonlandırması şartı gerekmiyor. Sigortalılık devam ederken de sigortalı sevk talebinde bulunabilecek.

İşten ayrılma, işyerini kapatma veya devretme koşulu emeklilik aylığı tahsis talep aşamasında arandığından, sigortalının tahsis emeklilik talebinde bulunmadan önce mutlaka sigortalılığını sonlandırması gerekiyor.

### İşe başlamadan önce malul olanların emekliliği

5510 sayılı kanuna tabi sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce çalışma gücünün yüzde 60'ını kaybettiği önceden veya sonradan tespit edilen sigortalı, bu hastalık veya engeli sebebiyle malullük aylığından faydalanamaz. Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce malul sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya engeli bulunan ve bu sebeple malullük aylığından faydalanamayan sigortalılara, yaşları ne olursa olsun en az on beş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3.960 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır.

İşe başlamadan önce malul sayılma nedeniyle aylık bağlanma Bağ-Kur'lular yönünden ilk defa getirildiğinden 2008/Ekim ayı başından sonra emeklilik talebinde bulunan sigortalılar için hemen uygulanmaktadır.

### Kira gelirlerinde istisna uygulaması

Meclis'e sunulan vergi ve diğer kanunlarda değişiklik öngören kanun tasarısında kira gelirleri ile ilgili sürpriz bir madde var. Bu madde aynen kanunlaşırca artık yüksek ücret geliri elde edenler kira gelirlerini beyan ederken istisna tutarını gelirlerinden indiremeyecek. Bilindiği gibi halen kiraya verilen bir konuttan 2012 yılında elde edilen kiranın 3.000 lirası Gelir Vergisi'nden istisna. Buna göre 2012 yılında 3.000 liradan az bir kira geliri elde edilmesi durumunda bu gelir beyan edilmeyecek. Bu tutarı aşan bir kira alınması durumunda ise sadece aşan kısmın beyan edilmesi gerekiyor. Bu istisnadan ticari veya zirai faaliyet dolayısıyla beyanname vermek zorunda olanlar ile serbest meslek erbabı olarak faaliyet gösterenler faydalanamıyor. Meclis'e sunulan tasarı ile istisnadan faydalanamayacak olanların kapsamı genişletiliyor. Buna göre beyana tabi olup olmadığına bakılmaksızın Gelir Vergisi tarifesinin 3. dilimindeki ücret gelirleri için yer alan tutarın üzerinde; ücret, faiz veya temettü, kira ya da diğer kazanç ve irat elde edenler de bu istisnadan faydalanamayacak. Tasarı aynen

yasalaşırsa bu hüküm 2013 yılında elde edilecek olan kira gelirlerine uygulanacak. Buna göre 2013 yılında, örneğin söz konusu tutardan fazla ücret geliri elde eden bir kişi, konuttan elde ettiği kira gelirin beyanı sırasında istisnadan faydalanamayacak. Bu durumda olanlar konut kira gelirleri ne olursa olsun, giderler düşüldükten sonra kalan tutarın tamamını beyan edip Gelir Vergisi'ni ödemek zorunda kalacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Derneklerin de vergi yükümlülüğü var

Ahmet Yavuz 2012.05.15

Ülkemizde toplum hayatının gerektirdiği dayanışma ve organizasyon ihtiyacı, vakıf ve derneklerin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Vakıf bir mal topluluğu olduğu için kısmen daha zor kurulurken, dernek bir araya gelen yedi kişinin bulunulan mahallin mülki amirine bir dilekçe vermek suretiyle kurulabildiği için daha yaygındır. Dernekler kurulduktan sonra birtakım faaliyet ve eylemde bulunuyor. Dernek faaliyetlerinde bulunanlar da mali veya cezai sorumlulukla karşı karşıya kalabiliyor. Bu yüzden derneklerde görev alanların bu konu ile ilgili mevzuatı araştırmasında fayda var.

Bilindiği gibi Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre dernek Kurumlar Vergisi mükellefleri arasında sayılmazken, derneklere ait iktisadi işletmelerin Kurumlar Vergisi mükellefi olması gerektiği ifade edilmiştir. Derneklere ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve sermaye şirketleri ile kooperatifler dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin derneklerin iktisadi işletmeleri olarak mükellefiyet tesis ettirmesi gerekiyor.

Derneklere bağlı iktisadi işletmeler diğer işletmeler gibi mükellefiyet tesis ettirme, defter tutma, beyanname verme, belge düzenine uyma (fatura, gider pusulası, ödeme kaydedici cihaz fişi vb.) ile Vergi Usul Kanunu'nda belirtilen tüm vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır. Derneklere ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin bulunmaması hatta işyerlerinin de bulunmaması mükellef olmaları gerçeğini değiştirmiyor. Öte yandan iktisadi işletmelerde satılan mal ve hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesi de bunların iktisadi işletme niteliğini değiştirmez.

Dernekler, mal veya hizmet alımları sırasında yaptıkları ödemeler üzerinden tevkifat yapmak ve bu tevkifatı da muhtasar beyanname ile vergi dairesine beyan etmek zorunda. Mesela dernek merkezi olarak kiralanmış işyeri niteliğindeki gayrimenkul için ödenen tutar üzerinden kesinti yapılmalıdır. Diğer yandan derneğe ait olup da kiraya verilen gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara (derneklere) yapılan kira ödemelerinden de Gelir Vergisi tevkifatı yapılır. Bu tevkifatın yapılması bakımından kendisine kira ödemesinde bulunan derneğin kamuya yararlı dernek veya vakfın Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınmış vakıf olması önem arz etmemektedir. Aynı şekilde derneğe ait paraların bankada değerlendirilmesinden elde edilen menkul

sermaye iradından stopaj yapılır. Bu paralar iktisadi işletme kapsamında değerlendirilmeyorsa bu stopaj nihai vergilemedir. Bu gelir için ayrıca beyanname verilmez.

#### Dernek yöneticilerinin vergi borcu sorumluluğu

Bu arada derneklere ait olan gayrimenkullerin (iktisadi işletmeye dahil olmamak kaydıyla) söz konusu kiralama işlemi Katma Değer Vergisi'nden istisnadır. Buna göre dernek iktisadi işletmesine kayıtlı olmayan bir gayrimenkul kiraya verilmişse bu kiralamada KDV söz konusu olmaz. Buna mukabil gayrimenkul dışında kalan diğer mal ve hakların dernekler tarafından kiraya verilmesi işlemleri, iktisadi işletmeye dâhil olsun veya olmasın Katma Değer Vergisi'ne tabi bulunmaktadır. Yani motorlu tahmil-tahliye araçları, kara nakliye vasıtaları, uçaklar, gemiler, iş makineleri, arama, işletme, imtiyaz hakları ve ruhsatları ile diğer haklar vb.nin kiraya verilmesi işleminde bunların iktisadi işletmeye dahil olup olmamasına bakılmaksızın Katma Değer Vergisi hesaplanmalıdır. Bu mal ve hakları kiraya veren derneklerin gerçek usulde Katma Değer Vergisi mükellefiyetlerinin bulunmaması ve kiralayanın gerçek usulde Katma Değer Vergisi mükellefi olması halinde, bu işlem üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisi kiralayan tarafından sorumlu sıfatıyla beyan edilerek ödenecektir (2 No'lu KDV beyannamesi ile). Bu kapsamdaki kiralamalarda kiraya veren ve Katma Değer Vergisi mükellefiyeti bulunmayan dernek tarafından herhangi bir beyan yapılmayacaktır. Bu mal ve hakları kiralayanların da gerçek usulde Katma Değer Vergisi mükellefiyeti bulunmaması halinde, dernek adına gerçek usulde Katma Değer Vergisi mükellefiyeti tesis edilecek ve bu işlem üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisi dernek tarafından mükellef sıfatıyla KDV beyannamesi ile beyan edilecektir.

Derneklerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri tarafından yerine getirilir. Kanuni temsilcilerin bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden derneklerin varlığından alınamayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanunî ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye'de bulunmayan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır.

#### **Kamu yararına dernek olmak için...**

Dernekler bu tür vergisel sorunlarla muhatap olmamak ve vergi kanunlarında yer alan bazı avantajlardan faydalanmak için kamuya yararlı dernek statüsünü elde etmeye çalışırlar. Bu statüdeki dernekler belirli şart ve durumlarda Katma Değer Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi, Emlak Vergisi, Damga Vergisi ve harçlardan muaf tutulmaktadır. Ayrıca mükellefler tarafından kamu yararına çalışan derneklere yapılan bağış ve yardımlar Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilir.

Bir derneğin kamuya yararlı dernek sayılabilmesi için, ilgili bakanlıkların ve Maliye Bakanlığı'nın görüşü üzerine İçişleri Bakanlığı'nın teklifi ve Bakanlar Kurulu'nun bu yönde karar vermesi gerekir. Bütün bunların da gerçekleşebilmesi için;

- 1- Dernek tüzüğünde amaç olarak belirlenen faaliyetlerin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte (kamu hizmeti niteliğinde olması) ve ölçüde olması;
- 2- Yıl içinde elde edilen gelirlerin en az üçte ikisinin dernek amaçlarına harcanacağı hususuna tüzükte yer verilmesi;
- 3- Derneğin amaç edindiği hizmetlerin herkesin yararına açık olacağının, belli bir yöre veya kitleye hizmetle sınırlı olmadığına tüzükte yazılı bulunması;
- 4- Yukarıdaki maddelerde belirtilen hususların en az son iki yılda fiilen gerçekleştirilmiş olması;

5- Derneğin sahip olduğu mal varlığının ve yıllık gelirinin tüzüğünde amaç edindiği hizmetleri gerçekleştirecek düzeyde olması gerekir.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Emlak Vergisi'ni öderken avantajlardan faydalanın

Ahmet Yavuz 2012.05.22

Emlak Vergisi'nin ilk taksiti mart, nisan, mayıs aylarında, 2. taksiti ise kasım ayı içerisinde ödenir.

Buna göre 2012 yılına ilişkin Emlak Vergisi'nin ilk taksitinin 31 Mayıs 2012 Perşembe günü akşamına kadar ödenmesi gerekiyor. Emlak Vergisi gibi Çevre Temizlik Vergisi de, konutlar dışındaki binalar (işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar) için belediyeler tarafından her yılın ocak ayında yıllık olarak tahakkuk ettiriliyor. Bu vergi de Emlak Vergisi'nin taksit dönemlerinde ödeniyor. Ödemeler ilgili belediyelere ve vergi dairelerine yapılabileceği gibi vergi tahsiline yetkili bankalara da yapılabiliyor. Bu sürede ödenmeyen vergiler için aylık yüzde 1,40 oranında gecikme zammı tahsil ediliyor.

Daha önceki yazılarımda da belirttiğim üzere bazı konut sahipleri isterlerse Emlak Vergisi ödemeyebiliyor. Sosyal devletin gereği olarak tek konut sahibi olan işsiz, emekli, gazi ve şehitlerin dul ve yetimleri ile engelli vatandaşların vergi ödememesi yönünde bir düzenleme bulunuyor. Bu avantajdan faydalanmak için konutta bizzat oturma şartı da bulunmuyor. Yani sahip olduğu tek konutu kiraya verip başka bir konutta kira ile oturanlar da diğer şartları taşıyorsa, Emlak Vergisi ödemez.

Okurlarımdan; bazı belediyelerin sıfır oranlı Emlak Vergisi uygulamasını kabul etmediği e-mailleri geliyor. Belediyeler, gelir kalemlerinden birisinin aşındırılmasını ve bu kapıyı açmak istemiyorsa da kanun ve onun alt düzenlemeleri doğrultusunda çıkarılan Bakanlar Kurulu kararının bu yönde olduğunu belirtmek gerekir. Bu durumda olduğu halde başvurusu kabul edilmediği veya bilgisi olmadığı için vergi ödeyenlerin belediyelere başvurarak ödedikleri vergiyi iade almaları mümkün. Sıfır oranlı Emlak Vergisi avantajından faydalanmak için 200 metrekarenin altında bir konut sahibi olmak gerekiyor. İki konutu olanlar, hatta iki konutta yarımşar hissesi bulunanlar diğer şartları taşısa bile bu imkândan faydalanamıyor. Emekli olduktan sonra, ücretli ya da kendi adına bağımsız olarak çalışanlar da sıfır oranlı Emlak Vergisi'nden yararlanamıyor.

### Vergi levhaları yazdırma süresine dikkat

Maliye, geçen yıl yayımladığı tebliğle çok eski bir uygulamaya son verdi. Artık mükellefler işyerlerine vergi levhalarını asmak zorunda değil. Böylece bu levhasını asmamaktan dolayı da ceza yemek söz konusu olmayacak. Tabii ki işyerine asma mecburiyeti olmaması mükelleflerin vergi levhası ile işlerinin kalmadığını göstermiyor. Çünkü yeni uygulamada vergi levhasının internet vergi dairesinden yazdırılması ve bu belgenin işyerinde bulundurulması gerekiyor. Mükellefler mart ve nisanda verdikleri Gelir ve Kurumlar Vergisi beyannamelerinin ardından, bu beyannamelerde yer alan bilgilere istinaden oluşturulan vergi levhalarını elektronik ortamda alıp yazdırmak zorunda. Yazdırma işlemini mükellefler kendileri yapabileceği gibi mali

müşavirleri tarafından da bu işlem yerine getirilebilir. Katlı reyon veya şubesi bulunan işyerlerinde her bir şube veya kat sayısı kadar vergi levhası yazdırılabiliyor. Mayıs sonuna kadar yerine getirilmesi gereken bu mecburiyet sonrasında yazdırılan vergi levhalarının işyerlerinde bulundurulması gerektiği unutulmamalı. Bu arada, eskiden olduğu gibi vergi levhalarının herhangi bir yere tasdik ettirilmesine gerek yok. Sistem tarafından verilen onay kodu zaten tasdik yerine geçiyor. Levhanın işyerinde bulundurulmadığının tespit edilmesi halinde 180 lira özel usulsüzlük cezası kesileceğini de hatırlatayım.

### **Evlilik sebebiyle işten ayrılanlara işsizlik maaşı yok**

Soru: 2007 yılından beri sigortalı olarak çalıştığım işyerinden evlilik sebebiyle ayrılmayı düşünüyorum. Acaba işten ayrıldıktan sonra işsizlik maaşı alabilecek miyim? Eğer almam mümkünse ne kadarlık bir süre için bu maaşı alacağım?

Cevap: 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu uyarınca, İşsizlik Sigortası kapsamında bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında (İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 51'inci maddesinde sayılan hallerden birisine dayalı olarak) işini kaybedenler işsizlik maaşı alabiliyor. Bu maaşı alabilmek için hizmet akdinin feshinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olmak ve son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile İşsizlik Sigortası primi ödemiş olmak gerekiyor. Bu şartları taşıyıp işten çıkarılanlar hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İşkur birimine şahsen ya da elektronik ortamda [www.iskur.gov.tr](http://www.iskur.gov.tr) portalı üzerinden başvurarak iş almaya hazır olduklarını bildirirlerse İşsizlik Sigortası hizmetlerinden faydalanabilirler. Evlenme sebebiyle işten ayrılma hali maalesef İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 51'inci maddesinde sayılan haller arasında sayılmıyor. Bundan dolayı evlilik sebebiyle işten ayrılmanız halinde işsizlik ödeneği alamazsınız. Ancak doğum ve gebelik hallerinde İş Kanunu'nda belirlenen sürelerin bitiminde işveren iş sözleşmesini bildirimsiz feshederse işsizlik ödeneği alınabiliyor. İşsizlik Sigortası için öngörülen şartları taşıyanlardan; 600 gün prim ödemiş olanlara 180 gün, 900 gün prim ödemiş olanlara 240 gün, 1080 gün ve daha fazla prim ödemiş olanlara 300 gün süreyle işsizlik ödeneği ödenmektedir.



---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Bağımsız denetçisini ikna edemeyen şirketlerin işi zor**

---

Ahmet Yavuz 2012.05.29

Geçtiğimiz ay Yeni Türk Ticaret Kanunu ile ilgili bilgi vermiş ve kanunun en önemli yeniliklerinden birisinin; şirketler nezdinde yapılması zorunlu tutulan bağımsız denetim olduğunu söylemiştim.

Kanunda getirilen bağımsız denetim ile ilgili alt düzenlemeleri Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu hazırlayacaktı. Ancak bu düzenlemeler henüz yayınlanmış değil. Zaten şimdiye kadar bunların yayınlanması da mümkün değildi. Çünkü daha önce de belirttiğim üzere bu düzenlemeleri yapacak kurumun kuruluş kanununda (660 sayılı KHK) bu yönde bir yetki verilmemişti. Geçtiğimiz haftalarda yayımlanan kanunla KHK'da değişiklikler yapıldı. Bu değişikliklerden birisi de yetki maddesi ile ilgiliydi. Yapılan ilave ile kurumun bağımsız denetimin kapsamını ve içeriğini belirlemeye yetkili olduğu ifade edildi.



Gerekli yetki verildiğine göre kurumdan konu ile ilgili alt düzenlemeleri yayımlamasını bekleyebiliriz. Genel kural olarak denetimi; denetim kuruluşları yapar. İstisnası ise orta ve küçük ölçekli anonim şirketler, bir veya birden fazla yeminli mali müşaviri veya serbest muhasebeci malî müşaviri denetçi olarak seçebilecektir. Bağımsız denetçi unvanını almak için sınav yapılması bekleniyor. Kanun, bağımsız denetçilere çok geniş yetkiler vermiş. Bağımsız denetçisini ikna edemeyen kurumların hayatlarını idame ettirmeleri çok zor. Buna yetkiyi alan meslek mensuplarının sorumlulukları da ağır. Bağımsız denetçiler kanuni görevlerinin yerine getirilmesinde kusurlu hareket ettikleri takdirde, hem şirkete hem de pay sahipleri ile şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarar dolayısıyla sorumlu tutulacak. Aynı şekilde denetçiler faaliyetleri sırasında öğrendikleri, denetleme ile ilgili olan iş ve işletme sırlarını izinsiz olarak kullanamazlar. Kasten veya ihmal ile yükümlerini ihlal edenler şirkete ve zarar verdikleri takdirde bağlı şirketlere karşı sorumlu tutulabilecek. Bağımsız denetimde en önemli husus, yaşanan iktisadi ve mali olayların gerçek durumu birebir doğru olarak yansıtmasıdır. Bu yönüyle bağımsız denetim; muhasebe denetimi ve vergi denetiminden farklılık gösterir. Denetçi, bu görevden ancak mahkeme kararıyla alınabilir.

Şirketler bağımsız denetime hazır olmak için ne yapmalı?

Bağımsız denetime hazır olmak ve kanunun getirdiği sıkıntılarla karşı karşıya kalmamak için şirket sahiplerinin sadece mal alım satımı ile ilgilenmemesi, muhasebe ve finansman ile ilgili olarak da asgari düzeyde bilgi sahibi olması gerekir. Buna ilave olarak da mümkün olduğunca şirket içerisinde bulunan bazı elemanların ön denetimi yapması sağlanmalı. Böylece bağımsız dış denetçilerin işleri daha kolaylaşmış ve yaşanması muhtemel sürtüşmeler asgari seviyeye çekilmiş olur. İki denetim hemen hemen aynı konularla ilgili yapılacağından maliyetler katlanmayacaktır. Şirket sahiplerinin bilmesi ve çalışanlarına da öğretmesi gereken en önemli hususlardan birisi, bağımsız denetçilere gerekli olan tüm bilgilerin eksiksiz, doğru ve zamanında verilmesi gerektiğidir. Şirketler birlikte çalışacakları denetim firmasını seçtikten sonra denetçi ile görüşmeler yaparak denetimin türü, amacı, kapsamı, süresi konusunda sözleşme yapmalıdır. İleride çıkabilecek sorunları önleyici bir rol oynaması bakımından sözleşmelerin hazırlanması bağımsız dış denetime hazırlık faaliyetleri arasında mutlaka yer almalıdır.

### **SGK, meslek kodları uygulamasıyla kayıt dışı istihdamı azaltacak**

Kayıt dışı istihdamla mücadele çerçevesinde yeni bazı uygulamalar başlatan Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), bu çerçevede devrim niteliğinde bir adım atmaya hazırlanıyor. Herkesin primini alt sınırdan bildirmesinin önüne geçmek için meslek ve hiyerarşiye uygun bildirim yapılması amaçlanıyor. Bu çerçevede İşkur sınıflandırmasının esas alınması, aylık bildirge formatının uyarlanması ve bildirimlerin düzenli takip edilmesi stratejileri takip edilecek. Bu doğrultuda örneğin bir kereste fabrikasında hem hızar işçisi hem de ağaç işleri endüstri mühendisi asgari ücret üzerinden bildiriliyorsa, bu işletme denetim kapsamına alınacak. Maalesef ülkemizde işçiler yüksek maaş alsa bile düşük ücret üzerinden prim ödeniyor. Hatta genel müdürlerin bile asgari ücret üzerinden prim ödediğine şahit oluyoruz. İşçilerin gerçekte aldıkları maaş üzerinden prim yatırılmayınca kıdem tazminatının hesaplanmasında ve emeklilik maaşının belirlenmesinde düşük tutarlar ortaya çıkıyor. Bu konu Türkiye'nin acı bir gerçeği. Konuya işverenin yanında işçilerin de duyarlı olması, idari ve hukuki olarak haklarını aramaları gerekiyor. SGK'nın getirmeyi düşündüğü meslek kodları uygulaması bu sıkıntıları bir nebze azaltacak. Bu çalışma ile her meslek grubunun bildirmesi gereken sigorta primine esas kazanç belirlenerek buna göre prim ödenmesi sağlanacak.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

# Temmuzda iş hayatında hangi köklü değişiklikler olacak?

---

Ahmet Yavuz 2012.06.05

Yılın ilk yarısı bu ay sonunda tamamlanacak. 2012 yılı Temmuz ayı birçok yeniliğin başlama tarihi olarak belirlenmiş durumda. Kamuoyunda çokça tartışılan yeni Türk Ticaret Kanunu'nun önemli kimi maddeleri, herhangi bir erteleme olmazsa 1 Temmuz itibarıyla yürürlüğe girecek.

Konu ile ilgili bazı bakanlar temmuzdan önce bazı düzeltmelerin yapılacağını/yapılması gerektiğini söylediler ama bu kısa sürede sağlıklı düzenleme yapılabileceğine ihtimal vermiyorum. Belki zaman kazanmak için bazı maddelerin yürürlük tarihi ileri atılabilir. Vergi denetimini çatısı altında toplayan tek birim olan Vergi Denetim Kurulu'nun kuruluş yıldönümü de bu ayda. Destekçileri ve muarızları muhtemelen temmuz ayında bu kurulun neler yaptığını ve neler yapamadığını tek tek ortaya koyacak. Öte yandan SGK da daha önce uygulamaya geçireceğini duyurduğu e-reçeteyi bu ay yürürlüğe sokacak.

## Yeni TTK'daki değişiklikler

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun şimdiki hükümlerine göre aşağıda sıraladığım uygulamalar temmuz ayı itibarıyla yürürlüğe girecek.

İşletmenin her türlü belgelerinde kanunda belirtilen bilgilere yer verilmesi. İşletmenin vergi kimlik No'su, ticaret unvanı, yöneticilerin ayrıntılı olarak isimleri vs. fatura ve benzeri belgelerde yer almak zorunda. Halen kullanılacak belgelerde değişikliğe sebep olacak bu uygulamanın ne şekilde yürürlüğe gireceği merakla bekleniyor.

Daha önce tutulan ve tasdiğe tabi olan defterlerin yanı sıra tutulma mecburiyeti getirilen yeni defterlerin de bu ay itibarıyla tutulmaya başlanması gerekecek. Sermaye şirketleri için getirilen pay defteri, yönetim kurulu karar defteri, genel kurul toplantı ve müzakere defterinin kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi gerekecek. Ayrıca bu defterlerin izleyen dönemin 6. ayının sonuna kadar kapanış tasdikine tabi tutulması gerekiyor.

İşlem denetçisi ve özel denetçi faaliyetlerinin de bu ayda başlaması gerekiyor.

Şirkete pay sahipleri, ortaklar ve akrabalarının borçlanma yasağı geliyor. Bu hüküm de temmuz ayında yürürlüğe giriyor.

## Sık rapor alan işçiyle sözleşme feshedilebilir

**Soru:** Merhaba Ahmet Bey. İşçilerimiz sık sık rapor alıyor. Bu raporlar heyet raporu olabiliyor ve 1 aylık süreyi kapsayabiliyor. Bazen bir makineyi kullanan ve yerine görevlendireceğimiz kimsenin olmadığı işçilerimiz rapor alıyor. Bu durumda makine, raporlu olunan sürede çalışmıyor. Ay içerisinde değerlendirdiğimizde yaklaşık 15 işçi rapor almış oluyor. Bu durumda diğer işçiler fazla mesai yapmak zorunda kalıyorlar ve fazla mesai ücreti ödüyoruz. Neler yapabiliriz?

**Cevap:** İş Kanunu uyarınca otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesi işçinin yeterliliği sebebiyle feshedilebilmektedir. İşçinin yetersizliğinden kaynaklanan sebepler kanunun gerekçesinde sayılmıştır. Bu sebeplerden birisi de işçinin sık sık hastalanmasıdır. Yargıtay'ın kararları da bu yöndedir. Mesela mahkeme bir kararında davacının devamlı olarak çeşitli rahatsızlıklardan rapor aldığı, işyerindeki olumsuz davranışları ve çalışma arkadaşları ile uyumsuzluğu nedeniyle görev yerinin defalarca değiştirildiği, buna rağmen bu tutumunu sürdürdüğü, bu suretle işyerindeki çalışma düzenini olumsuz etkilediği anlaşıldığından geçerli fesih nedenlerinin mevcut olduğuna karar verilmiştir.

İşçileriniz sık sık rapor alıyorsa ve bu sebepten dolayı işçinizin iş görme ediminden yeterli olarak faydalanamıyorsanız, işçilerinizin bu davranışları işyerinde olumsuzluklara yol açıyorsa İş Kanunu uyarınca bu işçilerin iş sözleşmelerini feshedebilirsiniz. Ancak bu çözümün her rapor alan işçiye uygulanmaması gerektiğini, gerçekten hasta olduğu için istirahat raporu alanların mağdur edilmemesi gerektiğini hatırlatmak gerekir.

### **e-reçete hayata geçiyor**

Sağlık hizmet sunucularının sistemleri üzerinde, hekimler tarafından, MEDULA sistemine elektronik ortamda kaydedilerek, elektronik numara verilmiş olan reçeteler e-reçete (elektronik reçete) olarak tanımlanmaktadır. Bir süredir Eskişehir gibi pilot illerde uygulanan e-reçete uygulaması, aksayan yönleri düzeltilerek tüm ülkeye yaygınlaşacak. 1 Temmuz 2012 tarihi itibarıyla ülkemizin tamamında e-reçete uygulaması başlayacak. Yeni düzenlemeyle doktorlar ilaçları doğrudan internet sistemine işleyecek. Hastaya kâğıt reçete verilmeyecek. Eczacı, reçeteyi TC kimlik numarasıyla internet üzerinden görecektir. Böylece doktorların yazı stilinden veya başka sebeplerden dolayı hatalı ilaç verilmesinin önüne geçilmiş olacak. Ayrıca yeni sistemle, hekimin bilgisi dışında reçete yazılması, başkasının adına ilaç alma, sahte reçete, reçetenin kaybolması veya yırtılması gibi problemler de ortadan kalkmış olacak. Bu gibi hatalı uygulamalar sebebiyle SGK milyarlarca lira fazla ödeme yapmak zorunda kalıyordu. Kâğıt reçetenin ortadan kalkmasıyla kâğıt israfı da önlenmiş ve SGK tarafından yapılan reçete incelemeleri önemli ölçüde kolaylaşmış olacak.

Ayakta yapılan tedavi, yatan hasta, gününbirlik muayene, taburcu hasta, acil bölümü, yeşil alan ve evde bakım reçeteleri e-reçete (elektronik reçete) olarak gönderilebilecek. SGK tarafından eczanelere sağlanan MEDULA eczane uygulaması üzerinde yer alan "e-reçete sorgu" bölümünden TC Kimlik No ve Elektronik Reçete No/TC Kimlik No ve Takip No ile eczaneler tarafından e-reçeteler görüntülenebilecek.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **İşyerini güvenli hale getirmeyen patron yandı!**

---

Ahmet Yavuz 2012.06.26

İş kazaları ülkemiz çalışma hayatının en önemli sorunlarından birisini oluşturuyor. Ülkemiz maalesef iş kazalarında dünyada ilk sıralarda yer alıyor. Bu kazalar, can kaybı ve malullük doğurduğu gibi iş kaybına da neden oluyor.

Özellikle iş kazalarının sosyal ve bireysel bağlamda doğurduğu sıkıntıların azaltılması, mağduriyetlerin giderilmesi için mevcut İş Kanunu'ndan bağımsız, çalışanların tümünü kapsayan, önleyici ve koruyucu tedbirleri içeren ve gelişmiş ülke örneklerindeki mevzuat metinleriyle uyumlu düzenlemelerin hayata geçirilmesi amacıyla İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu geçtiğimiz hafta TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Kanunla ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi kuruldu.

Yeni kanunla işçiye tehlikeli ortamda çalışmakta kaçınma hakkı getirildi. Ancak bunun için ciddi ve yakın tehlike ile karşı karşıya kalan çalışanların, durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep etmeleri gerekiyor. Çalışanlar ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu durumlarda işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk ederek belirlenen güvenli yere gidebilecekler. İş sözleşmesiyle çalışanlar, talep etmelerine rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı durumlarda, tabi oldukları kanun hükümlerine göre iş sözleşmelerini feshedebilecek. Toplu sözleşme veya toplu iş sözleşmesi ile çalışan kamu personeli, bu tür sorunlardan dolayı çalışmadığı dönemde fiilen çalışmış sayılacak.

İşverenler ise çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirleyecek ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alacak. Bu hükümlere aykırı hareket eden işverene, uyulmayan her bir yükümlülük için bin TL, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar idari para cezası uygulanacak.

Ayrıca işverenler bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutacak, gerekli incelemeleri yaparak bunlarla ilgili raporları düzenleyecek. İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporları düzenleyecek. Bu yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir yükümlülük için ayrı ayrı bin 500 TL idari para cezası uygulanacak.

#### Çalışanlara eğitim verilecek

Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik riskleri dikkate alınarak sağlık gözetimine tabi tutulmaları da sağlanacak. İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi amacıyla çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekecek. Çalışanlardan veya temsilcisi bulunan sendikalarla görüş alışverişi yapılması ve katılımın sağlanması hedeflenecek. Bu yükümlülükleri yerine getirmeyen işverenlere, tespit edilen her bir eksiklik veya sorumluluğu yerine getirilmeyen her çalışan için bin TL idari para cezası uygulanacak.

Elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işveren, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturmalı. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun kurul kararlarını uygulayacak. Bu yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir aykırılık için ayrı ayrı iki bin TL idari para cezası uygulanacak.

Aynı çalışma alanını birden fazla işverenin paylaşması durumunda işverenler; iş hijyeni ile iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanmasında işbirliği yapacak, yapılan işin yapısı göz önüne alınarak mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulması çalışmalarını koordinasyon içinde gerçekleştirecek, birbirlerini ve çalışan temsilcilerini bu riskler konusunda bilgilendirecek.

Birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezleri, iş hanları, sanayi bölgeleri veya siteleri gibi yerlerde, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki koordinasyon yönetim tarafından sağlanacak. Yönetim, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler hususunda gerekli tedbirleri almaları için işverenleri

uyaracak, bu uyarılara uymayan işverenleri bakanlığa bildirecek. Bildirim yükümlülüklerini yerine getirmeyen yönetimlere 5 bin TL idari para cezası uygulanacak.

İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulabilecek, ayrıca çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulacak. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen işverene fiil başka bir suç oluştursa dahi on bin TL idari para cezası uygulanır.

İşveren, işin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödemekle veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermekle yükümlü olacak. Bu yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene ihlale uğrayan her bir çalışan için bin TL, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar idari para cezası uygulanacak.

Görüldüğü gibi İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu işverenlere işyerlerinin hem fiziki hem de psikolojik olarak çalışmaya uygun hale getirme sorumluluğu yüklüyor. Bu tedbirler ne kadar hayata geçirilir dört dörtlük uygulanır mı bilinmez ama işverenler basit müdahalelerle giderebilecekleri eksiklikleri gidermeli, tedbirlerini almalı. Küçük çaplı işyeri sahipleri de üst kuruluşlarından, odalarından bu konuda destekler istemeli. Odaların bu alanda çalışma yapmasını teşvik etmeli.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Yeni Ticaret Kanunu'nda dikkat çeken hususlar

*Ahmet Yavuz 2012.07.03*

Yeni Türk Ticaret Kanunu bu hafta itibarıyla yürürlüğe girdi. Daha önce bu köşede belirttiğim üzere yeni kanun Türk iş ve ticaret hayatında birçok köklü değişikliğe sebep olacak. Bunun sebebi; teknoloji ve iktisadî hayatta yaşanan değişim ve gelişimlere rağmen mevcut kanunda bir güncelleme yapılmamış olmasıydı.

İş dünyası, meslek odaları, akademik çevreler ve basının uyarıları sonunda hükümeti de ikna etmiş olacak ki, yeni kanundaki radikal bazı hususlar yumuşatıldı, geçiş süreci biraz daha uzatıldı. Geçtiğimiz hafta çıkarılan kanunla yenilenen dikkat çekici bazı hususlar şöyle:

**Ticarî defterlerin açılış ve kapanış onayı**

Hatırlanacağı üzere 6102 sayılı TTK ile yevmiye, envanter, defter-i kebir, yönetim kurulu karar defteri, genel kurul toplantı ve müzakere defteri ve pay defterine, şirketlerin faaliyet yıllarının altıncı ayının sonuna kadar kapanış tasdiki zorunluluğu getirilmişti. Bu zorunluluk işletmeler için birçok maliyeti getirecekti. Ancak iş hayatının bu konudaki çekincesi dikkate alındı ve sadece yevmiye defteri ve yönetim kurulu karar defterine, izleyen faaliyet döneminin üçüncü ayının sonuna kadar kapanış onayı yaptıracağı yönünde bir değişiklik getirildi. Bununla beraber defterlerin Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tutulması gerekiyor.

Şirket bilgileri ticarî mektup ve defterlerde yer alacak

6102 sayılı kanunla tacirin işletmesi ile ilgili kullandığı her türlü kâğıt ve belgede tacirin sicil numarası, ticaret unvanı, işletmesinin merkezi, yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, müdür ve yöneticilerinin ad ve soyadları, internet sitesinin adresi ve numarasının olması gibi birtakım bilgilerin yer alması zorunlu kılınmıştı. Ancak bu bilgilerin her türlü kâğıt ve belgede örneğin küçük bir yazarkasa fişinde bile kullanılması imkânsıza yakın bir şeydi. Bu durumu gören kanun koyucu her türlü kâğıt ve belge ifadesi yerine hükmün uygulamasını daha da sınırlandıracak şekilde bu kayıtların sadece ticarî mektup ve ticarî defterlerde yer alması gerektiğini hüküm altına aldı.

Buna göre ticaret unvanı, işletmenin merkezi, ticaret sicili numarası ve şirket internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise internet sitesi adresi bilgilerinin ticarî mektup ve defterlerde gösterilmesi gerekecek. Ayrıca bu düzenleme 1 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe girecek.

Ortaklar şirkete borçlanabilecek

Kanunun ilk halinde ortakların şirkete borçlanması yasaklanmıştı. Düzenlemenin piyasada çok sık eleştiriye uğraması sebebiyle borçlanma yasağına ilişkin maddede değişiklik yapılmış ancak bu konudaki para cezaları hususu aynen kabul edilmiştir. Yeni düzenlemede pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri şirkete borçlanamayacak. Ancak bununla birlikte, pay sahibi olan yönetim kurulu üyeleri ve yakınları şartları taşımaları şartıyla şirkete borçlanabilecek. Değişikliğe rağmen şirket ortaklarının ve yöneticilerinin şirket varlıklarından sınırsız olarak borçlanmasına imkân olmadığını hatırlatmak isterim. Çünkü eski kanunda öngörülen para cezaları aynen korundu. Buna ilaveten kullanılan bu paralar açısından vergi, güveni kötüye kullanma ve hileli iflas suçları sebebiyle dava açılması söz konusu olabilecek.

İşlem denetçisi düzenlemeSi kaldırıldı

Piyasada iş gören birçok şirketi ilgilendiren işlem denetçisi müessesesi yürürlüğe girmeden kaldırılmıştır. Hatırlanacağı üzere küçük-orta ölçekli şirketler açısından denetçi ücretlerinin yüksek olması ve maliyetler nedeniyle düzenleme yaklaşık iki yıldır eleştiriliyordu. Kabul edilen metin ile birlikte şirket kuruluşu, sermaye artırım, birleşme, bölünme gibi işlemlerde işlem denetçisinden rapor alma şartını içeren hükümler TTK'dan tamamıyla çıkarıldı. Ayrıca şirketlerin kuruluşundaki denetim raporu gerekliliği de ortadan kaldırıldı.

İnternet sitesi MECBURİYETİ sınırlandırıldı

Her sermaye şirketi için getirilen internet sitesi kurma yükümlülüğü yerine yeni düzenleme ile birlikte sadece bağımsız denetime tabi şirketlerin internet sitesi zorunluluğuna tabi olacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

6102 sayılı TTK'nın getirdiği ve internet sitesinde yayınlanması gereken bilgilerin fazlalığı ve şirketin ticarî sır niteliğinde bilgileri içermesi sebebiyle iş hayatında sıklıkla eleştiriliyordu. Özellikle şirketlerin internet sitesinde tüm finansal tablo ve raporlarının sunulması emsal ülke uygulamalarında yer almayan aşırı bir şeffaflık olarak değerlendiriliyordu. Bu noktadan hareketle tüm evrakların hem internet sitesinde yayınlanması hem de basılı doküman haline getirilip 10 yıl boyunca saklanma zorunluluğu getirilmesi yeni düzenlemenin amacına aykırı görüldü. Böylece sadece bağımsız denetime tabi şirketler açısından internet sitesi yükümlülüğü getirilmiş oldu.

İkincil düzenlemeye ek süre

Yeni TTK'da ikincil mevzuatın tüzük şeklinde en geç bu hafta itibarıyla çıkarılmış olması gerekiyordu. Tüzük çıkarma sürecinin zorluğu dikkate alınarak ikincil düzenlemenin yönetmelik olarak yapılması ve sürenin yıl sonuna kadar uzatılması hüküm altına alındı.

## Bağımsız denetim sistemi değişiklikleri

6102 sayılı TTK, kurumsal yönetim ilkelerinin çatısını oluşturan bağımsızlık, tutarlılık ve hesap verilebilirlik kriterlerinin bir sonucu olarak sermaye şirketlerine bağımsız denetim zorunluluğu getirmişti. Küçük şirketler için bu zorunluluğun malî yük getireceği öngörülerek bu şirketlerin bağımsız denetçi tutma zorunluluğu metinden çıkarıldı. Bağımsız denetim hizmeti verilebilecek şirketlerin hangi şirketler olacağı Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek. Bağımsız denetim yapabilecekler hususunda ise kimlerin denetçi olabileceği yönündeki belirsizlik giderildi. Geçiş süreci olarak; yeminli malî müşavirlik hakkını kazanmış olan meslek mensupları ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre ticaret şirketleri nezdinde denetim yetkisine en az 10 yıldır sahip olanlar, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nca öngörülen eğitimi tamamlamış olmaları halinde sınav veya başkaca bir şart aranmadan bağımsız denetçi olarak yetkilendirilecek.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Vergi müfettişleriyle vergi dairesi müdürlerini kıyaslamak yanlış

---

*Ahmet Yavuz 2012.07.10*

Bu köşede uzun zamandır özlük hakları ile ilgili yazı yazmıyorum. Aslında birçok meslek grubundan bu konu ile ilgili e-mailler alıyorum. Her grubun da kendisine göre haklı olduğu yönler var. Gel gör ki; idarecilerin ve hatta bakanlıkların da gözetmek zorunda oldukları bir denge, tutturmak zorunda oldukları hedeflerin varlığını da biliyorum.

Bu yüzden bu konulara çok fazla girmemeye gayret gösteriyorum. Ancak idarecilerin bu durumu, onların çalışanlardan gelen talepleri kulak ardı etmelerini mazur göstermez. Özelde çalışılan ilgili birimde, genelde tüm kamuda çalışanların haklarının adaletli bir şekilde tesis edilmesi gerekiyor.

Bu girizgahın sebebi vergi dairesi müdürlerinin taleplerinin bir türlü cevap bulmaması. Başta vergi toplama olmak üzere, mükellefi tespit, vergi beyannamelerini alma, tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin yanı sıra mükelleflerin sorunlarını dinleme, memurları sevk ve idare etme gibi birçok görevi bulunan vergi dairesi müdürleri durumlarından memnun değiller. Bunca yoğun ve sorumluluk gerektiren işlerin karşılığını alamadığına inanan müdürler birçok yöntemle sıkıntılarını üst düzey idarecilere duyurmanın yollarını deniyor. Bunu yaparken de çoğu zaman vergi inceleme yetkisinden hareketle kendilerini (eski) vergi denetmenleri ile kıyaslama yoluna gidiyorlar. Vergi denetmenlerinin kendileri gibi defterdarlık (daha sonra başkanlık) emrinde çalıştıklarını, onların özlük haklarının düzeltildiğini, kendilerinin de aynı şartlarda çalışmalarını gerektiğini ifade ediyorlar. Bu yüzden sıkıntılarını sık sık dile getirmeye çalışıyorlar.

Kulvarları farklı olan iki birimin karşılaştırılması beraberinde birçok tartışma getiriyor. Çünkü vergi denetmenliği mesleği bağlı olunan birim neresi olursa olsun denetim, teftiş ve soruşturma yapan bir birimdir. Bu birime üniversite mezunları arasından sınavla eleman alınır, yetiştirilir ve yeterlik sınavından geçenlere başta vergi daireleri olmak üzere birçok yerin teftişi soruşturması ve esas olarak da vergi incelemeleri yaptırılır. Bu arada

ihtiyaç olması halinde bu birimden başta vergi dairesi müdürlüğü olmak üzere birçok birime idareci de alınmıştır. Vergi denetmenleri hiçbir zaman vergi dairesi müdürlerine bağlı olarak görev yapmamıştır. Şimdilerde kurulan vergi denetim kurulunun çatısını da bu birimden gelen vergi müfettişleri oluşturmaktadır. Bu iki birimin kulvarları farklı olduğu için karşılaştırmanın daha dikkatli yapılması gerekir. Bununla beraber vergi dairesi müdürlerinin sorunlarının daha fazla kulak ardı edilemeyeceğini, kanayan yaraya çare bulunması gerektiğini tekrar hatırlatmak gerekir.

### **Futbolcu ve teknik direktörlere SGK incelemesi**

Sosyal güvenlik alanında kayıt dışılık sadece sigorta yapılmamasıyla sınırlı değil. Sigorta yapılsa bile alınan ücretin oldukça altında sigorta bildirimi yapılarak da kayıt dışına yol açılıyor. Bunun en belirgin örneklerinden birisi de spor kulüplerinde yaşıyor. Milyon dolar alan yerli ve yabancı futbolcu ve teknik direktörlerin aldığı ücretler asgari ücretten SGK'ya bildiriliyor. Bu da beraberinde prim kaybına neden oluyor. Duyduğuma göre SGK, prim kaybını önlemek amacıyla Futbol Federasyonu'ndan gerekli bilgileri almış. Söz konusu bilgiler ile kuruma yapılan bildirimler arasında çok büyük farklılıklar bulunuyormuş. Kurumun asgari işçilik incelemeleri kapsamında fark bulması halinde bildirilmeyen kazançları belirlenen tavana kadar gecikme zammı ve gecikme zammı ile talep etme, ayrıca her ay için iki asgari ücret idari para cezası uygulama yetkisi bulunuyor. Ayrıca bildirilen ücretlerin düşük bulunması halinde bu ücretler üzerinden gelir stopajı yönünden cezalı vergi tarhiyatı yapılması da söz konusu olacak. Bakalım buradan çıkacak cezalar kulüplerin mali dengesini ne kadar etkileyecek? Hatırlayacağınız üzere bazı takımlarımız futbolcu, teknik direktör ve devlete olan borçlarını ödemedikleri için Avrupa kupalarına katılım hakkını kaybetmişti.

### **Askerlerin SGK primlerini devlet ödeyecek**

-Mevcut kanunlarımıza göre askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencileri sigortalı sayılmıyor. Ancak bu süreler arzu edilirse daha sonra ilgili kişiler tarafından borçlanılabiliyor. Sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülüyor. Böylece emeklilik için süreyi tamamlayamayanlar bu şartı sağlamak adına avantaj elde ediyor. Ancak borçlanmaya karar verenlerin borçlarını bir ay içinde ödemesi gerekiyor. Ödenmeyen borçlanmalar içinse yeni başvuru şartı aranıyor ve primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmıyor. Askerlik görevini yerine getiren kişiler mevcut asgari ücrete göre günlük 10 ile 65 TL arasında ödeme yaparak askerlik borçlanması yapabiliyorlar. Toplamda ise bu tutar 5.400 ile 35.000 TL arasında değişiyor. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren aylık bağlanıyor. Bugünlerde askerlik görevinin yerine getirildiği dönemde kişilerin sigortalı olması ve primlerin devlet tarafından ödenmesi yönünde bir çalışma yapılıyor. Bu uygulama askerlik döneminde sağlık kapsamında olan kişilerin sigorta açısından da kapsama alınması ve yukarıda belirtilen borçlanma tutarını ödeme yükünden kurtarması açısından oldukça faydalı olacak.



---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **Malî tatilin kapsamı genişletildi**



Temmuz ayı başında başlayan malî tatil önümüzdeki cuma itibarıyla sona eriyor. Malî tatil süresince beyanname verme süreleri, ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatta, vadesi mali tatile rastlayan vergi, resim ve harçlar ile vergi cezaları ve gecikme faizlerinin ödeme süreleri, uzlaşma veya cezada indirim hükümlerinden yararlanmak amacıyla yapılacak başvurulara ilişkin süreler, devamlı bilgi verilmesine ilişkin süreler 7 gün uzamış kabul edildiğinden bu hak ve görevlerin kullanımına ilişkin tanınan süreler 27 Temmuz'a kadar uzamış oldu.

Dava açma, vergilemeye ilişkin işlemlerin defterlere kayıt ve bildirme süreleri de bu tatil boyunca işlemedi. Mali tatilin sona erdiği günü izleyen 7 gün içinde biten kanuni ve idari süreler de, mali tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren 7. günün mesai saati bitiminde (27 Temmuz 2012) sona ermiş sayılacak. Mali tatil uygulaması sebebiyle verilme süresi uzatılan beyannameler üzerinde beyan edilen vergilerin ödeme süresi (aynı ay içerisinde kalmak kaydıyla), uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren 3. günün mesai saati bitimine kadar uzamış sayılıyor. Yani 27 Temmuz'da verilecek beyannamelerde ödenecek vergi çıkması halinde ödemeler 30 Temmuz'da yapılacak.

#### SGK bildirimleri

SGK bildirimleri ve prim ödemeleri de mali tatile tabi. Mali tatil ilan edilen döneme rastlayan tarihlerde, Sendikalar Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu ve İş Kanunu'na göre işverenlerce yapılması gereken, iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler yukarıdaki açıklamalarda yer verilen süreler kadar erteleniyor.

Aylık prim ve hizmet belgesi yönünden ise son gün mali tatile denk geliyorsa sürenin mali tatilden itibaren 7 gün uzadığı kabul edilir. Buna göre Haziran/2012 dönemine ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin 27 Temmuz 2012 tarihi gece yarısına kadar e-Sigorta kanalıyla Sosyal Güvenlik Kurumu'na gönderilmesi mümkündür.

Mali tatil ile ilgili çıkarılan tebliğde; özel tüketim vergisi (ÖTV), banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV), özel iletişim vergisi ile şans oyunları vergisine ilişkin olarak verilmesi gereken beyannamelerin verilme ve ödeme sürelerinin mali tatil nedeniyle uzamayacağı belirtilmişti. Ancak tebliğin bu kısmı Danıştay kararı ile iptal edildi. Bu durumda, bu vergilere ilişkin beyanname verme ve ödeme sürelerinin de mali tatil kapsamına girdiği ve bu sürelerin uzadığı durumu ortaya çıkıyor. Diğer taraftan, söz konusu kararda tebliğin "Diğer Hususlar" başlıklı 10'uncu bölümünün kanuni süresinden sonra kendiliğinden veya pişmanlık talepli olarak verilen beyannamelerin ödeme sürelerinin mali tatil sebebiyle söz konusu sürelerin uzamasının mümkün bulunmadığına ilişkin kısmının hukuken yok hükmünde (keenlemyekün) olduğu ifade edilmiştir. Bu durumda, kanuni süresinden sonra kendiliğinden veya pişmanlık talepli olarak verilen beyannamelerin ödeme süreleri de mali tatil kapsamında değerlendirilecek. Yani söz konusu beyannamelerin ödeme süresi de mali tatil nedeniyle uzayacak ve 27 Temmuz'a kadar mühlet tanınacak. Kanun ilk çıkarıldığında beyanı ertelenen beyannamelerin zaten çok büyük vergi getirisi olmadığını, asıl vergi ödemelerinin ÖTV, KKDF gibi beyanlarla yapıldığını, gelir idaresinin bu geliri ertelememe adına söz konusu vergileri mali tatil kapsamı dışına çıkardığını ifade etmiştim. Danıştay'ın bu iptal kararı idareyi bu planlama anlamında zora düşürmüş görünüyor. Yine de en fazla 15 günlük gelir ertelemesinin Hazine'ye büyük bir problem doğurmayacağını düşünüyorum. Ancak duyduğuma göre Hazine'de nakit sıkıntısı baş göstermeye başlamış. Bütçe dengeleri fena gözükme de nakit ihtiyacının karşılanmasında zorlanılması halinde yeni sıcak para girişi sağlayacak vergilerin (veya mevcut vergilerde artırım) kapımızı çalmasından korkuyorum. 6111 sayılı af kanunundan faydalananlardan taksitlerini

ödemeyenlere yeni hak verilmesi, takipteki alacakların daha kararlı bir şekilde tahsilinin sağlanması gibi tedbirler de masada duruyor.

### Yeni TTK'da manevralar bitmiyor

Hatırlanacağı üzere geçtiğimiz haftalarda Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda yapılan bazı düzeltmelerle uygulamaya yeni bir şekil verildiğinden bahsetmiştim. Bu düzeltmelerden birisi de bağımsız denetim yapacak kişilerin belirlenmesi olmuştu. Getirilen yeni hükümle yeminli mali müşavirlerle 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre ticaret şirketleri nezdinde denetim yetkisine en az on yıldır sahip olanların, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nca öngörülen eğitimi tamamlamaları halinde sınav veya başkaca bir şart aranmadan bağımsız denetçi olmasının önü açılmıştı. Bu hükümle baştan beri bağımsız denetçi olma şartları bakımından eşit sayılan mali müşavirlerle yeminli mali müşavirlerin geçiş aşamasında farklı muameleye tabi tutulduğunu gördük. Yeni TTK'da getirilen bağımsız denetim için hazırlanan ve bu iş için en hazır meslek grubu olarak kendilerini gören mali müşavirler yeni düzenlemeye büyük tepki gösterdi. Tepkiler sonrasında bu hüküm yeni bir kanunla geri alındı. Yani şimdi yine başlama noktasına dönmüş oldu. Ancak bu küçük manevra hukuk dünyamıza yeni bir tartışma kazandırdı. Getirilen yeni hüküm çok kısa süreli de olsa yürürlükte kalmış olduğu için yeminli mali müşavirler sınavsız bağımsız denetçi olma hakkını kazanmış oldular mı? Önümüzdeki süreçte bu sorunun cevabının ne olacağını göreceğiz.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Bireysel emeklilikte vergi uygulaması değişiyor

Ahmet Yavuz 2012.07.24

Daha önce bu köşede bireysel emeklilik sisteminden (BES) çıkarken fazla vergi kesintisine uğrayanların sesini duyurmaya çalışmıştım. Hatırlanacağı üzere bireysel emeklilik sistemi ve diğer şahıs sigortalarından ayrılanlara yapılan ödemelerin tamamı menkul sermaye iradı sayılıyordu.

Yani sisteme girip her ay belli bir miktar para yatıran ve daha sonra farklı sebeplerle sistemden ayrılanlara yapılan ödemelerin tamamı (kendi yatırdığı ve bir nevi birikim olarak kabul edilmesi gereken tutar dahil) gelir kabul ediliyor ve bu tutar üzerinden vergi kesintisi uygulanıyordu. Bu durum sigortalılar tarafından kabul görmemiş ve olay ısrarla mahkemelere taşınmıştı. Mahkemeler neredeyse tüm başvurular için aynı karara, verginin tüm ödeme üzerinden değil sadece fazladan alınan irat üzerinden alınması gerektiğine, hükmetti. Bu aşamadan sonra idarenin kendi görüşünde devam etmesinin bir anlamı kalmamıştı. Nitekim öyle de oldu. Geçtiğimiz ay sonunda TBMM'de kabul edilen ve Resmi Gazete'de yayımlanan kanunla BES'ten ayrılanların elde ettiği gelirin hangi kısmının menkul sermaye iradı olarak kabul edileceği yeniden düzenlendi. Bundan sonra sistemden ayrılanlara sadece fazladan ödenen tutarlar menkul sermaye iradı sayılacak. Ayrıca yeni sistemde katılımcılar yerine devlet tarafından ödenecek katkının, sistemden ayrılma aşamasında katılımcıya verilecek kısmı da menkul sermaye iradı kapsamında değerlendirilecek. Uygulanacak vergi oranı sistemde kalış

süresine ve emeklilik hakkı kazanılıp kazanılmamasına göre değişecek ve Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek.

Bu düzenlemelere göre 29 Ağus-tos'tan itibaren emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından katılımcılara ödenen toplam tutar (ana para ve irat) üzerinden tevkifat yapılması uygulaması sona erecek. Bu tarihten itibaren sadece irat tutarları üzerinden vergi kesilmesi uygulamasına geçilecek.

**DAHA ÖNCE fazladan alınan vergilerin iadesi**

Çıkarılan yeni kanun uyarınca 29 Ağustos'tan itibaren daha önce emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından, anapara tutarları dahil ödemeler üzerinden kesilerek ilgili vergi dairesine yatırılan vergilerin, ana paraya isabet eden kısmı hak sahiplerine iade edilecek. Bu iadenin yapılabilmesi için;

Hak sahiplerince tevkifatın yatırıldığı vergi dairesine 29 Ağustos 2013 tarihinden önce müracaat edilmesi, tevkifat uygulaması nedeniyle dava açılmaması veya açılmış olan davalardan vazgeçilmesi gerekiyor. Dava açmış olanlar davanın görüldüğü yargı merciine başvurarak sürmekte olan davadan feragat ettiklerini belirtecekler. Feragat edildiğini gösterir şerhli dilekçe örneği ile birlikte ilgili vergi dairesine müracaat edenler fazladan kesilen vergileri doğrudan iade alabilecek.

Dava açmamış olanlar iade için başvuruyu yaparken ilgili sigorta/emeklilik şirketi tarafından tanzim edilen hayat sigortası/bireysel emeklilik poliçesinin bir örneği ile düzenlenmiş olan poliçenin başlangıç ve bitiş tarihleri ile yapılan kesintileri gösteren belgelerin bir örneğini de vergi dairesine ibraz etmeli. Davadan feragat edenler bu belgeleri daha önce vergi dairesine vermiş olduklarından yeni müracaatta bu belgeleri ibraz etmeleri gerekmeyecek. Dava açmamış olanlar zamanaşımı kapsamındaki yıllar (2007 ve sonrası) için iade talep edebilir.

### **İşyeri devrinde işverenlerin sorumlulukları**

Bazı çalışanlar işyerlerinin el değiştirdiğini, kendi haklarının hangi tarafça ödenmesi gerektiğini soruyor. İşyerinin başka bir işverene devredilmesi halinde yeni işverenin işi veya işyerini devraldığı tarihi takip eden on gün içinde, Sosyal Güvenlik Kurumu'na işyeri bildirgesini vermesi gerekiyor. İşyeri bildirgesinin Sosyal Güvenlik Kurumu'nca belirlenen şekle ve usûle uygun verilmemesi veya kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda gönderilmemesi veya belirtilen süre içinde kuruma verilmemesi halinde kamu idareleri ile bilânço esasına göre defter tutmak zorunda olan işverenlere asgari ücretin üç katı tutarında, diğer defterleri tutmak zorunda olan işverenlere asgari ücretin iki katı tutarında, defter tutmakla yükümlü olmayanlar için bir aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanıyor.

İş Kanunu uyarınca işyerinin devri halinde, devirden önce doğmuş olan ve devir tarihinde ödenmesi gereken borçlardan devreden ve devralan işveren birlikte sorumludur. Ancak devreden işverenin sorumluluğu devir tarihinden itibaren iki yıl ile sınırlıdır. Hangi işçilik alacaklarından hangi tarafın nasıl ve ne kadar sorumlu olacağı kanunda açık olarak yer almamakla birlikte yargı kararlarında bu sorumluluk belirlenmiştir.

Kıdem tazminatı, iş sözleşmesinin feshi ile hak edilir. Kıdem tazminatı işyeri devri öncesi ve sonrasında geçen sürenin tamamı için hesaplanır. Devralan tüm tazminatı ödemezse devreden taraf sadece kendi dönemleri ve devir tarihindeki ücret ile sınırlı sorumlu tutulabilir.

Feshe bağlı diğer haklar olan ihbar tazminatı ve kullanılmayan izin ücretlerinde ise sorumluluk son işverene aittir.

Diğer işçi alacakları olan ücret, fazla çalışma, hafta tatili çalışması, bayram ve genel tatil ücretlerinden devreden işveren ile devralan işveren müştereken müteselsilen sorumludur. Devreden açısından sorumluluk devir tarihinden itibaren iki yıl süreyle sınırlıdır. Devir tarihinden sonraki çalışmalar sebebiyle doğan sözü edilen işçilik alacakları sebebiyle devreden işveren sorumlu tutulamaz. Bu bakımdan devirden sonraya ait ücret, fazla çalışma, hafta tatili çalışması, bayram ve genel tatil ücreti gibi işçilik alacaklarından devralan işveren tek başına sorumludur.



Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Sahte maliyeciler değil, bakan bile vergi borcunu silemez!

*Ahmet Yavuz 2012.07.31*

İnsanların haksız gelir elde etmek için kurdukları planları, çevirdikleri dolapları duydukça şaşırıp kalıyorum.

Bu kadar planlama ve organizasyon helal kazanç için yapılırsa zaten aynı gelir elde edilebilir diye düşünüyorum. Ama bu yöntemlere bu derece başvurulması işin böyle olmadığını gösteriyor. Diğer ilginç olan şey ise hep aynı dolandırıcılık numaralarının sürekli tutması. Bu işe tevessül edenler hem dolandırdıkları kişilerin hem de isimlerini kullandıkları kitlenin vebalini alıyor. Vebal almak, hakka girmek gibi mevhumlar onlar için çok önemli olmayabilir ama bu vebalin bu dünyada da ahirette de çıkacağına inanıyorum.

Esnafı hangi yöntemlerle dolandırıyorlar?

Tahmin edileceği üzere sahte maliyeci/SSK'cı/polis/hakim vs. diyerek kendisini tanıtan ve insanlardan haraç, bağış, gazete parası, davetiye parası vs. toplayan insanlardan bahsediyorum. Hemen hemen her kurumun sitesinde bu yönde ikazlar bulunuyor. Ne var ki bu tür dolandırıcılığın önü bir türlü alınamıyor. Son olarak bana da yansıyan bir olayda vergi dairesinden ve müfettiş olduğunu söyleyen bir kişi şirketten para istemiş. Çıkan vergi ödemelerini de bir şekilde ayarlayacaklarını söylemiş. Şirketten vergi dairesi arandığında ise böyle bir çalışanın olmadığı bilgisi alınmış. Ama bazen dolandırıcılar ismini verecekleri maliye çalışanının telefonunu bir şekilde buluyor ve doğru telefon numarası bile verebiliyor. Verilen numara arandığında aranan kişinin doğru olduğu görünüyor ve tezgâh işlemeye devam ediyor.

Bu tür taleplerle yarın bir gün sizin de kapınız çalınabilir. Anayasamıza göre vergi sadece kanunla konabilir ve sadece kanunla kaldırılabilir. Şifahi hiçbir talep geçerli değildir ve dikkate alınmaz. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Gelir İdaresi Başkanı Mehmet Kilci'nin isimleri ile gelenlerin bile dikkate alınmaması gerekiyor. Kaldı ki bu saydığım kişiler zaten kendilerinin ismini kullanılmasını istemezler. Sözlü olarak kimseye vergisinin silineceğini söylemezler. Vergide tarh, tahakkuk, tebliğ, tahsil ve tahsilat yapılamazsa icra aşamaları hep yazılı olarak ve resmi kanallarla gerçekleştirilir.

Dolandırıcıların başvurduğu yegane yol bu değil. Maliye kokartlarıyla, dergi, gazete, CD, broşür ve benzeri şeyler satılıyor. Vergi dairesindeki çalışanların isimleri kullanılarak maliye camiası yararına organizasyonlar düzenlenip davetiye, eşantiyon, ajanda vb. satışlar yapılıyor.

Mükelleflerin ev veya işyerlerine gidilerek, beyaz bir kâğıda basılmış sahte tahsil alındılarıyla para tahsilatı yapılıyor. Ankara'dan ödemeli posta gönderip postacıya ödeme yapılması sağlanıyor.

Dolandırıcılar sadece maliyenin ismini kullanmıyor. Yukarıda da belirttiğim üzere hemen her kurumun ismi maalesef bu tür kirli işlere bulaştırılıyor. Mesela SSK emeklileri de, kurumun adı kullanılarak dolandırılıyor. Emekli vatandaşlar aranıp maaşlarından eksik vergi kesildiği, daha fazla ceza ödememek için kısmi ödeme yapmaları gerektiği bildiriliyor. Sahte makbuzlarla tahsilat yapılıyor.

Bu tür dolandırıcılık şebekesinin tezgâhına düşmemek için gelen kişilerden muhakkak kimlik istenmeli ve dikkatlice kontrol edilmeli. Yukarıda da bahsettiğim üzere vergi ve prim tahsilatının nasıl ve kimler tarafından yapılacağı mevzuatta yazılıdır. Kanunla belirlenen haller ve özel yetkilendirilen personeli haricinde hiçbir çalışan tahsilat yapamaz. Bütün bu tedbirler alındıktan sonra bile usulüne uygun olmayan taleplerle karşılaşılması halinde ilgili mercilere suç duyurusunda bulunulmalı.

### **Malulen emekli olma hakkı**

Bir yakınımın 1987-1990 yılları arasında 465 gün prim ödemesi var. Sonrasında ise herhangi bir ödeme yapmadı. 2004 yılında böbrek nakli ve kalça protezi nedeniyle uzun bir tedavi süreci yaşadı. Hastaneler Mayıs 2011'de maluliyet oranını yüzde 83 olarak belirlemiş. Bu rapordan sonra SGK'ya müracaat etmiş. Kurum onu eğitim ve araştırma hastanesine sevk etmiş. Fakat burada maluliyet oranı yüzde 60'ın altında tespit edilmiş. Yakınım böbrek nakli olanlara dahi maluliyet imkanı tanındığını, bir ayağının da protez olduğunu söylüyor. Maluliyet için dava açmak istiyor, şartları ve önerinize ihtiyacım var.

Okurdan gelen bu soruya cevabım şöyle: Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği uyarınca sigortalıların sigortalılık süresi içinde Arıza/Hastalık Listesi'nde belirtilen hastalık veya arızaların meydana geldiği kurum Sağlık Kurulu'nca tespit edilen sigortalılar malul sayılır.

Arıza/Hastalık Listesi'ne göre; böbreğin diyaliz gerektirir böbrek hastalıkları veya böbrek fonksiyonlarının transplantasyona rağmen tekrar bozulması halinde veya kalça eklemının iki taraflı tam ankilozu, kalça eklemının dezartikülasyonu veya uyluk kemiğinin 1/3 proksimal (üst) seviyeden amputasyonu, iki bacağın alttan en az 1/3'ünün kaybı, diz eklemının iki taraflı olarak 30 dereceden yukarı fleksiyon halinde ankilozu gibi durumlardan herhangi birisinin varlığı malullüğü gerektirir. Biraz tıbbi terimler içeren bu durumlar sizin yakınınızda da var gibi görünüyor. Dolayısıyla malulen emekliliğin hak edildiğini düşünüyorum. Yakınınız da yukarıda yer alan düzenlemelerden bahsederek önce SGK'ya itiraz edebilir, olumsuz yanıt verilmesi halinde iş mahkemesine dava açabilir.



---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## **SGK ve Maliye, işçi ücretlerini merccek altına aldı**

Kayıt dışılık, Türkiye ekonomisinin en önemli sorunlarından birisi. Çalışma hayatındaki kayıt dışılık da bunda önemli bir yer teşkil ediyor, birçok yönü bulunuyor.

Çalışanların Maliye'ye ve SGK'ya hiç bildirilmemesi söz konusu olabildiği gibi ücretlerin gerçek ücretin altında asgari ücretten bildirilmesi de ülkemizde oldukça yaygın.

Özel sektörde çalışanlardan kayıt içinde görünen işçilerin yaklaşık yüzde 45-50'si asgari ücretten bildiriliyor. Asgari ücret ile gerçek ücret arasındaki farkın vergi ve sigorta primi ödenmiyor. Bu da hem vergi gelirleri hem de sigorta primleri açısından büyük kayıp anlamına geliyor. Ülkemizde Gelir Vergisi olarak toplanan verginin yüzde 90'ı aşkın kısmı stopaj yoluyla alınıyor. Sadece yüzde 10'dan daha az bir kısmı beyan üzerine ödeniyor. Stopaj (tevkifat) kanunlarca belirlenmiş bazı gelir sahiplerinin vergisinin onlardan değil de ödemeyi yapanlardan alınmasıdır. Yani kazançtan peşinen alınan, beyan dönemi beklenmeyen vergidir. Ancak bu vergiyi, geliri elde eden değil, ödemeyi yapan ödüyor. Sebebi de geliri elde edecek kişinin vergisini ödememe ve devletin de o kişiye ulaşamama ihtimali. Aslında mantık, ücret veya fiyat üzerinde anlaşıldıktan sonra, belirlenen brüt tutardan verginin kesilmesi ve net bedelin ödenmesi üzerine kurulmuş. Ne var ki ülkemizde bu tür pazarlıklar genelde net tutar üzerinden yapılıyor ve ödenecek vergi de ödemeyi yapan taraf üzerinde kalıyor.

Ücretlerde de vergilendirme büyük oranda stopaj yoluyla yapılıyor. Sadece mükellefiyeti olmayanların yanında çalışanlar ve ikinci bir işverenden ücret alıp yüksek tutarlı gelir elde edenlerin beyanname vermesi söz konusu olabiliyor. Bunun dışındakilerin vergisi tevkifat usulüyle işverenlerce yapılıyor. Tevkif edilen vergiler de her ay muhtasar beyanname ile beyan ediliyor. İşverenler, çalışanların aldığı ücreti gerçek değer üzerinden beyan ettikleri zaman hem ödeyecekleri SGK primi hem de tevkif edip ödeyecekleri vergi katlanarak artıyor. Vergi ve prime ayrılan bütçenin artması, satılan mal veya verilen hizmetin de bedelini dolayısıyla piyasayla rekabet gücünü etkiliyor. Bu yüzden işverenler ya çalıştırdıklarını kayıtsız çalıştırma veya düşük maaş üzerinden gösterme yolunu tercih ediyor.

SGK eksik bildirilen primlerin peşine düştü

SGK'ya sigorta bildirimi yapılırken asgari ücret ile asgari ücretin 6,5 katı arasında bir tutar kadar bildirim yapılması gerekiyor. Ödenen ücret asgari ücretin tavanını geçse bile örneğin 10.000 TL ücret ödemesi yapılsa bile SGK'ya mevcut asgari ücrete göre 6.113,25 TL bildirim yapılıyor.

Futbol, basketbol ve sporun diğer branşlarında sporcuların oldukça yüksek ücretlerle çalıştığını hepimiz biliyoruz. Özellikle futbol ve basketbolda çok yüksek ücretler alan yerli ve yabancı sporcuların sigorta bildirimlerinin asgari ücretten yapıldığını basından okuduk. SGK, bu tür yüksek ücret alanların sigorta bildirimlerinin asgari ücretin 6,5 katı olan tavandan yapılması için çalışma başlattı. Bu çalışma sonucunda artık milyon dolar olan sporcuların sigorta bildirimleri tavan ücretten yapılacak.

Eksik sigorta bildiriminin cezası çok yüksek

İşçilerin bildirimlerinin SGK'ya yapılması yeterli değil. Ödenen ücretin bildiriminin eksiksiz yapılması da önemli. Kayıt dışı işçi çalıştırıldığının ya da gerçek ücret üzerinden bildirim yapılmadığının mahkeme kararından, SGK'nın ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının yaptıkları tespitlerden ya da bankalar ile kamu kurumlarından alınan belgelerden anlaşılması halinde ödenmeyen sigorta primi işverenden gecikme faizi ve zammı ile tahsil ediliyor. Ayrıca her bir sigortalı için asgari ücretin iki katı tutarında (1.881 TL), bir yıl içinde

belirtilen şekillerde yeni bir tespit yapılması halinde ise hakkında bu defa her bir sigortalı için asgari ücretin beş katı tutarında (4.702,5) idari para cezası uygulanıyor. Kayıt dışı çalıştırılan işçilerin iş kazası geçirmeleri ya da meslek hastalığına maruz kalmaları halinde SGK tarafından yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile gelir bağlanırsa bu gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri tutarı, sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettiriliyor.

Kayıt dışı işçi çalıştıran işveren, 5 puanlık prim indiriminden de faydalanamıyor

2008 yılından bu yana sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanıyor. İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na vermeleri, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri, Sosyal Güvenlik Kurumu'na prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması gerekiyor. Ancak borçlarını yapılandıran işverenler söz konusu indirimden yararlanabiliyor.

Çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işverenler bir yıl süreyle beş puanlık prim indiriminden faydalanamıyor. Örneğin 100 işçi çalıştıran bir işverenin sigortasız bir işçi çalıştırdığı tespit edilirse bir yıl süreyle 100 işçi için de beş puanlık prim indiriminden faydalanamayacak. Özellikle çok işçi çalıştıran işveren için kayıt dışı işçi çalıştırmanın maliyeti yüksek.

Ancak çalışanların gerçek ücretlerle gösterilmesi halinde de işverenler üzerinde gerçekten yüksek prim ve vergi yükü oluşuyor. Kayıt dışı ile mücadelede etkili olmak isteniyorsa yoğun denetimin yanı sıra vergi ve prim oranlarının da aşağı çekilmesi gerekir. İşverenlere kayıt dışı işçi çalıştırarak üstlendikleri riskin yüksek olduğu ihsas ettirilmeli. Yani ödenmesi gereken prim ve vergi tutarı düşük tutulurken, kayıt dışılığın tespiti halinde ödenecek ceza da yüksek tutulmalı. Burada cezaların yüksek tutulduğunu görüyoruz ama ödenmesi gereken prim ve vergi de yüksek olunca işverenler bu riski üstleniyor. Bu da kayıt dışılığı artırıyor.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Turizm işletmeleri de ATİK'lerin KDV'sini iade alabilecek

---

Ahmet Yavuz 2012.09.04

Bilindiği üzere her türlü KDV iadelerinde, iadesi istenecek KDV'nin hesaplanmasında, iade hakkı doğuran işlemle ilgili olarak kullanılan Amortisman Tabi İktisadi Kıymetler (ATİK) için yüklenilmiş olan KDV'ler hesaplama dahil ediliyor.

Bunun böyle olması gerekiyor çünkü aksi takdirde yatırımlar nedeniyle yüklenilmiş olan KDV'ler mükellefin üzerinde yük olarak kalır. 2008 yılında Bakanlar Kurulu'nun çıkardığı bir kararname ile otel, motel, pansiyon, tatil köyü vb konaklama tesislerini işleten mükellefler, düşük oranlı KDV ile hizmet vermeleri sebebi ile KDV iadesi alırken amortisman tabi iktisadi kıymetlerin alımı sebebiyle yüklenilen KDV'lerin dahil edilmesi sınırlanmıştı. Bu düzenleme bazı çevrelerce turizm sektörünü baltalamak olarak algılanmış ve kararnamenin

iptali için mahkemelere müracaat edilmişti. Gerekçe olarak da bu işletmelerin yatırım sebebiyle yüklendikleri KDV yükünü indiremeyecekleri dolayısıyla yeni yatırımların önünün kesileceği iddia ediliyordu. Bu dava ile ilgili olarak Danıştay 4. Dairesi 21.10.2009 tarihinde verdiği karar ile, bu kararnamenin yürütmesini durdurmuş ve bu kararnameye dayanak teşkil eden KDV Kanunu'nun 29 maddesindeki hükmün kaldırılması için Anayasa Mahkemesi'ne başvurma kararı almıştı. Anayasa Mahkemesi başvuruyu değerlendirmiş ve bu kararnameyi çıkarmaya yetki veren kanun maddesini iptal ettiğini duyurmuştu. Bakanlar Kurulu bu gelişmeler üzerine ATİK'lere ait KDV'lerin iadesini yasaklayan kararnameyi Anayasa Mahkemesi kararının yayım tarihinden (14.02.2012) itibaren yürürlükten kaldırdı. Eski hükmü iptal eden kararnamenin yayımlanmasıyla tarihlere göre farklı durumlar söz konusu oldu.

19.07.2008-21.10.2009 Tarihleri Arası Dönem

ATİK'lere ait KDV'lerin iade edilecek KDV hesabına ilavesini yasaklayan 2008/13903 sayılı kararname ve bu kararnamenin dayanağı olan kanun maddesi yürürlükte olduğu için bu tarihler arasında turizm işletmeleri KDV beyannamelerinde, indirimli oranda yaptıkları hizmetlerle ilgili KDV iadesi hesabına ATİK alımı, yapımı veya ithali sebebiyle yüklenilen KDV'ler dahil edilemez.

22.10.2009-14.02.2012 Tarihleri Arası Dönem

Söz konusu kararnamenin yürürlüğü durmuş haldedir. Bu kararname 14.02.2012 tarihinden itibaren ortadan kalktığı için turizm işletmeleri bu dönemdeki KDV beyannamelerinde ATİK KDV yüklenimlerini iade hesabına dahil edebilirler. Bu beyannamelerdeki iade tutarları ATİK KDV'ler dikkate alınmadan verilmişse geriye yönelik düzeltme beyannamesi verilerek iade hesaplarına bu KDV'ler de dahil edilebilir. Şahsen düzeltme beyannameleri ile iade talep edilmesinin idarece kabul edilmeyeceğini, bu taleplerin incelemeye gönderileceğini düşünüyorum.

14.02.2012 Tarih ve Sonrası Dönem

Bu tarih itibarıyla kararname yürürlükten kalkmış olduğu için bu dönemden sonra verilecek KDV beyannameleri bugünden sonra düzeltme vermek suretiyle iade talepleri yenilenebilir. Yeni verilecek KDV beyannamelerinde de iade hesabına ATİK yüklenimleri dahil edilebilir.

### **İşveren, işyerinde çalışan işçilere ayırım yapabilir mi?**

Başlıktaki soruyu okuyanların cevabı doğal olarak hayır olacaktır. Söz konusu husus İş Kanunu'nda "Eşit davranma ilkesi" olarak düzenlenmiştir. Kanunun 5. maddesine göre iş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz. İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmî süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz. İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz.

Aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmaz.

İşçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanması, daha düşük bir ücretin uygulanmasını haklı kılmaz.

İş ilişkisinde veya sona ermesinde bu düzenlemelere aykırı davranıldığında işçi, dört aya kadar ücreti tutarındaki uygun bir tazminattan başka yoksun bırakıldığı haklarını da işverenden talep edebilir. Sendikal



nedenlerle eşit işlem borcuna aykırı hareket edilirse 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 31'inci maddesi uyarınca işveren işçinin bir yıllık ücret tutarından az olmamak üzere tazminata hükmedilir.

Yargıtay kararlarında da belirtildiği üzere eşit davranma ilkesi tüm hukuk alanında geçerli olup, İş Hukuku bakımından işverene, işyerinde çalışan işçiler arasında haklı ve objektif bir neden olmadıkça farklı davranmama borcu yükler. Bu bakımdan işverenin yönetim hakkı sınırlandırılmış durumdadır. İşverenin ayırım yapma yasağı, işyerinde çalışan işçiler arasında keyfi biçimde ayırım yapılmasını yasaklar.

Ancak, eşit davranma borcu, tüm işçilerin hiçbir farklılık gözetilmeksizin aynı duruma getirilmesini gerektirmiyor. Bu ilke eşit durumdaki işçilerin farklı işleme tabi tutulmasını önlemeyi amaçlar. Hakların sınırlandırılmasına değil tesisine hizmet eder. Eşitlik ilkesi aynı durumda olan işçiler yönünden geçerlidir. İşverenin, farklı konumda olan işçiler bakımından eşit davranma yükümü yerine, yönetim hakkı kapsamında farklı davranma serbestîsinden söz edilir, işverenin işçileri arasında eşit işlem yapma borcundan söz edebilmek için işveren ile arasında iş ilişkisi kurulmuş olan işçilerin varlığı, eşitlik ilkesine uygun davranılıp davranılmadığının belirlenmesinde bu yönde bir iddiayı ileri süren işçi ile aynı işverene bağlı olarak, aynı ya da benzer işte, aynı ya da benzer verim ile çalışan, eğitim dereceleri aynı ya da benzer olan, kıdemleri eşit olan, kısacası objektif ve sübjektif nitelikleri itibarıyla karşılaştırılabilir iki veya daha fazla işçinin bulunması gerekir.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)

## Çocuklarınızın eğitim giderlerini beyannamede indirebilirsiniz

---

Ahmet Yavuz 2012.09.11

Gelir Vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden; beyan edilen gelirin yüzde 10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları indirim konusu yapılabilir.

Eylül ayının girmesiyle hemen hepimizin gündemine okullar giriyor. Okulların açılması tatilden, yolların tamir ve bakımlarına kadar birçok planlamayı etkiliyor. Vergi kanunlarımızda da okul ve eğitim için düzenlemeler bulunuyor. Bilindiği gibi vergi kanunlarımızda okuyan öğrenciler için yapılan harcamaların vergi beyannamesinde beyan edilecek matrahtan indirilmesi imkânı tanınıyor. Bazı tanımlamalarda ve şartlar, sorunlar barındırmakla beraber bu imkânın tanınması eğitime verilen önemin bir göstergesi.

Gelir Vergisi matrahının tespitinde, Gelir Vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden; beyan edilen gelirin yüzde 10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları indirim konusu yapılabilir. Buna göre, indirim konusu yapılacak tutarın hesaplamasında beyan edilen gelir olarak, yıllık Gelir Vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar esas alınır.

Maliye 'küçük çocuk' tabirinden 18 yaşını doldurmamış ve mükellef tarafından bakmakla yükümlü olunan (nafaka verilmek suretiyle bakılanlar dâhil) kişilerin anlaşılması gerektiğini belirtiyor. Bu durumda indirim imkânının ilköğretim ve öncesi öğrenciler için kullanılabileceği gerçeği ortaya çıkıyor. Birlikte oturan eşin, önceki evliliğinden olan ve velayeti üzerinde bulunan küçük çocuklar için ödenen eğitim harcamaları da indirim konusu yapılabilir.

Vakıf üniversitelerinde okuyanlar indiremez

Yukarıda toplu olarak ifade etmeye çalıştığım şartlardan en önemlisi, eğitim harcamalarının belgelendirilmesi şartıdır. Bu belge, Türkiye'de hizmet veren Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınmalı. Öte yandan "Kamu idare ve kuruluşları tarafından tarım ve hayvancılığı, bilimi, fennî ve güzel sanatları öğretmek, yaymak, geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla işletilen okullar, okul atölyeleri, konservatuvarlar, kütüphaneler, tiyatrolar, müzeler, sergiler, numune fidanlıkları, tohum ve hayvan geliştirme ve üretme istasyonları, yarış yerleri, kitap, gazete, dergi yayınevleri ve benzeri kuruluşlar" Kurumlar Vergisi'nden muaf tutulmuş bulunmakta. Yükseköğretim Kanunu'nda; üniversitelerin ve yüksek teknoloji enstitülerinin genel bütçeye dahil kamu kurum ve kuruluşlarına tanınan mali muafiyetler-istisnalar ve diğer mali kolaylıklardan aynen yararlanacağı, vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının da aynı mali kolaylıklardan, muafiyetlerden ve istisnalardan istifade edeceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre vakıf üniversiteleri, Kurumlar Vergisi'nden muaf bulunmaktadır. Vergiden muaf bir kurumdan alınan belgede yer alan tutarın ise beyannamede indirim konusu yapılması mümkün değildir. Buna mukabil ticari maksatla kurulan (veya kurulabilecek) Kurumlar Vergisi'ne tabi üniversitelerden alınacak fatura, perakende satış fişi veya yazarkasa fişi ile belgelendirilmesi şartıyla 18 yaşından küçük çocuklar için yapılacak harcamaların indirilmesi mümkündür. Ancak indirim konusu yapılacak tutar, beyan edilecek gelirin yüzde 10'unu aşmamalı.

Açıklamalardan anlaşılacağı üzere yurtdışına gönderilen öğrenciler için ödenen tutarlar da bu kapsamda indirim konusu yapılamaz. Çünkü eğitim hizmeti Türkiye'de görülmüş olmayacak ve harcama belgesi Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefinden alınamayacak. Ancak çalışanlardan bazılarının işle ilgili olarak eğitim alması veya gelecekte şirkette çalışacağına ilişkin bir sözleşme hazırlamak ve yarışma sınavıyla belirlemek şartıyla yurtdışına eğitim için öğrenci gönderilmesi durumu farklıdır. Bu harcamalar eğitim harcamaları olarak değil, ücret olarak dikkate alınmalı ve giderlere bu şekilde yansıtılmalıdır. Çünkü verilen bedelin gelecekte elde edilecek bir hizmet için verilmiş olması, o ödemenin ücret olması gerçeğini değiştirmez. Bu ücret ödemelerinden vergi hesaplanmaz. Gelir Vergisi Kanunu'nda resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına yabancı memleketlerde tahsilde veya stajda bulunan öğrenci ve memurlara gider karşılığı olarak verilen paraların Gelir Vergisi'nden istisna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Ücretlilerde bu imkân yok

Yukarıda bahsettiğim indirim imkânı beyanname vermekle mükellef olan Gelir Vergisi mükellefleri için geçerli. Ücretli çalışanları çocukları için yaptıkları eğitim harcamalarını vergi matrahından düşülmüyor. Çünkü ekseriyetle ücret geliri tevkifat yoluyla vergilendirilir. Eskiden ücretli çalışanlar fiş veya fatura biriktirerek vergi indiriminden faydalanabiliyordu. O dönemde bakmakla yükümlü olunan çocuklar için ödenen eğitim harcamalarının bir kısmının iadesi alınıyordu. Sınırlı bir faydalanma imkânı sunan bu uygulama, 2007 yılından itibaren sona erdirildi. Hatırlanacağı üzere ücretlilerde vergi indirimi yerine asgari geçim indirimi uygulaması getirilmişti.



Eğitimi teşvik için getirilen bu indirim imkânı bazı sorunlar barındırıyor. Yükseköğretim harcamalarının indirim kapsamı dışına alınması, (fiilen yükseköğrenim gören çocuğun 18 yaşını aşmış olması sebebiyle) devlet

kurumlarında okuyan öğrencilerin harç, kırtasiye vb. masraflarının kabul görmemesi, geçici olarak istisnadan faydalanan özel okulların verdikleri belgelerin kabul edilip edilmeyeceği, okullara ve yurtlara ödenen bedellerin dışında diğer eğitim masraflarının dikkate alınmaması ilk planda sayılabilecek sorunlar olarak göze çarpıyor.

---

Kaynak: [zaman.com.tr](http://zaman.com.tr), [web.archive.org](http://web.archive.org) (arşiv bağlantısı)